BÁNK JÓZSEF

VASÁRNAPOK ÜNNEPNAPOK

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT 1966

VASÁRNAPOK—ÜNNEPNAPOK

DR. BÁNK JÓZSEF
PÜSPÖK

VASÁRNAPOK—ÜNNEPNAPOK

GONDOLATOK ÉS BUZDÍTÁSOK AZ EGYHÁZI ÉV VASÁRNAPJAIRA ÉS ÜNNEPEIRE

SZENT ISTVÁN TÁRSULAT
AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KÖNYVKIADÓJA
BUDAPEST, 1966

Minden jog fenntartva
beleértve a bárminemű eljárással való
sokszorosítás jogát is

A kiadásért felelős: Esty Miklós delegált adminisztrátor

66-1402 Pécsi Szikra Nyomda — F. v.: Melles Rezső

ELŐSZÓ

Az Ige szolgálata

Az igehirdetés igen fontos hangsúlyt kapott a II. Vatikáni Zsinaton. A Szent Liturgiáról szóló Konstitució[1] előírja, hogy minden vasárnap és parancsolt ünnepen a néppel együtt mondott misében a liturgiával kapcsolatos szentbeszédet, vagyis homiliát kell tartani. Az Egyházról szóló konstitució pedig[2] a püspökök legfőbb kötelességei között is kiemelkedő helyet biztosít az evangélium hirdetésének. Ők ugyanis az Egyház autentikus, vagyis hivatalos tanítói, akik Krisztus tekintélyével hirdetik az igét. A papságról szóló dekrétum pedig[3] többek között így szól: „A papoknak, mint a püspökök segítőinek elsőrendű feladatuk Isten evangéliumának hirdetése az Úr parancsa szerint: „Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden népnek." (Mk. 16,15.)

E magasztos feladatnak roppant nehéz megfelelni, különösen a történeti idők változásai között. Éppen azért nem csoda, ha az igehirdetés időnként problémákkal küszködik. A II. Vatikáni Zsinat utolsó ülésszakán, 1965. október 16-i felszólalásomban ennek magam is hangot adtam, amikor többek között ezt mondtam: „Feltétlenül szükségesnek vélem, hogy a szent zsinat Isten igéjének méltó és eredményes hirdetésének felelősségéről és új módszereiről komoly és határozott formában nyilatkozzék. A predikáció ugyanis mind tartalmi, mind formai szempontból csaknem mindenütt krízisbe jutott. Ezért eddigi predikálási rendszerünket sürgősen és komolyan revideálni kell... A predikálás rendjét az illetékes főpásztornak úgy kellene irányítani, hogy meghatározott időn belül — pl. három év alatt — a katolikus hit fő igazságai a hivők tudomására jussanak, mégpedig felnőttek-

[1] Const. *Sacrosanctum*, 1963. dec. 4., nr. 52.
[2] Const. *Lumen gentium*, 1964. nov. 21., nr. 25.
[3] Decr. *Presbyterorum ordinis*, 1965. dec. 7. cap. II. nr. 4.

nek megfelelő módon, vagyis tervszerű predikáció rendszert kellene bevezetni. A predikáció *külső formája* tekintetében is a mai, színházba járó, könyvet olvasó, rádiót hallgató és televíziót néző hívek részéről jogos a nagyobb igényű követelmény. Ezért szentbeszédünk ne legyen hosszú és vontatott; alapos előkészület és komoly elmélkedés előzze meg. Támaszkodjék a Szentírásra, *a mai kor* emberéhez szóljon, stílusa legyen szép és emelkedett, a hirdetett tant a szónok példás élete támassza alá és az egész beszéd a Jó Pásztor szeretetét sugározza . . ."

Olyan legyen, amely a hallgatóság hétköznapjaiba a hit fényével bevilágít, bátorít, segít, vigasztal, erősít. Legyen tápláló kenyér. A jó szónok egyik kezében ott van mindig a Szentírás, az örök változhatatlan igazságok szimbóluma. De a másik kezében ott látjuk a napi újságot, a változó, a zajló, a lüktető, az eleven élet tükrét. Az örök igazságok tiszta tükrében kell látni és keresni minden idők minden emberét.

Ezek után zavarban vagyok. Az általam említett elvek megvalósítását joggal várják olvasóim a jelen beszéd-gyűjteménytől. E kötet tulajdonképpen az Ige súlyos szolgálatának és hirdetésének szerény követe akar lenni. A visszatérő vasárnapok és ünnepnapok harangjainak lágy zúgása vonul végig rajta . . . Adventtől adventig, kikelettől egészen lombhullásig. Először az egyházi év vasárnapjait veszem sorba, majd az Úr ünnepeit és a Szűzanya ünnepeit tárgyalom, míg végül a különleges ünnepekre nyújtok bő vázlatokat.

Mi a célja ennek a gyűjteménynek és milyen módszert követ?

1. Először is meg kell mondanom, hogy az itt közölt gondolatok és buzdítások élő, vagyis elmondott beszédek. Ezt sok esetben a beszéd szónoki stílusa és hangulata is elárulja.

2. Mivel minden beszéd egyéni lelkiség és temperamentum eredője, ebből nyilván következik, hogy az itt közölt buzdításokat nem lehet gépiesen elmondani. Gondolatfoszlányok, szerény szikrák, vázlatos buzdítások ezek tulajdonképpen. Ha egy-kettőt elmélkedve végigolvasunk, egy-egy mondatra, egy szóra vagy egy hasonlatra lelkünk feltétlenül rezonál és így további gondolatfűzésre ösztönöz. Ezáltal lehetővé válik könnyűszerrel a beszédformálás. (Természetesen ezt az olvasást már hétfőn meg kell kezdeni és sohasem szabad szombat estére halasztani.) E kötet tehát elsősorban beszéd-*anyagot* kíván nyújtani.

3. E munka több évi igehirdetés eredménye. Innen van az, hogy egy-egy vasárnapra vagy ünnepre több buzdítást is tartalmaz. Így bizonyos ismétlések elkerülhetetlenek voltak. Ha ugyanis ezeket megszüntettem volna, akkor a beszéd eredeti alakját kellett volna feláldoznom.

4. A könyvet nemcsak predikációs anyagnak, hanem egyéni elmélkedési könyvnek is használhatjuk. Így mindinkább bekapcsolódunk az Ige liturgiájának megújuló áramába.

5. Minden beszédnél jeleztem a megfelelő vasárnapi, illetve ünnepnapi perikopa szakaszt is. Legalább az evangéliumi perikopát okvetlen olvassuk el mielőtt a buzdítást átelmélkedjük.

6. Ha idők folyamán a mostani perikopa-rendszer meg is változik, a részleges *tárgymutató* alapján e könyv továbbra is bőséges anyagot nyújt a szentbeszédekre való előkészülethez.

Győr, 1966. március 17-én, a Könnyező Szűzanya ünnepén.

DR. BÁNK JÓZSEF

VASÁRNAPOK

ADVENTI IDŐ

(Advent 1. vasárnapja előestéjétől Krisztus születése ünnepének [karácsony] előestéjéig.)

ADVENT 1. VASÁRNAPJA

Olv.: Róm 13,11—14. — Evang.: Lk 21,25—33.

I. A Megváltó utáni vágyakozás

Ismét az adventi szent idő köszöntött ránk. Mit is jelent az advent? Az advent — latinul *adventus* — szónak több jelentése van. Jelenti az Úrjövetet, vagyis a 2000 év előtt megtestesült Istenember, a Megváltó, a kis Jézus születése napját. Jelenti Krisztus eljövetelét a *lelkekben*, a kegyelem révén. Jelenti a liturgikus szövegek szerint Krisztus *második* eljövetelét az utolsó ítéleten.

Krisztus első eljövetele a megváltást előkészítette, a második a megváltást reánk alkalmazza, a harmadik végül azt befejezi.

Ma advent első vasárnapja virradt reánk. Az új egyházi év kezdete. Milyen nagy a hasonlóság a polgári és egyházi év között! Mindkettő az élet fejlődését tükrözi.

1. Mit mondanak az évszakok a természetben?

Hamarosan beköszönt a *tél*. A fák levetették díszes köntösüket, ragyogó koronájukat, és csupaszon, kifosztottan merednek az ég felé, mint az útszéli koldusok. Ködös, nyirkos a levegő. A természetes fényt és meleget mesterséges fénnyel és meleggel pótoljuk. Nemsokára az édes anyaföld is elpihen, és hótakaróba burkolózva alussza téli álmát.

A *tavasz* az új élet fakadásának ideje. A nap eloszlatja a homályt. Üde csókja életre kelti az alvó természetet. A rügyfakadás, a virágzó rét, a madárdal a bontakozó élet *allegro*-ját zengi.

A *nyár* a forró nap és lelkes munkaritmus ideje. A szőke, ringó búzatáblák kecsesen hajtogatják fejüket egymás után a suhogó kasza karjába. A természet teljes pompájában tündöklik. Az élet — a magyar ember a búzát olyan szépen életnek mondja — most üli fényes menyegzőjét. A nyári zápor és zivatar csak változatosabbá teszi és enyhíti a nap hevét.

Az ősz a gyümölcsérés és vidám szüret ünnepe. Szép a tavasz, szép a nyár, de az ősznek is megvannak a maga utánozhatatlan szépségei. Ami tavasszal virág volt... most gyümölcs. Ami tavasszal ígéret volt... most beteljesedés.

A nyári viharok is elmúltak. Sok pusztítást vittek véghe. De míg a korhadt gallyak és férges gyümölcsök lehullottak, az egészséges és életképes gyümölcsök annál jobban fejlődtek.

2. Az évszakok olyanok, mint az ember életútjai

Mint erőtől duzzadó ifjú, ront be a *tavasz*. A forró izzadságban megfürödve és vihartól megedzve járja be a *nyár* a hegyeket és glecscsereket. Meggondoltan és lassan megy a lejtőn az *ősz* lefelé. A madárdal már *andante* fütyörészik. Alig veszi észre, hogy minden lépés egyre lejjebb visz. Messze távolban kék, lila és bíbor színben falvak kontúrjai tűnnek fel. Körülötte az erdő fái aranyban, tűzben, vérben izzanak. A hegy lábánál mély színű őszi virágok integetnek: dáliák és krizantémok. Fölötte szelíd fény, amelyet a nap utolsó erejét megfeszítve, kilövell. Mindent körülvesz a lágy csend, amely a múlt zaját és a közelgő vég előtti aggódást elfelejteti... Ez az ősz a természetben. És ez az emberi élet útja... a vég felé...

Hiszen az életnek is megvannak az időszaki változásai!

— Szép a tavasz, mint ígéretes hajnal! Ezer kikezdésével, a serdülő élet duzzadó erejével és feszülő energiájával és soha nem csüggedő optimizmusával integet felénk!

— Szép a nyár, a férfikor minden hősége, vihara, küzdelme és harca ellenére! A teremtő munka, az életadás nagy korszaka ez.

— Szép az ősz, amely mint a béke, véget vet a férfikor forró küzdelmeinek és vívódásainak, s mint az esti pír, bearanyozza az eget és földet.

3. Mit mondanak az évszakok a liturgikus évben?

A tél ködös évezredek szimbóluma, amikor az emberiség epedve epedett a Megváltó után. A homálynak, a türelmetlen várakozásnak és szent reménynek ideje: Advent.

Karácsony éjszakáján felragyog az isteni Nap, megszületik a Megváltó. A reménység fényében a lélek tavasza indul.

Krisztus nyilvános működése, tanítása, csodái, küzdelmes élete, az *Eucharisztia* aratása. A húsvéti feltámadás a Kálvária után az Egyház nyara.

Pünkösd a Szentlélek erejének kiáradása. A térítések, az eredményes munkák ideje. A lelki szüret ez az ősz az ősegyházban.

4. Ma advent első vasárnapján a fehér, zöld, piros szín eltűnik a liturgiából. Helyét a lila szín, a bűnbánat színe váltja fel. Készülünk az Üdvözítő eljövetelére, a béke nagy ünnepére...

De hogyan? — Buzgó imával és bűnbánó elmélyedéssel!

Amikor a gyermek a világra jön, első tette a síró felkiáltás, a kérés. Keresi az életet, az eledelt, a segítséget...

A természetfeletti rendben is az ember első tette: a kérés, az epedő könyörgés Isten segítségéért: az *ima*. Életünk folyama két világ partját mossa. Evilág és másvilág partjai között halad. Két meder között folyik. Sokszor nagyon is kacskaringósan. Jelentéktelen patak, vagy hajózható folyó — mindegy! Mindkét világ vonzza, húzza maga felé. De egyik partot sem tudja teljesen elhagyni. Mindkét oldal segítségére rászorul. Mint a jó rádiónak, szüksége van a földelésre, evilágra. De az antennára is, hogy az isteni leadást rövid és hosszú hullámhosszon fogja. Ez az antenna: az ima.

De nem megalázó a modern emberre az imádság, a kérés, könyörgés, térdelés? Ó, nem!!!

— Ha kalapot emelünk az *ész* előtt, amely csodálatos titkokról lebbenti fel a fátylat naponta és értékes felfedezésekkel viszi előre a kultúrát, az igazságot, miért ne térdelnénk le az *örök Igazság* előtt?

— Ha kalapot emelünk az *akarat* előtt, amely bámulatos energiával csodákat művel a levegőben, földön és föld alatt, miért ne térdelnénk le az abszolút akarat, a *Mindenható* előtt?

— Ha kalapot emelünk a *szépség* előtt, amely a zene, festészet, szobrászat és a többi művészet országában oly csodásan ragyog és szívet-lelket nemesít, miért ne térdelnénk le az örök *Szépség* előtt, amely mindennek a forrása?

A letérdelés a Végtelen Isten előtt nemcsak hogy nem megalázó, hanem óriási erőforrás! A térdelő ember nem lesz kisebb, nem lesz alacsonyabb, hanem a végtelenségbe magasztosul!

Mi adott erőt Szent Cecíliának, annek a gyönge nőnek, a hősies küzdelmek elviselésére? — az ima! — Mi adott erőt a gyönge Szent Erzsébetnek, aki megalázva és mindenünnen kitaszítva is tudott Te Deumot zengeni? — Az ima! — Mi adott erőt Szent Katalinnak, Szent Teréznek, Goretti Máriának és annyi dicső szentnek? — Az ima!

Testvér! Tudsz-e még imádkozni? „Qui nescit orare, pergat ad mare!" — mondja a régi mondás. A veszedelem megtanít imádkozni. Voltál-e már háborgó tengeren, ahol a vihar az óriási hajóval labdázik? Ahol ég és föld között lebegsz? Ahol a hullámsír minden pillanatban elnyeléssel fenyeget? — Jaj, de kicsiny is az ember! — Volt-e már súlyos operációban részed? Nyomtad-e már hetekig lázban égő sebbel a betegágyat... reménytelenül? — Jaj, de tehetetlen is az

ember! Átélted-e már a háborús ostromot föld alatti katakombában, sötét pincelyukakban, amikor minden pillanatban várhattad, hogy a bunker egyben sírhalmod is lesz? — Jaj, de fél is az ember! Szakadt-e már rád egyszer is az egyedüllét szörnyű súlya, amikor se testvér, se jóbarát, se hitves nem tudott segíteni? — Jaj, de szomorú is az ember! Érezted-e azt a forró emberi vágyat, amit *Ady* így fejezett ki: „Szeretném, ha szeretnének . . ." — És nem akadt senki, de senki, akitől kínzó gyötrelmedben csak egy jó szót is kaphattál volna. — Jaj, de elhagyatott is az ember!

Akkor, ha e kérdésekre igennel tudsz válaszolni, ó, akkor majd megérted, mit jelent az, ha az ember kis szobájának meghitt csendjében vagy a templom áhítatos homályában le tud térdelni és ki tudja önteni szívét és el tudja sírni keservét és keresztjét Annak, Aki megért és megvigasztal . . .

Testvérek, az adventi jelszó ez: I m á h o z! Vegyük kezünkbe a szentolvasót, amelyet őseink és hőseink kardjuk markolatára csavartak! Morzsolgassuk igaz hittel az örvendetes olvasót, férfiak és nők egyaránt! A Szűzanya, az Édesanya szent köteléke ez, mellyel magához fűz. Amíg velünk van, nem roskadunk a földre! Tanuljuk meg újra gyermekkorunk szép háziáldását, amely egyszerű kis szobánk falán díszelgett:

„Hol hit, ott szeretet,
hol szeretet, ott béke,
hol béke, ott áldás,
hol áldás, ott Isten,
hol Isten, ott szükség nincsen. Ámen."

II. Az adventi koszorú

Nem minden vasárnap olyan mélyértelmű és ünnepélyes, mint a mai: advent 1. vasárnapja. E nap különösen szívünkbe markol és titkos ajtókat tár fel benne . . . Sok helyen ilyenkor zöld gallyakból adventi koszorút készítenek, amelyet a templomokban, lakásokban benső ünnepélyességgel akasztanak fel. Négy gyertya van rajta, fehér-rózsaszínű.

Mi ez az adventi koszorú? Romantika? Gyermekes játék zöld ágakkal, rózsaszín szalaggal és fénylő gyertyákkal? Vagy talán egy kis esztétika, érzelmi impresszió az örökké szürke hétköznapok feloldására? Nincs mélyebb, jelentőségteljesebb értelme? Vagy talán a titkok hite, a túlvilág sejtése lebegi körül e kedves rítust? — Valóban!

A gyertya világosságot áraszt! A gyertya viasz, faggyú. A fény: fizikai jelenség. E fénynél látjuk, hogy az ember több, mint anyag, több mint fizikai vagy kémiai folyamat, mert lélek van benne!

Vajon mibe világít bele az adventi gyertya pislákoló fénye?

E fénynél átlátjuk, hogy *életünk* nem csupán szürke napok summája. Nemcsak sok fáradozás, lótás-futás, fáradságos munka és kevés siker s még kevesebb öröm forrása. Több, ezerszer több, mint futás a „panem et circenses" és a mindennapi élet fenntartása után!

E fénynél átlátjuk, hogy a *világ* is több, mint atomok, kalóriák, energiák világa, amely örökös kavarodásban van.

E fénynél átlátjuk, hogy a fizika és anyag világa mögött nyílik egy titokzatos kapu — egy *másik* világba, amelyet nem lehet mikroszkóp alá tenni, amellyel sem tudomány, sem politika, sem gazdagság, sem pénzügy nem foglalkozik — de annál inkább a sajgó szív, amely ezután titkon epedezik... A lélek világa ez!

Lelket kell belevinni az életbe! Roppant fontos feladat ez! A világ minden dolgába lelket kell belelehelni.

Isten mindenütt jelen van. Mindennek végső oka, s valahogy az élet viharos keresztútjain úgy tapasztaljuk és sokszor úgy tűnik, mintha nem lenne jelen. Ilyenkor az embernek kell Istent belevinni a dolgokba, a világba, hogy azoknak lelkük legyen!

A világ nemcsak erő, energia, kalória, kémiai-fizikai folyamat s néhány matematikai törvény, amely ebben megnyilatkozik... Ó, mily félelmetes és végtelenül kiábrándító lenne a világot csak anyagi oldaláról nézni. Magáramaradt bensőnkben sokszor érezzük: *nemcsak kenyérrel él az ember!* Ez is kell, de magában nem elég!!! A világ lélek után éhezik!

Neked, ó ember, vissza kell adnod a lelket a világnak. — De hogyan? — Meg kell hallanod Isten szavát... Hogyan szól hozzánk Isten? — Szól hozzánk a lelkiismeret halk szavában; de hallgat a nagy történelemben. Nem szól bele hangos mennydörgéssel és cikázó villámcsapással! De beszél a *szívünkben,* ha imádságos csendben hozzá fordulunk, és alázatos kérdéssel: Uram, meg vagy velünk elégedve?...

Mit jelent az első gyertya az adventi koszorún?

Az első gyertya az adventi koszorún a metafizika utáni éhségből, a titkok utáni vágyból, a *léleknek az Isten utáni vágyából született...*

Még azoknál is, akik gyermekkoruk meleg, boldog hitét elvesztették és az élet viharában kétkedő szkeptikusok lettek, feltámad olykor a vágy: „Kell valakinek vagy valaminek lennie, akibe vagy amibe belekapaszkodunk az élet állandó forgatagában!"

Ez a „Valaki" oly nagy, oly csodálatos és oly mély, hogy minden evilági tőle kapja életét, mélységét s amely nélkül minden infernális káoszba süllyedne. És ez a „Valaki" adventben a homályból előlép... Testvérem, ajtód előtt áll: bebocsátást kér, eltölt fénnyel és meleggel. — Ha élő hittel járulsz Hozzá — akkor igazi karácsonyod lesz és a szent éj lelkedbe békét sugároz.

Lacordaire híres francia szónok szerint az emberi történet két korszakra oszlik: Az elsőben az ember várt Istenre; a másodikban Isten vár az emberre! Valóban! Advent évezredek sóhaját idézi, amikor az emberiség epedve várta a Megváltót. Adventus: eljövetel — és *a várt Isten elérkezett* a történelem tanúsága szerint.

De te, embertestvér, *te is elérkeztél Istenhez?* Isten vár reád, Testvérem, aki szeretetre, boldogságra törekedsz s közben lelkedet elveszted a bűnben, mert azt hiszed, ezzel lelked éhségét kielégíted...

Isten vár reád, főleg reád, hogy lelked éhségét valóban kielégítse!

Isten vár reád... nem kell messzire menned, hogy Őt megtaláld, *ajtód előtt vár reád,* csak éppen ki kell nyitnod és beengedned Őt.

Isten megjelenik és szívünk ajtaja előtt áll. Ez advent. Az egész élet és az egész emberi történet értelme!

De nekünk is készülnünk kell az Ő fogadására! A nehéz zárakat fel kell nyitnunk, a vastag felhőket szívünkről el kell távolítanunk, az akadályokat az ajtóból el kell hárítanunk, hogy a bejárást megkönnyítsük...

Jaj, de nehéz munka: a megkövesült, elfásult, berozsdásodott bensőnk kinyitása!... De próbáljuk meg!... Ha mi megtesszük a magunkét — a többit megteszi Isten... Ámen.

III. Szükséges-e a megváltás?

Ma beköszöntött advent első vasárnapja! Ismét megszólaltak a bús adventi harangok. — Mit is hirdetnek ezek? Eljövetelét Urunknak és Királyunknak, a Megváltónak.

Ha kérdezel a neve után, Szent Pál mondja: „Isten adott neki nevet, amely előtt minden térdet hajt mennyben, földön és föld alatt" (Fil 2,10). — Ha méltósága után érdeklődöl, ugyanő mondja: „Ő az Istennek fénye és dicsősége" (Zsid 1,3). — Ha szívét kutatod: „Krisztus szeretett bennünket és odaadta magát az Istennek jóillatú áldozat gyanánt" (Ef 5,2).

Ez az, akinek eljövetelét várjuk, azért énekeljük: „Harmatozzatok, egek, onnan felülről és felhők csepegjétek az igazat" (Iz 45,8).

Az adventi harangok ezt is zsongják fülünkbe: „Tartsatok bűnbánatot, mert közel van az Isten országa" (Mt 3,2).

Ezt hirdeti a liturgia új színe is: a bánatos lila. Ezt hirdetik a felcsendülő adventi énekek lélekbe markoló dallamai: „Rorate coeli desuper..." Harmatozzatok, égi magasok...

Az egész adventi időszak liturgiája ezt harsogja felénk: — Emberek, szükség van Megváltóra! Szükség van megváltásra!...

Az advent minden évben újból feltörő sóhaj, újból felszakadó könyörgés a Megváltóhoz: „Veni, veni, Emmanuel!..."

Advent tartalmilag nem más, mint ama hittételnek újból való hangsúlyozása, hogy a Megváltó a kegyelemben mindig újból eljön. Eljön hozzánk, mert minden kornak, minden embernek szüksége van a megváltásra.

Testvérek! Megváltás! Micsoda felemelő, drága szó. Ami a betegnek a gyógyulás, ami a fogolynak a szabadság, ami a kicserepesedett ajkú, szomjas embernek az üdítő ital, ami a kiéhezett embernek a falat kenyér, ami a haldoklónak az új élet ígérete, ami a halottnak a feltámadás... ez mind egy szóval a megváltás halovány árnyéka.

A megváltás a remény és béke szava. Szükségünk van megváltásra!

1. Igen, ezt mondja az emberiség története. Az emberiségben mindig élt a meggyőződés, hogy történetének kezdete óta feszült a viszony Isten és ember között. Óriási szakadék tátong közöttünk, amelyet az ember kitölteni nem tud. Él benne a vágy, a kiolthatatlan vágy, hogy valahogy jóvátegye a bűnt és az elveszett paradicsomot visszaszerezze. A pogányok is vallották, hogy isteneiknek elégtételt kell adniuk bűneikért.

A bűntudat él az etnológiai ősnépeknél, a primitív törzseknél, ahová nem jutott el sem kultúra, sem kereszténység. Pl. a legősibb kultúrtípus képviselőinél, a pigmeusoknál, a trópusi Ázsiában, Afrikában, Délkelet-Ausztráliában, Észak- és Dél-Amerikában a primitív népeknél olyan erkölcsi törvényeket figyeltek meg, amelyek nagyjából megegyeznek a tízparancsolattal, noha arról soha sem hallottak.

Így pl. a szülők és gyermekek szeretete kötelező. A szülő bántalmazása, vagy a szülők átka gyermekeikre az Ituri pigmeusoknál (Közép-Afrika) nagy bűn. Az öreg szülők elhanyagolása szintén súlyos bűn.

Az emberi élet az erkölcsi törvény védelme alatt áll. Némely ausztráliai törzsnél előfordul ugyan a beteges gyermekek elvetése: a Yamana és Ituri pigmeus törzsnél. Ez utóbbiaknál főleg iker születése esetén a gyengébbet vetik el. A legtöbb törzsnél azonban a gyermekgyilkost halállal büntetik...

A nemi morál is magasan áll a legtöbb primitív törzsnél. A házas-

ság előtti tisztaság kötelező a Semang törzsnél Malakkán, a Fülöpszigeti Negritoknál, a Batwa Pygmoidoknál Kelet-Afrikában, egyes indián törzseknél Kaliforniában és a Tűzföldön.

Sok ősnépnél a házassági morál szigorú. A házasságtörést — ha a férfi részéről történt is — a legújabb időkig és részben még most is oly szigorúan büntetik, mint a gyilkosságot, vagyis halállal. Így a Semang, Negrito, Ituri pigmeusoknál. Ahol a halálbüntetés alább is hagyott, a házasságtörést ott is szigorúan büntetik.

A lopás ritkán fordul elő és ha mégis, súlyosan büntetik.

Az igazmondás hiányát, a hazugságot is elítélik.

Testvérek, íme a 4., 5., 6., 7., 8. parancs, amelyekről e primitív népek soha nem hallottak.

De miért ítélik el ezeket a bűnöket? — Az ifjúság nevelésénél hivatkoznak a belőlük fakadó szociális rossz következményekre. A jó és rossz közötti különbség végső oka azonban a személyes Legfőbb Lény, aki a törzsatya útján közölte az emberekkel parancsait.

Marett kiváló angol etnológus mondja: A vadaknál a vallásnak középponti helye van, amely nélkül létük megmagyarázhatatlan. — A nigériai Ibo törzs főnöke pedig egy misszionáriusnak azt mondta: „Nálunk minden vallásos, még piacaink és étkezéseink is."

Testvérek! Nem ezt mondja-e nekünk is Szent Pál? — „Akár esztek, akár isztok ... mindent Isten dicsőségére tegyetek" (1 Kor 10,31). Ami elüt a rendestől, vallásilag fogják fel és áldozatot mutatnak be.

Az Owa Rha sziget bennszülötteiről írja Bernatzik: — Mindaz, ami a vallásos élettel összefügg, számukra nagy jelentőségű. A vallás átszövi egész életüket. Vallásos gyakorlat nélkül nincs sem gyógyítás, sem hajóépítés, sem kertművelés, halászat, vagy vadászat. A bennszülöttek töretlenül megtartják vallási parancsaikat és inkább meghalnak, mintsem azokat megszegjék. (Vö. *Anima* 1953, 123, 124.)

A legtöbb ősnépnél megtalálható a bűntudat. Hátsó-Indiában a Khasi törzs minden tagja az áldozat bemutatásánál ezt mondja: Én, ember, vétkeztem. — A bűnfogalom a khasi vallás alapja, egyik fundamentuma.

A bűn-fogalom végső fokon az első, eredeti bűnnek, mint kollektív, vagy szociális bűnnek az emléke a különböző vallásokban.

Hátsó-Indiában az egészen primitív Yumbri törzs naponta kétszer mutat be áldozatot. A Felső-Nílus mellett a Raik-Dinka törzsnél minden eseményt áldozattal ülnek meg: születés, házasság, halál, az új ház befejezése, az eső elmúlása, háború és béke, hosszú utazás, betegség embernél és állatnál.

2. De van az éremnek másik oldala is. Vannak olyan természeti népek is, ahol vallásról szó sincsen. E törzseket, Dél-Amerikában Tessmann kutató elnevezte „Menschen ohne Gott"-nak. A vallás he-

lyét ezeknél a mágia és varázslás foglalja el, amely az individualista egoizmus megnyilvánulása. A Tschama indiánok nem ismernek semmi magasabb létezőt.

A bűnfogalom sokszor torz formában jelenik meg. Pl. Tongában ártatlan gyermeket áldoznak fel, de az istenek iránti szeretet és félelem minden más érzelem fölött áll.

Főleg a fiatalabb kultúrájú népeknél fordul elő, hogy a szokások nagyon eltávolodnak a tízparancsolattól. Ártatlanok megölése, kanibalizmus, nemi kicsapongások kultikus szertartásokká lesznek és sok az eltévelyedés.

Ilyen eltévelyedés a mágia is. Hogy magát ne kelljen bűnösnek mondani, az imádott Én kettős istenfogalmat alkot. Ez a dualizmus. Isten majd jó, majd rossz. Így az ember a bűnért Istent teszi felelőssé, mint a Pangwe törzsnél látjuk Kelet-Afrikában. A bűn Isten akarata. Ha bűnt követünk el, Isten akaratát tesszük. Az ember hangsúlyozza Istennel szemben ártatlanságát. Az esetleges büntetést mágikus rítussal engeszteli ki.

3. Íme, Testvérek, látjuk, hogy az ember gyötrődött, tapogatott, tévelygett. Homályos, elfelejtett valóságok kísértettek körülötte. Az igaz Isten tompa sejtelemmé torzult benne. Mint a lidércnyomás alatt az öntudat, úgy vergődött, torzult el benne Isten képe. Otromba anyagból bálványokat álmodott, szörnyetegeket imádott.

A görög-római mitológia tudatlanul is kereste Istent. Megkérdezte az árnyas erdőt, csobogó vizet, lángoló tüzet, a ragyogó napot és fényes csillagokat a betemetett lélek suttogó, elnyomott sóhajtásával: Hol, hol vagy, Isten?

A bűntudat ékes bizonysága Izrael, a zsidó nép egész története. A számtalan, meg-megújuló véres és vérnélküli áldozatok mind hatalmas általános gyónás a Mindenható előtt. Egy lángba és vérbe írt hatalmas Confiteor. Egy folyton ismétlődő „mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa..."

A bárányok kiontott vére irgalomért eseng az éghez... Az Ószövetség véres liturgiája türelmetlen, ünnepélyes könyörgés Istenhez: Ó, jöjj, jöjj, Emmanuel és szabadítsd meg népedet, Izraelt!...

4. Kedves Tetsvérek! Szükség van megváltásra! Ezt mondja Isten kinyilatkoztatása is. A Szentírásból tudjuk, hogy Isten megengedte a bűnt. Megengedte az ősszülők bűnét is (1 Móz 3). Tudjuk az Írásból, hogy Szodoma és Gomorra örvénybe süllyedt embereit tüzes, kénköves esővel pusztította el (1 Móz 19,24). Még előbb a bűnös emberiségre vízözönt bocsátott és antropomorf kifejezéssel élve „megbánta, hogy embert teremtett" (1 Móz 6,6—7).

Megengedte a bábeli nyelvzavart. Az emberi gőg félelmetes tornyát, mint kártyavárat, elfújta (1 Móz 11,1).

Megengedte, hogy egyszülött Fia a földre szálljon, hogy a végtelen sértésért elégtételt adjon. — „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta..." (Jn 3,16). A Fiú pedig így szól: „Égő és bűnáldozatokat nem akartál... Akkor mondá: íme, eljövök, hogy megcselekedjem, ó Isten, a Te akaratodat" (Zsid 10,8).

Az egész Szentírás tele van ezzel a gondolattal: A bűn az bűn és a bűn elszakadás Istentől!... Nagyon találóan mondja Szent János apostol: „Ha azt mondjuk, hogy nincs bűnünk, mi magunk csaljuk magunkat és nincs bennünk igazság" (1 Ján 1,8). — Az egész kinyilatkoztatás nem más, mint tudósítás a bűnről és bünhődésről...

Testvérek! Szükségünk van megváltásra! Ezt mondja szent vallásunk. Miért jött volna Krisztus a földre, ha nem azért, hogy az embereket megváltsa?

A megváltás után való vágy volt az emberiség legforróbb óhaja. És Ő jött, mint jó Pásztor, hogy elveszett juhait felkeresse. Nem az egészségeseket, hanem a betegeket akarja felemelni (Mt 9,12).

Ha komolyan gondolkodunk, rájövünk arra, hogy a kereszténység elsősorban a megváltás vallása.

Szépen mondja Szent Péter apostol levelében: „Járjatok félelemmel zarándokságtok idején, tudván, hogy nem romlandó aranyon vagy ezüstön történt megváltástok az atyáitoktól rátok hagyományozott hiú életmódotoktól, hanem a szeplőtelen és érintetlen báránynak, Krisztusnak drága vérén..." (1 Pét 1,18).

Ezt hirdeti a négy evangélista. Ezt harsogja Szent Pál leveleinek minden sora. A levelek mindegyike szinte piroslik Krisztus vérétől. Nem akar ő mást hirdetni, mint Krisztust, a Megfeszítettet...

Kedves Testvérek! Az adventi időszakban mélyítsük el szívünkben a megváltás vágyát. Járja át szívünk-lelkünk minden porcikáját a bűnnek és bünhődésnek tudata és a megváltás utáni forró vágy! Az Isten utáni vágy meghitt érzése égjen lelkünkben:

„Aggódó szívemmel egyre azt mondom:
Isten, Isten, Isten legyen velünk.
Isten a kis fűszállal, mely kövek közt sorvad,
Isten az emberszívvel, mely jóság közt is oly vad.
Isten a nagy hegyekkel. A bányával, a méllyel,
A távoli falukkal, melyek sötétek éjjel.
Isten legyen a jókkal, Isten a gonoszokkal,
Két milliárd élővel és száz millió holttal.
Isten legyen a földdel, e fekete madárral,
Mely az iszonyú űrben süvöltő szélben szárnyal,
Isten legyen a nappal, Isten legyen a holddal,
Isten legyen az összes reszkető csillagokkal.
— — — — — —

S Isten legyen velem és legyen veletek.
Közületek, ó, senkit én ki nem feledek!
Isten kezében tartott szikrázó virág,
Ki ne ejtsen kezéből téged, te gyönyörű — világ!" Ámen.

(Harsányi: Emmanuel.)

IV. Várakozás Istenre

Advent a várás ideje. Valamire várni mindig izgató feszültség. Az autósok várják a zöld jelet, a betegek várják a gyógyulást, a foglyok a kiszabadulást... Az egész emberiség óhajtva várja a békés időket, a jövő háborús veszélyek nyomasztó súlya alóli megváltást.

Egy nyugati ország színpadán néhány éve előadtak egy színdarabat, amelynek címe: „Warten auf Godot". A négy ember, akik a *ma* szórakozott és kielégítetlen emberét ábrázolják, együtt állnak a színpadon és együtt várnak valakit, akit Godot-nak hívnak. De nem jön. Így a darab a várva várt elmaradásával, értelmetlenséggel végződik.

Ki ez a Godot? — sokat vitáztak róla. A szerző hallgatott. Egyesek azt vélték, hogy Isten, mások szerint az ember, akinek igazi képe elveszett, amit meg kellene találnia. Akárkiről is van szó, egy bizonyos, a mai ember *vár!* Feszültségben vagy unalomban, reményben vagy kétségbeesésben, előre nézve, vagy a jövőtől rettegve, visszatekintve, vagy kétkedve, vagy a jövőben bizakodva... de vár. Mindenképpen vár. Ha már kétségbeesve és csalódottan semmit sem vár is, akkor is legalább azt várja, hogy mindennek vége lesz egyszer!

Mire vár igazán az ember? Szépségre... hogy élvezze? — Gazdagságra... amely utat nyit az élethez? — Hatalomra, amely mások felett jogot biztosít neki? — Háború nélküli tartós békére? — Örömre, amely az életet megvidámítja? Szeretetre, amely magát önmaga fölé emeli? — Mindenre vár! De a beteljesülés újabb vágyat ébreszt, új lehetőségek támadnak vágyainak horizontján.

Most az űrutazás, a holdrakéták, az űrhajók korában élünk. Holnap mi lesz? És ha sikerül az űrutazás? Ha birtokba venné az ember a csillagokat? Ha a világűr ura lenne? Akkor megelégedett és boldog lesz? Ezerszer nem! Szíve akkor is kielégítetlen marad.

Szépség? — Világűr? — Nem, nem erre vár igazán az ember! Mindezek csak menekülés attól, akit az ember végső fokon kimondhatalanul vár. Akár bevallja, akár nem: ez az epedve várt valaki: I s t e n. Az ember élete és története, gondolata és tanítása, cselekedetei és szenvedései együttvéve: várás Istenre.

Honnan származik ez a vágy?

1. Az ember nem elég önmagának! És az egész világ sem elég neki! — Az ember nagyobb önmagánál! Megkísérli mindig, hogy önmagával is, a környező világgal beteljen... de minduntalan csalódik! Ez az ember tragédiája!

2. A másik ok az, hogy az ember Istent elvesztette... kezdetben az első ember, mégpedig minden utódja számára! Mert önmagával akart betelni!... De ezt nem tehette meg, mert Isten a maga számára teremtette az embert. Igen helyett nemet mondott Isten parancsára! Elvesztette Istent és önmagával és világával nem tudott kijönni.

Senki sem olyan szegény és elhagyatott, mint az, aki Istent elvesztette, mert az mindent elvesztett! Az ilyen ember mellett ott van a természet végtelen holtteteme, amelyet nem irányít és nem tart ösz-sze egy világszellem, és amely sírba készül. Mindaz, amit az ember tesz, csak ennek a tetemnek növelése...

De ez ésszerűtlen és halálos várás lenne, ha nem felelne meg neki a várt megérkezése. Isten azonban megkönyörült az emberen. Megígérte az Ő eljövetelét.

Most az ember élete várakozás Istenre, és ez a várakozás valóban teljesül. Az ember ősi idejéből származik ez a várás, ... hogy „eljön Isten és megvált titeket" (Iz 35,4) és az idők teljességében beteljesedett, amikor eljött az Isten Jézus Krisztus személyében. Benne a várakozás beteljesedett. Benne Isten velünk van. Beteljesedik ünnepélyesen akkor, amikor eljön ítélni a világot. Addig várni kell Istenre.

Megértjük így, hogy az Egyház Krisztus első eljövetele emlékünnepének előkészületi kezdetén az Apostol szavával figyelmeztet, amely Krisztus második és végleges jövetelére int: — Testvérek, itt az idő a bűnből felkelni (vö. Róm 13,11).

Advent a várás ideje. Imádkozzunk, hogy igazán tudjunk várni. Ámen.

ADVENT 2. VASÁRNAPJA

Olv.: Róm 15,4—13. — Evang.: Mt 11,2—10

I. Keresztelő Szent János példája

Az adventi idő igazi követe és útkészítője Keresztelő Szent János. A legnagyobb és legutolsó a próféták között. Az evangélium hatalmas szimfóniájának nyitánya. Hídverő az idők fordulójánál. Egyik lába az ószövetség, a másik a kegyelem országának mesgyéjén áll. Saját szemével látta azt, akit a többiek csak epedve vártak.

Nézzünk most fel erre az acélemberre! Figyeljük meg, mit mond nekünk ez az adventi követ életének hajnalán, életének delelőjén és életének alkonyán.

1. Keresztelő János nagy az Úr előtt kegyelemben és fegyelemben az élet hajnalán

Három kéz baráti szorítására és találkozására van szükség ahhoz, hogy egy gyermek lélekben erős és szilárd legyen.

Az első kéz az Úristen keze. A kegyelem irányításával az Úr Jánossal volt gyermekkorától. Gábor arkangyal így köszöntötte atyját: Örömöd és vigasságod lészen, mert nagy lesz az Úr előtt, bort és részegítő italt nem iszik és betelik Szentlélekkel már anyja méhétől fogva" (Luk 1,14—15). — „Mi lesz a gyermekből — kiáltottak fel a rokonok — mert az Úr keze van vele" (Luk 1,66). — Testvérek, mondjátok csak, a mi gyermekeinkkel is ott van az Úristen keze? Vagy mi magunk ütjük el tőle (vasárnapi misehallgatás, első péntek, gyónás, áldozás, iskolás kor után is!) a kegyelem eszközeit? — „Örömöd és vigasságod lészen" — mondta az angyal. Egy anya viszont ezt mondta: „A gyermek nem áldás, hanem átok!" (6 gyermek anyja). Igen, ha nincs vele Isten keze.

A másik kéz a gyermeknevelésnél a szülők, az édesapa és édesanya összefont keze, a családi fegyelemben. Zakariás és Erzsébet kiskorától kezdve istenfélelemben nevelték gyermeküket.

„Mindketten igazak valának Isten előtt, feddhetetlenül élvén az Úrnak minden parancsa és igazsága szerint" (Luk 1,6). A családi házban mélységes vallásos érzés uralkodott. Ezt látjuk abból a szép énekből is, a *Benedictus*-ból (Lk 1,68), amelyet Zakariás fia bölcsődalának szánt. Jámbor, istenfélő szülők nagy Isten-ajándék a gyermek számára, akiknek evilági és sokszor a másvilági boldogságát is köszönheti. Nem minden gyermek bölcsőjénél éneklik a Benedictust, de minden gyermeknek kiskorától kezdve a jó szülők és a Gondviselés oltalma alatt kell állnia.

A harmadik kéz, amely ifjúkorban döntő befolyást gyakorol a jövő életre, az ifjú saját keze, vagyis komoly akarata az önnevelésben és önfegyelmezésben. Keresztelő János valószínűleg szülei halála után vonul a pusztába, „ahol növekedék és erősödék lélekben és a pusztában vala nyilvános fellépésének napjáig" (Luk 1,80). Elvonultságban készül hivatására. Ruhája teveszőr, lakása homok, vagy szikla mélyedése, eledele sáska és erdei méz, fejpárnája egy darab kő. A családi ház kényelmet nyújthatott volna, ő azonban önként a kemény és nélkülöző életet választotta.

Az élet boldogsága a XX. században is nem mindig a puha, csillogó, divatos ruhában, nem meleg ágyban, nem ínyenc falatokban, nem bódító italokban, nem a kiszolgálás kényelmében rejlik! A hősies lemondásban, önfegyelmezésben és józanságban sokszor több öröm és végtelenül több erő rejlik. Az egész emberek, a nagyok, mint János, erősek, mint a tölgy, mert a hősies önmegtagadás talajából nőttek ki.

2. Keresztelő János nagy volt az Úr előtt szóban és tettben életének delelőjén

A pusztai hallgatás után következett a beszéd ideje, a jordániai bűnbánat prédikáció ciklusa. Harmincéves korában „Keresztelő János tanított Júda pusztájában, mondván: Tartsatok bűnbánatot, mert közel van a Mennyek országa" (Mt 3,1). Az ég királya, a názereti Jézus nemsokára megkezdi nyilvános működését és János, mint követ és apród, előkészíti útját. „Én ugyan vízzel keresztellek titeket a bűnbánatra, aki pedig utánam jövendő, hatalmasabb nálam, akinek nem vagyok méltó saruit hordozni. Ő Szentlélekkel és tűzzel fog benneteket megkeresztelni" (Mt 3,11—16).

János legnagyobb cselekedete Jézus megkeresztelése! „Történt ama napokban, eljöve Jézus a galileai Názáretből és megkeresztelé Őt János a Jordánban" (Mk 1,9). Innen kapta azután a „Keresztelő" előnevet. Beszédének nagy volt a hatása: „És kiméne hozzá Jeruzsálem és egész Júdea és az egész Jordán-vidék és megkeresztelkedének nála a Jordánban, megvallván bűneiket" (Mt 3, 5,6). Olyan ez,

mint nagy adventi népmisszió! A lelkek hullámzásba jöttek, mint a Jordán, amikor hatalmas szikla esett bele. János szavai égtek, mint a tűz és megedzették a lelkeket, mint a kovácskalapács; a szendergőket felébreszti „és lábaikat a békesség útjára igazítja" (Lk 1,79).

Hát mi, Testvérek, miről beszélünk? Egy keleti közmondás szerint azért van az embernek két füle és csak egy szája, hogy kétszer annyit hallgasson, mint beszéljen.

János hirdette a bűnbánatot. Mi is sokat beszélünk — ruhákról, divatról, emberekről, gyerekekről, munkahelyről és ezer más dologról. Ó, de sok rágalom, megszólás, pletyka, hamis bírálat, kétértelműség nyüzsög szavainkban! De beszélünk-e lélekről: bűnbánatról, felelősségről, örök életről?

3. *Keresztelő János nagy volt az Úr előtt életének alkonyán,*

Nagy volt halála előtt. Ez a kemény sziklaember bátran szemébe mondta a trónon ülő házasságtörő Heródes Antipasznak: „Nem szabad neked testvéred feleségét bírnod" (Mk 6,18). Eme kemény szókimondása miatt Heródes megneheztelt reá, elfogatta, megkötöztette és börtönbe vetette (Mk 6,17, 18).

Itt megtapasztalja János a régi pogány világ sivár börtönéletét. Napsugár nem tud oda beszökni, még egy pillanatra sem. Nem jött angyal, aki kinyitotta volna a börtön kapuit. Teljes a bizonytalanság. Minden órában jöhetett a hóhér, hogy kivégzésre vigye. János nem töprengett, hogy ezért élt harminc éven át szigorú bűnbánatban, hogy most ilyen nyomorúságban fejezze be életét. Bilincseiben is szabadabb és boldogabb volt, mint Heródes szenvedélyének rabláncai között!... Máról-holnapra visszanyerhette volna szabadságát, ha a fejedelmi házban a bűnt nem tartotta volna bűnnek. „Mert — az Írás szerint — Heródes tartott Jánostól, tudván, hogy ő igaz és szent férfiú és vigyázott rája és sok dologban ráhallgatott és örömest halgatta őt" (Mk 6,20).

Nagy volt Keresztelő János a halálban. Heródes születésnapján nagy, fényes udvari bált és lakomát rendezett az előkelők számára. Itt roppant megtetszett neki Heródiás leányának a tánca. Elragadtatásában így szólt hozzá: „Bármit kérsz, megadom neked, akár országom felét is" (Mk 6,23). A leány nem tudott határozni. Mit kérjen? Drágagyöngyöt, aranyat, fényes ruhát? Kiszaladt tehát anyjához és megkérdezte, mit kérjen. És a démon, aki szörnyű bosszút forralt János ellen leleplező szókimondása miatt, ezt mondta: — Kérd Keresztelő János fejét! Ezután e lány berontott a királyhoz és az egész asztaltársaság előtt mondta: „Azt akarom, hogy rögtön add nekem egy tálon Keresztelő János fejét." — A jellemtelen és erkölcstelen király mindenre számított, de erre egyáltalán nem. Egy pillanatra

megriadt ugyan, de szenvedélytől elvadulva nem rettent vissza a szörnyű ítéletmondástól. — A büszke, nyílt tekintetű fej porba hullott a hóhér bárdja alatt. A hóhér egy tálon elhozta János fejét. Odaadta a leánynak, a leány pedig bosszúálló anyjának (Mk 6,25—29). Pattogó zene, féktelen tánc, borgőzös, forró hangulat — és egy mártír friss vértől gyöngyöző feje!... Micsoda szörnyű kontraszt! Micsoda ellentét!

Tanítványai a pusztába temették el Jánost, messze hazájától. — Élete mégsem volt hiábavaló! Előkészület volt. Harmincegy évet élni János halálával *ezerszer szebb sors*, mint háromszor harmincegy éven át Heródes életét élni!!!

Heródes éktelen, buja szenvedélye nem hal ki soha! Heródes egy leány kedvéért országa felét kockára tette. Minden szándékos halálos bűnnel az egész mennyországot tesszük kockára. Vannak, akik egészségüket, lelki nyugalmukat is feláldozzák ilyen szenvedélyeknek.

Heródiás szívtelen gyűlölete sem hal ki soha, aki senkit és semmit sem kímél, aki vagy ami szenvedélyének útját akarja állni!...

De Keresztelő János hősies hitvallása sem hal ki soha! Ez a márványból faragott vagy érből öntött férfi minden időkre világító példája marad a férfias meggyőződésnek és hűségnek, aki áldozatra, a legnagyobb áldozatra is képes meggyőződéséért.

Advent e kimagasló pionírja előtt hódolottal hajtjuk meg az elismerés zászlaját. Egyben megígérjük, hogy a bűnbánatban és vezeklésben nyomában járunk és komolyan előkészítjük szívünkben az Úr útját. Ámen.

II. Felhívás bűnbánatra!

Advent a nagy Krisztus-várás ideje. Ebben az adventi homályban két világító tornyot állít az Egyház az emberek szeme elé.

Az egyik Keresztelő Szent János; a másik az Immaculata, a Szeplőtelen Fogantatás.

Keresztelő Szent János, ez a kemény, szikár férfiú, börtönben sínylődik... Heródes Antipas fényes trónon ül. Szalome szép tánca az udvari bálon a parázna Heródiás gonosz tanácsára nemsokára János fejébe kerül. De mondhatná valaki: miért volt olyan oktalan, meggondolatlan, miért mondta a trónon ülő uralkodónak, Heródesnek a szemébe bátran hibáját... Miért mondta meg rettenthetetlenül a parázna Heródesnek, (aki testvérének, Fülöpnek a feleségével, Heródiással élt együtt): „Nem szabad!" (Mt 14,4).

— Azért, mert igazi, Isten szíve szerinti hithirdető. Nem gondolt saját veszedelmével, sem életével. Mindenkit, szegényt és gazdagot, meg akart tanítani a bűnbánat komolyságára. Éppen ezért választotta ki Isten ezt a szilárd jellemet, hogy az Üdvözítő számára az utat előkészítse: „Készítsétek el az Úr útját..." (Mt 3,3).

— Azért választotta őt Isten, mert nem volt ingadozó nádszál, amely az emberi váltakozó vélemények és nézetek szerint ingadozik, hanem, mint Isten kemény prófétája, nevén nevezte a gyermeket és a bűn következményeire bátran rámutatott.

Azért, mert nem volt lágy ruhába öltözött, elkényeztetett, saját érdekét kereső koniunktúra-lovag, hanem kemény, önmegtagadó böjtölő egyéniség, aki elveiért kész a vértanúságra is!

Azért, mert az erkölcsi törvény kivétel nélkül mindenkit kötelez, nincs külön erkölcs a szegény és külön korszerű erkölcs a gazdag számára.

Az Egyház is adventben előkészíti Krisztus lelki eljövetelét, a bűnbánat meghirdetésével és a mi bánatunk előírásával.

1. Az Egyház nem volna Krisztus igazi Egyháza, ha felhagyna egyik legfontosabb feladatával. Ha nem hirdetné a bűnbánatot, ha szolgái a Szentírás szerint néma kutyák (canes muti — non valentes latrare) lennének, amikor szólniuk kellene (Iz 56,10).

Nem hagyhatja ezt abba sohasem! A hirdetés módja koronként változik, majd buzdít, majd sürget, majd korbácsol... De a kötelesség ugyanaz marad: „Tartsatok bűnbánatot!" (Mt 3,2). Minden alkalmat megragad, hogy az emberek tekintetét felfelé irányítsa.

Bűnbánat nélkül nincsen üdvösség!

Amint egyszer Keresztelő János a pusztába vonult, úgy most a templom csendje késztet bennünket az elmélyedésre.

Amint egyszer Noé bárkája volt az egyetlen hely, amely a vízözöntől megmentette az embereket, (1 Pét 3,20) úgy az Egyház is azon fáradozik, hogy az „egy szükségesre" (Lk 10,42) figyelmeztesse az embereket.

Nem rettenhet meg az Egyház a maró gúnytól, vagy lenéző mosolytól, sem a lekicsinyléstől, amivel ellenfelei illetik, akik feleslegesnek tartják a bűnbánatot.

A hivatás elől nem lehet bűntetlenül elmenekülni! Jónás próféta esete, akit az Úr Ninivébe küldött bűnbánatot hirdetni, a hajóval el akart menekülni Isten elől, de súlyosan lakolt érte! (Vö.: Jónás könyvét!)

2. Milyen legyen a bűnbánatunk? Őszinte, amely nem kendőz el semmit, nem hallgat el semmit, nem huny szemet semmi rossz fölött. Krisztus csodatevésének egyik jele a mai evangélium szerint: „A

vakok látnak" (Mt 11,5). Az igazi bűnbánatnak ez lesz eredménye: a tisztánlátás a lelki dolgokban.

Ha bűnbánatot akarunk tartani, először a lelki vakságtól kell megszabadulnunk.

Testvér! Az isteni kegyelem fényére nyisd fel szemedet — és lásd!... Ismerd meg önmagadat! Ismerd meg lelked szánalmas állapotát! Ismerd meg bűneid gonoszságát! Ismerd meg veszélyes szokásaidat! Ismerd meg szíved álnokságát! Ismerd meg bűnösségedet, hiúságodat! Ismerd meg keményszívűségedet a szegényekkel és elhagyatottakkal szemben! Ismerd meg nyílt és titkos bűneidet! Ismerd meg hanyag kötelességteljesítésedet! Ismerd meg élvezetvágyadat! Ismerd meg haragos és elviselhetetlen természetedet! Ismerd meg magad a bűnbánat fényénél és vesd el magadtól a sötétség cselekedeteit!

Eddig vak voltál? — Ó, mily szörnyű a testi vakság!! Örök sötétség veszi körül... A vak nem látja az árkot, amely előtte leselkedik... Néhány lépés és belezuhan. Még szörnyűbb a lelki vakság! Néhány lépés és a lelki vak az örök kárhozat szakadékába zuhan...

Állj fel ismét, most adventben! Nyújtsd ki bizalommal kezedet a Mester felé. Mondd a vakonszületettel: „Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtam!" Ő kegyelmesen reád tekint és szíved mélyén kérdezi: „Mit akarsz, hogy neked cselekedjem?" — Te pedig mondd: „Uram, hogy lássak!" (Mk 10,47, 51).

Advent ködös vasárnapján a bűnbánat szellemében kérjük a fényt: — Uram, add hogy lássam hivatásomat! — Uram, add, hogy mindig lássam életcélomat! — Uram, add, meglátnom, hogy Nálad nélkül minden hiúság itt a földön. Ámen.

III. A lelki élet akadályai

Mi is sokszor olyan széltől lengetett nádak vagyunk! Jóakaratban talán nincsen hiány. Nekifeszülünk — de megtorpanunk. Hamar abbahagyjuk a küzdelmet. Szeretnénk lelkünket tökéletesíteni és az erényeket elsajátítani. Jó feltételeket is teszünk. Még lelkesedünk is értük! És azután elfeledjük... Azután megint elölről kezdjük. — Mi az oka ennek a sikertelen egy helyben topogásnak? Mi az akadálya a lelki előhaladásnak? Most csak három akadályt említek meg.

Az első az *állhatatlanság*. Sajnos, természettől fogva ingatagok vagyunk. A szél ide-oda vet bennünket, mint a nádszálat. A bánat ko-

moly perceiben megígérjük, hogy életünket megjobbítjuk és többé nem vétkezünk... És meddig tart e szép elhatározás? Legtöbbször a legközelebbi kísértésnél már gyengék vagyunk. Amikor feltámad a szenvedély vihara, a nádszál ingadozni kezd és a jóföltétel hamar feledésbe megy. Szégyenteljes visszaesés következik be.

Testvérek! Mindenkinek számolnia kell a *főhiba* állandóan fojtogató tényével... Az értelem súgja fülünkbe: Méltatlan dolog mindig legyőzöttnek lenni. Tehát ura akar lenni önmagának és hibájának. Komolyan fel is teszi magában, hogy serényen küzd ellene. — És... és... a legkisebb alkalom, egy szó, egy tekintet elég és minden a régi kerékvágásba zökken vissza! — Később kedvét veszti. Ismételt eredménytelen kísérlet után már nem is tesz fel jófeltételt. Úgy látja, úgy sem használ... Jaj, de ingatag is az ember!

A második akadály a *puhaság*. Sok jószándékunk abbamarad, mert nagyon puhák és gyengék vagyunk! A katolikus erkölcsi követelmények sokszor keménynek, nehéznek tűnnek. Szeretnénk ugyan a bűnt kerülni, de erőfeszítést már nem vállalunk. Szeretnénk az erényt gyakorolni, de érte áldozatot hozni nem akarunk. Pedig tudomásul kell vennünk a komoly valóságot, hogy az első bűnbeesés után a bűn kerülése és az erény gyakorlása önlegyőzés, önmegfeszítés nélkül lehetetlen!

Ezért az önlegyőzés, az önmegtagadás a kereszténység lényeges és elengedhetetlen erénye. Enélkül nincs Krisztus-követés. Hogyan is mondja Krisztus Urunk? „Aki az én tanítványom akar lenni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét és úgy kövessen engem" (Mt 16,24). Minden emberben két erő küzd: a jószándék és a rosszra való hajlam. A szenvedéllyel szemben tanúsított lanyhaságunk azt eredményezi, hogy az megerősödik, átveszi a vezetést és uralmat. Az egész embert igájába hajtja.

A harmadik akadály a *bátortalanság*. A lelki életben, Testvérek, sokszor nem vagyunk elég bátrak és határozottak.

Igaz, vannak jó hívek is, akik emberi tekintet nélkül hűek kötelességükhöz! Ezek a jót, amit tesznek, lehetőleg el akarják rejteni, hogy jobbnak ne tartsák őket, mint amilyenek. Ez az indokolatlan félelem is sok jót megakadályoz. A világnak szüksége van a jók felemelő példájára! Nem emberi dicséret végett, hanem Isten dicsősége miatt! „Hogy lássák jó cselekedeteiket és dicsőítsék Atyátokat, ki a mennyben vagyon" (Mt 5,16).

Ugye, Testvérek, érezzük, hogy az állhatatlanság, a puhaság, az emberfélelem a valódi katolikus élettel valahogy nem egyezik! Ki kell tehát emelkednünk ezekből az emberi gyengeségekből! Az Egyház segítségünkre siet és mintaképet állít Keresztelő Szent János alakjában, aki életével három erényt állít szemünk elé.

János az *állhatatosság* példája. Élete egyenes, tántoríthatatlanul a kötelesség útján halad. Krisztust hirdette a pusztában, majd később a bilincsek között utolsó leheletéig. Életfeladata az emberiség előkészítése a Messiás fogadására. Teljes lélekkel ennek szenteli magát. Tanúságot tesz az igazság mellett a nép, a papok és királyok színe előtt egyaránt. Nem ismer hallgatást, ha szólni kell; nem ismer félreállást, ha a kötelesség parancsol.

János az *önmegtagadás* példája. Életmódja szigorú. Ruhája egyszerű, tápláléka szerény. Semmi sincs programjában, ami az életet kellemessé tenné. Minden tevékenységét Krisztusnak szenteli. Érte ajánlja fel magát teljesen. Magának nem kér semmit. Neki emelkednie, növekednie kell, Jánosnak pedig visszalépnie és megalázkodnia (Jn 3,30).

Testvérek! Ez az önmegtagadás magaslata! Tudunk-e mi is egy eszme szolgálatában állni? Tudunk-e mi is önzetlenül más érdekében dolgozni és önmagunkat háttérbe szorítani? Vagy pedig csakis az önzés minden cselekedetünk rugója?

János a *férfibátorság* példája. Emberi tekintet nem tartja vissza kötelessége teljesítésében. Még a király haragja sem riasztja vissza. Tudja, mire vállalkozik, ha egy királynak bűne szennyét szeme elé tárja. Tudja, mire bátorkodik, ha egy parázna asszonynak szemére veti gyalázatát. És mégis megteszi! A várható következményektől nem retten meg. Sem kegyvesztés, sem meggyalázás, sem börtön, sem halál nem tudja eltéríteni kötelességétől.

Íme, az igazi példa, aki gyengeségünkben megerősít! Mily szükséges, hogy feltekintsünk reá! Nem mentegetőzhetünk a nehézségekkel, hogy János példája számunkra lehetetlen. János, igaz, kegyelemmel megáldott volt, de ember volt! A kegyelem nekünk is rendelkezésünkre áll! Isten kegyelme állhatatlan, puha, félénk emberekből is jellemszilárd kereszténységet tud faragni. Elismerem, hogy nem könnyű feladat ez, Testvérek! Azt is jól tudom, hogy fény és árnyék együtt jár az ember életében. Az sem vitás, hogy most is félhomályban élünk. Minden szentgyónásnál le akarjuk vetni a sötétség cselekedeteit... De alig-alig sikerül. Újra kell kezdenünk... És mégis azt mondom, hogy most, adventben, öltsük magunkra a világosság fegyverzetét! — El a sötétség cselekedeteivel és fegyvereivel! — El az ellentétek kiélezésével! — El a mások oktalan túlszárnyalásával, akár a sport, akár egyéb területen! — El az erősebb ököljogával és őserdő logikájával! Az első testvérgyilkos: Káin fegyverei: a jogtalanság és erkölcstelenség fegyverei! Öltsük magunkra a világosság fegyverzetét, a fény fegyvereit. A béke, az öröm, a testvériség, a szeretet, a jóság, a türelem, a szelídség fegyverzetét.

Ha úgy látjuk, hogy nagyon messze vagyunk még az ideáltól, gon-

doljunk arra, hogy a múlt vasárnapi szentlecke szava: „itt az idő az álomból felkelni", (Róm 13,11) most is időszerű. A kegyelem és erőfeszítés a bűnös Ágostonból Szent Ágostont faragott, és bennünk is csodákat visz véghez!

Az idő rövid: az Úr jön... Mi az a pár év, amit még ebben az életben töltünk? Ti, fiatal Testvérek és mi, idősebbek, árnyékok vagyunk. Mily gyorsan elmúlik az élet: mint a lehelet az ablakról...

Istenben élünk, mozgunk és vagyunk (ApCsel 17,28). De ne áltassuk magunkat. Ha keresztény voltunkat komolyan vesszük, a szív küzdő-terén komoly küzdelmet kell vívnunk... Különben bennünk és körülöttünk a gonosz diadalmaskodik. Sokszor a világ- és egyháztörténet egész korszakai, úgy tűnnek, mintha a rossz diadalmenete volna. De a diadal csak látszólagos! Milyen nagy vigasz és erőforrás a reménység, hogy az Úr közel van, az Úr jön... A napi apró gondokban, a munka és kötelesség helytállásában, a szenvedés forró tüzében, a kísértés viharaiban és a segítségre szoruló gyermek, beteg, vagy szűkölködő személyében Krisztus találkozik velünk.

Ennek a hitnek és reménynek fényénél életünk és munkánk új és mélyebb értelmet nyer! Életadventünk csak átmenet, munkánk, fáradozásunk csak vetés egy szebb élet aratására!

Kedves Testvérek! Keresztelő Szent János nyomában az állhatatosság, az önmegtagadás és bátorság fegyverzetében induljunk meg a tökéletesség útján előre! Ámen.

IV. A hit és csoda

Keresztelő Szent János börtönben sínylődik. Tanítványai közül néhányat elküld Krisztushoz a kérdéssel: — „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?" (Mt 11,3).

Ez a kérdés égett ott Izrael és az egész emberiség szívében: Te vagy-e a várva-várt Megváltó, az epedve-epedett segítő bajban és szükségben?

Miért volt szükség az igazoló küldöttség felállítására? Miért kellett Krisztust meginterjuvolni? — Biztosan nem tudhatjuk. Talán Jánost a börtön magánya és kietlen sivársága annyira megrendítette, hogy szinte kételkedett a Messiás eljövetelében? Ha ő a Krisztus, a Messiás, hogy lehet az, hogy prófétája, az út előkészítője a gonosz Heródes tömlöcében sínylődik? Nem áll hatalmában őt kiszabadítani? Talán ezekre a kínzó kételyekre akart János biztos választ kapni?

Vagy talán nem is ő, hanem tanítványai közül némelyek kételkedtek a Messiásban. Ezeket egyenesen Krisztushoz küldötte, hogy saját szemükkel győződjenek meg az igazságról. Ezek adják fel Krisztusnak a kérdést: „Te vagy-e az eljövendő, vagy mást várjunk?" Jézus nem válaszol közvetlenül szóval, hanem tettekkel és csodákkal felel. Isteni küldetésének bizonyítékait közölte János követeivel: „Menjetek és mondjátok meg: a vakok látnak, a sánták járnak, a poklosok meggyógyulnak, a holtak feltámadnak, a szegényeknek hirdettetik az evangélium. És boldog, aki nem botránkozik meg bennem" (Mt 11,5-6).

Mi bizonyítja Krisztus isteni küldetését? Személyének szentsége? Más sok kiváló ember is volt a történelemben!... A hirdetett tan szépsége és erkölcsi magasztossága, amely egyszerre minden nép és kor lelki igényét kielégíti? Más kiváló tanok is vannak. Istenségét azzal igazolta, hogy *csodákat* tett, vagyis a természet törvényét felfüggesztette, amit emberi hatalom nem cselekedhet.

1. Jézus felnyitotta a vakok szemét.

Óriási jótétemény! Milyen szerencsétlen a vak ember!

Neki hiába virágzik tavasszal a mező — nem látja. — Neki hiába ragyognak nyári égen a csillagok — nem gyönyörködhet bennük. — Neki hiába fehérlik a szűztiszta hópehely ezerféle kis csillaga — nem csodálhatja meg őket. — És Krisztus Urunk ilyen szegény embernek visszaadta látását: a fényt, a virágokat, a csillagokat — mindent!

De Jézus a *lelki* vakságban szenvedő emberiséget is meggyógyította. Üdvözítő tanításával felnyitotta a hitetlenek hályogos szemét s megismertette velük Istent, a szerető Atyát.

Egy tudós nem törődött hitével. Egyszer tanulmányozni kezdte s utána boldogan mondta: „Olyan voltam eddig, mint a vak. Most azonban látom, hogy Isten szerető Atyám, látom, hogy örök boldogságra hív, látom, hogy még a szenvedés is az én örök javamat szolgálja. A hit felnyitotta szememet."

Testvér! Iparkodtál-e megismerni hitedet? Iparkodtál-e elmélyülni benne? Iparkodtál-e bátor hitvalló katolikus lenni?

Sokan azt gondolják, hogy ismerik hitüket. S ha vizsgáljuk őket, kiderül, hogy tudatlanok. Egy alkalommal tizen voltunk egy társaságban. Csupa diplomás ember. A hitet gúnyolták. Egyikük vallásos volt és megjegyezte: „Ne ócsárolják azt, amit nem ismernek!" — „Igenis, ismerjük" — szólt a másik. — „Bizonyítsák be! Három kérdésre feleljenek csak: — Hogyan szól a Hiszekegy, — mit jelent a Szeplőtelen Fogantatás, — mint ünnepelünk Gyümölcsoltókor?"

A Hiszekegyet csak ketten tudták, a Szeplőtelen Fogantatással csak egy volt tisztában, a Gyümölcsoltó jelentőségét egy sem tudta meg-

mondani. Mi lenne, ha most nektek adnám fel e kérdéseket? Hányan tudtatok volna rá megfelelni?

Testvérek! Ó, mi talán még nagyon vakok vagyunk lélekben!

Ó, mily boldog volnék, ha karácsonyra tiszta szívvel mondhatnám: Uram, eddig hitetlen voltam — most hiszek! — Uram, eddig gyáva voltam, — most bátor vagyok! — Uram, eddig nem tudtam semmit vallásomról, ezután vallásos leszek, — Uram, eddig vak voltam — most már látok, hála Tenéked!

2. Jézus megnyitotta a süketek fülét.

Szánalmas a süket ember! Nem élvezi a csicsergő madárcsacsogást. Nem hallja a legszentebb ének magas szárnyalását. Nem hallja saját szülei, gyermekei édes szavát!

De vannak *lelki* süketek is. Vannak emberek, akik nyakig beletemetkeznek a földi gondokba s nem hallják a lélek szavát... Vannak emberek, akik mindenre figyelmesek, csak a vallásra nem hallgatnak. Vannak emberek, akik mindenféle zenét, rádiót, magnetofont szívesen meghallgatnak, csak a Szentlélek énekét nem akarják élvezni, Aki lelkük húrjain kíván játszani. Isten azért rendelte a segítőkegyelmet, hogy észrevegyük a jóra irányuló sugallatot.

Szent Ágoston fiatal korában teljesen a bűn rabja volt. Egyszer csak, amint a kertben üldögél, hangot hall: „Tolle — lege, tolle — lege: vedd és olvasd!" Körülnéz, — nem lát senkit. Megérti, hogy a Szentírásra vonatkozik, amit hallott. Felnyitja, olvassa és végül is megtér.

Testvér! Amikor a kísértés ott ül lelked kapujában, hányszor szól a Lélek: Vigyázz! — Testvér, amikor lanyha, kényelemszerető vagy, hányszor súgja a Lélek: Légy erős és buzgó! — Testvér, amikor már a bűn örvényébe zuhantál, mennyire ösztökél a Lélek: Ne aludj, ne fetreng a pocsolyában! Kelj fel és javulj meg!

Advent van, a Krisztus-várás szent ideje! Mondd őszintén: „Uram, eddig lanyha voltam: ezután buzgó leszek! — Uram, eddig süket voltam, de most már hallom a Te üdvözítő szavadat. Hála Tenéked."

3. A sánták járnak.

Jézus nemcsak a bicegőket, hanem azokat is meggyógyította, akik egyáltalán nem tudtak járni. A lelki életben a legtöbb ember sánta. A gyarló ember, ha csak a maga erejére támaszkodik, többnyire csak bicegve jár a jó úton. Hányszor feltesszük magunkban, hogy jók leszünk — s másnap már ugyanott vagyunk, ahonnan elindultunk... Hányszor megígérjük, hogy többet nem vétkezünk és a következő pillanatban már elesünk... Olyan könnyen visszazökke-

nünk a régi kerékvágásba! Hányszor fogadjuk, hogy egyenes úton járunk — s csakhamar letérünk erről az útról: mert hiányzik kezünkből a bot. Mi ez a bot, amely segít, hogy ne sántítsunk az erények útján, hogy sikerüljön jófeltételeinket végrehajtani? Nem más, mint az *Oltáriszentség* a szentáldozásban.

Szentáldozás az erősítő étel, amelyet, ha magunkhoz veszünk, nem éhezünk. — A szentáldozás a világító mécs, amely nem enged zsákutcába tévedni. — A szentáldozás az erős bot, amelyre mindig rátámaszkodhatunk a kísértések küzdelmeiben.

Sokan mondják: nem elég, ha egyszer egy esztendőben áldoznak? — Hát nem! Mondd csak, elégséges-e egyszer napjában enni? — Hát nem halsz meg, de... bizonyára nem hízol tőle... Élsz, de gyönge maradsz...

Többször áldozzatok, legalább havonként! Milyen fontos és kedves az elsőpénteki szentáldozás!

Jön az advent: annyit jelent, mint eljövetel.

Mondjuk őszintén: — „Uram, eddig mindig rosszban sántikáltam — ezután egyenesen járok. — Uram, eddig béna voltam, — most egészséges leszek. Hála Tenéked!"

4. A szegények hirdetik az evangéliumot

Krisztus előtt a szegénnyel senki sem törődött. Krisztus előtt a rút önzés uralkodott. Krisztus előtt nem volt szegény-szeretet, nem volt karitász. Ő saját életében is a szegényekhez akart hasonló lenni. A szegény betegek és nyomorultak leghűségesebb követői. A szegényeknek Ő hirdette először az örömhírt.

Mennyi nyomor terpeszkedik most is a világon!...

Karácsony a szeretet ünnepe. Hirdessük mi is a jó hírt minden jóakaratú embernek!

Mennyi szegény él talán körülöttünk is?... Keressük fel őket... Enyhítsük karácsonyi szeretettel éhségüket!

Mennyi könnyező szem és ruhátlan test e szeretettel teljes napokban? Enyhítsük fájdalmaikat!

Akkor lesz nekünk is boldog karácsonyunk, ha legalább egy szenvedő szívet boldoggá varázsolhatunk!

5. Te vagy-e az eljövendő?

Ez a kérdés és a reá adott felelet mindig időszerű, különösen a nehéz napokban. A szenvedő ember lelkéből felszakad a sóhaj: — Te vagy-e az, aki tudsz segíteni? Él-e Isten ott fenn, Akire ráhagyatkozhatunk? Te, Akit Krisztusnak hívnak fenn, nehéz körülmények között akarsz és tudsz is valóban Üdvözítőnk és Megváltónk lenni?

— E kérdések követelőleg szakadnak fel a kétségbeesés szélére sodort ember lelkéből, lemondóan és keserűen és szomorúan...

Mi alázatosan és mély hittel tesszük fel a kérdést. Ugyanazt a választ adja nekünk, amit János küldötteinek. De mit érünk vele? Ha szemünk láttára történnének ilyen csodák, ha meggyógyulnánk azonnal betegségeinkből, ha azonnal sikerülne minden vágyunk... akkor... akkor igen, de egyébként?... Vannak ilyen csodák is. Lourdes ma is élő tanú rá.

De ezeknél még nagyobbak is vannak: amikor a lelki vak a szenvedés tüzében visszakapja látását, szeme világát; az, aki süket volt az Ige számára, a halálhörgésben visszanyeri hallását; ha a templomkerülő, rosszban sántikáló visszanyeri járását, hogy templomba menjen... ha a halott lélek új életre támad a bűnbánat szentségében, aki évtizedeken át a bűn sírjában nyugodott: ez is csoda! A szegényeknek hirdettetik az evangélium, jó és balsorsban egyaránt.

De vannak elfogultak és így szólnak: Ha Ő segíteni tud, miért nem segít? Miért nem vet véget örökre a véres háborúknak? Miért engedi ártatlan ezrek és százezrek pusztulását és sajgó kínját? Meddig, még meddig tűri?

Krisztusban kedves Testvérek! — Az Úr Jézus megdicsérte Keresztelő Szent Jánost. Vajon minket is meg tudna-e dicsérni angyalai előtt? — Ki tudja!

Adventi várási időben ígérjük meg az Úrnak, hogy mi is várni akarjuk Őt, hogy a mi szívünk is Betlehem lesz.

Várjuk Őt a hit szemével! — Várjuk Őt a kegyelem szavának meghallgatásával! — Várjuk Őt a jóban való kitartással! — Várjuk Őt a szegények szeretetével! — Ha így várjuk, biztosan betér a mi szívünkbe.

Jöjj hát, Uram Jézus! — Ámen.

ADVENT 3. VASÁRNAPJA

Olv.: Fil 4, 4—7. — Evang.: Jn 1, 19—28.

I. Igazoltatás

Gyakran megesik a modern időkben, hogy az embernek igazolnia kell magát. Régen nem volt papírdömping, papírözön, de a hatóság akkor is résen állt. Éppen azért nem kell azon csodálkozni, hogy akkor, amikor a pusztából valaki előállt és a népnek hirdette: „Az Isten országa közel van, tartsatok bűnbánatot: térjetek meg!" (Mt 3,1) — magára vonta a hatóságok figyelmét. Ez természetes. Így történt Keresztelő Jánosnál is. A nagytanács és a jeruzsálemi papság, amely a nép hite és erkölcsei fölött éberen őrködött, biztos értesülést akart szerezni a pusztai bűnbánati szónok személyéről. Azért titokban megbízottakat küldtek a Jordánhoz, hogy a hallatlanul merész prédikátort kihallgassák és küldetése után érdeklődjenek.

Udvariasan és tartózkodóan lépnek a küldöttek János elé és személye iránt érdeklődnek: — Milyen jogon és kinek a megbízásából prédikálsz és keresztelsz?

János a kérdések keresztтüzében nyílt és határozott választ adott. Ez a felelet mély betekintést enged bensejébe és elárulja, mit gondol magáról. E válaszból kitűnik személyének kevésre becsülése is.

A Keresztelő nem állt elő hamis pózban és szerepben. A jeruzsálemi kiküldötteknek a kérdésére: Ki vagy te, — habozás nélkül feleli:

— „Nem vagyok Krisztus! — Nem vagyok Illés! — Nem vagyok próféta!" (Jn 1,21—22).

E háromszoros nemet János nem alázatból mondja, hanem igazságérzetből. A Keresztelő hallgatóit és kortársait nem hagyhatta tévhitben, mintha ő lenne a megígért Messiás.

Ha a reá nézve hízelgő vélelmet nem zúzta volna szét, nemcsak saját népét vezette volna félre, hanem megtagadta volna Krisztust, vagy elárulta volna küldetését. E férfiúban nem volt sem dicsőség-

vágy, sem hiúság! Egyetlen szóval sem kívánta magát felemelni és küldetését túlbecsülni. Nem volt öntelt.

Az alázatosság: igazság! Az igazi alázat de megszégyeníti azokat, akik mindig magukat keresik, akik mindig többnek akarnak látszani, mint amik! Akik mindig dicséret és hódolat után futkosnak!

Nem fenyeget-e minket is önmagunk túlbecsülése? Krisztus megdicsérte János e jellemvonását. Ilyen dicséret egyetlen szentnek sem jutott osztályrészül. „Nem született nagyobb Ke. Jánosnál" (Mt 11,11).

Személyének igénytelenségét össze tudta kötni küldetése nagyrabecsülésével. Tudta, hogy felülről jön az. Nem a saját személye, hanem hivatala és küldetése volt nagy és fontos számára!

Amikor a kiküldöttek hivatala és megbízatása után érdeklődnek: János kilép a zárkózottságából és a szófukar egyszerre beszédessé válik. „A pusztában kiáltónak szava vagyok: Készítsétek elő az Úr útját!" — „Vox clamantis in deserto." (Mt 3,3). Csak szó: szó, élő hangszóró, amely az Úr szavait hirdeti!

A rádióban is csak hangot hallunk: messze, 58 millió kilométerről is hallja az ember. Milyen hosszú is lett az ember keze! És hol vannak még a világmindenség fényévekben mérhető távolságai?...

Az igazi tudomány letérdel és imádkozik...!!!

János komolyan vette hivatását! Nem ismert hamis szerénységet, amely a tehetséget elássa. Origenes mondja róla: Oly erősen dörög, hogy a távollévők is megértik és a nagyothallók is meghallják!

Nem ismert emberi félelmet. De ismerte szavának erejét! Bátran és rettenthetetlenül bizonyságot tett arról, aki eljövendő: „Én vízzel keresztelek. Ő vízzel és tűzzel... Utánam jön, de előbb volt nálam. Nem vagyok méltó, hogy saruja szíját megoldjam... Tegyétek egyenessé az utakat...! (Jn 1,23—27).

Nem kímél senkit éles szavával. Ki beszélhet így?... Akiből Isten beszél!... János példát adott mindazoknak, akiknek Istentől hivatásuk van: másokat az igazi boldogságra vezetni. Krisztus hirdetői, előfutárai: szüleink, nevelőink, tanítóink, elöljáróink, akik hűen tartoznak teljesíteni hivatásukat.

Ki vagy te, Testvérem?

1. Bűnös ember — a teremtés szomorú koronája.

Isten teremthetett volna Téged homoknak és érzéketlen kavicsnak, amit eltaposnak az emberek — de nem tette.

Isten teremthetett volna téged növénynek, fának, fűszálnak, ami rövid idő múlva elszárad — de nem tette.

Isten teremthetett volna téged csúszómászó, vagy négylábú állatnak — de nem tette.

Isten téged embernek teremtett, adott értelmet, amelynek fényénél megismered önmagadat és Istent, adott szabad akaratot, amellyel szabadon választhatsz erény és bűn között, — jó és rossz között. Isten önmaga képére és hasonlatosságára teremtett téged! (Vö.: 1 Móz 1,26).

Te ki vagy?! Ember! Bűnös, rosszrahajló ember, aki annyiszor visszaélsz Isten irgalmával. — Az olyan ember, aki annyiszor elragadtatja magát a harag indulata által, hogy nem tudja, mit csinál... az nem ember többé... Az olyan ember, aki, ha valami nem sikerül szeszélye szerint, átkozódik, káromkodik és szitkozódik s addig nem csillapul, míg kést és vért nem lát, inkább ragadozó fenevadhoz hasonlít, mint emberhez. Az olyan ember, aki az iszákosság rabja és porban, sárban fetreng, felelőtlenül beszél, a teremtés szomorú koronája! Az az ember, aki az erkölcstelenség, tisztátalanság rabja, mennyire nem mondható a teremtés koronájának.

Te ki vagy — kérdem — Testvérem?

Mondd: Én ember vagyok, az Isten akarata szerinti ember! Én méltó akarok lenni emberi mivoltomhoz! Én Isten képére és hasonlatosságára teremtett ember vagyok!

Te ki vagy, Testvérem?

2. Én hitvalló keresztény katolikus vagyok!

A szent keresztség által Isten csókolt meg engem, az Ő pecsétje van a lelkemen. Nekem az egész Egyház kegyelemkincstára rendelkezésemre áll. A hét szentség forrása értem van, hogy üdítő vizet meríthessek lelkem számára. A szentmiseáldozat értem van, hogy Krisztust magamhoz vehessem. Az 500 milliós Egyház szervezete értem van, hogy Istenhez vezessen. A pápa, püspökök, papok mind értem vannak, hogy a szent igazságra tanítsanak... Minden énértem van! Íme, micsoda nagy kincs is az ember!

Te ki vagy? — Keresztény katolikus!

De meg mered-e ezt bátran vallani? Szent Oresztesz, Diokletiánus császár tisztje keblén mindig keresztet hordott, hogy szívéhez szoríthassa azt. Amikor egy dárdaversenyben a kereszt kivillant ruhája alól, a vezér, Liziás meglátta. Rögtön kérdőre vonta, miért hord keresztet. Oresztesz nyíltan megmondotta: „Én keresztény vagyok, a Megfeszítettnek szolgálok, azért hordom ezt a jelvényt." A pogány őt erre tüzes rostélyra fektette. Oresztesz ezekkel a szavakkal halt meg: „Uram, Jézus Krisztus, a Te kezedbe ajánlom lelkemet."

Amikor Keresztelő Jánost megkérdezték, nem ötölt-hatolt, hanem őszintén, világosan beszélt: „Én őszinte, alázatos, a pusztában kiáltó szó vagyok!"

És mi? Szégyelljük sokszor bevallani foglalkozásunkat is szüleinket is, hát még vallásunkat... Nem merjük Keresztelő Jánossal bevallani, hogy én nem vagyok Illés, akit tüzes szekéren ragadott Isten az égbe (4 Kir 2,11). Nem merjük mondani, hogy nem vagyunk próféta, akinek éles a tekintete, nagy a tudása és gazdag a szíve. Nem merünk kiáltó szó lenni!

Saját életünkben készíteni kell az Úr útját, amely szívtől-szívhez vezet. Minden nap egy-egy követ kell az útra letennem, hogy amikor eljön a vég, az út készen legyen.

Ma mennyire rendben tartják az útkaparók az közutakat; — ezt az utat is a napi imádságok harmatával kell öntözgetnem és a bűnbánat szentségében kell a rárakódott sártól, portól megtisztítanom.

Készítsük elő az Úr útját, necsak saját lelkünkben. hanem a környezetünkben, családunkban és a társadalomban is!

Mint hitvestárs, egyengetem a Jézushoz vezető utat hitvestársamnak, hogy Krisztusban, szeretetben találkozhassunk. Mint szülő, iparkodom gyermekeim lelkének göröngyeit simává tenni, hogy azon a lelki élet kocsija zökkenés nélkül járhasson. Elsősorban jó példát kell adnunk a gyermekeknek. Óriási a romboló hatása a rossz példának. 1932-ben kivégeztek egy fiatal rablógyilkost. A siralomházban szüleit átkozta, mert nem szoktatták templomba, apja maga is ott lopott, ahol tudott és tőle szokott a lopásra...

A gyermek lelke puha viasz, amelyből mindent lehet formálni. Krisztus-képet is, de gyilkos sátánszobrot is. — Szülők, melyiket akarjátok? — Rossz könyvek, rossz barátságok mennyire tönkreteszik a fejlődő lelket!

Egy tábornok csapatában szemlét tartott. Valamelyik katonáról az volt a panasz, hogy az ellenséggel szemben nagyon gyáván viselkedett. Az illetőt kiszólította és így szólt hozzá határozott hangon:

— Hogy hívnak?

— Nevem Sándor — szólt remegve.

— Nem tudod, hogy ez a név a legnagyobb katonának, a legkiválóbb harcosnak, Nagy Sándornak a neve? S te ezt a nevet mered viselni? Vagy elhagyod ezt a nevet, vagy megváltoztatod viselkedésedet! — Az első nálunk nem lehetséges. A keresztséget nem lehet lemosni semmiféle szerrel. Aki egyszer keresztény, az mindig az marad! Hát változtassuk meg viselkedésünket, hogy amikor Isten számonkéri azt tőlünk, felelhessünk bátran: — Itt vagyok, a Te zászlódhoz hűtlen nem voltam soha! Ámen.

II. Semmi és minden vagyok

A múlt vasárnap láttuk Keresztelő Szent János markáns egyéniségét. Nagy volt ifjúságában és kemény az önsanyargatásban. Maga Krisztus dicséretet zeng Jánosról. Nem rezgő nádszál. Nem lágy ruhába öltözött, elpuhult ember! Acélember a javából! (Mt 11,7).

A mai evangélium elbeszélése szerint a farizeusok is felfigyeltek Jánosra. Látták és hallották bámulatos sikereit a jordáni missio alkalmából. Felkeresik. Mellének szegezik a kérdést: — Te ki vagy tulajdonképpen, hogy ilyen dolgokat művelsz? Illés, a csodatévő próféta, akit tüzes szekéren ragadott Isten az égbe, (4 Kir 2,11) vagy próféta vagy, avagy talán te vagy a Messiás, a megjövendölt Megváltó? Szólj, nyilatkozzál! — Jánost nem csábította el a hízelgő, ravasz beszéd. Sem a nép tömjénező dicsérete. Az igazságot nyíltan megmondja: — Én nem vagyok próféta, sem Illés, sem Krisztus. Én a pusztába kiáltónak a szava vagyok! (Jn 1,20—23). — Igen. Mulandó, mint a tovaröppenő szó. Hang, amely dicsér és fedd; emel és lesújt. De ha valami jót tettem, az érdem azé, akitől a hang jön: Istené.

Testvérek! Önzetlen, nagy lelkek ritka ajándéka az alázatosság.

Eme fénylő óriás előtt némuljon el büszkeségünk! Törpüljön el hiúságunk! Hallgasson el minden dicsvágyunk!

Kedves Testvérem! Ebben az adventi szent időben én is felteszem a kérdést:

— Te ki vagy?

Ne ijedj meg! Nem kérdem nevedet. Nem számít, hogy hívnak. Nem kérdem foglalkozásodat, fizikai vagy szellemi dolgozó vagy-e? Minden munka egyformán értékes. — Azt sem kérdem, kicsi házban vagy pazar villában laksz-e? Csak azt kérdem: — Ki vagy te tulajdonképpen bensődben? — Ugye, milyen egyszerű kérdés és mégis milyen nehéz rá igazán felelni!

Testvér! Ismered az égbolt sokezer csillagát, — ismered a tenger titokzatos mélységeit, — ismered a biológia, geológia, kémia törvényeit, — ismered a mikrofizika emberi szemmel nem látható csodavilágát, a világűrben szállsz, és... és... nem ismered önmagadat. Csak egyedül önmagadat nem ismered!

— Pedig mit használ, ha tudod kívülről Cézár, Nagy Sándor, vagy Napoleon életének legapróbb részleteit... ha saját életedet nem ismered!

— Mit használ, ha az éter hullámain keresztül a földkerekség bármely részéről sugárzott zenét, beszédet hallod, de nem hallod saját zakatoló lelkiismereted szavát.

— Mit használ, ha messzelátóval, televízióval látod a távoli dolgokat... de nem látod életed eredetét és célját, hivatását és rendeltetését... ha nem ismered magadat!

Kérded: — Mi az önismeret? — Felelem: — Alázatosság. — És mi az alázatosság? — Igazságosság.

Először nézzük, mi nem az alázatosság! Sokan félreértik és azt gondolják, hogy a kereszténység a tehetetlen passzivitásnak és örömtelen, sivár életnek állandó *De profundis*-a, állandó mellverő *Mea culpa*-ja és sikoltó *Miserere*-je. Ó, ezerszer nem! Az alázatosság nem önmagunk teljes megsemmisítése, ahol semmi öröm nincsen, hanem a helyes értékrend elismerése. — Nem önmagunk keresztrefeszítése, nem az egyéniség teljes kerékbetörése, kiirtása. — Nem jelenti azt, hogy teljesen személytelenné legyünk. Nem jelenti azt, hogy teljesen elmerüljünk az átlagember problémátlan gondtalanságában...

Mit jelent tehát az alázatosság?

Jelenti először azt: — Tudom, hogy por és hamu vagyok! Por vagyok, ha fényes trónuson ülök is! Por vagyok, ha testemet bíbor, vagy csillogó selyem takarja is! Por vagyok, ha a tudósok és művészek borostyánja övezi is a fejemet! Mert a legerősebb Sámson is hirtelen összeroskad (Bír 16). A legszebb Absalom is hirtelen elhervad (2 Kir 18,14). A legvidámabb és legtiszteltebb Jób is nyomorúság szemétdombjára kerül (Jób 2,8). „Vanitatum vanitas et omnia vanitas!..." (Eccl 1,2).

Ó, mily gyönge és törékeny is az ember! Egy tégla a fejedre esik... és véged! A legerősebb mikroszkóppal is alig látható vírusok ágynak döntenek és életedet oltják ki.

Erre megkérdezed: — Ha ennyire vigasztalan az ember sorsa, hát érdemes-e egyáltalán élni?

Persze, hogy érdemes! Az alázatosság, mint mondtuk: igazság! Az emberi élet egyfelől *vanitatum vanitas*, másfelől azonban *aeternitas*, örökkévalóság!

Ember! Eszmélj fel, emeld fel fejed! Az örök Isten képe vagy! A halhatatlan lelket Isten lehelte beléd közvetlenül... Isteni vagy!... Szörnyű ellentétek feszülnek benned!

Ember! Gondold meg! Por vagy... és drágagyöngy! — Halandó vagy... és halhatatlan! — Véges vagy... és végtelen! — Semmi vagy... és minden! — Föld anyagából vagy... és Isten gyermeke!

Ismered-e már magadat? — Ismered méltóságodat?...

Mi következik ebből, Testvérem ?

Ha Isten képe vagy, ha sziporkázó értelmed és szabad akaratod által tündökölsz, ne engedd, hogy az indulatok és hiúságok megejtsék szívedet!

Ha Isten képe vagy, neked nem az ösztön, hanem a hit a vezércsillagod!

Ha Isten képe vagy, légy irgalmas és igazságos másokkal szemben!

Ha Isten képe vagy, miért kúszol a föld porában, mintha örökké magadhoz ölelhetnéd a mulandókat?...

Testvérem! Ki vagy? Ismered-e magadat?

Ha házastárs vagy, fő kötelességed a hűség és szeretet!... Ha atya vagy, ha édesanya vagy, szent kötelességed gyermekeid világra hozása és nevelése. Ha ifjú vagy, tiszted a komoly, lelkiismeretes munka és a szemérem legszebb díszkoszorúd. — Ha ezüstös hajszálak csillognak a fejeden, komolyság és jó példa a feladatod! — Ha bőségben élsz, tudd, hogy a szűkölködők adósa vagy! — Ha keresztek és csapások viharai zúgnak fejed fölött, ismerd fel, hogy Isten látogat...

Kedves Testvérek! Az adventi szent idő az előkészület szent ideje!... Az útkészítés ideje!...

Nézzünk már egyszer komolyan, férfiasan magunkkal szembe! De előbb az önszeretet mindent beborító fátylát tépjük le magunkról! Leplezzük le önmagunkat! És akkor látni fogjuk, hogy ki és mi vagyunk igazán. Leplezetlenül, máz nélkül, cicoma és elködösítő külső nélkül... Meglátjuk fogyatékosságainkat!... Féltve őrzött, dédelgetett, talán eddig erénynek vélt gyarlóságainkat... Látjuk külső magatartásunk és belső meggyőződésünk között a kiáltó ellentéteket és sok-sok mást!

De ha az első lépésen: önmagunk felfedezésén, és megismerésén túl vagyunk, lássunk tüstént munkához! A bűnbánat szentségében hordjuk le a gőg és felfuvalkodás hegyeit!... Töltsük be a szeretetlenség és türelmetlenség völgyeit!... Egyenesítsük ki erkölcsi életünk eddigi cikk-cakkos útjait!

Legyünk Krisztusnak a pusztában kiáltó élő harsonái és hűséges követői! Ámen.

III. A szó hatalma

A szó, az ige magasztosságát jelzi az a tény, hogy a második Isteni Személynek a L o g o s = Verbum = szó, Ige a neve: „Et Verbum caro factum est — és az Ige testté lett."

A szó nagyhatalom! Respektáljuk és vigyázzunk reá! A négyszemközti szó is, a bizalmas beszéd is! Jóakaratú figyelmeztetésre sokszor évtizedek múlva is hálásan gondolunk vissza. A négyszemközti csábító beszéd és szó miatt egyszer szégyenben ég egész valónk...

Mennyire fontos a szó a családi körben!... Jaj annak, aki egyet is e kicsinyek közül megbotránkoztat!... (Mt 18,6) A szelíd, a szeretetteljes szó melenget, gyógyít a családban; a durva, a goromba, káromló szó — pokollá teszi a családi együttest!...

A szó az iskolában is nagyon fontos... Ezek az apró, ártatlan, romlatlan gyermek-lelkek, mint a viasz, minden szót, annak minden hangsúlyát megőrzik. Egy jó, vagy rossz szó: 30—40 lélekben épít, illetve rombol — sokszor jóvátehetetlenül.

A szó a klinikán, a kórházban, az orvosi fogadóban is milyen nagyon fontos! Csak jó ember lehet jó orvos! Az orvos együttérző, szeretetteljes szava — fél gyógyulás! A durva, szívtelen orvos többet rombol szavával, mint épít kezével, vagy tudásával! És így van ez más hivatásnál is, így van ez a papi hivatásnál is.

A szó a szószéken! Szószékünket százak és ezrek veszik körül szomjazó lélekkel. Ó, mennyire kell vigyázni, hogy Isten igéjét hirdessük és ne profán szavak szentségtelenítsék meg Isten házát.

A szó az újságokban és könyvekben. — Micsoda szédületes és beláthatatlan jelentősége van a könyvnek! A jó könyv: a legjobb barát — a rossz könyv a legnagyobb ellenség. A jó könyv emel, épít, vigasztal, megnyugtat. A rossz könyv leránt, ront, bont és nyugtalanságot okoz.

A hangos film is szó, pusztába kiáltó szó. Mennyi felelősség egy-egy ilyen filmen, egy szón, egy kifejezésen, amely lelket öl és mérgez — halottakat támaszt és jó útra térít.

A szó a színházban — épp úgy, mint a moziban — nevel, emel, nemesít, vagy ront, bont, és bomlaszt; felfelé húz, vagy lefelé taszít.

A szó, a beszéd sokszor idegesíti az embereket. Hiába beszélek folyton és intelek — így szól az atya fiához, az anya leányához, a tanító a diákhoz, a plébános híveihez, a szónok hallgatóságához! Igen, az üres szó, a holt teóriák helyett tetteket, cselekedeteket vár az ember.

De van olyan szó is, amely hat, amelyből meleg sugárzik, amely mögött erő van: maga Isten. Az ilyen szónál egy percre az elrejtett Isten láthatóvá lesz. És ennek senki sem tud ellentállni. Az ilyen szó: tett.

Ilyen volt János szava. Ilyen volt Jeremiás és a többi próféta szava, amelyek világbirodalmakat mozgattak meg, trónokat temettek el és népeket változtattak meg.

Testvérek! Miért nem ilyen a mi szavunk? Miért hallgatják ünnepélyes arccal, de nem hallják és főleg nem követik? Talán azért, mert nincs mondanivalónk, csak régi dolgokat ismétlünk, csak régi nótákat fújunk?

Milyen szó mögött van erő és hatalom? Milyen szó varázsol, hipnotizál és fanatizál?

Az a szó, ahol nincs egyéni érdek, Isten követe. Ilyenkor nem a szónok beszél, hanem Isten benne és általa! Aki saját lényét mintegy elvesztette, annak van hathatós szava.

Ó, mennyire más lenne sok minden, ha így szólna szülő gyermekéhez, így szólna tanító diákjához, így szólna barát barátjához, így szólna szomszéd szomszédjához, ha így szólna egyik dolgozó a másik dolgozóhoz...

Ha az Egyház is János és Pál pápa nyomán ezt a szót követi, szívesen hallgatják. Ámen.

IV. Alázatosság

Keresztelő János kiemelkedő egyénisége annyira megkapta az emberek szívét, hogy egyesek Messiásnak, mások Illésnek, ismét mások a nagy prófétának hitték, akiről Mózes beszél.

János azonban őszintén megmondja:

„— Nem vagyok a Messiás, nem vagyok a próféta."

Magáról nem beszél s amikor erőltetik: hát ki vagy te? — eme szerény címet adja magának: „A pusztában kiáltónak a szava vagyok..." (Jn 1,20—21).

Ez előtt az alázatos férfi előtt némuljon el a mi büszkeségünk, törpüljön el hiúságunk, hallgasson el minden dicsvágyunk és felvágásunk...

Keresztelő János előfutár és példakép. Krisztus előfutára volt elsősorban, de utat is készített számára.

1. Előfutár

A választott nép lelki, erkölcsi előkészítése az Úr jövetelére volt egyetlen feladata. Szavának ereje, kortársaira tett hatása, elért nagy sikerei nem homályosították el látását. Hű maradt önmagához! Küldött és másnak előfutárja maradt. Nem méltó annak saruszíját megoldani (Lk 3,16), aki számára az utat kellett egyenessé tennie és feladata elvégzése után el kell tűnnie.

Rendkívüli egyéniség! Több volt, mint természetes hajlam. Jellem volt! Erőteljes, vezetésre termett! Ha ennek ellenére Krisztus árnyékában kívánt maradni és alázatosan csak előkészítő munkát végzett, az az önmagán végzett tartós és kíméletlen munka eredménye volt. Mielőtt másokat a jövendő Krisztusra előkészített, mielőtt azoktól

bánatot, engesztelést, megtérést követelt, önmagát készítette elő. Ezért szól Krisztus különös nagyrabecsüléssel róla (Mt 11,7—10). Az ószövetség legkiemelkedőbb alakját látja benne.

Az alázatosság azonban nem önmagunk megsemmisítése. Nem jelenti azt, hogy hátunkon akár fát is vághatnak mások. Nem jelenti azt, hogy a kiáltó jogtalanságot szó nélkül türjük. Nem jelenti azt, hogy teljesen személytelenné, szürke figurává törpüljünk. Nem jelenti azt, hogy egyéniségünket kerékbe törjük. Nem jelenti azt, hogy teljesen elmerüljünk az átlagember probléma nélküli gondtalanságába...

Mit jelent tehát az alázatosság? Jelenti a debita relatio-t, a helyes viszonyt, elsősorban Istennel szemben. *„Creatori — creatura!"* Teremtmény vagyok a Teremtő Istennel szemben? — Ha alázatos vagyok, tudom, hogy Istentől vagyok mindenestül, testestül — lelkestül. Amely pillanatban elvonná tőlem fenntartó erejét, megsemmisülnék. Ha alázatos vagyok, megvallom és nem tagadom, hogy minden siker, minden eredmény, minden kitüntetés, minden elismerés, amely engem ér, végeredményben Isten kegyelme folytán jön, — azért nem bizakodom el. — Ha alázatos vagyok, nem bízom egyedül lankadatlan szorgalmamban! Nem bízom egyedül hibátlan, makk egészségemben. Nem bízom egyedül barátaim és rokonaim, ismerőseim biztosnak vélt hathatós támogatásában. Nem bízom egyedül a szerencse mulandó játékában, hanem egyedül Isten kegyelmes segítségében.

„Mid van, amit nem kaptál — mondja oly frappánsan a Nemzetek Apostola, — ha pedig úgy kaptad, mit dicsekszel vele, mintha nem kaptad volna?" (1 Kor 4,7) — Itt van az alázatosság, Istennel való helyes viszonyunk mértéke.

„Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak kegyelmet ad" (Jak 4,6).

2. Útkészítő és példakép

A pusztában kiáltó szava vagyok — mondotta. Készítsétek el az Úr útját... A „kiáltó" maga Krisztus. Az Ő jövetele igényli, hogy az ember eléje menjen. Személyes egyéni fáradozás nélkül sohasem lehet utat és közeledést találni Krisztushoz. Krisztus mindig jelen van a világon!... Közöttünk van!... De megdöbbentő a szó: „Köztetek áll, akit ti nem ismertek!" (Jn. 1,26). Az Urat, az ő művét csak az látja, aki látni akar... A hithez a szív helyes belső odahajlása is szükséges... Ez az út, a Benne való hit, a kegyelem gyümölcse.

A farizeusok küldötteinek mondja: „Nem vagyok méltó, hogy saruszíját megoldjam" (Jn 1,27). Saját tanítványainak, rámutatva: „Íme az Isten báránya, aki elveszi a világ bűneit...

Ne gondoljunk mindjárt más világrészen élő pogányokra és missiókra! Ne gondoljunk azokra, akik hibájukon kívül még nem találkoztak Krisztussal. Gondoljunk legszűkebb környezetünkre, akik, minden keresztény hatás ellenére távol vannak Krisztustól...

A hamis előítéleteket le kell győznünk!... Téves nézeteket ki kell egyenesíteni! Utat kell hozzájuk építeni. A keresztény világban mennyi a nem keresztény!

Mennyi ember él még Krisztus nélkül és Krisztus ellen!... Senki sem lehet olyan optimista, hogy más országban jobb eredményre gondolhatna!...

Senki sem lehet olyan naiv, hogy azt mondja, nincsen semmi előkészítő munkára szükség! Ma is szükség van olyan emberekre, mint Ker. János, hogy megnyerjük az embereket Krisztusnak. Ez nemcsak a papok kiváltsága, hanem minden keresztény feladata!...

Elsősorban nem nagy beszédekkel oldható meg e probléma, hanem az átélt kereszténység által!

Még ma meg kell kezdenünk az apostoli munkát! Legyünk igazán keresztények! A munkában és szórakozásban, az olvasásban és film- és televíziónézésben egyaránt. Amíg magunkat reformáljuk, tanúbizonyságot teszünk Krisztusról. Ez lesz a legszebb prédikáció, amely világít, melegít és követésre indít. Ámen.

ADVENT 4. VASÁRNAPJA

Olv.: 1 Kor 4,1—5.—Evang.: Lk 3,1—6.

I. A történeti Krisztus

A múlt vasárnap láttuk, mit kell tennie az embernek. A pusztában kiáltónak a szava: „Készítsétek elő az Úr útját" (Mt 3,3). Ma megnézzük, mit tesz Krisztus. Mi lesz az Ő adománya?

1. Fény és üdvösség. „A nép, amely sötétségben járt..." (Iz 9,2).

Krisztus a mi világosságunk. Karácsony a fény ünnepe. Azonban az oltárok, a jászol előtt a karácsonyfa fénye csak halvány fény a Világ Világosságához képest.

Szükség van fényre? Az emberben megvan az értelem világossága. Kutatja a csillagvilágot, lefényképezi a tejútrendszert, rakétája eléri a holdat... De a legfontosabb maga az ember! Honnan jön, hová tart, mi a célja. Minden gondolkodó ember előbb-utóbb rájön, hogy minden dolognak van célja. Van célja, rendeltetése a fazéknak, a késnek, a gépeknek, a gyáraknak stb. És az embernek, aki ezeket alkotta és létrehozta? Mi az eredete és rendeltetése? Ma kevesebbet tud róla az ember, mint bármikor. Egzisztencialista filozófiájával zsákutcába került. Nem tud tovább menni. Ma is sötétségben jár...

Milyen nehéz fény nélkül járni. Megpróbáltuk az ostrom alatt, elsötétítés idején. Kiáltás: — Itt gödör! Vissza! — Itt szakadék! — itt pocsolya!

És nagy fény támad: közelebb jön egy személy, Jézus Krisztus... És ahol Ő jár, fényesség van. „Én vagyok a világ világossága. Aki utánam jön, nem jár sötétségben..." (Jn 8,12). Ő az igazi Világosság: fényt derít a legfontosabb kérdésekre: — Isten a mi Atyánk... Mi Isten gyermekei vagyunk... Cél: Isten: örök élet!

2. Hittel kell követnünk a történeti Krisztust

Még ma is sokan kételkednek... Gyermekkoruk hitét elvesztették és férfihitüket még nem nyerték el... — Imádkozni kell a hit kegyelméért!

Krisztus a történelemben áll. Szent Lukács (3,1) szerint Tibérius császár 15. évében lépett fel. Ő nem monda, nem legenda, hanem történeti személy!

Már *Josephus Flavius,* aki Kr. u. 37-ben született és nagyeszű tudós zsidó férfiú volt, írt Róla. Két műve maradt ránk: „A zsidó régiségek" és „A zsidó háború". Íme, saját szavai, szószerinti fordításban:

„Abban az időben élt Jézus, egy bölcs ember, ha ugyan őt egyáltalában embernek szabad nevezni. Mert ő csodálatos műveket cselekedett (az emberek tanítója volt, akik az igazságot könnyen elfogadják). És a zsidók közül, de a hellasi világból is sokakat magához vonzott. Az ismert Krisztus volt ő. És noha Pilátus, a főemberek feljelentésére, kereszthalálra ítélte, eredeti követői nem pártoltak el tőle. Mert ő a harmadik napon újból elevenen megjelent, miután az isteni próféták róla ezt, mint más ezer csodálatos dolgot, előre megmondották. És a róla nevezett kereszténység még mostanáig sem ért véget." (Antiqu, XVIII. 3,3 M. *Pfliegler.* Dokumente zur Geschichte der Kirche,[2] Wien, 1957, 19, 20. old.)

„A zsidó háború" c. művében hasonlóképpen szól Krisztusról.

Ifj. Plinius [C. Gaius c. Secundus] (62—113), mint Bythynia és Pontus helytartója, tanácsot kért Traján császártól, hogy mit tegyen Krisztus követőivel. A nagyon terjedelmes levélből csak a következő, leginkább jellemző részt közöljük:

„Azokkal szemben, akik magukat keresztényeknek vallották a következőképpen jártam el... Megkérdeztem tőlük, keresztények-e. Ha ebben kitartottak... kivégeztettem őket. Mások keresztények voltak ugyan, de felhagytak vele; némelyek három évvel, mások több évvel, sőt némelyek 20 évvel ezelőtt. Azt állították, hogy bűnük, vagy tévelyük leginkább abban állott, hogy bizonyos napon összejöttek, Krisztusnak, mint Istennek, tiszteletére együttesen énekeltek és esküvel nem gonosztettre, hanem arra kötelezték magukat, hogy lopást, házasságtörést el nem követnek, szavukat meg nem szegik és a náluk letétbe helyezett jószágot le nem tagadják... Annál szükségesebbnek tartottam, hogy két szolgálótól, akiket diakonisszáknak neveztek, kínvallatással megtudjam az igazságot." (Vö. *Pfliegler,* im. 23—24.)

E levélből főképp három adatot emelünk ki. Az egyik, hogy a keresztényüldöző Plinius szerint a keresztények Krisztust Istennek tar-

tották. A másik, hogy Plinius ezt a levelét 109—112. között írta, és azt állítja benne, hogy némelyek már 20 évvel ezelőtt megszűntek keresztények lenni, tehát a 89—92. években. Így Plinius levele tanúság arra, hogy már az első században, vagyis az apostoli korszakban már a római birodalom különböző tartományaiban is nagyszámú keresztény élt. Sőt Plinius tartományában annyira sokan voltak, hogy a helytartó aggódva nézte terjedésüket és ügyükben a római császártól kért utasítást. A harmadik értékes és jellemző adat a levélben említett két rabszolganő, akiket az Egyház diakonisszáknak alkalmazott, vagyis egyházi hivatalt viseltek. Íme, az Egyház már a kezdet kezdetén nem ismert különbséget szabad és rabszolga között.

Mint a két első században minden pogány római, úgy *Tacitus*, a római történetírás mestere (55—120.) is „Annales" c. művében Krisztusról, mint a kereszténység alapítójáról ír, „akinek babonasága (ezen a keresztény vallást érti) nemcsak Judeában, hanem Rómában is követőkre talál." Majd részletesen szól a keresztények ellen foganatosított büntetésekről.

„Historiae" c. művében (69—96.) a Jeruzsálem ostroma idején tapasztalt csodás jelekről és a zsidók várta Királyról így emlékezik meg:

„Sok csodajel történt akkor, amelyeket a babonás és a vallással szemben ellenséges érzületű nép semmiféle áldozattal, vagy könyörgéssel sem tudott kiengesztelni. Úgy látszott, hogy az égen hadak törnek egymásra, a fegyverek piroslanak és a felhőkben hirtelen keletkezett tűznek lángjától fénylik a templom. Ennek kapui hirtelen kitágultak és emberi hangnál erősebb szó hallatszott: „Kivonulnak az istenek." Egyúttal láthatóvá lett a kivonulóknak óriási nyüzsgése. E csodás jelenségekre némelyek félni kezdtek, mások meg voltak győződve, hogy beteljesedett, amit a régebbi papok megjövendöltek, hogy az időben Kelet fog hatalomra jutni és Judeából származó egyének fognak uralkodni" (V. 13).

Mara Bar Serapion előkelő pogány bölcselő volt. Fiához intézett terjedelme levelében (72—96.) magasztalóan beszél Krisztusról, „a zsidók bölcs királyáról", akit egy rangba helyez Sokratessel és Pythagorassal. „Noha Krisztust népe halálra ítélte, mégis örökké élni fog tanításában és törvényeiben."

Samosatai Lucián 170 körül írta meg művét, amelyben a keresztények szemére veti, hogy a görög isteneket megtagadva, egy keresztrefeszített bölcselőt imádnak és az ő törvényeit követik. (De morte Peregrini 11. és 13.) Írásában éles gúnnyal törekszik gátat vetni Krisztus hívei térfoglalásának. De éppen ezzel igazolja Krisztus tanainak belső erejét.

Celsus 178-ban írta művét. Ebben azt állítja, hogy Krisztus az ő csodáit egyiptomi varázslattal művelte. Erősen támadja az evangéliumi közléseket, és éppen ezáltal válik legpártatlanabb tanújává, mert azokat támadja ugyan, de sehol sem tagadja.

A 2. és 3. századból még más keresztényellenes írók is szólnak Krisztusról, pl. Epicteos, Marcus Aurelius, Apuleius stb.

Ha e Krisztus- és keresztényellenes írók közléseinek közös mondanivalóit egy mondatban akarnánk összesűríteni, ezt mondhatnánk: „Ez a keresztrefeszített Krisztus nem volt közönséges ember, sőt a mi világnézetünkre veszedelmes egyéniség, akinek a tanítására felfigyel a tömeg és aki bűbájossággal vagy ördögi segítséggel feltűnő, nagy csodákat művelt."

És mit mond a történelem Krisztusról? — Már a Krisztus előtt pogány népek nagyjai is vártak egy Messiás-féle személyiséget. Így. Pl. Sokrates, Cicero, Horatius, Ovídius és különösen Vergilius. — Vergilius Krisztus előtt 70-ben született és 19 évvel Krisztus születése előtt halt meg. Tehát Krisztust nem ismerhette, sem születésének körülményeiről nem tudhatott. És mégis „egy szűztől születendő csoda új ivadékról" jövendöl, aki a „földre száll alá a nagy égből" és e természetfeletti hatalommal felruházott Fiúgyermektől várja a jobb kort.

Confucius hirdette, hogy az égből jönni fog egy szent, aki mindentudó és az ég és föld minden hatalmát egyesíteni fogja.

A pogány kelták, gallok, indiai hinduk, irániak és germánok is várták egy természetfeletti csodálatos lény megjelenését a földön.

Tacitus tehát joggal írhatta: „Sokan meg voltak győződve egész Keleten arról, hogy ez idő körül Judeából hatalmas uralkodó fog érkezni." (Hist. V. 13.)

És Krisztus valóban a pogány Tacitus megjelölte helyen és időben megszületett, csak 3 évig tanított nyilvánosan, ő maga egy betűt sem írt, 12 halászra bízta tanításának elterjesztését és 33 éves korában keresztre feszítetten meghalt.

De sem előtte, sem utána nem élt ember e föld hátán, aki oly nagy hatást gyakorolt volna az emberiségre és történelmére, mint Krisztus.

Tana meghódította a hatalmas római világbirodalmat. Pedig ellene támadt tíz császárnak minden erőfeszítése, törvényeinek szigora, hadseregének ereje, hivatalnokainak kérlelhetetlensége, a kirótt büntetések sokfélesége, a kínzások szörnyűsége, a hóhérok kegyetlenkedése.

Nincs a kínzásnak, üldözésnek és kegyetlenségnek olyan módja, amelyet Krisztus követői ellen nem alkalmaztak volna. Patakokban ömlött a keresztény vér. A pallos sokszor eltompult és az elfáradt

hóhért fel kellett váltani. Egyszóval a világtörténelem legnagyobb, legerősebb és legfélelmetesebb földi hatalma 300 esztendőn át mindent kigondolt és elkövetett a kereszténység kiirtására. Mégis alul maradt.

És Krisztus megnyerte, *megtérítette,* Egyházába olvasztotta a középkor vad, nyers, barbár népeit is, a frankokat, gallokat stb. és minket, magyarokat.

Pedig a térítés nem erőszakkal történt, nem fegyverrel és földi ígéretekkel, nem kedvezményekkel és életmódkönnyítéssel. Éppen ellenkezőleg! Krisztus követésének feltétele a mindennapos önmegtagadás és keresztviselés.

Igen, hány ország keletkezett Krisztus földi országa, az Egyház alapítása óta, amelynek bölcsőjénél állott és amelynek sírjába tekinthetett. Csak a két utolsó világháború óta hány trón dőlt össze. De Krisztus földi helytartójának trónja nem ingott meg egy pillanatra sem, sőt ma is több mint 50 állam tartja fenn vele a diplomáciai összeköttetést.

Születésnapra készülünk.

Ha egy családban az édesanyának vagy édesapának közeledik a születésnapja, a gyermekek titokban kedves ajándékokon törik a fejüket, hogy szüleiknek örömet szerezzenek.

Ma nem egy család, nem egy közösség, nem egy város, vagy ország, nem Európa, hanem az egész keresztény világ, fél milliárd ember készül születésnapra.

Ki ez, akit minden keresztény ünnepel?

Nem legenda hőse, nem a népköltészet, a mítosz szülötte... Maga a Történeti Krisztus, a második Isteni Személy, a megtestesült Ige, Akit imádságos hittel és tiszta szívvel fogadunk. Ámen.

II. Krisztus fénye

Advent utolsó vasárnapja... Közeleg az Úr eljövetele. Az evangelista hirdeti: „Minden test meglátja az Isten üdvösségét" (Lk 3,6). Közel van a megváltás órája.

Régen megígért óra: ősszüleinknek mindjárt a bűnbeesés után (1 Móz 3,15) két kezét tárta ki Isten a tékozló ember felé: „Ellenkezést vetek közéd és az asszony közé..."

Vágyva vágyott óra! Elérkezett az emberi nyomor a tetőpontjára, ahol mindnyájan, zsidók és pogányok egyaránt segítő Megváltó, Üdvözítő után sóvárogtak.

1. Várta a zsidó nép, az Úr szeretetének és irgalmának népe, akiben kezdettől fogva táplálta a Megváltó reményét. Ehhez a néphez küldötte prófétáit, akik a jövendő Messiásról szép és világos képet festettek. Itt építette a gyönyörű jeruzsálemi templomot...

Felsírt Izaiás próféta sóhaja: „Rorate coeli desuper et nubes pluant iustum" (Iz 45,8).

2. Várta a pogány nép, végtelen nyomorban.

A pogányok vallásos dolgokban olyan tudatlanságba süllyedtek, hogy a sajátkezűleg készített bálványszobrokat nem tudták megkülönböztetni a mindent alkotó, élő Istentől.

Oda süllyedtek, hogy isteneiket nem erényekkel, hanem bűnös cselekedetekkel szolgálták. Minden bűn számára védő istent gondoltak ki maguknak. Venus és Bacchus mellett ott díszelgett a többi bűn védője is.

A családi élet szétesett. A pogány rómaiaknál a nőnek nem volt joga. Az apa hatalmának és férje durvaságának teljesen ki volt szolgáltatva. Az apa leányát minden ok nélkül eltaszíthatta magától, az örökségből kizárhatta és rabszolgaként eladhatta. A férfi elhagyhatta feleségét, minden igény nélkül vagyonra és gyermekekre.

a) A többi pogány nép sorsa is borzasztó volt. Rabszolgák voltak. Egyetlen úr kénye-kedvének kiszolgáltatva. Élet és halál felett rendelkezett uruk, aki gyakran rosszabbul bánt velük, mint az állatokkal. Verhette, kínozhatta, eladhatta, megölhette és halait etethette velük. Nem ember: tárgy lett, amelynek joga semmihez sincs.

Ezrek és ezrek örömujjongása tört fel, ha a rabszolgák az amphitheatrumban halálig küzdöttek, amikor a keresztények a vadállatok eledelévé váltak és égő fáklyák módjára megvilágították a sötét éjszakákat, a mulatozók kertjeit.

A bűn, az erkölcstelenség csaknem minden emberi érzést kitépett az emberek szívéből. Maguk a szerencsés gazdagok és vezetők is érezték a kínzó lelkiismeretfurdalást — elégedetlenséget.

Az egész világ várt!

Mily nagy szerencse, ha nagy szerencsétlenségtől szabadulunk meg! — Aki tengeri vihar alkalmával kietlen szigetre vetődik, menynyire örül, ha egy hajó közeledtét veszi észre, amely mentségére lesz. — Aki sötét, nyirkos börtönben sinylódik, elhagyottan, piszkosan, örül, ha valaki segítségére siet. — Aki fájdalommal és izzadsággal telve a betegágyat nyomja, mennyire örül, ha jön az orvos és enyhít nyomorúságán.

3. Mennyivel vigasztalóbb a megváltás órája az emberiség számára, amely minden átkot távoltart és elhalmoz áldásával! Az Istengyermekség áldásával...

Nem vagyunk többé szolgák, hanem baráti, gyermeki kapcsolatba jutunk Istennel (1 Jn 3,1).

És így igényünk van a gyermeknek kijáró örökségre — az örök életre.

Ezért szól Keresztelő János: „Parate viam Domini..." (Mt 3,3) Utat készít szavaival — példájával. *Importune, opportune* — hirdeti a bűnbánatot. Szent, komoly férfiú kemény szavait — ezrek mennek hallgatni; — csak egy osztály nem jön: akik test szerint Ábrahám fiai. Ezek biztosra vették üdvösségüket. Keresztelő János keményen szemükbe vágja: „A kövekből is tud Isten Ábrahámnak utódokat teremteni" (Mt 3,9). „A fejsze már a fa gyökerére van helyezve" (Mt 3,10). „Gyümölcseikről ismerítek meg őket" (Mt 7,16).

— Nem elég, hogy meg vagyunk keresztelve, — hogy anyakönyvezve vagyunk — mondják sokan. — Nem! Ez csak nagyobb felelősséget jelent.

„A fejsze már a fák gyökerére van helyezve." (Mt 3,10)

Vajon száraz, gyümölcstelen fák vagyunk-e? Tengünk-lengünk, nemesebb eszmények és komolyabb célkitűzés nélkül?

A búzából kirázza a pelyvát... Próbára tesz, vajon erős vagy-e a hitben? — Az emberi nemtetszés, megszólás, rágalom csípős szelét bocsátja rád, vajon jobban becsülöd-e Istent, mint az embereket? — A kísértések viharát is megengedi, hogy lelkiismeretesen ellenállasz-e és legyőzöd-e?

Teremjétek a bűnbánat gyümölcsét! (Mt 3,8) Mennyi göröngy, domb van még lelki útonkon, amelyek akadályozzák az előhaladást.

Készítsük elő lelkünket a karácsonyi szentgyónással, hogy a mi lelkünkbe is betérjen és örömet hozzon az Üdvözítő. Ámen.

III. Krisztus jön

Az adventi szent időben Keresztelő János iskolájába jártunk. Ő volt vezetőnk, aki megtanított a buzgó imára, hűséges meggyőződésre, őszinte önismeretre. A mai befejező adventi elmélkedésünkben előkészít a karácsonyi szent estére.

Közeledik a szent este. A gyertyagyújtás ideje. A levegőben halkan száll az ének: „Stille Nacht, heilige Nacht..." A legnagyobb éjszaka az összes éjszakák között, amely valaha is ráborult a földre...

De az emberiség nem sejtett semmit. Betlehem úgy tér nyugovóra, mintha mi sem történnék, lakói nem hallják az angyali szózatot, amely a jászolhoz hív...

És mégis, miről beszél ez az éjszaka?

1. Isten gondolatai nem az ember gondolatai...

Beszél nekünk e szentéj, a karácsony Augusztus római császárról, magáról az akkori világ hatalmas fővárosáról, Rómáról és az egész országban elrendelt népszámlálásról. Az eljövendő Messiásnak nemde e világvárosban, Rómában, a császári palotában kellene megszületnie? — Ó, nem! Királyi pompáját az égben hagyta és a szegénységet, a legszegényebb emberi sorsot választotta.

A próféta így szól: „... és te, Betlehem, legkisebb vagy ugyan Juda városai között, mégis belőled születik a vezér, aki kormányozni fogja népemet, Izraelt" (Mik 5,2).

Hogy a prófétai jóslat beteljesedjék, a két vándor fáradtan rója az országutat, hogy a népszámlálás kötelezettségének eleget tegyen. Estére jár az idő... A két idegen bekopogtat minden ajtón... Nincs hely, különösen várandós édesanya számára. A szállóban próbálkoznak... Hiába, itt sincs hely (Luk 2,7). Pedig a keleti szállókban bőséges hely szokott lenni. Kik foglalták el az összes helyet? Kik voltak ott? Az idő régen a feledés homályát borította ezekre, de azt az *egyet*, akinek nevét ég és föld zengi, aki ezzel az első, földön töltött éjszakával új időszámítást vezetett be a történelembe... ezt nem fogadták be. Nincs hely...

Lelkünk kapuján is bekopog valaki ezekben a napokban. Itt sincs hely?... Ó mennyi minden van ott! Ezer gondolat és vágy, számtalan szándék és sóhaj! Sok-sok nekilendülés és még több megtorpanás. Egyszer úgy szeretnénk röpülni, győzni, sikert aratni és nagyon örülni, máskor meg feledni és sírni, sírni... Ez a mi lelkünk!

Karácsony szent éjszakáján, gyermekkorunk emlékeinek boldog szárnyán kopogtat egy nagy, szent érzés. Jeges szívünk egy percre felolvad. Érezzük megint, hogy újra emberek lettünk. Amikor látjuk a tündöklő gyermekszemeket a csillogó karácsonyfa alatt, bármennyire is tele van földi dolgokkal a lelkünk, ne mondjuk a Kopogtatónak, hogy „nincs hely"! Tárjuk ki szívünk hét pecséttel lezárt kapuját boldogan a kis Jézus előtt.

Hiszen Krisztus jön az *értelemhez*... Ő akar az értelem királya lenni. Ne féljek Tőle, hanem örüljek neki. A tudomány és hit nem ellenfél, hanem testvér. Ahol a hosszú, fáradságos, sötét úton a tudomány nem győzi és leáll, ott a hit fáklyával vezet tovább...

Krisztus jön a *szívemhez*, a szív királya akar lenni!... Ó, mennyi érzés hullámzik minden emberi szívben. Minden szív szeretné, ha szeretnék! Maga is szeretne szeretni és nem győzi. Sokszor a rendetlen szeretet a halála. Ha Krisztus lesz a szívem királya, akkor szeretetből élek, szeretetből halok, mert a Szent Szív mindig szemem előtt ragyog...

Krisztus jön az *akaratomhoz,* az akarat királya akar lenni... Olyan gyönge és törékeny vagyok. Sokszor tisztán látom a jót, helyeslem is és mégis... amikor a kivitelre kerül a sor, a rosszat követem. — Nagyot tenni, vagy nagyot elviselni csak Vele vagyok képes.

b) De nem elég, hogy lelkünk kapuját kitárjuk Előtte, hanem készítsünk helyet is számára, mint Keresztelő János sürgeti.

Nagy ünnepek előtt nagytakarítást szoktak végezni a háziasszonyok. Nem kellemes foglalkozás... Sok munkával jár, — de megéri. Régóta eltűnt és eredménytelenül keresett fontos dolgok kerülnek ilyenkor váratlanul elő. És ragyog, csillog minden a tisztaságtól. Öröm ilyenkor hazamenni, vagy otthon tartózkodni.

A karácsonyi szent ünnepek előtt végezzünk mi is ilyen nagytakarítást a lelkünkben. Tudom, ez is fáradságos munka! Nehezen szánjuk rá magunkat... De egy fél órát ne sajnáljunk! Minden jól végzett gyónás nagyszerű hőmérő. Látjuk, mennyire emelkedett buzgóságunk, munkakedvünk, lelkiismeretességünk, türelmünk, önzetlenségünk, áldozatkészségünk... Vagy pedig mennyire süllyedt. Ha fagyponton vagyunk, vagy egyenesen a minus-ba süllyedtünk, akkor a kegyelem melegénél ismét felfokozhatjuk lelki temperatúránkat... A romokat, a lomokat, a bűnöket töröljük ki. Selejtezzük ki a nyilvántartásból. El onnan, hogy férőhelyet csináljunk Krisztusnak, mert a kettő nem fér meg együtt! — Végezzünk komoly karácsonyi szentgyónást!

Ha kitakarítottuk lelkünk otthonát, szépen díszítsük fel a nagy Vendég fogadására. Kint ködös, fagyos, nyirkos decemberi tél, és csípős szél, de lelkünkben teremtsünk örök tavaszt, ahol virág nyílik, pacsirta dalol és a nap fényesen ragyog.

Két dologról ne feledkezzünk meg a díszítésnél.

Első az *öröm.* Az élet öröm nélkül, vidámság nélkül nehéz és elviselhetetlen. Akkor ég a munka a kezünk alatt, akkor eredményes a tudós fáradozása, akkor könnyű a tanulás, ha öröm, lelkesedés, jókedv és nóta hatja át, mert aki dalol, sose fárad el! A karácsonyi öröm hangulatában éljünk — és maradjunk is meg...

A másik legnagyobb dísze lelkünknek a *béke.* Karácsony szent éjszakáján maga a Béke szállott a földre... ó, te várvavárt és epedve óhajtott ajándék, maradj mindig velünk! Ezen az éjszakán elcsendesednek a zakatoló gyárak. Elnémulnak a gyilkos ágyúk, elhal az utca lármája. Kisimulnak aráncos arcok, csillognak a fátyolos szemek, mindenki hazasiet, mindenki megváltozik, mindenki örül és mindenki boldog. Különös meleg hatja át az emberek szívét. Ez Karácsony titokzatos varázsa!

Ó, miért csak egy napig tart ez a szent béke? Miért nincs örök karácsony, örök szent béke?!

Kedves Testvérek! Így készüljünk a szent estére! Kiki a saját lelkében, kiki a saját portáján törekedjék arra, hogy így is maradjon, vigyázzunk, hogy az öröm és béke gyertyáját semmi vihar el ne fújja. Amikor majd letérdelünk a meleg családi tűzhely mellett a jászol előtt, imádkozzuk el szent hittel:

„Betlehemi kis Jézus:
adj békét szívünknek,
békét családunknak,
békét nemzetünknek,
békét a világnak." Ámen.

IV. Tiszta lélekkel várunk csendben

A) Tiszta lélekkel

Az egyházi évben a fénytelen adventbe két világító tornyot állít bele az Egyház: egyik az Immaculata (dec. 8.) a Szeplőtelen Szűz, a másik Keresztelő Szent János szikár, egyenes jellemével.

Az Immaculata megmutatja nekünk, milyen volt az ember, amikor Isten kezéből kikerült. Tükörtiszta volt — amelyen Isten képe ragyogott. Erős egyéniség volt, amelyből Isten ereje sugárzott. Immaculata (szeplőtelen) volt, akiről Isten pecsétje tündökölt.

És milyen lett a bűnbeesés után? — Megtudjuk az újszövetségi próféta bátor, de igaz beszédeiből. — Viperák fajzatának nevezi a farizeusokat, (Mt 3,7) akik isszák a bűnt, mint a vizet. — Ferde tükör lett, amely Isten csodás képét torzítva tükrözi. — Erőtlen lett, mint a pusztában hajladozó nádszál. Maculatus lett, beszennyezve mindenféle bűntől.

Ezért a puszta apostola, ez a szilárd egyéniség, aki erdei mézzel és gyökérrel táplálkozott, aki annyi ideig a magányban hallgatott, most az Üdvözítő eljövetele előtt fel akarja rázni az embereket alvó tespedtségükből. Azért mondja az egész adventben: *„Parate viam Domini, parate, parate . . ."* — Készítsétek, készítsétek már el egyszer szíveteket, lelketeket a Megváltó fogadására (Mt 3,3). Várjátok megfelelő lelkülettel az Urat!

De hogyan várjuk a kis Jézust, a Megváltót most, a XX. században?

1. Először is, Testvérek, *tiszta lélekkel* várjuk Őt! Ilyenkor, nagy ünnepek előtt a szobákban nagytakarítást szoktunk végezni. Mindazt a port, ami meghúzódott az idők folyamán, szépen eltakarítjuk. Ilyenkor az emberek új ruhát vesznek, hogy méltóképpen ünnepeljenek.

Milyen szomorú lenne, Testvérek, ha szép tiszta lenne a lakásunk karácsonykor — de lelkünk poros, és szennyes maradna!

Ha csinos lenne a ruhánk — de lelkünk sírna!

Testvérek, ha igazán ünnepelni és örülni akarunk, akkor először tiszta lélekkel közeledjünk a legtisztább Szűzhöz és az ártatlan Kisded Jézushoz!

Már csak néhány nap választ el bennünket szent Karácsony éjszakájától, amikor megolvad az emberek szívén a jégkéreg. Egy pillanatra megint boldogok leszünk, midőn a csillogószemű gyermekeket látjuk... Készülünk Krisztus születésének szent emléknapjára.

De ne legyen csak hangulat a karácsony, hanem benső átélés. Olyan találóan mondja a német: „Ist Christus hundertmal in Betlehem geboren und nicht in dir, Du bist ewiglich verloren!" — Ha Krisztus százszor is megszületett Betlehemben, de nem a te szívedben, örökre elvesztél...

Ezért figyelmeztet Keresztelő János: Készítsétek elő az Úr útját... A gőg és bűn hegyeit hordjátok le és tegyétek egyenessé az Úr útját... (Lk 3,5).

— Édesapa! Bele tudsz-e nézni gyermeked kristálytiszta szemébe... ha a te lelkedet homály fedi?

— Édesanya! Panaszkodsz, hogy mártíromság az életed... A karácsony ezer meg ezer figyelme között gondolsz-e arra, hogy a Te szíved is tiszta legyen...? Ékességed-e gyermeked?

Advent utolsó vasárnapján a konvertita költőnővel szálljunk magunkba:

„Uram, Te engem megajándékoztál...
Sodort az élet nagy, táncos mámorban
És amit adtál, mind eltékozoltam.

Te adtad a rózsákat a hajamba
És szemembe az élet meleg fényét
S mézes italt töltöttél poharamba.

Uralkodásra vágytam és babérra.
Ó, tombolt bennem az akarat láza,
S kész voltam vészre, harcra, rombolásra.

S Te mindent adtál. Te mindent engedtél.
Rablómadárként fészket fosztogattam
És Te utamba hálót nem vetettél.

Engedted, Uram, hogy megrészegüljek,
S kezemből a serleget ki nem verted,
Engedted, hogy daloljak és örüljek.

Uram, úgy elhalmoztál Jóságoddal!
Utoljára a nagy könnyeket adtad
S megismertettél a virrasztásokkal!

Utoljára a látásokat adtad,
És lelkem kapuit messze kitártad
És fáklyát gyújtottál, hogy belelássak.

Utoljára a félelmeket adtad,
S az elkárhozás rémét odaküldted
Ágyam fejéhez, hogy vele virrasszak.

S ő sápadt arcát arcomra fektette —
És nem volt hely, ahová meneküljek.
Utoljára a *bűnbánatot* küldted...

(Erdős Renée: Uram, Te engem megajándékoztál.)

2. Másodszor közeledjünk a betlehemi jászolhoz mélységes *hittel.* Csupa misztérium között élünk! Még a természetes rendben is. Minden virág, amely a szépség kigyulladása, minden földből kinövő élet, minden újszülött gyermek, minden harmónia, harangzúgás és csilingelés a nagy természetben a titkok, a mélységek özönét zúdítja felénk... Isten jár itt, a misztériumok aranyos, tarka, napsugaras köntösében s mi lábanyomaiban járunk... Valóságos Via Sacra ez!

Ha ez így van a természet életében, mennyivel inkább akkor a lelki, a természetfeletti életben. A lélek misztériumok nélkül nem élhet... Csoda-e hát, Testvérek, ha ebbe az annyira titokzatos világba, Karácsony éjszakán leereszkedik maga a legnagyobb misztérium, a legnagyobb titok, az *Isten.* — „Úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adá"... (Jn 3,16). A szeretet, a végtelen szeretet kigyulladása volt a karácsonyi betlehemi csillag.

Testvérek! A misztériumokra nincs más felelet, mint mélységes hit, mert e Kisded nem más, mint maga Isten. — Hiszem, hogy a végtelenül hatalmas Isten — tehetetlen pólyásbaba képében jelenik meg, hogy ne féljünk tőle.

— Hiszem, hogy a végtelenül bölcs Isten — tudatlan, gagyogó gyermek képét vette fel, hogy szerető szívvel szánjuk meg Őt...

— Hiszem, hogy az öröktől létező Isten — törékeny emberi testet vett magára, — hogy hozzánk hasonló, hogy testvérünk legyen.

Örüljünk ennek a csodás misztériumnak és élvezzük azt! Ilyent csak maga Isten gondolhatott ki!

— Az adventnek vége van! Egy hét s a bánatos lila miseruha eltűnik az oltárról s fehér jön helyébe.

— Még néhány nap s boldog öröm tölti el lelkünket!

— Még néhány nap s elközelget az, Akire a nemzetek várnak!

— Még néhány nap s köztünk lesz a kis Jézus...

Készüljünk az Ő fogadására komolyan! Tiszta lélekkel s mélységes hittel!

S karácsony éjszakáján boruljunk le az egyszerű jászol előtt! Tiszta, mélységes hitünket öntsük forró imába: Kis Jézus, jöjj és erősítsd meg a mi gyenge s ingó hitünket! Kis Jézus, jöjj és növeld a mi gyarló szeretetünket felebarátaink és ellenségeink iránt! Kis Jézus, jöjj és adj békét, hozz békét ennek a sokat szenvedett emberiségnek! Ámen.

B) Csendben várunk

Közeleg az Úr jövetelének ünnepe. Nem meséről vagy mítoszról van szó, hiszen a mai evangélium kiemeli, hogy Tiberius császár uralkodásának 15. évében történt eseményről van szó.

Mi legyen a közvetlen és utolsó előkészület, amely Krisztus születésének liturgikus ünnepét kegyelemmel tölti meg?

1. *Születés éjjel, csendben.*

A karácsony utáni vasárnap Introitusa így szól: „Nagy csend borult a világra, mélyen bentjárt az éjszakában az idő, amikor égi trónusodtól, Urunk, mindenható Igéd leszállt közénk" (Bölcs 18,14—15).

A világ csendjében lett az Isten emberré! A hétköznapi lárma csendjében, az üres szavak csendjében, az éjszaka csendjében jött el Isten. Születése nem volt szenzáció a világ szemében! Maga volt a nagy csoda, hogy Isten valóban az emberi világba belépett, amelyet semmi technikai találmánnyal, vagy szellemi teljesítményével elérni, vagy felülmúlni nem lehet... De a világ szemében nem volt csoda. És mivel isteni csoda és nem földi, emberi szenzáció volt, azért történt csendben, az éj csendjében...

A zsidók szenzációt vártak a Messiás eljövetelénél. Később is azt kívánták Tőle, hogy igazolja Istentől való jövetelét. Krisztus mindig elutasította ezt a szenzációt. Krisztus hű maradt csendben való születéséhez... Csendben megy a szenvedésbe és halálba... A szenzáció kísértését elutasítja. A zsidók ugyanis gúnyolódva követelik: „Ha Isten Fia vagy, szállj le a keresztről..." (Mt 27,40).

De a kereszten való hallgatás után megnyilvánul hatalma és fénye a feltámadásban!... Ez már nem szenzáció, hanem minden emberi szenzációt elhallgattató isteni hatalomátvétel!

2. *Isten hallgatása.*

Az Úristen Krisztus révén hirdette az igét... Kinyilatkoztatást adott, közölte akaratát. De megnyilatkozik a hallgatásban is. Beszéde és hallgatása karácsony éjjel kezdődik. Amikor emberré lesz, szól hozzánk, de ezt nem szavakkal, hanem az éj csendjével fejezi ki.

Meg kell hallani és meg kell érteni Isten hallgatását is. Ez nem mindig könnyű!... Az ember nehezen viseli el a csendet, amelyben semmi külső nem történik! Szeretne az ember legalább egy szót hallani, hogy nincsen egyedül! De Isten sokszor akkor hallgat, amikor azt szeretnénk, hogy szóljon, amikor Őt hallgatni akarjuk...

De ilyenkor is és főleg hallgatásával akar, kíván valamit közölni velünk. Nehéz elviselni Isten hallgatását. De gondoljunk arra, hogy Isten Krisztusban az éj csendjében lett emberré és Krisztus földi életében a keresztelés és megdicsőülés tényét kivéve ritkán hallotta az Atya szavát... (Mt 3,17; 17,5).

A Getszemáni kertben és a kereszten az Istentől való elhagyatottságot érezte... Isten hallgatásában csak az tud kitartani, aki hisz Jézus Krisztusban. A *hit* által mindig velünk az Isten szava!...

3. *Várakozás csendben*

Az utolsó előkészület: a csendben várás.

— Csendben nő a készség és belső figyelem a titok felé...

— Csendben tisztulunk meg a szórakozottságtól.

— Csendben készül fel a szív az engedelmességre és Krisztus imádására.

Korunk egyik legnagyobb hibája, hogy nem tudunk hallgatni. Főleg a karácsony előtti napok tele vannak lármával. A rádió és televízió végnélküli zajával. Nincs többé csend! Mások csendjét sem tartjuk tiszteletben.

Mi van emögött? Talán az egyedülléttől való félelem és irtózás?

A csendet magunkban hordjuk, ha hiszünk Jézus Krisztusban! Mi csendben várunk. És így lelkünkbe költözik Krisztus kegyelme. Ámen.

KARÁCSONYI IDŐ

(Krisztus Urunk születése ünnepének előestéjétől január 5-ig.)

KARÁCSONY

Olv.: Zsid 1,1—12. — Evang.: Jn 1,1—14

I. Dicsőség, békesség!

Amikor villamosra, autóbuszra, vagy vonatra száll fel az ember, olyan unott, fanyar, érzéketlen arccal néznek egymásra az utasok, mintha semmi közük sem volna egymáshoz. Ha azonban felszáll egy édesanya gyermekével, mindjárt megváltozik a kép. A gyermek nem tagadja meg magát. Hangosan beszél. Állandó kérdésekkel ostromolja édesanyját. Minden után érdeklődik. Erre csodálatos változás megy végbe az embereken. Felengednek a fagyos tekintetek. Elsimulnak a ráncok a homlokokon. A száj mosolyra nyílik. Az arc szeretetet sugároz... Miért? Mert közéjük lépett az ártatlan szeretet...

1. Kedves Testvéreim! Ez a hatalmas földteke is ilyen óriási autóbusz vagy nagy villamos. Rengetegen utaznak rajta. Sok blazirt, elfásult, örömtelen, életúnt ember utazik rajta. Azt sem tudja, hová... Robog az autóbusz. Eltévesztette útját... Rengeteg vargabetűt tett meg évezredeken keresztül. Bálványok és sivatagok között vitt el útja... Nem tudta az ember: honnan, hová?...

Ebbe az autóbuszba belépett egyszer egy Édesanya mosolygó, gagyogó Gyermekével... Kétezer évvel ezelőtt!... És ettől kezdve a kínzó nyomás felengedett. Az emberek szíve megnyugodott. Az isteni Gyermek megmutatta az utat, hogy merre kell mennie ennek az autóbusznak, ha célba akar érni. E gyermek maga a várva várt Megváltó.

A Megváltó nem király képében jelent meg. Hiszen sokan nem mernének akkor közeledni Hozzá... — A Megváltó nem hódító hadvezér öltözékében jelent meg. — Elriadnának Tőle... — Nem tudós és művész köntösében jött közénk. — Az együgyűek félnének Tőle... — Hanem kicsiny gyermek képében...

Ma, Karácsony éjszakáján minden, még a legkeményebb szívű ember is ismét gyermek lesz... Boldog lesz... Hacsak egy pillanatra is. Legalább addig, míg gyermekét örülni és boldognak látja.

2. Azóta kétezer év telt el... Miért nincsen mégsem boldogság és megelégedettség és tartós békesség? Hát ez a megváltás?

Azért van ez így, mert mi nem tartottuk meg az *angyali deklarációt:*

„Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakaratú embereknek..." (Lk 2,14)

1. *Dicsőség Istennek!* — Amikor az Atlanti-óceán többszáz méter mélyén először lefektették a kábelokat Európából az új világba, ez volt az első kábelüzenet: „Gloria in altissimis Deo." — Dicsőség a mélységben Istennek! Ez volt a visszhangja a karácsony éjszakáján a mennyből küldött égi üzenetnek...

De hol az Isten dicsősége?... Mit dicsérünk mi?

Dicsérjük a szorgalmas gyermeket, dicsérjük a pompás gépeket, — a dolgos embert, — a szép filmet, — a jó olvasmányt, — az emberi sikereket... De Istenről vajmi keveset mondunk. Az emberek beszélnek, írnak, cselekszenek, zúgolódnak és meghalnak Isten nélkül, mintha nem is léteznék!

Az emberek sokszor megfeledkeznek Róla!

— Dicsőítik a nagy feltalálókat — de elfelejtkeznek Arról, aki a titkokat elrejtette s az emberi észt adta.

— Dicsőítik a hatalmas hedvezéreket — de elfelejtkeznek Arról, Aki a fegyvereknek is törvényt szab.

— Dicsőítik a bölcs államférfiakat — és Istenről, az állam-alkotóról megfeledkeznek.

— Dicsőítik a kiváló szobrászokat, festőket, Michelangelot és Raffaelt — de Istenről, Aki a természet ezerszínű pompáját alkotta, nem beszélnek.

Testvérek, az egyedüli dicsőség csak Istent illeti meg!

„Nálam nélkül semmit sem tehettek" (Jn 15,5) — mondta az isteni Mester. Isten nélkül: jóság, erkölcs, szépség, lelkiismeretesség, áldozatkészség, türelem — zengő érc és pengő cimbalom csupán, amely semmit sem ér!...

Dicsőség legyen Istennek az iskolákban!

Dicsőség legyen Istennek a műhelyekben, gyárakban!

Dicsőség legyen Istennek a közhivatalokban!

Dicsőség legyen Istennek a családokban!

Dicsőség legyen Istennek a társadalomban!...

Dicsőség a magasságban! Dicsőség a mélységben! Dicsőség legyen mindig és mindenütt az örök Istennek!

2. *Békesség*

Ha van dicsőség: Isten-szeretet, Isten-tisztelet, Isten-dicséret, akkor lesz békesség is.

De hol van most a béke? — Az, hogy a nemzetek még ma is farkasszemet néznek egymással — ez nem békesség! — Az, hogy állandóan leszerelésről beszélnek, hogy annál könnyebben fegyverkezzenek — a béke megcsúfolása. — Az, hogy eltűri a népek lelkiismerete, hogy vannak országok, ahol évek óta egymást pusztítják az emberek...

Ó, Karácsony, kis Jézus, ez a béke? — Az, hogy ember ember ellen, társadalom társadalom ellen tör...

Betlehemi kis Jézus, ezt a békét hoztad Te nekünk?

Ó, Békesség Angyala, hová repültél? A II. világháború után még mindig nem találtál magadnak szárazföldet, ahol leszállhatnál?... Ma is egyes helyeken véres háború folyik... Az emberek, akiket a bunker összekovácsolt és egymásra utalt, megint széthúznak...

A népek és nemzetek nem értik egymás nyelvét! Nem tudják, mit akarnak. Bábeli nyelvzavar és fogalomzavar teszi nyomasztóvá a levegőt... Nincs béke!... Nincs béke!... Miért?

Azért, mert nem ismerjük el, hogy közös Atyának a gyermekei vagyunk! ... Nem ismerjük el, hogy minden ember testvér... Nem ismerjük el, hogy egymásért felelősek vagyunk... Nem ismerjük el, hogy kölcsönös szeretet nélkül előhaladás nincsen... Sajnos, a betlehemi éjszaka misztériumát nem vesszük komolyan... Az egyesek és nemzetek lelkében még nem született meg a kis Jézus!...

„Ist Christus hundertmal in Betlehem geboren und nicht in dir, — Du bist ewiglich verloren..." A betlehemi valóságot a szívünkbe kell beleírni.

A megváltás csodálatos forrása megvan, csak oda kell menni, csak meríteni kell belőle!

Igen, a karácsony csodálatos varázsa a kis Jézus megszületése *bennünk!* Igaz, ilyenkor ellágyulunk... Jobb lesz az ember... Törekvőbb. De elsősorban arra kell törekednünk, hogy a keresztény vallás szent gondolatai élő valósággá, vérré váljanak bennünk! Akkor is, ha körülöttünk vihar tombol — a lélek legyen nyugodt, — ha körülöttünk villám cikázik is — a szív derűs...

Miért? Mert velünk az Úr! — Nem hihetjük, hogy Isten azért lett emberré és halt meg s az evangéliumot csak azért hagyta hátra, hogy e szomorú látvány legyen a vége, amelyet a XX. század nyújt. Lehetetlen, lehetetlen! — Kell, hogy valósággá váljon Isten akarata! — Mi nem látjuk, csak a kezdetét, utódaink majd látják a folytatását is. Szilárdan hisszük, hogy a következő évek Istenéi lesznek és a vallás ügye diadalmaskodni fog.

Ezért kell imádkoznunk!... És meg kell teremtenünk s a j á t lelkünkben a békét, azt a békét, amelyet a világ nem adhat.

Dicsőség Istennek!... — Békesség embernek! — De csak a *jóakaratú* embernek, aki hiszi, hogy felette más hatalom is van: Isten; aki reméli, hogy a földi élet nem minden: a síron túl is van lét, az igazi lét; aki szeret és áldozatot hoz embertársaiért...

Testvérek! Karácsony van. Talán sáros, vizes karácsony. A mi szívünk is ilyen még? — Ó, talán már nem!

Most térdeljünk le mi is lélekben a betlehemi jászol előtt és imádkozzunk mély áhítattal:

— Kis Jézus, éhesek vagyunk, de Téged éhezünk valójában.

— Kis Jézus, szomjasak vagyunk, de Téged szomjazunk igazán.

— Kis Jézus, fázunk, és félünk, aggódunk és gyötrődünk, de Te hiányzol nekünk tulajdonképpen...

— Csendes éj, szentséges éj, lopd szívünkbe ebben a fagyos világban a te meleg, isteni szeretetedet. Amen.

II. Karácsonyi béke

Csodálatos varázsa van a Karácsony éjszakának! A kemény szívek meglágyulnak. A reményvesztettek bizakodóvá válnak. A felnőttek ismét boldog gyermekek lesznek. A fagyos karácsonyi éjben leolvadnak az emberi szívek kemény jégpáncéljai. A dermesztő hidegben is különös melegség járja át az emberek szívét és a sötétségben is látnak...

„Ma mindenkiben pici lángok gyúlnak,
Ma mindenkiben zöld remények élnek,
Ma keservét senki sem érzi
Sorsának, hidegnek, télnek.

Ma minden szívben fény csordul bele,
Ma új életet vonaglik a hit;
Ma mindenki hív, ma mindenki vár
V a l a k i t!..."

(Várady Aladár: Karácsonyi ének.)

Ki ez a Valaki, Akit a csillogó gyermekszemek a ragyogó karácsonyfa alatt várnak?

Ki ez a Valaki, Aki után epedve sóhajtozik az emberiség?

Ki ez a Valaki, Akitől új világot és új eszmét remél?

Ez a Valaki a történelem legnagyobb alakja, Akinek születésével mintegy második teremtés, újjáépítés indul meg a földön. „Et Verbum caro factum est et habitavit in nobis." — „És az Ige testté lett és közöttünk lakott" (Jn 1,14).

1. Az első ember bűnbeesésével sötétség borult a világra. Évezredeken keresztül a bálványozás sűrű köde ülte meg a lelkeket. Krisztus eljövetelével ismét világosság támadt a földön. Az ember ismét visszakapta Isten képmását és hasonlatosságát. Kezdetét vette a kegyelem és igazság országa...

Krisztus a természetes és természetfeletti teremtésnek kezdő és végső pontja. A mindenségnek, anyagnak és szellemnek, szívnek és léleknek Királya. Karácsony éjszakáján az emberi természettel elválaszthatatlanul egyesült isteni személye megjelent. Minden teremtmény, látható és láthatatlan, az Ő szolgálatában áll.

2. De mit mond mégis és mit mutat a történelem?

Ha Krisztus valóban megszületett, miért akkor még most is annyi tenger bűn? Ha Krisztus megváltotta az emberiséget, miért még most is annyi hitetlenség? Ha Krisztus valóban békét hozott az első Karácsony éjszakáján, akkor miért néz farkasszemet ember és ember és az egész emberiség...? Ha a betlehemi csillag valóban megjelent az égen, miért borítják mégis egünket áthatolhatatalan, sötét fellegek? Ha Krisztus valóban megjelent közöttünk, mint valóságos Isten és valóságos ember, akkor miért még most is annyi könnyözön és szenvedés szerte a világos?

Csupa miért, csupa kérdőjel mered a kételkedő ember elé!

3. Olyan találóan mondja egy német versike: „Ist Christus hundertmal in Betlehem geboren und nicht in dir, Du bist ewiglich verloren!...

Igen, ha Krisztus ezerszer is megszületett Betlehemben, de nem a mi lelkünkben, akkor... akkor menthetetlenül elveszünk!

Ne csodálkozzunk ezen! Ha élővizek helyett dohos ciszternák vizét isszuk, megfertőződünk. Ha élni akarunk, menjünk vissza alázatos lélekkel az elhagyott, a hűtlenül elhagyott forráshoz, mert Krisztus nélkül nincsen békéje lelkemnek és nincsen békéje az emberiségnek sem.

Nincsen békéje lelkemnek! — Ó, hogy sóvárog az ember a béke és boldogság után! Hiszen ezt keresi még a bűnben is! Eldobja magától Istent, az erkölcsöt, hogy szabadabban éljen és korlátlanul élvezze az életet... hogy boldog lehessen... De nem találja a sóvárgott boldogságot. Mert amikor fenékig ürítette a földi élvezetek csillogó poharát, amikor megkóstolt mindent, ami szívet, ideget gyönyörködtetni képes, akkor keservesen tapasztalja, hogy... lelke üresebb... hogy boldogtalanabb, mint azelőtt volt!

Minél többet szerzett... lelke annál szegényebb! Minél magasabbra hágott a földi dicsőség és karrier útján, annál kisebb lett! Minden ízetlen, minden keserű, minden unalmas számára! És menekül magától... Gyakran menekül az élettől is, mert Isten nélkül és erkölcs nélkül nem érték többé. Oly találóan fejezi ki ezt Szent Ágoston: „Magadnak teremtettél, Uram, minket és nyugtalan a mi szívünk, míg Benned meg nem nyugszik..." Igen, Krisztus nélkül nincsen és nem is lesz soha, de soha igazi és megnyugtató békéje lelkemnek.

De *nincsen békéje* Krisztus nélkül *a nemzeteknek sem!*... Addig, amíg nem testvérnek, hanem ellenségnek nézik egymást, addig, amíg különbséget tesznek népek és nemzetek, fajok között, addig, amíg nem látják be, hogy „nemcsak kenyérrel él az ember" (Lk 4,4), nem lesz béke közöttük, csak háborúra készülő ideiglenes fegyverszünet...

Igaz, kell a kenyér, a nagyobb kenyér, kell egészséges lakás, kell munka és tisztességes munkabér... De mindez magában nem elég...! Nemcsak erre van szükség! Az emberek fájdalmasan tapasztalják, hogy a kenyér lélek nélkül — nagyon kemény! Száraz és sokszor ízetlen!...

A westfaliai béke háromszázéves jubileuma alkalmából XII. Pius pápa államtitkárhelyettese útján latin levélben üzenetet küldött a münsteri püspökhöz. Ebben többek között azt mondja: *„Pax cum Deo est causa et fundamentum pacis."* — Az Istennel való béke minden békének oka és alapja... Aki állandóan hadilábon áll Istennel... aki állandóan lázad szent törvényei ellen, aki a vallást babonának és tehertételnek tartja, — hogyan lehet attól várni, hogy békében éljen embertársaival és nemzettársaival? — Felhívja továbbá a Szentatya a népeket, hogy a vitás kérdéseket békés nemzetközi szerződésekkel, ne pedig háborúval rendezzék, de hozzáteszi: *„Labunt pacta, nisi lex morum ea fulciat, hae autem tantum vigent cum religio ea solidat et consecrat."* De ezek a nemzetközi szerződések összeomlanak, hacsak az erkölcs nem erősíti meg, ez pedig akkor marad hatályos, ha a vallás szilárdítja és szenteli meg. Nemzetközi békeszerződés nincsen erkölcs nélkül, erkölcs pedig nincsen vallás nélkül, vallás pedig nincsen Isten nélkül.

Pedig az emberiség ma is béke után vágyódik. A harc, a háború szörnyűségeitől mindenki irtózik... Nem akar többé látni üszkös romokat... — Nem akar többé látni szétrombolt házakat... — Nem akar többé látni felrobbantott hidakat... — Nem akar többé látni síró édesanyákat, gyászoló özvegyeket... — Nem akar többé látni szegény árvákat és szánalmas rokkantakat. — Az emberiség nem akar többé háborút!

A jószándékú emberiség nem rombolni, hanem építeni akar!... Építeni templomokat és lakóházakat! Gyárakat és vasútakat. Óvodákat és iskolákat. Kórházakat és otthonokat. Kultúrát és technikát! — Alkotni és nem rombolni! — De ehhez béke, tartós béke kell!

Azért kérjük Krisztust, a Béke Fejedelmét: — Krisztus, adj békét szívünknek, békét családunknak, békét nemzetünknek, békét a világnak. Ámen!

III. Három szenvedély

Kedves Testvéreim! — Lehet-e nagyobb öröme egy halálos betegnek, aki szenvedélyesen ragaszkodik az élethez, mintha egy ügyes orvos eltávolítja a halál kapuját és visszaadja egészségét.

De végtelenül boldogabb hírt közöl a mai estén az angyal a halálraítélt emberiségnek: a Megváltó születését!

Előbb három szenvedély tartotta hatalmában az embert: a gőg, a fösvénység és az érzékiség (1 Jn 2.16).

Ha Krisztus, az Orvos, nem jön s nem gyógyít meg, az emberiség belehal a szenvedélyek által okozott sebekbe. Alázatosságával és engedelmességével orvosságot ad gőgünk ellen; szegénységével az e világi javakhoz való ragaszkodás ellen; szenvedése és önmegtagadó életével az érzéki örömök ellen.

1. Az eredeti bűn első sebe az emberi lélekben: a *gőg*, a büszkeség. Az ember nem akart mástól függni, sem másnak engedelmeskedni! — Az ember félt minden megaláztatástól az emberek előtt! Kereste minden áron másoknak a tiszteletét.

Krisztus születésével milyen nagyszerű példát adott!

Nézzük csak közelről. Nemcsak a mennyei Atya akaratát teljesítette, hanem még az emberek parancsainak is eleget tett. Amikor Augusztus császár hiúságból, szeszélyességből, vagy más érdekből népszámlálást rendelt el — mégpedig mindenkinek születési helyén, Szent József és Mária útra kelt. Engedelmeskedik. Názáretből mennek Betlehembe. — Betlehemben talán nagy pompával fogadják őket? — Ó, dehogy! Senki sem nyújt nekik szállást. A világ Királya, ég és föld Ura nem talált helyet... Barlangistállóban született... Homályban és elhagyatottságban... Szegény pásztorok első üdvözlői. A gazdagok csak jóval később jönnek. — Micsoda alázat! Szinte mondja a bölcsőből: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű" (Mt 11,29).

2. Az ember második szenvedélye a *fösvénység*, a gazdagsághoz és földi javakhoz való rendetlen ragaszkodás.

Ebből fakad az igazságtalanság, az irigység, a hamis eskű, a sok-sok pereskedés, veszekedés és harag.

Krisztus szegény édesanyát választott magának. Szegény kétkezi iparos dolgozót választott nevelő atyjának. Krisztus Dávid családjának leszegényedett ágából eredt.

Máriának és Józsefnek, bármennyire szegények is, Názáretben van egy kis házuk. — És nem itt születik, a „sajátjukban", hanem *idegen* földön! Betlehemben senki sem fogadja be... A nagy vendégjárás miatt a szállóban sem találtak helyet — és istálló lesz palotája. — Jászol lesz bölcsője. — Szalma lesz takarója. — Szegény pásztorok udvartartása...

— Aki gazdag, nehezen üdvözül! (Mt 19,24). Az ilyen rendszerint gőgös. Azt akarja, hogy mindenki hódoljon előtte. A gazdagság szorosan a világhoz fűz bennünket. A gazdag ezért fél nagyon a haláltól... Isten- és a felebaráti szeretet kialszik benne.

3. A harmadik szenvedély: az *érzékiség*.

Ó, milyen nagy birodalom ez! Mértéktelenség: evésben és ivásban, kényelemben és pihenésben, szórakozásban és nézésben, és ezer más formában!

Krisztus önmegtagadó körülmények között születik. Egyszerű jászolban. Isten Ádámot a Paradicsomba helyezte... Most ég és föld Teremtője nélkülözésben születik és él.

Ma, karácsony éjszakáján: a kegyelem kiáradásával Krisztus a mi szívünkben is meg akar lelkileg születni. — Mi hogyan fogadjuk? Gőggel, fösvény hidegséggel és fennhéjázó lelkülettel? — Nem! Hanem alázatos, meleg szívvel és forró szeretettel.

Így karácsony számunkra is a szenvedélyek fölötti győzelem, a lelki béke és tartós boldogság szent ideje lesz. Ámen.

IV. A magányosok karácsonya

Karácsony mindenütt a szeretet ünnepe. Az üzemekben kisorsolják, ki kit ajándékozzon meg. Mivel kedveskedjék dolgozótársának. Milyen szép szokás!

A karácsony elsősorban a család nagy ünnepe. Ilyenkor meghittebb a csók, melegebb a tekintet. Mindenki ajándékozni akar valamit. Nem az üzleti árat kell nézni! Egy pár zokni és hozzá a hitvesi szeretet: végtelen gazdag ajándék!

Hát akik *egyedül* vannak? Milyen az ő karácsonyuk? Az özvegyek, az egyedül élők nem adnak senkinek és nem kapnak senkitől. Nincs mosolygó gyermek körülöttünk. Nem mernék ismerős családhoz menni. Érzik, hogy ilyenkor idegenek lennének. — Betlehemi Kisded, adj nekik is boldog karácsonyt!

Hát a *betegek*, akik a kórházi ágyakon lázasan fekszenek? Milyen az ő karácsonyuk? — A karácsonyi öröm, angyali ének nekik is szól!

Testvérek! Mindenkinek nagyon boldog karácsonyi ünnepeket kívánok. E szent napokban *újraéljük* azokat az érzelmeket, amelyeket a kis Jézus születése hozott a világra.

Ezekben az órákban a jóság uralkodik a földön. Úgy tűnik, hogy e napon a gyűlölet és széthúzás eltűnik. Mindenki arcán a nyugalom és béke honol.

Boldog ünnepeket kívánok azoknak, akik itt jelen vannak. Szülessék meg a kis Jézus mindenütt, de valóságosan elsősorban a ti lelketekben. Ó, bárha élő tabernákulum lenne a szívetek!

Boldog ünnepeket kívánok azoknak, akik nem tudtak eljönni, de lélekben itt vannak! A kedves betegeknek, akik ágyhoz vannak kötve. A kórház betegeinek, hősies ápolóinak és derék orvosainak. Az öregeknek, akik már nem tudnak mozogni. A kisgyermekes anyáknak is a kis Jézus szent áldását, boldog békéjét és tartós örömét kívánom.

És boldog ünnepeket kívánok azoknak is, akik eljöhettek volna, — de nem akartak...

Az igazi békének hármas iránya van.

1. Béke Istennel. — Mi Atyánk! — A tízparancsolat követője a lélek békéjét készíti elő.

2. Béke felebarátainkkal. — Házastársak... Szülők és gyermekek... — Rokonok... Munkatársak...

3. Béke saját magunkkal! — Menekülés a felülkerekedni akaró ösztönöktől. Az ember: test és lélek *szövetsége*. A test sokszor a lélek vesztére van. — Lelki-testi harmónia: öröm és béke! A kiegyensúlyozottság jellemessé tesz. Igazság és béke!... Igazságos béke, amely mindenkinek megadja a magáét... Békés igazság, amelyet a kölcsönös békés megegyezés és nem a háború szül.

Kérjük alázattal, hogy ezt a hármas békét adja meg nekünk a betlehemi kis Jézus. Ámen.

KARÁCSONY MÁSNAPJA

SZENT ISTVÁN ELSŐ VÉRTANU ÜNNEPE

Olv.: ApCsel 6,8—10; 7,54—59. — Evang.: Mt 23, 34—39.

I. Öröm és kereszt

A karácsony a testté lett Ige ünnepe. A második Isteni Személy gagyogó gyermek képében jelent meg immár kétezer esztendeje. Azért jött, hogy a bűnbe süllyedt emberiséget bűneitől megváltsa s a bűnért, amelyet ősszüleinktől örököltünk, az Úr Istent kiengesztelje.

Ekkor szállott le a béke angyala és énekelte: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakaratú embernek..." (Lk 2,14).

Karácsony éjszakáján béke, csend és öröm honol minden keresztény családban. Gyertyafényes karácsonyfa, kis jászol, fenyőillat, éjféli mise az öröm és békesség záloga. Ilyenkor mosolygó gyermekké leszünk és örvendve örülünk... A hideg, fagyos, sáros karácsonyi éjszakából merítsünk örömet az egész esztendőre, mert öröm nélkül nem élhetünk...

1. *Öröm.* — „Több örömet!" — kiáltotta Keppler püspök! — De hol találjuk meg az igazi örömöt?

Keleten érdekes elbeszélés forog közszájon a bölcs Saadiról. 50 éven át kóborolt a világon. Kereste a boldogságot, a szerencsét palotában és kunyhóban, gazdagságban és szegénységben, gyönyörben és emberi megbecsülésben, tiszteletben, művészetben és tudományban. De sehol sem találta. Bárhová ment, sok szenvedést, panaszt látott és kevés örömet talált. Végre megöregedett és belefáradt a kutatásba. — Ekkor egy nagy templomhoz ért, amelynek ajtajára ez volt felírva: „Itt nincs semmi sírás és semmi fájdalom. Itt lakik a boldogság. Itt megnyugszik a szív." — Boldogan sietett fel a márványlépcsőn és remegő kézzel nyitotta ki az ajtót, hogy a szerencsét üdvözölje, amelyet egy életen át hiába keresett. De amint az ajtót kinyitotta, nem talált ott mást, mint — egy sírt...

A földi boldogságnak és örömnek képe ez: minden mulandó!... A legszebb órák tova tűnnek: első szentáldozás, eljegyzés, esküvő, primicia, ezüstmise...

Az az öröm, amit azonban Krisztus Urunk nyújt — örök!...

De mondod: — Minek örüljünk, amikor a háború végigszántotta és végigpusztította a világot. Amikor annyi letört liliom és házasságtörés szegi útját... Amikor annyi árva gyermek, és feldúlt családi fészek...

A háború pusztító vihara mennyi fiatal ember életét szakította le az élet fájáról! — Minket megtartott. Megköszöntük már a jó Istennek? — Hány magyar ifjú sínylődött messze, ismeretlen földön, idegenben, fogságban? S mi fehér kenyérrel élhetünk s templomba járhatunk. — Megköszöntük-e ezt már?

A katolikus Egyháznak vagyunk hűséges fiai, aki mellettünk áll a bölcsőtől a sírig. A keresztség szentségében a reggeli áldást kaptuk; majd a bűnbánat szentségében fehérre mossa lelkünket; az Oltáriszentséggel táplál; az ifjúkor viharában a bérmálás szentségével megerősít; végül utolsó utunkon a betegek szentségével támogat, erősít... — Megköszöntük-e már?

Azt mondom ezért: örüljünk! Az öröm virág a télben, fény a sötétségben, a lélek békéje, amit senki el nem vehet.

2. *Vértanú kereszt.*

Karácsony az öröm és béke ünnepe. De íme, látjátok, másnap már a vértanúk piros ruhájában mondja a pap a szentmisét. Miért? Mert Szent István vértanút ünnepeljük. Öröm és kereszt összetartozik! Krisztus Egyháza és az üldözés egymástól elválaszthatatlan.

Szent István diakonus telve volt szeretettel. Ellenségei megkövezték őt s egyetlen zugolódó szó nem jött ki az ajkán. Imádkozott: — „Uram, ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül..." (ApCsel 7,60).

Kereszt„ szenvedés nélkül egy percig sem élhetünk! Amikor Benitius Fülöp halálos ágyán feküdt, a feszületre vetette szemét, amely a falon függött és susogta: „Adjátok ide a könyvemet!" — Nem értették meg, mit kíván s egy könyvet adtak neki. Mégegyszer susogta: „A könyvemet!" Akkor kiolvasták a szeméből, hogy a keresztet akarja. Odaadták neki. Hosszan és bensőségesen megcsókolta és mondotta: — „Ez az én könyvem, az én legkedvesebb könyvem. E könyvbe gyakran belenézek megnyugvásomra és vigasztalásomra. Ebből akarom megcsinálni végrendeletemet, ezzel akarom életemet bezárni."

A kereszt a Könyv. — Mit olvasunk ki belőle? — Viseld hősiesen a keresztet! A tanítvány nem lehet nagyobb Mesterénél! (Mt 10,24).

Valamennyiünknek keresztviselőknek kell lennünk, senki sem tudja kikerülni a keresztet. Azért hordozzuk hát türelemmel. Ámen.

II. Öröm és üröm

1. *Öröm.* — Karácsony = incarnatio, az Ige megtestesülése. Leereszkedett: az Isten emberi alakot vett fel, gügyögő gyermekként jelent meg köztünk, hogy a bűnbeesett embert f e l e m e l j e.

Angyal hirdette meg: Dicsőség Istennek — békesség embernek, a jóakaratú embernek!...

Karácsony éjszakáján milyen megható — csillogó gyertyák körül ragyogó szemek... A felnőttek szívéről is leolvad a jégkéreg. Egy percre boldog gyermekké lesznek.

Az adakozó, ajándékozó szeretet boldoggá tesz. Ilyenkor nemcsak anyagi javakat adunk, de sok-sok szeretetet.

A csillogó gyertyák fénye lassan kialszik... Hitünk fénye azonban ne aludjék ki soha!!!

Karácsonykor az öröm, a béke dala zeng a szívekben.

Másnap piros ruhát, a vértanúk ruháját ölti magára Isten szolgája, a pap. Ma Szent István vértanú ünnepe van.

Mintha figyelmeztetne: Hallga: öröm — és üröm; béke és szenvedés együtt jár! Nincsen rózsa tövis nélkül!...

2. *Üröm.* Szent István vértanú karácsony másnapján két dologra tanít minket: áldozatra és szeretetre.

Karácsony szent eszméje lelkesedő, önfeláldozó embereket követel. Ha követjük az eszmét: ez lesz az igazi karácsonyi öröm!...

— A tudományos kísérletek, pl. rádium-, atom-kísérlet stb. mennyi áldozatot, sokszor halálos áldozatot követelnek!

— A sportolók, a hegycsúcsok mászói, a tenger kutatói mennyi önmegtagadást, áldozatot vállalnak!

— A hit útján is meg kell hozni az áldozatokat! A misszionáriusok egész földi élete áldozatvállalás.

Tanuljuk meg Szent Istvántól a *szeretetet* is. A gyűlölet nem keresztény erény! Szent István imádkozott ellenségeiért!...

És mi nem tudunk megbocsátani? Mi nem tudunk felejteni? Mi még testvéreinket is gyűlöljük? — Tudunk mi egyáltalán megbocsátani?

Az Üdvözítő mondja: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét *mindennap* és úgy kövessen engem" (Lk 9,23).

A Kereszt könyvében még olvasható: — A kereszt üdvösséget és boldogságot, békét és áldást hoz neked. — A kereszt a legbiztosabb és legrövidebb út az égbe... — A kereszt emelő; a szenvedők világszövetségébe mindnyájan beletartozunk!

Hogyan viseljük a keresztet? — Úgy, mint Szent István vértanú: Isten nevében, türelemmel, megadással és zúgolódás nélkül!

— Ha az Úr betegséget bocsát ránk — legyen áldott. — Ha az Úr szegénységet küld reánk — legyen áldott. — Ha az Úr gyászt enged reánk — legyen áldott. — Ha az Úr sikertelenséget enged — legyen áldott. — Ha az Úr megengedi, hogy embertársaink megalázzanak — legyen áldott. Most és mindörökké. Ámen.

III. Megbocsátás

(Gondolatok)

Szent Ambrus a milánói templom földjéből felvett egy maroknyit, megnyomta, s íme, vér folyt belőle. „Nézzétek hivek, — kiáltott Szent Ambrus — nézzétek, mily szent ez a föld, vértanúk vére szivárog belőle."

— — — — — —

Csapások között is szeretni . . .
„. . . Ez a hűségem:
Én már hólepte szívvel élek,
de mindenki emberfiának
napsütötte sorsot remélek . . ."

(Zelk Z.: Viharban, napsütésben)

— — — — — —

Szenvedni annyi, mint diadalt aratni:
Ó, hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az ég Királya
beállítson majdan szobros csarnokába . . ."

(Babits M.: Psychoanalysis christiana)

— — — — — —

„Élni, és imádkozni, semmi mást:
Hétszer napjában: megbocsásd!
És hetvenhétszer: megbocsátok!

(Sík S.: Hogy mit szeretnék?)

— — — — — —

VIII. Henrik megbízta Morus Tamást, hogy adjon át egy éleshangú jegyzéket a francia királynak. Morus tiltakozott:

— Felség, ismeri a királyt. Ha tetszik neki, ezért lefejeztethet engem.

— Ne aggódjon, felelt a király, — ha ezt megteszi, a Londonban élő franciák fejét mind leüttetem.

— Ez nagyon szép felségedtől, szólt Morus, — de nem hiszem, hogy ezek közül egy is illene az én nyakamra!...

...A bosszú csak elmélyíti a sebet, két rossz cselekedetből nem lesz egy jó!

IV. A költészet karácsonya

Néhány karácsonyi gondolat a költőktől

1. *Karácsony* (Ady)

A templomba hosszú sorba
Indulnak el ifjak, vének,
Az én kedves kis falumban
Hálát adnak a
Magasság Istenének.

Harang csendül, ének zendül
Messze zsong a hálaének,
Az én kedves kis falumban
Karácsonykor
Magába száll minden lélek.

Minden ember szeretettel
Borul földre imádkozni,
Az én kedves kis falumba
A Messiás
Boldogságot szokott hozni.

Mintha itt lenn a nagy Isten
Szent kegyelme súgna, szállna,
Az én kedves kis falumban
Minden szívben
Csak szeretet lakik máma.

Bántja lelkem a nagyváros
Durva zaja,
De jó volna ünnepelni odahaza.
De jó volna tiszta szívből
— Úgy, mint régen — fohászkodni,
De jó volna megnyugodni.

De jó volna mindent, mindent elfeledni
De jó volna játszadozó gyermek lenni.
Igaz hittel, gyermek szívvel
A világgal kibékülni.
Szeretetben üdvözülni.

2. Karácsony

Kétezer éve lesz ide s tova,
hogy Ő, az Istenember született;
és nem volt, amint nem is lesz soha
ember, akit így ünnepeljenek!

Éltek nagyok, éltek dicsők! Emléküket
korról-korra hűn följegyeztetett,
de hogyha őket Véle összemérjük:
a haladó kor lábai alatt,
ők csak parányiságok, porszemek!

Akit minden nép egykép ünnepel,
mély áhitattal, hittel, boldogan;
Ki korról-korra új népet nevel,
csak Isten, — ember nem lehet olyan!

Ki az emberiséget összetartja
s uralkodik érzelmei felett,
Aki előtt egy világ borul arcra,
oly földi nagyság, ember nincs sehol,
ily hatalmas csak egy Isten lehet!

Ó, küld le hozzánk angyalaidat,
hadd kopogjanak be minden ablakon,
hogy örömet egyképpen osszanak
mindenkinek — születésnapodon!

Hogy érezze minden lélek a hálát,
a boldogságot, a szeretetet,
hogy akik a karácsonyt várva várják,
a nagy örömben részesüljenek,
hogy áldják tovább születésedet!

• • •

3. Karácsonyi ének

Francia népének után
Fordította: Ölbey Irén

Szép karácsony, szent karácsony,
fenn az égbolt, mint a bársony,
Jézus született.
Szép karácsony, szent karácsony,
legyen ünnep a világon,
zengjünk éneket.
Örvendezzék a világ,
köszöntsük Isten Fiát.

Ó mily boldog szent éjszaka,
az angyalok fénylő kara
penget citerát.
Ég Királya jött a földre,
csillag hinti tündökölve
ezüst sugarát.
Istálló a palota
s jászol az Ő trónusa.

Szép karácsony, szent karácsony,
fehér a hó, mint az álom,
hideg szél dalol.
Drága Anyja, szüzi Anyja
Gyermekét betakargatva
föléje hajol.
Aludj, égi Bimbócska,
tente édes szép Rózsa.

* * *

A kicsi Jézus jászolánál állunk,
Mi, felnőttek is, kisgyermekké válunk.
Nincs szavunk se, csak néma hódolásunk.
Fogadd el tőlünk gyermek ámulásunk.
Minek nevezzelek, égi Gyermek?
Királynak, Úrnak, Isten egy Fiának?
Hogyan tudnánk Téged kellően becézni,
Apró gügyögéssel Néked énekelni:
Emmánuel.

* * *

Te vagy az én életem Élete,
Te vagy a Nyugalmam,
Te vagy az én szent Örömem,
Te vagy a Magasságom és a Mélységem.
Te vagy az én Igazságom,
Te vagy a Mesterem,
Te vagy a Felüdülésem és igaz Erősségem,
Te vagy az én Mindenem,
mert Te vagy az én I s t e n e m!

(Szent Ágoston)

VASÁRNAP KARÁCSONY NYOLCADÁBAN

Olv.: Gal 4,1—7. — Evang.: Luk 2,33—40.

I. A hármas béke

A karácsonyi szent estén gyertyát gyújtottunk csillogó gyermekszemek ragyogása mellett a feldíszített karácsonyfán. Alája raktuk a forró szeretet ajándékait... Még ott díszlik a karácsonyfa szobánkban feldíszítve. Még ma is fülünkbe cseng a szent éjszakának nagy angyali üzenete, hatalmas béke-deklarációjának két paragrafusa. Az egyik: „Nagy örömet hirdetek nektek és az egész népnek: Ma született az Üdvözítő Dávid városában. Ő a Messiás és az Úr. Ez a jele: Kisdedet találtok pólyába takarva és jászolba fektetve" (Lk 2,10—12). — A másik: „Dicsőség a magasságban Istennek és békesség a földön a jóakaratú embernek" (Lk 2,14).

De nemcsak hallucináció ez? Öröm és béke?! Hogyan? Hogyan fér össze a két kiáltó ellentét? Eszmény és valóság? Az angyalok békeszózata és a háború üvöltő zaja? A betlehemi Kisded derűs bölcsője és a csatatér sivár temetője? — A *Stille Nacht* bájos dallama és az ütközet harci riadója? — Az élet boldog himnusza és a halál lemondó elégiája?

Más szóval minden karácsony felveti ismét az égető kérdést: hogyan lehet az, hogy a Béke Fejedelmének sok évszázados születése után és a keresztény vallás kétezeréves békemunkája után még most sincsen béke a világon! Nem a kereszténység csődje ez?

Az első karácsony nem valósította meg a békét, hanem csak lefektette annak alapjait. Nekünk kell azt megvalósítanunk ezek szerint! A béke az örök béke tehát nem *adat* számunkra, nem hull az ölünkbe, — hanem inkább kemény *feladat,* amelyet meg kell valósítanunk! Nekünk örömre és békére van szükségünk!

Nincs örömünk, mert nem vagyunk eléggé gyermekek. Nincs békénk, mert nem vagyunk igazán emberek.

1. *Nincs öröm, mert nem vagyunk eléggé gyermekek!*

Az első szózat az öröm hangja. Örömet hirdetek nektek! Hát igaz ez? Az életproblémák közepette csaknem elfelejti az ember, hogy mi is az öröm, a nagy öröm! Gyermekkorunkban igazi öröm volt a karácsony, amikor hittünk, imádkoztunk és örvendeztünk. A gyermek olyan könnyen tud örülni. A síró arc hamar felderül... Mivel nem vagyunk lélekben eléggé gyermekek, azért nem tudunk igazán örülni.

Micsoda titok egy gyermek? Az istenfélő családban Isten küldöttének tekintik. A gyermek első mosolya, első tipegése, első szava, gügyögése külön ünnep, öröm, boldogság a családban! Ártatlan szeméből a szép mennyország tiszta fénye ragyog. Olyan szeretetreméltó egyszerű naivságában, kendőzetlen őszinteségében és közvetlenségében!

Betlehemi Kisded! Tégy minket, a mindennapi élet harcos férfiait és asszonyait ezekben a napokban gyermekké hitben, gyermekké a karácsonyi ünnepek csendes boldogságában, gyermekké, akik tudnak megint imádkozva letérdelni jászolod elé, hálát adva és szeretve Téged!...

2. *Nincs béke, mert nem vagyunk igazán emberek!* Az embernek békére van szüksége!

A második szózat: „...et in terra pax hominibus bonae voluntatis" (Lk 2,14). Béke a jószándékú embereknek!

Háromféle béke kell nekünk!

Az első: *béke Istennel,* mert ő Urunk, Királyunk, Atyánk, mindenünk! Egyetlen bűnnel sem szabad Őt megbántanunk, mert békeszegők leszünk. Ilyenek voltak az angyalok, akik megtagadták az engedelmességet és elűzettek a mennyből. Megszűnt bennük a béke... Ilyen volt az első emberpár, aki szintén szembeszállott Istennel és megszakadt a béke... Minden bűn: békeszegés, békétlenség Istennel!

A második béke: *béke felebarátunkkal!* Az ember nem élhet Robinson-életet. Társas lény: csak közösségben, kéz kezet fogva tudunk dolgozni, boldogságot teremteni. Ezért mondja az Írás: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!" (Mt 22,40). Akár feletted, akár melletted, akár alattad áll!

Béke a fölérendeltekkel. — Feletteseinkkel: szüleinkkel, elöljáróinkkal békét kell tartanunk... De sem önző szeretet, sem szenvedély, sem semmi más az Istennel való békét nem veszélyezteti! Ők Isten helyett parancsolnak és irányítanak.

Béke a mellérendeltekkel: testvérekkel és rokonokkal, jóbarátok-

kal és munkatársakkal... Ezekkel is békében kell élnünk! Egymást közösen támogatnunk. Ha azonban ez súlyos bűnnel veszélyeztetné az első békét, amaz előbbrevaló.

Béke az alárendeltekkel! Testvér! Ne feledd! Feleséged, gyermeked, beosztottad is békére vágyik! Ezekkel is békességben kell élned... De ezek kedvéért sem tehetsz olyat, amely a másik két békét veszélyeztetné.

A harmadik béke: *béke saját magunkkal!* — Hát ezt külön is hangsúlyozni kell? Igen, mert ezt a legnehezebb megőrizni. Legnehezebb az önuralom. Kettős erő feszül bennünk. Ha az egyik pártjára állunk, a másik neheztel, — ha a másiknak kedvezünk, akkor részrehajlóknak látszunk. A test földből van, azért a földiek felé vonzódik, a lélek pedig felfelé tör... Ha az ember halálos bűnt követ el, vagy csak óhajt, nem lesz béke lelkében.

A lélekkel és testtel egyaránt békét kell kötnünk, különben állandó nézeteltérések, villongások, csaták és háborúságok színhelye lesz az ember önmagának. A végén mindenáron szeretne szabadulni önmagától. Pedig, ez, jaj, de nehéz! Hiszen mindenhová magunkkal visszük magunkat! Az ilyen megrokkant, meghasonlott ember fut, rohan, menekül magától és felejteni kíván... Békét, békét akar!... És rohan a mámorba, rohan a bűnbe, ahol talán rövid narkózist talál, de békét, tartós, igazi békét soha!!!

Az ember a test és lélek koalíciója, test és lélek szövetsége, de a lélek kizárólagos vezetésével! Ha ezt elismerjük, csak akkor lesz igazi békénk!

A szentestén gyertyát, csillagszórókat gyújtotunk a karácsonyfán... Most gyújtsunk gyertyát szívünk karácsonyfáján: a lelki örömnek és hármas békének megszentelt gyertyáit és vigyázzunk nagyon, hogy az új évben sem jég, sem eső, sem szélvész, sem zugó vihar és semmiféle megpróbáltatás el ne fújhassa azokat. Akkor a karácsony nem lesz múló hangulat, rövid elérzékenyülés, hanem élő és állandó szent valóság. Ámen.

II. Vele vagy ellene?

Az Isten, amikor emberré lett, emberi formában közénk jött, döntés elé állította az emberiséget, amit az ősz Simeon Krisztus bemutatásakor így fejezett ki: „Íme tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben és jelül, amelynek ellene mondanak" (Lk 2,34).

Igen, az embernek, a világnak és a történelemnek is állást kell foglalnia Vele kapcsolatban. — Vele vagy ellene!

Amikor Krisztus megkezdette működését, először népéhez fordult,

a választott néphez, amely Jeruzsálemet szent városának tekintette. Ha kezdetben csodálkozott is az új tanításon, ha lelkesedett is csodatettein, ha meghatotta is szívének jósága, ez nem tartott soká...

A hangulatváltozás Jeruzsálemből jött. E város, amelynek a messiási hit középpontjának és őrhelyének kellett volna lennie, az ellentmondás, a hanyatlás kiindulópontja lett... Innen indult az elkeseredett, gyűlöletes, megsemmisítő hitetlenség... Megrendítők Krisztusnak e városról mondott prófétai szavai: — „És amint közeledett, látván a várost, megsiratta, mondván: Vajha te is megismerted volna legalább ezen a te napodon, amik békességedre szolgálnak, most pedig el vannak rejtve szemeid elől! Mert rád jönnek a napok és körülvesznek ellenségeid sáncokkal és bekerítenek és megszorongatnak téged minden felől és földre tipornak téged és gyermekeidet, akik benned vannak és nem hagynak benned követ-kövön, mivelhogy nem ismerted fel látogatásod idejét" (Lk 19,41—44).

E városban Krisztus *„signum contradictionis"* — az ellentmondás jele lett!

És mégis, a régi, áruló, hitetlen Jeruzsálemből új Jeruzsálem születik, — az Egyház, amelyet Krisztus a pogányokból és zsidókból toboroz, akik Benne és keresztjében, halálában és feltámadásában az üdvösség jelét ismerték fel.

Krisztus ezzel belépett a világtörténelembe! Vele, vagy ellene! Benne feltétlenül az utolsó és végleges döntés elé kerül az ember: Istennel, vagy ellene! — Isten uralmi igénye Krisztusban valósul meg, (Lk 1,33) mondotta Róla az angyal. — Az emberiség túlnyomó része ma is Jézus törvényei szerint él, nemcsak a gyakorló keresztények, hanem rajtuk kívül mind a jóakaratú emberek. Mert mindenki, aki a romlatlan szív vágyát követi, tudatlanul is Jézus törvényeit követi. Amikor például valaki a vasárnapi munkaszünetet tartja, ha nem is szántszándékkal, Krisztus feltámadásának napját hirdeti. Aki pedig 1966-ot mond, az az éveket az Ő születésétől kezdve számítja. Aki karácsonyt a szeretet és békesség ünnepének nevezi, önkéntelenül, akaratlanul is Krisztusról beszél. Aki születésével hozta az emberiségnek a szeretet eszményi fogalmát és a krisztusi béke mindent átfogó erejét.

Igen! Szeretet és béke hírnöke Ő. Megmutatta, hogy mást boldogítani tudni és akarni, ez a boldog, békés élet titka.

Albert *Einstein* mondotta: „A mának a problémája nem az atomenergia, hanem az emberi szív."

Igen! A betlehemi jászol csodálatos hőforrás! Ó, „ragyogd be most a lelkeket, lobbantsd fel bennünk tüzedet" — imádkozzuk a liturgia szavaival. A karácsonyi szív szent tüzeiben égjen el minden gyűlölet, önzés és békétlenség! Ámen.

III. Az új vallás bölcsődala

Karácsony minden időben a béke fő ünnepe. A gyermeket, akinek bölcsője, illetőleg jászola előtt a keresztény világ ma letérdel, a próféták a Béke Fejedelmének nevezik (Iz 9,6).

Születése napján a Janus-templom ajtaja a Capitolium lábánál be volt csukva. Jeléül annak, hogy a római birodalomban béke honolt ezen a napon.

Amióta ez a születési évforduló elközelgett, az angyalok minden évben újra felhangolják hárfájukat és mindig *da capo* éneklik a világnak: „Béke a földön a jóakaratú embereknek!" (Lk 2,14).

A próféták világbékét vártak (Iz 2,4; 11,6—8, Zsolt 45,10—11). És mi is ezután epedünk.

1. *De hol ez a béke?*

A családi béke, a közösségi béke — sok helyen csak óhaj és forró kívánság.

A vallási, a felekezeti béke is, milyen messze van még!

És hol a politikai béke? — Ó, milyen messze van!!! Amíg tövis és bojtorján terem a földön, amíg kígyó kúszik a föld porában, amíg a farkas és a bárány nem él békében, addig a történelem színpadán a népek és nemzetek békétlensége is napirenden van.

Mikor jön el az idő, amikor a kardokból ekevasat és a lándzsákból sarlót csinálnak az emberek?!

2. A kereszténység a *világbékét* akarja. A béke eszménye (Zsolt 84,11): „Justitia et pax osculatae sunt." Vagyis a béke és igazságosság elválaszthatatlan. Igazságos béke és békés igazságosság: összetartozik...

Minden népnek vannak javai, amelyeket véd: az igazság, vagy legalább ennek akarása az élet, a jog, a becsület, szabadság kivívása.

Ezek nélkül a kultúrértékek nélkül egy nép sem élhet.

3. *A karácsonyi öröm ürömöt is tartalmaz.*

A szent éjszaka békehimnuszára a trónféltő Heródes háborús jegyzékkel, illetve óvintézkedéssel felel: az ártatlan gyermekek vére piroslik... Két éven alul el kellett veszniük, hogy köztük az „új király" is meghaljon.

Az egész karácsonyi előkészület háborús külső színt mutat. Csak figyelmesen kell Máté és Lukács leírását olvasnunk és tudni kell a sorok között is látni.

Az otthon elhagyása a római császár összeíró parancsára. Idegen helyen, karaván tanyán szállnak meg, ahol nincs asztal és szék, fekvőhely és kályha — mintha háborús kiürítés vagy ostrom körülményei között élnének (vö. Lk 2,1 skk.).

Az új vallás bölcsődala az áldozatos lélek hősiességét hirdeti. Nagy

hősök csak a kemény önmegtagadás talajából nőnek ki! A kényelmesről lemondani és a kényelmetlent elviselni: ez is — és főleg ez a betlehemi szellem! A lemondás megtanít bennünket arra, hogy jobban megbecsüljük, ami van! A mindennapi kenyeret is. Betlehem = kenyér háza. A szenvedés és távollét sokszor az embereket közelebb hozza — lélekben. Az értéket akkor becsüljük, ha elveszett; az otthont az idegenben, — a családi élet áldásait, ha távol vagyunk, vagy búcsút kell vennünk.

A karácsonyi csillagok új értelmet adtak a szenvedésnek és szenvedőnek is. Nagy ünnepek nagy kegyelmet hoznak és nagy kegyelmek jóakarattal együttműködve nagy hősöket teremnek.

Krisztus leszállt a földre, hogy mi felemelkedjünk az égbe! — Krisztus emberré lett, hogy mi istenivé legyünk! Ez a karácsonyi öröm! — Ha erőfeszítés, akkor üröm! A karácsony szelleme: gyengéd és erős, gyermeki és férfias, szeretetre méltó és hősies.

Mit kapunk tőle? — Lelki békét Istenben, a gonosz legyőzését, az életfeladat teljesítését. Mit adunk Neki? — Az angyal mondja: „Dicsőség Istennek, békesség embernek" (Lk 2,14). Ha tiszteletet adok neki, Ő megadja a békét.

Tegyük a jászola elé a gyermeki hit és ima tömjénjét, a fájdalom és szenvedés mirháját, az Isten iránti hűség aranyát.

Mert akkor lesz igazi karácsonyi örömünk, ha nemcsak kapunk, hanem adunk is!

A lelki béke óriási adomány. Ozanam Antal Frigyes kiváló szociológus gyógyíthatatlan betegségében mondta: „A legnagyobb adomány a lélek békéje. Ha az nincs meg, mindenünk lehet és boldogtalanok vagyunk. Ha az megvan, a legnagyobb megpróbáltatásokat és magát a halál közeledtét is el tudjuk viselni." És mégis most karácsony hetében örvendjünk:

Ma minden ajtón békét kopog az Isten.
A kicsi Jézus mosolyogva tárja szét
apró kezét s hullatja ránk az áldást,
hogy gond-redőt szelídre elsimítson
és minden jajt vigaszra édesítsen.

* * *

Szép violácska, kedves rózsácska,
Szerelmes kisded, szép Jézuska,
Ki most születtél, emberré lettél,
Minekünk örömet szereztél:
Kérünk, vigasztald népünket,
Térítsd magadhoz lelkünket,
Igazítsd szívedhez szívünket. Ámen.

IV. Az öregek és a betlehemi kis Jézus

Karácsony a gyermekek boldog öröme. Elhalmozzuk őket számos ajándékkal. És gondolunk-e azokra, akik a második gyermekkorba jutottak? Az öregekre? Ők is szeretetre, békére, boldogságra vágynak.

A kis Jézus nekik is békét, nyugalmat, megbecsülést kíván.

Az öregeket ne zárjuk el a kis Jézustól! Halljuk meg a kis Jézus szavát: „Engedjétek hozzám jönni az öregeket is. Nagyon rászorulnak az én segítségemre."

— Elfáradt már a lábuk, hiszen mennyit jártak-keltek.

— Elfáradt és remeg a kezük, hiszen mennyit dolgoztak.

— Elfáradt és homályos a szemük, hiszen mennyit erőltették.

— Elfáradt a szívük, hiszen mennyi csalódáson mentek át. Hány tőr járta át hosszú életükön keresztül? Ők is elmondhatják a költővel:

Az életet, ím, megjártam;
Nem azt adott, amit vártam:
Néha többet,
Kérve, kellve, kevesebbet.

Mily temérdek munka várt még!...
Mily kevés, amit beválték
Félbe-szerbe',
S hány reményem hagyott cserben."

(*Arany*, Epilógus)

És mégis hinnünk és bíznunk kell Benne! Imádjuk és hódoljunk Krisztus előtt! A jászol szegénységében, a kereszt véres szörnyűségében, az Oltáriszentség egyszerű kenyér színében.

Milyen bájos *Eymard* Péter története (1811—1868), akit 1962. december 8-án avattak szentté. Négy éves korában az oltárra térdelt. Nővére hosszú keresés után megtalálta s megkérdezte: — Te mit csinálsz itt? — Péter így válaszolt: — „Eljöttem Jézushoz és most hallgatom Őt."

És mi, Testvérek? Hogyan járulunk a szentáldozáshoz? Szokásból? Mi nem hallgatjuk a szentségi Jézust? Ó, pedig de sok mondanivalója lenne hozzánk! Fiatalokhoz és öregekhez egyaránt. Hát figyeljünk oda! Ámen.

SZILVESZTER ESTE — ÉVVÉGI HÁLAADÁS

I. Búcsú — Előre nézés

Szilveszter estéjén minden komolyan gondolkodó ember felkeresi a templomot családjával, feleségével és gyermekeivel együtt. Amint a magyar szépen mondja: hálaadásra megy... — Szokásból? — Nem! Inkább belső szükségből. Lelki indítás ösztönzésére!... Ilyenkor megtelnek a templomok komoly tekintetű férfiakkal, buzgó asszonyokkal és az életre komolyan felkészülő fiatalokkal. — Miért?

1. Mert Szent Szilveszter, aki Nagy Konstantin császár idejében volt pápa, ismét egy évnek adja meg az absolutiot, a halotti áldást. Szilveszter tulajdonképpen temetési nap... A temetés mindig bizonyos szorongó érzést, az elmúlás gondolatát ébreszti bennünk...

Nézzünk csak egy kissé befelé! Az emberi élet hatalmas folyamán apró élet-csónakok siklanak tova... És minden csónak más! Ebben az évben hány ilyen élet-csónak került zátonyra? Hány élet-csónakot vágott a sziklafalhoz a vihar? Hány csónak merült el menthetetlenül a tenger mélységében?... Hány ismerős csónak jutott a végtelen tengerbe (rokon, barát, ismerős, munkatárs)?

A mi csónakunk még ott himbálózik a folyón! — Adjunk hálát érte Istennek!

Ha jó vagy rossz sorban, vagy kellemetlenségben volt részünk, — csókoljuk meg a láthatatlan kapitány kezét, aki tulajdonképpen irányítja ezt a nagy élet-folyamot.

2. Éjfélkor egy percre megállunk. Elbúcsúzunk a haldokló évtől. Kezet fogunk a születő esztendővel. És szeretettel köszöntjük egymást. — De egy dolgot ne feledjük el!

Testvérek! Gondoljunk arra, hogy minden elmúlik... Három dolog marad csak meg: „A hit, remény és szeretet, de ezek közül legnagyobb a szeretet" (1 Kor 13,13). Ha ezekhez hűek leszünk, ők is hűek lesznek hozzánk...

A keresztény álláspont oszlopa: a *hit*. A hit a háromságos Istenben, Jézusban, Aki valóságos Isten és valóságos ember, a mi Megváltónk; és szent Egyházában.

A hit az a hídfő, amit minden áron tartanunk kell! A hitetlenség nehéz tüzérsége, a gúnyolódás kézigránátjai és a kételkedők gáztámadásaival szemben nyílt, férfias hitvallással, a büszke Credo-val állunk ellen.

Ez legyen utolsó szavunk az óévben és első szavunk az új esztendőben! Ez legyen egykor sírunk fejfájára írva s ha úgy hozza az élet, tegyünk, mint Veronai Szent Péter: aki üldözői ellenében folyton ezt hangoztatta s amikor már beszélni sem tudott, ujját saját vérébe mártotta s a földre írta: C r e d o! Hiszek!

A keresztény élet *második alapköve: a remény,* a bizalom Istenben, a Megváltóban, kegyelmében, segítségében és az örök életben! Az emberi remény nem állandó. Olyan, mint a felhő, amellyel a szél játszik s amelyre csak légvárakat lehet építeni. A remény akkor állandó, erős és biztos, ha horgonyát az örökkévalóságba akasztja, ha gyermeki bizalommal fogja meg a jó Isten kezét.

Minden teljesül, legfeljebb nem akkor és nem úgy, ahogy mi akarjuk, hanem akkor és úgy, ahogy számunkra jobb! Néha földi javakat remélünk s az Úr örök javakat ad helyette...

Az új évbe rendületlen reménnyel és gyermeki bizalommal lépjünk be, mert Annak a kezében vagyunk, Aki nekünk a legjobbat akarja és mindenható akaratával meg is teszi!

A keresztény élet *harmadik alapköve: a szeretet.* A szeretet gyönyörű himnuszát zengi szent Pál. „A szeretet mindent eltűr, mindent elvisel és soha meg nem szűnik..." (1 Kor 13,7—8). Áll ez a felebaráti szeretetről is és minden szeretetről, amely az isteni szeretet tüzénél gyulladt ki. Iránta való szeretetből teljesítjük mindennapi kötelességünket. — Népünk és mieink iránti szeretetből álljuk meg helyünket becsülettel az életben.

Amikor lankadunk s erőnk csökken, amikor lelkesedésünk apad: a szeretetnek egy erős szívverése dobbantson erre: Istenem, Teérted! — Hazám, érted! — És akkor csodákat művelhetünk. A lehetetlen lehetséges lesz és új erő áramlik bennünk végig!...

Az új év kapujában állunk. Nem tudjuk, mit hoz. Ha majd az élet terhe, bizonytalansága szívünkre nehezedik, mondjuk Szent Pállal az újévi jelszót: „Most megmarad a hit, a remény, a szeretet, ez a három, de köztük a legnagyobb a szeretet" (1 Kor 13,13).

Törekedjetek erre a szeretetre, akkor boldog lesz az új esztendő! Ámen.

II. Számadás

Az év utolsó napja: Szilveszter. Sokaknak szerfölötti mulatozást, reggelig való táncot és vigadozást jelent. Azt mondják, vagy gondolják: legalább egyszer egy esztendőben legyünk gondtalanok... Másoknál, akik mélyebbre tekintenek, a Szilveszter komoly számadást jelent. Mérlegkészítést 365 napról. Mennyi az aktiva, mennyi a passziva? Mennyi a kiadás, és a bevétel? Minden jó kereskedő nagy gondot fordít erre.

1. Számadás: visszatekintés.

Jól sáfárkodtam-e ebben az évben? Testi egészségemmel, amely oly nagy kincs? Szellemi képességeimmel? Gyarapodtam-e, másoknak adtam-e? — Lelki vonalon — előbbre vitt-e az esztendő, vagy stagnáltam, egy helyben topogtam, vagy még mélyebben tartok, mint tavaly Szilveszterkor?

A számadásba legelőször csendüljön bele a *bánat* hangja: amit rosszul tettem és amit elmulasztottam: sajnálom nagyon.

— És a *hála* hangja: a puszta létért is! Hány ember nem érte meg e napot? Hányat elsodort a vihar vagy a halál?... Nekünk megadatott ez a nap, amelyen számot vethetünk magunkkal. Sokan talán szkeptikusan azt mondják: talán jobb már azoknak?... De az élet, akármilyen terhes is, mégis alkalmat nyújt arra, hogy örökös lakóhelyünket minél jobban biztosíthassuk magunknak... És megfelelően előkészülhessünk!...

Ez az esztendő általában nyugodtan telt el. Voltak ugyan kisebb nehézségek, amelyek elgondolkoztattak, de mégis... munkás, eredményes év volt. Az ország is fejlődik, épül és szépül...

2. *Előretekintés.* — Amikor az óév minden örömével és bánatával, — sikereivel és keresztjeivel — lebukik a történelembe, és a születő új esztendőben két dolog világosodjék előttünk. Úgy vagyunk, mint amikor sötét, bizonytalan alagútba lépünk, amelynek nem látjuk a végét. A sötétség elriaszt. Vegyük tehát kezünkbe a *hit* lámpását! Nem tudjuk, mit hoz a jövő. Nem tudjuk, milyen sötét lesz az éjszaka és mikor ér véget. Nagy szükségünk van hitre, amely *fehér* fényben ragyog, amelyet a Szentlélek a keresztségben a lélekbe oltott, amely *piros* fényben világít, mert a keresztény hitet Krisztus vére pecsételte meg és a mártírok vére áztatta..., — amely *zöld* fényben tündököl, mert a hit az örök reményekkapuit tárja lelki szemünk elé.

De a hit lámpását táplálnunk kell, hogy ki ne aludjék. Táplálni kell a kegyelem olajával, imádsággal, a szentségek buzgó vételével...

Szükségünk van nagy *lelki erőre!* Nemcsak napi munkánk elvégzéséhez, hanem a hívás nélkül is minduntalan jelentkező betegségek

és keresztek elviseléséhez! Nem tudjuk, az új év mennyi áldozatot kíván tőlünk! Egy biztos: — Amikor Krisztus Jeruzsálembe ünnepélyesen bevonult, nagy tömeg pálmaágakkal hozsannázott, de amikor a kereszttel roskadozott megtépett ruhában, vérrel borítva, a lelkesedő és tapsoló tömeg eltűnt, sőt még a tanítványok is elszéledtek... „Tempora si fuerint nubila, solus eris." — A szenvedésben rendesen magunkra maradunk!

Az Egyháznak sem mindig dicső a helyzete! Krisztussal együtt sokszor gúny, lenézés, megalázás a sorsa, — a szenvedés keserű kelyhét ki kell ürítenie! — A tanítvány nem lehet nagyobb mesterénél! Ez a kehely nem kerül ki egyetlen lelket sem! Mindenkinek egyénileg is ki kell a próbát állania: erős lélekkel, Istenbe vetett bizalommal!

A názáreti tavon a hullámok között hánykolódó apostolok kétségbeesve fordultak a sajkában szendergő Mesterhez: — „Szabadíts meg, Uram, mert elveszünk!" — Erre a Mester nyugodtan felelt: — „Mit féltek, kicsinyhitűek — és parancsolt a szélnek és tengernek és nagy csendesség lőn" (Mt 8,23—27).

Isten kezében vagyunk! Ha elvettük a jókat, a rosszat is el kell vennünk! Még az új esztendőben is!

Ne félj, te kisded nyáj! — Ha Isten velünk, ki ellenünk! Ámen.

III. Temetés és születés

Krisztusban kedves Testvérek!

Szilveszter estén minden ember, még aki egyébként nem is szokott templomba menni, felkeresi Isten házát, hogy ott hálát adjon.

1. Szilveszter napja *temetési* nap. Eltemettük az 19... évet, amelyben kevés volt a napsugár, de sok volt a köd; kevés az öröm, de sok a szenvedés. Számos betegség, csapás ért talán bennünket. Sokszor megbántottuk a jó Istent, de ki is engeszteltük. Szilveszter estén most mindezt eltemetjük.

Szilveszter est, Testvérek, elsősorban a *hálaadás* estéje. Tekintsünk vissza kissé a múltba!

Köszönjük meg a jó Istennek azt, amit adott: az egészséget. Hány ember van, aki talán hónapokon keresztül nyomta a kórházi ágyat. Köszönjük meg a munkaalkalmat, a munkakedvet, a családi békét, a sikereket.

Köszönjük meg azt is, hogy sok bűnalkalomtól megőrzött. Ki tudja, ha Ő nem őriz, micsoda jóvátehetetlen bűnökbe sodródtunk volna...

Köszönjük meg Neki, hogy egyáltalán életben tartott. Hányan vannak, akiknek keresztfáján az eltemetett év száma sötétlik: Meghalt 19... évben. S mi élünk Isten kegyelméből. Adjunk ezért hálát Istennek!

Köszönjük meg a jó Istennek azt is, amit *nem adott!* Hogyan lehet ezt megköszönni? Igen, Testvérek! Köszönjük meg a szenvedéseket is. A betegséget, a sikertelenséget is. Mert hát ezek is a mi javunkat szolgálták. Jaj, de nehéz ezt igazán megérteni! Pedig a szenvedés olyan arculcsapás, — amely kötelességeinkre figyelmeztet. — A szenvedés hideg zuhany, — amely magunkhoz térít, elkényeztetett idegeinket rendbehozza. — A szenvedés gondos pásztor, — jó útra hajt sok eltévedtet. — Hiába tiltakozunk, a szenvedés világszövetségébe mindnyájan beletartozunk, akár akarjuk, akár nem. — Köszönjük meg hát ezt is a jó Istennek, hiszen lelkünket nemesítette és Maga felé emelte. Sokszor a betegség tartott vissza, hogy a legnagyobb rosszba, a bűnbe nem estünk. — Sokszor a szegénység őrzött meg a kicsapongástól, a mértéktelen evéstől és ivástól. Sokszor a szerencsétlenség vezetett vissza a jó Istenhez. Ezekért se mulasszuk el a hálaadást.

2. Szilveszter napja nemcsak temetési nap, hanem egyben születési nap is. Sokan megvárják az éjfélt, amikor egy évet sírba teszünk sok fájdalmával és örömével együtt. — Mindjárt megszületik az új év, amely már más nevet kap: 19...

Ekkor nagy kérdőjel mered elénk. Az új év bizonytalan. Mindnyájan boldog újévet kívánunk egymásnak, de azért nem tudhatjuk, mit hoz az új esztendő: jót vagy rosszat? Az új év hosszú zsákutca, amelynek nem látjuk a végét. Az új év magas hegy, amelyre, nem tudjuk, följutunk-e? Az újév tele van kérdőjellel, nem tudjuk, mit hoz: örömet-e, vagy sok szenvedést; sikert-e, vagy sikertelenséget; szerencsét-e, vagy szerencsétlenséget; egészséget-e, vagy betegséget; — életet-e, vagy pedig halált? Nem tudjuk, megérjük-e a következő új évet?

Mivel bizonytalan az újév, nem tudjuk, meddig tart. 365 napig — ez a válasz. De ez nem olyan biztos! Ki mondhatja magáról, hogy a jövő új esztendőt megéri? Mivel az új év bizonytalan, biztosan fel kell rá készülni!

De hogyan? Ha hegyre megyünk, turistabotot veszünk magunkhoz. Most is ismeretlen hegyet kell megmásznunk. Két botot veszünk kezünkbe, két erős botot. Ha meg akarjuk mászni, a hit és remény botjára támaszkodjunk.

Kezdjük el az újévet mélységes *hittel* és erős *bizalommal.*

Ezután is érnek majd szenvedések, de nem törünk le... Ezután is jönnek keresztek, de ezek csak emelik lelkünket... Az új évben

is érnek megpróbáltatások, de ha az Istenben való hit élteti lelkünket, nem veszítjük el lelki egyensúlyunkat soha. A hit mindig felemel. „Mert szegénynek drága kincs a hit, tűrni és remélni megtanít..." — mondja a nagy költő, Arany János.

A jövő bizonytalan, ködös, de egy biztos, hogy van szabad akaratunk és a jövő irányításában mi is részt vehetünk. Ha nem is tudunk kiküszöbölni minden bajt, de széppé tehetjük magunknak a jövőt. Törhetetlen munkakedvvel, erős akarattal kell nekiindulnunk az új esztendőnek! Akkor bízhatunk a jó Isten segítségében a közmondás szerint: „Segíts magadon, Isten is megsegít!" Az erős akarat előbb, vagy utóbb, de diadalt arat!

Testvérek! Az új év minden perce nagy kincs! Használjuk fel minden percét jól! Becsületesen sáfárkodjunk vele: Isten dicsőségére és lelkünk javára!

Ezekkel a gondolotokkal kívánok az itt jelenlévőknek, kedves híveinknek, hittel, bizalommal és sok kegyelemmel teljes boldog új esztendőt. Ámen.

IV. Szilveszteri gondolatok

Nagy bánatomnak égő csipkebokrán
ó, én Uram, hogy megjelentél nékem:
tán már nem is bús fájdalom lobog,
te tündökölsz e fonnyadt büszkeségen...

Átlátsz, tudom, a bűnök cifra gyolcsán,
erény rongyán, bátorság mentebőrén,
mégis mindent levetkeztem, Uram,
s elődbe küldöm lelkem szűzi pőrén...

(*József A.* Uram)

Istenem, fogj meleg szádba,
hogy ne legyek olyan árva!

Szenvedésem úgysem érted,
én sohasem éltem érted.

Csápvégen ülő szemgolyóm
dupla gyümölcséd rádnyitom.

Vagyok idomtalan szörnyed,
ki ejtene értem könnyet?...

(*Juhász F.*: A sejtelem harangjai.)

ÚJÉV

Olv.: Tit. 2,11—15. — Evang.: Lk. 2,21.

I. Az újév kapujában

Az új év küszöbén állunk. Lábunk szinte megremeg a szilveszter éjszaka zajos hangoskodása után. Belső aggódás fog el: merre, hová, meddig? És János evangéliumának ezek a sorai jutnak eszünkbe: „Én vagyok az ajtó. Aki énrajtam keresztül megy be, üdvözül kibejár és legelőre talál." (Jn. 10,9)

1. Krisztus az ajtó a szerencséhez és boldogsághoz.

Számtalan jókívánság hangzik el e napon; Rengeteg lapot küldenek egymásnak az emberek: Boldog újévet! A valóságban azonban csak egy ajtó vezet az igazi boldog újévhez: Krisztus.

Mindenütt a kérdés: Mit lehet várni az élettől? — És a sivár válasz ugyanaz Nápolytól—Hamburgig, New Yorktól—Helsinkiig: „Evés, ivás, jó öltözködés és lakás, jó munka és szórakozás, boldog családi élet, vidám ünnepek . . ." vagy „Az élet célja semmi más, mint jó evés és jó ivás!" —

Olvassuk az Ószövetségben: „Azt találtam helyesnek, hogy ki-ki egyék, igyék és élvezzen örömöt fáradsága mellett, amellyel a nap alatt küszködik élete megszámlált napjain, amelyeket Isten adott neki, mivelhogy ez jutott neki részül. Sőt, ha Isten bárkinek vagyont és kincset ád, azt is megengedi, hogy élvezze és kivegye részét belőle és gyönyörűségét találja fáradsága gyümölcsében, ez az Isten ajándéka" (Préd 5,17—18).

Az Újszövetség pedig ezt mondja: „Keressétek először Isten országát és az Ő igazságát és a többiek mind hozzáadatnak nektek . . ." (Mt 6.33).

Krisztus tehát nem kívánja, hogy mindent elhagyjunk, mindenről lemondjunk, sőt megígérte, hogy ezek mind hozzáadatnak! — De mindezek a javak semmik Isten országa nélkül; mind elvesznek Isten országa igazsága nélkül, a törvény, a parancsok és szeretet nélkül!

Ezért mondja mindnyájunknak: „Én vagyok a te ajtód . . ."

— Ha önző, önmagunkat kereső én-ünket feladjuk, akkor Ő ajtó a szabadsághoz! — Ha szilárd akaratunkat önmagunkért és az önmagunkról való gondoskodásért feladjuk — Ő ajtó lesz a teljes, valósághoz, az élethez.

2. Krisztus ajtó a haladáshoz.

Az igazi haladáshoz! Ez szól a világűr meghódításának korában is! Hol van még az Universum feltárása? Megváltozott a világképünk és már új emberkép, új világnézet, új morálon spekulálunk!

Ami valóban változik, a fizikai világkép és nem utoljára. A fizika állandóan változik — mondja Heisenberg, világhíres fizikus. De az etikai dimensio, az erkölcsi értékvilág nem változik!

Az emberképben csak egy igazi haladás van: a *tökéletesedés!*

Krisztus az igazi haladásnak a kapuja, mert egyedül képes a tökéletességre vezetni. Természetes, hogy a keresztény embernek a technikában, a gazdasági életben, a politikában, a szociális síkon is a legjobbat, a tökéleteset kell nyújtani. — De a végső cél ez: „Legyetek tökéletesek, mint a ti Atyátok is tökéletes" (Mt 5,48).

3. Krisztus ajtó az egységhez és békéhez.

Mire van az embernek leginkább szüksége? Mit használ, ha az egész világmindenséget meghódítja, ha egyenetlenség, ádáz gyűlölet, háború, szociális és vallásos szétforgácsolás a jellemzője? Ha a békét erőszakkal kell kikényszeríteni? Az Úr ezt jól jellemezte, mondván: — „Én vagyok a juhok ajtaja. Mindnyájan, akik előttem jöttek, tolvajok és rablók, de nem hallgatnak rájuk a juhok" (Jn 10,8).

„Én vagyok ajtó" — az egységhez! — Egy út van az egységhez. A hit az egy Istenben és Akit küldött, Jézus Krisztusban. — És egy út van Krisztushoz: az Egyház. — Krisztus ajtó az Egyház egységéhez! És nemcsak a többinek kapu, hanem elsősorban nekünk, katolikusoknak kell ezen az ajtón bemennünk!...

Hiszünk mi Krisztusban és hűek vagyunk az igaz Egyházhoz?

Az egyetemes vatikáni zsinat az ablakokat kinyitotta! Reformokra van szükség: kívül-belül!

Nekünk, katolikusoknak, elsősorban magukat kell megreformálni, megújítani és csak azután kell megkísérelni a világ megújítását!

El a vallási minimalizmussal! — El a morális laxizmussal! — El a lágy, a puha egoista kereszténységgel! — Nem elég, hogy az Egyház vonszol bennünket, hanem be kell lépnünk a kapun: hittel és imádsággal, bánattal és szenvedéssel, az Eucharisztiával egyesülten...

Az új év kapujában állunk!... Krisztus kezét fogva bátran lépünk be rajta! In nomine Domini! Ámen.

II. In nomine Domini

A sírba tettünk egy évet... Behantoltuk. Koszorút tettünk a sírhalomra. Ráírtuk: itt nyugszik az 1966 esztendő. Béke poraira!

Ma új évet kezdünk... A bizonytalanság érzése vesz most rajtunk erőt: Hová, merre vezet az út?... A magyar nóta jut eszembe. „Elmegyek, elmegyek, hosszú útra megyek..." De hová?

Az út meredek. Az égbolt sötét. A csillagok mintha kialudtak volna... A fekete Afrikában és egyebütt is — nem daltól hangos, hanem zajtól, fegyverzajtól visszhangzik a táj...

És mégis neki kell vágnunk az útnak!

1. *Krisztus nevében!* — Jelszavunk: In nomine Domini — az Úr Krisztus nevében! Isten nevében!

A kapaszkodóhoz botra van szükségünk, amire támaszkodhatunk, hogy a sziklás, meredek úton el ne essünk. A bot Krisztus k e r e s z t j e!

Turista-zsákra is szükség van. Ebben van elsősorban: a *hit* a Háromszemélyű Istenben, Krisztusban, az Egyház segítő hatalmában... A hit messzelátó segítségével kutatjuk: honnan — hová! A hit fényénél sok mindent megértünk... A hídfő — hitfő. Arany János is megtanít rá: „Mert szegénynek drága kincs a hit: tűrni és remélni megtanít..." De benne van a turistazsákban a *remény* és bizalom Istenben, a gondviselő Atyában! — És bizalom az emberekben, Isten képmásaiban is, családunk tagjaiban...

Legfőbb azonban a *szeretet!* — Istenszeretet! — És ami hasonló ehhez: a felebaráti szeretet. Szeretet nélkül egy percig sem élhetünk. Az új esztendőben sem!

2. *Hűség.*

Szilveszter az óév esteli áldását adta reánk. Az új évben az Egyház a reggeli áldásban részesít... Az újév jelszava: *In nomine Domini* — Krisztus nevében... hűséggel!

A hűség szent isteni gondolat! A hűtlenség minden vonalon visszataszító! Istentelen valami! A német közmondás szerint: Ein Mann ein Wort!... Annyit ér az ember, amennyit a szava. „Légy hű mindhalálig és neked adom az élet koronáját." (Jel. 2,10). A hűség tehát nemcsak frázis, nemcsak becsület, hanem isteni parancs is!

Hűen a hazához!... A magyar ember szereti hazáját. Ó, milyen fájdalmas, ha valakit elfog az a kimondhatatlan érzés, amit honvágynak neveznek! Ha hazatér, megcsókolja a földet, ahol bölcsője ringott, ahol ősei hamvai pihennek.

Hűen a hitvestárshoz, hűen a menyasszonyhoz, hűen a családhoz, hűen a jóbaráthoz, hűen a hivatáshoz!

Hűen a bérmaeskühöz! A bérmáláskor esküt tesznek a fiatalok a kereszt zászlajára, hogy a rossz ellen küzdenek, a hitet megőrzik. — Nemcsak a szép és napsütéses időben, hanem szélben és viharban is. — Nemcsak jólétben és örömben, hanem ürömben és bánatban is. — Nemcsak vasárnap és ünnepen, hanem a szürke hétköznapon is! — Az emberek a hűtlen világhoz sokszor milyen hűek és a hűséges Istenhez hűtlenek...

Kedves Testvérek! Legyetek hűségesek az új évben a mindennapi ima végzésében. — Legyetek hűségesek a szentgyónásban és szentáldozásban... — Legyetek hűségesek az első péntek buzgó végzésében. — Legyetek hűségesek szent hitetek megőrzésében!

Jézusom, neked élek. Jézusom, neked halok. Jézusom, Tied vagyok életemben és halálomban. Ámen.

III. Újévi gondolatok

A Szentháromság áldása lebegjen az új év felett.

Mindent Isten, a mi Atyánk szemszögéből nézzünk. Mit hoz ez az új év? — Titok! De egy biztos:

Isten atyai szeme virraszt földi utainkon.

Isten atyai keze irányítja lépteinket.

Isten atyai szíve mindig felénk dobog.

Isten atyai karja véd a veszélyek között.

Ha szenvedés jön is, felhők, viharok között is. Isten véd!

Mindent a kis Jézus szemszögéből megítélni. Ő a mi Megváltónk. Benne minden napunk ajándék. Üres edény, amely megtöltésre vár. Benne a szevedés is öröm, a küzdelem is jó, a halál is nyereség! Akkor is, ha ez az év lesz majd felírva az én sírhalmomra.

Krisztusban, Krisztussal, Krisztusért mindent!

Mindenkit szeretni a Szentlélekisten tüzében. Évek múltán mindjobban meggyőződünk a szeretet végtelen erejéről, hatalmáról. Az embereken segíteni szenvedéseikben. testi-lelki bajaikban hatalmi szóval nem lehet, erre csak a szeretet képes.

A szeretet tesz igazán boldoggá az újév minden napján. A szeretet a legnagyobb erő a világon. Szeretet nélkül az élet elviselhetetlen.

Szeretet kell a családban, a munkahelyen, az utcán...

Boldog nem lesz az új év magától, hanem csak tettekben megnyilvánuló segítés, szolgálat, szeretet által.

„Inkább minden nap csalódj, semhogy elfelejts szeretni, semhogy a szíved csupa kéreg legyen szeretet nélkül!"

* * *

Földünk a nap körül forog. A naprendszer központja a nap.

A mi mai életünknek nincsen központja! — A központ: Isten! Ezt elveszítettük. Ezért rohanunk, mint örök bolygók, hontalanul. Ezért a nyugtalanság, a gond, az örök aggódás a szerencsétlenségtől a katasztrófáktól és a betegségektől.

Pedig életünk felett jó Atyánk áll. Ő a központ és a cél. Benne élünk. Aggodalom, félelem a jövő miatt teljesen felesleges. Bármi történik velünk az új évben, az Ő atyai szeretete diktálja. Isten szemében nincsen szerencsétlenség. Szerencse és szerencsétlenség csak két szó egy és ugyanazon dologra, ami nem más, mint az Ő szeretete.

Lidércfény csak az a boldogság, ami után futnak az emberek. Mozi, totó-lottónyeremény, szegényes nemi élvezet, fizetésemelés, sok pénz, saját autó stb. Mindez a valóságban szétpukkanó szappanbuborék. Oda kellene ezeknek kiáltani: — Rossz irányba rohantok! A boldogság pont az ellenkező irányban van: nem ott, ahová a szenvedély hajt, hanem fordítva: Istenben, Krisztusi hitben, az Ő szeretetében, parancsaiban, szentségeiben, a lélek békéjében. Ezért az Egyház Jézus nevét írja fel az új év kapujára. Az Ő neve jelent üdvöt, szeretetet, életet még a síron túl is. Ezért a régiek minden napjukat, minden munkájukat Jézus nevében kezdték. És boldogabbak voltak, mint mi!...

* * *

Én és az Isten. — Koldusod vagyok: Tőled függ mindenem, mindennapi kenyeret és mindennapi kegyelmet Te adsz...

Gyermeked vagyok. Csetlő-botló, gyarló, hálátlan — de gyermeked.

Tudom, hogy segítesz. Mint járni tanuló gyermeket, kézen fogva vezetsz.

Tudom, hogy ismersz. Mások félreismerhetnek; Te ismered hajlamaimat, öröklött természetemet, körülményeimet, környezetemet és úgy ítélsz meg.

Tudom, hogy szeretsz. Javamat akarod! Jobban szeretsz, mint bárki e nagy világon! Jobban szeretsz, mint én saját magamat.

Jelszóm: Isten segít! Isten ismer! Isten szeret!

* * *

Ne törődjünk semmivel, ami emberi szempontból időhöz kötött. A végtelenség zarándoka legyünk. Hasonlóan az Ótestamentum prófétáihoz, a világot, a történelmet, önmagunkat az örök isteni előrelátás szemszögéből nézzük. — Isten őrködik felettünk!...

* * *

Nem mindig ember, aki sorsot intéz;
Gyakran a bölcs is eszköz, puszta báb;
S midőn lefáradt az erőtlen kéz,
A végzet tengelye harsog tovább;
Csüggedve olykor hagyja lomha gépül
Magát sodorni az ember fia:
De majd, ha eszmél s öntudatra épül,
Feltűnik egy magasb harmónia.

(Arany: Magányban.)

VASÁRNAP ÚJÉV ÉS SZILVESZTER KÖZÖTT

Jézus szent Neve.

Olv.: ApCsel. 4,8—12. — Evang.: Lk 2,21.

I. A legszentebb és leghatalmasabb név

A név több, mint közönséges szó. Ha valakinek a nevét kiejtjük, akkor a személy minden tulajdonságával megjelenik lelki szemünk előtt.

Egyetlen név sem olyan gazdag, egyetlen név sem mond annyit, mint Jézus neve. Az egész megváltási műnek összefoglalója ez. Az emberiség megváltása miatt kapta e nevet. Így szól Szent Pál: „Megalázta magát és engedelmes lett a halálig, a kereszthalálig. Azért magasztalta fel Isten és nevet adott neki, amely minden név fölött van. Jézus nevében minden térd meghajlik égben, földön és föld alatt..." (Fil 2,8—10).

Olyan kedves az Egyház előtt Jézus neve, hogy nemcsak az újév lapjára írja oda, hanem a mai nap külön ünnepet is szentel tiszteletére. Azért, mert Jézus neve, a legszentebb és leghatalmasabb név a világon.

1. Jézus neve a *legszentebb név* — Szent ez a név, mert az égből származik. Isten bölcsessége gondolta ki és Isten szájából hangzott el először. Isten angyala hirdette meg először a földön. Szent ez a név, mert Isten Fiának a neve. „Isten fiának fogod hívni", — így szólt Gábor arkangyal Máriához. „Nagy lesz ő és a Magasságbeli fiának fog hivatni" (Lk 1,32).

Az Ószövetségben egyesek, mint Jézus előképei, viselték már ezt a nevet. Ezek kiemelkedtek, mint vezetők, tanítók és oltalmazók. A beteljesülés azonban több, mint az előkép! Jézus nem *egy* vezető, *egy* tanító, vagy *egy* megmentő volt, hanem Ő a Vezető, a Tanító, a Megmentő!

Szent ez a név, mert a mi Üdvözítőnk neve. Szent ez a név, mert a kegyelem összes kincsei általa nyíltak meg számunkra.

Jézus nevében hirdették az apostolok az isteni igazságot. — Jézus nevében szolgáltatja ki az Egyház a szentségeket. — Jézus nevével

kezdi és fejezi be minden imáját és könyörgését. — Szent ez a név, mert aki viseli, az Atya jobbján ül. És eljön egykor nagy hatalommal és dicsőséggel ítélni elveneket és holtakat. Akkor nyilvánvalóvá válik Jézus nevének hallatlan fönsége és csodás nagysága az egész világ előtt!

Testvérek! Mi már most hajtsuk meg térdünket és fejünket Jézus neve előtt. És ejtsük ki mindig benső tisztelettel Jézus szent nevét. A tízparancsolat második parancsa azt mondja: „Isten nevét hiába ne vegyed." Ez vonatkozik Jézus nevére is! „Áldott legyen az ő szent neve" — mondjátok sokszor! Ha kimondjuk nevét, mint dicsőítő —, vagy hála-dal, zengjen a nyelvünkön.

2. Jézus neve a *leghatalmasabb* név. — Maga az Üdvözítő magasztalta e név erejét az apostolok előtt: „Nevemben gonosz lelkeket űznek ki, nyelveken szólnak... betegekre teszik kezüket és azok meggyógyulnak" (Mk 16,17). — Jézus, aki isteni erőt ígért nevének, azt valóban meg is adta: Az apostolok hamarosan tapasztalták ezt. A mai szent lecke tanú reá, amely egy születésétől sánta ember gyógyulását mondja el. Rokonai a templomajtó elé vitték, hogy alamizsnát kéregessen. Péter és Pál apostol is ekkor megy be a templomajtón. Tőlük is remélt adományt. Péter azonban odaszól neki: „Aranyom és ezüstöm nincsen, amim van, adok: A Názáreti Jézus nevében kelj fel és járj!" — Micsoda hatalom! — Valóban a sánta meggyógyult. A nép felette csodálkozott. Péter azonban kifejtette, hogy nem saját emberi erejéből cselekedett, hanem Jézus nevével történt a gyógyulás. — Másnap a papi főtanács is felelősségre vonta őket, amilyen erővel, illetve kinek a nevében cselekedték azt? — Péter másodszor is kifejtette. „A názáreti Jézus neve erejéből áll ez az ember egészségesen előttetek" (ApCsel. 4,10).

Ez volt az első csoda, amelyet Péter Jézus nevében művelt, de nem az egyedüli! — Később is Jézus nevében ördögöket űztek ki, betegeket gyógyítottak és halottakat támasztottak fel az apostolok.

Jézus nevének ereje másképp is megnyilvánult. Az apostolokat a főtanács a nép miatt nem merte bebörtönözni, azért fenyítésül megvesszőzte őket. Ők örömmel elviselték a büntetést. Sőt örültek, hogy méltóknak találtattak arra, hogy Jézus nevéért megaláztatást viseljenek (ApCsel 5,41).

Szent Pál Damaszkusz előtt hallja a szót: „Én vagyok Jézus, akit te üldözesz" (ApCsel 9,5). És az üldöző Saulból Pál apostol lett.

Jézus nevében alapíttatott az Egyház! — Jézus nevében terjedt el a földön! — Jézus nevében viselte és tűrte el a nehézségeket és akadályokat... — Jézus nevében halad előre diadalmasan az évszázadokon át! — Jézus nevében biztosítja nekünk kéréseink meghallga-

tását. „Bizony, bizony, mondom nektek, amit kértek az én nevemben az Atyától, megadja nektek" (Jn 16,23).

Jézus neve kulcs Isten kegyelmi kincstárához!

Jézus nevével kezdjük a munkát, és minden vállalkozásunkat és Jézus nevével búcsúzzunk e világtól. Ámen.

II. Az üdvözítő név

A fiatal, zsenge Egyház első hónapjairól szól a mai szent lecke. A sánta ember meggyógyulása után a nép körülvette Pétert és Jánost. Péter beszélt Krisztusról. A szolgálattévő zsidó papság felfigyelt. Nem tetszett, hogy olyan beszélt, aki nem tartozik az ő osztályukhoz. És nem tetszett a beszéd tartalma: Jézusról, feltámadásáról... A Názáreti neve, akit ők feszítettek meg, vörös posztó volt előttük. A szadduceusok küldték a templomőrség parancsnokát, menjen oda és vegye őket őrizetbe.

Pétert és Jánost tehát előzetes letartóztatásba veszik. Mivel este volt, nem kerülhettek a bíróság elé. Így bezárták őket a börtönbe.

(Szent Lukács festményén van egy érdekes kontraszt: Amíg a két apostolt megkötözve elviszik, — ötezren tértek meg. Az üldözés növeli a hívek számát!...)

Másnap elővezetik az apostolokat és kikérdezik: kinek a nevében cselekedtek. Tagadni biztos nem fogják, de megenevezni sem merik majd a Názáretit — gondolták a farizeusok. De csalódtak. Péter nyíltan válaszol. Határozottan megmondja: nem bűncselekmény miatt vezettek ide minket, hanem egy beteg ember gyógyítása miatt. — Péter tehát nyíltan a szemükbe mondta az igazságot. Háromszor is tanúságot tett Krisztusról, akit ők megöltek. Fennen hirdette: nincs más név, amely az embereknek üdvösséget hozna, mint Jézus neve. Minden más kísérlet csődöt mond. Teljesen hiábavaló (ApCsel 4,12). — Mennyi vallásalapító jelent meg már a földön! Mennyi filozófus gyötörte a maga és mások elméjét! Mennyi reformátor kísérletezett az emberiség megváltoztatásával, megjavításával. Csak egyedül Jézus nevében van kiút, béke, öröm és boldogság a földön! Mi Szent Péterrel mondjuk: — „Uram, hová menjünk? az örök élet igéi Nálad vannak..." (Jn 6,68). Benned hiszünk. Benned bízunk. Érted élünk, Érted halunk.

Ha az örök városban, Rómában megfordulunk, a szenthelyek meglátogatása után nem térünk haza addig, míg magunknak vagy barátainknak *pápai áldást* nem szerzünk. Ennek szövege a következő:

„Szentséges Atya! X Y Szentséged lábai elé borulva alázattal kéri apostoli áldását és azt a kegyet, hogy a halálveszély pillanatában teljes búcsút nyerhessen még akkor is, ha meggyónni és megáldozni nem tudna, de töredelmes szívvel ajkára veszi *Jézus* legszentebb nevét."

Íme, micsoda hatalmas erő Jézus szent neve!

És a Szentatya azt a kegyet minden esetben megadja és díszes okmányba foglalja.

„Úgy vagyunk a Jézus szent nevébe foglalt hittel, mint a mustármaggal: ha csak szájadba veszed s nyelveden forgatod, nem csíp, de ha szétharapod, égni kezd nyelved . . . Jézus szent nevét s a nevébe foglalt szent igazságot ízlelni kell s vérré kell változtatni." (*Prohászka,* Ö. M. 17,47.)

Befejezésül mondjuk Szent Bernáttal:

Ó Jézus, emlékezni Rád
A szívnek szent örömet ád.
De minden méznél édesebb
Szívünkbe bírni Tégedet.

A bánat Benned lel reményt,
Te adsz ezer jótéteményt.
Ha keresünk, itt jársz velünk.
Hát még mi vár, ha föllelünk.

Nincs szó a földön kedvesebb,
Nincs dallam zengőbb, édesebb,
Gondolni szebbet nem lehet,
Mint Jézus, édes szent neved.

A nyelv azt nem mondhatja ki,
Betű ki nem fejezheti,
Csak aki érzi, tudja azt,
Jézust szeretni mily malaszt.

Te légy, ó Jézus, örömünk,
Mennyekben gazdag örökünk.
Te adj az égben koronát
Most és örök időkön át. Ámen.

VÍZKERESZTI IDŐ

VÍZKERESZT

Olv.: Iz 60,1—6. — Evang.: Mt 2,1—12.

I. Jézus belép a világba

Krisztus születése csendben történt. Isten az éjszaka csendjében lett emberré. A király bevonulása tulajdonába sem volt diadalmenet. A nép, az emberiség nem volt jelen, legfeljebb a puszta csendjében a pásztorok képében...

De az emberré lett Isten, Aki a királyok Királya és uralkodók Ura, nem maradhatott a rejtettségben és az éj csendjében. Be kellett lépnie a napfényre, a nyilvánosság színe elé, mert „tétetett sokak romlására és feltámadására" (Lk 2,34). — Krisztus világuralmának proklamációját az Egyház a mai nap ünnepli a három csodával (három királyok, Jézus keresztelése és a kánai mennyegző).

1. *A bölcsek imádása.* — A három királyok Jeruzsálemtől keletre eső területről jöttek. Mély életszemléletük és a csillagvilág ismerete miatt a nép különös tiszteletét élvezték. Rendkívüli csillagot láttak, amely a régen várt Megváltó eljövetelét hirdette meg. Követték, hogy születési helyére találjanak. Ezzel Krisztus születése nyilvánvalóvá vált...

A bölcsek jövetele kettős hatást váltott ki: az emberré lett Isten kinyilvánította magát a világnak; Heródes viszont, a király és a jeruzsálemi nép szokatlanul reagált erre a hírre.

Mindketten megrémültek.... A király azért, mert féltette trónját a zsidók újszülött királyától. Rettegése azonnal döntő visszavágásra sarkallta: kardot rántott, hogy megszabaduljon a félt riválistól! A nép pedig az írástudók felbujtására riadt meg, mert más Messiást várt; helyesebben a Messiást másképpen képzelte el: fényes bevonulással, nagy pompával — míg a bölcsek az alacsonyságban is felismerték a világ Megváltóját.

A döntő állásfoglalás ideje megkezdődött... A pillanat, amelyben Krisztus a nyilvánosság színe elé lépett, az a pillanat, amikor a világ

hatalmai: zsidók és pogányok, Vele szemben állásfoglalásra kényszerültek. — Ebből a döntésből nekünk is ki kell vennünk részünket!...

2. *Jézus keresztelése.* — Jézus 30 évet töltött a názáreti magányban, mintha születésének éjszakai csendjébe temetkezett volna. Keveset tudunk ezekről az évekről a Szentírásból. De ez az idő is elmúlt. Jézus kilép a nyilvánosság elé, hogy művét és küldetését befejezhesse. De a nyilvánosság elé lépés nem volt nagy esemény a világ szemében. Abban mutatkozott, hogy felvette a keresztséget, amelyet János a Jordán mellett hirdetett a Messiás előkészítésére. A bűnbánat keresztsége ez, amely nem törölte el a bűnt, de a bűntudat által bánatra indított. És fölvette ezt az, aki bűn nélkül van és azért jött, hogy a világ bűneit elvegye! — Mit jelentsen ez? — Azt, hogy mint szenvedő Isten-szolgája, lép a világba, miként Izaiás hirdette. — Aki nem ismert mást, mint Isten akaratának teljesítését, Aki Szent Pál szerint érettünk szinte bűnné vált, és utat mutat, amelyen járnunk kell: az engedelmesség útját...

Ez az első szereplése mutatja: művének egész programját, amelylyel az életbe utat mutat, ahol a megváltás művét kell nekünk napról-napra aprópénzre váltanunk...

3. *A kánai csoda.* — A kánai menyegző mintegy utolsó lépés a nyilvánosság felé, amelyből nincs visszalépés. És a hit igénye lép fel Vele szemben, elsősorban a tanítványok részéről. Isten országa közel van! Ezt mindenki hirdetheti, de ezt igazolni is kell: és ezért volt szükség „jelre". Így Kánában csoda történt: az átváltozás csodája, amely a későbbi átváltozásnak (Eucharisztia) előképe. Ez igazolja, hogy a hithirdető szava nem emberi szó, hanem isteni ige, amellyel szemben csak a hitben való tiszta odaadás lehetséges. Itt megtörténik a jel, amely igazolja, hogy Krisztusban maga Isten jelent meg. Aki Őt látja és hallgatja, magát Istent látja és hallja, hogy általa és művében és szavában maga Isten lép az örökkévalóságból az emberi világba. A jel Isten mindenhatóságát érzékelteti és azt, hogy Krisztus hirdetése nem emberi szó, hanem isteni valóság, amelytől élet és halál függ.

Így lépett Krisztus a nyilvánosság elé...

Tudjuk, hogy a leszámolás ezzel a nyilvános szerepléssel hogyan történt: látszólag Jézus bukásával, csúfos halálával, katasztrófával végződött, de a feltámadásban és mennybemenetelben győzelmet aratott, amellyel az isteni élet útját nekünk megnyitotta!

Kedves Testvérek! — Ezen a napon a bölcsek öröme töltsön el bennünket. De ebben az örömben le is kell borulnunk a kis Jézus elé, mint a bölcsek és ajándékunkat odatennünk: az ima aranyát, a szeretet tömjénjét és az áldozat mirháját. Ámen.

II. Az első zarándoklat

„Én vagyok a világ világossága..." (Jn 8,12)

A karácsonyi üzenet így szól: „És az Ige testté lőn és mi köztünk lakozék..." (Jn 1,14). A mai ünnep, az Epifánia hozzáfűzi: „És láttuk az Ő dicsőségét, mint az Atya egyszülött Fiának dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal." U. o.

A napkeleti bölcsek voltak a pogány világ első képviselői. Ők látták először ezt a dicsőséget... Ők a hatalmas, Krisztus felé haladó évszázados körmenetnek első vezetői, zászlóvivői, akik a Fény felé menetelnek.

E napon hömpölygő tömeget látok — zászlókkal.. — kereszttel az élen a betlehemi jászol felé tartanak...

Az úttörő a három napkeleti bölcs! Úttörők ők: elhagyták családjukat, otthonukat... Indultak a csillag nyomában... esőben, szélben, forró napon, fáradságot nem kímélve... Útjukban volt bőven akadály! De ők nem lankadtak!

Heródestől érdeklődnek. Az álnok Heródes bíztatja őket: Menjetek és ha megtaláltátok, jelentsétek nekem... — Ravasz Heródes! Meg akarja ölni az ártatlan Gyermeket!

Testvér, te is benne vagy ebben a menetben? Vagy már kiléptél belőle?

A magyar nép Szent István vezetésével belépett ebbe a menetbe... László király tovább vezetett minket... — Vagy téged nem a betlehemi csillag vezérel? Az élvezet, az érvényesülés, a szórakozás hulló csillaga vezérel?...

Az út csak egy! A fény csak egy! Krisztus így szólt: „Én vagyok a világ világossága, aki engem követ, nem jár sötétségben, hanem övé lesz az élet világossága" (Ján 8,12). — Ember így nem beszélhet, csak Krisztus. Szavai és tettei világosságot sugároznak, mert Ő maga az Isten. Világosság Ő, amely nemcsak szemünkbe csillan, világosság, amely nemcsak értelmünket világítja meg, hanem olyan világosság Ő, amely a szívet melegíti és a lelket élteti... Élő és éltető életfény Ő, amint János evangélista mondja: „Őbenne élet volt és az élet volt az emberek világossága" (Jn 1,4). Ez a világosság olyan erős, hogy a szomorúság és szenvedés legsötétebb és legáthatolhatatlanabb ködét is átvilágítja, — ha élő hittel és imádságos szívvel keressük az Ő tekintetét.

A kísértésben és bűnös élet ködében sokszor eltűnik szemünk elől a fény. A szenvedés sötét éjszakájában azonban fényes sugár világítja meg hívő lelkünket... és megyünk a sötétből a világosság fe-

lé... Lelki szemünk ismét lát, mert Isten napközelségében a lélek újjáéled.

Egy katona mondta egyszer a fronton: „Szemem világát elvesztettem, de a hit világosságát visszanyertem." — Egy másik: „Kint sötétség van, de bent világosság, mert ma fogadtam szívembe Üdvözítőmet a szentáldozásban."

Mit tegyünk, hogy lelkünkben állandóan ilyen epifániás fény ragyogjon? — Őrizzük a tüzet és fényt áldozatok árán is! A napkeleti bölcsek is fáradságos utat tettek meg és elhagyták kényelmes otthonukat, hogy az igaz világosságot megtalálják.

Ha sötétségben vagyok, férfias elhatározásra van szükség, és komoly lépésre: ki a homályból, ki a pokol éjszakájából, ki a bűn sötétségéből! Azok lelkébe, akik a sötétséget jobban szeretik, mint a világosságot, vagy a világosságot egyenesen gyűlölik, mert cselekedeteik gonoszak (Jn, 3,19) nem világíthat be Isten fénye!

Testvérek, végezzünk jó szentgyónást és mondjunk búcsút a bűnnek és közönynek!... Halljuk meg az apostol szavát: „Mindnyájan a világosság és nappal fiai vagytok. Nem vagyunk az éjszakáé, sem a sötétségé" (1 Tess 5,5). Maga az Úr is figyelmeztet: „Vigyázz, hogy a világosság, amely benned vagyon, sötétséggé ne legyen" (Lk 11,35). A megszentelő kegyelmet el ne veszítsük! Küzdjünk a világosság fegyvereivel: a hit fegyverével, és az imádság fegyverével az ördög kísértései ellen (Róm 13,13). Kislelkűség, lemondás, türelmetlenség ne homályosítsa el bennünk a belső világosságot!

„Úgy éljetek, mint a világosság gyermekei; a világosság gyümölcsei pedig: csupa jóság, az igazságosság és igazság" (Efez 5,9) — mondja a nemzetek apostola. Ámen.

VÍZKERESZT UTÁN 1. VASÁRNAP

Szent Család vasárnapja

Olv.: Kol 3,12—17. — Evang.: Lk 2,42—52

I. Az új „szentháromság"

Karácsony a családi melegség ünnepe. A zord istállóban csak a pásztorok köszöntötték a földre szállott kis Jézust. — Majd hamarosan üldözés, féltékenység, egyiptomi száműzetés lett a sorsa. Betlehem, Egyiptom után a harmadik stáció Názáret.

Az Egyház a Vízkereszt utáni első vasárnapot a názáreti szent család emlékének szenteli.

Testvérek, arra törekedjünk, hogy minden család a szent család követője legyen! Ezerszer hangsúlyozott igazság, hogy a család az emberi közösség, a társadalom alapja és gyökere. Ha beteg a gyökér, elkorhad az egész fa... — Ha mérges a gyökér, ez mihamarább felszívódik a törzsbe, koronába is...

Ha erős társadalmat, erős nemzetet akarunk, — ki ne akarna ilyet? — akkor elsősorban azokat a sejteket, azokat a téglákat kell erősítenünk, amelyekből a nemzet felépül...

Erős elhatározással és szilárd tettekkel vezessük vissza a modern, elszéledt családokat a názáreti szent család szentélyéhez, hogy ott megtisztuljon, felocsúdjon és magához térjen. Bizonyos értelemben csodálatos háromság fonódik itt össze szilárd egységgé: szent férfi, szent asszony, szent Gyermek. Az édesapa — az édesanya — és a gyermek — misztikus háromsága ez!

1. *Szent az atya:* a család feje, az édesapa. A kemény, kérges kezű, iparos ácsmester, Szent József, Jézus nevelőatyja. Sokszor ér bennünket a vád, hogy Egyházunk az uralkodó, vagyonos, illetve felső osztály kiszolgálója és szekértolója. Nem boncolgatjuk a középkori feudalizmus idevágó tanulságait. Egy biztos: a kereszténység forrásánál nem az uralkodó, nem az írástudó, nem a fejedelem, nem a tőkés áll — hanem egy szerény, kérges kezű, kétkezi iparos! Ezzel a jó Isten megszentelte a munkát!

A csendes Józsefről csak annyit jegyzett föl a Szentírás: erat „vir iustus" — igaz ember volt (Mt 1,19). Ez a jellemzés kevés — és mégis mérhetetlenül sok!

Kevés, hiszen két szó csupán — de mégis nagyon sok, mert az igazságosság erényében minden benne van!... Suum cuique — mindenkinek megadni azt, ami megilleti: Istennek és embertársnak egyaránt!

Kedves férfi Testvérek, kövessétek a lelkiismeretes munka, az igazságosság útján Szent József szép példáját!

2. *Szent az anya,* a család szíve: az édesanya. Szűz Mária, a titokzatos szűz és anya, örökre a női nem eszményképe, ideálja marad! — A nő útja a történelemben tövises... A kereszténység elvitathatatlan érdeme, hogy a nőt kiemelte a pogány rabszolga elesettségéből, megalázott, élvezeti cikk jellegéből és Szűz Mária mellé állította! A szűz liliomos és az édesanya piros glóriolájával díszítette. A férfivel lekileg egyenrangúvá tette: feleséggé avatta!

A XIX. század kapitalizmusa a nekilendülő gyáriparba, hogy minél több profitra tegyen szert, olcsó munkaerőként beállította a nőt és gyermeket is. Azóta megindult a harc a nők emancipációjáért: felszabadításáért, egyenjogúságáért... Világszerte sok területen nagyon szép sikerrel, főleg a pedagógiában, orvosi gyakorlatban stb. halad előre a nők egyenrangúsítása. De nem haragszanak meg női hallgatóim, ha azt mondom, hogy a nő igazi hivatása mégiscsak a názáreti édesanya követésében áll!

Az emancipáció, valljuk be őszintén, megtépázta nőiességét! Ha cigarettázik, ha halásznadrágot hord, ha goromba és káromkodik, mint egy férfi — még nem lett férfi! Legfeljebb szürke, másodrendű férfi-utánzat lehet, a férfi versenytársa, talán jó kolléga!... De egyre ügyelni kell: az azonos előjelűek ugyanis taszítják egymást — vagyis ha a nő „férfi" lesz, a férfiakkal szemben elveszíti eddigi kivételezett helyzetét. A lovagiasságnak vége. — A centrifugális erő elkapta a modern nőt: csak ki, ki a család szürke „börtönéből". Azt hiszi szegény, hogy kint boldogabb lesz... Hamarosan szomorúan tapasztalja majd, hogy kevesebbet nyert még látszat szerint is, mint amennyit vesztett a valóságban! Észreveszi, hogy magát teszi üressé, ha kilép a családból. — És mi lesz otthon? Otthon sötétséget, szomorúságot, ürességet, gondatlanságot, „rendetlenséget" hagy maga után, — kint pedig nem tud igazi fényt és meleget árasztani. Ha igen, ezt saját családja keservesen megsínyli...

A férfi a nőben nem másik férfit keres és lát, hanem a nőt, aki színt, ízt, harmóniát, meleget, dallamot visz az életbe. Ezt pedig tökéletesen csakis a családban tudja a nő adni és a férfi kapni. — Aka-

runk, Testvérek, boldog családokat? — Ki ne akarna! — Akkor vissza kell adni a nőt a családnak — és a családot vissza kell adni a nőnek — az édesanyának! Ezt hirdeti fennen a názáreti szent édesanya.

3. *Szent a gyermek,* a nagy harmadik is, a kis Jézus, a szent család gyöngye és szemefénye. A gyermek kicsi keze fogja össze az édesapa és édesanya munkától érdes kezét. A gyermek édesapját és édesanyját egynek tartja. Oszthatatlan ezért a gyermek is!

Szent fának szent lesz a gyümölcse is. „Erat subditus illis" (Lk 2,51) — engedelmes volt nekik. — A tekintélytisztelet, az engedelmesség a modern gyermek legnagyobb hiánya és hibája. — A gyermek „kilóg" a családból, kettős értelemben is. Nem fér bele, nem tud beleilleszkedni... Idegen a levegő, a környezet, és minden, — ezért menekül, fut, rohan otthonról... Hogy ebből milyen szomorú tragédiák következnek, minden apa és minden anya saját tapasztalatából tudja.

Kedves Testvérek! Mindnyájan ma is gyermekek vagyunk. Most a szent család ünnepén gondoljunk hálás szívvel jó szüleinkre, akik annyi gonddal neveltek és régen annyit nélkülöztek, hogy legyen rendes ruhánk, meglegyen a tandíjunk, iskolába járhassunk. Amikor, mint kopár fák, egyedül maradnak, öregségükben legyünk támaszuk és vigasztalásuk! Régi igazság, hogy egy édesanya könnyebben eltart hét gyermeket, mint hét gyermek egy édesanyát. Jaj, be szomorú sors a gyermekek sorkosztjára kerülni, amikor hetenként, vagy havonként továbbadnak az öreg szülőkön.

Kedves Testvérek! A mi családunkat ajánljuk a Szent Család oltalmába. Őszinte lélekkel fohászkodjunk hozzá:

— Szent József, szent édesapa, adj nekünk olyan édesapákat, akik szorgos, lelkiismeretes munkával iparkodnak családjuk boldogságát előmozdítani és akik példádat követve az igazságban járnak.

— Szűz Anya, adj nekünk szent édesanyákat, akik legnagyobb boldogságuknak a családi szentély melegét tekintik.

— Kis Jézus, adj nekünk sok kacagó, engedelmes, tisztelettudó gyermeket a magyar családokba, akik a Te utadon járnak. Így lesz boldog minden magyar család! Ámen.

II. Kegyelem és fegyelem

Ma a Szent Család ünnepét üljük. Azt a Szent Családét, amely minden keresztény család mintaképe, mert a Szent Család háza a kegyelem és a fegyelem háza.

1. *Kegyelem.* — Kedves Testvérek! Arra kell törekednünk, hogy minden keresztény család a kegyelem háza, az imádság háza és szentélye legyen! Ennek a szentélynek fundamentuma a vallás és Istenfélelem; falai a házasság szentsége, a szülői tisztelet és tekintély; födele a szeretet, ahová az állandó imádság friss levegőjének kell beáramlania és amelyet az örökkévalóság napfényének kell beragyogni.

Hány családban van még meg őseink szép szokása, az asztali áldás és az esti közös ima? Ó, be sok helyütt némult el, vagy teljesen kihalt az ima mondása? Talán már a *Miatyánkot* és *Üdvözlégyet* és *Hiszekegyet* is elfelejtettük, nem is szólva a szentolvasóról! — És a tízparancsolatról! — Pedig, hogy megérezzük majd a hiányát!

Testvérek! Ne feledjük el, hogy az *ima* a család összetartója. Ahol minden este letérdel a család a feszület előtt, az édesapa, édesanya és a gyermek, minden bizonnyal ott van közöttük maga Krisztus is! Hiszen Ő mondotta: „Ahol ketten vagy hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok én közöttük" (Mt 18,20). Kell-e ennél nagyobb jutalom és vigasztalás?

De vajon velünk van-e Krisztus?

A közös családi ima megtisztítja a ház levegőjét!... Csökkenti a gondokat, növeli az örömet, megnemesíti a közös életet, megkönnyíti a közös életet, megkönnyíti a parancsolást és engedelmességet!... Egyszóval a családi békének és boldogságnak szent záloga! Valóban? — De mennyire! — Figyeljétek csak meg, Testvérek! Ahol ima van, ott a hitvesi hűséget nem kell félteni! — Ahol ima van, ott lelkiismeretes munka folyik, ha nem is figyeli senki.

— Ahol ima van, ott az élet keresztje alatt nem roskadunk össze.

— Ahol ima van, ott végtelen erő és öröm fenséges forrásai fakadnak számunkra.

Boldog az az ember, ezerszer boldog az a család, amely tud bizalommal imádkozni! „Kérjetek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyittatik nektek" (Mt 7,7). — Kérésünk teljesül, ha nem is akkor és ahogyan mi kívánjuk, hanem akkor és úgy, ahogy leginkább lelki javunkra szolgál!

Kínzó betegségben, kietlen magányban, kétségbeejtő elhagyatottságban, tudom, nem vagyok egyedül, ha imádkozom, — mert velem az Isten... Ketten vagyunk: Ő meg én! És kettesben sokkal köny-

nyebben bírjuk! Hogy ez mit jelent, csak az tudja elképzelni és értékelni, aki már megpróbálta!

Testvérek, ha eddig másképp is volt, legyen a mi családunk a mai szent ünneptől kezdve az imádság, a kegyelem háza!

2. *Fegyelem.* — A keresztény család legyen a fegyelem háza! A kegyelem mellett fegyelemre is szükség van. A család a legkisebb organikus közösség, — valóságos kis állam, kis köztársaság, ahol komoly fegyelemnek kell uralkodnia. Amilyen a család, olyan lesz a társadalom! Egyetlen közösség sem képzelhető el rend és irányítás nélkül! Szent Pál lerögzíti ennek a kis közösségnek az alkotmányát. Megvan a férj sajátos szerepe, amint szent Pál mondja: „Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, akárcsak az Úrnak, mert a férfi éppúgy feje az asszonynak, mint Krisztus az Egyháznak" (Ef. 5,22) Ahol természetesen a férfi vezetésre kevésbé alkalmas, úgy ott az asszony veszi kezébe a kormányrudat, de kormányozni valakinek mindenképpen kell! Az asszonyok az engedelmesség fejében nagy ellenértéket kapnak, mert a férjnek is van kötelessége. Tovább mondja Szent Pál: „Ti férjek, szeressétek feleségeteket, miképp Krisztus is szerette az Egyházat és önmagát adta érte..." (Ef 5,25). A szeretet a legfontosabb a családban. Minden más: gazdagság, rang, szép állás, ragyogó tehetség, vagy csillogó külső... semmit sem ér, ha egy nincsen: a szeretet!... Jegyezzük meg egész életünkre: adott esetben a szeretet mindent pótol, de a szeretetet nem pótolja semmi!

Szent Pál továbbmegy és a kis közösség fiatal tagjaihoz szól: „Gyermekek, engedelmeskedjetek szüleiteknek az Úrban, mert így van rendjén. Tiszteld atyádat és anyádat. Ez az első ígérettel tett parancs, hogy ti. jó dolgod legyen és hosszú életű légy e földön..." — „És ti, atyák, neveljétek gyermekeiteket fegyelemben és az Úrnak intelmében" (Ef 6,1—4).

Kedves szülők! Már kiskoruktól fogva neveljétek a gyermekeket fegyelemben. Ne feledjétek soha: magatoknak nevelitek!

Apa, anya és gyermek: ennek a csodás háromságnak a házasságban, a családban *egynek* kell lennie! Az élet hangszerén legyen bár az egyik egyszerű pásztorsíp, a másik mesterhegedű... más-más dallamot játszik mindegyik szent hivatása szerint; egy a fontos, vigyázni kell a szimfóniára, a harmóniára, az összhangra!... Ez pedig csak akkor lesz meg, ha a tiszta lelkiismeret vezénylését, vezetését feltétlenül elismerjük! Akkor ez a családi zenekar — minél népesebb, annál szebben zengi a család békehimnuszát és Isten dicséretét!

Kedves Testvérek! — A szent család a kegyelem háza... a szent család a fegyelem háza... Valóban ilyen a mi családunk is? — Búcsúzóul lélekben térjünk be a szent család otthonába egy pillanatra

és végezzünk összehasonlítást... — Ti, férfiak, nézzetek nyílt tekintettel Szent József szemébe és vizsgáljátok meg, hogy mint talpig férfi, a mindennapi hősi kötelességteljesítés terén, mint hűséges férj, a házasélet szent területén, mint áldozatos családatya, a gyermeknevelés terén száz százalékra megtettétek-e kötelességteket? Hol maradtatok le és mennyivel és miért? Mi a terv a jövőre vonatkozólag?

A látogatás alkalmával pedig ti, édesanyák, tekintsetek bele Szűz Mária ragyogó szemébe és kérdezzétek meg magatoktól, vajon, mint feleség, mint édesanya, valóban hivatástok magaslatán álltok-e?! — És ha nem, ha hiányok és mulasztások történtek volna a múlt évben, akkor most ne hagyjátok el a názáreti otthont addig, amíg komoly elhatározást nem tesztek a jövőre nézve, hogy családotok és a Szent Család között a bensőséges barátságot továbbra is fenntartsátok!

És ti, gyermekek, kicsinyek és nagyok, akik itt vagytok, tekintsetek a kis Jézus áratatlan, csillogó szemébe, annak a kis Jézusnak a szemébe, aki engedelmes volt szüleinek. És fogjatok Vele kezet és kössetek Vele örök barátságot!

Testvérek, búcsúzóul mondjuk mélységes hittel és bizalommal:

— Jézus, Mária, József, a ti oltalmatokba ajánljuk családunkat!

— Jézus, Mária, József, őrizzétek meg szeretteinket minden szükségben!

— Jézus, Mária, József, legyetek mellettünk életünkben és halálunk óráján! Ámen.

III. A család nagysága

Aki kételkedik abban, hogy új világban élünk, az nézzen be egy 20—25 évvel ezelőtti családba és vegye szemügyre a mai családot, mindjárt észreveszi a nagy különbséget.

Hogyan fest igazán a mai család?

A szülők nem értik meg a gyermekeket, akik új világban élnek és széleskörű ismerettel rendelkeznek. (Mozi, film, rádió, televízió, magnetofon.) Most sokkal nehezebb szülőnek lenni, mint 20—25 évvel ezelőtt!

A gyermekek napról-napra eltávolodnak a szülőktől, amely sokszor már menekülésnek, árulásnak látszik.

A szülők és gyermekek kölcsönösen sebet okoznak egymásnak, amely sokszor nem is gyűlöletből, hanem inkább a megváltozott körülményekből ered.

Őszintén meg kell mondani, hogy sok minden megváltozott, ami a régi felfogás szerint a család életéhez tartozott, sőt meg is kell változnia! De az sem vitás, hogy mindaz, amit a családi élet új formáinak magasztalnak, nem mind jó, mert új!

Mindkét oldalról: a szülők és gyermekek oldaláról is sok jóakaratra, mértéktartásra és türelemre van szükség, de a család igazi nagysága, élete ebben a modern korban is a keresztény családból sugárzik ki.

Ha szilárd családi életet akarunk, három elvet kell szem előtt tartanunk.

1. *A családból nem lehet kiszakadni.* — A családi feladatok sohasem lezártak és készek, még akkor sem, ha a gyermekek bizonyos kort elértek, vagy az otthonból eltávoztak.

A felnőtt és férjes leány betegágyához az idős édesanya ugyanolyan szeretettel és aggódással siet, mint leánya kicsi korában.

A háborúban küzdő, vagy fogságban sínylődő házas fiúra a szülők mindennap aggódva gondolnak.

Mit jelent ez? — Azt, hogy nem lehet kiszakadni a családból! A családot nem lehet jó vagy rossz eredménnyel lezárni, mint egy tanfolyamot, vagy iskolát.

Bizonyos korhatár után nyugalomba megy minden dolgozó, de a szó igazi értelmében egy családapa sem térhet soha nyugalomba! Atyai feladata az utolsó lélekzetig tart! Csak a halállal zárul le az atya és anya nehéz feladata! De szent hitünk szerint a láthatatlan kapcsolat továbbra is fennáll a megboldogult szülők és gyermekeik között.

2. *A jól értelmezett család soha sem lesz unalmas.* — A kiváló jezsuita bíboros: Bellarmin Szent Robert mondotta, hogy a házasság „sacramentum perpetuum permanens". Tartós szentség, vagyis az egész életen át kegyelmet sugároz. Ebből két dolog következik: Ha a családnak tartós feladata van, akkor ez a tartós feladat mindennap új. Ez a különösnek hangzó állítás igaz, mert a tartós dolog új, míg a rövid életű egyhangú és unalmas. — Nézzük csak a természetet, minden évben újra éljük. A tavaszi virágzás, a nyári érés, az őszi és téli idő mindig ismétlődik és mégsem unalmas! — Egy művészi kép, szobor, épület, zenemű mindig új örömmel tölt el, mert kimeríthetetlen értékkel bír.

A családban is mindennap új feladatok, új események és körülmények adódnak és új sikerek születnek. Mindegyik ügye közügy! Közös izgalom, közös öröm követi egymást.

3. *A helyes házassági eszme garantálja a keresztény házasságot.*

A családi élet sokoldalú feladataira csak az lesz képes, aki két feladatot szívesen vállal:

a) *Készség az atyaságra és anyaságra.* Csak így születik meg a család! A férfi és nő szabad elhatározásból választották a házasságot és ezzel a családi élet alapjait lerakták. Az oltár előtt egymásnak örök hűséget esküdtek. — És mi lett azután?... Testvérek, szomorú tapasztalat, hogy nem a halál bontja fel végeláthatatlan sorban a házasságot, hanem a hűtlenség!

Ha az apa és anya feladatát jól látta el, szavuk és példájuk még haláluk után is olyan elevenen él a gyermekek között, mintha a közösség továbbra is fennállna. Minden szavuk, intésük, tettük példakép marad. Ha egy özvegy nem hajlandó új házasságra lépni, megerősíti vele a család eredeti bensőségét. — Ha a gyermekek, akik a szülők életében rossz útra tévedtek és az atya vagy anya halála után megváltoztak, ez szintén a család megőrző és gyógyító erejét bizonyítja! — Ha férfi vagy nő hátat fordít a családnak, amikor a reális, vagy kiszínezett nehézség előtt kapitulál, szükségképpen szerencsétlenségbe dönti azokat, akik otthon maradtak.

Ott boldog a család, ahol boldog a házasság! A nagy sem lehet boldogság, ha a kicsi szenved! Elszakad a lánc, ha egy szem is gyenge. Elszárad a fa, ha a gyökér beteg. — Így a családi közösség is tönkremegy, ha a házasság nem megfelelő.

Egy férfi és nő a házasságban örök és csodálatos életközösséget alapít. Érdekes a német elnevezés: Ehe (ewig), annyit jelent, hogy tartós, örök. A tartósság a házasság lényeges eleme! Azért emelte Krisztus a házasságot szentségi rangra, a keresztség, az Eucharisztia mellé, mert ez ábrázolja Krisztus és az Egyház szoros kapcsolatát.

b) *A családot összetartó erő: a fegyelem — tekintély.* A legkisebb közösség sem állhat fenn tekintély nélkül.

A fej az apa, — ha vezetésre képtelen, akkor az anya. Nincs roszszabb és károsabb, mint ha a két szülő ellentétes úton vezet. Olyan az, mintha a kocsit a két ló más-más irányba húzná! Ha a szülői vita a gyermek előtt játszódik le, mindig destruál. A szülőnek imponálnia kell a gyermek előtt. Egyéni keserveiket, gyengéiket ne teregessék a gyermekek elé!

Engedelmesség! Mindenkinek bele kell illeszkedni a közösségbe! A hivatalban, műhelyben, gyárban rend van... — Érdekes, mindenütt megkívánjuk a rendet, csak a család az a közösség, ahol úgy lehet járni-kelni, mint valami szállóban? Vagy még annál is szabadabban? A rejtélyes lakáskulcs, vagy kapukulcs birtokában! (Az egyszer a kézből kiadott kulcsot nem lehet visszavenni!) Aki lakáskulcsot ad nagy leánya, vagy fia kezébe, nem vethet szemére semmit, ha

éjfél után tér haza... És még jó, ha lábujjhegyen és nem zavarja fel a kedves szülőket boldog álmukból?! — Tudhat egy szülő lefeküdni és nyugodtan aludni, ha gyermekeit a nagyváros sötét éjszakája elnyelte? Vagy rezignáltan megadja magát és beletörődik a változhatatlanba?

Élni akarunk, Testvérek! — De hogyan? — A régi világkép elfakult, mint a ruha, kikopott. Új ember születik. A világképük is változik, de ne feledjük: *az erkölcsi törvény örök!* Bűntetlenül tartósan nem lazíthatjuk tovább!

Kedves Szülők! A tízparancsolat negyedik parancsát: Tiszteld atyádat... hogyan követelhetitek meg gyermekeitektől, ha a többi kilencet ti sem tartjátok meg! Vagy talán zavarba jönnétek, ha fel kellene most sorolni azokat?

Testvérek, vissza az Evangéliumhoz, vissza a szent Családhoz!

A családi hatalom korlátja: Krisztus hívása. — Isten alkotta a családot. Megszentelte, védte és sérthetetlenné tette, amikor maga is földi életét benne kezdte és élte le. — De megmutatta a család korlátait is. Egyrészt azzal, hogy teljes engedelmességet tanúsított földi szülei iránt, — másrészt mennyei Atyjának hívását követte.

A mai evangélium a helyszíni közvetítés elevenségével írja le a fájdalmat, amely az elveszett gyermek utáni vágyódásból fakad. Az emberiségnek ékes dokumentuma! Az esemény igazi nagysága mégis abban van, hogy Isten a legbensőbb családi közösségből kihívott egyet. És ennek a hívásnak *mindenki* engedelmeskedik: a gyermek, akit a hívás közvetlenül érint, — és engedelmeskedik a szülő, akinek az isteni igény előtt meg kell hajolnia. Igaz, e hívás mindkettő számára komoly áldozatot jelent. Lemondani pénzről, vagyonról, tiszteletről, hatalomról, utódról, vagyis lemondani mindarról, amit általában életnek neveznek. De éppen ez a lemondás, az áldozat áldását hozza a családra, amint Jézus lemondása és családjának lemondása is a megváltás szent áldását hozta az emberiségre.

A család nagysága itt végtelenül kitágul, ha Isten szavát ismét jobban meghallanánk: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint embereknek" (ApCsel 5,29). Áldozatvállalás nélkül nincsen házas élet, de nincsen papi élet sem. Ámen.

IV. Az engedelmesség evangéliuma

„Laetatus sum in his, quae dicta sunt mihi: in domum Domini ibimus" (Zsolt 121,1).

A vízkereszt utáni evangéliumi szakaszok az Üdvözítő ifjú éveit állítják elénk. Már nem zeng az angyali ének... Már nem ragyognak a betlehemi csillagok... Az Üdvözítő ifjú éveit homály fedi... A názáreti házban áldozatos élet indul. Sok év telik el komoly csendes munkában... Csak egy alkalommal törte meg az Üdvözítő ezt a csendet... Amint száraz, borús nyári éjszakán néha-néha hirtelen villámlás nappali fénnyel világítja meg a tájat, majd ismét vak sötétség borul mindenre, így a tizenkétéves Jézus templomi látogatása Jeruzsálemben az elrejtett ifjúkorból úgy ragyog elő, mint a gyertyatartóra helyezett fénylő gyertya.

Mit mond nekünk ez az epizód?

Háromszoros felhívást az engedelmességre.

1. *Engedelmesség viszi fel Jézust Jeruzsálembe!* — A régi zsidóknak szent jelszavuk: Fel Jeruzsálembe, az egész nép ünnepére, a dicső multú szent városba, a templomba, amely a jámbor népnek mindene...

Háromszor zarándokoltak évente Jeruzsálembe az Úr törvénye szerint: „Háromszor kell évente az ünnepet megülni... háromszor kell minden férfiembernek az Úr előtt megjelenni" (2 Móz 23,14). Ennek az ószövetségi parancsnak Isten emberré lett Fia is alávetette magát. A törvény szólt, — Ő igent és ámént mondott reá, mert Ő is felment Jeruzsálembe!...

Testvérek, gondoljátok csak el, amikor egy-egy falu apraja-nagyja Szentkútra, Máriabesnyőre, Bodajkra vagy más kegyhelyre készül a Szűzanya ünnepére, — micsoda sürgés-forgás, sütés-főzés, készülődés az egész faluban! Micsoda felemelő és lélekbemarkoló, amikor a kereszt és lengő zászlók után gyermekek, fiatalok és öregek, botokkal, tarisznyákkal, nyakukban olvasókkal lelkesítő énekek üteme mellett zarándokolnak a búcsújáró helyekre... És milyen szívbemarkoló ilyenkor a búcsúztató harangszó!... — A búcsú faluról-falura halad, míg célhoz ér.

A Szentföld útjain is hosszú zarándok-sorok feketéllenek, asszonyok, leányok ruhái ragyognak... Mindenütt csupa élet, mozgás, és öröm. Zsoltárénekek csengenek, buzgó imádságok zengenek... A Szentföldön nem egy, vagy két falu népe, hanem az egész ország népe úton van...

A búcsúban részt vett a tizenkétéves Jézus is szüleivel együtt. Zsoltárokat énekelve és imádkozva haladt a menetben. Őróla mondja

az Írás: „Jön a templomba az Úr és uralkodó, Akit kerestek, a szövetség Angyala, Aki után epedtek" (Mal 3,1).

A törvény szólt — és Ő engedelmeskedett. Isten akarata mindenek előtt! Ha Isten törvénye szól, hív, parancsol, tilt, követjük! Megadjuk „a császárnak, ami a császáré" mert megadjuk „Istennek, ami Istené" (Mt 22,21).

Az egész világrend, a törvényen, engedelmességen nyugszik: a csillagvilág rendje a Teremtő iránti engedelmességen alapul. Engedelmesség nélkül leszakadna az égbolt, összeomlana a világ: romok borítanák a földet... A természet engedelmességét hirdeti a négy évszak is: a csíra és aratás, a dagály és apály; a napkelte és napnyugta csodálatos üteme! Az egész világ ezt kiáltja: Van egy törvényünk!...

2. *Engedelmesség viszi be az Atya házába.* — Be a templomba Sion hegyén; oda, ahol évszázadokon át a hivők ezrei áldoztak és imádkoztak; ahol a főpap számtalanszor engesztelt a népért, ahol az áldozati állatok piros vére folyt...

„Itt vagyok, Uram, mert hívtál engem" — mondotta egykor az ifjú Sámuel, amikor éjjel hallotta az Úr hangját (1 Kir 3,5). — Itt vagyok, Uram, — mondotta a próféták királya — hogy akaratodat teljesítsem...

Amikor az ünnepeknek vége lett s a nép visszafelé tartott szülőfalujába, József és Mária is útnak eredt és csak egy napi járás után tűnt fel a kis Jézus távolléte. Eddig ugyanis abban a hitben voltak, hogy a rokonok vagy ismerősök között tartózkodik. Nyugtalan lélekkel visszafordultak, aggódva keresték, míg végül három nap múlva megtalálták... Hol?... A gyermekek között játszadozva? — Nem! — Szórakoztató látványosságok tömegében? — Nem! A rokonok meleg családi fészkében? — Nem! A templomban találtak rá, ahol a tanítók között ült, hallgatta és kérdezte őket...

A Szűzanya gyengéden megfeddi az elveszett gyermeket, hogy miért okozott szüleinek bánkódást elmaradásával. Jézus azonban rögtön és határozottan válaszolt: „Miért kerestetek engem? Nem tudtátok, hogy az Atyám dolgaiban kell lennem?" (Lk 2,49)

Mintha így szólt volna: A mennyei Atyával szemben az engedelmesség mindennél előbbre való!

Ez az *első* szó, amit az Evangéliumban Jézus szájából hallunk... — Ez az Atyának szóló engedelmesség.

Az utolsó szó az életben a Golgotán: szintén az Atyának szóló üdvözlet: „Atyám, bocsáss meg nekik..." (Lk 23,34).

Az egész út a jeruzsálemi templomi zarándoklat és a Golgota között: az engedelmesség ösvénye; az Atya akaratának teljesítése: „Az

én eledelem az, hogy annak akaratát cselekedjem, aki engem küldött" (Jn 4,34).

Testvérek! Milyen felemelő példakép ez számunkra is! Az élet és a haza tőlünk is kemény, vasfegyelmezettséget kíván! A fegyelmezettség — nagyon fontos! A munkában, az üzemben és gyárban! — A hivatalban és irodában! — Az iskolában és társaságban! — A családban és házasságban! — Fegyelmezettség — az egész életben!

Sokszor a fegyelmezettség kemény áldozatot kíván az embertől. — Sokszor a kísértő másfelé csalogat. — Miért vagy olyan bigott, miért tartod a törvényt? Miért vállalod a terhet, amikor könnyen kibújhatsz alóla?

Krisztus példát mutat: a törvényt nem külső kényszerből, hanem a *lelkiismeret* szavára, a jó Istenért, etikai, örök szempontok miatt kell megtartanunk!

— Uram, nehéz a munka törvénye, — de örömmel teszem, mert Te adtál példát a munkára!

— Uram, kemény a házassági hűség törvénye! De megtartom és nem lépek süppedékes talajra, mert Te mondottad: „amit Isten egybekötött, ember el ne válassza." (Mt 19,6).

— Uram, nagy gond a család és gyermek, — de nem fogom visszatartani teremtő kezed: nem leszek az élet koporsója, hanem bölcsője!...

— Uram, sokszor nehéz feletteseimnek, szüleimnek, elöljáróimnak engedelmeskedni, — de nem nézem személyüket: Neked fogadok szót, ha nekik engedelmeskedem...

3. *Engedelmesség viszi le Názáretbe.* — „Akkor hazatért velük és Názáretbe méne és engedelmes vala nekik" (Lk 2,51). Milyen felemelő példa! Arra kell törekednünk, hogy elöljáróinkban Isten helyetteseit lássuk, mert nincs más hatalom és tekintély, mint Istentől. A pogány Celsus maró gúnnyal a keresztények szemére vetette, hogy Krisztus anyja egyszerű munkásasszony; atyja szegény ácsmester és mégis engedelmeskedik nekik. (Orig.: Contra Cels. c. 6,16,24.)

Miért tette ezt, oly hosszú éveken át olyan odaadással?

Hajdan az engedetlenség volt az ember műve, amely mérhetetlen bajt zúdított az emberiségre... — Most az engedelmesség Isten műve, amely az embert a szerencsétlenségből kiemeli...

Ezért volt engedelmes nekik! — Azért ment egy kis városkába, amelyről az a szóbeszéd járta: „Jöhet-e valami jó Názáretből" (Jn 1,46), hogy hirdesse ma nekünk: „Le Názáretbe! Emberek! Akik annyira törtettek felfelé, akik annyira szerettek kritizálni, önmagatok fontosságát hangsúlyozni, tanuljatok tőlem engedelmességet, megadást, amint én tettem Názáretben." Hogy ezt el ne felejtsük, úgy

akarta, hogy még keresztjén is ott ragyogjon minden időkre: Jesus Nazarenus: a Názáreti Jézus!

Testvérek: „Vir obediens loquetur victoriam" (Prov. 21,26). Az engedelmességben gyökerezik a győzelem!... A királyi koronák — töviskoronák!... Azért mondotta később Krisztus: „Aki első akar lenni köztetek, szolgája lesz mindenkinek, mert az Emberfia nem azért jött, hogy Neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon és életét adja váltságul sokakért" (Mk 10,44).

Bármilyen poszton is áll valaki, nem számít! Aki a legszerényebb poszton, utcaseprűvel a kezében, vagy villamosjegy lyukasztóval a zsebében hűséggel megteszi kötelességét, éppen olyan hős, mint aki a laboratóriumban kutat, vagy a műtőben súlyos operációt végez, vagy magas kormánypozíciót tölt be...

Ebben a kötelességteljesítésben van lelki békénk és igazi örömünk... megnyugvásunk és tartós boldogságunk!

Ez bátorrá teszi a harc órájában! És boldoggá a győzelem idején, amikor hűségünkért megkapjuk majd a megérdemelt jutalmat. Ámen.

VÍZKERESZT UTÁN 2. VASÁRNAP

Olv.: Róm. 12,6—16. — Evang.: Jn 2,1—11.

I. A kánai menyegző

Krisztus első csodája, amelyet egyedül Szent János beszél el (Jn 2,1—11). Egyébként mindössze hét csodát mond el, de ezek közül a kánai menyegzőt teszi első helyre. Bizonyára külön célja volt vele.

Hol volt ez a Kána? — Egyesek szerint Kefr-Kenna, ahol Palesztína fiataljai szívesen kötnek házasságot. Újabban a valamivel lejjebb fekvő Kirbet-Qumran romjait ássák ki és ezért megoszlik a vélemény az előbbi és utóbbi hely között. Mindkettő közel van Názárethez, az első tíz, a másik tizennégy km-re kocsiúton, ösvényen pedig még közelebb. Természetes tehát, hogy Jézusnak, illetve Máriának lehettek ott barátai, vagy közeli rokonai. Nem kell feltételezni, hogy a kánai születésű Nathanael tanítványa hívta meg, még kevésbé kell arra gondolni, amit a középkori művészek ábrázolnak, mintha jelen esetben János tanítvány és Mária Magdolna esküvőjéről lenne szó.

A zsidó házasságkötés számos szertartás és örömlakoma közben ment végbe. Három naptól egy hétig is elhúzódott. A kánai menyegző tehetősebb emberek házassága volt, mert sok vendég volt jelen, hiszen a rituális tisztálkodásra hat kőveder vizet készítettek ki, mindegyik űrmértéke kb 40 liter lehetett (cf. *Daniel-Rops,* Jésus en son temps. Paris, 1951. pag. 196.)

Hogy itt nagyobb lakodalomról volt szó, az is mutatja, hogy külön majordomus, vagyis násznagy irányította az ünnepséget. Mégis elszámította magát! Kevés lett a bor! Érdekes, hogy ezt legelőször az asszonyi szem veszi észre: Mária szeme... Azonnal odaszól Jézusnak, aki az evangélium latin fordítása szerint mintha kemény, sőt elutasító választ adna. „Asszony, mi közöm nekem és neked?" Az arámban azonban ez a kifejezés: „asszony", egyáltalán nem udvariatlan megszólítás. Gyakran előfordul az Ószövetségben is. Jézus szavainak értelme tehát: Ne törődj vele! Ez az elutasítás valóságos volt, mert Jézus hozzáteszi: „Még nem jött el az én órám" — (Jn 2,4).

Hogy Mária sem látott e kijelentésben elutasítást, mutatja az a körülmény is, hogy meghagyta a szolgáknak: teljesítsék majd Jézus parancsát. Jézus az evangélium tanúsága szerint valóban a hat kővederbe öntött vizet ízletes, finom borrá változtatta...

Kedves Testvérek! Jézus eme szép gesztusával kapcsolatban de sok dologról lehetne most beszélni!

— Szólhatnék a házasságkötésről, amelyet megszentelt jelenlétével... és megkérdezhetnélek Téged, kedves Testvérem, hogy a te menyegződön annak idején ott volt-e Krisztus, hivatalos volt-e, vagy nem?

— Szólhatnék arról, hogy milyen éleslátású és figyelmes a női szem, különösen az édesanya szeme... Hát még a Szűzanya szeme, aki szerető aggódással figyeli minden lépésünket... Mater Dei: Mater nostra!

— Szólhatnék arról is, hogy a kereszténység nem a pesszimizmusnak, a szomorkodásnak, hanem az örömnek, az optimizmusnak a vallása, mert Krisztus első csodájával egy földillatú, természetes együttest keresett fel, és ezzel megszentelte az örömöt, az emberi vígságot... és nem a fájdalmat... De most nem ezekről kívánok szólni...

A bor-csodát nézzük inkább szimbolikus jelentésében.

Krisztus a vizet borrá változtatta. A színtelen, ízetlen vízből vidámító, nemes italt varázsolt... Szimbolikusan jelentheti a víz az ószövetséget, a bor az újszövetséget.

A kettő szoros összefüggésben van egymással. Nincs az ószövetségben lap, nincsen szó, amely ne vonatkoznék Krisztusra. *Bossuet* szellemesen jegyzi meg: „Az ószövetségi törvény rejtett evangélium, az evangélium pedig kifejtett törvény." Mégis milyen nagy a különbség a kettő között!

Az ószövetségi törvény parancsol, tilt, büntet, de nem gyógyítja meg gyengeségünket. Ez a félelem világa! Nem hat a lélek mélyére! Megüti a fület, de nem érinti a szívet, csak megrémíti azt. Nem változtat rajta, csak az érzelmeket zavarja meg, de a káros és kóros gyökeret nem tépi ki. Így a törvény csak a felületet érinti, de nem végez alapos munkát.

Az ószövetség vize az újszövetség borává változott, vagyis ez adja a kegyelem borát, hogy a törvényt teljesíteni tudjam. Krisztus ugyanis megszánt bennünket és égi erejű bort adott, kegyelmet, amitől az apostolok megrészegedtek az első pünkösd napján (Vö.: Ap-Csel 2,13).

Ez a bor, a szeretet bora adott erőt Ágnesnek és Cecíliának! — Ennek a bornak a tüze oltotta el minden szenvedésüket és így nem éreztek semmi fájdalmat. — Ez a törvény lángbetűkkel írja a szív mélyére: szeretet. Krisztus a félelem törvénye helyett a szeretet tör-

vényét állította. És mily csodálatos az emberi szív! Csak a szeretetnek van kulcsa hozzá. Csak egy nyelvet ért: a szeretet nyelvét!

Micsoda különbség a két törvény között! A Sínai hegy füstölgött, dübörgött az ég, Isten fenségétől rémület fogta el Mózest... — Az újszövetségben: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szív!" (Mt 11,29). Ott: „Ne közeledjetek, nehogy meghaljatok" (2 Móz 19,12). Itt: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtak vagytok és meg vagytok terhelve és én megenyhítelek titeket" (Mt 11,28). — Jöjjetek ide, betegek, én meggyógyítalak titeket... — Jöjjetek ide, vámosok és bűnös Magdolnák, én megszabadítalak titeket... — „Engedjétek hozzám a gyermekeket, mert ilyeneké a Mennyek országa" (Mk 10,14).

Ez az Újszövetség szelleme! A félelem hideg vizét, amely összeszorítja a szívet, a szent lelkesedés borává változtatja, amely a szívet kitágítja, bátorítja és feltüzeli.

A víz ízetlen, fád. Ilyen volt a régi törvény... De Krisztus az evangélium édes borává változtatta. A víz nem ad erőt, csak üdít, de a kegyelem bora igen! A bornak kettős tulajdonsága van: vidámít és jó kedvet ébreszt és ha szomorkodunk, feledtet. Azért iszik a magyar örömében és bánatában egyaránt. A hozzáértők szerint a jó és tiszta bor ritkán és mértékkel fogyasztva egészséges, sőt orvosság!

A lelki kegyelem és szeretet borának is ilyen kettős hatása van. Azért mondja Szent Jakab: „Szomorkodik valaki közületek? Imádkozzék! — Jó kedve vagyon? Szent énekeket zengedezzen"! (Jak 5,13).

Én is kérdem, Testvéreim: szomorúak vagytok? Felejteni szeretnétek? Szeretnétek a múlt bűneitől végleg megszabadulni? Igyatok a felejtés forrásából: merítsetek a bűnbánat szentségének üdítő, erősítő boráből!

Jó kedvetek van? Tiszta szívből, igazán örülni és vigadni szeretnétek? — Járuljatok az Eucharisztia kimeríthetetlen forrásához. Merítsetek, igyatok Krisztus lelkesítő boráből! Akkor életetek állandó menyegző lesz. A béke és kiegyensúlyozott harmónia dallamai csendülnek fel benne. Ámen.

II. A szeretet bora

Jézus és szent Anyja a tanítványokkal együtt lakodalmas vendégségbe, bankettra hivatalos. Jézus ezzel egyrészt megszentelte jelenlétével a házasságot, másrészt megmutatta, hogy az igazi keresztény lélek és szellem nem zárkózik be ici-pici kis egocentrikus bűv-

körébe. Részt vesz a tisztes, megengedhető szórakozásokon is és jelenlétével megszenteli azt. Érdekes, hogy az Úr Jézus első csodáját éppen ilyen összejövetelen, lakodalomban művelte.

De a bankett lelke, a bor kifogyott. Fösvénység, szegénység, hanyagság, vagy más ok miatt? — Nem tudjuk. Szűz Mária éber szeme azonban gyorsan észrevette a zavart és isteni Fiához fordult: — „Nincs boruk!" Ezzel kérte hallgatólagosan a közbelépését. De látszólag hideg elutasításban részesült: „Mi közöm hozzá, asszony!" (Jn 2,4) — Keménynek tűnik fel annak ajkáról, Akiről a múlt vasárnap olvastuk: „Engedelmes vala szüleinek" (Lk 2,51).

Azonban különbséget kell tenni a 12 éves gyermek és a harminc-éves férfiember között. Mint gyermek, az engedelmesség és a parancs áldozatát hozta — egyedül szüleié. Most azonban, mint férfi áll a világ elé és az otthon és így Mária is bizonyos tekintetben háttérbe szorul. Nem sérti szavaival anyját. Megváltó tevékenységének egész komolyságát fejezi ki, amit ezen a napon kezdett meg.

Amint megköveteli apostolaitól, hogy: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát" (Lk 9,23) — „hagyja el apját, anyját" (Vö.: Lk 14,25) — most példát ad apostolainak.

Amint a misszionáriusoktól és az Egyház papjaitól megkívánja, hogy papi kötelességeiket többre becsüljék rokonsági kötelmeiknél és fontosabb legyen a lelkek szolgálata, mint a hozzátartozók sorsa... most Ő is így tesz...

És hogy Mária nem vette szavait visszautasításnak, mutatja, hogy a szolgálókhoz így szól: „Amit majd mond, cselekedjétek" (Jn 2,5). Nemsokára... csodát művelt, amelyben az isteni gondviselés csodáját látjuk.

A kereszténység nemcsupán lemondás, böjt, és szomorúság, nem a világtól való futás, hanem öröm a Szentlélekben.

Az Úr Jézus megmutatta, hogy van szent öröm és vigasság is; azért Ő maga gondoskodott erről.

A bor a magyar ember barátja: iszik, ha szomorkodik, hogy felejtsen; iszik, ha örül, hogy még jobban örvendezzék. Lelkesedik és dal csendül nyomában...

Van lelki bor is: a szeretet bora. Ettől szabad lerészegedni! Ez is feledtet... a világot és annak minden hiúságát! Ez is tüzel, de szent lelkesedésre! Ez is dalra indít, de szent énekekre! Ez is örömre hangol, amit a világ nem ér fel!

Igyunk ebből a borból és az élet könnyű lesz!...

Kedves Testvérek! A kánai lakodalom észrevétlenül a mi házasságunkra figyelmeztet. Mikor is volt a mi lakodalmunk? 10—20—30 éve? Mit is ígértünk akkor? Ott a gyertyafényes oltárnál? Holtomig-

lan — holtáiglan... Semminemű viszontagságban... Isten engem úgy segéljen!

Ó, hányszor fogyott el a mi házasságunk bora: a szeretet, a türelem, az áldozat bora!...

Bizonyára boldog volt a kánai menyegző, mert ott volt Krisztus. — Akkor lesz boldog a mi házasságunk is, ha ott lesz Krisztus! Ó, micsoda erőforrás csak gondolni is erre!

— Nem szabad idegeskednem, zugolódnom — mert mit szól hozzá Krisztus! — Nem szabad durvának lennem, — mert mit szól hozzá Krisztus! — Nem szabad a hűséget megszegnem, mert mit szól hozzá Krisztus! — Nem szabad a tiltott virágokat leszakítanom, bármenynyire hajlanak is felém — mert mit szól hozzá Krisztus! — Nem szabad Isten kezét megakadályoznom, ha áldást akar adni — mert mit szól hozzá Krisztus!

Boldogtalan, kietlen, sivár a házasságunk? — Ó, Testvérek, sajnos, ennek legtöbbször mi magunk vagyunk az oka! Nézzünk csak komolyan befelé! Valahol utat tévesztettünk! Ösvényre, vagy hamis, téves útra jutottunk. — Vissza Krisztushoz! Akasszuk ki újra szobánk falára az ősi házi áldást és imádkozzuk el naponta:

Hol hit, ott szeretet,
hol szeretet, ott béke,
hol béke, ott áldás,
hol áldás, ott Isten,
hol Isten, ott szükség nincsen.

Igen, ha Isten velünk — ki ellenünk? — Mennyire más lesz szemünk csillogása, mennyire más lesz szívünk dobbanása, mennyire más lesz szavunk csengése, mennyire más lesz érzésünk, gondolatunk és minden cselekedetünk, ha Isten velünk van! Ámen.

III. Tudsz-e várni?

Még nem jött el az én órám!

Ha régi, pompás katedrálisba, vagy művészi templomba napsugaras nyáron betoppanunk, a nap állása szerint, hol egyik, hol másik értéke csillan fel előttünk. Hol a főoltár, hol a szószék, hol valamely szobor, vagy kép tündököl aszerint, hogy melyikre esik a nap fénye.

Így vagyunk az evangélium olvasásakor is! Hányszor olvassuk évek folyamán, hányszor halljuk — és mégis minden évben más-más szépsége tűnik elénk.

Példa erre a kánai menyegző története is! Majd Krisztus erőteljes alakja, majd a Szűzanya anyai gondoskodása, vagy a násznagy szo-

rongása tűnik szemünkbe. Ma, Testvérek, Jézusnak e szavaira esik tekintetünk: — „Még nem jött el az én órám."

Mit jelent ez a kijelentés Jézusnak — és nekünk?

1. Mit jelent Jézusnak?

Jézus számára azt jelenti: azt teszem, amit Atyám akar, akkor, ott és úgy, amikor, ahol és ahogyan Atyám akarja!

Olvastuk a múlt vasárnap, hogy Mária szemrehányására az elmaradás miatt mit válaszolt: „Nem tudjátok, hogy Atyám dolgaiban kell lennem?" (Lk 2,50).

A Fiúisten egylényegű az Atyával, mégis hitünk szerint Krisztus emberi természete szerint az Atya alatt áll, mivel az embersége teremtetett és időben egyesült az isteni személlyel: natus ex Maria Virgine, et homo factus est...

De emberi természet szerint is Isten Fia. Az angyal így szólt: „A szent, amely tőled születik, Isten Fiának fog hivatni." (Lk 1,35) Mint ember, mint jó gyermek Atyjának tiszteletet, szeretetet és engedelmességet kívánt tanúsítani. — Sokszor mondja Szent Jánosnál: „Én tisztelem az Atyát" (Jn 8,49). Vagy máshol: „A világ tudja meg, hogy én szeretem az Atyát és azt teszem, amit reám bízott' (Jn 14,31). — A kereszten is így szól: „Atyám, a Te kezedbe ajánlom lelkemet." (Lk 23,46.)

2. Mit jelent nekünk?

Krisztus kizárólagos érdeme, hogy az Atya minket is fiaivá fogadott (Gal 4,4) és ezáltal mi Krisztusnak testvérei vagyunk, tehát nekünk az Atya akaratának kell magunkat alávetnünk s nekünk is nyíltan meg kellene mondanunk adott körülmények között: „Még nem jött el az én órám" (Jn 2,4).

Sajnos, az emberek nagy hibája, hogy nem tudnak várni! Ez a türelmetlenség végigvonul az ember egész életén.

a) *Gyermekkor.* — Ki van írva: film 14 éven felül, vagy csak felnőttek részére. Tehát *nem* gyermekeknek! A felnőttek épülhetnek és tanulhatnak belőle. De a türelmetlen gyermekek is bemennek!... És fantáziájukat a vetített képek megtöltik nem kívánatos elemekkel... A film nem lesz élmény! Nem épít, hanem rombol!

A gyermeket nem szabad csak azért moziba engedni, hogy ne legyen otthon! Viszont a gyermeket jó filmre *küldeni* kell, de akkor is módjával! Elég két-három hetenként, vagy még ritkábban. Ha ritkán jár moziba, készül reá és a film élmény lesz — és maradandó! De sokkal jobb, ha a szülők *viszik*, vagyis együtt mennek a kicsikkel! Ekkor az eredmény még gyümölcsözőbb és a téma később is hasznos megtárgyalásra kerülhet otthon a családban.

Sajnos, nem így van! A gyermekek, fiatalok mennek válogatás nélkül és a szülők engedik, elnézik, vagy elszenvedik... pedig még nem jött el az óra!

b) Jön a farsang forró hangulata. Bál, tánc, udvarlás, eszpresszó szélesre tárja polip-karjait. Pedig itt is mennyi veszedelem rejtőzik a fény mögött. Ami veszélytelen, vagy kevésbé veszélyes idősebb korban, a kisebb korban nagyon is ártalmas lehet! — Itt sem jött el még az óra... A fiatal virágok lehullanak és idő előtt elhervadnak.

c) A fiatalok hivatás, állás, szakma nélkül összebarátkoznak — pedig még családalapításra nem is gondolhatnak — és olyan tilos vágányra kerülnek, ami egyedül a házasság joga és feladata. Kitaszítják magukat a tiszta ifjúság paradicsomából. Idő előtt beszennyezik magukat... pedig még nem jött el az órájuk!

d) A felnőttek, akik kitűznek egy célt és minden időt, energiát, erőt szertelenül annak megvalósítására fordítanak... észre sem veszik, hogy szerencsétlenségbe rohannak. — Ó, ha tudnának egy kicsit várni, később könnyű szerrel elérnék ugyanazt, mert... még nem jött el az óra!

Ránk szakad a szerencsétlenség, a betegség, a szükség. Utána a kétségbeesés! Kitör belülünk a keserűség: az életnek semmi értelme, semmi kilátás! Elfelejtjük, hogy ha nekünk nem is, de Istennek még lehet kiútja; ahol egyik ajtót becsukja, a másikat kinyitja — de csak akkor, ha eljön az ideje! Még nem jött el az óránk!

e) A lelki életben szeretnénk gyorsan előbbre haladni a hibák leküzdésében, az erények gyakorlásában és a tökéletességre való törekvésben. Türelmetlenek vagyunk! Ha nem megy olyan gyorsan, mint szeretnénk, feladjuk a küzdelmet! Elfelejtjük, hogy az ember belső élete olyan, mint a fa. Lassan nőnek a gyűrűk a fa törzsén, amely mind magasabbra nő. Így a belső életnek is időre van szüksége. Akkor leszünk készen teljesen, ha utolsó óránk elközelgett...

Ez a helyzet az *imánál* is. Ostromoljuk az Istent kéréssel, és könyörgéssel. Már-már felmondjuk a bizalmat, barátságot, és szeretetet Vele, vagy kétkedünk jóságában, irgalmában, igazságosságában, vagy talán már létezésében is! Ó, hányszor előfordul ez a buzgókkal is! Meg kell tanulnunk: Isten nem kapkod, nem türelmetlen, hanem vár, amíg bölcsességében az órát számunkra elhozza. Ha erre gondolunk, mennyi fájdalomtól és nyugtalanságtól szabadulunk meg.

Kedves Testvérek! Krisztus csodáival hatott, — de még inkább engedelmességével hódított. Kövessük példáját. Ámen.

IV. A család

Sok szülő úgy gondolkozik, hogy a nevelés olyan valami, ami csak úgy magától jön. — Mikor kezdődik a nevelés? — A bölcsőben. — Mikor végződik a nevelés? — A szülő halálával.

Az igazi nevelés a példa. Jó példa nélkül nevelni: annyi, mint szitába vizet önteni.

A szülői nevelésnek két nagy hibája van: az egyik, ha túl sok a szeretet, a másik, ha túl kevés a szeretet.

Mindent megadni, semmit megtagadni: saját életünk ostorává tenni a gyermeket. Római mondás: Ha a gyermek nem engedelmes, akkor parancsoló! Vagy osztunk parancsokat, vagy elfogadunk tőle. A nagy szeretet: önzés; nem engedi, hogy a gyermek saját életét élje. Aki mindent megenged, gyűlöli gyermekét. Sírjon inkább a gyermek, mintsem később te sírj miatta.

A szigorúság okos, szent szigor legyen, érezze a gyermek a mögötte dobogó szivet. Állandó korholás, dróton rángatás elviselhetetlenné teszi az otthont. A túlságos szigor elzárja a szülők szívéhez vezető utat, nem tud bizalommal, szeretettel lenni a gyermek.

A jó nevelés szent tőke, amely kamatot hoz a sírig, sőt a síron túl is.

A kicsinyeknek parancsoljunk, a gyermekeknek adjunk határozott rendszabályokat, az ifjaknak útbaigazítást, a felnőtteknek tanácsot.

A nevelés iránya: szorgalom, lelkiismeretesség, a munka szeretete, embertársak megbecsülése. Társadalomnak és hazának hasznos, derék embereket neveljünk, a menyország számára meg új lakókat, akikkel ott fenn is akarunk találkozni.

* * *

A családi otthon; iskola; a vallásos nevelés és az élethez szükséges erények pótolhatatlan iskolája.

A családi otthon templom: van láthatatlan oltára, amelyen a szülők nap mint nap meghozzák verejtékes áldozatukat. Ez az áldozat biztosítja a család fennmaradását természetes és természetfölötti értelemben. — Van szószéke, ahol a szülők élő példája száz szép szónál is jobban tanít. — Van örökmécsese, a családi tűzhely lángja, amely világít, melegít és utat mutat, és hazahív meghitt fényével, bárhová is kóboroltunk.

A családi otthon lépcső, amely örök célunkhoz, az örök otthonhoz vezet. A falon lévő kép és feszület, a mindennap elrebegett imádság, a vallásos áhítattal töltött ünnepek (karácsony, húsvét, első szentáldozás, házassági évfrodulók) mind, mind élremutató fáklyák,

amelyeknek fénye a végcél felé-, az örök otthon felé irányítják lépteinket és lelkünket.

* * *

Musset írja emlékirataiban: „Szüleimtől tanultam kereszténynek lenni. Anyám imádságtól átszellemült arca volt gyermekkorom első imakönyve! Amikor szüleim imádkoztak, mindig úgy tele lettem áhitattal, mintha templomban lettem volna."

A gyermek Isten félelmét az anyatejjel kell, hogy magába szívja. Nem igen tanul az meg imádkozni, akit nem az anyja tanít.

Fenelon püspök írja: — A család rendszerint annyira értékes vallásilag, amilyen értékes az anya. Ha az ő szívében oltár van, akkor az egész házat templommá tudja tenni.

Lamartine költő, francia miniszterelnök, mielőtt lefeküdni indult, mindig keresztet vetett magára. „Ezt édesanyámtól tanultam. Őszintén megvallom, keresztrevetés nélkül nem tudok elaludni."

* * *

Chateaubriand: „A szerencsétlenség óráiban a filozófia fáklyája kevesebb megnyugvást ad, mint egy Szűz Mária kép előtt égő mécses."

* * *

Szent Bernát: „Engedelmes vala nekik. — Ki és kinek? Isten Fia, akinek az angyalok szolgálnak, volt engedelmes Máriának és Józsefnek! Ó, csodálatos méltósága a szülőknek!"

* * *

A gyermek az örök élet kis vándora. Első léptei már Istent keresik! Első gügyögései Jézuskához szólnak.

* * *

A lélek teszi otthonná a lakást, az áldozatvállalás, lemondás, alkalmazkodás, imádság szentelik meg az otthon légkörét.

Az otthon melegség; kint hideg vihar, bent duruzsol a kályha, vagy a központi fűtés fűtőtestje árasztja a kellemes meleget. Helyes, kell, jó. De nem érzed, hogy emellett didereg a lélek!? Fázol, üresnek, sivárnak érzed lakásodat, mert hiányzik belőle a szívnek melege, hiányzik a lélek, hiányzik az Isten!

VÍZKERESZT UTÁN 3. VASÁRNAP

Olv.: Róm 12,16—21. — Evang.: Mt 8,1—13.

I. Erős hit

A múlt vasárnapi evangélium tanúsága szerint a kánai mennyegző után tanítványai hittek Jézusban (Jn 2,11).

Erre a hitre: erre az erős, erre a boldog, erre a bizakodó hitre van nekünk szükségünk! A mai evangélium szintén ezt a hitet emeli ki. Milyen legyen a mi hitünk?

Erős hit a mindenható Istenben

1. Milyen szánalmas a bélpoklos. Csupa seb a teste. Keleten még most is külön telepek vannak az ilyen leprások számára. E szerencsétlenek húsa darabokban rohad le. A szülők aggódása, a jóbarátok részvéte, az orvosok minden tudománya hiábavaló! Csak Egyvalaki segíthet rajtuk... „Uram, ha akarod, megtisztíthatsz engem!..." (Mt 8,2).

2. Milyen imponáló a kapitány. — A megszálló római birodalom büszke tisztje megalázkodik, és a csodatévőhöz, a megalázott zsidó nép prófétájához megy. A gyermekért mit meg nem tesznek a jó szülők! Semmit sem kímélnek. Ilyenkor nincs emberi tekintet...

A pogány kapitány alázatos imája — beteg szolgájáért aggódik — bekerült a liturgiába. „Domine, non sum dignus..." — Uram, nem vagyok méltó...

Testvér, itt van az Üdvözítő az oltáron, — a mi szívünkben... Tudjuk, hogy mindenható — de elfeledjük, hogy erre gondoljunk is... Milyen szegények és gyámoltalanok vagyunk!...

Boldog hit a jóságos Istenben

3. A hegyi beszéd kapcsán követi a népsereg Krisztust. A szegényeknek hirdetni az evangéliumot — ezért küldött az Atya engem

(Lk 4,18). A betegek gyógyítása önmagában nem volt feladata. Mégis milyen szeretettel emeli fel őket!

A racionalista, hitetlen Tamás egzakt bizonyítékot kér: „Hacsak nem látom... nem hiszek!... Erre Krisztus: „Tedd kezedet oldalamba... és ne légy hitetlen, hanem hivő! — Mire Tamás így válaszol: „Én Uram, én Istenem" (Jn 20, 24—29.)

Krisztus pedig: — „Mivel láttál, Tamás, hittél. Boldogok, akik nem látnak és hisznek."

Testvérek, ez szól nekünk is! Ámen.

II. A kafarnaumi százados

„Nem találtam ekkora hitet Izraelben!" (Mt 8,10)

A mai evangélium egy katonának állít emléket, akinek a nevét egyébként nem ismeri a világtörténet: a kafarnaumi századosnak.

Sok neves katonának állítottak már szobrot ércből és márványból, de ezeket az idők folyamán a feledés homálya eltakarta. A kafarnaumi kis laktanya tisztjét azonban, aki Jézus életében élt, soha nem felejtik el.

Ha a pszihoanalízis alapján elemezni akarjuk jellemét, egy sereg előnyös tulajdonságot találunk benne: a stramm fegyelem és pontos engedelmesség embere, azonkívül emberies, lovagias és szerény. Pompás típus! Maga Jézus lelkesülten beszél róla: „Nem találtam ekkora hitet Izraelben!" (Mt 8,10).

A II. vatikáni zsinat szellemében szerte a világon, imádkozunk az elszakadt keresztények egyesítéséért.

Felvetődik a kérdés: nekünk, katolikusoknak van-e komoly, élő hitünk Krisztusban? Nem kell-e szégyenkeznünk a másvallásúak, vagy vallásnélküliek előtt? Nemcsak formalizmus az, amit hirdetünk?

A kafarnaumi százados pogány volt. Nem volt tagja a kiválasztott népnek, — de a természeti erkölcsi törvény szerint istenfélően élt. E törvény Szent Pál szerint a pogányoknak is a szívükbe van írva (Róm 2,15).

Mint más tisztnek, neki is volt legénye, aki személyes szolgálatát látta el. Nagyon rendes és hű legény lehetett, de egyik napon súlyos betegség támadta meg. Az állapota reménytelennek látszott, Mindenki lemondott már róla... Csak gazdája nem! Mintha a beteg atyja lett volna, mindent megtett, hogy segítséget nyújtson. Remény és kétség tombolt szívében.

Mivel Jézus gyakran a Genezáret tava mellett időzött s ott nem egyszer csodákat tett, nem volt ismeretlen a százados előtt sem.

Feltámadt benne a kérdés: vajon a názáreti Jézus halálra vált szolgáját meg tudja-e gyógyítani? Szíve azt súgta: Biztosan! — De hogyan? — A zsidóknak ugyanis Mózes megtiltotta, hogy a pogányok házába belépjenek, különben tisztátalanokká váltak. Ennek ellenére eljön-e mégis Jézus? Hozzá, aki az unszimpatikus, idegen római hadsereg katonája?

Ahol emberi életről van szó, minden aggály eltűnik. A százados tehát felkeresi a Mestert: — Uram, szolgám betegen fekszik házamban... — Nem kellett többet mondania. Amikor Jézus hallotta a tényállást, rögtön indult, hogy vele menjen. A kapitány azonban ijedten elhárítja: — „Uram, ne fáradj, nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj, hanem csak egy szóval mondd és meggyógyul az én szolgám!" (Lk 7,6).

Testvérek! Jól értettük? Egy pogány, egy hitetlen válaszolt így! Erre maga Krisztus sem tudja visszatartani csodálkozását: — „Bizony mondom nektek, nem találtam ekkora hitet Izraelben!" (Mt 8,10).

Ami dicséret a pogány felé, — elmarasztalás Izrael felé. Itt élet és halál, imádság és munka, öröm és fájdalom — a vallásos szokások és előírások formális vágányán haladt. A vallásos légkört a külső formák szigorúan meghatározták; a szellem és lélek rég kihalt belőle. Az önzés és egoizmus takarója lett a vallásosság.

Fájdalommal látta Jézus népének ezt a vallásos kiüresedését és kihülését...

Nem a sokat szenvedett zsidó népet akarjuk itt érinteni. Mi, keresztények is abban a veszélyben vagyunk, hogy elszámítjuk magunkat. Mi, katolikusok is Isten kiválasztott népe vagyunk: populus Dei! Királyi papság — regale sacerdotium — kegyelemmel elhalmozva. A kereszténység révén Istenben új életre születtünk. Isten gyermekei és az ég örökösei lettünk. Krisztus titokzatos testébe vagyunk beiktatva, amely az Egyház. Ez a kegyelmi kiválasztás hálával, örömmel, de büszkeséggel is eltölt bennünket. — Igen, büszkeséggel! Nincs okunk tehát kisebbrendűségi érzésre, sem hitünk gazdagságának mások előtti eltitkolására.

De ez a katolikus öntudat sohasem lehet túlzó önelégültség és önteltség! Semmiképpen sem a mások hitének lebecsülése, akik az igaz Egyházon kívül vannak.

Krisztus Egyházához való puszta külső tartozás nem biztosítja örök üdvösségünket! A katolikus Egyháztól való pusztán külső távolmaradás pedig nem jelenti azt, hogy a másvallásúak mind elkárhoznak...

Az Egyház látható határán kívül van az isteni kegyelem láthatatlan világa! A másvallásúaknál is lehet igazi istenhit, mély Krisztus-

szeretet, igazi jámborság és komoly törekvés az önmegszentelődésre és erényre. Szent Ágoston szellemesen ezt így fejezte ki: — „Sokan vannak bent, akik kint vannak és sokan vannak kint, akik bent vannak." — Ez áll a valódi pogányokról is.

A II. Vatikáni Zsinat nem unios zsinat, az Egyház belső reformja a közvetlen cél. A távoli cél: minden Krisztus-hívő egysége Krisztus igaz Egyházában.

Ha imádkozunk a hit egységéért, nemcsak a keleti ortodoxokra és nyugati protestánsokra, az anglikánokra és metodistákra kell gondolnunk, hanem elsősorban magunkra, katolikusokra, akik a valóságban nem vagyunk már katolikusok!

Példaadó szeretettel mutassuk meg, hogy hová tartozunk!...

Ha mindnyájan ezt tesszük, akkor megtörténik egyszer az egyesülés csodája!... Ámen.

III. A legszebb örökség

Mennyi hitet találna Krisztus nálunk? Ha belépne a családunkba, ha benézne a szívünkbe?...

1. Pedig a hit a legnagyobb gazdagságunk!

A világhírű szobrász és festő: Michelangelo, így ír a hitről: „A hit minden kegyelmek foglalata, nélküle nincs e világon megelégedés, nincsen békesség. Mit használ nekünk, ha egyik kezünkben bírjuk a világ minden gazdagságát, ha a másikban nincs ott a mennyország kulcsa? — Ó, Uram, Ki nem fukarkodtál velünk szent véreddel, add meg nekem azt, amivel mindent megnyerek: a h i t e t!"

Franklin Benjamin, a nagy feltaláló pedig így tekint vissza életére: „Sokáig éltem és minél tovább élek, annál meggyőzőbb bizonyítékait látom ennek az igazságnak: Isten kormányoz az emberek ügyeiben." 1790-ben, halála évében így nyilatkozik: „Ön szeretne valamit megtudni az én hitemről? Credom, hitvallásom a következő: Hiszek egy Istenben, a mindenség Teremtőjében.Hogy Ő kormányoz mindent az Ő gondviselésével. Hogy Őt imádnunk kell. Hogy a legkedvesebb szolgálat, amit mi adhatunk neki, ha jót teszünk az Ő többi gyermekeivel. Hogy az ember lelke halhatatlan és igazságos ítéletet kap a másik életben, aszerint, hogy miképp viselkedett ebben az életben."

2. A hit a legszebb és legértékesebb örökség, amelyet szülő gyermekére hagyhat. Milyen megható *Arany János* végrendelete fiához:

Látod, én szegény költő vagyok:
Örökül hát nem sokat hagyok,
Legföljebb mocsoktalan nevet:

A tömegnél hitvány érdemet.
Ártatlan szíved tavaszkertében
A vallást ezért öntözgetem.
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem!

Mert szegénynek drága kincs a hit,
Tűrni és remélni megtanít:
S néki, míg a sír rá nem lehell
Mindig tűrni és remélni kell!
Ó, ha bennem is, mint egykor, épen
Élne a hit, vigaszul nekem!...
Kis kacsóid összetéve szépen,
Imádkozzál, édes gyermekem! (*Arany*, Fiamnak)

3. A hit csodálatos erőt ad, függetlenséget és lelki szabadságot sugároz.

Hitünk tanítását az 1963-ban elhúnyt *Sík Sándor* kötötte szép verscsokorba *Hiszek* c. költeményében:

Hiszem és vallom, szeretem és élem
Amit az Egyház hinni ád elébem.

. . . . . .

Hiszek egy Istent, ki három személy.
Az élő Istent, aki bennem él,
S akiben élek, mozgok és vagyok,
Kinek tenyerén megsimulhatok.
Akinek rám is éber gondja van,
És cselekszik bennem és általam.
Aki mozdítja minden mozdulásom,
S én jóban-rosszban boldogan imádom,
Intéző édes, mély akaratát.
Hiszek Istenben, hiszem az Atyát.

Égnek és földnek testté vált frigyét:
Hiszem a Krisztust, hiszem az Igét.
Akit az Atya örök óta szül,
És akiben szépséggé lesz a zűr.
Kinek emberré tetszett válnia,

Hogy Isten legyen az ember fia.
Ki, hogy mindennap eljöhessen hozzánk,
Ízlelnünk adta a rejtelmes Ostyát.
Benne az élet és benne az út.
Hiszek Istenben, hiszem a Fiút.

Hiszem a Krisztus-gyújtotta tüzet:
A Szellemet, aki a Szeretet,
Aki Szent Péter ajakán rivall,
Hegyeket bont, szíveket áthidal
És hét csatornán csorgatja beléd
Az élesztő kegyelem kútfejét.
Ki tüzet gyújt az embergondolatnak,
Kiből fölébe nőhetsz tenmagadnak
És mosolyoghatsz, alkothatsz, ölelhetsz.
Hiszek Istenben, hiszem a Szentlelket.

Élő hitemmel vagyok én szabad.
Mankó helyett kötöttem szárnyakat.
Ami akad a földön emberi:
Gazdag szívem testvérnek ismeri.
És ami túl az ember-körökön,
A végtelenség: ígért örököm.
És mikor üt a boldogságos óra,
Hogy befogadjon koporsóm gubója:
Hitem gyertyája utolsót remeg,
És Istennek ajánlom lelkemet. — Ámen.

IV. A Miatyánk világnézete

Az ember életbölcsességének három nagy próbája van: a bűntudat, a fájdalom és a halál. A világnak az a legnagyobb tudománya, amely eme három dolgon keresztülsegíti az embert. Az, amely megszabadítja a lelket a bűntudat nyomásától. Az, amely erőt ad az elviselhetetlennek látszó fájdalom viselésére. Az, amely bátorságot és erőt önt szívünkbe, hogy a halálnak szemébe nézhessünk.

Melyik a legnagyobb tudomány, amely keresztül segít bennünket a bűnön, fájdalmon és halálon? A neve: hiszek. Hiszek az irgalmas

Istenben, aki elengedi a bűnbánó bűnös adósságait. Hiszek a végtelen jó és végtelenül bölcs Istenben, aki megengedi, hogy a lélekre mért fájdalom kalapácsütései mindig mélyebbre vésődjenek, hogy a mi emberi természetünk gránitkövéből annál határozottabban és plasztikusabban domborodjék ki Isten képmása. Hiszek az örökkévaló Istenben, aki utolsó leheletemmel kezébe fogadja lelkemet és megadja neki azt, amit megszolgált: az örök boldogságot.

A halálban is Isten fogja kezed. Ne félj, csak higyj és szeress! Halálod mély álmából csodás ébredés lesz! A hitből boldog bírás.

Amikor betegágyon fekszel és semmi kilátás a gyógyulásra, és elhagyott, árván, egyedül szenvedsz: ó, akkor kell imádkozni: Hiszem, Uram, hogy jó Atyám vagy!

Amikor nyitott sírnál zokogsz és nyeled sós könnyeidet, mert ott fekszik, aki mindened volt e földön: gyermeked, szülőd, vagy hitvesed, könnyeid csorognak, egész valód sír! És ilyenkor lelked mélyén annál inkább suttogod: Hiszem, Uram, hogy jó Atyám vagy.

Jézus nem kényelmes előadóteremből hirdette tanítását. A legnagyobb megpróbáltatások között: a szenvedés tengeréből: — A keresztfán adott nekünk tanítást.

* * *

Szent Polykárp püspök és vértanú Szent János apostol tanítványa volt, ő szentelte fel smyrnai püspökké. A püspököt 155-ben elaggottan bíróság elé hurcolták. Bíró: Tagadd meg, átkozd Krisztust és én szabadon bocsátalak! Polykárp: 86 éve szolgálok Krisztusnak. Ő soha sem bántott engem. Hogyan káromolhatnám én Őt, az én Királyomat és Megváltómat! Istent dicsőítő és magasztaló imádsággal, bátran és derűs lélekkel lépett a máglyára.

* * *

Hinni, és megvallani ezt a hitet egy élet áldozatos vállalásával!

Élni a *Miatyánk* világnézete szerint derűs és borús napokban. Egy kínai író szerint a keresztény úgy él e világban, mint akinek szerető édesatyja van az égben, a hitetlen ember pedig árván, elhagyatottan járja életútját.

Atyánk az égben! — Milyen szép is az, amikor minden olyan jól sikerül, olyan simán megy. Karácsonyest. Az egész család boldog; szép karácsonyfa, terített asztal, ajándékok. Havas utakon éjféli misére megy boldogan az egész család. „Jó az Isten."

De vallani és vállalni a Miatyánk világnézetét akkor is, ha jön egy karácsony, amikor a család tagjai szétszóródtak, a gyermek súlyos

betegen fekszik, karácsonyfára sem telik, csak egy fenyőág a szimbólum, nincs dúsan terített asztal, inkább a betevő falat szürke gondjai ülik meg a lelket, mint sűrű, nehéz köd: Ilyenkor is vallani: Atyánk az Isten, hiszem Őt és túlcsorduló lélekkel énekelni, mint szent Erzsébet, a *Te Deumot!*

Szép húsvéti allelujás körmenet, fölvenni az ünnepi ruhát, kiállni öntudattal, büszkén Krisztusért, ugy-e, milyen fönséges? De vallani a hitet akkor is, ha Krisztus a keresztútra hív, a meghurcolást, a szegénység, az üldözés, a félreismerés, a támadás keresztjét kell viselni Krisztusért. Akkor is hinni és boldogan, könnyek közt is mosolygón, boldog lélekkel megvallani Őt!...

Szép a derűs bérmálás, püspök-fogadás; Krisztus harcosa, Szentlélek lovagja lettél! Mily nemes hivatás! De a szürke hétköznapok idegőrlő légkörében is a Szentlélek lovagja maradni, a szeretet sugarát osztani, amikor az egész környezet szeretetlen, kiállhatatlan és rosszakaratú! Megbocsátást hirdetni szóval és tettel, amikor mindenki bosszúért liheg körülötted. Ez a Szentlélek lovagjának hite! Ez a *Miatyánk* világnézete!

* * *

„Kincsem csak egy; a lelkem
Az ég enyém akárhol,
A föld anyám akárhol,
Az ember itt is, ott is,
Csak testvérem, barátom.
És jó lakás a lelkem:
Amit belétanultam,
Amit beléneveltem,
Amit belédaloltam,
Az cserbe nem hagy engem.
Csak kettő kell nekem:
Az Isten és a lelkem."

Sík S.

VÍZKERESZT UTÁN 4. VASÁRNAP

Olv.: Róm 13,8—10.—Evang.: Mt 8,23—27.

I. Mit féltek, kicsinyhitűek? — A szenvedés

1. Előttünk a Genezáreti tó. Festői kép. A tanítványok a hullámzó tengeren ringó csónakban... Az Úr az éjjeli imádságban és a nappali szakadatlan prédikálásban, gyógyításban elfáradt... A himbálózó csónakban eltörődötten elszunnyadt. Egyszerre csak váratlanul vihar tört ki. A tanítványok megrémültek. Milyen hamar kétségbeestek! Kicsinyhitűség szállta meg őket. Velük a hatalmas Úr — és a veszedelemtől félnek!... — Velük az Élet — és a haláltól rettegnek... — Velük a Mindenható — s a természet erőitől megrettennek... — Velük minden remény beteljesedése — és kétségbeesnek...

Felrázzák a szendergő Mestert és könyörögnek: — „Ments meg minket, Uram, mert elveszünk!" (Mt 8,25).

Krisztus fenséges nyugalommal szól: — „Mit féltek, kicsinyhitűek?" — Szinte szemrehányóan mondja: — Miért estek mindjárt kétségbe? — Parancsolt a szélnek és tengernek — és nagy csendesség lett. Egyszerre elült a tomboló vihar...

2. *Az élet tengere.* — Az élet hullámzó tengerére előbb-utóbb minden embernek ki kell eveznie. Nem maradhatunk mindig a szülői ház zavartalan, csendes öblében... Vannak, főleg a fiatalok között, akik még nem tudják, mi az élet. Azt hiszik, mindig nyíló rózsák között járnak, minden mosolyog, örül, dalol, muzsikál nekik. Minden szépnek, kedvesnek, kellemesnek tűnik... — De ezek a jóhiszeműek hamarosan kiábrándulnak... Csalódottan döbbennek rá, hogy a föld nem a boldog paradicsom, hanem a siralom könnyes völgye. Ha van is öröm, ürömmel kevert, — ha nyílik is a rózsa... tövissel szegélyezett. Ez a realitás!

Mások, akik már az élet hullámain hányódnak-vetődnek, kétségbeesetten azt hiszik, hogy csak ők és egyedül ők a szerencsétlenek. Fájdalmasan tör fel belőlük a keserű bánat: — „Ez szerencsés — én

szerencsétlen. Ez gazdag, szépen jár, minden sikerül neki — én pedig szegény koldus. Ez egészséges, majd kicsattan az életerőtől — én állandóan betegeskedem. Ez gyönyörű autón száguld — énnekem még autóbuszra is alig telik, csak a villamos lépcsőjén csüngök. Ez gyorsan halad előre, gyönyörű lakást rendezett be magának — én meg csak küszködöm, eredmény nélkül és még a szükséges ruházkodásra is alig telik..."

Testvér! Ne irigyeld őket! Mert ki tudja, a gazdagok valóban gazdagok-e? Valóban szerencsés-e a szerencsés? — Valóban egészségesek-e ezek a piros arcúak? — Nem hiszem... — „Nemo ante mortem beatus!..." Halála előtt senki sem boldog igazán! A külső dísz — sokszor belső nyomort takar... — A külső fény — belső gyászt fed el... — A külső mosoly — sokszor belső keserűséget rejteget... A látszólagos egészség — sokszor belső pusztulás takarója...

2. A világon mindenkinek szenvednie kell. A kellemetlenségek is Istentől származnak, vagy, mert küldi — egyenesen; vagy mert megengedi. Találóan mondja az olasz közmondás: „Non cade foglia che Dio non voglia." A falevél sem esik le Isten tudta nélkül. Ha rosszak vagyunk, irgalmasságából sokszor a szenvedés ostorával terel vissza minket Isten a hűtlenül elhagyott atyai házhoz. Ha jók vagyunk, a végtelenül bölcs Isten alkalmat nyújt, hogy tökéletlenségeinket is kiengeszteljük, türelmünkről, hűségünkről tanúságot tegyünk és a megváltás munkájában társai lehessünk.

Testvér! Ha bármi kellemetlenség, betegség, szerencsétlenség, csapás, megalázás ér, gondold meg: a te lelki javadat szolgálja minden. Simulj bele — tudom, nehéz, — Isten tenyerébe és nyugodjál meg szent akaratában!...

3. Sokszor nem tudjuk, miért történik ez, vagy amaz és pont énvelem!? — Később talán évek múltán hálával gondolunk ezért a jóságos Istenre. Úgy vagyunk, mint Cantu Cesar egyik parabolájában szereplő vak: ... Eltévedt az erdőben, sziklás, meredek utak közelében. Egy jószívű ember karonfogta és vezette. Minthogy két oldalt szakadékos mélység tátongott, kénytelen volt a keskeny út közepén vezetni a vak embert. Ez pedig tövises, köves volt. A vak zúgolódott, szidta. Kegyetlennek nevezte jóakaróját, hogy ilyen rossz úton vezeti és nem gondolt arra, hogy így menekült meg a halálveszélytől és egészségesen hazatért...

Ilyen vakok vagyunk sokszor mi is! A tövises, keresztekkel tűzdelt, meredek, fáradságos ösvényen nehéz és fájdalmas a járás. Sokszor zúgolódunk. Könnyezünk és panaszkodunk. Nem vesszük észre, esetleg csak évek múltán, hogy a végtelenül jó Isten így vezet egyéneket és nemzeteket az örök igazságok útján. Így vezérel haza az örök boldogságba.

Hányszor mondják: annyi megalázás, csapás, kereszt ért már engem, hogy rég eldobtam volna életemet, ha nem volna hitem! — A katolikus vallás sem teszi paradicsommá a földet, ezt nem is tanítja. De az életet elviselhetővé teszi!

Kedves Testvérek! A nagy élettengeren számtalan kis életsajka hánykolódik — sokszor reménytelenül. Kétségbeesett lelkek utolsó erőfeszítéssel szinte végkimerülésig eveznek... A part messze még nagyon. Úgy látszik, a Mester alszik... és sem a vihar tombolása, sem a tenger háborgása, sem a kétségbeesettek jajveszékelései nem tudják felébreszteni... Pedig a Mester nem alszik. Mindent lát és mindent tud... Csak próbára tesz...

Egy biztos: ha életünk kis sajkáját erősen a Szentlélek hajójához kötjük, nem merülhetünk el a habok között, ha a tajtékzó tenger hullámai a vizet sokszor az arcunkba csapják is. A legnagyobb szenvedés és megpróbáltatás közben is, ha igazán hivők vagyunk, szelíd békesség, szélcsend honol lelkünkben, mert velünk az Úr szent kegyelme, maga a Mester az Eucharisztiában! Ámen.

II. A bizalom

A mai evangélium a b i z a l o m evangéliuma.

1. „Qui nescit orare, pergat ad mare." A háborgó tenger megtanít imádkozni!

Milyen hirtelen jön a Balatonon a vihar! A tükörsima vizen tajtékzó fehér habok emelkednek a sötétben kísértetiesen az ég felé. Remegés fogja el az átkelőket különösen este vagy éjjel. Mindenki fellélegzik, midőn a parton a villanylámpák imbolygó fénye szemükbe ötlik. Közel a part! — Hát még milyen lehet a vihar a nagy tengereken, az óceánon?

A Genezáreti tó 250 méterrel a Földközi tenger szintje alatt fekszik, magas hegyektől körülvéve. A rajta dúló viharok életveszélyesek. Ha a természet jeleiből következtetnek a vihar érkezésére, a halászok nem mennek halászni, mert tudják, ilyenkor nincs visszatérés.

Mint az üres teknőt, úgy dobálják a szilaj hullámok az apostolok kis hajóját. Mindenki remeg! Mindenki fél! A halálfélelem szorongatja és fojtogatja őket! — Hirtelen felkiáltanak: — Itt a Mester! Felébresztik. Segítségét kérik. — Ő kinyújtja kezét... és a tomboló vihar egyszerre megszűnik és a zúgó tenger megjuhászodik.

2. A vihar az élet tengerén is nem egyszer kitör.Külső vihar: betegség, szerencsétlenség — odavág a kétségbeesés sziklafalához. A

belső viharok: az egyedüllét félelmetes érzése, aggályok, szorongások, tépelődések marcangolnak. Feldúlják lelkünk csendes tavát. A szenvedélyek viharában erősnek lenni, nem úszni az árral, hanem szembe vele: kemény feladat!

„És nagy csendesség lett" ... olvassuk az Írásban. — A hivő embernek a betegségben erőt ad, a szomorúságot örömre változtatja a hirtelen feltűnő Mester. Itt van most is: az oltáron, az Eucharisztiában, ugyanazzal a hatalommal, mint akkor, csak a hitünk gyengébb, mint az apostoloké.

Kedves Testvérek! A jövőt nem tudjuk... Ezért engedjétek be Krisztust lelketek kis csónakjába. Hosszú az út... Sötét a tenger... A vihar ismét váratlanul kitörhet... Ha szívetekben van, bármikor Hozzá fordulhattok: „Uram, segíts, mert elveszünk!" (Mt 8,25). És Ő nem késlekedik. Nekünk is visszaadja lelki békénket és egyensúlyunkat. Ámen.

III. A háborgó tenger: imádkozni!

A mai evangéliummal kapcsolatban felvetődik a kérdés: mire volt jó ez az esemény. Nem lett volna egyszerűbb a hajóutat elhagyni, vagy a vihart előbb elhárítani? Isten gondolatai nem a mi gondolataink!

Krisztus az emberek tanítója nemcsak szavával, hanem tetteivel is.

A mai evangélium bizonyíték arra, hogy: Qui nescit orare, pergat ad mare. A veszedelem megtanít imádkozni.

A viharzó tengeren töltött éjszaka kitörölhetetlen nyomot hagy az ember lelkében. A veszedelem félelmet kelt. A félelem hitet ébreszt. A hit imát fakaszt. Az ima magát Istent ébreszti.

1. *A veszedelem félelmet ébreszt.* — A galileai tengeren, a csillagok békés fénye alatt a szunnyadó Mesterrel olyan jó együtt lenni. Senki sem gondol a viharra, veszélyre. — És váratlanul félelmetes vihar támad. A vizet felkorbácsolja. A hullámok elnyeléssel fenyegetik a kis halászcsónakot. A tanítványok minden erejüket megfeszítik, hogy a helyzeten úrrá legyenek. De mindinkább be kell látniuk, hogy az elemek hatalmával szemben tehetetlenek. Csak pillanatok kérdése és a csónak a hullámok martaléka lehet. Rémület és kétségbeesés szállja meg a tengerhez szokott halászokat is. Csak egy Valaki alszik nyugodtan: a Mester...

Íme, így fest az emberi élet is. Ott sincs mindig szélcsend!...

A lelki életben is fáradságos, kemény munkára, harcra, elszánt-

ságra és kitartásra van szükség. A sikertelenség, a csalódás, a kedvetlenség, a lelki szárazság hullámai sokszor elnyeléssel fenyegetik a lelket. A kísértő odasúgja: — Már sok, nem bírod, vesd el magadtól! Mire való ez?

A szenvedélyek felkorbácsolt viharai a kis élethajókat sokszor hatalmukba ejtik. Hánykolódik evezőtörötten, reménytelenül...

Micsoda vihart vált ki lelkünkben az elválás? A hitves hitvestársától, az édesanya gyermekétől, a jóbarát barátjától kényszerül elszakadni — örökre!... Az elmúlás, a halál, a gyász hány lélek sajkáját tölti meg bánattal, keserűséggel, kétségbeeséssel?

Ilyenkor a megtorpant lélekben felsír a szörnyű kérdés: „Már Isten is elhagyott bennünket?" Ó, nem! Amint nem hagyta el tanítványait ama félelmetes éjszakán, úgy nem hagy el bennünket sem!

Testvér, ha ilyen viharba kerülsz, ne kételkedj, hanem higyj!

2. *A félelem hitet ébreszt.* — Miért vezeti Krisztus tanítványait a viharba és veszélybe? Tanítást ad nekik egész életükre. Mert viharban, veszélyben kellett hirdetni nekik az evangéliumot. És mit tanultak ama szörnyű éjszakán? — Azt, hogy vannak idők és helyzetek, amelyekben a saját erő nem elégséges! Rájöttek, hogy ebből a szükségből csak az Úr tud kiszabadítani. Az Ő jelenléte a hajócskában megőrzi a kedvet és hitet ébreszt, amely sugallja: — Ő biztosan segít.

A hit, az igazi hit nem gyöngül, hanem erős és kemény lesz a szenvedés tüzében!

Ha a szenvedés viharában a sajgó szív kérdi: hová forduljak, már senki sem segíthet, — akkor a hit feleli: — Van egy valaki, Akinél semmi sem lehetetlen! (Lk 1,37). Aki mindig azt akarja, ami javadra válik.

Hányan soha sem gondoltak volna Istenre, ha nem kerülnek a szenvedés és szomorúság helyzetébe. Milyen szörnyen elhagyatott az ember — ezrek között is — védtelenül, Isten nélkül. Hogy feltör a sóhaj az elfelejtett, elvesztett Isten után!

3. *A hit imát ébreszt az emberben.* A tanítványok felébresztik az alvó Mestert: — Szabadíts meg, Uram, mert elveszünk (Mt 8,25).

Figyelmeztetés ez nekünk, hogy a szenvedés, a veszély, a szomorúság időszakában nem félni, kételkedni és kétségbeesni kell, hanem imádkozni! — Hittel és bizalommal! — Ó, milyen más a mi imánk? Felületes, szórakozott, erőtlen, eredménytelen! És ezen csodálkozunk?

4. *Az ima magát Istent ébreszti.* — A Mester figyelmeztet minket — de hányszor: — Mit féltek, kicsinyhitűek? — Azért nem nyertünk meghallgatást, mert inkább megalázásra, mint felmagasztalásra voltunk érdemesek.

A tanítványok azt hitték, fel kell ébreszteni a Mestert, hogy meg-

meneküljenek. Nem jól értették a dolgot. Isten mindenhatósága soha sem alszik. Mindig éberen vigyáz! Még hajunk szálára is; — csak mi nem gondolunk rá . . .

Imádkozzunk, Testvérek, bizalommal és Isten mindig meghallgatja, amit kérünk, vagy jobbat ad, ami inkább válik lelkünk javára. Ámen.

IV. Közelebb, közelebb Uram Hozzád!...

Bennünket is érhetnek veszélyek és csapások, szerencsétlenségek és megpróbáltatások. Sokszor úgy látszik, hogy Isten nincs velünk, hogy elhagyott minket, hogy alszik. De azért ne engedjük át magunkat a kísértő gondolatnak. Ne legyünk kicsinyhitűek! Isten mindenütt és mindig velünk van! Tud mindent! Lát mindent! Csak azért engedi meg néha a veszélyeket, hogy ne bízzuk el magunkat, hogy alázatosak legyünk. Legyünk meggyőződve, hogy Isten a szerencsétlenségeket is javunkra fordítja. Isten nem akarja a bűnös halálát, hanem, hogy megtérjen és éljen!

Jézus megmentette az apostolokat a hajótöréstől. Bennünket is megszabadít minden gonosztól, ha erősen bízunk Benne, ha az apostolok példájára a szerencsétlenségben Hozzá folyamodunk. Aki Istenben bízik, sohasem csalatkozik.

* * *

Ínségbe kerülsz. Betegség, szerencsétlenség, lelki bánat, és minden összeesküdött ellened! A kétségbeesés szélére sodródtál. Vajon Isten nem azért engedte rád, hogy téged Krisztushoz közelebb vigyen? Hányan találták meg ismét Krisztust épp a szenvedésben? És kitör a kiáltás: Uram, segíts, mert elveszünk!

És a belső viharok! — Körülötted minden le akar húzni a mocsárba. Ilyenkor erősen állni, nem együtt úszni az árral, hanem ellene: — Uram, segíts!

Tombolhat az orkán, ha Jézus a szívedben van! Nyugodtan vitorlázhatsz előre, mégha az árboc kettétörik is, Krisztus a te hű kísérőd, sohasem hagy el téged!

* * *

Az élet olyan mint a hajó, amely átmegy a hullámzó vizen s miután átment, nem találod nyomát a habokban.

Midőn a Titanic, a hatalmas óceánjáró, 1912. április 16-án elsüllyedt, utasai ezt énekelték:

Közelebb, közelebb, Uram, Hozzád,
Boldogan ölelem szent kereszted át.
Édes lesz az nekem, hisz Te fogod kezem.
Közelebb, közelebb, Hozzád, Istenem!

Ha vándor utamon a nap leszáll,
Nyugtot fáradt fejem csak kövön talál.
Álmomban rebegem, Tiéd az én szívem.
Mindig csak közelebb Hozzád, Istenem.

Lépcsőket álmodom, Hozzád vezet,
Kegyelmed felsegít ott majd engemet.
Angyali szózat hív, repes Feléd szívem.
Mindig csak közelebb Hozzád, Istenem.

Repeső szárnyakon, felhőkön át
A csillagok között fel-fel Tehozzád!
Melletted a helyem, Neked adom szívem.
Közelebb, közelebb, Hozzád Istenem.

Tudom, hogy arcodat megláthatom,
Véget ér egykoron sok-sok bánatom.
Sóhajom végszava e hő ima legyen:
Mindig csak közelebb Hozzád, Istenem.

Bízunk Istenben, mert életünk hajójának kormánya mennyei Atyánk kezében van.

Breton halászok imája: „Uram, az én bárkám kicsiny, a Te tengered nagy. Uram, segíts rajtunk, légy velünk!"

S ha hajóm indul a rév felé,
Törhetnek rám dúló viharok,
Nem vesztem el reményemet,
Velem az Úr! A révbe jutok.

*Jób*bal mondjuk: — „Ha a jókat elvettük Isten kezéből, a rosszakat miért ne vegyük el" (Jób 2,10). — Uram, legyen meg a Te akaratod, ha én nem is értem azt meg!

1956. július 25-én az Andrea Doria olasz hajó összeütközött a Stockholm nevű svéd óceánjáró hajóval, az Atlanti Óceánon. 1700 ember eszeveszetten szaladgál, rohan. Kitör a pánik. A leányok cipőjüket, az asszonyok estélyi ruhájukat, a férfiak pénztárcájukat keresik. Csak egy ötéves fiúcska térdel le a nedves, iszapos fedélzeten és imádkozik egyedül! — A többi cinikus pogány marad ...

VÍZKERESZT UTÁN 5. VASÁRNAP

Olv.: Kol 3,12—17.—Evang.: Mt 13,24—30

I. Tévedés és tévedő

Krisztus Urunk a mai evangéliumban nem a növényvédelemről tart nekünk előadást, hanem hasonlatot mond, hogy könnyebben megérthessük a nehéz kérdést. Milyen igazságot akar szemléltetni?

1. A hasznos és gyomnövények szorosan egymás mellett nőnek. Annyira szorosan, hogy gyökerük szinte egészen összefonódik. Sokszor gyakorlott szem is alig tudja megkülönböztetni, milyen sok hamisságot és áltatást, képmutatást rejtenek! Különösen akkor, ha nagy a gyom.

A jó és rossz együtt van a világon... Júdás: apostol és áruló. — Péter esküdözik, hogy kész a halálba menni Mesterével és levágja Malchus fülét. És... és még ezen az éjszakán háromszor megtagadja Őt. Sőt még magát Krisztust is megkísérti a gonosz lélek! Hát még bennünket? Minden napnak szinte minden percében érezzük, hogy körülöttünk settenkedik a sátán...

2. A gyom, a konkoly külsőleg tetszetős és megtévesztő. Olyan, mint a mérges gomba! — Milyen szép a piros kikirics, vagy a kék búzavirág. És mégis kitépjük!

A francia forradalomban micsoda gyönyörű eszmék égtek: szabadság, egyenlőség, testvériség — és mennyi szenvedés, vér és a quillotine... — A haladás nagyszerű eszméjének útján mennyi szenvedés húzódik meg. Azt mondjuk a másiknak: „csak te" — és azt gondoljuk: „csak én!"

Az ígéretek milyen sok képmutatást, áltatást és hamisságot rejtenek. A fiatal leányokat az avatottak nagyszerű ígéretekkel csábítják el. Eget, földet ígérnek. És a hiszékenyek el is hiszik... — Mennyi ürességet és szellemi szegénységet takar a pucc és divat. A szép szó: „ruha teszi az embert" — vigyázat! — el ne vakítson! Minden szép külső nem takar ugyanolyan belsőt!

Jön a farsang, a karnevál: Isten veled, hús! De nem a húsnak

mondunk búcsút, böjtöléssel, hanem a morálnak és sokan csak húst látnak egymásban és nem veszik észre a halhatatlan lelket!...

A gyönyörű virág legtöbbször mérges növényt takar.

3. Egyes mérges növények gyógynövények. Vannak hasznos mérgek is, amelyek gyógyítanak... A régiek még ismerik a gyógyfüveket. — Isten fűbe, fába tette az orvosságot — szokták mondani. Gyógyteát készítünk meghűlés, epe, vese, gyomorbaj, reuma ellen. Sokszor keserű, de gyógyít!

A rossz is gyógyító erővel bír! Isten a rosszat is jóra fordíthatja... Nézzük csak Egyiptomi József megkapó történetét, vagy Krisztus keresztútját és halálát...

4. Hagyjátok nőni az aratásig! (Mt 13,30) — Micsoda nyugalom! Isten tud várni! A rosszal szemben is! Ez legyen a mi életstílusunk is. Egyéni és közösségi életünkben egyaránt. János pápa is türelemre int, újszerűen mondja 1963. ápr. 11-én kiadott „Pacem in terris" híres enciklikájában: „Sohasem szabad összetéveszteni a tévedést a tévedővel, még akkor sem, ha valláserkölcsi téren mutatkozik a tévedés, vagy az igazság hiányos ismerete. A tévedő mindig és mindenekelőtt *ember* és mindenképpen megőrzi személyes méltóságát.... Azonkívül soha sem alszik ki senki emberfiában a természetével született igény, hogy széttörje a tévedés béklyóit s utat törjön az igazság megismerésére. S az Isten működése soha sem marad el..."

Nekünk is megértőknek kell lennünk más felfogású embertársainkkal szemben. Egy városban és faluban élnek hivők és nem hivők; egy utcában laknak hivők és nem hivők; egy házban találhatók hivők és nem hivők, sőt sokszor egy családban is vannak hivők és nem hivők. E tény józanságra int. A gyűlölet helyett szeretettel kell tekintenünk minden embertársunkra... mert akkor leszünk a szeretet Istenének hűséges fiai. Ámen.

II. A nagy türelem

1. Isten az évszázadok és évezredek Istene. Minden változik és elavul, mint a ruha, Te pedig mindig ugyanaz vagy — mondja a zsoltáros. (Zsolt 101,27.) Előtte ezer év annyi, mint egy nap és egy nap, mint ezer év (Zsolt. 89,4). — „Deus patiens, quia aeternus." — Az örök Isten türelmes. Van ideje...

2. Az emberek türelmetlenek. Rövidlátók, változók, korlátozott horizontúak, kislelkűek és nyugtalanok. Azért olyan hamar idegesek, ingerlékenyek lesznek, mint a mindig hullámzó tenger. Állandóan fodros a lelkük tükre. Olyan könnyen türelmüket veszítik.

Testvérek! Nyugodjunk meg. A helyzet az, hogy csak rész-jelensé-

geket látunk, csak körcikkelyeket, de nem a teljes kört... Ez a mi rövidlátásunk következménye.

3. Meg kell tanulnuk várni. Türelemre kell szert tennünk. Isten szemével kell nézni az életet: „Éz én gondolataim nem a ti gondolataitok..." (Iz 55,8).

Ha Isten örök terveire gondolunk és az éjszakai ég örök csillagaira, akkor nyugodtabbak leszünk. Türelem! Türelem! Hinni a jövőben! Mindenhez időre van szükség! Türelemre van szükség a lelki életben önmagunkkal szemben. A lelki szárazság, a lassú előhaladás sokszor idegessé, nyugtalanná tesz. — Türelem a családtagokkal szemben. Más a gondolatuk, viharosabb, zaklatottabb az életük. Lázas betegek. — Türelem embertársainkkal szemben. Lássuk meg bennük nemcsak a hibát, hanem a jót is! Ne legyünk egyoldalúak, sötéten látók! A jót keressük, a hibát pedig iparkodjunk szeretettel megjavítani. Vonaton, autóbuszon, villamoson sokszor milyen kellemetlen az önfegyelem hiánya! Türelem a szenvedésben! Az érem mindkét oldalát nézzük; ha elvettük a jót, a fiatalságot, az öregség keresztjét is el kell viselnünk! A betegség is Isten ajándéka... — *Schiller:* „Grosse Seelen dulden stillen." Istentől jön. Az ő követe. — Mit akar tőlem? — „Fiat voluntas Tua." — Deo gratias.

A türelem olyan érc, amelyből kulcsot kovácsolhatunk az ég számára. Próbáljuk meg. Talán sikerül!

4. De azért reálisaknak kell lennünk! A konkolyt is észre kell vennünk! Micsoda kontraszt: az aranyos vetésben a konkoly!

Az Egyházban — a világon is van konkoly, ez a rossz! Krisztus halála és feltámadása elvileg legyőzte a gonoszlelket, de a tényleges beteljesedés csak az utolsó ítéleten valósul meg. — Mi következik ebből? — Két dolog:

a) El a hamis optimizmussal! Legyünk reálisak! Krisztus élete a mi életünk is! Élete tele volt meg nem értéssel, félreértéssel, gúnnyal, közönnyel, féltékenységgel, irigységgel, rosszakarattal. Ilyen a mi életünk is! Ezen nem kell csodálkoznunk! Emiatt nem kell panaszkodnunk! Sem egyéni életben, sem családi életben, sem szélesebb körben.

A jó és rossz — erény és bűn örökös harcban áll egymással a világ végezetéig!

b) Bizalom a győzelemben! A rossz láttán nem szabad elcsüggednünk, sem kétségbeesnünk. A küzdelemben Szent Pál figyelmeztetése legyen vigaszunk: Nem ér erőnk felett a kísértés.

Isten kegyelme velünk van. Isten nem hagy el, ha mi nem szakadunk el Tőle. És arra törekedjünk, hogy a szeretet legyen mindig legfőbb fegyverünk. Akkor a konkoly ellenére is szép és kiegyensúlyozott lesz az életünk. Ámen.

III. Nyugalom!

Istennek van ereje, mert senki sem menekülhet meg hatalma elől. Az emberek ezzel szemben türelmetlenek, rövidlátók. Szűk látókörűek és nyughatatlanok vagyunk. Ezért állandóan izgalomban, idegességben, mozgásban élünk, mint a folyton hullámzó tenger. A történelem folyásában csak egyes elszigtelt történéseket, epizódokat látunk. Sohase az egészet. A körnek csak kis részeit, de sohasem a teljes kört. Ez az alapja a mi türelmetlenségünknek.

Isten nagy bölcsességterveit kell ellesnünk. Az események földrengésszerű robajában az éjszakai ég örök csillagaira kell függesztenünk tekintetünket!

Szent Cyprián azt írja a katakombák keresztényeiről, hogy békében, türelemben és lelkinyugalomban éltek az üldözések közepette is.

Szent Ágontos a népvándorlás mindent elsöprő viharai között — miközben az egész föld reszketett — nagy, mély lelki nyugalommal írta a reménység könyvét: „De civitate Dei".

Isten nyugodtan nézi a történéseket, nem tesz csodát. Vár, sokszor tovább, mint mi gondolnánk. Neki van ideje. Övé a végső győzelem.

* * *

Isten vár, mert örökkévaló!

A te szemedben ezer év,
Akár a tegnap, tovatűnik,
Mint egy éjőrség, elenyész.
Elfoszlik, mint a hajnalálom,
Elhervad, mint a fűnek sarja nyáron.
Hajnalban sarjad, fölvirul,
Estére fonnyad, elkonyul.

Isten a hegytetőről lát. — Látja a nagy összefüggéseket. Mi a másodperc emberei vagyunk. Ezért nyugtalanok, türelmetlenek.

Türelem kell a keresztviselésben és a betegségben. „A kereszt által jött öröm a világra!" — Krisztus magyarázta tanítványainak: „Nemde ezeket kellett elszenvedni Krisztusnak és úgy bemenni az ő dicsőségébe!" (Lk 24,26)

IV. Ne ítéljünk!

Mennyi konkoly van a világ szántóföldjén! Emberek, akik semmire sem jók. Csak a gonoszságra. Létük csapás az egész emberiségre. — Hányan vannak, akik apró kellemetlenkedéssel, gyűlölettel, megszólással és rágalmazással teszik tönkre embertársaik életét! Akik csak arra jók, hogy a mások életét megkeserítsék!

* * *

Istenem, add, hogy ne ítéljek. —
Mit tudom én, honnan ered,
Micsoda mélységből a vétek,
Az enyém és a másoké,
Az egyesé, a népeké.
Istenem, add, hogy ne ítéljek!

Istenem, add, hogy ne bíráljak:
Erényt, hibát és tévedést
Egy óriási összhangnak lássak
A dolgok olyan bonyolultak,
És végül mégis mindenek
Elhalkulnak és kisimulnak
És lábaidhoz együtt hullnak.
Mi olyan együgyűen ítélünk
S a dolgok olyan bonyolultak.

(Sík S.)

* * *

„Nem a mi dolgunk igazságot tenni,
A mi dolgunk csak: igazabbá lenni.

Elhallgatott, — mert vad tusák közül
Immáron Istenéhez menekül.

Vele köt este-reggel új kötést
És rábízza az igazságtevést."

(Reményik S.)

VÍZKERESZT UTÁN 6. VASÁRNAP

Olv.: 1 Tesz 1,2—10. — Evang.: Mt 13,31—35

I. Isten országa belül és kívül

Krisztus, mint nagyszerű népszónok, csodálatosan szemléltető módon szól a sereghez. Csupa parabola a beszéde!

A kovász és mustármag szemlélteti Isten országát belülről és kívülről.

1. A kovász, amely a liszt-masszát átjárja, nem más, mint az igazság, a kegyelem, a szeretet országának behatolása, a szívekbe. „Regnum Dei intra vos est." — Isten országa bennetek van (Lk 17,21).

A vallás nem külső, vállunkra vetett köpeny, amelyet az első vihar az utca szögletén lekap rólunk. — A vallás királynő, aki uralkodik. Az első hely illeti meg, nem pedig az utolsó! Nem húzódhatik meg egy szürke sarokban! A vallás a középkorban valóban kovász volt, amely áthatotta az élet minden megnyilvánulását. Olyan volt, mint a nap, amely az erdő minden fáját bearanyozza. — A vallás és élet — egy sínen haladt. — A humanizmus, az Aufklärung óta vált csak szét az útjuk.

A kegyelem: hatalom! Krisztus legyőzte a világot...

Isten kegyelme végigkísér a bölcsőtől a sírig. Az élet kezdetén az ember a keresztség reggeli áldásával indul. Az élet végét a szent kenet esti áldásával zárja. A kettő között az életúton a bűnbánat szentsége a helyes útra irányít és az Oltáriszentség táplál. A viharban a bérmálás szentsége erősít. Az új élet küszöbén a házasság szentsége irányít...

2. A mustármag, amely pici magból hatalmas fává nő, Isten országának kiterjedését jelzi a földön. Mint a vetés, lassan nő, de szakadatlanul.

Most nekünk kell terjeszteni Isten országát! Ezt a feladatot Isten emberi kezekbe tette le. Először a tizenkét apostol kezébe, és lassan átkerült a miénkbe. Isten országát terjesztenünk kell itthon és terjesztenünk kell a pogányok között... Saját lelkünkben is gondosan

kell ápolnunk, hogy növekedjék és tovább fejlődjék. Az ég madarai jönnek és megpihennek ágain.

Minden szent: mágneses erő mások számára. Szent Pál, Szent Ambrus, Szent Ferenc, Szent Ignác, Páli Szent Vince, Szent Erzsébet, Szent Teréz egy-egy hatalmas mágnes!

Minden egyes szent élete több erőt ad és nagyobb bizonyítékot nyújt, mint egész kötet apológia!

Hitből kell élnünk és dolgoznunk! Belül, mint szent, kifelé, mint apostol, Ámen.

II. Isten utáni vágy

(Gondolatok)

„Nézd csak, tudom, hogy nincsen mibe hinnem,
s azt is tudom, hogy el kell mennem innen,
de a pattanó szívem feszítve húrnak
dalolni kezdtem ekkor az úrnak,
annak, kiről nem tudja senki, hol van
annak, kit nem lelek se most, se holtan.
Bizony ma már, hogy izmaim lazulnak,
úgy érzem én, barátom, hogy a porban,
hol lelkek és göröngyök közt botoltam,
mégis csak egy nagy ismeretlen Úrnak
vendége voltam."

(Kosztolányi D., Hajnali részegség)

— — — — —

„Tudod, hogy itt valaki hatalmas
gondol veled, büntet és irgalmaz.
gyötör olykor, simogat, vagy játszik,
hol apádnak, hol kínzódnak látszik:
de te bízol benne. Bölcs belátás,
bízni abban, kit nem értünk, Ádáz.

Óh, bár ahogy te pihensz lábamnál,
bizalommal tudnék én is Annál
megpihenni, aki velem játszik,
hol apámnak, hol kínzómnak látszik,
égi gazda, bosszú, megbocsátás,
s úgy nem értem, mint te engem, Ádáz!"

(Babits M., Ádáz kutyám)

BÖJTELŐ

(Hetvened vasárnap előestéjétől Ötvened vasárnap után következő ún. húshagyó kedd estéjéig tart.)

HETVENED VASÁRNAP

Olv.: 1 Kor 9,24—27. 10,1—5.—Evang.: Mt 20,1—16

I. Lelkünk Isten kertje

Amióta a negyvennapos böjt általánossá vált, nyugaton a VI. századtól kezdve a tulajdonképpeni böjti időhöz még három előző vasárnapot csatoltak. Ezek a Hetvened (Septuagesima), Hatvanad (Sexagesima) és Ötvened (Quinquagesima) vasárnap, amelyet a Quadragesima, a negyvennapos böjt mintájára alkottak.

Ez a böjti hangulat megnyilvánul a liturgiábaen is. Lila lesz a miseruha színe mától kezdve. A Glória elhallgat. A Graduale után lemarad a dicsőítő Alleluja.

Ez az első lépcső a húsvéti előkészületben. Ha nincs is még böjt, de komolyra fordul az idő. E vasárnapokon az Egyház komoly szövegeket olvastat fel. Ismertek és mégis mindig újak! Soha nem lehet őket kimeríteni! Minél többet olvassuk, annál jobban a mélyére hatolunk. Hiszen ezeket a szövegeket nem ember írta: Isten szava...

A mai nappal megkezdődik a böjti előkészítő idő, a böjtelő. A nemzetek apostola arra figyelmeztet a mai leckében, hogy úgy fussunk, hogy a koronát elnyerhessük. Az Üdvözítő az evangéliumban pedig arra int, hogy a földi élet napjait jól használjuk ki, mint a kegyelem napjait.

Lelkünk az Úristen kertje...

A mai evangéliumi történet lelkünk története... A kegyelem története. Lelkünk olyan, mint Isten szőlőskertje. Az örök kegyelem forrásai öntözik és az isteni napsugár édes csókja élteti. Mi, keresztények, Isten kegyelmének levegőjében élünk. A megváltás fényében, Isten gyermekei szent békéjének boldogságában... A keresztség reggeli harmatától kezdve a szülői ház nevelésén keresztül életünk Isten szőlőskertje. Sokszor ugyan terméketlen ugar. Nem terem, csak

tövist és bojtorjánt. Így szól róla Krisztus: „Mit tehettem volna többet az én szőlőmmel, amit meg nem tettem?" (Iz 5,4).

Ha mi sok jótéteménye ellenére Istent bűneinkkel megbántottuk, mit tett? Villámokat sújtott reánk? Bosszút állt rajtunk? Korbáccsal sújtott reánk? — Ó, nem, hanem végtelen irgalommal mindig megbocsátott. És csak ezt mondja nekünk: „Ó, ember, mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, miért dicsekszel, mintha nem kaptad volna?" (1 Kor 4,7).

És mi mit teszünk? Ne feledjük, Isten országának terjedése, Isten kegyelmének szétáradása a mi közreműködésünktől is függ! Isten és ember munkájára egyaránt szükség van. Aki Isten szőlőjének művese, elsősorban saját lelkének művese.

A mai evangélium minket is felhív a munkára!

Az élet hajnalán, a zsenge gyermekkor selypítő imája, összekulcsolt kicsi keze is munka Isten szőlőjében.

Három óra: az ifjú évek elején: a szülői tisztelet és engedelmesség, a szorgalmas tanulás és társak szeretete, a rendszeres szentmisehallgatás: munka Isten szőlőjében.

Hat óra: az élet napsugara. A boldog ifjúkor: a viharos kísértés. A dél, amikor az erotika heve perzseli a lelkeket... A „más törvényt érzek tagjaimban..." — kemény megvallása, a „látom a jót és mégis a rosszat teszem..." szintén helytállást követel. A komoly egyházhűség, a gyakori szentgyónás és szentáldozás, az igaz, egyenes úton való megmaradás — ez is munka Isten szőlőjében!

Kilenc óra: az érettebb férfikor: Új kötelességek, állapotbeli kötelmek teljesítése! Hűség az oltár előtt tett eskünkhöz. A gyermeknevelés, a hivatás teljesítése. A jócselekedetek, példamutatás — ez is munka Isten szőlőjében!

Tizenegy óra: az élet estéjén, amikor már kevés van hátra... Az öregség türelmes viselése. A jó példa adása a fiataloknak, az ifjúság felkészítése az életre tapasztalatok átadásával és jó tanácsokkal; előkészület a nagy és utolsó útra... ez is munka Isten szőlőjében!

Az Úristen *most* hív és *most* vár!... Még ma kezdjük meg a lelki munkát!... Így készülünk húsvétra... A lélek boldog húsvétjára. Mert „mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja" (Mt 16,26).

Az Úr minket is hív! Minket is vár! Az Úr útjai kifürkészhetetlenek. Példa rá a 200 méteres hátúszás ausztráliai bajnoka, John Hayres, aki az olimpián is részt vett, papnövendéknek vétette fel magát a sassafrasi szent Kolumbán szemináriumba.

Minket is hív az Úr — mi is követjük. Ámen.

II. A tétlenség és munka

„Mit álltok itt tétlenül? Menjetek ti is szőlőmbe!" — mondja az Úr Krisztus (Mt 20,6—7).

A tétlenség és a munka szöges ellentétére figyelmeztet a mai evangélium.

1. *A tétlenség nem méltó* az eszes emberi teremtményhez! A merő szórakozás, a szüntelen ténfergés, a más verejtékes munkájából ingyen élő ember viselkedése minden becsületes ember előtt gyűlöletet vált ki. Az olyan embert, akinek nem ízlik a munka, a magyar kifejezés ingyenélő, dologkerülő, csavargó jelzővel illeti.

Azért mondja Szent Pál apostol: „Si quis non vult operari, neque manducet" (2 Tess 3,10). — Aki nem dolgozik, ne is egyék!

2. *A tétlenség gyümölcse.* — Sok bajnak a forrása a tétlenség: „Multam malitiam docuit otiositas" (Eccli 33,29). A tétlen ember elpocsékolja a drága, soha vissza nem térő időt; elvesztegeti Isten kegyelmét: „Otium est pulvinar diaboli..." — A tétlenség az ördög párnája. — Az erkölcsi züllöttség forrása rendesen a tétlenség. Aki komoly munkában tölti napjait sem ideje, sem kedve nem telik ilyesmire.

Amint a műveletlen föld, az ugar, csak tövist és bojtorjánt terem, és amint a békanyálas tavakban csak békák kuruttyolnak, így a tétlen ember lelke is ugar, minden bűn számára termékeny talaj lesz.

3. *Anyagi kár.* — De van a tétlenségnek érzékelhető hatása is. Egyrészt nyomorba taszít, másrészt a testet legyengíti, hiszen a nem használt kulcs rozsdás, a használt pedig fényes! — Továbbá tudatlanná tesz, ami pedig nagy átok!

A tétlenek, a munkakerülők isteni parancsot sértenek. Az Úristen az első embert a paradicsomba helyezte, hogy művelje azt (1 Móz 2,15). Ez a munka nem volt büntetés — sőt felüdülés! De az első ember vétke által a munka parancs és büntetéssé vált utódai számára is. „Arcod verejtékével eszed a kenyeredet..." (1 Móz 3,19). — Senki sincs kivéve e törvény alól! A technika könnyíti a munkát. A szociális és üzemi gondoskodás veszélytelenebbé teheti azt, de teljesen ki nem küszöbölheti.

Mindenki köteles dolgozni körülményei szerint! Minden munkára szükség van a társadalomban: a kétkezi dolgozó munkájára és az értelmiség munkájára egyaránt!

Amint a földműves dolgozik a mezőn vagy a gyári munkás a zakatoló gépek mellett, vagy a bányász a föld gyomrában — ugyanúgy hasznos munkát végez a mérnök, az orvos, a tanító, a tanár, az ügyvéd és a többi.

Menenius Agrippa szép elbeszélése szerint a szervezetben a kézre, a lábra, a fejre egyaránt szükség van!

4. *A munka előnyei.* — A munka egyrészt lelki előnyökkel jár: távol tart a bűntől; másrészt érdemeket szerez vele az ember az örök életre. Szent Ágoston szerint „Qui laborat, orat." Aki dolgozik, az voltaképp imádkozik. — Puccini szerint egyedül a munka tudja elviselhetővé tenni a földi bajokat, mert leköti az embert.

De vannak anyagi előnyei is! — A szorgalmas ember takarékoskodik, összehúzza magát és gyarapszik: gyűjt, kis házat, telket vesz, hogy gyermekei már gondtalanabbul éljenek. „Qui operatur terram suam, satiabitur panibus" (Prov 28,19). — Aki megműveli földjét, nem szűkölködik.

Megőrzi a test és szellem frisseségét. Ugyanis mind a kettőt gyakorolni kell! — Egy ember semmit sem csinált, mert féltette az egészségét. Erre két kulcsot mutattak neki: egyik fényes, mivel mindennap használatban van, a másik rozsdás, a zárban alig-alig forog. Így vagyunk testünkkel is: a tétlenség rozsdássá teszi, a gyakorlat frissé az emberi testet.

De egyet ne feledjünk! A munka nem öncél, csak eszköz! Olyan eszköz, amely az Egyház hivő, apostoli fiaivá és a haza dolgos polgáraivá avat bennünket.

Ezért érdemes lelkiismeretesen dolgozni. Ámen.

III. Gondolatok a hivatás és választottság jeleiről

A választottság jelei

Jó jel, ha valaki foglalkozik ezzel.

Jó jel, hogy az Egyház tagja vagyok.

Jó jel, ha valakiben tettekben nyilvánuló hit van.

Jó jel, ha valaki szeret imádkozni.

Jó jel a Szűzanya tisztelete, szeretete.

Jó jel Jézus szeretete a legméltóságosabb Oltáriszentségben.

„Ha napközben Isten iránt teljes odaadással, Istenen csüggve, híven teljesítettük kötelességünket és ezt imitt-amott egy-egy fohásszal,

vagy jószándékkal meg is mutatjuk, akkor ez annyi, mintha egész nap imádkoztunk volna" *(Sz. Ágoston).*

. . . . .

Fogadd, Uram, hűségemet! Fogadd munkás hétköznapjaimat. Érted, Veled akarok dolgozni, becsülettel, lelkiismeretesen. Fogadd családi életemet: szent törvényeid szerint akarok élni. Fogadd szenvedélyes szeretetemet! Semmi el nem szakíthat Tőled soha többé!

Tudod, hogy gyenge vagyok: tégy erőssé! Ámen.

HATVANAD VASÁRNAP

Olv.: 2 Kor 11,19—33; 12,1—9. — Evang.: Lk 8,4—15

I. Isten igéje

A mai evangélium vigasztaló a papok számára. Látják, hogy a prédikáció sikertelenségének oka nem Isten igéjében, sem nem az igehirdetőben van, hanem a hallgatókban. Jézus a hallgatók négy csoportját különbözteti meg.

Az első csoportnál a mag az *útfélre* esett. Széttaposták. A madarak elhordták. — Mi ez? — Jön az ördög, kiveszi szívükből, hogy boldogtalanok, terméketlenek legyenek... A kemény, letaposott úton, az országúton a mag nem tud kikelni... Porhanyó föld kellene neki... — Vannak kemény szívek. Keményebbek, mint a kő. Ezekről visszapattan minden jó szó. Lerázzák magukról az intelmet, mint kutya a vizet. Bűnös hajlamaik, hamis előítéleteik és *helytelen* életszemléletük miatt abszolút érzéketlenné válnak a természetfeletti dolgok iránt. Ezek az ún. „felvilágosultak". — Az Egyházban nem tűrik a misztikát. Csak a realitások érdeklik...

A második csoportnál a mag *köves talajra* hull. Van ugyan felül egy kevés termőtalaj, humus. A mag mégsem tud gyökeret verni és hamar elszárad. — Ezek örömmel hallgatják az igét. De nincsen szilárd gyökerük. Ha jön a kísértés, elesnek. Ezek a szalmaláng lelkek. — Köves talajon nem nő gabona, nem terem gyümölcs. — Ezek lelkesednek — de nem mély lelkek. Felületesek! Gyenge jellemek. Nem lehet rájuk komolyan számítani. Sem építeni. A nehézségek idején meghátrálnak...

A harmadik csoportnál a mag a *tövisek közé* esik és azok elfojtják. Ezek hallgatják az igét. A sok gond, törődés, munka, gazdagság, és jólét azonban elfojtják. Jó feltételeket tesznek, de nem tudják megvalósítani. A földiekkel való túlságos törődés, a gazdagság iránti vágy, a világ élvezetei és szórakozásai elállják a jócselekedetek útját.

A negyedik csoportnál a mag *jó földbe* esik. Százszoros gyümölcsöt hoz... — Milyen szépek nyáron a ringó búzatáblák. Milyen szép

ősszel a mosolygó, gyümölcstől roskadó fa... — A keresztények, ha hivő lélekkel és alázatos szívvel hallgatják Isten igéjét: sok gyümölcsöt hoznak Isten országában. Ezek komoly lelkek! Nem tűnnek fel mindjárt. Az ősszel elvetett mag is milyen csendben, észrevétlenül pihen a föld méhében. Tavasszal lassan, de biztosan kizöldül. E lelkek jellemzője a következetesség. A szívós célirányosság... Nem széltől lengetett nádak ezek, akik arra fordulnak, amerre a szél fúj. Nem Janus lelkek, nem kétarcú emberek. Nem hangulat-katolikusok! Nem dísz-katolikusok. Keménykötésű, szívós lelkek, akik komolyan veszik katolikus voltukat.

Testvérek, most nézzünk magunkba! Mi melyik csoportba tartozunk? Mi is irtózunk a prédikációtól? A vallásos könyvektől? Olvassuk-e a Szentírást? „Fides ex auditu..." A hitet hallomásból szerezzük meg (Róm 10,17). Az evangélium hirdetése parancs! Szegénynek és gazdagnak, — egyszerűnek és tudatlannak egyaránt...

A másik oldalon a kötelezettség áll!

De hát milyen a te lelked, Testvér? — Köves, kemény talaj a lelked, vagy porhanyós? Olyan, amelyben gyökeret ereszt Isten magja?

Minden vasárnap és ünnepnap nekünk is szól a prédikáció. Minden prédikáció ad egy gondolatot, amely a hét folyamán ne hagyjon bennünket nyugodni és amely jobbá tesz minket.

Használjuk fel most a böjt előtti időt. Lelkünkből dobáljuk ki a köveket, a bűntöviseket... Gyomtalanítsuk lelkünket, akkor porhanyós lesz a talaj Krisztus igéjének befogadására.

Nem kell minden álarcos bálon és táncmulatságon okvetlenül megjelenni! Ne feledjük: farsangkor is érvényes a tízparancsolat... A 6. és 9. is!... Ha házon kívül vagyunk — akkor is!... Isten igéjét pedig becsüljük meg! Ámen.

II. A szentbeszéd

A mai evangélium annyira világos, hogy egyetlen szót sem kellene hozzátenni. — A múlt vasárnapi evangélium szerint lelkünk Isten szőlőskertje. Állandóan kell dolgoznunk benne.

1. A mai evangélium szerint a jó mag Isten igéje: az élő szó: szentbeszéd. És az írott szó: Szentírás.

Nem elég Isten igéjét csak hallgatnunk!... Nem ízlés dolga, hogy valaki hallgat-e prédikációt, olvas-e Szentírást, hanem: *életkérdés*. Az Úr mondta: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem minden igével, amely az Úr szájából jön" (Mt 4,4). Ami a kenyér a test számára, az Isten szava a lélek számára. Kempis Tamás szerint (4 k. 11 f. 4)

két asztal van terítve számunkra: az egyik Krisztus Testének asztala, a másik Krisztus szavának asztala. Mindkettő szükséges lelkünk táplálására. Aki az egyiket megveti, a másikat sem szereti. Aki az egyiket keresi, a másikat is éhezi.

2. Vágyódnunk kell Isten igéje után. Ha prédikációt hallunk, vagy a Szentírást olvassuk, mondjuk: „Szólj, Uram, mert hallja a te szolgád!" (1 Kir 3,10).

Ha a testnek már nem esik jól az étel, vagy ital, súlyos beteg... Ha a lélek nem vágyódik Isten igéje és lelki dolgok iránt: szintén beteg.

Nem a külsőleg szép beszéd a fontos, hanem a beszéd lelke. Sokszor elég egy gondolat, egy szó arra, hogy hazavigyük és egész héten gondolkozzunk rajta. Táplálék lesz.

3. A magot kellően megmunkált földbe kell vetnünk... A szántóföld a lélek...

Ne legyen a lelkem mindenki-járta, keményre taposott országút, ahonnan a magot a szél elsodorja... — Ne legyen a lelkem kősziklás talaj, ahol a kegyelem harmata kiszárad és így minden kisül... — Ne legyen a lelkem tövises bozót, ahol a kincs, hír, gyönyör indái elfojtják a magot és megölik.

És ha most, Hatvanad vasárnap mégis úgy találom, hogy a lelkem országút, parlag, giz-gazzal, bojtorjánnal van tele... mit tegyek?... Ha úgy látom, hogy a gaz lelkemben eltakarja szemem elől még az áldott napfényt is, mit tegyek? Mit tesz a dolgozó az ugarral? — Amikor az eke éles vasa belevág a föld húsába, ó, mennyire fájna, ha érezni tudna... — A léleknek is fáj, hogy tövestül ki kell szakítani a belenőtt gazt. De ha tiszta búzát akarunk, meg kell tennünk...

A bűnbánat szentségében végezzünk mélyszántást!... Távolítsuk el a köveket, amelyeket az eke kiforgatott. Dobáljuk jó messzire, hogy vissza ne guruljanak. Égessük el a töviseket, amelyeket az eke kiszántott, hogy gyökerei újra ki ne hajtsanak...

Mondjunk búcsút a földi, az érzéki és bűnös gondolatoknak és vágyaknak! És keressük igaz szívvel és őszinte lélekkel Krisztust és akkor jó termőföldje leszünk Istennek... Ámen.

III. „A mag Isten igéje"

A mai evangélium a magvető, Jézus legszebb paraboláinak gyöngye. Felséges tanításának, a kinyilatkoztatott vallásnak egész sorsát vetíti elénk.

Ha ősszel kisétálunk a határba, mindenfelé a dűlőutakon álló kocsikat, a földeken pedig hosszú kötényű, mozgó embereket és vető-

gépeket látunk. Vetik a jól kitisztított magot a megdolgozott édes anyaföldbe. A magvetők után boronával elsimítják a föld felületét, hogy a mag takaró alá kerüljön. — Ott, a föld méhében megindul a csodálatos kenyérszaporítás... Az elvetett mag elhal, hogy új, szebb, több magnak adjon életet. Tavasszal kizöldül a vetés és az aranyban rengő búzatáblák 50-szeres, 100-szoros termést hoznak. — Csoda ez! Nagy csoda, csak szem kell, hogy meglássuk!

1. *Krisztus* is ilyen magvetőhöz hasonlítja magát. Fáradhatatlanul járja Izrael hegyes-dombos falvait, városait... Hinti az isteni bölcsesség csodálatos magvait. Tanít a jeruzálemi templomban és a zsinagógákban. Hirdeti az igét a tenger partján, a hegyek lankás lejtőin. Megjelenik a vámosok, a bűnösök házában — és felkeresi az igazakat...

2. Ilyen magvető az *édesanya*. Kimondhatatlan felelősség nehezedik a vállára... Milyen magot vet az ártatlan emberi palánta lelkébe? Szent magot-e, vagy pedig konkolyos búzát? Mert ezek a magok is egyszer biztosan kikelnek! S jaj akkor a magvetőnek! Ki mint vet, úgy arat! Aki szelet vet, vihart arat! — Az anya gyermekének első papja, keble az első oltár... „Az alma nem esik messze a fájától." — Sok gyermek még a keresztvetést sem tanulja meg otthon, sem imádkozni nem tanul meg. — E gyermekekért valaki felelős!... Kicsoda?

3. Ilyen magvető az *iskola*. Amikor a kis gyermekek kiszakadnak a szülői otthon szentélyéből, az iskola veszi át a magvető szerepet... Ó, milyen szörnyű felelősség terheli a pedagógusokat is! Milyen magot vetnek?! Mert ezek a magok is kikelnek ám egyszer és gyümölcsöt teremnek!... A tudományra és a jó erkölcsre, de a rosszra is szörnyen hajlamosak az ifjú lelkek!

4. Ilyen magvető a *sajtó*, ólombetűinek végtelen sorával. Az újság, és a jó és rossz könyvek egyaránt, ó, mily félelmetes magvetők!...

5. Ilyen magvető a *színház, a film*. Ó, menyi szent, magasztos eszmét, magot vethetnek ezek, — de mennyi konkolyt is!...

6. Hatalmas magvető a *rádió*, a *televízió*, amely éjjel-nappal szüntelen a világ minden tája felé szórja-szórja a magot... az igazságot és hamisságot...

7. Ilyen magvető az *Egyház*. — Krisztus mondta: „Elmenvén az egész világra, tanítsatok *minden* népet" (Mt 28,19) — szórjátok a magot. — „Aki titeket hallgat, engem hallgat" (Lk 10,16). — Ó, hallgassuk ezt szívesen: nagy szükségünk van reá!

Szent Pál így kiált fel:

— „Hogyan hihetnek, ha nem hallottak róla! De hogyan halljanak, hirdető nélkül? A hit hallásból ered, a hallás pedig Krisztus szava által terjed" (Róm 10,17).

A művelt embernek is szüksége van Isten igéjére! A profán tudomány a hitet soha sem pótolja! — A prédikáció bevezet Isten titkainak tudományába. — A prédikáció felriaszt a bűn halálos álmából! — A prédikáció kedvet ad a küzdelemhez és a szenvedések és nehézségek elviseléséhez! — A prédikáció vigaszt ad a szomorúságban. — A prédikáció a lélek üdítő itala. — A prédikáció a lélek eledele, kenyre. — Mégis milyen kevesen hallgatják! — Ezer dologra akad idejük, — de erre nem!...

Szokjunk hozzá, mint a fiatal sas, mindinkább szembenézni a nappal. Az örök igazságok ragyogó napjának fényébe tekintsünk bele gyakran! Igaz, Krisztus fenséges tanítása emberi nyelven veszít magasztosságából. Nem angyalokat, nem szenteket állított Isten a magvetés nehéz, de fenséges szolgálatába, hanem gyarló embereket. De a gyarló emberekkel velük van az Úr! „Aki titeket hallgat, engem hallgat" (Lk 10,16).

Szépen mondja Szent Pál: „Ami a világ szemében ostobaság, azt választotta ki Isten, hogy a bölcseket megszégyenítse." (1 Kor 1,27.)

Nem szeretik sokan a szentbeszédet, mert a gonosz szenvedélyek ellen visel háborút! Mert nem hízeleg az egyéni hibáknak. — De Krisztus mondotta: „Nem békét hoztam, hanem kardot" (Mt 10,34). — Fogjuk meg ezt a lelki kardot, hogy a lélekből kiverjük a bűnös hajlamokat.

Sokan érzékenykednek. Ha a szónok érzékeny pontra, sebes helyre tapint, felszisszennek.

Krisztus akarata, hogy szolgái a kellemetlen dolgokat is hirdessék s ne legyenek a próféta által megbélyegzett néma kutyák (Iz 56,10).

Mások azt gondolják, hogy a szentbeszédet lelki olvasmánnyal, elmélkedéssel pótolhatják. — Nagy tévedés! — Hallgassuk hát alázatos szívvel a prédikációt, ha egyszerű, száraz, fekete kenyér is az és nem csillogó, fehér kalács.

Ne legyen a lelkünk kemény, kitaposott út, ahol nem tud a mélyre hatolni az ige és gyökeret ereszteni! Hamis előítéletek, hamis elvek ne keményítsék meg a szívünket!

Ne legyen a lelkünk sziklás talaj, kevés humusszal, mert a szél elsodorja a maggal együtt. A kísértés tüzében hamar elég, elszárad.

Ne legyen a lelkünk tövises talaj, ahol az élet gondjai, örömei miatt nem tud mélyre ereszkedni.

Legyen a lelkünk jó talaj, mély humusszal, ahol a mag százszoros termést hoz az örök élet számára! A gyónás mélyszántásával készítsük elő lelkünk földjét a kegyelem magjának befogadására. Ámen.

IV. A Szentírás

(Gondolatok)

Bármely könyv számtalanszor olvasva veszít érdekességéből, hatásából, frisseségéből. Csak egy nem: az Evangélium. Nem fáraszt soha, új marad örökké!

* * *

Napóleonnak száműzetésében az Evangélium volt vigasztalása. — „Az Evangélium valami titkos erővel, nem tudom, micsoda hatással, bizonyos melegséggel bír, amely megragadja az értelmet és elbájolja a szívet. Midőn felette elmélkedünk, ugyanazt érezzük, mint amikor az eget szemléljük. Íme, itt van asztalomon ez az igazi könyv, amelynek elolvasásában nem fáradok s amelyet naponként tisztelettel olvasok."

* * *

Gárdonyi Géza: „Olyan könyv, amelyet mindennap olvasok, csak egy van: az újtestamentum. Már 20 esztendőnél több ideje, hogy naponként olvasok belőle. Mindig ott van az asztalomon. A koporsóban is az legyen szívemen."

* * *

Minden fakul, minden romlik,
Márványvár is összeomlik,
Bíborleplek ronggyá mállnak,
Dicsőségek füstbe szállnak.
Csak ez a könyv nem tér porba,
Mintha volna égi lelke!
Ez a könyv a Mózes bokra:
Isten szíve dobog benne.

Ez a könyv a könyvek könyve,
Szegény ember drága gyöngye,
Égi harmat lankadtaknak,
Világosság földi vaknak.
Bölcsességnek arany útja:
Boldog, aki rátalál!
Szomjas lelkek forráskútja,
Hol pohárral Krisztus áll!

(Gárdonyi Géza)

ÖTVENED VASÁRNAP

Olv.: 1 Kor 13,1—13. — Evang.: Lk 18,31—43

I. A belső látás

„Uram add, hogy lássak!" (Lk 18,41). — Hamvazószerda előtt ugyancsak időszerű kívánság!

1. Milyen óriási adomány a testi látás képessége, a szem! A látás! El sem tudjuk képzelni, milyen szörnyű a vak ember sorsa! Nem látja nyáron a csillagos eget. Nem látja a virágzó rétet, a zöldellő mezőt. Nem látja az emberi technika annyi csodás alkotását. Nem látja még szüleit sem...!

Csukjátok csak be néhány percre a szemeteket és gondoljátok el: ha mindig ilyen sötétség borulna rátok?!... Még elképzelni is szörnyű!

Mindig részvéttel tekint az ember az utcán kéregető, vagy fehér bottal botorkáló szegény vakokra.

Testvérek, mondjátok: az öt érzékszervünk közül melyiket értékelítek legtöbbre? A hallást? A süket embert néma csend veszi körül. Olyan, mint a néma film, a film pereg, hang, zene, zaj nélkül.

A beszédet? Láttunk már mindnyájan süketnémákat. Olyan biztosan „elbeszélgetnek" mutogatással, hogy élvezet nézni! És sokszor artikulátlan hangokkal is megértetik magukat. De mégis más a csengő hang...

Az ízlést? Akiknél ez hiányzik, minden dolog egyformán ízetlen számukra.

A járást? — Egy húsz éve béna, ágybanfekvő tanárnő pl. nagy lélekkel viseli keresztjét és Üdvözítője szenvedéseivel egyesítve a magáét, engesztel felebarátaiért.

A látást? Egy pesti fogorvos, hirtelen elvesztette szeme világát és így élt 28 éven át, csodálatos megadással és lelki nyugalommal. Felesége segítette mindenben.

Mégis az öt érzék közül melyik a legértékesebb? Mely szervünk a legfontosabb?

A feleletet megadja rá Hamvazószerda: a *belső* látás! „Hiszen mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének azonban kárát vallja?" (Mt 16,26.)

2. Látni tudni a vak és elvakult világban, nagy adomány. Nemcsak a jerikói utat járó vak, hanem mindnyájunk számára, akik a világ országútját járjuk.

Az ember látni akar! Mert mit is akarunk a sok iskolával? Mit akarunk a sok tanulással, az olvasással, a filmmel, a sajtóval, a rádióval, a televízióval elérni? Semmi mást, mint hogy lássunk!

Nemcsak az a vak, aki szeme előtt a kezét sem látja... Vak az is, aki nem látja embertársának szükségét — sőt magát embertársát sem!!!

3. Ennél is szörnyűbb a *lelki* vakság, a lelki sötétség! Kialszik az isteni kegyelem világító lámpása; az isteni nap nem süt többé. A halálos bűn sötét fátyollal fedi be a lelket. A halálos bűnt a lélek halálának is mondjuk. Ott csönd van, a temető csendje. — Nyugalom, az elaltatott lelkiismeret kínos nyugalma. A halálos bűn a lélek rabsága, börtöne. — Ó, pedig de félnek az emberek a börtöntől és de szeretik a szabadságot! — A halálos bűn elszakadás Istentől, a lét örök forrásától.

Uram, add hogy lássak megint és felnyíljék a szemem! Égess ki belőlem mindent, ami nem tetszik Neked!

Testvérek! Szerdán hamvazószerda lesz. Az Egyház a bűnbánat jeléül hamut hint fejünkre e szavakkal: „Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris." — Emlékezzél, ember, hogy porból vagy és porrá leszel!

A fiatalság hamar tovasuhan!... Fekete hajunkból lassan hófehér lesz... — Egészség? Ma van, holnap már a betegágyat nyomod! — Szépség? Ó, de hamar cserben hagy! — Por vagy és porrá leszel! Egyedül a lélek az, ami állandó!

A böjtben nyesegessük hibáinkat — ápoljuk az erényeket! Akinek a lelke szép, az mindig fiatal!

4. Kettős harc dúl bennünk. A lélek felfelé tör. A test, a hús és vér lefelé húz. A küzdelem, a feszültség még nem baj. De arra törekedjünk szüntelen, hogy a lélek legyen a győztes, mert csak így nyerjük el az örök élet koronáját...

5. A világon sok a süket is, aki a világ javainak elosztásánál tapasztalható égbekiáltó igaztalanságokat nem hallja. — Vakok, süketek, némák és tétlenek ezek, amikor az emberiség fele éhezik!

Testvérek! A szív, a szeretet fényénél messzebb lehet látni!

A gyűlölettől elvakult Saulból szent Pál lett.

„Saul, Saul, miért üldözesz engem?" (ApCsel 9,4) — hallotta Krisztus hangját. — És a megvakult Saul Damaszkuszban visszanyeri sze-

me világát — és a kegyelem fényét vele együtt. Felismeri a hit, remény és szeretet hatalmas erejét, világosságát!

Ez a látó Pál olyan gyönyörű himnuszt zeng a szeretetről, hogy egyetlen költő sem múlta felül a világon! (1 Kor 13,1—13).

Az emberek milyen közönyösen mennek el e szó mellett, noha Szent János tanítja, hogy Isten maga a szeretet (1 Jn 4,16).

A szeretet idegen szó a világ szemében, jajszó a sátán fülében!

A világ minden oldalán gyűlölet izzik! Pedig mennyivel többre mennénk a szeretettel! — Mi fohászkodjunk Krisztushoz a vakonszületett koldussal: Jézus, Dávid Fia, könyörülj rajtunk! Vakságunkat gyógyítsd meg, hogy lássuk, ha nem is tisztán, de érezzük, hogy Te jársz itt, szenvedésünkben. Elrontott életünkben. Kínzó lelki problémáink közepette is. — Értsük meg végre az útszéli porban vergődő szegény, vak koldusok: csak Ő oldja meg e szenvedés problémáját, Ő ad feleletet a kereszt misztériumára, a te keresztedre miértjére. Ő szeret téged!

Huysmans (1848—1907) megtérése előtt így ír: „Uram, könyörülj meg a kételkedő kereszténynek, a hinni akaró hitetlennek, az élet fegyencén, akinek hajója az éjbe indul s az égboltot nem világítják meg a régi remény vigasztaló fényei."

* * *

Amikor elhagytak, mikor a lelkem roskadozva vittem,
Csöndesen és váratlanul — átölelt az Isten.

Nem harsonaszóval, hanem jött néma, igaz öleléssel.
Nem jött szép, tüzes nappalon, de háborús éjjel.

És megvakultak hiú szemeim, megszűnt ifjúságom:
De Őt, a fényest, a nagyszerűt mindörökre látom.

(Ady E.)

Máshol pedig így fohászkodik Ady:

Lecsukódtak bús, nagy szemeim
Számára a világnak,
Nincs már nekik látnivalójuk,
Csak Téged, Téged látnak.

* * *

Ember, rövid az élet, tegnap születtél, holnap sírban vagy.
Minden kincsed a lélek, ez az egyetlen, mely tiéd marad.
Minden más, miért futsz: légvár csak, álom...
Mely szertefoszlik a halálos ágyon...
Ember, rövid az élet, egyetlen kincsed a lélek!
Gondold meg, nagyon, — gondold meg nagyon! Ámen.

II. A lelki vakság

1. A vakság fájdalmas tragédia az egyes ember számára... Fehér bottal, fekete szemüveggel járnak és sok helyütt kéregetnek a vakok az utcasarkokon: „Szegény világtalan vagyok... szabad kérnem..."

— Ó, szegény világtalan! Neked soha sincs virágos tavaszod. Neked nincsen csillagos éjszakád. Neked nem pompázik az ősz ezer színében, Neked nem csillog a fehér hólepel. Örök sötétség a sorsod! Szegény világtalan! Nincs útmutató fényed, nincs világosságod!...

Próbáljuk behunyni a szemünket csak 10 percre és gondoljuk el: jaj, mi lenne, ha mindig így maradna?!

Ott a jerikói úton kiáltja a vak kétségbeesetten a csodatévő Mester felé: — „Uram, hogy lássak...!" (Lk 18,41).

2. Még szörnyűbb a lelki vakság! Itt kialszik a kegyelem fénye, a bűn éjszakája borul a lélekre. — Mennyivel gazdagabb ennél a vak, akinek Isten kegyelme ragyog a lelkén!!!

De tömegszerencsétlenség a népek vaksága! Nem látják többé Isten hatalmának ujja nyomát, amelyet a természet könyvébe írt... Sőt, letagadják a Teremtőt! — Nem olvashatják többé az Ő igazságának jelét, amelyet Egyházának történetébe írt... Elfordítják szemüket az igazságtól... — Nem alkalmazzák többé a tízparancsolat írásjegyét, amelyet Isten a lelkiismeretbe vésett. Erőszakkal elhallgattatják a lelkiismeretet. — Nem érzik a megváltói szeretet jelét, amelyet a kegyelem országában áraszt: gyűlölik Megváltójukat.

Azért kellett Istennek a vakíráshoz folyamodnia: vérrel, rommal és hamuval írni igazságának jelét a világtörténelembe!...

Világ-hamvazószerda volt az utolsó hatesztendős háború és világmiserere kiáltott nyomában!...

3. Az emberiség őskorában lesüllyedtek a népek: ettek, ittak, mulattak, táncoltak, házastársakat cseréltek... Jöttek a prédikátorok, — de hiába... És Isten várt sokáig... Egyszer csak hirtelen igazságossága a vízözön hullámai közé fojtotta a bűnös emberiséget. És eme első elpusztult kultúrnemzedék sírjára ezt írta: „Bánom, hogy embert teremtettem e földön" (1 Móz 6,7).

Van, akire vonatkozik most is ez az írás?!

4. Később új generáció lép elő a régi helyébe... de a bűnök ugyanazok. Isten vár... Isten malmai lassan őrölnek... Előtte 1000 év, mint egy nap. De nagyon finoman őrölnek: dupla nullással, Szodoma és Gomorra, megszentségtelenítette a családot... az erkölcstelenség lavinája az égig csapott. Isten közbelépett: kénköves esőben elégtek elátkozva — a Holt-tenger mélyén... — és a lelkük?!

Ha Szodoma és Gomorra látta volna azt a kegyelem-csodát, amely itt van a keresztények között, zsákban és hamuban tartottak volna bűnbánatot... Az utolsó ítéleten irgalmasabb lesz velük Isten, mint az elvakult keresztényekkel (vö. Mt 10,15).

5. A választott Izrael népe Megváltóját nem ismeri fel. Keresztre vele! Az Ő vére mirajtunk és a mi fiainkon!... Barabást, a rablót akarja kiszabadítani.... (Mt 27,25). És 40 év múlva Jeruzsálem romokban hever, népe szétszóródott a világtörténelem végéig...

6. A hatalmas pogány római birodalom pompás jogi szervezettel rendelkezett. Tudománya, műveltsége a tetőfokon állt... De az alapot rágta az erkölcstelenség és hitetlenség szúja. Élvezet a fő, család, gyermek nélkül... Tivornya, züllés... Kiélt — és ezért hamarosan kihalt ifjúság... Róma színházai hasonlók voltak Szodomához... Népe: negyedrésze dőzsöl, háromnegyedrésze rabszolga, éhezve, kétségbeesve. — És széttört a római birodalom, a római kultúra!

7. A második világ háború és pusztulás is eszköz volt Isten kezében... A szentatya így szólt: Hosszú alagúton megyünk keresztül, amelyből már a világosság dereng...

Lelkünkre is sokszor sötétség borul... Csillagtalan, vigasztalan, fásult, kedvetlenek vagyunk. Nem ízlik semmi!... Sem imádság, sem ének, sem szórakozás, sem étel, sem ital!...

Lelki vakok vagyunk mi is: hitetlenek, akik a természet csodás szépségeiben nem látjuk meg Istent.

Lelki vakok vagyunk mi is, akik nem látjuk meg a szenvedésekben Isten útját, Krisztust.

Lelki vakok vagyunk, amikor embertestvérünkben nem látjuk meg Krisztust és nem fordulunk feléjük igaz, önzetlen szeretettel.

Lelki vakok vagyunk, akik nem látjuk lelkünket, értékét, igényeit. Próbáljunk befelé fordulni! Az öröklámpa fényénél meglátjuk a földi dolgok valódi értékét és hiábavalóságát. Kérdezzük meg magunktól gyakran: „Mit használ ez az örökkévalóságra?" (Szent Ágoston).

Menjünk oda Krisztushoz és kérjük: — Uram, add, hogy lássalak... Mert Te vagy a világ világossága! Gyújts fel lelkemben kegyelmed tüzét! Gyújtsd fel lelkemben a szeretet lángját, hogy kerüljem a sötétséget gondolatban, beszédben és cselekedetben...

Legyünk a világosság fiai!...

Szerdán: hamvazószerda, a Nagyböjt kezdete! Az Egyház ősi szokás szerint hamut hint fejünkre ezeknek a komoly szavaknak a kíséretében: — „Memento homo, quia pulvis es, et in pulverem reverteris." — „Emlékezzél ember, hogy porból vagy és porrá leszel." Minden és mindenki mulandó! Ne tapadjon hozzá a lelkünk. Egyedül Isten az örök, Akit érdemes szeretni és követni.

Tömörkény István (†1917. április 24.) utolsó szavai: „Elfogy a levegő, elfogyott a napfény." — Életünk végén mi is elmondhatjuk azzal a biztos reménnyel, hogy a földi fény kialvásával felvirrad számunkra az örök világosság. Ámen.

III. Mondotta Jézus: lass!

Szerdán: hamvazószerda, a nagyhét kezdete. Az Egyház hamut hint a homlokunkra e mélyértelmű szavakkal: „Memento homo, quia pulvis es et in pulverem reverteris..."

— Memento — pulvis es! — Por vagy, embertársam, ne feledd! Ha olyan isteni is vagy, mint Szent Ágoston, vagy Szent Tamás, Plato és Aristoteles... pulvis es... — Ha olyan kiváló festőművész is vagy, mint Michelangelo vagy Raffaello, Rubens vagy Munkácsy... pulvis es... — Ha olyan kiváló zeneművész vagy, mint Beethoven, Mozart, Wagner, Verdi vagy Liszt... pulvis es... — Ha olyan ragyogó tollú költő, író vagy, mint Dante, Shakespeare, Dosztojevszkij, Goethe, Balzac, Petőfi... pulvis es... — Ha olyan kiváló retor, szónok vagy, mint Cicero, Aranyszájú Szent János, Lacordaire, Fenelon, Pázmány vagy Prohászka... pulvis es!... — Ha drágakövekkel megrakott arany korona, vagy akár gazdagon díszített hármas tiara díszíti fejedet... pulvis es!... — Ha olyannyira ünnepelt hadvezér vagy is, mint Nagy Sándor, Napóleon vagy a többiek... pulvis es... — Ha a technika félelmetes fejlődése kapcsán merészen felhatolsz az asztroszférák világába, akár a Holdba, vagy a Marsba is, vagy leszállsz a tenger titokzatos mélyére, vagy az anyaföld belsejébe... pulvis es... Por vagy, amelyet oly könnyen eltaposnak, oly könnyen elfelejtenek... Eszmélj hát fel a nagyböjt elején, nyisd ki szemedet és lass!...

Batthyányi Strattmann László herceg a szegény szembetegek részére külön kórházat létesített saját költségén, s nemcsak meggyógyította őket, hanem a rászorulókat felruházta és pénzsegéllyel is ellátta. Minden betegének, aki gyógyultan hagyta el a kórházat, kis könyvecskét ajándékozott, amelyet saját maga állított össze. Címe: „Nyisd fel szemedet és lass!" A lelki vakság gyógyítására adott benne értékes útmutatásokat. Mert test és lélek összetartozik. A jó orvos a lélekkel is törődik.

Igen, erre a lelki világosságra van nekünk szükségünk, főleg nagyböjt idején! Aki erre a lelki fényre törekszik, annak egyedül az igazságot kell keresnie! Nem a saját hiúságait! Nem a saját gonosz hajlamait! Nem önző önmagát!... És ha az igazságot megtalálta, kész-

nek kell lennie, hogy vállalja az áldozatokat is, amelyeket az igazság követel.

Az evangéliumi vaknak egyedüli kívánsága volt: „Uram, hogy lássak!" — Semmi más nem érdekelte.

Minden mellékgondolat és melléktekintet nélkül kell az igazságot keresnünk! Minden büszkeséget és emberi bölcsességet mellőzve, tiszta szándékkal kell feltennem magamnak a kérdést: — Hol találok fényt és igazságot?

Isten meghallja szívünkben a ki nem mondott kívánságot és megadja rá a feleletet. De elfordul tőlünk, ha pilátusi blazirt, szkeptikus arccal mondjuk: — „Ugyan, mi az igazság?" — Van-e egyáltalán igazság?

Aki az igazságot keresi, minden emberi félelemtől fel kell magát szabadítania! Aki nincs elszánva, hogy az igazsággal együtt a világ fiainak gúnyját és gonosz beszédét is vállalja, nem méltó a kegyelemre!

Milyen nagy akadály a tévhitűeknél és sok gyenge katolikusnál is az emberi tekintet és emberi félelem!

Ha tekintélyes, komoly emberek szavának hiszünk, akkor miért nem hiszünk az Egyháznak, amelyről Krisztus mondta: „Aki titeket hallgat, engem hallgat!" (Lk 10,16).

A tekintélytisztelet és egyházhűség jaj, de megfogyatkozott bennünk! Ne sajnáljuk a széles utat felcserélni a szűk ösvénnyel! Ne sajnáljuk levetni megrögzött, rossz szokásainkat.

Az igazság oszlopa Péter sziklája, az Anyaszentegyház, amely örök. Az egyszerű halászember sírja felett a világ legnagyobb kupolája feszül az ég felé. Rajta több méteres betűkkel áll: „Non praevalebunt adversum eam." — A pokol kapui nem vesznek erőt rajta! (Mt 16,18). Ez az Egyház a hitvallók és mártírok egyháza! — Ez az Egyház a szeretet és testvéri segítés egyháza! — Ez az Egyház a béke és Istenben való teljes megnyugvás egyháza! — Ez az Egyház a lélek szolgálatát és annak szent jogait védi! — Ez az Egyház megadja a császárnak, ami a császáré, de nem tagadja meg Istentől, ami Őt megilleti!

Nagyböjtben, amikor fájdalmasan rádöbbenünk testünk és arasznyi földi létünk mulandóságára, buzduljunk fel az „egy szükséges" — a lélek szolgálatának hallatlanul fontos kötelességére! Mert por vagyok ugyan testem szerint, de örökéltű lelkem szerint. Ennek szem előtt tartásával élek és követem a fényt nyitott szemmel: a Mestert és az Ő Szentegyházát. Ámen.

NAGYBÖJTI IDŐ

I. rész: Hamvazószerdától Szenvedés 1. vasárnapjáig

(Feketevasárnap)

NAGYBÖJT 1. VASÁRNAPJA

Olv.: 2 Kor 6,1—10. — Evang.: Mt 4,1—11

I. Kísértés

„Vigilate et orate, ne intretis in tentationem!" (Mt 26,41).

Hamvazószerdán, a nagyböjt bevezető napján az Egyház ősi szokás szerint hamut hint az emberek homlokára e szavakkal: „Memento homo, quia pulvis es..."

Testvér! Bármennyire is üde és fiatal az arcod, bármennyire is csillog a szemed és erőtől duzzad izmod — mindez csak lárva, amely mögött a mulandóság húzódik meg!

Nagyböjt a lelki érés, az elmélyülés ideje. Erőkifejtést követel. Azért az Egyház a mai evangéliumban elénk állítja Krisztust, aki messiási működésének megkezdése előtt visszavonul a pusztába, hogy előkészüljön nagy hivatására. És itt példájával int: Vigilate et orate!... Ti is vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek.

Ez a mai beszéd alapgondolata.

Az evangelista színes, szinte drámai elevenséggel és hűséggel ad helyszíni közvetítést Krisztus megkísértéséről! Megkapó, megindító és megrázó jelenet e párbaj és viaskodás! (Mk 1,12—13). Ó, mennyi gondolatot ébreszt ez az egyetlen, páratlan jelenet Krisztus életéből!

Szólhatnánk arról hogy, az Úristen magas hivatások és küldetések előtt próbára teszi az embert. Jákob egész éjjel küzdött az angyallal (1 Móz 32,24 skk.). Mózes is mennyit szenvedett, amikor azt a megbízást kapta, hogy a zsidó népet Egyiptomból kivezesse. Így Krisztus is földi pályája előtt kiállotta a próbát.

Szólhatnánk arról is, hogy milyen fontos és nagyjelentőségű a magány szeretete a lélek számára. Számtalanszor olvassuk Krisztusról, hogy munkája után visszavonult a hegyre egyedül imádkozni (Lk 5,16; 6,12; Mk 1,35).

„Ó, beata solitudo, sola beatitudo!" — A csend a misztikus lelkek mindene!

Szólhatnánk a böjt, az önmegtagadás, az önfegyelmezés szükségességéről. — Mózes 40 napot töltött böjtben a Sínai hegyen (2 Móz 34,28). Hasonlóképp Illés is 40 napig böjtölt, míg a Hóreb hegyéig ért (3 Kir 19,8). Krisztus is 40 napig böjtölt. Ezért tartjuk manapság is 40 napig a nagyböjtöt és hívjuk a mai vasárnapot Quadragesimanak, vagyis negyvenedik napnak.

Szólhatnánk a drámai párbeszéd, a böjt helyének körülményeiről: a Djebel Quarantal kopár hegységéről, amely nem messze van Jerichótól, Júdeának sivár, kietlen pusztasága ez, ahol csak a sasok repdesnek és a sakálok üvöltenek. Vigasztalan hely, emberi élelnek nyoma sincs ott. Ilyen körülmények között tartózkodni 40 napig: nem kis dolog!

De mindezeket most hagyjuk! Csupán két kérdést érintünk: kivel vívott párbajt Krisztus és milyen volt a harci taktika mindkét részről.

1. *Ki az ellenfél?*

Krisztus megkísértésénél ez is kiviláglik ... Ki ez? — Az a büszke lélek, aki évezredekkel ezelőtt a lázadás igéjét meghirdette: Nem szolgálok! Hasonlóvá akarok lenni a Mindenható Istenhez! — Az a gonosz lélek, aki Isten igazságosságából az örök szégyen és kárhozat helyére került és a „sötétség fejedelme", a gonoszság hatalma, akinek félelmetes befolyása van az emberekre ... Az az irigy Lélek, aki, mivel elvesztette örök boldogságát, azt akarja, hogy mások se jussanak oda. — Az a kísértő lélek, akiről az apostol mondja: „Testvérek, vigyázzatok, mert a ti ellenségtek, mint kísértő oroszlán, körüljár, keresvén, akit elnyeljen." (1 Pét 5,8) Olyan, mint a láncra vert eb ...

A katolikus teológusok Krisztus és a démon személyes harcát látják ebben a jelenetben. Csak figyeljük meg, milyen félelemetesen reálisnak tűnik itt a gonosz lélek, akinek létezésében nemcsak egy Dante, Aquinói Szent Tamás, Newton, Pascal hitt, hanem akinek konkrét jelenlétét a nagy Goethe szinte érezte és mesterien megírta életművében, a Faust-ban, aki végig kísér és kísért égen, földön és poklon át.

Miből ismerjük fel? — Hát cselekedeteiből, és taktikájából!

2. *Mi a taktikája?*

A sátánnak sok évezredes tapasztalata van. Jól tudja, hogyan kell az embert megközelíteni, megostromolni és meghódítani. Úgy tesz, mint Krisztusnál tette, mert Szent János evangelista szerint az embert az áteredő bűn után három szenvedély fűti: „A test kívánsága,

a szemek kívánsága és az élet kevélysége" (1 Jn 2,16). Mindenki élvezni akar, bírni akar, uralkodni akar, valami lenni akar.

a) Az Írás szerint Krisztus negyven napi böjttel készül elő nyilvános működésére. Ez idő alatt megéhezett. Ebben nincs semmi különös, hiszen valóságos Isten és valóságos ember. A sátán azonban azt hitte, most elközelgett az ő órája. Az éhes embernek fogékony a lelke... Hozzáment és megkérdezte: „Názáreti férfi, éhes vagy? Hát hogyne volnál negyven napi kemény böjt után! Mit éhezel? Ha Isten Fia vagy, akkor mindenhatóságoddal parancsolj a köveknek és azok kenyerekké változnak!" Micsoda ravasz csel! Rá akarja venni Krisztust, hogy hűtlen legyen messiási hivatásához és a saját érzéki, egyéni testi szükséglete céljából tegyen csodát. — Krisztus azonban nem esik bele a csapdába. Csodatévő hatalmát csak akkor veszi igénybe, ha isteni küldetését kell igazolnia a kételkedők előtt. Csak akkor, ha a szenvedő emberi lelkeken segítenie kell, de nem azért, hogy saját testi kívánságát elégítse ki. Inkább elviseli az ínséget, hogy nekünk is példát adjon a szomjúság és éhség, a fáradság és erőfeszítések, a szenvedés s kereszt bátor vállalásához...

b) A gonosz lélek velünk is hasonlóképp jár el. A nehézségekben kedvetlenségre, nyugtalanságra, gyávaságra csábít. Máskor meg arra ösztönöz, bújtogat, hogy... Mire? Kimondjam? — Azt súgja: Ne légy bigott! Az abstinentia, tisztaság, hűség, eskü: kemény kő ez neked. Szerezz magadnak testi örömöt, élvezetet ott, ahol tudsz, és akkor, amikor tudsz! Mit tétovázol? Miért aggályoskodsz? Bátran, csak neki: Legyen eszed! Változtass sorsodon!

Testvérek! Ha ilyen kísértés lopódzik hozzátok, tudjátok, mit csináljatok? — Nézzétek Krisztus példáját! Nem alkudozni! Csak most, csak még egyszer!... Nem kompromisszumot kötni! — Utasítsátok el, úgy, mint a Mester, e szavakkal: „Nemcsak kenyérrel él az ember!" — Igaz, az ember test és lélek... A testnek szüksége van kenyérre és ruhára, műveltségre és szórakozásra... Szüksége van táplálékra, mert különben nem tudja hivatását teljesíteni. A munka erőkifejtést igényel, azért a szervezetnek energiára, kalóriára, pihenésre van szüksége, különben leáll, vontatottan megy és üzemképtelenné válik, összeroppan. — Tudja ezt az Üdvözítő is, hiszen ismerjük jól, mire tanít bennünket a Miatyánkban! „Miatyánk!... Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma" (Mt 6,11). Kell a kenyér! Ezért mutat rá Szent Jakab apostol, hogy az igazi hit és vallás felebaráti szeretet nélkül holt! A hit cselekedetek nélkül nem számít! „Ha pedig egy testvér, vagy nővér ruhátlan és szükséget szenved a mindennapi élelemben, valaki pedig közületek azt mondja nekik: Menjetek békében, melegedjetek meg és lakjatok jól! — de nem adjátok meg nekik, amire a testnek szüksége van, mit fog ez használni? Így

a keresztény hit, ha cselekedetei nincsenek, holt önmagában" (Jak 2,14—17).

c) Kell kenyér, kell testi erő, kell testi egészség! Ne vessük Krisz-Nemcsak testünk van, hanem van lelkünk is és a léleknek is táplálékra, kenyérre, eledelre van szüksége! Talán még jobban, mint a testnek, vagy egyenlőképpen.

3. Mi a lélek tápláléka?

a) Isten igéje, a kinyilatkoztatott igazság, amelyet a szentbeszéd közvetít hozzánk. — Ó, hány lélek talál vigasztalást gyötrő fájdalmára talán egy, sokszor szürke prédikáció egyetlen szavában! Vagy a gyóntatószék atyai figyelmeztetésében, vagy az Evangélium olvasása közben? — Mennyi kimeríthetetlen forrás, lelki táplálék bugyggyan fel a Szentírásból.

Testvérem! Mikor volt utoljára a Szentírás a kezedben? Profán ismereteinket állandóan fokozzuk (és helyesen tesszük), de vallásos ismereteink még az elemi iskolai nívón mozognak sokszor.

Éhes a lelkünk! Tápláljuk! Nemcsak kenyérrel él az ember!

b) A lélek tápláléka az Isten szavára, mindenható szavára leszálló eledel az Oltáriszentségben, a szentáldozásban... Itt kell nekünk megnyugvást, felüdülést keresnünk! Nem pedig az érzéki és bűnös élvezetek útján!... És ha jön a kísértés, határozottan mondjuk: — Távozzál tőlem, sátán, érzékiség lelke!

A sátán eltávozik, de nemsokára visszatér, más ruhában, más taktikával. — Felvitte Krisztust a templom tornyába és így szólt hozzá: — Vesd le magad! Szép mutatvány lesz, ország-világ előtt híressé teszed magad! Ne félj! Nincs semmi veszély, hiszen írva van: — és a sátán, akár egy jó teológus, idézi a 90. zsoltárt — „Angyalainak parancsolt felőled: kezükben hordoznak téged, hogy kőbe ne üssed lábadat." (Zsolt 90,11) Mit félsz? — A sátán igyekszik, hogy a dicsőségvágy, a feltűnés, a büszkeség hálójával megfogja a Mestert!

Shakespeare mondja, hogy nincsen ember a világon, akit hiúságánál fogva meg ne lehetne közelíteni! — Krisztus nem azért jött, hogy akrobata mutatványokkal szórakoztassa az embereket. — Itt sem alkudozik, hanem nyíltan kiadja a kísértő útját: — „Ne kísértsd a te Uradat, Istenedet!" (Lk 4,12).

És ha engem környékez meg, mit feleljek? Én ismerem erőmet és erőtlenségemet, képességemet és hibáimat. Én szerény és alázatos akarok maradni és megadni Istennek, ami Istené! Te pedig, sátán távozzál tőlem, büszkeség, kevélység lelke!

A sátán már látja, hogy sem érzéki úton, sem feltűnési vággyal nem tudja tőrbe csalni Krisztust. Harmadszorra megint mással

próbálkozik. A világ fejedelme (Jn 12,31) magas hegyre állítja Krisztust, megmutatja neki a világ minden országát és dicsőségét és most tévedés! Csak azt mondja: *Nemcsak* kenyérrel él az ember! (Mt 4,4) tus szemére, hogy ezzel nem törődik, ezt fölöslegesnek tartja. Nagy kijátssza legnagyobb tronfját. Így szól: — Nézz csak ide! „Mindezt neked adom, ha leborulva imádsz engem!" (Lk 4,7). Vagyon, gazdagság, hatalom, minden a tiéd! Nem kérek tőled semmi ellenszolgáltatást — *csak* — a lelkedet!

Mit szól Krisztus a harmadik kísértéskor? — Megint az Írás szavával, mint kétélű karddal, űzi el magától: „Távozzál, sátán, mert írva van: a te Uradat, Istenedet imádjad és csak Neki szolgálj!" (Mt 4,10) —— Távozzál tőlem, sátán, kapzsiság lelke!

Kedves Testvérek! Amikor Dosztojevszkij nagy inquisitora a mai evangélium e jelenetéről beszél, azt mondja: e három kísértés végigvonul az emberi életen, az emberi történelmen. A három kép mutatja az emberi természet megoldhatatlan történelmi ellentmondásait.

Ugyanez a gondolat vonul végig Goethe Faustjában. A tudós Faust végigjárja a tudomány, az élvezetek, a mágia, a Valpurgis éj és az erotika mámorának birodalmát. *Nem tud megnyugodni,* mert az abszolutot keresi... de itt fel nem lelheti.

Ugyanez a mi életünk sorsa is!

Az élet tavaszán az érzékiség, a test kívánsága dörömböl lelkünk ajtaján... Az élet nyarán a hiúság és gőg ágaskodik bennünk... Az élet őszén és telén a kapzsiság, a pénz és vagyon utáni vágy fojtogatja torkunkat... Sok esetben egyik-másik végig kísér és kísért bennünket egész életünkön át!... Ez magában nem lenne baj! A probléma az: hogyan birkózom meg velük... Itt nem öttusát, csak három tusát kell megnyernem...

Ó, hányszor kaptam ki az első, a második, a harmadik, vagy talán mind a három futamban? Nem egyszer, nem kétszer, de százszor... Évtizedeken keresztül! Mert gyenge voltam, mert lanyha voltam!... Ugye, mennyit tréningeznek a jó sportolók, hogy kiváló eredményeket érhessenek el?

A nagyböjt lelki tréningünk, lelki edzésünk nagy ideje. Rajta! Én is, még ma... és ezután minden nap tréningezek. Edzem magam, hogy állandó önfegyelmezéssel és az ellenfél taktikájának megismerésével felkészüljek a nagy revansra, a küzdelemre és győzelemre. Mert csak ez adja vissza lelkem békéjét, egyensúlyát, boldogságát és szívem nyugalmát! — A mai evangéliumra gondolhatott a nagy magyar költő, Vörösmarty Mihály, amikor felkiáltott:

„Mi az, mi embert boldoggá tehetne?
Kincs? Hír? Gyönyör?
Legyen bár, mint özön,
A telhetetlen elmerülhet benne,
S nem fogja tudni, hogy van szívöröm" (Merengőhöz).
— Pedig mi ezt akarjuk! Úgy legyen! Ámen!

II. A kísértő

A nagyböjti idő az elmélyülés ideje... Az új ember kialakításának szent időszaka. Most indul az erényesebb, a tökéletesebb, a mélyebb lelkületű ember kimintázása. Ez a munka azonban kemény küzdelmet igényel. Minden munka: fáradság, izadság, — de miközben építjük a lelki élet szépséges várát, egyik kezünkben a vakolókanál, a kalapács és véső, a másik kezünkben pedig kard legyen, amellyel a gonosz lélek incselkedései ellen küzdünk...

A mai evangélium szerint még az Isten Fiát is megkísértette és el akarta téríteni a helyes útjáról a gonosz lélek. Annál nagyobb ügyességgel és ravaszsággal fordul ellenünk!

1. Hitünket meg akarja ingatni. Ez a legveszélyesebb kísértés, mert a fa gyökere ellen irányul. Ha a vihar megtépi a fa koronáját, ha le is szakít néhány ágat, nincs nagyobb baj! A fa újra kihajt. De ha a féreg a fa gyökerét támadja meg, az a fa halálát okozza!

A gonosz lélek is a lelki élet alapját, gyökerét, a hitet támadja meg, hogy az egész embert hatalmába kerítse. A hazugságnak az igazság látszatát adja. Úgy tünteti fel magát, mintha legfőbb javunkat akarná: „Ha Isten Fia vagy, tedd, hogy e kövek kenyerekké váljanak!" (Mt 4,3). — Igen, a kenyér a történelemben véres csaták, küzdelmek, háborúk emlékét idézi elénk. — Aki kenyeret ad, az parancsol!

A sátán a látszat szerint szánalmat, együttérzést mutat: Több kenyeret! A valóságban komoly kétség bújik meg a kijelentésben: Jézus nem változtatta a köveket kenyerekké, tehát nem Isten Fia!

A hívők könnyen meginognak. Az ingadozók pedig hitetlenekké válnak.

Nemcsak kenyérrel él az ember!... (Mt 4,4) A földi élvezet nem tudja az embert tartósan kielégíteni és megnyugtatni!

Legyünk erősek a hitben, mert a nehézségekben senki és semmi másba nem kapaszkodhatunk.

2. Másik csele: kedvet csinál a bűnhöz! Csalogat a rosszra és emlékeztet, hiszen Isten oltalma alatt állunk: „Vesd le magadat, nem lesz semmi bajod..." (Vö.: Mt 4,6).

Vigyázzunk! Az Úr nem véd meg bennünket a lelki veszedelemben! Aki keresi a veszélyt, elvész benne! Ha önkényesen kiteszszük magunkat ilyennek, ne várjuk, hogy Isten minden percben csodát tegyen érdekünkben. Nekünk is mondja: Írva van: „Ne kísértsd a te Uradat, Istenedet!" (Mt 4,7).

3. A harmadik csel, amivel a gonosz lélek megfogja az embert: a gőg, büszkeség, hiúság, amely nem ritkán buzgó lelkeket is hatalmába ejt. Főleg akkor, ha a sátán csábítását a földi javakra és a világ csábítására nézve bátran visszautasították. „Nézd, mindezt neked adom, ha leborulva imádsz engem" (Mt 4,9).

Amint a féreg a legjobb gyümölcsöt keresi meg, a sátán is buzgó, törekvő lelkeket iparkodik behálózni. Hiúsággal és öntetszelgéssel. A lelki gőg megsemmisíti az erényeket! Az őszinte önismeret az igazi jámborság ismertetőjele.

4. A sátán sokszor rendszertelen, erőit felülhaladó buzgóságra hajtja a lelkeket, akiknek gyengeségét elrejti: „Vesd le magad!" (Mt 4,6). Az egész nap hevét, munkáját kell viselnünk. Aki egy óra alatt akarja napi munkáját elvégezni, hamar elveszíti kedvét és erejét a munkához. A nekilendülés, itt is később alábbhagy. A kezdetben mérsékelt lépéssel kell haladni, mert hamar kifáradunk...

5. A három kísértő: a) *A gonosz lélek,* letaszítva, a paradicsomtól kezdve „Adversarius tamquam leo rugiens circuit, quaerens quem devoret" — keresi, mint ordító oroszlán, az áldozatát (1 Pét 5,8).

b) *A világ:* „Totus mundus in maligno positus est" (1 Jn 5,19). — „Az egész világ romlott." Szellemesen mondja Szent Ágoston: Kísért a világ „cum suis terroribus, erroribus, amoribus." *Terror:* lehetetlennek iparkodik feltüntetni Isten és az Egyház törvényét. — Kár a fáradságért — hajtogatja. *Error:* hamis elveivel, principiumaival, amelyek ellentétben vannak és könyebbek, mint az evangéliumi, tévútra vezet. *Amor:* gyönyör, pompa, gazdagság révén csábít a bűnre — el Istentől!

c) *A test:* a hús, a vér, amely állandó küzdelemben áll a lélekkel és szeretné azt leigázni, nem akar tudni önmegtagadásról. Ez a küzdelem a sírig tart! Éjjel-nappal velünk van ez az ellenség, bárhová menekülünk, mindig magunkkal visszük...

6. Hogyan győzzük le a kísértést?

Az Úr megmutatta az ellenség harci eszközeit a mai evangéliumi szakaszban:

Vigyázni: vigilate! Legyetek éberek. Kerülni a veszedelmet. „Qui amat periculum in illo peribit" (Eccli 3,27).

Imádkozni: orate! Krisztus int: „Vigyázzatok és imádkozzatok, hogy kísértésbe ne essetek!" (Mt 26,41). Az ima előzi a kísértőt és kegyelmet ad.

Ellenállva küzdeni! Resistite! „Principiis obsta!" — Kezdetben álljatok ellen! — Ne várjátok meg, amíg a sátán béklyóba szorítja kezeteket, lábatokat. Akkor már késő a futás!

Küzdelem nélkül nincs győzelem! Nagyböjt komolyan figyelmeztet: használjuk fel az időt, hogy lelkünk gazdagabb, szebb, és boldogabb legyen! Nagyböjt a léleképítés ideje! Vegyük egyik kezünkbe a kalapácsot, az építés eszközét; másik kezünkbe a kardot, a harc eszközét és haladjunk tántoríthatatlanul az Evangélium útján! Ámen.

III. Memento homo!

A nagyböjt hivatalosan Hamvazószerdával kezdődik. Mivel a munka miatt sokan nem tudtak eljönni a hamvazásra, most pótolják ezt a jelentőségteljes szentelményt. Az Egyház hamut hint a fejünkre, miközben ezt mondja: „Memento, homo..." — Emlékezzél, ember...

1. *„Memento homo"*... És azután?... Rohanunk a munkába. Nem érünk rá befelé nézni.

A reneszánsz Róma jellegzetes alakja: Néri Szent Fülöp, az utcákon, tereken az emberek közé vegyült. „Pippo buono." Egy fiatalember társult egyszer hozzá. — Hová? — kérdezte az ifjút. — A barátaimhoz. — Miért? — Szórakozni. — És azután?... — Hazamegyek... — És azután... és azután... A végső „és azután" után ez volt a válasz: — Meg fogok halni.

Emlékezzél, fiatal ember, hogy *igazi célodat* el ne veszítsed!

2. *„Quia pulvis es."* — Mennyire büszkék és hiúk vagyunk sokszor erőnkre, tehetségünkre... Itt akarunk örökre berendezkedni a földön. Szem elől tévesztjük, hogy milyen rozoga ez a házunk. A legkisebb földrengésre összedől, mint a kártyavár. Hát még testi házunk? Ha rokonaink, közeli ismerőseink, munkatársaink közül kiragad valakit a halál, csak akkor eszmélünk fel, hogy: de korán...

Van egy vitathatatlan tény, amely előtt minden fizika, minden kémia, minden orvostudomány kénytelen meghajolni...

Itt mindenkinek kapitulálni kell... Őfelsége, a halál, nem törődik sem állással, sem kitüntetéssel, sem magas ranggal... Csak azt hajtogatja: „por vagy!"

3. *„Et in pulverem reverteris."* — Járd körül a történelmi romokat: Császárok és egész népek sírfájára írják: porrá leszel! Járd kö-

rül a temető sírjait és olvasd a keresztek feliratait. E nevek azt mondják: porrá leszel te is! Nézz bele a tükörbe: Bármilyen hiú vagy, sem dauer, sem tupírozott haj, sem rúzs, sem szemöldök- és szempillafesték nem változtat a tényen: porrá leszel!

Csak egy történetnek nincsen vége: a lélek történetének!

Csak egy értéket nem tesznek a földbe: a halhatatlan lelket!

Csak egy tükör nem csal: a lelki tükör...

Csak egy nem múlik el soha: Aki mindent adott, mulandót és változatlant: Isten, az Úr és Teremtő!

Hamvazószerda kettős jele: a hamu: múlandóság — a kereszt az örök élet kulcsa.

Mentsd meg lelkedet! A kísértések tüzén át!!!

4. A szentek története a lelki öröm története! „Ein Heiliger, der traurig ist, — wäre ein trauriger Heiliger" egy szomorú szent — nagyon szomorú szent lenne! A szomorúság sohasem ment erényszámba. Ahelyett, hogy emelné áldozatunk értékét, ily lelkülettel nyújtva, inkább csökkenti azt. Isten a jókedvű adakozót szereti és semmi sem válik nagyobb becsületére az ő igájának, mint a zavartalan derű azoknak homlokán, akik azt hordozzák.

Mint a vitorla a hajón, olyan az öröm az élet tengerén. Aki e vitorlával bánni tud, az az alacsonyabb járású szeleket is befogja s gyorsabb haladásának szolgáivá teszi. — Az öröm életszükséglet: az életerő, tettrekészség alapja. — Az öröm ugyanaz az embernek, mint a napsugár a virágnak. Öröm a léleknek: a hegyi levegő ózonja. — Az életúton örömök virágai nyílnak, csak szem kell, amely észreveszi.

Ilyen élet fölött mindig ott ragyog Isten napja! És az ilyen tanítványon ott csillog a Táborhegy fensége!

Ha valamennyien így élnénk, a belső öröm forrása töltene el bennünket. Ha le is szállunk a hétköznapok lapályára, a tudat él: az Úr velünk van! S ha Isten velünk, ki ellenünk! Ámen.

IV. Le az álarccal!

A farsangi bálok alkalmával éjfél tájban el szokott hangzani a jelszó: „Le az álarccal!" Ilyenkor sokszor nagy meglepetés éri a jelenlévőket. Ez itt legtöbbször tréfa, mulatság.

De vannak egészen komoly álarcletételek is!

1. Nagybőjtben szól az Egyház: le az álarccal! Mutasd meg valóságos arcodat! Ne tégy magad elé semmit!

Hamvazószerda: „Memento homo, quia pulvis es..." Az arcod bármennyire is üde, fiatal és jól ápolt, csak lárva, amely mögött ott huzódik a halál...

Bűnös vagy! Igen, az. Ha mást mondanál, hazudnál (1 Jn 1,8). Nézz jól befelé... Vizsgáld meg jól lelkiismeretedet, főleg az utolsó hetekben: Milyen volt a ruhád? Milyen volt a táncod? A társaságod? Késői elmaradozásod? Verd melledet: szánom, meggyónom, vezekelek.

2. Az utolsó ítélet napján mindenki igazi ábrázatában jelenik meg. Minden színlelés, hamisság, csalás megszűnik. Ott nincs képmutatás! A világ előtt tiszteletben állsz, mivel nem ismerik gonosz cselekedeteidet. De hogyan állasz meg a mindenttudó Isten előtt? — „Liber scriptus proferetur, in quo totum continetur." Semmi sincs elrejtve, ami napvilágra nem jön. Amit sötétben súgdostak, napvilágra jön!

3. Vigyázni a kísértésekre! — Tény, hogy vannak gonosz szellemek! Elromlott angyalok, akik erősek, okosak és megkísértik az embert.

Háromféle módon kísértenek minket: — a test kívánságával, élvezetvággyal; — a szemek kívánságával, birvággyal, — és az élet kevélységével, tiszteletvággyal (1 Jn 2,16). Ezek a kívánságok ma is itt vannak szépen álcázva.

Amint Krisztus érettünk született és meghalt, úgy meg is kísértetett érettünk, hogy példát mutasson, hogyan kell a kísértést legyőzni.

Jézus negyven napig a pusztában böjtölt, hogy nyilvános tanítói munkájára felkészüljön. Ezután megéhezett. Ebben nincs semmi csodálatos, hiszen nemcsak valóságos Isten, hanem valóságos ember is Ő. A sátán azt hitte, elközelgett világtörténeti órája! Ha ő most Isten Fiát behálózza, cselbe ejti, nyert csatája van.

Közeledik Jézushoz: — „Názáreti férfi, éhes vagy? Ezen könnyű segíteni! Isten Fia vagy és ezért mindenható! Mondd isteni szavaddal valamelyik nagy kőnek és az kenyérré lesz." — Az isteni Üdvözítő azonban nem esik bele a csapdába. Csodatévő hatalmát akkor veszi igénybe, ha az embereket isteni küldetéséről meg akarja győzni, vagy ahol az emberi lelkeket segíteni kell, de nem azért tesz csodát, hogy a testi kívánságokat kielégítse!

Jézus elviseli az éhséget, hogy az embereknek példát adjon, hogy mindazt, türelemmel el kell viselni, ami kellemetlenség az állapotbeli kötelességekkel együtt jár. — Nem a kenyér a legszükségesebb, még éhség idején sem, hanem a mennyei Atya akarata! — Az ember nem azért él, hogy vágyai teljesedjenek, hanem hogy Isten akaratát cselekedje!

Az ördög számára fölülmúlhatatlan értékű agitációs eszköz lenne, ha mondhatná: Isten Fia sem tett mást, mint amit ösztönei kívántak: — mindenhatóságát arra használta fel, hogy éhségét csillapítsa.

Testvérek! Ha jön a kísértés, válaszunk: — Nem, az Istenért: nem! — Kenyér.... dicsőség... gyönyör... tartósan nem boldogít! Hiszen „kincs, hír, gyönyör, legyen bár, mint özön, a telhetetlen elmerülhet benne s nem fogja tudni, hogy van szívöröm" (Vörösmarty).

Többet ér Istennek tetszeni... Keresni Őt alázattal és bizalommal... De leggazdagabb az, aki Isten kegyelmét bírja.

Istennek szolgálni... uralkodást jelent. „Deo servire — regnare est." — Legyünk erősek! Krisztussal maradjunk, Krisztussal haladjunk! Ámen.

NAGYBÖJT 2. VASÁRNAPJA

Olv.: 1 Tesz 4,1—7. — Evang.: Mt 17,1—9.

I. Magasságok felé — Sursum corda

A múlt vasárnapi evangélium elbeszélése szerint a sátán, a gonosz lélek egy magas hegyre vitte Krisztust és megmutatta neki a világ minden gazdagságát és dicsőségét és így szólt hozzá: „Mindezeket neked adom, ha leborulva imádsz engem" (Mt 4,9).

Krisztus nem alkuszik. Nem egyezkedik. Nem köt kompromisszumot! Kereken elutasítja magától az érzékiség, a gőg, a hiúság és kapzsiság lelkét!

A mai evangéliumban maga Krisztus viszi fel néhány választott tanítványát, Pétert, Jakabot és Jánost egy másik hegyre. Megmutatja nekik az ég minden örömét és boldogságát, amely azokra vár, akik hűségesen kitartanak mellette.

A vatikáni múzeumban a világhírű mesterek szebbnél-szebb képei között van egy monumentális festmény: Raffaello gyönyörű alkotása. A síkságból hatalmas, meredek hegy szökellik a magasba. A hegy tetején Krisztus lebegő alakja látható. Mellette két markáns személy: Mózes és Illés... Érdekes a kép megvilágítása. A fényt nem kívülről kapja, Krisztus istenségéből, belülről sugárzik kifelé. Valamivel lejjebb a megrémült három apostol ijedt arca mered felénk. Kezükkel takarják el szemüket a nagy fényesség elől.

Ez a kép: *La trasfigurazione* — Krisztus Urunk színeváltozása. Szemlélésében az említett múzeum sok száz és ezer látogatója nap mint nap elmerül gyönyörködve.

Az Írás szerint Péternek, az impulzív apostolnak szinte komikusnak tűnik spontán felkiáltása: „Uram, jó nekünk itt lennünk. Ha akarod, csinálunk itt három sátrat: Neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet." Azt gondolta, mindig így lesz! Pedig ez csak ízelítő volt. Krisztus szenvedése előtt meg akarta mutatni benső barátainak istenségét, hogy a szörnyű megaláztatások idején ne essenek kétségbe. A Golgota sötétségét a Tábor fénye ragyogja be!

Kedves Testvérek! Most, a Nagyböjt elmélyedő óráiban két hegy van előttünk. Melyikre induljunk?

1. Az elsőn, a Kísértés hegyén, pillanatnyi öröm, gyönyör és mámor kecsegtet. Messziről nyújtogatja felénk polip-karjait. Eszünkbe juttatja a *Cigánybáró* c. operett ismert áriáját: „Az élet célja semmi más, mint jó evés és jó ivás."

De utána jön az üröm és a csömör... és a nagy kiábrándulás!

2. A másik hegyen: a Táborhegyén előttünk ragyog Krisztus sugárzó képe és azt mondja felénk: „Aki utánam akar jönni" — fel a Tábor magaslatára. — *„tagadja meg magát mindennap, vegye fel keresztjét* és úgy kövessen engem." Ez a Táborhegy megmászásának jelszava (Vö.: Mt 16,24).

Mi a Táborhegyre akarunk menni? — De mi kell a jó hegymászáshoz?

a) *Áldozatos lelkület és bátorság.* — A nagy hegyek mászása és egyáltalán a turisztika fáradságos munka. Sok erőfeszítésbe, izzadságba és lemondásba kerül, amíg a magasba érünk. Tövises bozótok, cserjék, megakasztanak. Éles kövek, kavicsok törik a lábunkat. Meredek sziklák ágaskodnak előttünk... Néha már-már csüggedünk. Szeretnénk visszafordulni, ha nem restelnénk. A magaslatok is hívnak, csalogatnak felfelé: csak fel, ide, hozzám!

Ilyen fáradságos és áldozatot követelő út a lelki életnek, a hitéletnek az útja is... Hogy a földi élet egészen magához ne láncoljon, hogy magasabb célunktól el ne forduljunk, a jó Isten sokszor göröngyös, tövises, kényelmetlen úton vezet bennünket az életben. Hogy gondtalanul le ne üljünk, hanem tovább haladjunk előre, a szenvedés szele vág arcunkba, vagy a sikertelenség jeges esője paskolja hátunkat. Mind azt kiáltja, mind azt harsogja felénk: Csak tovább!... csak tovább!... Nincs megállás!... Nincs a földön maradandó városunk!... Küzdelem nélkül nem tudunk előre haladni! — Amikor Macedóniai Fülöp király Aristotelesre bízta a fiatal Sándor matematikai tanítását, azt kérte tőle, hogy ne a megszokott fáradságos úton vezesse. A bölcs így felelt: „A matematikában, ó király, nincsenek királyi hadi utak." Testvérek: a hegymászásnál nekünk is egyénileg kell meghozni az áldozatot: fáradsággal, szívóssággal, szenvedéssel!... Szükséges a szenvedés, az áldozatos lelkület, mint az olajbogyónak a sajtó, mint a fának a nyeső olló, mint a szőlőnek a prés, mint az aranynak a tűz!... A szenvedés sajtolja ki belőlük a szeretet édes borát és az irgalmasság balzsamos olaját. Ó

Fel tehát, bátran, előre!... A Tábor felé!...

b) *Türelmes és tervszerű munkára van szükség!* — A hegyre felfelé: nem lehet futni... Csak lassan, és lépésről-lépésre lehet előre

haladni. Aki rohanni akar, illetve nagyon siet, tönkreteszi a szívét, hamar kifárad és kedvét veszíti...

A lelki életben is nagy türelemre van szükségünk!... Következetes, szívós, tervszerű harcra. Nem szabad türelmetlenül kapkodni!

Pedig Testvér, ugye, milyen rapszodikus a lelki életed? Nekirohanás... és megtorpanás! Hányszor feltetted magadban, hogy napi imáidat nem mulasztod el... és...? — Hányszor elhatároztad, hogy egész családoddal vasárnapi szentmisét hallgatsz?... Hányszor eltökéleted szilárdan, hogy mint férj, nagyobb szeretettel, megértéssel, gyöngédséggel leszel feleségedhez... és — és megint olyan kiállhatatlan vagy!... — Hányszor feltetted, hogy mint feleség és édesanya, csakis férjednek és családodnak akarsz tetszeni... és — és még nagyon vonz az utca, a ruha, a társaság, a tilos... — Hányszor elhatároztad, mint fiú és leány: tisztelettudó és engedelmes gyermek leszel... — és olyan durcás, goromba, megbízhatatlan vagy még mindig! — Hányszor eltökélted, hogy fegyelmezett és mértéktartó leszel... mindenben... És mit mutat az ábra? — Hányszor megfogadtad, hogy mindig hűségesen és lelkiismeretesen végzed munkádat... Hányszor feltetted, hogy kikeresed már egyszer főhibádat, amelynek, jaj, de mélyen lenyúlik a gyökere, amely mindig visszatér, kihajt... és talán még most sem vagy vele tisztában?! Nem mered tövestől megragadni és kiszakítani! Ezek az indák megfogják lábadat és nem eresztenek, s nem tudsz előre haladni! — Legalább most, a Nagybőjtben, nyomozd, kutasd ki és ne sajnáld kitépni gyökerestől!

c) *Jó turista segédeszközök.* — A meredek turista úton szükséges a jó útjelző és a bot. Szöges turista bot nélkül nem tudunk kapaszkodni... — Útjelző nélkül oly bizonytalan az út... Az erdőben, hegyes vidéken, meredek sziklák között nagyon könnyen eltévedhetünk... Több út van előttünk: merre menjünk?

A *hit* a jó út-jelzője! Megmondja: honnan jövünk és hová megyünk. Nem bolyongunk céltalanul a kusza élet bizonytalan ösvényén és nem hánykódunk... Megmutatja az egyenes utat, amelyen a kereszt piroslik: a Tábor felé!

Szükség van erős turistabotra a hegymászásnál, amibe kapaszkodhatunk, amire szilárdan támaszkodhatunk.

Sokszor összetört családi hűség és magárahagyatottság, mellőzöttség és hűtlen gyermekek, halovány kórházi ágyak és fekete koporsók mellett visz el útunk. Sűrű köd fedi be a Tábor hegyét. Jaj, ha nincs a kezünkben bot, amelyre támaszkodhatunk, olyan könnyen összeroskadunk! Olyan könnyen megingunk a hétköznapi élet útján. Olyan szomorú dolog támasz, bot nélkül élni...

A hit világítja meg előttünk az utat. A lélek és élet útján. — Az élet homályos, ködös. — A hit fényessé teszi. — Az élet hideg. — A

hit meleggé teszi. — Az élet sokszor szegény. — A hit gazdaggá teszi. — Az élet szomorú. — A hit vidámmá teszi.

Mert — „Aki dalol, soh'se fárad el,
Aki felnéz, soh'se csügged el..."

Kedves Testvérek! Nagybőjt a magábaszállás ideje! Jelszavunk: a magasságok felé — *Sursum corda!* — Nem akarok elkallódni a szürke hétköznapok sikátoraiban... Nem akarok vegetálni a közönséges élvezetek süppedékes ösvényein. — Nem akarok földhöz tapadni... — „Ad maiora natus sum!" — Többre, nagyobbra születtem! — Fel a magasságok felé!... Fel a lelki csúcsok felé! Ó, milyen más lesz ott a perspektívánk!... Milyen messzire ellátunk!... Lábunk alatt úsznak a felhők... A magasból milyen kicsinynek és jelentéktelennek tűnik mindaz, amit nagynak, szépnek és hatalmasnak látunk közelről. Ó, milyen tiszta, egészséges ott a levegő... Mennyivel szebb a madárdal!... Ó, milyen közel jutunk az éghez!

Fel... Krisztushoz! Fel tehát, Testvérek!... Még ma induljunk felfelé!

A költői találóan mondja:

„Mert lejtőn lakni nem lehet,
Sem kétéltűen jobbra-balra menni.
A válaszút ez: fel vagy lefelé...
Lefelé vonz a vad nehézkedési törvény,
Ezrek példája, vérrokon, barát.
De mi kitörünk ezek bűvköréből
És a csúcs felé megyünk." *(Mécs).* Ámen.

II. Per aspera ad astra

A múlt vasárnapi evangéliumban a sátán az Úr Jézust egy magas hegyre vitte és megmutatta Neki a világ minden gazdagságát és dicsőségét. A mai vasárnapi evangéliumban az Üdvözítő viszi fel néhány kiválasztott tanítványát egy másik hegyre és megmutatja az égnek minden örömét és boldogságát, amely a választott lelkekre vár.

Azok előtt, akik a mulandó dolgokra vágynak, amelyeket a sátán mutat, kemény feltétel áll: leborulva imádniuk kell a sátánt.

Aki az égi javakat akarja birtokolni, annak Istent kell így imádnia.

Két hegy van előttünk, melyikre induljunk?

Nekünk az a célunk, hogy a Tábor hegyére jussunk Péterrel és a többi apostollal együtt. De ha fel akarunk jutni, három dologra kell ügyelnünk.

1. *A földi dolgokat meg kell vetnünk.* Lélekben el kell szakadnunk tőlük. Ha felmegyünk a hegyre, olyan nevetségesen picinek, jelentéktelenek tűnik fel mindaz, ami nagynak, szépnek és fontosnak szereti magát feltüntetni.

Így van ez lelki vonatkozásokban is. — Egy a szükséges!

2. *Küzdelem és szenvedés.* — A nagy hegyek megmászása küzdelemmel, izzadsággal, fáradsággal jár. Annál nagyobb az öröm, ha a csúcsra felérünk. Először meg kell járnunk az Olajfák hegyét a Mesterrel... Magányos, keserves éjszakákon kell virrasztani és imádkozni, hogy a katarzison átjussunk... Az emberi természet idegenkedik ettől. A két Zebedeus-testvér édesanyja — mint minden édesanya — jó állásba akarta helyezni fiait: egyik Jézus jobbján, másik balján legyen. — De feleli Jézus — Ki tudjátok-e üríteni a kelyhet, amelyet én iszom? A szenvedés és megalázás kelyhét?...

Hogy a földi élet egészen magához ne láncoljon bennünket, hogy magasabb célunkról meg ne feledkezzünk, azért az Úr kemény, köves, göröngyös, tövises, kényelmetlen úton vezet bennünket. — Hogy vándorlásunk, turistáskodásunk célját el ne felejtsük, hogy gondtalanul le ne üljünk az úton, sokszor éles szél vág szemünkbe, jégeső paskol, zivatar zúdul reánk. Ezek serkentenek, hogy jobban iparkorjunk igazi hazánk felé! Mind azt kiáltja: csak tovább! Nincs itt maradandó városunk!

Szükséges a szenvedés, mint olajbogyónak a sajtó, szőlőnek a prés, aranynak a tűz, fának a nyeső olló. A szenvedés sajtolja ki belőlünk a szeretet és megértés borát és az irgalmasság olaját.

„Falatját könnyel ki nem sózta még,
Ki nem virrasztott terhes éjtszakában,
Álmatlan ágyon sírva, egymagában:
Nem ismer téged, ó jóságos Ég." *(Goethe.)*

„Amennyi a könny itt lenn, annyi a gyöngy ott fenn." *(Musset)*

Er ist Vater, der uns liebt,
Wenn er nimmt und wenn er gibt.

„Hogyha a keresztet
Tán súlyosnak érzed,
Gondold el, hogy Ő meg
Azon el is vérzett." *(Pályi E.)*

Krisztus, a keresztrefeszített! — Nem lehet tehát igazi keresztény kereszt és keresztrefeszítés nélkül! Turistabotunk a kereszt!

3. *Türelmesnek kell lennünk.*

Testvér! Hányszor nekifogtál már a tökéletesebb életnek. Feltetted, hogy az imát nem hanyagolod el, hogy elmélkedést végzel és gyakran gyónsz, főhibádat, amely mindig rajtad nyügösködik, egyszer már tövestül kitéped... És ime!... Megakadtál... Nem tudsz előrehaladni!...

Türelem: „in patientia vestra habebitis animas vestras." A hegyre nem lehet futni, csak lassan, lépésről-lépésre, kitartó szorgalommal menni... Legyünk türelmesek magunkkal szemben! Isten is türelmes, mint a jó édesanya, aki először tanítgatja járni kis gyermekét... Hányszor elesik a kis csöppség, amíg végül néhány lépést magától megtesz.

4. *Alázatosság.* — Ha magasra akarunk építkezni, mélyre kell raknunk a fundamentumot.

Nekünk is célunk: a Tábor, a megdicsőülés, a lelki tökéletesség hegye: — Uram, jó nekünk itt lennünk...

Előre a Nagyböjtben! Négy hegy mered felénk. A Quarantaria: a Kísértés hegye; a Táborhegy: a megdicsülés hegye; az Olajfák hegye: a verejtékezés hegye és a Kálvária hegy: a keresztrefeszítés hegye.

E hegyek beszélnek. Az *Olajfák* hegye az emberi elhagyatottság hegye. A véres verejték hegye. Az emberi tusakodás hegye: Atyám, ha lehetséges, múljék el e pohár...

A *Kálvária* hegy a keresztrefeszítés hegye. A végtelen szenvedések hegye. Ahol kigúnyolnak, kikacagnak szenvedésedben, míg gyötrődöl!

A *Táborhegy* a lelki vigasztalás hegye. Az Istennel való benső találkozás hegye. Ahol pár perc alatt kárpótol téged az Úr a rengeteg szenvedésért, gyötrődésért, küzdelmekért, meghurcoltatásokért. Egy szentséglátogatás, egy szentáldozás, talán egy átvirrasztott éjszaka csodás megvilágítása mennyi kegyelmet ád! Földöntúli fényben látjuk egész létünket és kiemelkedünk anyagias, önző mivoltunkból!

A Táborhegy Názárettől 3 órányira a termékeny Ezdrelon síkság közepén emelkedik a 600 m magas csonka kúp alakú hegy. Csodálatos piedesztál. A középkorban 4320 fokú lépcsőn mentek fel a zarándokok a hegytetőre. Fáradságos, meredek út. Csodálatos kilátás: szinte fél Palesztinát látni! Északkelet felől az örök hóval borított Nagy Hermon csúcsa 2759 m. magasságban emelkedik. Ebben az irányban van a Genezáreti tó kék tükre. Keletről a Jordán vize csillámlik, délről a szamariai hegyek és Kármel, nyugatról a Földközi tenger. A hegy lábánál elterülő síkság neve: Jezrael = Isten vetése. A Tábor-

hegy láttán idézhetjük Montesquieu mondását: „A kereszténység, míg látszólag az égre mutat fel, földi boldogságunknak is legigazibb alapja."

Az élet sem lehet csupán bál, de csupa gyász sem. Az élet siralomvölgy, de kell, hogy nyíljanak benne virágok is. Az élet nem lehet csupa nevetés, de az élet nem lehet csupa szenvedés sem! Az élet Isten kezében van, aki azt kívánja tőlünk: „Keressétek először az Isten országát és az Ő igazságát és a többi mind hozzáadatik nektek" (Mt 6,33). Ámen.

III. A keresztény öröm

A tanítványok szíve nehéz. A szenvedés, a földi fájdalom nyomja. A jó Mester felviszi őket a Tábor hegyére. A temperamentumos Péter gyorsan lelkesedik. Itt is felkiált:

1. *Jó nekünk itt lenni!* (Nemsokára elfutnak mellőle!)

a) Nekünk is fel kell mennünk a hegyre. A lapályból a magasba! Kell a kikapcsolódás a megszokottból. Kell a mosoly, az öröm kellő időben!

Sokszor hajlamosak vagyunk arra, hogy a pesszimizmusnak, a szomorúságnak adjuk át magunkat. Elfelejtjük, hogy az ember örömre született. Sajnos, Nietschevel kell ismételnünk: A keresztények olyanok, mintha nem lennének megváltva. A keresztények félnek, sokszor szomorúak, mintha ez lenne a lélek igazi állapota! Hol van a filmekben, a könyvekben, a drámákban az Evangélium, a jó hír, az öröm diadalmas híre?!

b) A kereszt magában nem kereszténység! A krisztusi élet más titkait is át kell elmélkednünk!... Szobánk falára, mellünkre keresztet akasztunk fel. Jól tesszük. De hol a jó Pásztor? A háborgó tengeren járó és a Táborhegyen megdicsőülő Krisztus? Az is odakínálkozik a kereszt mellé!

2. Keppler püspök jelmondata: — Mehr Freude — több örömöt, főleg azoknak, akik emberekkel bánnak!

Az orvos jó kedélyével, meleg szívével sokszor jobban tud gyógyítani, mint az orvossággal. A fagyos rendelő dermeszt. — A pedagógusnak a fegyelmezést a szívvel kell kapcsolnia! A gyógyszerész se legyen fehér köpenyes automata. Csupa szív legyen, hiszen mennyi beteg ember áll előtte! A hivatalvezetők ne tokosodjanak be a paragrafusokba! A villamos-, vonat- és autóbuszvezetőnek is legyen szíve dolgozó felebarátai iránt. Az üzletekben, Közértben is mennyi

figyelemre, meleg szívre van szükség, hiszen mennyi ember fordul ott meg nap mint nap! — A pap is legyen szeretetteljes a nehéz hívekkel szemben is. A plébánia és templom nem adóhivatal! Fontos lelkipásztori őrhely! Egyes intézményeink és vezetőink szeretetlensége által többet veszítünk, mint hitkételyből vagy más okból kifolyólag!

Az ember lelki sajátsága, hogy a nehéz és szomorú dolgokat hamarabb elfelejti, mint az örömöt. Ezért adjunk nekik sok vidám, örömteli percet...

A derült kedély a szeretet kísérője. (Ágoston.) A szeretettel teli lélek derűsen és vidáman tud élni Istennek és embertársainak. Nem szabad elfelejteni, hogy a kereszténység az élet tudománya. Minél inkább tudunk keresztények lenni, annál inkább tudunk élni. Minél inkább tudunk élni és az élő Istenből táplálkozni, annál inkább áraszt Isten derűje és a szeretet vidámsága.

Asszisi Szent Ferenc kérdezte egyszer: — Miért vagy szomorú? Megbántottad talán az Istent? Mert más okunk a szomorúságra nem is lehet. Ha így volna, hozd rendbe lelked ügyét a jó Istennel s ne terhelj másokat borús kedélyeddel!

Szent Deicolus (VI. sz.) lelkének szent öröme úgy beragyogta arcát, hogy mindazokat, akik látták, magához vonzotta. Tanítómestere, szent Kolumbán meg is kérdezte, honnan van, hogy ő mindig olyan vidám és elégedett hangulatban található. A szent így felelt: — Ez ama gondolattól van, hogy az én Istenemet semmi el nem rabolhatja tőlem!

Befejezésül mondjuk a költővel:
„Amíg egy tenyérnyi kék ég az enyém,
Amíg egy szál virág mosolyog felém,
Amíg a napnak egy sugára hull rám
S esténként elringat lágy álom-hullám,
Amíg a szívemben dalol az élet
S imádságszárnyon visz Hozzád a lélek.
Amíg a jóságod virraszt felettem,
Bűntől a lelkem amíg visszaretten,
S a végtelenséged szomjazza vágyam:
Gazdagabb nem lehet senkise nálam." Ámen.

IV. A mennyország...

Krisztus a Táborhegyen — három kedves tanítványával: Péterrel, Jakabbal és Jánossal. Imádkozik... Egyszerre csak arca ragyogóvá válik, mint a nap, ruhái csillognak... Utána megjelenik Mózes, a zsidó nép vezére, aki kivezette népét Egyiptomból és a csodatévő, jámbor Illés próféta.

A szangvinikus Péter, aki gyorsan lelkesedik és hamar meg is ijed, — hiszen egy kis fenyegetésre kész elárulni szeretett Mesterét — lelkesen felkiált: „Uram, jó nekünk itt lennünk, ha akarod, csinálunk itt három sátrat: neked egyet, Mózesnek egyet és Illésnek egyet" (Mt 17,4). És szózat hallatszott: „Ez az én szerelmes fiam, Őt hallgassátok!" (Mt 17,5). — Az apostolok a félelemtől a földre estek. — Ez a jelenet az örök boldogságra irányítja figyelmüket. Péter látta a megdicsőült Krisztust és örömében felkiáltott!...

Gondolunk-e mi néha erre a boldogságra? Pedig ez a gondolat elszakít a világtól és jó cselekedetekre serkent.

Micsoda e világ és mit találunk benne? — Siralomvölgye! Tele szenvedéssel és sírással — halállal.

Nem boldog senki sem igazán e földön! Az első ember felett kimondott isteni átok ott ég minden halandó lelkén: „Arcod verejtékével eszed a kenyeredet, amíg vissza nem térsz a földbe, mert porból vagy és porrá leszel." — „A föld tövist és bojtorjánt terem számodra" (1 Móz 3,17—18).

Igen, de más ám a helyzet azoknál, akiknek jól megy! A gazdagok? A jó állásban lévők? A szerencsések? — A látszat csal! Ne higyjétek, hogy a „boldogok" boldogok és megelégedettek. A vágy a jobb, szebb, tökéletesebb és főleg maradandóbb boldogság után nem hagyja ezeket sem békén!...

A földön mindenkinek szenvednie kell, akár tetszik, akár nem. Hol az örök boldogság, a paradicsom? A mi igazi hazánk, amelyre gyakran és vágyakozva kellene gondolnunk? A szerencsétlen szám-űzöttekben mi tartja a lelket? Az, hogy egyszer ismét hazatérhetnek és megcsókolhatják a hazai rögöt. Ez a vágy elviselhetővé teszi a száműzetés és hontalanság minden keservét és bánatát. — Mi is valamennyien száműzetésben vagyunk itt a földön. Hontalanok, gyökértelenek. Az igazi haza, ahová lelkünk vágyódik: az ég!... Mert kell lenni egy helynek — ezt mondja a józan ész, — ahol megszűnik a szenvedés. Ahol megszűnik az igazságtalanság. Ahol megnyugszik a lélek. Különben Isten nagyon kegyetlen lenne, hogy olyan ösztönt adott az emberbe, amely nem elégíthető ki soha... A Szentírás számtalanszor beszél erről a helyről. A tüzes és fáradhatatlan Szent Pál,

akit az Úr a harmadik égbe ragadott, nem képes elmondani látomását: „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi értelem föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik Őt félik" (1 Kor 2,9). — Ott nem lesz éhség, sem szomjúság (Jel 7,16). — „És Isten letöröl szemükből minden könnyet és halál nem leszen többé, sem gyász, sem jajkiáltás" (Jel 21,3—4). — Nem lesz többé semmi fájdalom, könny és bánat...

Mi lesz jó a mennyországban? — Aquinói Szent Tamást, a máig legnagyobb katolikus hittudóst egyszer megkérdezte nővére: — Milyen lesz a mennyei boldogság? — „Nem tudom megmondani, nővérem, addig, amíg meg nem ízleltem és el nem nyertem. Olyan boldogító élvezet, hogy az emberi értelem képtelen leírni."

Egyesek földi szemmel képzelik el. Azt hiszik, hogy gazdag paloták, virágos kertek, gyönyörű zene és harmónia lesz a jellemzője. — Az igazi boldogság: *látni Istent,* „sicuti est" (1 Jn 3,2) ez az üdvösség és boldogság.

Most „per aenigmata", tükörben, képekben látjuk, akkor pedig szemtől szembe. Mindenki érdemei szerint részesül ebben — tehát nem lesz egyenlő boldogság, de mindenki megelégedett lesz (1 Kor 3,8). (Tele lesz a kicsi edény és nagy kanna is egyaránt.)

Milyen boldog öröm tölti el a hivő ember lelkét: a mennybe megyünk, együtt leszünk a Boldogságos Szűzzel, az angyalokkal, szentekkel... Boldogok leszünk — és ezt a boldogságot senki sem veheti el tőlünk! „Et sic semper cum Domino erimus" (1 Thess 4,17).

Mondjátok, Testvérek, ilyen gondolatokkal lehet még a földhöz ragaszkodni?... Loyolai Szent Ignác, a kemény katona, magaslatra szokott felmenni. Az égre nézve gyönyörködött az égi örömökben és kigyulladt arccal, könnyes szemmel szokta mondani: „Heu quam sordet terra, dum coelum aspicio." — Micsoda silány a föld, ha az égre tekintek!

A mennyországra való gondolás a jóra serkent. De ez nem elég! Jó cselekedetre van szükség, amely jogot ad a belépésre... (Zsolt 23,3—4.) Szelíd és alázatos, önmegtagadó és engedelmes, szerető és másokhoz jó lélek jut csak be oda. A mennyországra való gondolás ösztönöz, hogy készséggel szenvedjünk.

„Élni annyi, mint szenvedni..." Tűrni és szenvedni: „Non coronatur nisi legitime certaverit" (2 Tim 2,5).

Szent Ágoston, az Egyház egyik legnagyobb zsenije egy alkalommal a paradicsomról beszélt.

— Ha Isten minden jót és örömöt megígért volna itt a földön 100, 1000 esztendeig, de azzal a feltétellel, hogy elveszítitek a paradicsomot, mit tennétek? — A nép erősen, egyhangúan kiáltott: — Pusztuljon minden, csak a paradicsom ne vesszen el! A kísértésben gon-

doljatok erre, Testvérek: — Ha küzdök és győzök, Isten nem feledkezik meg rólam. — A szenvedésben: ha Istenért szenvedek, megkapom a jutalmat az égben. — Mindig mondjátok: — Nekem az *örök* boldogság kell!

Milyen bájos Néri szent Fülöp és a favágó esete! A szent találkozott egy favágóval és megkérdezte: miért dolgozik. — Hogy kenyeremet megkeressem. — Csak azért? — Meg hogy a családomat eltartsam... — E il Paradiso, amico mio? E il Paradiso? Due cose, caro mio, due cose: Pane e Paradiso! — Föld és ég, kenyér és lélek együtt ér valamit.

Amikor a pápa a bíborosi kalapot felajánlotta neki, mosolyogva válaszolt: — „Mondjátok meg a Szentatyának, nagyon köszönöm a figyelmét, de mentsen fel attól, hogy elfogadjam. Más kalapom van nekem, amely reám vár..." — És a levegőbe dobva biretumát, felkiáltott: — Paradiso, paradiso!...

Ó, milyen boldog ember! — Testvérek! És minket mi boldogít? Mondjuk csak meg most önmagunkban csendben! Ámen.

NAGYBÖJT 3. VASÁRNAPJA

Olv.: Ef 5,1—9. — Evang.: Lk 11,14—28.

I. A bűn öt ujja

Isten ellenfele és az ember ellensége a sátán. A világ fejedelme és a sötétség királya, Szent Péter apostol szerint (1 Pét 5,8): mint ordító oroszlán körüljár, keresvén, akit elnyeljen. A sátán hatalmát nem szabad lebecsülni, sem pedig túlértékelni.

1. Az ördög hatalma nagy. Nagy volt az ószövetségben. Az első bűn előidézője (1 Móz. 3,1). Jób története is fényesen igazolja ezt. — Nagy volt hatalma Jézus idejében is. Mennyi ördögűzésről olvasunk a Szentírásban! Az egyházi rendnek egyik ága az exorcisták, az ördögűzők. — Jézus megkísértése (Mt 4,1) is fényesen igazolja létét.

Nagy a hatalma ma is. A felburjánzott babonák és jóslások, az arcátlan pornográfia, a házasság megszentségtelenítése mögött a gonosz lélek húzódik meg (Titk. jel. 12—13. fej.).

Működik az egyes lelkekben is! Egy arab közmondás szerint: „A bűnnek öt ujja van: kettőt tesz a füledre, kettőt a szemedre és egyet a szádra." — A sátán mindkét fülét bedugja az embernek, hogy a belső sugallatokat meg ne hallja. Ha egyszer rabjává tett, süketté tesz az ész, értelem szavával szemben. Azok az emberek, akik a bűn rabjává lettek, úgy élnek, mintha egyáltalán nem volna Isten az égben. Mintha sohasem kellene számot adni tetteikről! Annyira ellentétben van cselekedetük a józan ésszel, hogy sokszor szinte kétségbeesünk. Az elhagyott feleség keserű könnyei, a kitaszított gyermekek százai többet tudnának erről beszélni.... Az ember már csak egy hangra lesz figyelmes: a szenvedély szavára! A görög mondák szerint vannak félig ember és félig madár vagy hal lények, amelyek bájos hangjukkal a szigetre csalogatják a hajósokat és ha odamennek, kímélet nélkül széttépik őket. A bűnös e szirén hangokra hallgat csupán...

A bűn befogja az emberek szemét, hogy ne lássák hibáikat és azok következményeit.

Egy venezuelai utazóról olvassuk, hogy egyszer erősen ittas állapotban került haza. Alig akadt szállására. Amikor le akart feküdni, sehogyan sem tudta lovagló csizmáját levetni. Végül is csizmástul feküdt le. Majd elkezdett monologizálni: — „Az egész világon utaztam. Öt évig éltem Kubában, négyig Jamaikában, ötig Brazíliában. Átutaztam Spanyolországon és Portugálián, voltam Afrikában, azonban még sohasem voltam olyan gyalázatos országban, mint Venezuela, ahol ilyen tisztességes embernek csizmával kell pihenőre térnie." — Venezuela volt a hibás. Senki és semmi más! Mosolygunk rajta. Pedig mindenütt és mindenkor a földön ez a leginkább keresett módszer. Máshol keressük a hibát, csak éppen nem saját magunkban! Ádám: „Az asszony, akit segítőül adtál, az adott a tiltott fa gyümölcséből" (1 Móz 3,12). — Vagy: A tüzes és csillapíthatatlan temperamentum, Uram, amit adtál, az nem hagy nyugtot! — Vagy: megtépázott idegeim felmondják a szolgálatot... Nem tehetek róla. — Vagy: a barátok és barátnők, a társaság, amely belehajszolt a bűnbe, az a hibás! — Nem én!... — Vagy: a szükség — „paupertas maxima meretrix" — a szegénység a legnagyobb kerítő... A megélhetés keresése, a nyomor — az taszított a fertő szélére.

A sátán és a bűn alaposan beköti az ember szemét!

Tartós eső alkalmával a folyó szintje emelkedik. Először nem látni, majd naponként, óránként észlelhető lesz, míg végül teljesen kiárad és ekkor óriási lesz a katasztrófa. Eláraszt a víz mindent. Az árvíz házakat, embert, állatot magával sodor. Kietlen pusztaságot, beomlott falakat, iszapos gerendákat hagy maga után... A víz mindent elborít... Ilyen a bűn útja is.

De a bűn áldozatait nemcsak süketté, vakká, hanem nagyon gyakran *némává* is teszi. A bűnnek ez az ötödik ujja a legrosszabb. A mai evangélium is ilyen szerencsétlen emberről szól, akit a sátán jelenléte megnémított.

Ó, hányan vannak, akiket a bűn elhallgattatott! Eddig olyan kedves, szívélyes volt embertársunk — most zárkózott, mogorva. — Eddig olyan nyílt és őszinte az édesanyjához és barátnőihez — mióta a bűn rabja, ajka becsukódott, nem tud szólani, a temető csendje ülte meg lelkét... Ó, pedig de jó lenne kiönteni szívének minden keserűségét és lelkének minden bánatát! De... de valami fogva tartja és megtiltja, hogy valakinek is szóljon róla. Ez a bűn ötödik ujja, amely az ajakra szorítja szennyes kezét...

Nagyböjt kellős közepén vagyunk! Üssük el a bűn kezét ajkunkról, fülünkről, szemünkről! Menjünk oda Krisztushoz! Nyissuk ki ajkunkat és végezzünk töredelmes szentgyónást! Meglátjátok, Testvérek,

egyszerre meghalljátok a mennyei szimfóniát, megnyílnak lelki szemeitek. Ajkatok Isten szeretetének himnuszát zengi.

2. Noha nagy a gonosz lélek hatalma, mégis korlátok közé van szorítva. Idő szempontjából hatalma véges, rövid (Titk. 12,12). A világ végével hatalma végképp megszűnik! Azért tombol annyira! — Tárgyi szempontból is korlátozott a hatalma. A sátán csak addig kísértheti az embert, amíg Krisztus megengedi. A mai evangélium szerint is Krisztus „az erősebb" és azért jött, hogy az ördög cselekedeteit összetörje (1 Jn 3,8).

A világ Krisztus óta két részre szakadt. Egyik oldalon maga Krisztus és zászlója. — A másik oldalon a bűn, a sátán és fekete gyászlobogója. Az egyik oldalon Krisztus, Isten Fia a kegyelem szelídségével, az irgalom alázatával. A béke királya, a világosság fejedelme, a szentek vezére. — A másik oldalon a Sátán, a rosszak és gonoszak, az emberek csábítója. Vad, mint az irigység, nyugtalan, mint a bűn, borzalmas, mint a kétségbeesés, ijesztő, mint a halál, sötét, mint az éjszaka. A hazugság atyja. Minden gonosz kútfeje. Az igazság ellensége. Arra törekszik, hogy az embereket Istentől elszakítsa. Kész harcolni elszántan minden jó és nemes ellen. Minden szent és isteni ellen!

Itt Jézus, ott a sátán! Az ember a középen. Mindkettő meg akarja magának szerezni. Krisztus hív! A sátán csalogat! Mit teszel, Testvérem? Melyiket követed? Lehet itt egyáltalán kételkedni? Itt nem lehet gondolkodni! Krisztus az erősebb, Krisztus a nemesebb, Krisztus az örök... Őt akarom! Őt követem! Ámen.

II. Szemben magunkkal

Oscar Wilde: — Az ember életében az a legfönségesebb pillanat, amikor letérdel a porba, mellét veri és élete összes bűneit megvallja.

•

Shakespeare: — Meghizlalunk minden teremtményt, hogy magunkat hizlalhassuk, magunkat pedig a férgek számára hizlaljuk.

•

Angelus Silesius: — Az ember azzá lesz, amit szeret, már itt lent. Por leszel, ha port szeretsz s Isten leszel, ha Istent szereted.

•

Diogenes görög bölcs vásár idején Athén piacán fényes nappal égő lámpát tartva kezében kutató szemmel járt körül. — Mit keresel — kérdezték a csodálkozó körülállók. — Embert keresek — felelte a bölcs. — Nem látod, hogy a tér tele van emberekkel? — kérdezték nevetve. — De Diogenes komolyan válaszolt: — Tévedés, tévedés. Ezek nem emberek, hanem állatok, mert nem élnek úgy, mint eszes emberhez méltó, hanem mint oktalan állatok, mert alacsony szenvedélyeiknek engedik át magukat.

•

Testvérem, itt az idő
Levetnünk a víg maskarákat
S könnyes magunkkal szembenéznünk:
Testvéreim, vége a bálnak.

De most immár vége a bálnak.
Elmentek. Nincsen senki itt benn.
Magunk vagyunk szemben magunkkal,
Meg az Isten.

Elhallgattak a rézdobok;
Nem nyikorog ócska kintorna.
Magunk előtt, Isten előtt
Bohóckodnunk, ó miért volna?!

Hamut hintek árva fejemre
És ruhát és lelket cserélek.
Más a mámor maskarabálja
És más az élet.

Ruháim selyme ócska rongy csak,
A gyöngyeim cseh üvegek.
Magam előtt, Isten előtt
Koldusmagamra ébredek.

Édes koldustestvéreim,
Elmúlt a bál: maskara nincsen.
Minden csalás. Nincs más valóság,
Csak a lelkünk. Csak az Isten.

(Mentes M.)

• • •

Damiáni Szent Péter: — Van egy testvérem Krisztusban, aki állandóan kész a nagy útra. Ha megkísérti őt az érzékiség, azt mondja lelkének: — Jöjj, tegyünk egy sétát! — S akkor lélekben végigjárja a temetőket és a sírokat. Elgondolja, hogy ezek a porladó testek valaha virágzók, üdék voltak s hogy az ő teste is nemsokára olyan lesz, mint most ezeké. Ha az ember az oszlásban lévő testre gondol, egykettőre elbánik a kéjvággyal. Sírok előtt nem tud ez feltámadni.

• • •

Seneca: Nagyobb a méltóságom, nagyobbra is születtem, semhogy testemnek rabszolgája legyek!

III. Belső önmegtagadás

Belső önmegtagadások:

Tagadjuk meg: kishitűségünket (Saul, szent Ágoston). — Elpuhultságunkat. (Ne kívánjunk dédelgetést!) — Csapongásunkat a kedély világában. Egekig csapong egyszer a kedvednek lángja, másszor úgy érzed, szomorúan hullasz a halálba! — El kell viselnünk a nehezen elviselhető embertársainkat: a viszálykodókat, ironikusokat, támadókat.

Böjtöltessük nyelvünket. Erre különösen nagyon kell ügyelni, mert a „sok beszédben nem lehet elkerülni a bűnt," — mondja a Szentírás. A nyelvnek böjtje a hallgatás. Ez az erény annyit jelent, mint csak akkor és annyit beszélni, amennyit kell, amennyire a szeretet indít. Ennél többet nem. — Böjtöltessük a testet azzal, hogy nem adunk meg neki minden kényelmet. A böjt az étkezésben felemeli a lelket, erényünket gyarapítja és jutalmat szerez. Tegyük, amit *Szent Tamás* mond: kerüljük ezeket: mohón enni, csak a legjobbat enni, mérték nélkül enni, csak azt enni, ami ízlik.

Böjtöltessük szemünket. Sok halálos bűn kezdődött a szemen keresztül. Nem kell mindent megnézni, még amit szabad, azt sem. Komoly önmegtagadást lehet így gyakorolni.

Böjtöltessük fülünket is. Nem kell mindent hallani, mindent megtudni! Zárjuk be fülünket mindenféle megszólás és pletyka elől! Ámen.

• • •

A pokol felirata *Dante* Divina Commedia-jában:

„Énrajtam jutsz a kínok városába,
Énrajtam jutsz az örök gyötrelembe,
Énrajtam jutsz a kárhozat honába.
Nagy Alkotóm igazságért teremte,
Az isteni Hatalom alkotott,
A fő Bölcsesség s Isten ős Szerelme...
Ki itt belépsz, hagyj fel minden reménnyel."

NAGYBÖJT 4. VASÁRNAPJA

Olv.: Gal 4,22—31. — Evang.: Jn 6,1—15.

I. Földi kenyér — égi kenyér

Krisztus, mint jótevő jelent meg az emberek között. A tömeg szomjazta az igazságot és követte Őt. Akiket nem vonzott az isteni tanítás, a hegyi beszéd szelleme, azokat vitte a kíváncsiság, a csodatevés.

1. A mai evangéliumban is a hegyen látjuk az Üdvözítőt. Vele a tömeg, amely étlen-szomjan követte Őt. Megszánta őket: „Misereor super turbam." Könyörületre indult láttukra. De Fülöp tanítvány szkeptikusan ítélte meg a helyzetet. Gazda-szemmel ítélt: az öt kenyér és két hal semmi ennyi embernek!

És Krisztus, az Isten, csodát tett. A kenyérszaporítás csodáját. Ötezer embert jól lakatott s még tizenkét kosár maradékot szedtek fel az étkezés után.

A népre nagy hatást gyakorolt e rendkívüli tett. Jézust prófétának, Messiásnak tartották. Mindjárt a szabadban királlyá akarták választani... A királyok Királya és uralkodók Ura azonban elhárította magától ezt a megtiszteltetést.

Testvérek! Két gondolatról elmélkedjünk e csodával kapcsolatban.

a) Tény az, hogy vannak csodák! A csoda a természet törvényeinek Isten által történő ideiglenes felfüggesztése. — Lehetséges ez? De még mennyire! Az, aki a kifürkészhetetlen mindenséget a semmiből létrehozta és törvényt szabott az anyagnak, — az a törvényt fel is függesztheti és megszaporíthatja a kenyeret is.

Nem vitás, hogy a világ véges. Időben keletkezett. Az örökkévaló anyag fogalmi ellentmondás. Márpedig ha valami egykor nem létezett, valakinek létbe kellett azt szólítania. Önmagától semmi sem mozdul. „Nihil movetur, nisi ab alio moveatur."

b) Az, aki a megteremtett világmindenséget fenntartja, megtehette a kenyérszaporítást is.

c) Aki naponként a szentmisében a kenyeret és bort saját testvévé és vérévé változtatja az egész földkerekségen, az ötezer embert is jól tudott tartani.

2. Nem kell bizonyítani a földi kenyér fontosságát. A testnek táplálékra van szüksége. A kenyérnek jaj, de véres az útja a történelemben! Kemény harcok, hosszú küzdelmek árán szerzik meg az emberek a nagyobb darab kenyeret. A régi rómaiak mondása is ezt húzza alá: „Panem et circenses!" A forradalmak végeredményben a több kenyérért törtek ki!

A levegő mindenkié. Senkit sem lehet kizárni belőle. Épp így a kenyérhez, a tisztességes kenyérhez és munkához is minden embernek joga van! A munka és kenyér — összetartozik! Aki nem dolgozik, ne is egyék: evangéliumi szabály. Az ingyenélők, a profithajhászók, az uzsorások nem Krisztus hívei!

Az Egyház hivatása azonban elsősorban a lelki kenyér kiosztása. Az Úr asztalánál valóban nincs különbség szegény és gazdag, tudós és tudatlan között. Itt egyenlőség honol! A fehér Szentostya színében az egész Krisztust veszi magához mindenki. Ó, hány ezrek és milliók éheznek, szomjaznak, messze Krisztus asztalától. Pedig itt nem kell kenyérjegy, sem bejelentő, sem protekció! Nem kérdik senkitől, honnan jön, vagy hová megy, mi a felfogása ebben, vagy abban a kérdésben. Mindenki, aki tiszta szívvel akarja, részesülhet ebben a Kenyérben.

A földi kenyér elosztásánál is ennek a szellemnek kell győzedelmeskednie!

Az orvosok szerint, ha a test erős, jobban bírja a betegségeket. Lelkünket is erősíteni kell a hősök, szentek, vértanúk eledelével, hogy jobban bírjuk a lelki teherpróbákat!

A nép olyan királyt, vezért akar, aki kenyeret ad neki. Az ilyet azután követi is.

Ó, mennyien vannak szerte a világon, akiknek nincs munkájuk, nincs betevő falatjuk. Gyermekek éheznek, rongyokban járnak. Az emberiség fele éhezik! — Az Egyház hirdeti a szociális igazságosságot! Az igazságos munkabért! Mert jól tudja, hogy a nyugodt, békés földi élet — a lélek igénye is. — Ma is hirdeti a testi kenyér és a lelki Kenyér szükségességét. *A mostani pápa szintén ezt hirdeti.* Nem háborúra spekulál, hanem a békéért imádkozik. Nem repülők és tankok gyártását sürgeti, hanem a szembenálló felek kiegyezését. Nem rombolást vár, hanem igazságos megbékélést.

Az Egyház békéért imádkozik és nem háborúért. Vallja, mint Szent Ágoston: az Egyház Isten városa, civitas Dei. „Cuius rex veritas, cuius lex caritas, cuius modus aeternitas." (Ep. 138. Ad Marcellum, c. 3. n. 17.)

Cuius rex veritas. — Az Egyház Isten városa, amelynek királya az igazság. Az igazságosság útján tántoríthatatlanul megmaradt a történelem folyamán. Nem engedte magát letéríteni sem jobbra, sem balra. Pedig jaj, de sok viharnak, kísértésnek volt kitéve!

Cuius lex caritas: törvénye, uralkodó parancsa a szeretet. A gyűlöletet szeretettel viszonozza. Ha kővel dobálod, kenyérrel dob vissza. Még legádázabb ellenségeit is szereti és megtérésükért imádkozik. — Szent István első vértanú is így imádkozott már: — „Uram, ne tulajdonítsd ezt nekik bűnül! Nem tudják, mit cselekszenek" (ApCsel 7,60).

Cuius modus aeternitas: mindent az örökkévalóság szemszögéből ítél meg. Aszerint cselekszik. Nem evilági szemszögből, noha a látszat sokszor mást mutat.

Ha ezt az Egyházat követem, bőségesebb lesz a lelki kenyér és a földi kenyér is megízesül általa. Ámen.

II. Lelki öröm

1. Az egyházi évben két vasárnap van, amikor örömre szólít az Egyház: az egyik Advent 3. vasárnapja, a Karácsony előöröme (Gaudete vasárnap), a másik Nagyböjt 4. vasárnapja, a húsvét előöröme (Laetare).

Ma tudatosan megszakad a böjti idő mélysége. A lila miseruhát rózsaszín váltja fel. Az eddigi dísztelen oltárokat a mai napon virágok ékesítik. Az orgona akkordokba kezd és örömhangon énekli Jeruzsálem dalát.

2. Mi okunk van az örömre?

Most a böjti idő kellős közepén és fekete vasárnap előtt az Evangélium adja meg a motívumot: Közel volt a zsidók húsvétja! Hamarosan itt is lesz; még három hét.

Az áldozat, az önmegtagadás nem öncél, hanem eszköz, hogy jobbat kapjunk... a húsvéti örömöt...

A másik ok: a természet újjáéledése. Feltámad merev hallgatagságából. A kezdődő tavasz a győzelem jele. A kemény, fagyos, hideg télen — mint Krisztus a halál felett — győzedelmeskedik. — Rómában a tavasz már pompázik, már kezdenek a rózsák nyílni és a hívek a mai vasárnap a templomba viszik.

Régen ezen a napon szentelte a pápa az aranyrózsát, amelyet a legérdemesebb katolikus asszonynak ajándékozott. — A rózsa az öröm és fájdalom szimbóluma (öröm-ürüm). Milyen közel esik a kettő!

Milyen szorosan kapcsolódik! Sokszor a szenvedésből jön az öröm és fordítva.

A gyönyörű rózsa a virágok királya. De ennek is van tövise. Először a tövis, utána a ragyogó szín és azután a kellemes illat... Ez a szenvedés-öröm komplexum az emberi élet kísérője!

Nagyböjt és húsvét öröme! Emberi szenvedés és emberi öröm... Krisztus meggyalázása és felmagasztalása...

3. A szív tartós örömre vágyik. Ezt sem az Egyház, sem a jövendő húsvét nem tudja nyújtani...

Az embernek teste és lelke van. Szükséges a testi kenyér a fizikai élet fenntartására. De szükséges a lelki kenyér is: a hit, az Oltáriszentség a lelki élet egyensúlyának biztosításához!

A modern kor örömrabló. Jó lelkiismeret nélkül nem is lehetséges igazi öröm. Az önző, a szűkkeblű, a szeretetlen, a fagyos szív, örömben szegény szív. Az érzéki élvezet öröm helyett csömört és idegösszeroppanást eredményez. Az életuntság, kimerülés, pesszimizmus, fatalizmus, öngyilkosságra gondolás, a kevés életkedv azért van, mert kevés a *tiszta* öröm.

Vissza a hithez! Vissza Krisztushoz, az igazi öröm forrásához!

Semmi sem korlátozza oly kicsinyesre az életet, semmi sem zárja ki annyira az örömöt és megelégedést, mint a folyton önmagát kereső természet. A folyton önmaga körül forgó törekvés. Az ilyen sohasem gazdagodik, hanem csak szegényedik. Mennél többet gyűjt, annál kevesebbje van.

Kempis Tamás figyelmeztet minket a „Krisztus követésében": — „Legyen jó lelkiismereted s örömben nem lesz soha fogyatkozásod." Ha van valódi öröm e világon, úgy bizonnyal a tisztaszívű ember lelkében van.

S hallgassuk meg, mit mond *Carrel*, a Nobel-díjas tudós: Semmiféle előnyünkre nem szolgál, ha szaporítjuk a mechanikai találmányok számát. Talán éppen olyan jó lenne, ha nem tulajdonítanánk olyan fontosságot a fizika, a csillagászat és vegytan felfedezéseinek. Az embernek most már *önmaga* felé kell fordulnia figyelmével és erkölcsi és értelmi fogyatékosságának ügye felé. Mire jó fokozni civilizációnk kényelmét, fényűzését, szépségét, nagyságát és bonyodalmait, ha gyöngeségünk megakadályoz bennünket abban, hogy ezt a civilizációt a legjobb előnyünkre irányítsuk. Sokkal jobb volna nagyobb figyelmet szentelni *önmagunknak*, mint gyorsabb gőzhajókat, kényelmesebb automobilokat, olcsóbb rádiókat szerkeszteni, vagy távcsöveket, hogy távoli ködfoltok szerkezetét tanulmányozni. Ugyan miféle igazi haladást érünk el azzal, ha a repülőgép néhány óra alatt elvisz bennünket Európába vagy Kínába? Van-e szükség arra, hogy szüntelenül fokozzuk a termelést csak azért, hogy az emberek mind

nagyobb és nagyobb mennyiséget fogyasszanak el haszontalan dolgokból? A kétség árnyéka sem fér ahhoz, hogy a mechanikai, fizikai és kémiai tudományok nem képesek értelmet, erkölcsi fegyelmet, egészséget, idegegyensúlyt, biztonságot és békét adni nekünk. Kíváncsiságunknak el kell fordulnia jelenlegi ösvényéről és más irányt kell vennie: el kell fordulnia a fizikaitól és élettanitól, hogy a szellemit és lelkit követhesse.

Testvérek! Mehr Freude! Több örömöt! Ámen.

III. Három éhség

Első éhség a testi éhség: a mindennapi kenyérre.
Második a szellemi éhség: az igazság kenyerére.
Harmadik a lelki éhség: az örök élet Kenyerére.

A tudomány nem képes kielégíteni éhségünket. *Marconi*, a híres olasz fizikus írja: — A tudomány egymagában nagyon sok dolgot nem tud megmagyarázni és legfőképpen a legnagyobb titokra: a létezésünkre nézve nem tud feleletet adni. Kik vagyunk tulajdonképpen? Honnan származunk? Hogyan lépünk ebbe az életbe? Amióta csak az emberiség gondolkozik, állandóan foglalkozott ezekkel a kérdésekkel és mégsem tudta őket még megoldani. Büszkeséggel jelentem ki, hogy hivő és katolikus vagyok. Hiszek az imádság hatalmában. És ebben hiszek nemcsak, mint hű katolikus, hanem mint a tudomány embere is.

Ez a kielégíthetetlen éhség sír fel most élő költőnk, *Simon István* „Nem elég" c. költeményében is:

Nem elég, sohasem elég
a kenyér, melyet megeszel,
a megszerzett kis eleség
sejtjeid mélyén olvad el.
Az életünk tengernyi vágy,
ezért nem áll meg a világ.

A nem-elég szent himnusza
a gyötrő, ösztönző varázs,
mert félőn érezzük, hogy a
létben a legnagyobb csalódás
az ember, aki tudja: él
és megkérdezheti — miért?

Egyedül Isten tudja éhségünket lecsillapítani.

„Nyugtalan az én lelkem mindhalálig,
míg meg nem nyugszik Benned, Istenem.
Hiába nézem a világ csodáit,
szellemem szomját nem enyhíthetem.

Az én szívem valami többet áhít
annál, amit a természet terem.
Ön-lénye börtönébe nem világít
be más igazság, mint a kegyelem."

(Rónay György)

Mindenek szemei tebenned bíznak, Úristen és Te adsz nekik eledelt alkalmas időben. Megnyitod kezedet és betöltesz minden élőlényt áldásoddal.

Isten, ki végzetünk felett
Úr vagy örömbe, búba,
Ó, légy atyánk s tekints le ránk,
A tékozló fiúkra.
Bűnök tüskéin térdelünk:
Irgalmasságot tégy velünk,
S add meg nekünk
A mindennapi kenyerünk! Ámen.

NAGYBÖJTI IDŐ

II. rész: A szenvedés ideje (Szenvedés 1. vasárnapjától húsvétig)

SZENVEDÉS 1. VASÁRNAPJA

FEKETEVASÁRNAP

Olv.: Zsid 9,11—15. — Evang.: Jn 8,46—59.

I. A szenvedés

Az Anyaszentegyház e vasárnap liturgiájában kétszeresen is rátereli figyelmünket a keresztre. Először az által, hogy a templomban az oltárokon levő feszületeket violaszínű lepellel vonja be s így maradnak bevonva egész addig, míg nagypénteken az istentiszteleten a pap fel nem mutatja a népnek a keresztet e szavak kíséretében: *Ecce lignum crucis,* íme a kereszt fája, melyen a világ üdve függött.

De a szentmise imádságai között is a mai vasárnapon egy új praefatiót, dicsőítő éneket kezd a pap imádkozni vagy nagymisében énekelni, amely a keresztet magasztalja e szavakkal: „Valóban méltó és igazságos, méltányos és üdvös. Neked mindig és mindenütt hálákat adni, szent Úr, mindenható Atya, örök Isten, aki az emberi nem üdvét a kereszt fájára helyezted, hogy ahonnét a halál fakadt, onnét támadjon fel az élet."

A mai vasárnapot az egyházi nyelv *dominica passionis*nak, szenvedés vasárnapjának is nevezi. Az Úr Krisztus tragikus szenvedésének emlékünnepére készülünk, a mai napon.

Szenvedés — Megváltás! — Bűn és bűnhődés... Egy régi legenda szerint Ádám megkérte Istent, mutassa meg neki bűnének következményeit. Isten három tengert mutatott neki: egy verejték-tengert, egy könny-tengert és egy vér-tengert. — Ime, ez a te bűnöd következménye, mondotta.

Testvérek, nem így van-e valóban?

Verejték-tenger. Minden törekvésünk, minden kultúra és technika ellenére verejtékes munka a mindennapi kenyér megszerzése. Már az iskolás gyermek is verejtékezve tanulja a betűvetést, számolást. És minden gyermeknek elölről kell kezdenie! Mindig elölről!

Könnytenger. Sírva jövünk a világra és sírva távozunk belőle... A gyermekek, a nők, az édesanyák könnyeit ki tudná felfogni? És a betegek, a csalódottak, a szenvedők, haldoklók könnyei kiapadhatat-

lanok... Csak egy éjszakán mennyi könny csordul ki az emberek szeméből a világon? — A kórházakban, klinikákon, betegágyak mellett és főként a temetéseknél mennyi könny patakzik.

Vértenger. Kain és Ábel tragikus összecsapása óta mennyi gyilkosság, háború, és ártatlan vér folyik a világon? Az emberi történelem szinte a háborúk szomorú története.

Honnan ez a tengernyi szenvedés? Miért?... Miért... kérdezzük megdöbbenve. A pogányok nem tudtak rá válaszolni... — A keresztény vallás megoldja a rejtélyt. A megfeszített Krisztus fényt derít a szenvedés sötét éjszakájában. Mert a megértést Krisztus keresztje adja a szenvedésben. Ez világosságot derít a szenvedés titkára. A mennyei Atya megengedte egyszülött Fiának a szörnyű kereszthalált. Ezóta a kereszt többé nem botránykő. Itt minden „miért"-nek el kell némulnia! — Az Üdvözítő a mi Mesterünk. Az Ő véres keresztútján kell nekünk is járnunk, ha tanítványai vagyunk. A szenvedésre vagyunk meghíva mind, akik megszülettünk (1 Pét 2,21). Bárhova megyünk is, a keresztet nem tudjuk kikerülni. Mindenütt vár reánk. — Kemény az Úr szava: — „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét mindennap és úgy kövessen engem" (Mt 16,24). Krisztus szenvedése az emberi szenvedést betervezte a megváltás művébe, az isteni nagy tervbe.

A szenvedés nemcsak tisztító eszköz. Nemcsak büntetés! A megszentelődés, a kegyelem eszköze is. Nagyobb érdem forrása, sőt az isteni szeretet ajándéka!

1. Ne fakadjunk tehát ki: — „Miért kell éppen nekem szenvednem?" Inkább ezt kérdezzük: — Miért kellene éppen nekem szenvedés nélkül élnem?

2. Ha a kereszt kopog ajtónk előtt, ne zavarjuk el: — „Mit keresel itt?" Inkább ezt mondjuk: — „Térj be, vártalak. Mi már jó ismerősök vagyunk."

3. Krisztus keresztje erőt és bátorságot ad a szenvedéshez! Aki e keresztre néz és végig kíséri Krisztust a keresztúton (2, 3, 7, 9. állomás), bátrabban viszi keresztjét. Megkönnyebbülve mondja: — „Uram, Te sokkal többet szenvedtél!"

Mi adott a szenteknek erőt, hogy olyan hősiesen, diadalmasan viselték a szenvedést? — Krisztus keresztje!

Kövessük mi is Őt, kísérjük végig... Vele együtt vinni a keresztet könnyebb és biztosabb. Próbáljuk meg! Még ma!!

Közeledik az Üdvözítő jeruzsálemi ünnepélyes bevonulásának emlékünnepe: virágvasárnap. Majd utána: nagycsütörtök, nagypéntek!

Higgyük el, hogy Krisztus keresztje megvilágít és megaranyoz minden más keresztet a földön.

„Ave crux, spes unica!" — Fény, erő, üdvösség, Szent Kereszt, üdvözlégy!

Imádunk Téged, Krisztus, és áldunk Téged, mert a Te szent kereszted által váltottad meg a világot! Ámen.

II. Lelkiismeretvizsgálat

Feketevasárnap. Gyásznap. Előkészület Krisztus szenvedésére. A feszületet lila lepel borítja.

Hány lelket takar itt most, Testvérek, hasonlóképpen ilyen sötét lepel? Hány lélekre borul a bűn sötét éjszakája? Talán hónapok, vagy évek óta, mint vastag hályog, borítja lelki szemünket?...

A mai napon ezt a sötét fátyolt fejtsük le a lélekről. A hályogot vegyük le a lélek szeméről. Jó húsvéti szentgyónással megtisztítva, új lélekkel induljunk az élet küzdelmeibe.

Gyónásra készülünk! Hányszor gyújtottunk gyertyát az ördögnek? Egy öreg asszony Szent Mihály oltáránál imádkozott. Két viaszgyertyát gyújtott meg: az egyiket Szent Mihálynak ajánlotta fel, a másikat pedig a lába alá festett ördög képe alá ragasztotta. A pap megszólította. Mit babonáskodik az ördög elé tett viaszgyertyával? — Nem úgy van az, atyám — felelt az öreg. Az egyik gyertyát szeretetből égetem, hogy Isten megsegítsen, a másikat félelemből, hogy az ördög bennem kárt ne tegyen. Egyébként is jó mindenütt jóbarátot szerezni, mert nem tudja az ember, hová jut: a mennyországba-e vagy a pokolba! Innen a közmondás: „az ördögnek is kell néha gyertyát gyújtani."

Testvérek! Mi hányszor gyújtottunk gyertyát az ördögnek? A szentgyónás nagy kegyelem: itt a keresztelői fehér ruhát visszakapjuk. A kialudt gyertyát lángra lobbantjuk; a lelkünkben a bűn által beállott kegyelmi rövidzárlatot helyreállítjuk.

Ma szabadságtól hangos erdő, mező, berek. Igen, az ember szabad. Félelmetesen szabad! Még magával Istennel szemben is! Isten törvényét súlyos dologban szántszándékosan áthághatja. Ez örök kárhozata... De e magatartása is szabadságában áll!

A lelki életben, a kegyelmi életben akkor tudunk előre jutni, ha jól megismerjük saját természetünket. Jó és rossz tulajdonságaival együtt. Itt sincs ugrás! Nem mehetek fel egy házba a negyedik emeletre úgy, hogy a harmadikon kezdem. Alulról kell kezdenem. A lelki életben is! Először jó, természetes embert kell magamból kialakítanom. A kegyelem nem rontja le a természetet, hanem arra épít, mint

fundamentumra. Az egyházüldöző Saulból világhódító Szent Pált, a bukdácsoló Ágostonból szent püspököt, a törékeny Erzsébetből a felebaráti szeretet hősét faragta.

Testvérek, a mi hivatásunk, hogy a világ világossága legyünk! Ez Krisztus parancsa mifelénk. Ezért mindig a többre, a nemesebbre kell törekednünk. „Qui non ardet, non incendit. — Qui vult illuminare, oportet prius illuminari." Hideg lélek nem lelkesít!

A jellemnevelés alapját már a régi görögök e néhány szóban foglalták össze: „Gnothi seauton" — ismerd meg magadat! Csak az, aki önmagát helyesen megismerte, képes hibái megjavítására és a lelki haladásra. Azért minden hamis önszeretettől mentesen, őszintén és kíméletlenül meg kell keresnünk gyengeségeinket és hibáinkat. A hiúság és helytelen önszeretet nagy akadály e tekintetben. Ez mindenre talál mentséget, kibúvót. A törtetést — buzgóságnak, a tunyaságot — óvatosságnak, a hazugságot — okosságnak, a haragot, indulatot — bátorságnak, a hiúságot — önérzetnek, az érzékiséget — emberi gyengeségnek tartja.

Helyes önismeretre nevel a gyakori lelkiismeretvizsgálat, a gyakori szentgyónás — (de ne sablonos, hanem őszinte), a tapasztalt lelkiatya vezetése, szüleink, társaink, sokszor rosszakaróink véleménye. Ha valamilyen megjegyzés érzékenyen sért, nagyon valószínű: a tyúkszemünkre hágott valaki. A közösségnek jó szeme van: „Vox populi, vox Dei." Ha valakit egy közösségben „húznak", nem ok nélkül van.

Legtöbb hibánk gyökere a főhibánk. A főhiba az a rossz hajlam, amelyből többi hibánk és bűnünk fakad. Ha hibáink után kutatunk, legtöbbször ugyanarra a végső okra bukkanunk, amely szinte második természetünkké válik. Nem könnyű a főhibát felismerni! A tükörben akkor látunk jól, ha kellő távolságra van tőlünk. Ha egészen közel tartjuk, nem látunk. Márpedig mi sincs közelebb hozzánk, mint saját testünk és lelkünk jó és rossz hajlamaival! Azonkívül tudjuk, hogy a mélyértelmű aesopusi mese szerint Zeus mindenkinek két tarisznyát akasztott a nyakába. Egyet elöl, másikat hátul. Az elsőben szemünk előtt vannak mások hibái, kellően kihizlalva. Jóleső megbotránkozással gyönyörködünk bennük. Túlzó buzgalomból szinte még a mikroszkópot is igénybe vesszük, hogy jobban megfigyelhetők legyenek. — A hátsó tarisznya sarkában, elrejtve, sokszor elfeledve húzódik meg a saját hibáink tömkelege, amit természetesen, mivel hátra nem láthatunk, nem veszünk észre.

Jó lenne, hogy közbe-közbe hátranyúlnánk a tarisznyába s egyikmásik hibánkat üstökön ragadnánk. Mindjárt jobban haladnánk előre.

Az újságban olvastuk, hogy a háborús főbűnösök előtt levetítettek

egy filmet, amely az ostrom, a háború szörnyűségeit, tetteik következményeit és gyümölcsét szemléltette. Legtöbben megrendülve, megtörve nézték végig.

És mi hogy néznénk végig a hangos filmet a mi főhibáinkról? Vetítse le ki-ki magának. Lélekben. És most feketevasárnap tisztítsuk meg tőle lelkünket. Tiszta lélekkel készüljünk Húsvétra. Ámen.

III. Bűn és bűnbocsánat

A gyónás intézménye az Egyház isteni alapításának meggyőző bizonyítéka. Halandó ember hogyan merészelné vindikálni magának a bűn megbocsátását.

Liguori Szent Alfonz: — „Ha az egyik gyóntatószékben Maga Krisztus ülne, a másikban egy pap: a kettő közül egyik sem bocsáthatna meg több bűnt."

Aranyszájú Szent János: „A papoknak olyan hatalom adatott, amely még az angyaloknak sem adatott."

Isten jósága úgy intézkedett, hogy a pap közbenjárásával minden bűnünk bocsánatot nyerhessen.

De a bűnbocsánathoz szükséges a bánat és az elfordulás a bűntől. Nem sokat ér a bánat akkor, amikor nem az ember hagyja el a bűnt, hanem a bűn hagyja el az embert. *Szent Anastasius:* — „A bűn méreg: gyorsan szabadulni kell tőle."

Ne halaszd a szentgyónást holnapra: ki tudja, megéred-e, a holnapi napot. Vigyázat, a betegnek a bánata is beteges! A bánat a második keresztség: a könnyek keresztsége. Az Egyház előírja, hogy legalább Húsvét táján meggyónjuk bűneinket! A gyónást, bűnbevallást csak akkor végezhetünk, ha előzetesen alaposan megvizsgáljuk magunkat. Ha tisztában leszünk önmagunkkal.

Ismerd meg magad! Ez a főszabály! Bűne, főhibája mindenkinek van!

A *főbűnök* inkább bűnös készségek, az eredeti bűn következtében önként jelentkező rossz hajlamok. Nézzük csak ezeket röviden sorra.

1. *Kevélység:* saját kívánságunk rendetlen hajhászása. Megnyilatkozásai: nagyzási hóbort, rendetlen önszeretet, mások háttérbe szorítása, megvetése, öndicséret, becsülethajhászás. Fajai: vakmerőség, azaz nagy, de erőinket meghaladó tettre vágyakozás. Rendetlen rangés hivatalhajhászás (mindenkit megfúr, befeketít, csakhogy ő fehér maradjon); — Hiú dicsőséghajhászás: szavakban kérkedés, hetvenkedés, — tettekben erény színlelése, képmutatás, alakoskodás, makacsság, egyenetlenkedés, kötekedés, elégedetlenség.

. 2. *Fösvénység*: (kapzsiság) rendetlen törtetés ideiglenes földi javak után. *Rokon bűnök:* a szív eldurvulása, az emberekkel szemben gorombaság, az erőszakosság, a hamisság, a cselszövés, az adott szó megszegése, az árulás, az eskűszegés. Következménye: állandó nyugtalan élet.

3. A sárga *irigység:* mások javán való szomorkodás, mert abban saját kiválóságunk gyengítését látjuk (ha más örül, az nekem szomorúság?) *Rokon bűnök:* megszólás, káröröm, titkos áskálódás. (Tudod, rendes, de csúnya a nyelve; szelíd, de nagyon lusta... És mindig az a „de", amellyel a jót tökéletesen lerontjuk, a nyíl, amelyet másokra irányítunk.)

4. *Torkosság:* az étel, ital rendetlen élvezetében jelentkező bűnös készség, a mértékletesség ellentéte. Idevág a falánkság is, az ételben való válogatás, finnyásság. Ne legyen soha probléma, mit eszünk! *Rokon bűnök:* mértéktelen vigadozás, spicces állapotban szószátyárság, modortalan beszéd, testi-lelki javakban nyilvánuló rendetlenség, gondozatlanság, hanyagság, slendriánság, részegség.

5. *Harag:* hevességgel párosult rendetlen, ingerlő indulat. — Fokai: neheztelés (tréfáért is megsértődik), düh, őrjöngés. *Rokon bűnök:* ok nélküli méltatlankodás, bosszúvágy, gyalázkodás, káromkodás. (Haragvó állapotban számolni kell 10-ig!)

6. *Jóra való restség:* renyheség, lustaság, nemtörődömség. *Rokon bűnök:* lelki dolgokkal szemben: ellenszenv, gyűlölet, tunyaság, benső szétszórtság (mindig máshol a szeme, gondolata).

7. *Bujaság.* — Itt tisztán kell látni. Az ember test és lélek, anyag és szellem, hús és vér. — Az ember tökéletes antagonizmus. Kettősség feszül benne. A test lefelé, a lélek felfelé tör. Ebben a gigászi harcban szabad akaratommal tudom állni a vártát. Amíg vér és hús van bennünk, addig az ilyen kísértés lehetősége mindig fennáll. De ha komolyan vesszük hivatásunkat, nem lesz baj. Kellő magaslatból jobban látjuk a dolgokat. Ezt is az evangélium sziklacsúcsáról nézem és látom, hogy isteni, teremtő erők húzódnak meg az ösztönök mögött. Ha a Teremtő szemével nézzük ezeket a dolgokat, a kicsinyes, apró nyugtalanság nem vesz erőt rajtunk. — Persze, vérmérséklet dolga is! A szanguinikus, kolerikus természet másképp reagál, mint a melankólikus, vagy flegmatikus. A szanguinikus: ingerlékeny, csapongó, mélyebb érzelmi világ nélkül. A kolerikus: ingerlékenység és mély érzelmi hatás fűti. Melankolikus: lassúság, de állhatatosság, magány szeretete, félénkség, gyanakvás a jellemzője. Flegmatikus: közönyös, kényelemszerető. Tiszta típus nincsen, általában kevertek a tulajdonságok. Van: *érzelmi* típus (szív): (odaadás, tisztelet, részvét, szeretet); és *akarati* típus (ész): (érvényesülési vágy, önállóság, felelősségérzet, uralomvágy). Van: drótidegzetű és idegroncs:

forróvérű és hidegvérű. Ezek mind másképp reagálnak a külső benyomásokra. Előbbi esetben több a kísértés, de több az érdem is.

Az önismeretnél az is fontos, hogy lemérem, milyen típus vagyok természettől fogva. Ha egyikből sok van, apasszuk, ha másikból hiányzik, szaporítsuk.

Vigyázzunk nagyon a tisztaságra! Törékeny edényben hordozzuk! Vigyázni kell mindig a 3 lépés távolságra, a megfelelő komolyságra, rezerváltságra. Benzines, vagy puskaporos hordóhoz nem megyünk gyufával: robban!

Nem hinni a sok bóknak, ezek mind sablonosak. A szem nem elégszik meg látással, a fül hallással... jön a súlyos lélekzuhanás.

Ha a keresztény életben, tökéletesen előre akarunk haladni, feltétlenül a főhibánk gyökerére kell tenünk a fejszét. A vadhajtások lemetszésével csak tüneti kezelést nyújtunk, de nem gyógyítunk.

Saját énünkben is dolgozik a visszahúzó erő, amely minden felfelé törést, minden lelki és szellemi igényt, lelki szabadságot szabotálni, megsemmisíteni akar. Ezt a főhibát, amelyről minden más táplálkozik, ki kell gyökerestül irtani. De hogyan? Ha egyszerre nekirugaszkodunk, a gyökér bennszakad, mi pedig hanyatt vágódunk. Nagy türelemmel kell ehhez a munkához látni. Eszközei: részleges lelkiismeretvizsgálás, apró önmegtagadás főhibánk ellen, a főhibával ellentétes erény gyakorlása. Ez sokszor egy élet munkája! Kempis Tamás szerint: Ha minden évben csak egy hibánkat irtanánk ki, hamar tökéletes emberek lennénk.

Célunk: A bennünk lévő kegyelem kivirágoztatása, kibontása. Ezért a dudvát, a vadhajtást állandóan nyesni kell.

A Krisztus-arc kimunkálása, kifaragása lelkünkben egy életprogram. Ó, mennyi radírozásra, mennyi javításra, mennyi munkára, kemény kalapácsütésre van még szükség! A márványt is mennyit ütiveri, vési a szobrász. De csak így lehet belőle kiváló szobor! A Krisztusarc kifaragásánál nekünk is kemény, fájdalmas munkát kell végeznünk. Szenvedések árán, tűzben tisztul az arany!

„Ki farag valaha bennünket egészre,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró.
Szenvedésre lettünk mi.

Szenvedni annyi, mint diadalt aratni.
Ó, hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az Ég Királya
beállítson majd a szobros csarnokába (Babits). Ámen.

SZENVEDÉS 2. VASÁRNAPJA

VIRÁGVASÁRNAP

Olv.: Fil 2,5—11. — Evang.: Mt 26,36—27,60.

I. Messiás és király

1. Drámai a mai virágvasárnap, vagy pálma-vasárnap liturgiája. Az Egyházunk ünnepli a Messiás király ünnepélyes bevonulását Jeruzsálembe. — Ezt a bevonulást mind a négy evangélista: Máté, Márk, Lukács és János egyaránt leírja. Miért? — Mert egészen szokatlan Jézus életében!

2. Fellépése idején Krisztus kínosan vigyázott, hogy messiási és királyi méltóságát elrejtse. — Akiket meggyógyított, azoknak meghagyta: hogy ezt senkinek se mondjátok el (Mt 8,4 és 9,30). A csodálatos kenyérszaporítás után a nép királlyá akarja választani, de Ő a hegyek magányába vonul (Jn 6,15). — Most, amikor önként vállalja a halált az emberiség megváltásáért — nemcsak tűri a királynak kijáró hódolatot, hanem akarja is!

Jeruzsálemben nyolc napig sok nép gyűlt össze a húsvéti ünnepekre. — Jézus Betániában tartózkodik Lázár barátjánál, akit halottaiból feltámasztott. A zarándokok keresik Jeruzsálemben és csalódva mondják: nem fog eljönni az ünnepekre (Jn 11,56). A főpapok, mint vezetőség, üldözték Jézust. Aki tudott tartózkodási helyéről, köteles volt feljelenteni, mert el akarták fogni (Jn 11,57).

3. A diadalmas Krisztus ebben a veszélyes helyzetben ünnepélyesen bevonul a fővárosba! Merészség kell hozzá!

Hogyan? Két tanítványa egy fiatal szamarat keres, amelyen még senki sem ült (Mk 11,2). Az apostolok ruhát tesznek a hátára és Jézus ráül.

Közben a fővárosban megtudják, hol van Jézus. A zarándoktömeg kivonul a városból. Megy Jézus elébe. Hódolni!... A fákról egyesek pálmaágakat vágnak. Beszórják az útat. Mások pedig ruháikat terítik elébe. A népsereg kiáltozott: Üdv, hozsanna Dávid fiának, áldott, ki az Úr nevében jön. Dicsőség a magasságban! Éljen Izrael királya! (Lk 19,38., Jn 12,13).

4. A farizeusok (az ellenség is kivonult) közül egyesek így szóltak: Mester, tiltsd meg tanítványaidnak az ünneplést! Nem teszi; sőt akarja, hogy mint királyt és Megváltót ünnepeljék. Szinte mondja: „Ha ezek hallgatnak, a kövek fognak megszólalni" (Lk 19,40). A lelkes tömeg azt hitte, hogy a Messiás országa nagy fénnyel és pompával beköszöntött. Nem tudta, hogy Arra, aki a régi királyok módjára szamárháton ült és ünnepeltette magát — még sötét út, még kínos halál vár. Még kevésbé tudta a tömeg, hogy a „zsidók királya" címfelírás — három nyelven fog keresztjén függeni...

5. *A mi körmenetünk.* — A pap kezéből vesszük a megszentelt barkát. Körmenetben megyünk, de nem úgy, mint azok, akik nem fogták fel az ünnepélyes menet tulajdonképpeni értelmét. Körmenetben megyünk, hogy ünnepeljük Királyunkat, aki halálával győzte le a mi halálunkat. Ezért nemcsak Izrael királya Ő, hanem minden királyok Királya — és az uralkodók Ura. Dicsőség, Hozsanna Neki mindörökké! Ámen.

II. Szenvedés

A mai vasárnap az Egyház felolvastatja Krisztus szenvedés-történetét. Megható és megdöbbentő még végighallgatni is. — Krisztus szenvedése óta a szenvedés értelmet nyert.

Nézzük most, hogyan közeledjünk a szenvedőhöz. Először is *imádsággal.* Súlyos betegségnél sokszor az emberi szó erőtlen és hatástalan. Bizonyos sebeket csak Isten érinthet, aki fény és meleg. Az ő kegyelme áttöri az emberi fájdalom sűrű ködét és olyan reményt nyújthat, amit a világ nem adhat. Amikor az ima megszerezte a belső lelki békét és az isteni akaratra való hagyatkozást, jön a kötelesség a szenvedővel szemben: nagy tapintattal megvilágítani a szenvedés értelmét. Ki nem érezte hasonló körülmények között az emberi tehetetlenséget? A szokványos vigasztaló szavak üresség-ét? Mit érnek a szavak, amelyekből nem csendül ki az örök élet, a feltámadás világa? Mit lehet mondani pl. egy anyának, akinek egyetlen fiát eltemette a sír? Nem szabad elfelejteni Testvérek, hogy bennetek van Krisztus és Krisztusnál vannak az örök élet igéi! Menjetek azokhoz, akik szenvednek! Éreztessétek, hogy Krisztus beszél általatok! Csak egy szót mondjatok! De az legyen tele fénnyel és reménységgel! Ha nem találtok szavakat, vagy a mély fájdalom miatt nincs mód párbeszédre, tegyetek egy gesztust: mutassátok meg a feszületet. Krisztus beszél helyettetek, elmondja az emberi szenvedések mély

értelmét! Ő a megtestesült Ártatlanság. A megtestesült Igazság. A megtestesült Szeretet! Elég ránézni, hogy lássuk a meg nem érdemelt szenvedés jeleit. Így megértjük, hogy a szenvedés a legnagyobb titok. Titokzatos zár, amelynek kulcsa itt a földön nem található meg.

Paul Claudel mondja: „Krisztus nem azért jött, hogy eltörölje a szenvedést, nem azért, hogy megfejtse annak titkát, hanem hogy megtöltse saját jelenlétével. Nem azért jött, hogy eltörölje a szenvedést, amely visszamegy az első ember lázadásáig. Krisztus eljött, hogy magára vegye, hogy beleöltözzék, hogy megtestesítse, hogy a végén a fájdalmak férfiúja legyen (vir dolorum). Eljött, hogy csordultig betöltse: — „Atyám, ha akarod, vedd el tőlem e kelyhet; mindazáltal nem az én akaratom legyen, hanem a Tiéd" (Lk 22,42). Krisztus a szenvedést megédesítette jelenlétével. A szentség sajátos fajává, a segítő kegyelem látható jelévé tette... Minden szenvedés részesedés Nagypéntek misztériumában. Nézzünk fel a Kálváriára, ha a szenvedés megváltó jelentését meg akarjuk érteni. Nagypéntek estéjén sötétség borította a földet és mindenkit a bizonytalanság és aggodalom fojtogatott: — Minden „befejezettnek" látszott. Az emberek szemében éjfél — és az éjfél jelenti a véget. De a hit szeme előtt az éj jelzi a hajnalt. Az éj húsvét hajnalába torkollik. Az üres sírból fakad az élet. Mióta Krisztus kilépett a sírból, a halál értelme számunkra megváltozott. A halottak nem megsemmisült teremtmények, hanem feltámadásra váró lények. A sír után a becsukott szemek látnak. Halottaink csak földi életük határállomásához érkeztek. — Az ő sorsuk figyelmeztetés számunkra!

A hivő kereszténynek két dologra mindig készen kell lennie: az egyik a *szenvedés*, a másik a *halál*. — A kettő egy! A halál a keresztény ember számára az isteni szeretettel való egyesülés, Aki láthatatlanul kitárja felénk karját. — A homályban jó hinni a fényben. A könnyek között jó hinni az örömben. A halálban jó hinni az életben. Jó a halál szemébe nézni a remény szemével! Amint egy szent jelezte a cella falaira mutatva: — Számomra a halál e fal. Ez leomlik és én az Úr karjai közé esem. Ez a szenvedés keresztény értelme, amely a béke titkában zárul. Ámen.

NAGYCSÜTÖRTÖK

Olv.: 1 Kor 11,20—32. — Evang.: Jn 13,1—15

I. Négy mondanivaló

Csodálatos emlékünnep! Ilyenkor csak egy mise van minden templomban. A székesegyházban a püspök, máshol a plébános végzi. Érdekessége, hogy a papság a misén teljes számmal jelen van és a szentmise alatt áldozik, illetve koncelebrál. (A székesegyházban ezenkívül még ún. *krizma*-mise van, amelyen a püspök az olajakat megszenteli.)

Mit jelent ez a nap?

1. Emmanuel: Az Úr eltávozni készül és önmagát hagyja itt az Oltáriszentségben! Ételünk lett: mindennapi táplálékunk. Italunk lett: mindennapi felüdítőnk.

2. Csodálatos dolgot alapított, amely által mindennap megülhetjük emlékét. „Hoc facite in meam commemorationem"! Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre (Lk 22,19). A szentmise alapítása.

3. A papság alapítása ez a nap. Pap és áldozat összetartozik! Ekkor állított az Úr pásztorokat a nyáj vezetésére.

Milyen nagy méltóság a papi méltóság! Istent közvetíteni a bűnös embernek...

4. Nagycsütörtöki lábmosás. Csodálatos esemény! (Jn 13,3). Az új liturgia kiemeli ezt (Jn 13,4—5). Krisztus mossa meg apostolai lábát! Péter látja a helyzet szokatlanságát. Tiltakozik ellene (Jn 13,6—8).

Szent Ambrus szerint ennek a jelenetnek három mondanivalója van: szolgálat, lelki tisztaság, szolgáló szeretet.

a) *Szolgálat!* (Mt 10,42). Micsoda nagyság az ember! Maga az Isten Fia letérdel előtte és megmossa lábait! Leereszkedik hozzá. Szolgál neki! — Ma az emberi méltóság krizisét éljük. Maguk az emberek sem becsülik meg önmagukat. Micsoda megkapó élmény! Vacsora közben feláll a Mester. Letérdel, mélyen lehajlik a meglepetéstől szótlan tanítványok lábához.

És mi? Gőgösek? Büszkék? Felvágók? Mi is lehajlunk Hozzá, szentgyónásban, szentáldozásban?

b) *A lélek tisztasága.* (Jn 13,9—11) Jézus áldozatát csak tiszta szívvel lehet gyümölcsözően fogadni. Jézus Judás lábát is megmosta... és mégis... a szerencsétlen... elbukott.

c) *Szolgáló szeretet.* — Meg kell valósítanunk magunkban a szolgáló Krisztust. A mai világban is!... Mert nem az erő, hanem a szeretet menti meg a világot! Mit jelent szolgálni? Talán dolgozni? — Nem! — Inkább a másik javát keresni! Családban? A fiatalúr és kisasszony engedi, hogy a papa és mama kiszolgálják!... Egy tapodtat sem segítenek szüleiknek. Ha valamit kérnek tőlük, azt hiszik, leszakad az ég! Olyan nehezükre esik. A házasságban? Folyik a harc az utolsó szóért! Mindegyik csak a maga igazát keresi! Hallgatni, engedni, belátni, hogy a másiknak is lehet igaza, ezt nem! Miért pont én engedjek? Igazán nem értem, miért nem engedhet ő? — És kész a békétlenség, az ellenségeskedés... Hamarosan pedig a válás!

A nő ne feledje szent Pál intelmét: (Ef 5,22—23).

De a férfinek is megvan a házas kötelessége. A férfi gyöngédségére és szeretetére van bízva az asszony és a család. Ha fáradtan is jön haza, élvezze otthonát és legyen megértő mosolya felesége fáradozásaira (Ef 5,25).

Áldozatos szolgálat nélkül nincs harmonikus élet sehol sem! Ámen.

II. Az utolsó vacsora

A mai napon kettős emlékünnepet ülünk:

Az egyik az utolsó vacsora: az Eucharisztia rendelése: a másik a lábmosás, szimbolikus jelentőségével.

Most az elsőről szólunk.

1. *Az Eucharisztia rendelése.* — Krisztus szenvedése előtt még egyszer, utoljára vacsorára jön össze tanítványaival (Jn 13,13). *Ez búcsúvacsora.* Ilyen búcsúlakomát adott Lévi, amikor othagyta a vámhivatalt és Jézushoz szegődött (Lk 5,28). Ilyen búcsúlakoma van akkor, ha valaki a családból belép a kolostorba. — Ha valaki háborúba, a frontra indul. — Ha érettségi után a diákok elválnak iskolától, egymástól. — De *szeretetvacsora* is! Most saját testét adja (Lk 22, 19., 1 Kor 11,25). Önmagát adja eledelül... „Vegyétek és egyétek: ez az én testem." „Igyatok ebből mindnyájan, ez az én vérem." *Emlékvacsora* is. — Meghagyja az apostoloknak: Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre. Az apostolok cselekszik, mi, hívek pedig részesü-

lünk az Üdvözítő lakomáiból (Lk 22,19., 1 Kor 11,23., 1 Kor 11,26). — Végül *Áldozati vacsora.*

Ez az első áldozatbemutatás. Az első szentmise.

A szeretet meghívásban nyilvánul meg: vizitre, kávéra, teára, vacsorára hívjuk azt, akit megtisztelünk. A közös étkezésnél szeretet uralkodik. Minket is hív Jézus! És mi mégsem megyünk?

Húsvét táján kell áldozni? — Nem! — Szabad! Mehetek!!

Tehát megyek! Istenem tág kaput tárt maga felé...

2. *Mi számunkra az Oltáriszentség?*

Cibus viatorum, a zarándok tápláléka. Életünk zarándoklat, vándorlás a keresztkúttól a mennyország felé. „Ha valaki újra nem születik vízből és Szentlélekből, nem mehet be az Isten országába" (Jn 3,5). A választott nép pusztai vándorlásában szomjúságtól eltikkad. Nincs vizük, Mózes és Áron a szentek szentjében leborulva esedeznek. Mózes Isten parancsára a sziklából vizet akar fakasztani, de kételkedésére, hogy a pogánysággal kacérkodó népen megkönyörül-e az Úr, csak a második érintésére fakad víz. — Az evangéliumban olvassuk, hogy Jákob kútjánál várja az Úr a szamariai asszonyt. Az élet vízéről beszél. Ő élő vizet akar adni „aki abból a vízből iszik, melyet én adok neki, soha többé meg nem szomjazik mindörökké; hanem a víz, amelyet én adok neki, az örök életre szökellő vízforrás lesz benne" (Jn 4,13—14). Krisztus, a szikla, a keresztség kútjából fakasztja keresztjével az élő vizet. De nekünk, zarándokoknak ez bezeg nem elegendő. Tüzesítő bor, vér kell nekünk, Krisztus vére. Ez fakad az oltárból számunkra.

Zarándokok vagyunk. Smith skót tanár Zermattból elindul egy ügyes vezetővel a Weisshorn csúcsára. Amikor fáradságos hegymászás után végre felérnek, a sikeres feljutás pillanatában olyan lelkesedés vesz erőt a tanáron, hogy a legkiemelkedőbb sziklára áll és onnan csodálja a természet szépségét. Karjaival az ég felé nyújtózkodik. A turistavezető rákiált: Vigyázzon, itt csak térdelve szabad élvezni! Az Istenszeretet eucharisztikus hegycsúcsán, ahol az ég a földdel érintkezik, hiába nyújtózkodunk emberi erővel, itt hittel térdre kell borulni. Ámen.

III. A gyakori szentáldozás

Miért szükséges a gyakori szentáldozás?

1. Az isteni Mester hív téged. Aki nem eszi az Emberfia testét és nem issza az ő vérét, nem lesz élet őbenne (Jn 6,56—59., Mt 26,26—28). Akartok élni? — Ó, ki nem szeretne élni közületek? Az öreg emberek s asszonyok szokták mondani: bárcsak meghalnék már, pár-

csak elvenne az Úr Isten... De ha jön a betegség, akkor minden szalmaszálat megragadnak, hogy életüket meghosszabbítsák. Pest ostroma alatt láttuk, hogy a legnehezeb pillanatokban is hogy ragaszkodtunk az élethez!

Testvérem! Élni akarsz? — Már hogyne akarnék! — Akkor táplálkoznod kell! Ha hosszabb időn át nem eszel, vagy silány koszton élsz, szervezeted legyöngül. Fogékony lesz mindenféle betegséggel szemben. Ha lelked nem táplálkozik, kiszárad. Ha lelked nem issza az Üdvözítő szent vérét, eltikkad. Elfonnyad. Ha nem járulsz gyakran a szentáldozáshoz, lelked megroskad. Elerőtlenedik. Nem bírja az élet terheit.

Testvér! Az isteni Mester hív! Ingyen kapod az ételt, a kegyelmet. Az Úr mondja: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradtak vagytok és meg vagytok terhelve s én megenyhítelek titeket" (Mt 11,24).

2. De gyakran kell a szentáldozáshoz járulni, mert édesanyánk, az Anyaszentegyházunk Őhozzá vezet. Kezdettől fogva az Egyház úgy magyarázta Krisztus szavát, hogy a lehetőséghez képest minél gyakrabban kívánja övéit az Úr szent testével és vérével táplálni (Ap. Csel 2,42). Ez volt mindig az Egyház forró kívánsága. A gyakori szentáldozás sok vértanút ajándékozott az Egyháznak. Hitbátorságot és hiterőt kölcsönzött.

Újabban az Egyház gyakorlata, hogy a gyermekek minél korábban áldozzanak.

3. Testvér! Halhatatlan lelked is sürget téged.

Tiszta maradhatsz, vagy tisztává válhatsz, de gyönge vagy. A hét főbűn, mint rossz hajlam s még a többi rossz hajlamok mindenkinek a lelkében ott szunnyadnak, mint gyökér, csíra, amelyek könnyen felburjánzanak bennünk.

A lelked fölsír: — Ha te erős akarsz lenni, vagy maradni, miért engedsz engem éhezni? Egyél és igyál a tisztaságnak, erőnek és halhatatlanságnak ételéből és forrásvizéből, ha kedves előtted a lelked.

De mondhatná valamelyik férfi — Nem inkább asszonyok és leányok dolga gyakran áldozni? — Felelet: — Nem! A gyakori szentáldozás a férfiak főügye és szívügye is! — Miért? Mikor Jézus ünnepélyesen meghirdette az Oltáriszentséget, férfiakat, tanítványait állította válasz elé, hogy az élet kenyerét, vagy annak elvetését akarják. És a férfiak nevében Péter, a szikla-ember határozottan felelte: — Uram, kihez menjünk? Az örök élet igéi Nálad vannak!... — Férfiak voltak, akiket az utolsó vacsora előkészítésére küldött. — Férfikörben hirdette meg a titkot és férfiajkak vették Őt először. — Férfikézbe tette a hatalmat, folytatni azt, amit Ő az utolsó vacsorán cselekedett. — A férfinak és ifjúnak, aki az élet harcában áll, nincs ta-

lán olyan szüksége Krisztus testének és vérének erejére, mint a női világnak? Különösen napjainkban?

„Nem vagyok rá méltó" — hangzik a kifogás. — Erre a nagy Szentségre senki sem méltó magától. A gyakori szentáldozáshoz nem kell több méltóság, mint a húsvétihez. Ez nem az erények jutalma, hanem eszköz, hogy mindig jobbak és méltóbbak legyünk. „Jobb szeretettel áldozni, mint félelemből távolmaradni" — mondja Szent Tamás.

Feltétele: mentesség a halálos bűntől és a jószándék. Ha megfelelő előkészület és hálaadás párosul a szentáldozással, akkor nemcsak jól, hanem gyümölcsözően is áldoztál.

„De mit szólnak hozzá az emberek?" kérded tovább. — Hadd beszéljenek és gondoljanak az emberek, amit akarnak, te pedig tedd, amit te jónak látsz. Keresztény emberhez az emberi félelem nagyon méltatlan dolog.

„De a gyónás?" Áldozni még szívesen mennék, ha nem kellene gyónni! De hasznos is a szentáldozás! Testvér! Minél gyakrabban áldozol, annál könnyebben megy a gyónás!

A szentáldozás növeli hitünket. Aki hisz az Oltáriszentségben, annak semmiféle vonalon sincsenek nehézségei a hittel. Erősíti reményünket, Istenbe vetett bizalmunkat. Jobban bízunk segítségében most és halálunk óráján. — Tökéletesíti szeretetünket. Bensőségesen összekapcsol teremtő és megváltó Istenünkkel és testvéri kapcsolatot létesít felebarátainkkal. — A szentáldozás a legjobb eszköz a tisztaság megőrzésére is. Leghatalmasabb fegyver minden érzéki és egyéb kísértés legyőzésére. — Ha Isten velem, ki ellenem?

Testvérek! Fontos a gyakori szentáldozás, de a szentmiseáldozat bemutatásához, az Oltáriszentség kiosztásához pap kell. Ne feledjetek el imádkozni jó papokért, hogy rajtuk keresztül Isten bőven elárasztható titeket kegyelmeivel. Ámen.

NAGYPÉNTEK

2. Olv.: 2 Móz 12,1—11. — Evang.: Jn 18,1—19,42.

I. Beteljesedett

Ez volt Krisztus utolsó szava a kereszten. Utána lehajtá fejét és kiadá lelkét (Jn 19,30). — Ez Krisztus győzelmi felkiáltása. Jézus ellenségei azt hitték, hogy most véglegesen félreállították és a fához szögezték és legyőzték. Nem sejtették, hogy Jézus éppen halálával győzte le véglegesen és örökre ellenségeit. Ezért kiált fel, mint egy hadvezér a győztes csata után: Beteljesedett!

Mi teljesedett be? Nem egy tehetetlen haldokló függ ott a keresztfán? Van-e egyáltalán védtelenebb, legyőzött és megsemmisített ember, mint az a véres test itt a kereszten?

Mit teljesített hát be azon a szégyenfán?

1. *Beteljesítette életművét.* Jézus az Atya egyszülött Fia, Aki egylényegű az Atyával, emberré lett. Mint Istenember, az első nagypénteki délután a kiengesztelés áldozata lett e világ és a másik világ között. Ádám bűnével felrobbant a híd ég és föld között. Valamenynyien Isten ellenségei lettünk ... Krisztus halálával a híd ismét helyreállt. Isten és ember kibékült egymással. Isten békéje szállt a földre. Ezért zeng dicsőítő éneket az Egyház nagypénteken a szent keresztről.

Az Atya nagyszerű megbizatása dicsőségesen bevégeztetett. Ezzel a legnagyobb világtörténeti tett ment végbe, a legdicsőbb forradalom győzött. — A választott nép és az egész emberiség áldozatai a keresztáldozat révén értelmüket vesztették.

De ezzel elközelgett az Ószövetség vége is. A templom kárpitja kettérepedt (Mt 27,51). Krisztus halálával új szövetség kezdődik az Ő vérében. Ezért mondja az utolsó vacsorán a keresztáldozatot elővételezve: Ez az újszövetség kelyhe az én véremben.

Ezzel a világtörténelem legjelentősebb eseménye megvalósult.

2. *Az Atya akarata beteljesedett.*

„Jézus engedelmes volt egészen a haláláig" (Fil 2,8). Legnagyobb amit ember tehet, hogy Isten akaratát teljesíti, és engedelmeskedik. És ha az egész életét betegen és tehetetlenül ágyban kell töltenie s látszólag semmire sem alkalmas, csak másnak terhére van, — a legnagyobb, amit ember tehet: ebben is Isten akaratát látni és örömmel vállalni. — Krisztus engedelmességével az ősszülők engedetlenségét kiengesztelte.

Jézus semmi más nem volt az emberek szemében, mint egy gonosztevő, porig megalázva és letaposva, még sem lett Isten ellensége... A történtek ellenére is megőrizte mindvégig jó és szerető, részvéttel teljes szívét az emberekkel, ellenségeivel szemben. Ezekért is meghalt, hogy az Atya megbocsásson nekik.

3. *Szavát megtartotta.* — Az Emberfia nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon (Mt 20,28). Senkinek sincs nagyobb szeretete annál, mint aki életét adja barátaiért (Jn 15,13). Én vagyok a jó pásztor, aki életét adja juhaiért (Jn 10,11—15).

Beteljesedett! Sejtjük-e már a győzelmes szó értelmét, amelyet az emlékezetes nagypénteki napon a véres Krisztus a kereszten mondott!?

A kereszt hajdan a gyalázat fája volt; most: győzelmi jel!

Ecce lignum crucis! Micsoda fönséges szertartás ez, a kereszt leleplezése, a kereszt adorációja. Íme a keresztnek fája, melyen a világ üdvössége függött! Jertek, imádjuk! Imádjuk Őt, Testvérek, mi is mélységes hittel! Ámen.

II. Ave crux!

Az Egyház örökszép szertartásainak ereje és hatása a mai napon érte el tetőpontját. A pap a fátyollal bevont feszületet fölemeli a hivők serege előtt. Előttük három részletben a fekete fátyolt leveszi, hogy így fokozatosan a hivők testi és lelki szemei elé állítsa a keresztre feszített Üdvözítő kínszenvedett, vértől borított szent testét. — Midőn ezt teszi, háromszor énekli egymás után emelkedő hangon *„Ecce lignum crucis..."* Íme, a kereszt fája, amelyen a világ üdve függött, — és az énekkar feleli: Venite adoremus: jöjjetek imádására... Amit énekelnek, azt meg is teszik. A kibontott kereszt hódolatára leborul a pap, a segédkezők, majd a hivők serege is. A tisztelet, a hála csókjával illetik a szent kereszt fáját.

Álljunk meg mi is egy percre itt a felénk mutatott, kibontott keresztfa előtt. Álljunk meg ma, a Nagypéntek mélységesen gyászos

érzületével szívünkben: Elmélkedjünk arról, mit hirdet ez a keresztfa nekünk?

1. Amikor az emberiség legvéresebb tragédiája lejátszódott, a keresztfát, amelyre az isteni Üdvözítő és a két lator volt felfeszítve, betemették és elföldelték a gyűlölettel együtt. A 300-as években történt, hogy Nagy Konstantin császár Rómában készülődik Maxentius társcsászár ellen. Egy világos délután fényes kereszt jelent meg az égen e felírással: E jelben győzni fogsz! — Éjjel pedig megjelent neki álmában az Üdvözítő a kereszttel s mondotta, hogy ilyen jelet készítsen s ezzel harcoljon. És csakugyan, a zászlókra keresztet tűzött és a sokkal nagyobb csapatot e krisztusi jellel legyőzte. — Szent Ilona császárnő a győzelem emlékére elment Jeruzsálembe s a Kálvárián ásatásokat végeztetett. Valóban megtalálták a három keresztet, de nem tudták, melyik az Üdvözítő keresztje. Ekkor Makárius püspök egy halálos beteghez érintette az elsőt — semmi változás. A másodikat is — semmi változás. Amikor azonban a harmadikat hozzáérintette, a halálos beteg egyszerre meggyógyult. Ez volt tehát Krisztus keresztje. Ebből a csodás keresztből rengeteg apró darabot törtek, s azt az egész világon széjjel hordták s mindenütt tisztelik és azóta is számos gyógyulás történt általa.

2. *Miért tiszteljük a szent keresztet?*

Ez az a jel, amelynek ellene mondanak. Ez az a jel, amely a pogányoknak bolondság, a zsidóknak pedig botránykő. De minekünk, keresztényeknek, — mert a keresztet tiszteljük — végtelenül vigasztaló jelenség és szent büszkeség. — Mi nem imádjuk a keresztet, csak tiszteljük, mert arra emlékeztet bennünket, aki a mi Istenünk. A kereszt az az oltár, amelyen az Isten Fia véres áldozatát a Mindenhatónak bemutatta. A kereszt az a királyi trón, amelyen az Úr végtelen irgalmasságának tanúbizonyságát adta. A kereszt az Üdvözítő halálos ágya, ahol végtelen szeretetéből meghalt érettünk. A kereszt az a hely, ahol a végtelen türelemnek mintaképét láthatjuk. A kereszt a mi szent keresztény hitünk hűséges jele és diadaljelvénye. Azért az igazi keresztények mélységes tisztelettel övezik e szent fát, amelyen Isten a mi bűneinkért feláldozta magát.

Testvérek! Aki nem tiszteli e szent keresztet, az nem becsüli meg a katolikus vallást sem! Aki nem tiszteli Krisztus keresztjét, az már nem keresztény. Nincs másban üdvösségünk, mint a szent keresztben!

3. Hát mi hogy vagyunk a kereszttel?

Testvérem! Ha elmégy a templom mellett, leemeled-e a kalapodat? Vetsz-e keresztet magadra? Vagy talán szégyelled hitedet?

Testvér! Napközben, felkeléskor és lefekvéskor, evés előtt és után hányszor szoktad elmulasztani a keresztvetést, főleg társaságban?

És az imádság, a régi szép családi asztali áldás, hogy kiment a szokásból! Pedig valamikor a család hangosan imádkozott evés előtt és után.

Testvér, ha majd a szívedet és válladat is nyomja a betegség, a megpróbáltatás súlyos keresztje, akkor talán zúgolódol és elfelejtesz feltekinteni az első keresztre. Pedig ez a kulcsa a többi keresztnek!

Törekedjünk arra, hogy a kereszt necsak a templomokban legyen, hanem bekerüljön minden szívbe is! Keresztet minden ember szívébe, akkor nem gyűlöli egyik a másikat! Keresztet a nemzetek és országok vezetőinek lelkébe: Krisztus keresztjét, a béke keresztjét, akkor nem gyűlölik egymást a nemzetek.

Testvérem! Bármilyen csapás érjen bennünket, tekintsünk fel a keresztre, akkor könnyebb lesz a szenvedés. Bármilyen betegség gyötör, nézzünk fel rá, és enyhül a betegség. Bármilyen veszedelem környékezzen is bennünket, bízzunk Abban, Aki a keresztfán értünk annyit szenvedve megváltott.

Azért hitvallásunk: Krisztus a keresztfán váltott meg bennünket, most is egyedül Ő tud üdvözíteni. Bármilyen csapás jön — nem félünk! A mi szent katolikus hitünkhöz és Krisztus keresztjéhez soha hűtlenek nem leszünk. *„Ave crux, spes unica!"* Üdvözlégy szent kereszt, egyedüli reményünk. Ámen.

III. Keresztre vele!

Keresztre vele (Lk 23,21) — kiáltja a tömeg. Virágvasárnap lelkesedésére itt a hideg zuhany... Egyszerre mindenki a Megváltó ellen fordul. Milyen hamar fordul a szél! És a néphangulat.

Ő pedig vonszolja keresztjét... Hóhérai ostorral hajtják, hogy meg ne álljon az úton. — Nekünk is bírnunk kell a keresztet. Ha roskadozva, ha az élet ostorcsapásai alatt meggörnyedve, időnként elesve is vonszoljuk azt.

Senki sem szánja meg, senki sem segít! Cirenei Simont kényszerítik végül, hogy ketten emeljék a keresztet. — A mi segítőnk az élet keresztjének cipelésénél: Ő. Hogy könnyebben bírjuk, hogy könnyítsen terhünkön, ketten emeljük: Ő meg én! A kereszt mindnyájunk közös sorsa! Krisztus segít nekünk. Mi pedig egymásnak és így az egész keresztény közösség, Krisztus misztikus teste szövetségbe kerül egymással, hogy mindnyájan könnyítsünk egymás terhén...

A sok és súlyos kereszt: feltámadást ígér. Igaz, a kereszt nagy-

pénteken lendül a magasba a haldokló, majd a halott Üdvözítővel. De már harmadnapra itt a húsvét: a feltámadás... Az örök élet!...

Az élet vonata zeg-zugos pályát fut be. De a sok szenvedés, a megpróbáltatás, a kereszt, sőt a halál sem a végállomás. Csak határ, a vámvizsgálat izgalmas pillanata! Itt fordul a vonat és három vágányon megy tovább: a mennyország, a tisztítótűz vagy a pokol felé.

Nem kell félnünk! A sok szenvedés, a nélkülözés, a lemondás után meghalljuk mi is: „Béke veled!" — De az Üdvözítő szeretetétől lángoló szívben már itt a földön is megszólal a biztató, a bátorító hang: „Béke veled!" Ő azért jött, hogy békét adjon szívünknek, békét családunknak, békét a világnak!

Kövessük őt a keresztúton és az ő békéje, ami minden igazán érző emberi szívet eltölt, betér a mi szívünkbe is. Ámen.

IV. Istenem, miért hagytál el engem?

Mikor szakadnak az emberre a szenvedések legkínosabb percei? Akkor, amikor az ember magára hagyatva szenved. Akkor, amikor kitör ajkán a panasz, hogy nincs e világon senki, aki megszánná őt. Amikor úgy látszik, mintha az Isten is elhagyta volna! Súlyos betegségben egyedül!... Számolni a perceket és órákat a kórházi ágyon, egyedül, míg a többiek nyugodtan alszanak! Mikor lesz már hajnal?

Krisztus egyedül maradt teljesen a halál perceiben. Elhagyták tanítványai. Elhagyták barátai. Elhagyták az angyalok. Elhagyta az Atya is! „Eloi, eloi lamma sabaktani!" — Istenem, Istenem, miért hagytál el engem! Elhangzik e rémes kiáltás és nincs rá visszhang. Ennél fájdalmasabb pillanatot nem képzelhetünk! Nézzétek milyen megsemmisítő magárahagyatottságban vérzik el az Úr Krisztus...

* * *

Istenem, Istenem, miért hagytál el engem? Miért vagy olyan messze távol segítségemtől, jajaim szavától? Én Istenem! — kiáltoztam napestig. És nincsen tőled felelet... Nyugtot sehol nem lelek. De én nem ember, én féreg vagyok. Az emberek gyaláznak és nevetnek, A nép közül kivetnek. Gúnyoló szóval illet, aki lát, Fejet csóvál elvonja ajakát. „Az Úrban bízott, hát segítse meg! Szerette, hát most szabadítsa meg." Úgy öntöttek el, akár a vizet, és minden csontom szétesett. Szívem olyan lett, akár a viasz, elolvad bennem. Torkom kiszáradt, mint cserépdarab és nyelvem ínyemhez ragadt, halál porába vezettél le engem. Hiszen ebfalka oldalog körül, gonosztevők serege vesz körül. Átlyuggatták kezemet, lábamat, És megszámlál-

ták minden csontomat. Bámészkodva mulatoznak rajtam, elosztják ruhámat maguk között és sorsot vetnek köntösöm fölött (Zsolt 21,2 —19).

* * *

Minden inog körülöttünk, de rendületlenül áll Krisztus keresztje! Mindenki gyűlölködik körülöttünk, — de továbbra is szeret Krisztus keresztje! Minden sötét körülöttünk, de örök fényben sugárzik Krisztus keresztje! Krisztus keresztje a sziklatalaj — és aki nem erre épít, homokra épít! Krisztus keresztje az éltető nap, — aki elfordul tőle, lelke kihűlni készül!

* * *

A természet gyászol Jézus halálán és mi nem indulunk meg bűneink és hibáink miatt, melyek okozták ezt a kegyetlen halált? A sziklák megrendülnek. Csak a mi szívünk marad érzéketlen? Pogányok és zsidók verik bűnbánóan mellüket, Csak mi, Jézus tanítványai és követői nem érzünk szívbéli fájdalmat haldokló Üdvözítőnk látásakor? Uram, mi nem akarunk ilyenek lenni! Leborulunk szent kereszted előtt. Megsíratjuk gonoszságainkat és Bocsánatért, kegyelemért esdeklünk, hiszen értünk haltál meg, hogy nekünk örök életünk legyen? Vedd azért ma bűnbánó könnyeimet, hálámat és egész szívemet áldozatul! Fogadd el egész életemet, a jövőben csak neked akarok élni, légy gyöngeségem erőssége, szenvedésem vigasztalása, menedékem életben és halálban.

* * *

Három órán át sötétség lett az egész földön. A templom függönye kettéhasadt felülről egész aljáig. A föld megrendült. A kősziklák repedeztek és a sírok megnyíltak (Mt 27,52). A teremtett világ nem tudta elviselni a Teremtőn elkövetett éktelenségeket (Aranysz. szent János). Ég és föld hirdették az istengyilkosság világrendítő eseményét. Ég és föld léptek fel tanúkul a nagy halott mellett. Még a halál éjéből is kivilágított az isteni felség.

* * *

Krisztus hét szava a kereszten. 1. Atyám, bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek. 2. Bizony mondom neked: ma velem leszel a paradicsomban. 3. Asszony: íme a te Fiad. És a tanítványnak: Íme, a te Anyád. 4. Én Istenem, én Istenem, miért hagytál el engemet. 5. Szomjúhozom. 6. Beteljesedett. 7. Atyám, a te kezeidbe ajánlom lelkemet.

Imádság a háború után

Uram, háborúból jövök én,
Mindennek vége, vége:
Békíts ki Magaddal s magammal,
Hiszen Te vagy a Béke.
Nézd: tüzes daganat a szívem,
S nincs, ami nyugtot adjon.
Csókolj egy csókot a szívemre,
hogy egy kicsit lohadjon.

Lecsukódtak bús, nagy szemeim
Számára a világnak,
Nincs már nekik látnivalójuk,
Csak Téged, Téged látnak
Két rohanó lábam egykoron
Térdig gázolt a vérben,
S most nézd, Uram, nincs nekem lábam,
Csak térdem van, csak térdem.

Nem harcolok, és nem csókolok,
Elszáradt már az ajkam,
S száraz karó a két karom már,
Uram, nézz végig rajtam.
Uram, láss meg Te is engemet,
Mindennek vége, vége.
Békíts ki Magaddal s magammal,
Hiszen Te vagy a Béke.

Ady

* * *

„A bú örökké bú marad,
Akár fakéregből, akár
Arany pohárból isszuk azt."

(*Kisfaludy S.:* Búnak természete)

* * *

„A bánat egy nagy óceán,
S az öröm?
Az óceán kis gyöngye. Talán
Mire felhozom, össze is töröm."

(*Petőfi S.:* A bánat egy nagy óceán)

* * *

„Lemondani, lemondani,
Könnyű nektek azt mondani."

(Tóth Kálmán)

* * *

„A kihullott könny megbosszúlja magát azon, aki okozta."

(*Jókai M.:* Politikai divatok)

* * *

Kreuz ist mein Teil,
Kreuz ist mein Heil.
Kreuz ist mein Geschik,
Kreuz ist mein Glück.

HUSVÉTI IDŐ

HÚSVÉTVASÁRNAP

Olv.: 1 Kor 5,7—8. — Evang.: Mk 16,1—7.

I. Feltámadott

1. Sötét éjszaka borul Jeruzsálem kis házaira. Az utcák csendesek és kihaltak. Csak néhány házban és palotában szorong kínzó nyugtalanság, lázas idegesség és sötét várakozás. Az utolsó napok borzalmas eseményei sok ember fáradt szeméből kiűzték az álmot. Pilátus is felretten szörnyű álmából. Feleségének rettegése őrá is átragadt. Kezét megmosta ugyan, de folyton fenyegető kezet lát maga előtt. „Passus est sub Pontio Pilato" vádlólag hangzik a hivők ajkáról a világ végéig. — Annás, Kaifás és az egész nagytanács most már nyugodtak lehetnek. Sírba került, akinek vérét követelték.

Krisztus barátait is rémület fogja el. Főleg az apostolokat. Reményeik Krisztussal együtt sírba szálltak. Félelem és bizonytalanság üli meg lelküket. Még súlyosabban, mint ott, az Olajfák hegyén.

Péter szívét keserű bánat marcangolja. Szemében még ott ég Krisztus fájó tekintete! E csendes szemrehányást feledni többé nem lehet...

Lassan hajnalodik... A homályos utcákon — keleti szokás szerint — lefátyolozott asszonyok láthatók. Szótlanul sietnek Arimatheai József kertje felé. A sírhoz közeledve aggódni kezdenek: Ki hengeríti el nekünk a nagy követ? — De azért csak sietnek tovább... Mire odaérnek, a nap fényesen bevilágítja a kertet és az *üres* sírt. — A csodálkozó asszonyoknak angyal jelenti: „Feltámadott, nincs itt!" (Mk 16,6). És hangzik a legszebb húsvéti örömkiáltás: Alleluja!

— Angyal hirdette meg a betlehemi éjszaka csendjében világra jött Megváltó érkezését. — Angyal hirdeti most is a föld méhéből csodás módon újjászületett, feltámadt Üdvözítőt. Noha katonák őrizték, a pecsét érintése nélkül kiszállt sírjából. Istent kivégezni, sziklasírba zárni nem lehet: Ő él és uralkodik most és mindörökké!...

2. A húsvéti hajnal örömhírt közöl. A fehérruhás, csillogó angyal annak a szép feltámadási reggelnek a hírnöke, ahol az örökké zöl-

dellő tavasz kezdődik, ahol a boldogság és béke szelíd napja felragyog, hogy soha többé le ne nyugodjék, ahol arcodat gond és fáradság nem szántja többé, ahol könny és az élet bajai nem vágnak barázdát arcodon, ahol betegség és szenvedés nem nyomják testedet, ahol a szenvedély nem űzi, hajtja véredet, ahol mosolygó angyalok örülnek veled, ahol az örök ifjúság pírja ragyog arcodon, ahol örök öröm tölti be szívedet, ahol Isten örök szépsége önti el lelkedet, ahol nyelved örök alleluját zeng!...

Ne féljetek! hangzik a gyenge asszonyoknak szóló üzenet. Ezek pedig az aggódó apostolokba öntenek tüzet és bátorságot. Az asszonyi nem, amely a Paradicsomban először hozta az emberiségre a bűnt, most a Gondviselés akarata folytán elsőnek hirdeti a megváltott világnak a feltámadás örömhírét.

Kinek jelent meg először a Föltámadott?

Talán Péternek, az apostolok fejének? Nem! Vagy talán legyőzött ellenségeinek? — Nem! Szent Jánosnak, a szeretett tanítványnak? — Nem! Az Evangélium szerint a *bűnös* Mária Magdolnának! Mert Isten a múltat, legyen az bármily sötét, nem nézi, ha bánat jár utána! Ne vessünk tehát követ senkire! Az Úr a szíveket és veséket vizsgálja!...

Testvérek! Húsvét a béke ünnepe. A feltámadási szertartásnál este énekelte az Egyház: „Pax vobis, ego sum, alleluja!" Béke veletek, én vagyok! És azóta a szentmisében állandóan kérjük; *Dona nobis pacem!* Adj nekünk békét!

Imádkozzunk ezen a napon forrón, hogy legyen már egyszer béke, igazságos béke a világon minden jóakaratú embernek. Ámen.

II. Feltámadunk!

A harangszó búgása mindig szép és ünnepélyes. Különösen fenséges és felemelő a húsvéti harangszó! A nagypénteki komor gyász, az istengyilkos szörnyű tragédia emlékére elnémulnak a harangok... Gyászol minden. A templomokban lábujjhegyen járnak a hivő emberek, úgy viselkednek, mintha ravatal előtt állnának... De micsoda ujjongás fogja el az ember szívét, amikor a nagyszombati mise *Gloria*-ja után a néma csengők és néma harangok ismét megszólalnak! Amikor ismét fortissimo felbúg a hallgatag orgona a kóruson! Hát még akkor, amikor a feltámadási körmeneten városon és falun, székesegyházból és falusi kis kápolnából megindul az allelujás körmenet! Zúgnak-búgnak a nagy és kis harangok utcákon, erdőkön,

mezőkön, völgyeken keresztül! Ezüst hangjukon és ércnyelvükön hirdetik a boldog feltámadást!

Testvérek! Nem csodálatosan fenséges koncert ez? Diadalmas egyházi koncert a Feltámadott tiszteletére! Hiába az ember nemcsak fizikai és kémiai vegyület! Ezerszer több annál!

Mit hirdet nekünk ez a húsvéti harangszó? A húsvéti harangszó örömet, — békét — és reményt hirdet a szenvedő emberiségnek.

1. *Örömet* hirdet. Nemcsak azt, hogy vége a böjtnek. Hanem elsősorban a megváltás örömét! Krisztus vére és halála megváltott bennünket. A bűn átka megszűnt. A bűn adósságlevele széttépve. Ismét Isten gyermekei vagyunk! Úgy szerette Isten az emberiséget, hogy „saját Fiának sem kegyelmezett." A *Graduale* így ujjong: „Haec dies, quam fecit Dominus: exultemus et laetemur in ea." Örüljünk és örvendjünk e napon! A vallásos öröm a legmélyebb, legnemesebb öröm! Amint napsugár nélkül nincs élet, úgy öröm nélkül is ernyedt, fonnyadt lesz a lélek.

2. A húsvéti harangszó *békét* hirdet, a szív békéjét! „Béke veletek!" Ez első szava a feltámadt Üdvözítőnek. Ez után rendelte a lelki béke szentségét: a bűnbánat szentségét, amely Isten és ember között a békét helyreállítja (Jn 20,19). Ez a Feltámadt Krisztus dicső húsvéti ajándéka: a bűnösök békeforrása. — Testvérek, ne vegyétek rossz néven, ha most megkérdezem, mindnyájan elvégeztétek-e már a húsvéti szentgyónást? Ha esetleg elmaradt volna, siessünk vele! Akkor a húsvéti harangszó számunkra is Istennel, embertársainkkal és önmagunkkal szemben a megbékélés hírnöke lesz!

3. A húsvéti harangszó *reményt* hirdet.

Milyen jó, hogy minden földi szenvedésnek egyszer vége szakad. Minden nagypéntek szörnyűsége húsvétba torkollik. A szenvedésre öröm következik. — Minden szenvedés egyszer véget ér! A legszörnyűbb is!... A legkeményebb is!... Testvérem! Talán a keresztúton már a 14. stációnál tartunk! Csak kitartás, csak bátorság, mert boldogok a szomorúak, kik megvigasztalódnak. — Aki Krisztusban könnyet vet, örömet arat ugyancsak őbenne! Reményt hirdet a feltámadásban! Igaz, a sír az utolsó stáció a földön. De nem végállomás! Csak átszállóhely. Ha itt legördül is véglegesen a függöny, a másik oldalon egy új élet színjátéka kezdődik... A sír igazában *határállomás.* Ha egyik országból másikba utazunk, a határnál vámvizsgálatot tartanak. Megnézik mit viszünk ki, vagy mit hozunk be. Jó rajta mielőbb túllenni! — Az életvonat határállomásánál is vámvizsgálat van. Kinyitják bőröndjeinket, amelyeket egy életen keresztül tele tömtünk mindennel!... Sok felesleges holmival! Jaj de sokat ki kell belőle dobni! Csak azt vihetjük tovább, ami örök érték! Ami erény és jótett! — A hiúság és bűn összes féltett holmija lemarad.

— Könnyű lesz a bőröndünk!... És utána megint vonatra szállunk. — Három sínen fut a vonat tovább vele! Az Inferno (Pokol), a Purgatorio (Tisztítóhely) és a Paradiso (mennyország) felé.

Feltámadunk! És akkor kezdődik az igazi élet: isteni jutalom a jóknak, büntetés a gonoszaknak! A viszontlátás micsoda boldog érzés! Az élet állandó búcsúzkodás, a szülői háztól, az iskolától; állandó „ballagás" — tovább. — Megkapó a sírkövek felirata: „Viszontlátásra!" — A temetők bejáratának pedig legszebb felirata: „Feltámadunk!"

Feltámadt Krisztus esedezve kérünk, adj nekünk békét! Adj békét szívünknek, adj békét családunknak, adj békét nemzetünknek, adj békét a világnak!

Testvérek! A nagy költőfejedelem, *Goethe* leírja *Faust* című remekművében, hogy egy ember évekig kereste az igazságot. Kereste élvezetben és gyönyörben, pénzben és tudományban, de sehol sem találta. Végül a méregpohár után nyúlt kétségbeesésében. Egyszerre csak megszólalt a húsvéti harangszó! Gyermekkorának boldog emlékét idézte szívébe. Letette a méregpoharat és a halál helyett az életet választotta.

Testvér! Kedvetlen, keserű gondolat környékez? Kétségbeesés szélén állasz? Állj meg! Ne tovább! Nem hallod? Szólnak a húsvéti harangok. Neked is örömet, békét, reményt hirdetnek! Alleluja! Ámen.

III. Béke veletek!

Szerte a világon zúgnak-búgnak a húsvéti harangok. Hirdetik a békét, Krisztus békéjét, amit a Föltámadott hozott az emberiségnek!

1. Krisztus elsősorban a *lélek* békéjét hozta.

Először legyen béke minden egyes ember lelkében! Most, a húsvéti szentgyónásban kibékültetek Istennel. Isten ismét elfoglalta helyét a szívetekben. Vagy talán megint *idegen* lett, mivel nincs hely számára a szívetekben és akaratotokban? Ha Ő nincs ott, akkor rendetlenség, rendellenesség uralkodik.

Talán nem szenvedtek hiányt ételben, italban, ruhában. De egy biztos: ha Isten hiányzik, Vele együtt hiányzik a lélek békéje is! Csodálatos dolog, hogy az emberi szívet Isten a Maga számára teremtette! Ezért másban nem tud igazán és tartósan megnyugodni.

2. Krisztus békét hozott a családba!

Azt mondják, hogy a családi béke hiánya az anyagi szükségletek hiánya. Igaz, keresztény rendről nem lehet addig beszélni, amíg em-

berhez méltó életet nem tudunk teremteni. De való, hogy sokszor más az oka a békétlenségnek! Vannak családok, ahol semmi sem hiányzik, ami boldoggá tehetné őket, — mégis boldogtalanok! Miért? Mert a civakodó házastársak, az elárult házas hűség, a tiszteletlen, engedetlen gyermekek ... egy szóval a „rendetlenség" boldogtalanná teszi a családot! Valami nincs a helyén! — Hiányzik ott az Isten! Vagy nem ismerik Istent eléggé! Talán a család nem imádkozik! Nem úgy beszél és cselekszik, mint amely tudja, hogy kinek a színe előtt folyik az élet. A családtagok talán nélküle, sőt ellene, parancsai ellenére tesznek mindent!

3. Testvérek! Nincs tartós béke és bizalom keresztény erkölcsi meggyőződés nélkül! Sajnos sok helyütt hiányzik a mindenkitől elismert, kötelező keresztény erkölcs, amely sérthetetlen norma lenne minden ember előtt! Ehelyett önző érdekek és rendetlen vágyak irányítják az embereket.

Ahol az istenhit és ama szilárd meggyőződés uralkodik, hogy Isten törvényei alól senki ki nem vonhatja magát, ott igazi béke honol. Ahol az élő kontaktus az ideiglenes és örök normák között elveszett — ott nem tudunk felemelkedni a tiszta igazság és igazi béke magaslatára.

Ha a békeszerződéseknél a gondolkozás és erkölcsi cselekvés íratlan törvényeit elfelejtjük, vagy szándékosan figyelmen kívül hagyjuk, hiányzik az a belső kötelező erő, amely a szerződések életképességét biztosítja! Nem lehet a szerződési hűségben remélni és bízni, ha a szerződő felek szívük mélyén nincsenek áthatva az adott szó kötelező erejének érzületétől.

„Békét hagyok nektek, az én békémet adom nektek, nem miként a világ, adom én nektek" — mondta az Üdvözítő (Jn 14,27).

Testvér, kérdezlek, nem hagytad el azt az utat, amelyet Krisztus fénye jelzett?

Pax vobis! Béke veletek! (Lk 24,36) mondja a Feltámadt Üdvözítő. Béke minden embernek! — Béke a családban! — Béke a munkahelyen! Béke mindenütt! Testvér! Vihar tombol a szívedben? Gondold meg, Krisztus Neked is hozott békét! Vihar tombol a családban? Gondolj rá, hogy békét hozott, hogy a szülők, a gyermekek és a testvérek ne legyenek háborús állapotban egymással. — És így lesz béke az egész világon is!

Pax vobis! — A béke nem más, mint rend és nyugalom. Rend ott van, ahol minden a helyén van. Rend van a szívben, ha Isten ott is a helyén van! Legyen helyén az Isten nemcsak a templomban, hanem az emberi szívekben, a lelkekben, a családokban, a munkahelyeken, az utcákon, a tereken, a gyárakban, mindenütt!

Ha Istent magánéletünkből kikapcsoljuk, nincs rend, nincs béke! Ma is vannak népes családok, ahol sok gyermek mellett is szerényen keres az édesapa, és mégis rend, béke van: ott Isten a király! — Vannak áldozatos családanyák és jóságos családapák sok gyermekkel, akik csodákat művelnek, hogy semmi se hiányozzék a családban és ahol állandó a derű és öröm uralkodik, mert Isten uralkodik ott!

Testvérek, Jézus Szíve legyen a család abszolút Ura és abban a családban biztosan Krisztus békéje honol. Kapaszkodjunk élő hittel a Feltámadt Üdvözítőbe. Ő felszárítja könnyeinket, ő megszenteli örömeinket, ő eredményessé teszi munkánkat, ő megáldja életünket. Ámen.

IV. A végső győzelem

1. Alleluja! Azt mondják, hogy a keresztény vallás szomorú, tele van paranccsal és tilalommal. Tévedés! A keresztény vallás az öröm vallása! Karácsony a család bensőséges, intim ünnepe, az anyai öröm forrása, amikor gyermek születik a világba.

A húsvét a férfiöröm diadala. Az áteredő bűn következtében megszakadt a békés diplomáciai kapcsolat Isten és ember között. Az ember Isten ellensége lett! Isten egyszülött Fia a földre szállt, emberré lett, hogy elégtételt adjon Istennek, hogy megváltsa a bűnös embert. Nehéz szerep... Tövises út!... „Övéi közé jött és övéi nem fogadták be Őt..." (Jn 1,11). Féltékenység, hazugság, gyanakvás, áskálódás kíséri végig életét. A fennálló hatalom saját hatalmát félti tőle. Pörbe fogják... Hamis vádak alapján bíróság elé állítják mint lázítót és a nép ellenségét. Előbb saját népének vezetői, a főpapok, majd a római megszálló hatóság vezetője, Pilátus helytartó ítéli el. — Íme a Jóság meggyalázva!... Az Igazság megbecstelenítve. Megkorbácsolás, gúnyos töviskoronázás, a szégyenfára való felfeszítés a Kálvária végső állomása. Majd sírba zárják és katonákat állítanak őrizetére. Ekkor végre megnyugodhattak a főpapok és írástudók. A riválist, a hatalmi vetélytársat legyőzték. A felheccelt nép segítségével megsemmisítették.

2. És mégsem tudtak nyugodni. Másnap, mint futótűz, terjedt a hír: a Megfeszített Üdvözítő felkelt sírjából! Feltámadt és megjelent tanítványainak és Péternek.

Krisztust nem lehet elhallgattatni! Krisztust nem lehet sziklabarlangba zárni! Krisztust nem lehet kiiktatni az emberek közül: Ő Isten! Élet és halál Ura! Ezért húsvét a legnagyobb ünnepünk! Hús-

vét az élet diadala a halál felett! Húsvét az igazság győzelme a hamisság felett! Húsvét a világosság ujjongása a sötétség felett! Húsvét a keresztény vallás isteni megerősítése. Ha nem lett volna feltámadás, a rollót már régen le kellett volna húzni a kereszténység ablakán. Már régen magától megszűnt volna az új tanítás... — Húsvét a Feltámadt Üdvözítő diadala! Ott leng a jövő élet zászlaja minden ember nagypénteki ravatalának sötét, komor szomorúságában. — Az ember élni akar és örökké akar élni! Ezért ír könyveket, ezért kutat, ezért épít, ezért dolgozik. A 10—80 év által körülzárt földi élet börtön számára. Ki akar innen törni! Az igazi, a végnélküli életbe! Az első húsvét ezt az örök életet szerezte meg az embernek! A reményt, a hitet az örök életben!

A mai ember dekadens, csüggeteg, egzisztencialista, kificamodott. Nincs hite, nem akar élni! Csak a mának él! Pedig csak az örök életért — és egyedül ezért érdemes élni, küzdeni, szenvedni és áldozatokat hozni!

Testvérek! A húsvét az öröm, a remény, a győzelem diadalmas ünnepe mindnyájunk számára. Ámen.

HÚSVÉTHÉTFŐ

Olv.: ApCsel 10,37—43. — Evang.: Lk 24,13—35

I. Vándorúton...

Húsvét reggelén még gyász és bánat üli meg a jeruzsálemi lelkeket. Húsvét este az Emmausz felé vezető úton két tanítvány ballag szomorúan. Otthagyták Jeruzsálemet. Nincs már mit keresniök a fővárosban! Mindennek vége!...

1. *Szétfoszlott remények...*

A két tanítvány az országúton csalódott szívvel gondol nagycsütörtök éjszaka szomorú emlékére. Szemük előtt sötétlik még nagypéntek véres története. — Jaj, de kegyetlen dolgok! Jézust sziklasírba tették. Sírjára nehéz követ hengerítettek. Most már vége! A tanítványokat minden remény cserbenhagyta... Az ember hamar kétségbeesik... Mi is, de hamar kétségbeesünk, ha valami ér, mintha Isten nem volna Mindenható!...

2. *Feléledt remények...*

Egy ismeretlen idegen csatlakozik hozzájuk. Érdeklődik, vajon miért ilyen szomorúak? Ők elmondják, mennyire csalódtak Jézusban. Az idegen elsorolta a régi próféták jövendöléseit, majd hozzátette: „Nemde ezeket kellett szenvednie a Krisztusnak?" (Lk 24,26).

Mint a szél a hamu alatt lappangó tüzet, úgy élesztgették az idegen szavai a haldokló remény utolsó szikráit lelkünkben. Igen, — hiszen Jézus is megmondta ezeket a dolgokat mind már jó előre...

3. *Beteljesült remények...*

Felismerik a tanítványok Üdvözítőjüket a kenyértörésben, amikor leül velük vacsorázni és marasztalják, maradj velünk, mert estéledik.

Testvér, aki fáradtan, csalódottan vonszolod magad az emmauszi úton, te se panaszold sorsodat. Nagypéntek csak egy állomás az üdv történetében. Ne rettegj tehát sem betegségtől, sem szükségtől, sem az elmúlástól.

Testvérek! Húsvét a remény, a feltámadás ünnepe! Az ünnepek ünnepe, a legnagyobb ünnep! Krisztus feltámadása záloga a mi és szeretteink feltámadásának és örök életének! Milyen jó erre sokat gondolni. Szilárdan hisszük, hogy Krisztus győzelmi zászlóját lengeti a tavaszi szél a halál birodalma felett is... Vessük le tehát a gyászt, öltsünk ünnepi ruhát! Mert nagypéntek húsvéttal együtt az élet kapuja. Lépjünk be e kapun! Ámen.

II. A modern Faust

1. Mindig meghatódottan olvasom a húsvéthétfői evangéliumi szakaszt. A helyszíni közvetítés frisseségével hat... Az emmauszi tanítványok szótlanul, szomorúan róják az utat. Búsan mennek ki Jeruzsálemből, a tragikus események színhelyéről. Letörve, kiábrándulva, reményvesztetten. A különböző híresztelések is megzavarták őket, amit az asszonyok terjesztettek. „Nos autem sperabamus"... (Lk 24,21). Mást vártak. Dicső Messiást, Aki kiűzi a római megszálló csapatokat és felszabadítja Izraelt. És másképpen történt! Maga a Megváltó esett áldozatul. Míg így eszmélődtek egy Ismeretlen csatlakozik hozzájuk. Megmagyarázza nekik a történteket... Megszeretik. Marasztalják... Felismerik a kenyértörésben magát az Üdvözítőt. — Visszatér hitük és reményük.

2. A két emmauszi tanítvány útja a csalódott ember és emberiség útja. Olyan csodálatosan szemlélteti ezt *Goethe* zsenije a nagyszerű Faust-ban: Az ember keres — kutat. Kapaszkodik ide, kapaszkodik oda — és a végén keservesen csalódik... Hitt a filozófiának, imádta — majd csalódottan továbbállt... Hitt az élvezeteknek... a Walpurgis-éjszaka forró erotikája felcsigázta minden idegporcikáját. — Élvezett... Majd megcsömörlött és kihányta... Hitt a technikának és tudománynak. Azt várta, hogy ez fogja megváltani... És nem így történt... Az ősz Faust — az örök ember — mindent megpróbált... És mindenben csalódott. Hiába! Hit nélkül, remény nélkül nem lehet élni! Minden hiábavaló próbálgatás után méregpoharat vesz kezébe... És egyszerre csak a párás ablakon beszüremlik egy hangfoszlány: a húsvéti harangszó, amely felébreszti benne gyermekkora boldog hitét. Leteszi a poharat és az élet győz benne a halál felett...

A mai ember is csalódott mindenben és mindenkiben. Már nem tud hinni semmiben és senkinek. Az eszmék és tények sikoltó kontrasztja szétzúzta minden erejét. Bölcselet, altruizmus, munka, szolgálat... üres szó már előtte. Az ifjúság is csak a mának él; Holnapja, reménye, jövője nem érdekli. Az egyén és az emberiség a borzalmas szakadék szélén tántorog. Sebzetten, üres szívvel és üres kézzel... Vagy nem is üres kézzel?... Kezében ott van Faust pohara. Nem! Annál is hatékonyabb: a szörnyű atombomba és — és — egyszer csak: a nihilista a nihilizmusba, a megsemmisítésbe rántja maga után az egész földet!

3. Pedig az életországúton ott van a nagy Ismeretlen. Csak éppen fel kellene ismerni... Csak meg kellene fogni a kezét és belepakaszkodni. Egyénnek és közösségnek Péterrel hozzá kellene jajdulnia: — Uram, kihez menjünk? Hisz már mindenütt voltunk!... Minden ajtón bekopogtattunk! Minden fórumot végigkilincseltünk! Minden hatalmat és orvost megkonzultáltunk!... És mégis... Görbe utakon botorkálunk... Homályos szemmel tapogatózunk és félünk az élettől. — De még jobban rettegünk a haláltól... Élet ez? Érdemes ezért küzdeni, dolgozni és szenvedni? — Ezerszer nem!

Feltámadt Krisztusunk, Te vagy a mi Megváltónk! Hajolj le az útszélen gyötrődő, nagybeteg emberekhez és emberiséghez! Öntsd sajgó sebeibe a hit, a szent remény és a fölséges szeretet olaját és borát, hogy talpraálljon és tudjon hinni, merjen remélni és akarjon szeretni, s a Te szent akaratod szerint járjon a Te általad kijelölt úton. Ámen.

III. Az ifjúság az emmauszi úton

Sokan lemondóan szólnak a mai ifjúságról. Elveszettnek és javíthatatlannak tartják. Én mégis azt mondom: félre a pesszimizmussal!

1. *Értsük meg az ifjúságot!* Egyéni szükségét és szenvedéseit! Mindig van feszültség a fiatalok és idősebb generáció között. A fiatalok sokszor lenézik az öregeket. Nem tisztelik őket. Pedig az öregek tulajdonképpen: — régi fiatalok! A fiatalok pedig: — készülő öregek. — Az ifjúság a növekedésnek, az érésnek az ideje.

Az ifjúság fejlődés útján van. Nem kész, egész, befejezett valami. Azért tele van hibával, tökéletlenséggel, bizonytalansággal... Nem azt kell tehát nézni, hogy az ifjúság tökéletes legyen, hanem törekedjék affelé!...

2. *Higgyünk az ifjúságban!* Idealizmusában és optimizmusában! Aki nem bízik az ifjúságban, lemond a jövőről. Hibái inkább meggondolatlanságból, mint rosszakaratból származnak. „Nem tudják, mint cselekszenek!" Szerető szív, jótevő kéz után vágynak, amely megmutatja a jót és elhárítja a rosszat.

3. *Szeressük és vezessük az ifjúságot!* Az tud csak reájuk hatni, aki szívből szereti őket. „Wie die Alten singen, so zwitschern die Jungen."

Magyar költőnk, *Ady Endre* így sóhajt fel:

„Szépség, tisztaság és igazság
Lekacagott szavak,
Ó, bár haltam volna meg akkor,
ha lekacagtalak.
Szüzesség, jóság, bölcs derékség,
Ó jaj, be kelletek!"

Segítsük az ifjúságot! Testileg: lakás, táplálék, ruha. Lelkileg: olvasmányok stb., vallás-erkölcsi neveléssel. Ez a legjobb hozomány! De csak úgy lehet nekik megadni, ha a szülők maguk is vallásosak. Ne sajnáljuk nevelésükre a fáradságot! Mi magunk is hasznát látjuk. Az emmauszi tanítványok csüggedtek voltak. Fiatalok. A mai fiatal is ilyen! Iparkodjunk az ifjúságot megérteni és őszinte szívvel szeretni! Küzdelem az ember élete a földön. Különösen a mai fiatalságé. Sok gyermeknek nincs igazi otthona. Édesanya itt, édesapa ott!... Mindenütt útban van. Senki sem szereti. Ki a felelős hát az ifjúság züllésséért? Hol lát ma jó példát a fiatalság?

A munkahelyeken karoljuk fel a fiatalokat. Szeretettel támogassuk őket a munkában és magánügyeikben. Törekedjünk bizalmukat megnyerni.

Ne feledjük, a fiatalok lesznek utódaink. Öregségünkben pedig támogatóink, ha szeretettel, jó példával erre neveljük őket. Optimizmus nélkül nem lehet nevelni! Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 1. VASÁRNAP

FEHÉRVASÁRNAP

Olv.: 1 Jn 5,4—10. — Evang.: Jn 20,19—31

I. Bizalom és félelem

A legszebb nyári nap is sokszor bizonytalanul kezdődik. Reggel még mindent felhő takar. Már felkelt ugyan a nap, de aranyos sugarai még nem tudják áttörni a vastag ködréteget. Úgy tűnik, mintha a nap birkóznék a sötét hatalmakkal. De csakhamar a nap kerekedik felül. Diadalmasan felragyog és bearanyoz mindent csillogó sugarával. Nemde így van ez sokszor az emberi kebelben is? Sokszor a félelem és kétségbeesés, a gyötrődés és aggódás sötét hatalmai tartják megszállva lelkünket. De Isten közel van kegyelmével és a félelem sötét felhői láthatatlanul elvonulnak. Félelem és bizalom tölti el szívünket... Mind a kettőre egyaránt szükségünk van! A mai evangélium szerint Szent Tamás lelkében mind a kettő megvolt. Szükséges a félelem, hogy állandóan éberek legyünk. De szükséges a remény, hogy vidámak maradjunk.

1. A *remény* olyan erény, amely Isten irgalmára méltóvá tesz bennünket. Ha azonban nem kíséri „üdvös félelem", akkor a vakmerő és vak remény a pusztulás szakadékába vezet. Hányan vannak, akik Istennel és szent parancsaival mit sem törődnek? Hányan vannak, kik a jövő üdvözülésükről a legkisebb kétséget sem táplálják. A kígyó kísértő szava sziszeg fülükbe: — „Mit gyötritek, mit töritek magatokat? Mért nem engeditek szabadon az emberi hajlamokat és vágyakat? Miért rettegtek minden gondolattól? Hát nem az irgalmas Isten a mennyei Atyánk? És nincs-e végtelen türelemmel a bűnössel szemben? És nem bocsát-e meg mindent? Jézus nem éppen a bűnösökért jött? Nem Ő-e a jó pásztor, aki nem akarja a bűnös halálát? Tehát rajta! Ne csüggedjetek! Ne aggódjatok semmit! Éljetek szabadon!

Testvérek! Nagyon veszélyes dolog mindent egyedül Isten irgalmasságától remélni! Nem olyan az Isten, aki nem gyűlöli a bűnt! Nem olyan, aki erényt és bűnt egynek vesz? Talán azt mondod: — „Majd meggyónok!" De lesz-e rá időd? Tegyük fel, hogy mindent

meggyóntál... Valóban csakugyan mindent meggyóntál? — Igen? — De ki biztosít, hogy valóban jó és tökéletes volt a bánatod? Biztos-e, hogy erősfogadásod, jófeltételed megfelelő volt? De ha még jó is volt a szentgyónásod, sohasem szabad felhagyni az üdvös félelemmel. „Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék!" (1 Kor 10,12). — „Az igaz is hétszer botlik napjában" (Péld. 24,16).

Most, húsvét körül sok embernek megtisztult a lelke. De ki tudja, talán a legközelebbi hetek új hibákról, esetleg súlyos bűnökről regélnek... A legközelebbi vasárnapon elmulasztott szentmise súlyos bűn! A prédikáció elmulasztása pedig nagyon sok kegyelemtől foszt meg! Vagy elbizakodottságodban talán jócselekedeteidre hivatkozol? Vajon valóban igazgyöngyök-e azok Isten szemében is? Amit halálos bűn állapotában cselekszel, érték nélküli, érdem nélküli!... Azt véled, hogy gazdag vagy — és kiderül, hogy rettenetesen szegény a lelked... Dávidról olvassuk, hogy könnyeivel öntözte ágyát. És a szép bűnbánó zsoltárok mind az ő fájdalmas lelkének gyöngykagylójából kerültek elő.

2. A másik hiba a *túlságos félelem.* Ez éppolyan veszélyes, mint a vakmerő remény. Olyan lelkiállapotba hajtja az embert, amely menthetetlenül elveszi önbizalmát. A túlságos aggódás miatt a bűnös nem képes az üdvösség útjára lépni. A sátán és rossz természetének láncai között vergődik. Nincs bátorsága, hogy e kötelékeket széttépje. Szeme állandóan hibái és bűnei tömkelegén függ. Lelkében állandóan hallja a haragvó Isten Kainhoz intézett szavait: „Mit cselekedtél?" (1 Móz 4,1a). S ugyancsak Kainnal mondja kétségbeesésében: „Nagyobb az én bűnöm, mintsem bocsánatot érdemelnék!" (1 Móz 4,13). — Félelmetes az ilyen lelki állapot! Pedig Isten a megtérő bűnöst szereti és becsüli: „Nem akarom a bűnös halálát, hanem, hogy megtérjen és éljen!" (Ez 33,11). De a gonosz lélek nemcsak a bűnösöket, hanem időnként az igazakat is megriasztja. Aggódást ébreszt bennük... „Mi lesz belőlem — mondják — már évek óta törekszem a tökéletes és erényes életre és hol vagyok? Mindig a régi hibák és bűnök vesznek körül. Egy helyben topogok. Mit ér a gyónásom és jófeltételem?" — Ezer nyugtalanság és beképzelés gyötri az ilyen lelkeket... Így azután lassan elhanyagolják az istentiszteletet és az erény gyakorlását. Teher és nyűg lesz számukra a jóra való törekvés. Buzgóságuk abbamarad, reményvesztettek lesznek... Szegények nem veszik észre, hogy tökéletességünk éppen az arra való törekvésben áll! Minden hibától pedig vajmi nehezen tudunk megszabadulni itt a földön. A lelki béke és üdv azoké, akiket jóakarat vezérel. A bánat nem önkínzás, hanem vigasztalás számukra. Az erénynek és iparkodásnak örömmel kell párosulnia. A hamis félelem ugyanis a kedvetlenség útjára visz.

Testvérek! Mondjátok a kishitűeknek: legyetek bátrak és ne féljetek! Isten erős a gyengékben. Az üdvös félelem és szent remény együtt kísérjen bennünket! Sem jobbra, sem balra le nem térünk! Az egyenes úton járjunk!

A félőknek és aggódóknak legyen vigasztalás a jobb lator példája, aki az utolsó pillanatban az üdvösség útjára lépett. Ő volt az első a Paradicsomban! A vakmerően bizakodók pedig tekintsenek a bal latorra! Ez a tekintet húzza vissza őket a bűnbánat útjára! A bűnbánat nélkül az örök kárhozat vár reánk. Mondjuk mélységes bizalommal: Uram, hiszek Benned! Uram, remélek Benned! Uram, mindenek fölött szeretlek Téged! Ámen.

II. Krisztus keze

Jézus megmutatta Tamásnak kezét és oldalát... A bezárt ajtókon keresztül jelent meg megdicsőült testben és köszöntötte az egybegyűlt tanítványokat: „Béke veletek" (Jn 20,19).

Az evangélium tele van feszültséggel... Csak ezt a mondatot ragadom ki: Jézus megmutatta nekik kezét és oldalát... (Jn 20,20). Az apostolok saját szemeikkel győződhettek meg, hogy Krisztus, az Úr, halottaiból feltámadott! Nagyon jól ismerték a tanítványok az Urat. Az érzéki csalódás teljességgel lehetetlen volt. Nem fantom, nem a képzelet szüleménye... Némán és meghatottan, az örömtől égő arccal és dobogó szívvel nézik kezét, lábát, oldalát... Miért éppen kezét mutatta? A kéz — a szeretet, a szív, egész isteni-emberi lényének kifejezése, képmása. A kezet, mint az emberi szellem kifejezését és az emberi kapcsolatok szimbólumát, tekintették mindig. Kezet fogunk: üdvözléskor és búcsúzáskor, mert ez a barátság szimbóluma. Szimbóluma a kölcsönös segítségnek is. Oh a kezek beszélni is tudnak... De még milyen hatásosan! Amikor a szó ereje kimerül, a kéz néma jele még sokat tud mondani. Kérés és kérdés — öröm és bánat, együttérzés és beleegyezés, mind-mind kifejezhető a kézzel.

Az Ószövetségben olvassuk e kifejezést: Isten keze! Igaz, Isten szellem, nincs keze. Ez csak kép, hogy emberi fogalmat alkothassunk Istenről. Az Újszövetségben: Krisztus emberré lett. Így Jézus keze Isteni kéz és emberi kéz egyszerre. Látjuk nála a gyermekkezet, az ifjúi kezet, a munkás kezet, az imádkozó kezet, a gyógyító kezet (vakok, sánták, némák). — Jairus leánya meghalt. Atyja csak arra kérte Jézust: jöjjön és tegye reá kezét (Mt 9,18). A Mester odament, megfogta a leány kihűlt kezét és új élet szállt az elhervadt virágba...

És az áldó kéz? — Jézus kezébe vette a kenyeret... megáldotta... És a büntető kéz (Lk 3,17)? Korának farizeusai és szadduceusai ellen — a keménynyakúak ellen, akik nem értették meg látogatása idejét — szent haraggal és korbáccsal lép fel. Az árusokat kiveri a templomból, mert Isten házát csaló kereskedésük házává változtatták.

És látjuk a vérző kezet a keresztfán! Majd az üdvözítő kezet. — Az apostolok előtt a megdicsőült kéz! — A sebhelyek megmaradtak. Nem véreznek többé. Nem fájnak. Ragyognak, mint a rubint a napsugárban. — Milyen megható a kételkedő Tamás meggyőzése — Nézzed kezemet... Tamás! — Nekünk szól, amit az Üdvözítő Tamásnak mondott: „Mivel láttál, Tamás, hittél. Boldogok, akik nem látnak és hisznek" (Jn 20,29).

Hisszük, hogy Jézus csodálatos keze tovább él az Egyházban. Ő a feje! Testvérek gondoltatok-e arra, hogy a pap keze a papszentelésben szinte Krisztus kezévé lesz. A püspök megkeni, hogy amit megáld, áldott legyen. A keresztségben, bérmálásban, gyónásban, utolsó kenetben Krisztus áldó, gyógyító kezét helyettesíti... Krisztus megmutatja kezét... Régi festményeken látható János keze Krisztus kezében. Krisztus keze János vállán..... Kéz a kézben: emberi kéz Isten kezében! Micsoda felemelő és boldogító tudat! Így menni tovább Krisztussal végig az életben, amíg jön a vég és akkor mondjuk: Uram, a Te kezedbe ajánlom lelkemet! Ámen.

III. Pax vobis

A magyar feltámadási szertartásnak igen megkapó részlete, amikor a pap az Oltáriszentséggel a nép felé fordul és mondja háromszor mindig magasabb hangon: „Pax vobis, ego sum, alleluja!" Békesség veletek, én vagyok, Alleluja! És feleli a kántor: „Nolite timere! Alleluja." Ne féljetek!

Amikor Krisztus feltámadása után először megjelenik tanítványainak, így köszönti őket: Béke veletek! És valóban ezután a béke után sóvárog minden ember...

1. *Mi biztosítja a békét?* A kincs és vagyon? Szent Bernát szerint a vagyon, ha van, súlyos gond. Ha szeretjük, beszennyez. Ha elveszítjük, még jobban gyötör. Ha vagyonunk van, lelkünk nem nyughat. Az öngyilkosok nem a szegények, hanem a gazdagok közül kerülnek ki, akiknek az élet már semmit sem nyújthat. A földi va-

gyont a rozsda és moly megemészti, a tolvajok ellopják. Sorsa bizonytalan.

2. *A dicsőség sem boldogít!* Példa rá Damokles esete... Dionysius Syrakusa rettegett uralkodója volt. Egyik alattvalója, ki csak a külső fényt és dicsőséget látta, megirigyelte. Felség milyen boldog is vagy te! Meg akarod ízlelni az én boldogságomat? Oh mennyire! Hát jó, trónjára ültette Damoklest. Aranytányérokban szolgálta fel a kitűnő eledeleket. Mindent ehetett és ihatott, mit szeme és szája megkívánt... A lakmározás közben egyszerre csak hófehér lesz! Damoklesz rémületében felugrik az asztaltól.. Mi történt? Megpillantotta a feje fölött egy vékony fonálon függő éles kardot, amely minden pillanatban leszakadhatott volna és halálos sebet ejthetett volna rajta... Ezzel az ügyes és szemléltető módszerrel akarta Dionysius megmutatni, milyen az ő fényes és gondtalan boldogsága és békéje. Damokles nem kért többé ebből. Azóta szállóigévé lett: Damokles kardja feje felett lóg.

Testvérek! Ne irigyeljük az úgynevezett „boldogokat"! Ott lebeg felettük a betegség, a félelem, a nyomor éles kardja. És egyszerre belezuhannak a szürkeségbe. Mélyebbre esnek, mint bárki is gondolta volna. Ó, ha minden embernek homlokára volna írva az, ami bensejében dúl, nem irigyelnénk, hanem szánnánk őket!

3. A *gyönyör és élvezet* sem ad nyugalmat? Vajon ad-e békét és boldogságot a szórakozás, a bor, az érzéki gyönyör? Űz, hajt és gyötör: hajrá! Élvezni az életet és égni... Ad pillanatnyi örömet, de az alján ott az üröm... Augusztus császár (27—14.) egyszer így szólt:

— Már nem tudom, mit is kívánjak, hiszen mindenem megvan: egészség, gazdagság, hatalom, dicsőség, élvezet, szórakozás. Mégis érzem, hogy valami hiányzik, de nem tudom, mi. Ürességet érzek szívemben és az gyötör engem és elrabolja tőlem a békét.

Igen, az ember szíve telhetetlen! Volt nálam pár éve egy 30 év körüli fiatalember. Elmesélte hányatott életét... Egész 30 éves koromig „csibész" életet éltem. Rossz barátok befolyása alá kerültem... Éjszakáztam, lumpoltam, szórakoztam, lokálról lokálra jártam. Fenékig ürítettem az élvezetek poharát... A végén már annyira megundorodtam magamtól... hogy öngyilkosságra gondoltam... De megismertem egy tiszta leányt... ennek kezdtem udvarolni. Gondoltam, tiszta életével megváltja bűnös életemet... Így abbahagytam kicsapongó életem.

Az érzéki örömben több az üröm... „pénzes gyönyör gyötör. — Ady már igazán végigjárta a földi élvezetek útját. Hallgassatok csak józan pillanataiban, hogy sír fel benne jobbik énje 34 éves „vénkorában" a gyönyörű szép „Patyolat üzenete":

Meghurcolt a Vér, ez a Pokolba
Bomolva, romolva
Vágtató, tüzes fogat
S most lenget utánam jelt
A Patyolat,
Most, most szeretnék lenni bátran
Élet-tagadó, szűz, makulátlan,
Vágytalan és tiszta.

Minden volt dolgom egy-egy átok,
Szégyen:
Boldog, ki Isten kegyelmében
Fehérre aszatja magát.
Tíz-húsz, szent bőjtű, kámzsás barát
Szép árnyéka táncol körül:
Be boldog, aki nem örül:
Jaj, be piszkos ruha az Élet
S a Vér be nyomorult, be ronda.

Harmincnégy esztendős, vén koromba
Mindenek tulján,
Undorodván s szépen butulván,
De, jaj, mégis tudván sokat,
Sírva nézem, hogy kendőt lenget
Késetten az én bűnös lelkem
S egyetlen, igazi szerelmem:
A Patyolat.

Íme az igazság! „Mi az, mi embert boldoggá tehetne? Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár, mint özön, a telhetetlen elmerülhet benne s nem fogja tudni, hogy van szívöröm!" (Vörösmarty).

4. Csodálatos kettőség feszül az emberben!... Mi tehát, ami békét és boldogságot hoz? — Szent Ágoston mondja: „Nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem talál Téged, mert Te teremtettél és Magadnak teremtettél Uram minket." Olyan csodálatos az emberi szív! Egészen kicsi, ha odadobjuk a kis kutyának nem lakik jól vele és ha az egész világot minden kincsével, örömével, gyönyörével odavetem eléje, nem telik meg vele! Felsír mindig csendes óráiban! Többre vágyik. Az emberi szív telhetetlen! A földből élünk. Ez adja az életünkhöz szükséges levegőt, kenyeret, ruhát, de ez nem elég... Szemünk felfelé néz. Vonzalmunk, vágyunk felfelé tör! A léleknek is meg kell adni a megfelelő táplálékot, szórakozást és kikapcsolódást.

Az ember az ellentétek csodás keveréke! Semmi és minden! — Véges és végtelen! Az igazi béke, a lélek békéje! Ezt hirdeti az Egyház: Az oltár — a béke kegyelmét közvetíti. A szószék — a béke feltételeit tárja elénk. A gyóntatószék — a békét visszaadja lelkünknek.

Feltámadt Krisztus esedezve kérünk adj békét mindenkinek, egyeseknek, családoknak, nemzetünknek és az egész világnak. Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 2. VASÁRNAP

Olv.: 1 Pét 2,21—25. — Jn 10,11—16.

I. A jó pásztor

1. Krisztus a jó Pásztor, nemcsak szép kép, hanem áldott igazság és szent valóság is. Aki mélyebben tekint, megtalálja a jó pásztor nyomát a nyirkos lövészárokban, a betegszobákban és kínzó betegségekben és hallja szavát és hívását a tomboló, dörgő viharban és ágyúdörgésben is. Ó, hány elveszett báránykát talált meg ismét a háborús viharban! Akiket azelőtt évekig hiába keresett és hívott! Hányat ölelt a halálban keblére, akik az életben annyiszor megtagadták őt! Hányat sebzett meg a bűn tövise, akik ismét emberré és keresztténnyé lettek a megpróbáltatásokban!

2. A jó pásztor vigasztaló képe vérpiros foltot is mutat. A jó pásztor életét adja juhaiért a farkasokkal való küzdelemben. Farkasoktól széttépve, tövisektől megsebezve, sok sebből vérezve meghalni: ez a jó pásztor örök sorsa! „Életem adom juhaimért" (Jn 10,15). A béres azonban, akit nem a lélek, hanem csak földi érdek, nem az örök, hanem a mulandó dicsőség ösztönöz, otthagyja a juhokat, ha jön a farkas...

3. Az áldozatos, jó pásztornak, Krisztusnak vagyunk mi a hívei, juhai. Ő ismer minket és nevünkön szólít. Mi is ismerjük őt? Az élet küzdelmeiben sokszor nem is juhoknak, hanem oroszlánoknak kell lennünk, akik maguk is harcba szállnak a farkasokkal.

Kedves Testvérek! Ma, jó pásztor vasárnapján tudatosítsuk magunkban, hogy az Ő nyájához tartozunk. Ígérjük meg, hogy nem szakadunk el Tőle! Nem rohanunk a sziklás és szakadékos hegyekbe, völgyekbe, erdőkbe és a kopár, kietlen homokos pusztaságba, ahol táplálék és éltető, üdítő víz nélkül elpusztulnánk! — Őt soha sem tévesztjük szemünk elől! Rátekintünk, ráhallgatunk. Szavát gyakran olvassuk a Szentírásban, ha döntenünk kell. Hozzá csatlakozunk, Vele tartunk, Vele mindent megbeszélünk. Személyesen érintkezünk vele, mint barát a baráttal, Vele járunk, tárgyalunk, harcolunk, szenvedünk és meghalunk.

4. Az Oltáriszentségben elrejtőzve most is kísér és táplál bennünket. Hozzánk jön naponta. Felkeres betegágyunkon. Utánunk integet hívogatóan bűnös életünk csatangolásaiban.

Testvérek! Legyünk mi is jó bárányai jó Pásztorunknak! Mélységes hittel és alázattal mondjuk: Íme, mi a Te néped vagyunk; vezess, irányíts! Megyünk Utánad, mert a szenvedésből és betegségből biztosan kivezetsz; ha a mennyei Atyának is úgy tetszik. Ha pedig másképp rendeled, ha a keresztet tovább kell viselnünk, vagy az élettől kell megválnunk és magunkat áldozatul hoznunk... akkor sem futamodunk meg, mint a béres, Tőled veszünk példát! Önts belénk a Te pásztori szeretetedből és áldozatvállalásodból, hogy életünket, mint élő, szent és Neked tetsző áldozatot, ajánljuk fel Istennek (Róm 12,1).

Befejezésül mondjuk Aquinói Szent Tamás szép himnuszát a jó Pásztorról:

Dicsérd Sion Üdvözítőd,
Jó pásztorod, hű segítőd,
Áldja hangos éneked

Kegyes Pásztor, igaz étek.
Édes Jézus! Kérünk Téged,
Te legeltesd, védd a néped,
Te mutasd meg kegyességed,
Fönn az élők közepett.

Mindenható fejedelmünk,
Éltünk, éltetőnk, szerelmünk,
Engedj asztalodra lelnünk,
Testvérül engedd ölelnünk
Odafönn a szenteket. Ámen.

II. Az Egyház küldetése

„Én vagyok a jó pásztor. A jó pásztor életét adja juhaiért" (Jn 10,11).

1. A parabolázó Jézus egyik legszebb példabeszéde a jó pásztor... Fáradhatatlanul járja Izrael homokos hegyeit, buckás vidékeit. Tanít a hegyen és tengeren. Részt vesz az emberek örömében: (lakodalomban) és fájdalmában, (temetésen). Szóbaáll vámosokkal (Lévi,

Zakeus) és bűnös Magdolnákkal. — Mindenütt ott van, ahol lelket lehet menteni. Az elesett szegény népnek munkás prófétája ő: kenyeret ad nekik és gyógyulást. Amikor pedig dicsérik, vagy királlyá akarják választani — eltűnik közülük. És mi az eredmény? A munkájának gyümölcse: féltékenység, sok szemrehányás. Lenézik, hisz egyszerű iparosnak a fia. A betűimádó írástudók, farizeusok és főpapok ellene vannak, hiszen lépten nyomon megszegi a szombatot. Gyógyít a szent napon. Végül is, mint forradalmárt, aki fellázítja a népet és veszélyezteti a római birodalom és zsidóország érdekeit — hiszen király akar lenni — keresztre feszítik. Csúnyán elbántak vele!

2. De a jó pásztort nem lehet sírba zárni. Nemcsak az égben, hanem Krisztus misztikus testében, az Egyházban is ott él a világ végezetéig! A nyáját átadta Szent Péternek: „Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat..." (Jn 21,15). Azóta a jó és főpásztorok a pápa vezetése mellett a püspökök. Elszélednek az egész világon és isteni parancs értelmében hirdetik az evangéliumot: Hirdetik szegényeknek és gazdagoknak, munkásoknak, és munkaadóknak, tudósoknak és tudatlanoknak, vezetőknek és vezetetteknek! Nincs külön evangélium, nincs külön erkölcs egyik vagy másik ember, egyik, vagy másik embercsoport, faj vagy nemzet számára.

3. Az Egyház is jó pásztor! Minden egyes embert nagyon-nagyon nagyra becsül, akár kebelén belül vagy akár kívül. A legnagyobb érték az Egyház szerint Isten, az Abszolút jó és hiánytalan Tökéletesség, Akitől minden származik és Akiért minden van itt a földön. Isten utáni legnagyobb érték itt a földön az ember, mert Isten képét tükrözi vissza: értelmével, halhatatlan lelkével és szabad akaratával. Az Egyház azt akarja, hogy az ember valóban tudatára ébredjen eme lenyügözően nagy értékének. Olyan érték, hogy Krisztus meghalt érte, hogy megváltsa és üdvözítse az embert.

4. „Én ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem" (Jn 10,14). Megismerjük Krisztust hangjáról. A béke és szeretet hangján szól hozzánk. Én vagyok a jó pásztor, aki azt akarja, hogy egy akol legyen és egy pásztor!... Egy szív és egy lélek! Ő a béke pásztora. „Békét hagyok nektek, az én békémet hagyom én nektek" (Jn 14,27), mondotta. A keresztény béke szolgálata erény és kötelesség számunkra. Hasznos, ami jó és nem azért jó valami, mert hasznos! A középkorban az Egyház bevezette a *treuga Dei*-t hetenként csak három nap lehetett háborúskodni. Így békét élvezhettek az asszonyok, a gyermekek, a dolgozó férfiak és szerzetesek. A középkori háborúkban a pápaság volt a nemzetközi jognak egyetlen hiteles magyarázója, védője és oltalmazója!

5. A reneszánsszal és reformációval újjáéled a népek együttélésének pogány fogalma. Deformálódik a keresztény béke fogalma és a keresztény lelki egység. Mégis a Szentszék dönt még Spanyolország és Portugália között az újvilág felfedezése körüli vitában. I. Ferenc és V. Károly között a pápa volt a közös kötelék, amely a nemzeteket összehozta. Róma egyedül képes pártatlan és minden partikuláris érdektől ment szabad állásfoglalásra! — XIII. Leót Bismarck kérte fel döntőbírónak Német- és Spanyolország között a Yap sziget ügyében. Portugália szintén tőle kért beavatkozást az Angliával kapcsolatos vitában a Zambesin való hajózás ügyében. Haiti és Szent Domingó határügyében szintén döntőbíróként szerepelt. XV. Benedek, a béke mondern kódexének pápája feltűnést keltett az öt ponttal (az erőszak joga a helyén, lefegyverzés, döntőbíráskodás, szankciók, az agresszió meghatározása). A Wilson-féle 14 pont csak ezeket utánozta. XI. Pius levele a genfi érsekhez az 1922 évi nemzetközi konferencia alkalmából Colombia és Peru Letizia kikötő ügyében, szintén döntő hatású. „Dissipa gentes quae bella volunt." Ó, csak a béke!... A béke oszthatatlan! A keresztény belső béke és külső béke egyaránt! A kereszténységben: gondolat és tett, lelkiismeret és élet, cél és eszköz fedi egymást!

Az Egyház, Péter hajója kétezer éve hordozza a béke lobogóját. Sokat hánykolódott a történelem tengerén. Nem süllyedt el, árbocáról nem tépte le a vihar e lobogót. Jelszava: Béke veletek!

6. Az Egyház élete önfeláldozás. A jó pásztor életét adja juhaiért... Az Egyház sem cselekedhet másképpen! Ó, mennyi mártírvér hullott a történelem folyamán Róma földjére! Ó, ha a Kolosszeum romjaiban is félelmetes falai egyszer megszólalnának! Ó, ha a Circus Maximus, a Katakombák beszélni tudnának! Mennyi mindent tudnának nekünk mondani elmúlt nagy idők nagy embereiről: a kereszténység hőskoráról. A világ legnagyobb temploma: a Szent Péter bazilika és a római Szent Pál bazilika a katakombák; a vértanúk szellemi alapjaira épült. A láthatatlan kegyelmi világ tartja a büszke kupolát! Enélkül már régen muzeális emlék lett volna!

Az eszme áldozatot követel! — Az életet is néha!

Május 11-én ünnepeljük két nagy mártírunkat: Fülöpöt és Jakabot. Az egyiket 87 éves korában feszítették keresztre Hieropolisban, Kis-Ázsiában. A másikat mint Jeruzsálem első püspökét, letaszították a templom tetejéről... A tanítvány nem lehet nagyobb mesterénél. „Én ismerem enyéimet és enyéim ismernek engem..." (Jn 10,15)

7. A jó pásztor külső jele a kereszt. A pápa pásztorbotja egyenes bot, a végén kereszttel. Igen, a kereszt jelzi a pásztort. Ez a jel, amely több, mint 500 millió embert összetart: Krisztus keresztje!...

Testvérek! Ígérjük meg ma, a jó pásztor vasárnapján, hogy harcolunk az evangélium szent szelleméért, a népek és emberek testvéri szeretetéért és békéjéért. Ígérjük meg, hogy mindig hűséges fiai akarunk lenni jó Pásztorunknak és ha kell, életünk árán is kitartunk mellette. Ámen.

III. Isten embere

1. Istennek jó pásztorra van szüksége az emberek szolgálatára. Ez az Isten embere: homo Dei. Az ószövetségben mondja Isten: Nem jó az embernek egyedül lenni. — Az embernek emberre van szüksége. És mégis... mennyi csalódás éri! Régi római mondás: „Homo homini lupus." — Én vagyok a jó pásztor!... Apostolok, püspökök, papok mind lelkipásztorok!

2. Miért emberek végzik az üdvösség munkálását és nem közvetlenül az isteni hatalom és kegyelem? — Mert az ember beszéli az emberi nyelvet, mert az ember szenvedi az emberi sorsot... Jobban megérti embertársát. Szent Pál: (Zsid 5,1—3) szerint minden főpap emberek közül választatván, emberek szolgálatára szól rendeltetése Isten előtt. Az ilyen részvéttel tud lenni a tudatlanok és tévelygők iránt, mert ő maga is körül van véve gyöngeséggel... Micsoda isteni bölcsesség nyilvánul meg abban, hogy az Egyház különböző nép, faj, törzsből választja a papokat. Jó érzés látni, hogy „Isten embere" saját népünkből való, együtt él velünk, együtt szenved velünk, megosztja jó és bal sorsát mivelünk!

3. Az embernek szüksége van Isten előtt jó pásztorra. Az ember követe ő: „homo hominis". Az ember önmagának nem elég. Közbenjáróra van szüksége!... A pszichiáter, a lélekbúvár, a psychoanalisis nem elég és nem segít. Az emberi segítség legjobb esetben mit tehet? Magyaráz, tanácsol, benső összefüggéseket felfedez, emberi szuggesztiót alkalmaz, de tovább menni képtelen. Mi lesz a bűnnel? Sajnos a bűn nem szűnik meg, ha felfedi is az analízis! — Szükség van Isten előtt jó pásztorra, aki az isteni pásztor hatalmával és megbízásából cselekszik. Akinek hatalma kiterjed a bűnök megbocsátására és természetfeletti kegyelem közvetítésére is!

A jó pásztor Krisztus ábrázolás a legrégibb a római katakombákban. 120 festmény és 150 szobor ábrázolja így Krisztust. Az Ószövetségben: Isten a népek pásztora.

Az Újszövetségben: Krisztus az emberiség pásztora, aki életével váltotta meg övéit.

A jó pásztor *vezeti* az istenszerető lelket. A jó pásztor *segíti* az Istent kereső lelket. A jó pásztor *keresi* az Istentől elszakadt lelket.

Az emberiség pásztorai most a pápa, továbbá az apostolok utódai, a püspökök és azok megbízásából az áldozópapok. Imádkozzunk Testvérek, hogy a főpásztor főpásztor maradjon, a pásztor pásztor maradjon és ne váljék béressé! Imádkozzunk, hogy imádságos lelkületével Isten kegyelméből áldozatot is tudjon vállalni híveiért Krisztus példája nyomán. Ámen.

IV. „Ismerem enyéimet"

Ma a jó Pásztor vasárnapját ünnepeljük. A pásztor, a lelkipásztor, a jó pásztor elnevezés megilleti mindazokat, akik lelkek, halhatatlan lelkek megmentésén fáradoznak. A szülőket, a nevelőket, az elöljárókat és papokat egyaránt pásztoroknak nevezhetjük. Oly szép ez a kifejezés, hogy az isteni Üdvözítő maga is pásztornak nevezi magát. És ez talán legszebb elnevezése. Sokan vallják magukat pásztornak, vezetőnek, irányítónak, de a legfőbb jó pásztor maga Jézus. Minden atyai gondoskodás és minden anyai szeretet csak halvány visszhangja és visszfénye a jó pásztor végtelen jóságának! Ő az, aki egyszer életét adta juhaiért a kereszten és azóta is vér nélkül feláldozza magát minden nap a szentmisében.

1. *„Én ismerem enyéimet"* (Jn 10,14) — mondja a pásztor. Igen, minden lélekért úgy aggódik, mintha csak ez volna a világon! Én ismerem őket *egészen!*... Egészen szívünk mélyéig lelát. Az emberek előtt sokszor mást mutatunk, mint amik vagyunk. Sok mindent elkendőzhetünk, legalábbis egy időre. Ő előtte ezt nem tehetjük meg! Ő ismeri szívünket és vesénket és legtitkosabb gondolatainkat. Ismeri az aktívákat és passzívákat, amelyek szerepet játszanak életünkben. Ez vigasztaló, de félelmetes is! „Beati bene nati!..." boldogok, akik jól választották meg szüleiket. Bizony, ezek már komoly előnnyel indulnak. Egészséges test, finom modor, kiváló műveltség, nyelvtudás, bátor fellépés, kellemes és megnyerő külső... mind-mind aktíva pozitív az ember életében. Sokszor később ezek már pótolhatatlanok... De ismeri a passzívákat is, a szerencsétlen, szegény körülményeket is, amelyek sokszor döntő befolyást gyakorolnak életünkre. A rongyos, a szegényes családi fészek, a gyermekszoba, a modor és lelki finomság hiánya, a bátortalanság, a félszegség, a kisebbrendűség érzete... mind-mind passzíva az ember életében. Ezeket néha egész élet küzdelmes fáradozásaival sem tudjuk

maradéktalanul levetkőzni. Isten ezt is tudja! És jól van ez így! Az előbbieknek könnyebb az indulás és könnyebb az emberi siker is. Az utóbbiaknak küzdelmesebb az életük, nehezebb az előrehaladás, de az elért eredmény is értékesebb és becsesebb lesz.

Ő ismeri gyengeségünket, ismeri törékenységünket, ismeri állhatatlanságunkat, ismeri változékonyságunkat!... Tudja nagyon jól, hogy nem vagyunk tölgyfák! Sokszor hajladozó nádszálként ingunk és porszemek módjára a legkisebb szélfúvás is tovaszór. De megnyugtató, hogy Isten az aktívák és passzívák, és gyönge, ingatag emberi természetünk szerint ítél meg! Igazságosan!

2. *„És enyéim ismernek engem..."* (Jn 10,14). A nyáj ismeri pásztorát és meghallja szavát. Rohan utána... Mireánk is vonatkozik ez? Hogy állunk mi a Mester, a mi Pásztorunk szavával? Hogyan tekintünk isteni személyére, fenséges tanítására? És sokat szenvedő Egyházára? Együtt érzünk-e vele, vagy pedig mi is beállunk a kiáltozók közé: *Crucifige eum?* Mi is maradisággal, akadékoskodással vádoljuk, a haladás ellenségének és kerékkötőjének tartjuk? Isten és Egyháza nem emberi mű! Nem válogatja nézeteit, elveit, színeit az emberek kívánsága, szájaíze szerint. Sokszor, ha kemény és kellemetlen is, köteles megmondani az igazságot. „Inkább kell engedelmeskedni Istennek!" (ApCsel 4,19).

3. *A jó pásztor életét adja juhaiért* (Jn 10,11). A béres pedig, ha jön a farkas, elfut. — 1944 őszén a háború elől megindult a népvándorlás Nyugat felé. *Serédi* bíboros és a magyar katolikus papság helyén maradt! A költő intelmét komolyan vették: „itt élned, halnod kell!"

4. Mindenütt találkozunk a jó Pásztorral. Minden keresztről áldást int felénk. — Minden templomtoronyból az ég felé irányítja tekintetünket. — Minden harangszóval új legelőre, a természetfeletti életre hív bennünket. A misecsengővel asztalához hív. Minden gondos apában és szerető anyában, minden elöljáróban és nevelőben, minden lelkiatyában csalogat, dicsér, figyelmeztet és jóra tanít a jó pásztor. „Aki titeket hallgat, engem hallgat" (Lk 10,16).

Kedves Testvérek! Ha eltávoztunk volna idők folyamán tőle, ha elbitangoltunk volna az atyai otthontól, mondjuk a tékozló fiúval: „Felkelek és atyámhoz megyek. Elég volt a sertések eledeléből... Élni, istenesen akarok élni és növekedni és a jó pásztor jó báránya akarok maradni mindörökké." Ámen.

V. A gondviselés

Isten kettős fényben ragyog előttünk. Szigorú, mivel szent és igazságos. Szelíd, mivel tele van irgalommal... Gondviselő atyánk ő.

1. Milyen a mi hitünk a gondviselésben?

Megértjük, hogy Isten csodálatos terv szerint vezeti a világot, de nehezen értjük meg azt a csodálatos valóságot, hogy Isten az *egyesek felett* is őrködik, hogy valóban mindenütt ott van, ahol mi, ha láthatatlanul is. Megértjük, vagy azt véljük, hogy megértjük, hogy jelen volt a Sínai hegyen, a jeruzsálemi templomban, de nem akarjuk elhinni, vagy nem úgy, ahogy kellene, hogy *minden lépésünket* irányítja... Nem hat át a komoly tény, hogy ebben a pillanatban látja, mi történik köztünk, hogy az egyik elesik, a másik feláll láthatatlan terve szerint. Mi tudjuk, hogy az égben van, de elfelejtjük, hogy a földön is tartózkodik. Ez egyik oka annak, hogy az emberek elhidegülnek Istentől! Gúnyolódó beszédeket folytatnak. Gyűlölik a vallást. Rossz emberekkel barátkoznak. Helytelenül élnek. Szentségtörést és más súlyos bűnöket követnek el, mert nincsenek meggyőződve arról, (amit azonban kifejezetten nem tagadnak) hogy Isten látja őket.

2. Az önzés és elvakultság Isten jelenlétében sem szűnik meg vétkezni. Ilyen volt Bálaám bűne, aki földi jutalomért átállt Izrael ellenségeinek táborába. Ilyen volt Saul, Júdás, Ananiás és Szafira bűne. Ezek nem voltak meggyőződve róla, vagy nem hitték, hogy Isten mindent lát, amit tesznek, hallja és nem felejt.

3. Milyen vigasztaló a *különleges* gondviselés tudata! Mennyi problémára ad feleletet, különösen a mélyen gondolkodó embereknek.

Mit teszel, Testvér, ha olyanok közé kerülsz, akik képtelenek megérteni érzéseidet, ha idegenek akkor is, ha régi barátság vagy rokonság fűz össze titeket? Mit tesz az, aki belső nehézségekkel küszködik, amit egyedül képtelen megoldani és nincs, aki segíthetne rajta? Mit tesz az, aki érzéseket és vágyakat táplál magában, de nincs senki, akivel közölhetné? Mit tesz az, akit környezete nem ért meg, akihez társainak nincs egyetlen szava? Semmi közös gondolatuk nincsen. Mit tesz az, aki nem talál célt, elhelyezkedést a világban? Úgy látja, mindenkinek útjában van. Mit tesz az, aki valamely titok súlyos terhét hordozza és nincs senki, akinek elmondhatná? Ó, milyen jó ilyenkor arra gondolni, hogy van Gondviselés, van boldogító atyai gondoskodás!...

4. De ez a gondviselés nemcsak *általános!* Ez kozmopolita áliáspont lenne! A gondviselés nem olyan általános valami, aminek egyesek gondolják, mint egy nagy folyam, amelynek hullámai talán min-

ket is elérnek. Nem olyan, mint a nap ragyogó sugara, amely akarva, nem akarva mindenkit ér. Nem olyan mint egy eszes, értelmes ember hozzánk hajló gondoskodása. Az ilyen gondviselés hideg fény és szomorú vigasz lenne. Nem csökkentené az aggódást. Nem győzne meg arról, hogy van az általános gondviselésen kívül egy különleges, *személyi* gondviselés: az irgalmas Isten hozzánk hajlása...

5. A másik szélsőség a kispolgári, szűkmarkú gondolkodás az előbbi kozmopolita szemlélettel szemben, amely azt hiszi, hogy a gondviselés egyedül csak engem érint és mindenki más ki van zárva belőle. A helyes álláspont a középen van. Van általános gondviselés, amely általános törvényekben nyer kifejezést. De van *különleges* is, amely az egyes emberek tulajdonságait figyelembe veszi. Minden egyes embert Isten úgy gondoz, amint természetének megfelel! Látjuk, Isten milyen figyelmes és gyöngéd Lázárral és testvéreivel. Milyen együttérző Jeruzsálemmel, könnyezik láttára. Látjuk, hogyan bánik Péterrel. Kételkedő Tamással és az áruló Júdással... Mindenkivel másképpen!...

6. Nyugodjál meg, Testvérem, Téged is ismer és „saját neveden" szólít... Lát téged, mert Ő teremtett. — Ismeri érzéseidet és gondolataidat. — Ismeri vágyaidat és hajlamaidat. Ismeri erődet és erőtlenségedet. — Lát az öröm és bánat napjaiban. — Részt vesz örömeidben, reménységeidben és bánatos megpróbáltatásaidban egyaránt! — Megszámlálta hajad szálát és karjában tart téged. Felemel, majd letesz, figyeli arcodat, mosolyogsz-e vagy könnyben úszik-e szemed! — Egészséges vagy-e, vagy beteg és halvány? — Gyengéden figyeli kezedet és lábadat. Hallja minden suttogásodat. Szíved minden dobbanását, kebled minden rezdülését. Te nem szereted jobban tenmagadat, mint Ő téged... Oh milyen vigasztaló és felemelő erre gondolni!

7. Nemcsak teremtménye vagy, hanem megváltott, megszentelt, örökre fogadott gyermeke!... De kérdezed Testvér: micsoda az ember, mi vagyunk mi, mi vagyok én, hogy Isten, mint gyermekére, gondol reám?

Mi vagyok én, aki bűnös voltam és most angyallá akar tenni? Aki ifjúságomtól kezdve bűnben éltem és most velem, bennem, szívemben akar lakni és lelkemet, testemet templomává akarja tenni? Ezek a gondolatok töltik el a lelket, amikor a Mester a szent hegyen van. Milyen silánynak tűnik ekkor a világ grandiózus történéseivel és félelmetes tévedéseivel? Milyen kietlennek tűnik boldogságot koldulni a teremtményektől?

Milyen silánynak tűnik előkelő állás, gazdagság és tekintély keresése? Milyen nevetséges dolog időnket haszontalanságokkal töl-

teni! Önzőnek, összeférhetetlennek, irigynek és haragosnak lenni? Rádöbbenünk ekkor arra, hogy egyedül Isten boldogít és az Isteni Gondviselésbe vetett hit. Nekünk is szól a komoly figyelmeztetés: „Ha nem lesztek olyanok, mint a kisdedek, be nem mentek a mennyek országába" (Mt 18,3). Testvérek bízzuk magunkat gyermeki alázattal Mennyei Atyánkra. Akkor úgy megyünk át e földi vándorúton, hogy biztosan elérjük örök célunkat. Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 3. VASÁRNAP

Olv.: 1 Pét 2,11—19. — Evang.: Jn 16,16—22.

I. „Egy kis idő!..."

A szomorú apostolokat az Üdvözítő a közeli viszontlátással vigasztalja... De szól ez nekünk is... Óh, mennyi komolyság és vigasz, mennyi bölcsesség feszül a három szóban!

1. *Kis idő, vagyis rövid minden földi öröm!* Még ott is, ahol gazdag pompa ragyog, ahol minden édes illatot áraszt és bódító mézet kínál, még ott is meghúzódik a mulandóság férge! Elmúlik az ő örömével a világ! (1 Jn 2,17). Jaj a léleknek, ha utána fut! De százszor jaj annak, aki nemcsak az érzékek, hanem a bűn örömei után is rohan! Mert ez is rövid ideig tart ám! De jaj, nagyon is elég ideig ahhoz, hogy a lelket halálosan megmérgezze!... Elég ahhoz, hogy az embernek évekig kínzó betegséget és fájdalmat okozzon. Nagyon is elég ahhoz, hogy az örök kárhozatba taszítson!

Testvérek magatok is tapasztaltátok, hogy az érzéki gyönyör kis idejét hány szerencsétlen ember keserűen emlegette meg éveken keresztül!... Sokszor dicstelen halál és lelkiismeretfurdalás jár a nyomában. Elénk mered a kérdés: hol itt a bűn, hol itt a hiba, hogy ennyi átok száll az emberre? Talán abban, hogy a szegény emberek öröm után sóvárogtak és nagyon is sok örömöt kívántak? Ó ezerszer nem! Nem tagadjuk, hogy az embernek örömre van szüksége. Az ember örömre van teremtve. De ostobaság és bűn, ha a „kis idő" örömei után áhítozik. Ostobaság, ha halhatatlan lelkét a halandó örömért odaadja és a „kis időért" az örök életet teszi kockára!

Amikor az ifjúság tüzében a vér forrón pezseg, amikor a világ csábos kézzel kínálja az öröm kelyhét, amikor a könnyelmű barátok csábítanak, amikor a kísértés felénk nyújtja polipkarjait... ó, ha ilyenkor meggondolnánk: egy kis idő az egész! Az érzéki vágy és szégyenteljes élvezet kis ideje... De mennyit kell majd fizetni érte?!

2. *Kis idő, vagyis rövid a földi kín és szenvedés is!* Szomorkodtok Testvérek? De a ti szomorúságtok örömre fordul, amit senki sem

vesz el tőletek. Micsoda vigasztalás számunkra: Rövid, kis idő a teher és küzdelem, a gyász és szenvedés, de örök a jutalom, az öröm érte! Milyen szörnyű volt a hat éves háború vihara! Hónapról-hónapra, napról-napra állandó izgalomban és életveszedelemben élni vagy honvágytól gyötörve évekig fogságban lenni, ez kis idő, fakad fel lelkedből a panasz! Évekig betegágyon, gyógyíthatatlan betegségben sínylődni... amikor napról-napra látjuk hozzátartozóink türelmének állandó csökkenését, ez kis idő, kérdezed tusakodva! Sokan így fordítják vissza, mint keserű kérdést, a tanítványokkal együtt. De Krisztus nem vonja vissza szavát, megmarad amellett: kis idő az egész! És egykor, Testvér, majd igazat adsz neki! Nemcsak az örökkévalóságban, amelyhez viszonyítva minden nevetségesen kicsi, hanem már itt a földön is! Emlékeztek rá, amikor beköszöntött a béke angyala, milyen rövidnek tűnt a háborús idő hat esztendeje. A mi szenvedéseink is rövidnek tűnnek, ha már túl vagyunk rajtuk. Már itt a földön a hivő lélek számára a fájdalom sokszor örömre fordul. A fájdalomból öröm származik, amely előhírnöke az örök vigasznak és örömnek.

3. *Kis idő, vagyis rövid idő a földi élet maga is!...*

Ezt nem kell külön is bizonyítani. Az utolsó háború borzalmai nagyon is véresen aláhúzták ezt az igazságot. Hány millió ember esett el a csatatéren? Hány ezer és ezer ártatlan ember pusztult el az embertelen bombázások alatt? Hány ezer és ezer ember számára rövidült meg a földi élet a *legkisebb* időre!...

És vajon biztosak lehetünk-e, hogy holnap, vagy akár egy óra múlva is életben leszünk-e még?... De ha még évtizedekig élnénk is, mondjuk 60, 80 esztendeig, ha eljön a vég, azt mondjuk: kis idő volt az egész! — Ó, milyen komoly következmények folynak ebből! Ha az egész élet csak kis idő, akkor nem szabad könnyelműen eltékozolnom!... — Ha az egész élet kis idő, nem szabad saját hibámból még jobban megrövidítenem! — Ha az élet ilyen kis idő, nem szabad tékozló, bűnös módon eldorbézolnom!... Minden egyes nap értékes darabja ennek a „kis időnek"! Annyira rövid, hogy csak akkor lesz elég az életfeladat betöltésére, ha minden egyes napot helyesen felhasználunk és értékesítünk. Naponta kell ismételnünk az Úr mondását: „Addig kell dolgoznunk, amíg nappal van. Eljön az éjszaka, amikor senki sem munkálkodhatik..." (Jn 9,4).

Íme, mennyi mindent prédikál a „kis idő" gondolata! Testvérek! Vigyétek haza ezt az igazságot. Legjobb tanácsadótok, védőtök és barátotok lesz az élet útján. Megadja a feletetet az égető, marcangoló kérdésre: még meddig? Mikor lesz már vége a keresztnek, a bajoknak és szenvedésnek?

A „kis idő" gondolata visszatartja a tapasztalatlan ifjút a szenve-

dély csúszós útjain és a bűn felé vezető lejtőn. Ezt kiáltja felé: Állj meg és gondold meg: egy kis idő, egy rövid, röpke pillanat, bűnös gyönyör, amely gyötör! Ezért a becsületed, egészséged, lelked és örök életed kockára teszed? E gondolat felébreszti az álmodozót, és henyélőt! Ezt harsogja felé: munkára fel, az idő nagy kincs, tedd kötelességedet, az élet oly rövid!... E gondolat életünk óráját az örök élet normálórájához igazítja. Megtanít arra, hogy a kis időbe oly sok örök tartalmat belegondoljunk, beleimádkozzunk és beledolgozzunk, hogy a boldog örökkévalóságot valóban el is nyerhessük. Ámen.

II. Az örökkévalóság lehelete

Az örökkévalóság lehelete árad felénk e néhány szóból! Krisztus a szomorkodó tanítványokba bátorságot, vigaszt és erőt sugároz. Krisztus e búcsú szavaiban mennyi komoly hangulat, mennyi lelkesítő bátorság rejlik! Krisztus mindent látó szeme előtt a földi idő a legszélesebb horizontig feszül!

Mi nem értjük meg Isten lényegét. Sem az időbe, sem az örökkévalóságba való tekintetét. Mi csak egy kis kört látunk. Csak egy napot szemlélünk, amely nem is sejteti az örökkévalóság végtelen távlatát. Úgy vagyunk, mint a gyermek, aki atyja házából kimenekült a lepke után. Futott, rohant, végül az elérhetetlen célt keresve, eszméletlenül esett össze.

Isten előtt a föld legnagyobb messzesége és az idő legvégső távolsága is csak egy kis idő. — Mennyi vigasztaló rejlik ebben a gondolatban! Rövid a fájdalom! Rövid az öröm! Ha az öröm csalogat, gondolj rá, hogy gyorsan tovatűnik, mint a felhő az égen, amelyet vihar kerget. Ha a fájdalom lesújt, gondold meg, nem tart örökké semmi, csak egy kis ideig. Minden szenvedés egyszer véget ér... Minden mulandó: a gazdagság és szegénység, a nagyság és kicsiség, a nehéz és könnyű feladat és teher. De ha ez így van, futja-e az életemből, hogy felérjek a hídra, amely az örökkévalóságba vezet?

Nem egyoldalú, kisarkított álláspont-e ez? Nem arra vezet-e, hogy az itteni világot lebecsüljük, vagy megvessük kultúráját, technikáját, értékeit, munkáját és feladatait? Amit az emberi elme évezredek verejtékes munkájával alkotott? Ó, nem! Ugyanez az evangélium arra is tanít, hogy a kincset ki kell ásni. Tehát fáradságos munkával az időt ki kell használni! Nem dologtalan emberként élni! A munkanapot lelkiismeretesen ki kell használni, hogy este megkaphassuk a méltó bért. Az evangélium kötelességteljesítésre és minden erőnk

megfeszítésével végzett munkára serkent, hogy az öt talentumot még öttel kamatoztassuk. Ha hűek leszünk Istenhez és az örökkévalóság komoly hite világít bennünk, akkor megtaláljuk a helyes mértéket minden munkakörben és kötelességben!

Testvérek! Az évek repülnek, hamar tovaszállnak!... Egy kis idő csak a föld lét. Használjuk fel komolyan és gondoljunk gyakran az örök életre. Ámen.

III. Az öröm és szenvedés

„Ti majd sírtok és keseregtek, a világ ellenben örül. Ti majd szomorkodtok, de szomorúságtok örömre változik..." (Jn 16,20).

1. A Szentírás az *öröm* hírnöke: jó hír. A benne megnyilatkozó vallás Isten atyaságára, Krisztus megváltására, a Szentlélek fényére és vigasztalására támaszkodik. E vallásban az Istenség nem titokzatos és félelmetes erő! Nem fagyos szfinksz, vagy tűnő fantazma, hanem jóság és szeretetből fakadó valóság. Személy, aki lehajol a szenvedő teremtményhez, hogy felemelje és megvigasztalja. Az élet szomorúságai, és nehéz órái nem akadályozzák meg az embert, hogy boldog legyen, feltéve, hogy nem szakad el Istentől.

Az örömet hirdeti az Ószövetségi és Újszövetségi Szentírás egyaránt.

a) Az Ószövetség a félelemnek, a rettegésnek és az isteni igazságosságnak az ideje. Tele van mégis örömmel és vigasztalással. A választott népnek vidámnak kell lennie, hiszen Isten vele van. Mindenre kiárasztja jóságát, főleg a „nagy király" városára, Jeruzsálemre. — Öröm forrása a szíves Isten-szolgálat: „Cantate Domino..." — A zsoltárok tele vannak örömmel, lelkesedéssel! — Sátoros ünnepek alkalmából hét napig örömujjongott egész Jeruzsálem. Utakon, tereken, házakon zöld gallyak, olajfák, ciprusfák mindenfelé. A pap reggel lement szent vizet meríteni a Siloe forráshoz, amelyet a templomba vitt. Egy zsidó közmondás így szól: „Aki nem látta még a szent víz merítését a Siloéból, nem tudja, mi az öröm." — Az örömöt zengi a 118. zsoltár is. Boldogok, akik az Úr útjain járnak. Az öröm hírnökei a próféták is. A messiási remény minden izraelitának legédesebb öröme. Az Újszövetségnek harmonikus praeludiuma. Krisztus személyét egy apokrif evangélium *suavitas*-nak nevezi. Ebből származott a mondás: „Eamus ad suavitatem„ ut hilares fiamus." — Menjünk a kegyességhez, hogy vidámak legyünk.

b) Az Újszövetség hajnalán a Szűz Anya szintén preludium a ma-

ga „Magnificat anima mea Dominum"-jával (Lk 1,46). Az agg Simeon boldog énekével: „Most bocsásd el Uram a te szolgádat békességben...", szintén a békés örömet énekli (Lk 2,29). — A pásztorok a daloló angyaloktól szintén az öröm szavát hallják: „Ne féljetek, pásztorok..." (Lk 2,10).

Jézus egyénisége csodálatos hatást gyakorolt a szívekre... Kemény, izmos, munkás emberek egy tekintetére, egy szavára ott hagyták hálójukat, családjukat. A vámosok a pénzes asztalt, házukat. És követik őt lelkesen, mindenről megfeledkezve... A gyermekek seregestül veszik körül... A tömeg lelkesedésében királlyá akarja választani.

Igaz, az Evangélium nem szól arról, hogy Jézus valamikor is nevetett volna, vagy örömét külsőleg is kifejezte volna. De nyíltan mondja, hogy beteljesítette a jövendölést. Nem volt szomorú, nem volt rosszkedvű soha. A pesszimizmusnak semmi vonása sem található meg életében. A szegény embereknek hirdette a felszabadulást, az örömöt olyan korban, amikor a farizeus rigorizmus és formalitás tartotta hatalmában az embereket.

Jézus egyik nap bemegy a zsinagógába. Felmegy az emelvényre. Előveszi Izaiás próféta könyvét. Ezeket olvassa: „Az Úr lelke énrajtam. Felkent engem, hogy hirdessem a jó hírt a szegényeknek, küldött meggyógyítani a törődött szívűeket, hirdetni a foglyoknak a szabadulást, vakoknak a látást..." Utána becsukta a könyvet s a zsidókhoz fordulva mondta: „Az írás eme szava ma teljesedett be előttetek" (Lk 4,18). A valóságban Krisztus küldetése a földön a jóság és fény missziója. A betegeket gyógyítja, a szomorúakat vigasztalja. Mindenkit boldoggá akar tenni. Békét és megbocsátást hirdet. Felkeresi az eltévelyedetteket... Szeretettel mondja: „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok és terhelve vagytok és én megenyhítlek titeket..." Majd később: „Tanuljatok tőlem, mert szelíd vagyok és alázatos szívű..." (Mt 11,29). Korának rigoristái és túlzói ellen, a farizeusok és írástudók ellen felemeli szavát, mert elviselhetetlen terheket raknak az emberek vállára... Keresztelő Szent János, saját előfutárjának kemény penitenciájával és önmegtagadásával kapcsolatban így szól: „Eljött János, nem evett és nem ivott... Most eljött az Emberfia, eszik és iszik" (Mt 11,18).

Jézus helyesli követőinek tisztességes örömeit. Elősegíti és részt vesz rajtuk. Működésének kezdetén elfogadja az esküvői lakomára való meghívást. Nem utasítja vissza a vámosok (bűnösök) meghívását sem. Leül velük egy asztalhoz. Nem törődik a megszólással, hogy „jó evőnek és ivónak" titulálják (Mt 11,19). A mennyországot is menyegzőhöz hasonlítja. Nem törli el a böjtöt. Enyhíti, észszerűvé és el-

viselhetővé tette. De óv a képmutatástól. „Amikor böjtöltök, ne szomorkodjatok, mint a képmutatók" (Mt 6,16).

Mielőtt eltávozott a földről, nagycsütörtökön vacsora, bankett keretében búcsúzik... Az Eucharisztia alapítását az öröm hangulata veszi körül. „Ne zavarodjék meg szívetek — azért mondottam, hogy az én örömöm lakjék bennetek — és örömötök teljessé legyen... Szomorúságtok örömre fordul..." (Jn 16,22).

Mennybemenetele után pedig a Szentlelket, a Vigasztalót küldi hozzájuk... Az apostolok mintegy megittasodnak az Isten szeretetétől és rettenthetetlenül hirdetik Krisztust.

2. Noha az evangélium az öröm evangéliuma... feltűnik benne a *kereszt* komor alakja és a Kálvária árnyéka is. Jézus követőinek szenvedést és üldözést jövendöl... Követésének feltételét ünnepélyesen az önmegtagadásban, lemondásban és áldozatban jelöli meg. Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét... Testvérek! Úgy látszik, hogy ez ellentétes az örömmel, a vigassággal. De nem! Ez csak látszat! Krisztus a szenvedésnek értelmet, célt ad. Jótékony hatású, amely örömöt idéz elő... Hiszen a szenvedés relatív érték, amely a kapcsolatos rossztól függ, Accidens, későbbi járulék. Az öröm ellenben az elsőbb, eredeti, örök. A léleknek a természete és lényeges törvénye.

Krisztus tanításában a szenvedés meg akar őrizni a teremtményekhez való tapadástól. Attól, hogy azokban teljesen elmerüljünk. A szenvedés fény, amely felfedi előttünk az ég igazi örömeit. Világít a földi élet csalóka ígéretei között. Azt hirdeti, hogy a jelen élet nem a teljes élet. Annak csak nagyon kicsi része. Kezdete és előkészítője, preludiuma egy szebb, egy boldogabb jövendő életnek! A föld csak a harc színhelye a jutalomért. Csak motívuma egy hatalmas szimfóniának.

Testvérek! A keresztnek is megvan a maga szépsége. Csak szem kell hozzá. Igaz, Krisztusnak, a fájdalmak férfiának első látása, aki a keresztről véresen függ, közvetlenül nem ébreszti bennünk az öröm érzelmeit. De a lelki örömnek és a hitnek mélységes forrása is az a tény, hogy az Isteni Hős, aki vérét adta a kereszten, az üdvösség leghevesebb ellenségei elleni küzdelemben meghal és halálával győz! Így a kereszt a győzelem jelévé magasztosul. Az élet szimbóluma lesz. Száraz ág, amely virágot és gyümölcsöt terem! Íme a tövisek között rózsák fakadnak!

Testvérek! Ugyanez történik meg minden keresztény ember keresztjével. Minden nap felvenni és hordozni a saját keresztünket, feláldozni rajta saját testünket, megölni magunkban a régi embert: nemcsak hősies gesztus, hanem a belső öröm kisugárzása is! A harc tehát nem az öröm ellen, hanem az ellenség ellen irányul! Azért

Krisztus tanítása, amikor megparancsolja a bűnös örömök gyászos édességeiről való lemondást, (amelyek nem igazi örömök) sehol sem tiltja meg a megengedett természetes örömöket.

Tapasztalati tény: a szomorúság fonnyaszt, sorvaszt és életunttá tesz. Az öröm ellenben napsugár; éltet, melegít és emel. Testvérek: Rázzuk le tehát magunkról a pesszimizmus nehéz béklyóit és menjünk az öröm, a győzelmes Krisztus útján! Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 4. VASÁRNAP

Olv.: Jak 1,17—21. — Evang.: Jn 16,5—14.

I. Hová?

A legenda szerint, amikor Szent Péter az üldözések elől emigrálni akart, s kifelé tartott Rómából, a város kapujánál találkozott a Mesterrel. Megkérdezte Tőle: — Quo vadis, Domine? — Hová mégy, Uram? Krisztus így válaszolt: — Rómába, hogy helyetted megfeszíttessem magam! — Péter visszafordult. És vállalta azt, ami utána következett: a vértanúságot. A Via Appián azóta is a *Quo Vadis* kápolna őrzi e hagyomány emlékét.

Testvérek! Mi is szegezzük lelkünknek most e kérdést: — Quo vadis, anima mea? Ember, hová rohansz? Minden nappal, minden órával, szíved minden dobbanásával közelebb kerülsz a sírhoz. Tudod-e, miért élsz, miért serénykedsz? Stolz Albán mondotta egyszer: Sok ember sírjára oda lehetne írni: „Itt nyugszik egy esztelen ember, aki azt sem tudta, miért élt". Testvérek! Sajnos, ritkán foglalkozunk ezzel az égető kérdéssel: — Hová? Merre? — Mi az élet célja és értelme? Pedig ez a legfontosabb, a legéletbevágóbb kérdés számunkra!

A történelem folyamán különböző válaszokat adott erre az ember.

1. *Hamis feleletek.* Téves elgondolások. Már a római pogány Marcus Varro utal arra, hogy e kérdésre adott felelet szempontjából 288 pártra oszthatók a filozófusok. Ma sem állunk e téren jobban.

Mi a célja életünknek? — Talán a kultúra fejlődése, tehetségeink kibontakoztatása? Vagy az anyagi fejlődés, a munka és a földi boldogságunk biztosítása? Vagy a kötelesség teljesítése? — illetőleg az Übermensch megteremtése? Vagy inkább az élvezet? Epicureus: „ede, bibe, lude, post mortem nulla voluptas" hejehujás világnézete? A testi kultusz, a kozmetika, a szépség, jaj de hamar elhervad, mint a virág!

Mások keserűen felkiáltanak; az élvezettől cinikus, kifacsart cit-

rom-lelkek: „Ignoramus et ignorabimus!" Az élet célja a céltalanság! Lenau szerint a viharos tengeren való reménytelen vergődés!

2. *Helyes felelet.*

Az egyedüli helyes feleletet a katolikus vallás adja meg: „Istenért élünk. Az Atyához megyünk, Aki teremtett és örökké boldogítani akar." A földön eltöltött 30, 40, 60, 80 esztendő a noviciátus, a próbaidő a nagy örökfogadalom, az örök üdvösség előtt.

— Quo vadis? Testvér! Merre tartasz? Mondd: Az Atyához megyek, Akitől jöttem!

— De hogyan jutok el — kérded — a Mennyei Atyához? Megmondom. Hogy oda juthassunk három hegyen át kell jutnunk.

a) Az első út a *Sinai* hegyre vezet. Ez az engedelmesség útja és a két kőtábla hegye. A tízparancsolat kemény törvényeit itt hirdette ki az Isten. Ha beleütjük fejünket, nem a kőtáblák repednek szét... Ezek örök, változhatatlan törvények.

Az Egyház törvényei is irányítanak a hegyen: és annak elöljárói: Róluk mondja Krisztus Urunk, „Aki titeket hallgat, engem hallgat..." (Lk 10,16).

A pápa és püspökök a mi iránytmutató főpásztoraink. Minden disszidens és szirénhang ellenére az egyházi fegyelem útján követjük őket...

Quo vadis? Testvér! Merre tartasz? A Sínai hegyen át közelebb, közelebb Uram, Hozzád!...

b) A második út a *Kálvária* hegyén, az áldozatvállalás hegyén vezet át.

Krisztus követése nemcsak a betlehemi csendes magányban, nemcsak názáreti meghitt, barátságos környezetében, nemcsak a jó Pásztor apostoli munkájában nyilvánul meg. Tovább kell menni! Krisztus igazi követése: fel, az Olajfák hegyére vezet. Az igazságtalan ítélet, a megostoroztatás, a tövissel koronázás, felfeszítés útját tárja elénk. Krisztus követése ezt hirdeti felénk: fel a Golgotára! Testvérek! Egy percig ne gondoljuk, hogy a kereszttől és szenvedéstől tartósan mentek maradunk. Mindenkinek szól, „aki utánam akar jönni... tagadja meg magát, vegye fel keresztjét mindennap..." (Mt 16,24).

A technika nagy fejlődést mutat. De szentigaz, hogy a kórházakat és a temetőket nem tudjuk az emberi életből kiküszöbölni. Amíg bölcső ring a házakban, megjelenik ott a koporsó is!

— Quo vadis? Testvér! Merre tartasz? A Kálvária hegyén át — közelebb, közelebb, Uram! Hozzád!

c) A harmadik út a *Sion* hegyén át vezet. Ez a szeretet útja. A lelki tisztulás és az egyesülés útja. Itt emelte Jézus első áldozatának oltárát. Itt állott az első áldoztató asztal. Itt volt az első tabernáku-

lum. Az Eucharisztikus szeretet útja ez, mert szentül hiszem, hogy minden szentáldozás után gazdagabb vagyok, minden szentáldozás után boldogabb vagyok, minden szentáldozás után nyugodtabb vagyok... Minden szentáldozás az élő Krisztussal egyesít!...

— Quo vadis? Testvér! Merre tartasz? A Sion hegyén, a szeretet útján — közelebb, közelebb, Uram, Hozzád!

Búcsúzóul még egyszer megkérdezem: — Quo vadis, anima mea? Merre mégy én lelkem?

Válaszom: — A Sínai, a Kálvária és a Sion hegyén át zarándokolva megyek felfelé *per Mariam ad Jesum!* A Szűzanya szeplőtelen szívén át, május minden napján — közelebb, közelebb, Uram, Hozzád. Amen.

II. Öröm és szomorúság

A búcsú mindig fájdalmas... „Jobb nektek, hogy én elmenjek..." (Jn 16,7). E szavakkal Krisztus előkészíti tanítványait a szomorú elszakadásra, a távozásra, a búcsúzásra... Ó, igen, a búcsú mindig fájdalmas... A válás mindig szomorú...

1. Milyen megható a búcsú az iskolától, ahol négy, vagy nyolc évet töltöttünk. Ahol annyi sok izgalom és nemes indítás részesei voltunk! Amikor a diákok búcsúznak és végigballagnak az *Alma Mater* folyosóin énekelve, a kis diákok és tanárok sorfala között, a meghatódottság fogja el őket. Elszakadnak, elbúcsúznak most valahonnan, ahová többé nem térnek vissza... Milyen mélyen emberi és nehéz az a búcsú, amelyekkel a haza hívó szavára az ifjú, vagy fiatal férj édesanyjától, apjától, vagy fiatal feleségétől és gyermekeitől búcsúzik. Könnybe lábad az otthonmaradottak szeme. Mindig várják vissza. De a ház szereteténél előbbre való a haza szeretete!... Milyen megható a menyasszony könnyes búcsúja a szülői háztól, ahol sok éven keresztül gondosan nevelték. És most elrepül idegen fészekbe. Ó, vajon milyen lesz az az élet?... Az édesanya úgy érzi, hogy egy darab szakad le szívéről.

És milyen nehéz a legnagyobb, az utolsó búcsú itt a földön, amikor magától a földtől búcsúzunk. Nem rövid időre, hanem örökre!... Mindattól elszakadunk, ami szép, ami jó, ami igaz és szent volt nekünk! Búcsút mondunk mindennek és mindenkinek! Mindentől és mindenkitől elszakadunk...

2. Krisztus elmenetele is szomorú búcsú az apostoloknak. „Ti majd sírtok és jajgattok, a világ pedig örvendeni fog. Ti majd szomor-

kodtok, de a ti szomorúságtok örömre fordul" (Jn 16,20). Igaz, az emberi szív jobban elviseli az örömöt, mint a fájdalmat. A legnagyobb öröm és boldogság órái is röpke perceknek tűnnek fel. A fájdalom perceit viszont óráknak, és napoknak érezzük... Ó milyen nehezen telik az éjszaka az álmatlan betegnek! Minden óraütést éberen hall! Milyen megváltás neki, amikor ismét reggel van... Embereket lát és vége a végtelen éjszakának!... És milyen gyorsan telik és rövid az éj másoknak, akik jól tudnak aludni.

Az ember olyan mint a napraforgó. Tudjátok, miért? A napraforgó mindig a nap felé fordul, reggeltől estig. Ugyanolyan kört akar leírni, mint a nap teszi. Ilyen az emberi szív is. „Ki mit szeret, arra néz". Ami kedves neki, azt szeretné mindig látni, bírni, annak közelében lenni... A tanítványok sem birták elképzelni, hogy elszakadjanak a Mestertől. Hiszen három évig együtt éltek vele!

3. De az Üdvözítő megvigasztalja őket: „Ismét meglátlak titeket... Örvendeni fog szívetek és örömötöket senki sem veszi el tőletek" (Jn 16,22). Ez a remény nagy erőforrás a szomorúság napjaiban. Új kedv és munka bátorítója és lendítője. Krisztus messze néz a történelembe. Látja szívünk bánatát. Mindez csak rövid, átmeneti szomorúság, amely örömre fordul. Elviselhető fájdalom. Nem tart örökké! Vigasz és öröm, béke és boldogság követi. — Amint a nap időnként elbújik a felhők között, úgy rejtőzik Isten, ami fátyolos, szenvedő lelkünk előtt.

Sursum corda! Testvérek! Fel a szívekkel! A felhők és csillagok fölött van a mi igazi hazánk! Ebben hiszünk, ebben bízunk, ide törekszünk!... A földi szenvedés nem nyom le. A halál csak ideiglenes elválás!... Van híd, amely összeköt. Ez szivárványhíd, a hit híd-ja. És ott találkozni fogunk! Mondjuk azért mélységes hittel: Uram téged kereslek és téged akarlak! Uram, hiszek benned, de add, hogy még erősebben higgyek! Remélek Benned, de add, hogy még szilárdabban reméljek. Szeretlek Téged, de add, hogy még forróbban szeresselek! Bánom bűneimet, de add, hogy még mélyebben bánjam!

Uram, Imádlak, mint alkotómat, óhajtlak, mint végcélomat, dicsérlek, mint jótevőmet, segítségül hívlak, mint védelmezőmet. Bölcsességeddel — kormányozz! Igazságoddal — védelmezz! Kegyelmeddel — vígasztalj! Hatalmaddal — oltalmazz! Neked ajánlom gondolataimat — szálljanak Hozzád. Szavaimat — szóljanak Rólad. Tetteimet — legyenek akaratod szerintiek. Szenvedéseimet — viseljem őket, Érted. Akarom mindazt, amit Te akarsz; akarom, mert Te akarod; akarom, mint Te akarod; akarom, ameddig Te akarod. Ámen.

III. A nyelv hibái

Szent Jakab apostol rendkívül praktikusan és találóan szól e kérdésről. Azt ajánlja, hogy készségesen hallgassunk és óvatosan beszéljünk.

1. A hallgatás művészetét el kell sajátítanunk. Mást is meg kell hallgatnunk. Ősi szabály: „audiatur et altera pars." Meg kell hallgatnunk mások problémáit és panaszait, fájdalmait és nehézségeit, kívánságait és ellenvetéseit. Soha sem szabad mást leinteni, elnémítani, megszégyeníteni vagy megalázni. Ez mindig sebet ejt más lelkében...

Mindenről tudnunk kell hallgatni. A ránkbízott vagy hivatali titok megsértéséből mennyi baj keletkezett már embertársainknak!

2. A beszéd, a nyelv milyen nagy áldás! Áldás a kisgyermek első szava és csilingelő hangja! Mennyi vigaszt nyújt a próza és költészet az irodalomban! Milyen felemelő az ének: Isten dicsőítése, főleg a közös ének! A tudományt, a művészetet legtöbbször szóban adjuk át, amit a sajtó, a könyv terjeszt... És a rádió, televízió, magnó stb.?

De mennyi átok tapad a nyelvhez? Mennyi megszólás? A rejtett hibák szükségtelen kibeszélése, mennyi baj forrása! Mennyi rágalom? A költött, koholt vádakkal befeketítjük a másikat, mert úgy látjuk, útunkban van, vagy útunkban lehet. Riválisunkká válhat! Szégyenletes eszköz! Micsoda jellemtelen és erkölcstelen mások „fúrása" és „elfűrészelése"!

Testvérek, ne felejtsük: aki sokat beszél, keveset mond! Sok beszédnek sok az alja... A titkot nem szabad tovább adni! Tilos dolgot ne pletykázzunk!

A legjobb barátokat is elválasztja a fegyelmezetlen beszéd. Kövessük az Úr Krisztus tanácsát: „Legyen a ti beszédetek: igen, igen, nem, nem. Ami ezen túl van, a gonosztól vagyon" (Mt 5, 37), Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 5. VASÁRNAP

Olv.: Jak 1,22—27. — Evang.: Jn 16,2—30.

I. Imához!

„Kérjetek és adatik nektek" ... (Mt 7,7). — Kinek ne lenne kérnivalója? Hát akkor imádkozzék!

Az ima a vallás szükséges velejárója. — Az ima mutatja, hogy felettünk más erő és hatalom is van. Az ima jelzi, hogy nem vagyunk mindenhatók, másra szorulunk ...

1. Mi az ima? — Az eső a lélek számára. Hiába dolgozzuk meg a földet, ha nincs eső. Hiába végzel jócselekedeteket, ha nem imádkozol, semmit sem használ ... Az ima megnyitja a lélek szemét. Meglátja nyomorúságát. Meglátja Isten segítségének szükségességét. Megérti, hogy egyedül Istenre kell hagyatkoznia és nem magára. Az ima benső beszélgetés. Az apa fiával, a király alattvalójával, az úr szolgájával, a barát barátjával, az ember Istennel beszélget.

2. Milyen sokszor elmarad az imádság! Nincs időm imádkozni! — mondja az egyik hallgató. Nem hiszem el e kifogást! — Nem a hosszú és szépen kicizellált imaszöveg a lényeg! Elég a szív mélyéről fakadó fohász! — Nincs időd? Ó, amit nagyon akarsz, arra bizonyára van idő. Nem feledkezel meg, ugye, a napi étkezésről, mert fontos. Van időd, hogy dolgozzál. Van időd sétálgatni, van időd mulatni, van időd szórakozni, van időd ... még bűnt is elkövetni. Csak éppen imádkozni nincsen időd?

3. Mi hasznom van az imából? — kérdi egy másik hallgató. Ó, Testvérek mennyire megszoktuk, hogy egy tapodtat sem teszünk anélkül, hogy abból hasznot ne lássunk. Mert az idő pénz, szoktuk mondani. Nem olvassuk-e az Írásban: „Kérjetek és adatik nektek, keressetek és találtok, zörgessetek és megnyittatik nektek"? (Mt 7,7). Még ha kérésünk nem teljesül is, akkor is az ima a legpozitívabb cselekedet. Mert az ima felfelé irányítja tekintetünket. — Az ima tisztítja lelkünket ... Az ima felemeli szívünket ... Az ima megédesíti keresztünket ... Az ima megerősíti lelkünket a bűn ellen. — Az ima ke-

gyelmekben gazdagít bennüket. — Az ima kedvessé tesz Isten előtt. — Az ima út az örök élethez! „Ha szeretjük Istent — mondja Vianney szent János — az ima olyan kedves és szükséges lesz számunkra, mint a lélegzés."

4. Mások így szólnak: — Annyit imádkozom és még sincsen belőle semmi hasznom. Nem vagyok jobb semmivel." Ennek az az oka, hogy előkészület nélkül imádkozunk. Sokszor azt sem tudjuk, mit kérünk a jó Istentől, annyira hiányzik az összeszedettség. Az előkészület abban nyilvánul, hogy összeszedettek vagyunk. Eltávolítunk minden zavaró momentumot. Komolyan megfontoljuk: Kitől és mit kérünk. Ezenkívül nagy bizalommal és kitartással imádkozzunk. Sok a kísértés? Jó. Imádkozzál és megkapod az erőt, hogy ellenálhass. Szent Monika öt évig imádkozott Ágoston megtéréséért. Egyiptomi Mária tizenkilenc évig kérte az Urat, hogy megszabaduljon rossz gondolataitól.

5. *Az ima szükséges!* Ima nélkül nem járulhatunk méltóan a szentségekhez. Ima nélkül nem ismerjük meg hivatásunkat. Ima nélkül nem ízleljük meg, milyen édes Isten szeretete. Ima nélkül a keresztviselés nem szerez érdemet.

6. Milyen legyen az igazi ima? Megszoktuk, hogy szorult helyzetben csak magunkra gondolunk. Csak magunkért imádkozunk. Pedig nem ez az igazi! Az igazi ima nem ilyen szűkszavú és önző!

Krisztus nem arra tanított bennünket: — Atyám, ki vagy a mennyekben, add meg *nekem* a mindennapi kenyeret, bocsásd meg bűnömet és szabadíts meg *engem* a gonosztól; hanem így: — *mi* Atyánk, kenyerünket add meg nekünk, bocsásd meg a *mi* vétkeinket, szabadíts meg *minket* a gonosztól (Mt 6,9—13).

Az imában is figyelembe kell vennünk az isteni parancsot: Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat. Istenszeretetnek, felebaráti szeretetnek és önszeretetnek az imában is meg kell nyilvánulnia. Ezért mondja szent Jakab apostol: „Imádkozzatok egymásért, hogy meggyógyuljatok, mert sokat tehet az igaznak állhatatos könyörgése" (Jk 5,16).

7. Testvérek vegyük most szemügyre, hogy kiért is kell imádkoznunk tehát?

Imádkozzunk szüleinkért és hitvestársunkért! Imádkozzunk gyermekeinkért és az egész családért! Ez egészen természetes! A távollévőkkel naponta imában érintkezni, velük beszélgetni, nekik segíteni, őket vigasztalni nemcsak kötelesség, hanem szent szükségesség! És milyen megnyugvás, ha tudatosítjuk e nagyszerű valóságot: mi imádkozunk értük és ők imádkoznak mi értünk. Így a család a fizikai szétszakítás ellenére is együtt marad Isten kegyelmében és békéjé-

ben! Mert nagyon sokat tehet az igaz imája, mint Szent Jakab apostol mondja.

Kiért imádkozzunk? — Hát imádkozzunk embertársainkért és összes felebarátainkért! Szoktunk erre egyáltalán gondolni? Azokért imádkozzunk, akik velünk hasonló körülmények, hasonló kötelességek és hasonló szenvedések között élnek. Az ima megszilárdítja a barátságot. Összeforrasztja a lelkeket. Békét és lelki segítést nyújt. Mert nagyon sokat tehet az igaz imája...

Kiért imádkozzunk? Hát imádkozzunk nemzetünkért és hazánkért! Azért, hogy Isten tartsa távol tőlünk a háborút és adjon tartós igaz békét.

Kiért imádkozzunk még? — Hát ellenségeinkért! Testvérek, ugy-e milyen idegennek és ellentmondásnak tűnik ez! Pedig e gondolat igazán keresztényi parancs. Nem a gyűlölet, nem a harag fénylik Krisztus zászlaján! Krisztus is imádkozott ellenségeiért. „Atyám bocsáss meg nekik, mert nem tudják, mit cselekszenek" (Lk 23,34). És így tett a megkövezett István első vértanú is.

Testvér! Űzd el a gyűlöletet szívedből! Ébreszd fel benne a béke vágyát! A békét nemcsak fegyverrel, hanem imával is lehet és kell szolgálni. Mert sokat tesz az igaz imája...

Kiért imádkozzunk még?

Testvérek milyen sokan vannak, akik a halál bús birodalmából sóhajtoznak felénk: Hát ti szülők, testvérek, rokonok, barátok, kollegák, szomszédok, jóbarátok egészen elfeledkeztek rólunk? Együtt dolgoztunk veletek. Veletek barátkoztunk. Veletek vigadtunk. Veletek szomorkodtunk... És most már nem gondoltok reánk? Senki de senki? Igaz, tisztességgel eltemettetek. Keresztet tűztetek sírunkra. A jó Isten fizesse meg!... De még nagyon is szükségünk van reátok!... Még nem vagyunk otthon! Még a tisztítótűzben szenvedünk és vezeklünk. Segítsetek, segítsetek, segítsetek rajtunk, imádkozzatok, s szentmisét ajánljatok fel értünk.

Végül Testvérek imádkozzunk magunkért és mindenkiért, keresztényért és nem keresztényért, hivőért és nem hivőért, mert sokat tesz az igaz állhatatos könyörgése. Ámen.

II. Az ima hatalma

Az ima nem ballaszt! Segítség, mely a végtelenbe nyúlik.

Mi az ima hatása? Ahol ima van; ott a gyermekek tisztelik és követik szüleiket; Ahol ima van, ott a házastárs a szeretet és áldozat útját járja; Ahol ima van, ott az öregek békés nyugalmat élveznek;

Ahol ima van, ott lelkiismeretes munka folyik, ha senki nem látja is; Ahol ima van, ott az élet keresztje alatt nem roskadunk össze. Ahol ima van, ott van Isten áldása... Ahol ima van, nincs egyedüllét!...

Mi adott a szenteknek erőt, hogy azzá váljanak, amivé lettek? Hogy az erényeket hősi fokban gyakorolják? — Az ima! Az ima nem megalázó — hiszen a Végtelen Istenhez vezet...

Ha reánk szakad az egyedüllét szorongó érzése, amikor sem szülő, sem házastárs, sem gyermek, sem jóbarát nem ért meg, amikor oly nagyon vágyunk szeretetre és *Ady*-val mondjuk: „Szeretném, ha szeretnének...", milyen jó, ha le tudunk borulni egy kopott térdeplőre és kisírni magunkat, mert van aki megért, Aki megvigasztal... „Nostra autem conversatio in coelis est" (Phil 3,20).

2. Mi a gyermek első cselekedete, amikor a világra jön? Sírás: kérés, keresi az életet, a táplálékot, amelyet az édesanya ad. A kegyelmi rendben is az ember első ténye a kérés. A természetfeletti élet tele van nehézséggel, titkokkal... Isten csodás atyai jósága, hogy nem kíván mást, mint hogy kérjünk. A halálos ágyon, egy bűnös élet végén az ima megnyitja az eget...

Az ima a hit első ténye, a szuverén tehetetlenség aktusa.

Az imához a nyomorúság érzése szükséges. Az ima ugyanis feltételezi az ember megsemmisülését, hogy senki és nem képes semmire. De Isten az alázat mellé — az igazi nagyságot állította. A semmiség mellé pedig az igazi hatalmat. Ki adja az alázatos és gyenge embernek ezt a hatalmat? Isten szuverén jósága! Egy jó szívtől nem lehet úgy kérni, hogy meg ne hatódjék... Mennyivel inkább megindíthatjuk Istent kérésünkkel! A tehetetlenség — mindenhatóság lesz Isten jóságából. Hiszen a kegyelem által istenivé válunk. Úgy vagyunk, mint a folyó, amely két part között folyik, de csak az egyik uralmát akarja elismerni. A földre vetve, ég és föld között, mi az éghez tartozunk! — Maga az ég bennünk van, mivel a keresztény ember cselekedetei Szent Ambrus szerint az égben vannak. — Az ég bennünk, mert Isten bennünk: Ez a hazánk, ez a boldogságunk!

Ha a teremtett világot nézzük, megértjük, mit mond. A teremtett világ Isten írott szava. Minden teremtmény egy szót mond: Isten! — Van Isten, egy Isten — mondják a teremtmények, mert mi is vagyunk. — Ő örök, mert mi mulandók vagyunk! Ő végtelen, mert mi végesek vagyunk. Mindenható, mert mi tehetetlenek vagyunk.

Mi nem tudunk másról beszélni, csak Istenről.

Minden szó, minden cselekedet, amely ésszerű és tisztességes, Istenre vonatkozik. Istenről beszélünk, ha tudományról szólunk, mert Isten a legfőbb igazság. Amikor édesapánkról, vagy édesanyánkról,

barátainkról, vagy művészetről, illetve történelemről beszélünk — Istenről beszélünk, mert Ő minden jónak a forrása.

Van néhány ima, amit minden kereszténynek tudnia kell! *Pater noster,* a Miatyánk a legfenségesebb ima; — *Ave Maria,* a Szűzanya dicsérete és oltalmának kérése; — *Credo,* hitünk megvallása, a hit, remény és szeretet felindításával; — *Veni Sancte* Spiritus: a Szentlélek segítségülhívása; — *Te Deum,* az Egyház és mindenki hálaimája; — *Miserere,* a bánat imája, amelynek csodás formát adott Dávid király az 50. zsoltárban; — *De profundis:* ima a halottakért...

Szokjuk meg, hogy minden ügyes-bajos dolgunkban Isten segítségét kérjük. *Turenne,* a nagy hadvezér, mielőtt csatába indult, hadserege előtt letérdelt a földre és úgy kérte Isten segítségét, oltalmát. — Minden fontosabb cselekedetünk előtt: szentgyónás, szentáldozás! Hatalmas erőt ad az érzés: nem vagyok egyedül, velem van az Isten! Ez erőm és világosságom! Jöhet, aminek jönnie kell. A kínzó betegségben, — a kietlen magányban, a kétségbeesésben és elhagyatottságban, — v e l e m az Isten. — Ha imádkozni tudok, ketten vagyunk: Ő és én! Így mindenre képes vagyok! Szent Teréz szokta mondani: „Teréz magában semmi. Teréz és egy sou: valami. Teréz, egy sou és Isten: minden!"

Fogjuk meg hát Isten kezét mélységes bizalommal... Közelebb, közelebb, Uram Hozzád... Ámen.

III. Örvendező lelkek

Krisztus feltámadása után, amikor időnként megjelent övéi között szinte mindig az örömre hangolja őket: „Hogy örüljetek és örömötök teljes legyen..." (Jn 16,24).

Ez Krisztus imája és jó kívánsága! — Íme, milyen értékes örökséget hagyott követőinek! Törvénye a szeretet és béke törvénye. A szent öröm hirdetése, Evangéliuma. Így értették a kereszténységet első követői és így is élték.

1. Az igazi keresztény aszketika megőrizte mindig az örömnek ezt a lelkületét. Ez különösen fényesen megnyilvánul a szentekben, akik a keresztény törvénynek legtökéletesebb megvalósítói. Szépen mondotta Keppler püspök, hogy a keresztény szentek „az örvendő emberek galériáját alkotják". Rosszul értelmezett felfogás alkot helytelen, torz képet a szentekről. Mintha azok világúnt, szomorkodó, besavanyodott lelkek lennének! Mintha átkot szórnának minden evilági örömre és élvezetre! Ez a felfogás egyáltalán nem keresztény életszentség! Ellenkezőleg, a szentek jellegzetes tulajdonsága az öröm.

Az állandó, változatlan öröm, amelyet szüntelen kisugároznak környezetükre. Fényt és derűt árasztanak mindenfelé. — Gondoljunk csak a nemzetek apostolára, Szent Pálra, aki a damaszkuszi jelenéstől kezdve végigjárta a szenvedés véres útját — a Mesterért. Bejárta a görög-római világot. Minden alkalmat megragadott, hogy beszéljen. És mindenütt az örömöt hirdette: „Gaudete, iterum dico: gaudete... Ez az Úr akarata!..." (Filip 4,4; 1 Tessz 5,16). Még a római fogságból, bilincsekbe verve is örömre buzdít! Ez az eszmény! — Gondoljunk az első századok dicső vértanúira! Derűs, mosolygós arccal néznek szembe a kínzó szerszámokkal és az amfiteátrumban az öröm himnuszát zengik az Úrnak, aki méltónak tartotta őket a szenvedésre... *Hermas* Pastor-a a II. században ajánlja már a kereszténynyeknek, hogy „tegyék le a szomorúságot, amely a kétségnek, kételyeknek s a haragnak a testvére s elűzi magától a Szentlelket. Inkább fogadják be az örömöt, amely mindig kedves Isten előtt" (Mand. X. Cap. 1—3). — Rufinus írja a sivatagok szent remetéiről, hogy örökösen vidámak és örömmel teli voltak, mivel az égbe vetették reményüket.

Assziszi Szent Ferenc a tökéletes vidámság szentje. Minden örömre hangolta. Megittasul a virágoktól és naptól! Testvéreinek is az örömöt hagyja örökségbe... s himnuszéneklés közben költözött el a világból: „Mortem cantando suscipit...' Sienai Szent Katalinról írja *Jörgensen:* „Mindig friss és ragyogó, mint a májusi reggel; sohasem szomorú, mint a világ szegény fiai..." Ezt szokta mondani: „Hagyjátok, hogy azok, akik az ördöghöz tartoznak, lehajtott és melankolikus fejjel járjanak. Mihozzánk öröm illik és ünneplés az Úrban..." — Avilában, Kármelben még ma is mutogatják a zarándokoknak ama zeneszerszámokat, amelyeket ünnepnapokon és az öröm óráiban használt Nagy Szent Teréz. — Rómában Torquato Tasso tölgyfáján kő jelzi, hogy Néri Szent Fülöp kiment a Gianicolo rétjére a gyermekekkel játszani. Gyermek lett a gyermekekkel. Annyira szerette, ha a gyermekek örültek, hogy egy alkalommal felkiáltott: „Inkább megengedném, hogy megverjenek, csak hogy örüljenek és ne vétkezzenek!" Íme a szent szokásos mottója, amely jellemző pedagógiai módszerére: „Fiacskáim, legyetek vidámak, szórakozzatok, de ne vétkezzetek! Álljatok szilárdan, ha tudtok." — Szalézi Szent Ferenc genfi püspök szeretetreméltósága közismert. A szent és vidám szelídségnek megtestesülése. Fényt és meleget árasztott maga körül. Ő szokta tréfásan mondani: „Un saint triste est un triste saint." Ha egy szent szomorú, ott baj van az életszentséggel! — *Don Bosco* Chieriben „Vidám társaságot" — „Società dell' allegria" alapított, amelynek mottója és programja: „Servite Domino in laetitia." Örömben szolgálni az Úrnak. Később is mondta rendjének: „A gyermekeknek le-

gyen széles szabadságuk az ugrálásra és futásra. A torna, zene, kiabálás, színház, séták a legjobb eszközök a fegyelem elérésére. Segíti az erkölcsöt és szelídséget. Csak arra kell ügyelni, hogy a társalgás témája és a résztvevő személyek beszédei ne legyenek káromlások."

Íme egy csokor a sok szent életéből!

2. Nem várhatjuk Testvérek, hogy minden szent életében, minden pillanatban kitűnjék a szeretetteljes öröm. A természet, a temperamentum, a különböző körülmények is jelentős szerepet játszanak ebben. De nem hiányozhat egy igazi szentben sem! Még a legszigorúbb aszkátában sem! A bűnbánat legridegebb hirdetőjében sem! Az öröm ugyanis az életszentség fényének első sugara. A szenteknek abban is Krisztus igaz tanítványának és követőjének kell lenniük, hogy bennük tükröződjék az emberek felé a Teremtő jósága. szeretetreméltósága és a keresztény vallás nagyszerűsége.

3. Az életszentségnek lényeges jegye nemcsak az öröm, hanem az őszinte, élő, fáradhatatlan törekvés arra, hogy másokat felvidítsunk.

A *Quo Vadis* nagyszerű regénynek egyik legszuggesztívebb lapja, az, ahol Vinicius kérdi Péter apostolt: — „Görögország teremtette a szépséget és bölcsességet, Róma a hatalmat; de a keresztények mit tettek?" — Mi hoztuk a szeretetet — válaszolta Péter. (Cap. 32.) Igen, a kereszténység a szeretet vallása. A szeretetre épült. A szeretet törvényét hirdeti az emberiségnek. A Szeretet, amely maga az Isten, a szeretetet, amely Jézus Krisztus, a szeretetet, amely az élet reménye és eszménye. A kereszténység szelleme nem a szolgaság, nem a durva erőszak, hanem a „fogadott fiúság" lelke. A szelídségé, az örömé, a szabadságé és életé, amit a világ nem adhat...

4. *Gabriele D'Annunzio* egy könyvtárat írt tele az örömről és világi élvezetről. Egész életének egyedüli bálványává tette. Röviddel halála előtt ezt írta mélységes szomorúsággal: „Sono malato e infelice." Beteg vagyok és boldogtalan. [Utolsó levele Giancarlo Maroni barátjához, 1938, jún. 12.]

Egyedül a kereszténység az öröm isteni üzenetének ilyen őrzője és magyarázója. Az öröm problémájának tud olyan megoldást adni, amely megegyezik természetünkkel és értelmünkkel. A kereszténység Istenben és egyedül Benne kutatja az öröm titkát és forrását. Az öröm elválaszthatatlan Istentől, mert szentségének, igazságosságának, végtelen tökéletességének gyümölcse.

Az igazi öröm elengedhetetlen feltétele ugyanis Isten keresése. A Hozzá való simulás. Akaratunknak az Ő akaratához való igazítása. A törvényei szerint élt élet... Testvérek! Így megtisztul az öröm és megtermékenyül. És rádöbbenünk arra, hogy csak az egészen keresztény lélek tud igazán és teljesen boldog lenni! Ámen.

HÚSVÉT UTÁN 6. VASÁRNAP

Olv.: 1 Pét 4,7—11.—Evang.: Jn 15,26—27; 16,1—4.

I. Tanúságtétel Krisztus mellett!

Krisztus búcsúzik tanítványaitól. Előkészíti őket a reális jövőre. Sejteti velük, mi lesz az apostolok, mi lesz az Egyház sorsa. És mi a mi hivatásunk? Hogyan kell nekünk tanúságot tenni? — Csillagnak kell lennünk, mely világít az élet sötétségében. — Gyertyának kell lennünk, mely elég az áldozatos szeretetben! Kovásznak kell lennünk, mely átjárja környezetünket. Példát kell adnunk a szenvedésben és szeretetben.

A bíborosok az Egyház legnagyobb méltóságai a pápa után. Amikor a pápa ünnepélyesen átnyújtja nekik a bíbornoki kalapot, e szavakat mondja: „Fogadd a bíborkalapot a bíborosi méltóság jelvényét, amely azt jelenti, hogy a szent hit terjesztéséért, a keresztény nép békéjéért és nyugalmáért, a legszentebb római egyház felemelkedéséért és megtartásáért rendíthetetlenül szilárdnak kell mutatni magadat a halálig és a vérontásig." A bíborruha a vértanúság, az áldozatvállalás szimbóluma! De hol kell neked Testvér tanúságot tenni Krisztus mellett? Ott, ahol most vagy. Az egész élet bizonyságtétel Krisztus mellett! Most a jelen körülményeid között kell bizonyságot tenned, ahová a Gondviselés állított. Nem úgy, ahogy elképzeled: „Ha gazdag lennék, ha kiváló ember lennék, ha nagy szónok lennék, ha vezető lennék". Nem! Hanem megvetetten, betegesen, félreismerve, észrevétlenül Isten koldusaként is szeretettel kell helytállnod. Akkor elveszíthetetlen nyugalom és öröm költözik lelkedbe.

Van öröm, ami soha nem apad. Ennek titka: „add másoknak magadat! Amíg élsz, magadat mindig adhatod. Adj jó szót, vigaszt, s ha van, falatot, derűt, tudást, vagy békülő kezet, mindez tiéd! Vesd másba s nézheted, hogy nő vetésed, hozva dús kalászt s meggazdagítva lelked asztalát. S csoda történik, minél többet adsz, te magad annál gazdagabb maradsz."

Hogyan tegyünk tanúságot Krisztus mellett? Megadja rá a feleletet a költő.

Áll egyenesen, egymagán
Az acélember a hegy homlokán
Nem görnyedez és nem erőlködik:
Áll és feszül és hordja terheit.
Áll és szótlanul ég felé feszül:
Hordja a kábelt rendületlenül
S ha olykor egy-egy holdas éjszakán
Ráül terhével a szörnyű magány,
S a látomások emlékeitől
Dereka már-már megroppanni dől:
Ilyenkor elég egy szempillantás:
A szomszéd hegyen másik óriás,
A harmadik ormon a harmadik
Hordozza látomása titkait.
Egy pillanat, egy közös rezzenés:
A három acélember összenéz.
Testvér — mondja az acélpillanat —
Tudom gyengének lenni nem szabad.
Tudom a mi törvényünk: Állani:
Mi vagyunk a vezeték várai.
Nem tudjuk honnan, nem tudjuk kinek,
De rajtunk megyen át az üzenet.
Az ismeretlen Igét hordja vállunk.
Bennünket ideállítottak. Állunk. Ámen.

(Sík S. Acél ember.)

II. A hit világa

A hit Krisztus csodájának első eredménye. A hit: félelmes, rettenes, elriasztó szó sok modern ember számára. De élet és boldogság szava az egész kereszténység számára. — A próféták, mivel hittek, országokat győztek le. Igazságosságot cselekedtek s kioltották a tűz erejét... Diadalmaskodtak a harcban... (Zsid 11, 33, 34) mondja a világapostol Szt. Pál. Valóban a hit országokat, új világot ád nekünk. Ezáltal a tanítványok új világba lépnek, mint a vándor, aki hosszú sik gyaloglás után először ér a magas hegyre, ahonnan a magaslatok és távolságok szépségében gyönyörködik. A hit új világ: — Isten

világa, amely a mindennapi szürke élet vizét az isteni örömök borává tudja változtatni. Aki igazán hitben és hitből él, az valóban gazdag és boldog.

A hit új világot ad nekünk! Hát nem elég nekünk a nagy kozmosz, a nagy mindenség, amely csodálatos harmóniájával körül zeng bennünket?... Hát nem elég nekünk a mikrokozmosz: a kis világ, a mi emberi létünk kifürkészhetetlen bámulatos világa? Hát bizony nem Testvéreim! Mindannyiunkban él egy új Kolumbusz nyugtalan vágya: kimenni a tengerre: új világot felfedezni... Mert kell még egy országnak léteznie nyugatra"!... Mindnyájunkban új világok felfedezője és meghódítója rejtőzik.

Három világ vesz bennünket körül:

Mindig és mindenütt a *látható* természeti világ csodája csillan szemünkbe „Az egek hirdetik az örökkévaló dicsőségét"... (Zsolt 18,1.) Az emberi szem gyönyörködik a világ szépségében és az emberi szív hálás köszönetet mond érte az égi Atyának, aki nekünk adta: „Hiszek egy Istenben, mennynek és földnek Teremtőjében..."

Eme látható világ mögött egy másik világ húzódik meg: a törvények világa, amely a természet világát fenntartja. A szellemi világ: a *láthatatlan* világ. Hogyan hatolunk be oda? A testi szemeinkkel semmi esetre sem. — Sőt, akkor ismerjük leginkább, ha szemeinket bezárjuk. — Ebbe a világba értelmünk gondolataival tudunk behatolni. — Ez mutatja meg ama örök törvényeket, amelyek fönt a bolygókat pályáikon irányítják, — amelyek szerint tavasz, nyár, ősz és tél váltakozik. Mindazt a törvényt, amit a Teremtő Isten a világba helyezett.

A természet és a törvények világán kívül van egy harmadik világ is: Isten csodáinak világa, a *hit világa.* Oda húz bennünket szívünk csillapíthatatlan vágya. Ahová messzelátóink nem érnek el, ahová repülőink nem jutnak el... oda húz, a mi szívünk... Mindig magasabbra, míg elérünk az örökkévaló, végtelen Isten trónja elé. — Ezt a harmadik országot ki nyitja meg előttünk? Így állt Kolumbusz egyszer a tengerparton. — Tekintete a messzeségbe veszett... Majd megkezdte útját, hogy az új világot felfedezze. — Így vagyunk mi is emberek valamennyien: — Van az értelemnek egy területe, amely örökké kielégíthetetlen marad, ha a végtelent „amelyet titkon érző keble óhajtva sejt" — meg nem foghatja. Ha a parttalan tengert magába nem fogadhatja. — Van a szívnek egy területe, amely örökké békétlen marad, ha a végtelen és örök ki nem tölti, amint Ágoston mondja: „Magadnak teremtettél Uram minket s nyugtalan a szívünk, míg benned meg nem nyugszik".

De hogyan hatolunk be a természetfeletti világba? Nem a szemünkkel! — Nem is teljesen az értelmünkkel. Az ég csillagaihoz nem

vezet létra a földről. Oda csak a hit vezet, amely Isten csodáinak és kinyilatkozásainak csodavilágát nyitja meg előttünk, amely mély, mint a tenger, magas mint az ég és végtelen gazdag és boldog, mint maga az Isten.

Ez Krisztus világa: életének, tanításának, szavainak, műveinek, csodáinak világa. — Ez Isten földi országának az Egyháznak — kegyelmi világa. Ebbe a magas világba csak a hit vezethet bennünket. — Mivel Isten beszél — meghallgatjuk. — Amit mond, elfogadjuk. — Isten szava — királyi szó és a királyi szóban nem kételkedünk.

De mondjátok: Ilyen hit az értelem alárendelését követeli meg. Testvér, ki vagy Te, aki szegény értelmednek ezt az áldozatát nem tudod meghozni? — Olyan különös, e világon mindent elhiszünk: amit az apa és anya, amit a tanár és nevelő, amit az igazi vezetők vagy hamis próféták, amit az újságok és könyvek hirdetnek, olyan könnyen elhisszük. Amikor azonban a végtelen Isten beszél hozzánk, amikor kézen fogva egy új világba akar bennünket bevezetni — a csodálatos kinyilatkoztatás világába, akkor vonakodunk; ahelyett hogy megköszönnénk, akkor kételkedünk, ahelyett, hogy örülnénk, akkor el akarunk futni, ahelyett, hogy letérdelnénk, akkor mindig azt kérdezzük: „Hogyan lehet az?" Ekkor hitetlen Tamások maradunk, ahelyett hogy mondanánk „Én Uram és én Istenem!" (Jn 20,28) Pedig nem helyes! Ha Isten beszél hozzánk, fel kell figyelnünk és alázatosan hinnünk kell, amit mond.

Testvérek! Becsüljük meg a hitet: ne áruljuk és ne tagadjuk meg soha! Akkor sem, ha mások gúnyolják. — Tiszteletben tartjuk más felekezetűek vallásos meggyőződését és nem zavarjuk őket. De elvárjuk, hogy ők se zavarjanak minket. A hitviták nem vezetnek jóra.

„Tudom, kinek hittem" (2 Tim. 1,12) mondjuk az Apostollal alázatos büszkeséggel. Mert hiszünk Krisztusban, a csodatevőben, aki új világot nyitott meg nekünk.

Ó, szent hit, te hozod hozzánk közel azt, ami a nem-hivőtől távol van. Te teszed láthatóvá, ami különben láthatatlan!

„Istenem, ha lényed erős, derítő levegőjét
nem szívja szívem közeledbe merülten,
mint vércse, lecsap reám a lebegő ég,
s fuldoklik lelkem az űrben..." Ámen.

(*József A.*: Töredék)

III. Katolikus vagyok!

Merjünk katolikusok lenni! Katolikusnak lenni nem jelent visszahúzódást! Szent Pál mondja: „Öltsétek magatokra Krisztus fegyverzetét a nehéz napokban" (Ef 6,11). Testvérek! Vegyétek magatokra Isten fegyverzetét! A katolikus jelző nemcsak külső vonás vagy jel! Legbensőbb lényünk kifejezője, hitvallás a tettre! Mit jelent katolikusnak lenni? Katolikusnak lenni annyit tesz, mint *hitvallónak* lenni! Mi a hit? Mit jelent e szó: hinni?

A hit természetfeletti erény, amellyel elfogadjuk Isten tekintélyénél fogva azt, amit Ő kinyilatkoztatott s Egyháza által hinni elénk ad. Röviden: Isten szavát igaznak tartani.

A hit nincs kényünkre-kedvünkre bízva. A hit *szükséges* az örök üdvösségre. „Aki hisz és megkeresztelkedik, üdvözöl, aki nem hisz, elkárhozik" (Mk 16,16). Hit nélkül lehetetlen dolog Istennek tetszeni! (Zsid 11,6).

A hit óriási kincs az ember számára: *útmutató* a földi életben, megmondja honnan — hová? Isten azért teremtett minket, hogy eljussunk Hozzá, eljussunk az örök üdvösségre. A hit messzelátó. A mi véges, földi szemünk sokszor rövidlátó. A hit szemével, a kicsinyes, gyűlölettel teli világból a messze örökkévalóságba látunk! A földi bajjal, szenvedéssel, igazságtalansággal teli világból meglátjuk az örök Igazság, örök Szeretet honát. — A hit legnagyobb *vigasztalónk* a szenvedésben. Ó, hány ember szeméből szárította már fel a könnyet... A hivő ember nem szenved vigasztalás nélkül. Megtudjuk belőle, hogy a szenvedők világszövetségébe mindnyájan beletartoznak. — A szenvedés szelíd pásztor, jó útra hajt sok tévedettet. A szenvedés sokszor hideg zuhany. Ostor Isten kezében, amely kijózanít és a helyes irányba vezet. Ha Krisztussal viseljük a betegséget, a keresztet, sokkal könnyebb lesz. „Mert szegénynek drága kincs a hit, tűrni és remélni megtanít s néki, míg a sír rá nem lehell, mindig tűrni és remélni kell" (Arany.)

Hisszük, hogy Isten beszél a kinyilatkoztatásban. Régen a próféták által, az idők teljességében pedig Szent Fia és küldöttei által. Hiszünk a Háromszemélyű Egy Istenben, Hiszünk az Atyában, égnek és földnek Teremtőjében, a halhatatlan emberi lélek alkotójában. Hiszünk Jézus Krisztusban, az örök Atya örök Fiában, Aki emberré lett Szűz Máriától, a kereszten kínhalált szenvedett és halottaiból feltámadott, és eljön a világ végén ítélni eleveneket és holtakat... Hiszünk a Szentlélekben, Aki megszenteli a világot. Hisszük, hogy Krisztus Egyházat — csak *egyet* — alapított, amely az igazság Sziklája. Hiszünk az egy, szent, egyetemes, apostoli Anyaszentegyház-

ban, amely nem emberi bölcsesség alkotása, hanem isteni alapítású, sziklán álló Egyház. Az Egyház nem választó fal Krisztus és az egyes ember között, hanem összekötő híd lélek és üdvözítő Istene között. Krisztus marad az út, igazság és élet. (Jn 14,6). Az Egyház rámutat erre az útra, hirdeti ezt az igazságot és nyújtja az Élet Kenyerét.

Testvérek! Olvassátok a Szentírást! De ne feledjétek, a kereszténység nem a könyv vallása, nem az isteni igazságok tudása, hanem h i v é s e. Igazi vallás *hitvallás* nélkül nem lehet!

Divatos dolog a vallásos fogalmakat ellaposítani, elvizesíteni. Vegyük tudomásul, hogy aki nem hisz Istenben és halhatatlan lélekben, nem beszélhet vallásról!

Testvérek! Legyünk igazi, hitvalló katolikusok! — akik, ha kell életüket és vérüket is **odaadják hitükért.**

Legyünk hitvalló katolikusok, ne csak a templomban, hanem az utcán is! Ne csak otthon, hanem az iskolában, az egyetemen, a gyárban, a hivatalban is! Ámen.

PÜNKÖSD ÉS PÜNKÖSD UTÁNI VASÁRNAPOK

PÜNKÖSDVASÁRNAP

Olv.: ApCsel 2,1—11.—Evang.: Jn 14,23—31.

I. Az Egyház születésnapja

Az év folyamán különösen három harangszónak van csodálatos varázsa.

A karácsonyi éjféli harangszó a tél csikorgó fagyában is olyan melegen zsong-bong az emberek fülébe. Hívogat gyermeket, felnőttet egyaránt a betlehemi jászolhoz... A húsvéti harangszó örömteli zúgása a megváltott és diadalmas kereszténység hangos himnuszát zengi. Éneklő allelujás körmenetre vonzza a feltámadás hitét valló embereket. A pünkösdi harangszó a Szentlélek eljövetelét és Édesanyánk, az Egyház születése napját hirdeti nekünk...

1. Igen, Testvérek, Pünkösd napja visszavezet bennünket az Egyház nyíló tavaszi kibontakozásába. A Szentlélek tisztító, viharos zúgásából az új, a gazdag, a győzelmes keresztény élet forrásai fakadtak, amelyek patakokká, folyókká és folyamokká duzzadtak és megújították a földi színét... Ahol a kereszténység folyója a történelem folyamán elhaladt, zöldellő fák, virágzó emberi kultúrák teremtek mindkét partján. — Kétezer éve hömpölyög e folyam feltartóztathatatlan erővel. Kristálytiszta vizével ránk is kiárasztja áldását...

2. Testvérek, tisztelettel, szeretettel és csodálattal tekintsünk Pünkösd napján Édesanyánkra, a katolikus Anyaszentegyházra, a Szentlélek mátkájára. Kedves szokás, hogy szüleink, szeretteink születésnapját különös figyelemmel, bensőséggel szoktuk megülni. Most mindnyájunk közös Édesanyjának, az Anyaszentegyháznak a születése napján tegyünk egy szál pünkösdi rózsát Édesanyánk lába elé legalább lélekben. Csókoljuk meg forró, gyermeki szeretettel áldó kezét, amely zsenge ifjúságunktól fogva vezet, felemel, vigasztal, erősít és szentségeivel végigkíséri életünket... Mindig velünk van! Öleljük magunkhoz és mondjuk szívből: — Édes jó Anyám, bocsáss meg, hogy annyiszor megbántottalak. Bocsáss meg, hogy annyiszor szégyenkeztem az évezredek folyamán reád tapadt foltok miatt. Most

látom csak igazán, hogy édesanyai szíved mindig megújul, örökké fiatal, modern és vonzó marad... Megígérem születésed napján, hogy ezután örömöd az én örömöm, bánatod az én bánatom, szenvedésed az én szenvedésem és dicsőséged az én dicsőségem lesz.

3. A Pünkösdi Lélek az apostolokat egyenként is megérintette. Mit is olvasunk az Evangéliumban? Zúgó szél töltötte be a házat és tüzes nyelvek képében megjelent közöttük a Lélek „et repleti sunt omnes Spiritu Sancto" (ApCsel 2,4). Mindenkit betöltött a Szentlélek. Micsoda változás! Mintha kicserélték volna őket!... Az egyszerű apostolok különböző nyelveken beszélnek és megszégyenítik a pogány bölcseket. Arabok, krétaiak, zsidók mind-mind saját nyelvükön hallják őket beszélni... A félénk apostolok, akik eddig elcsüggedtek és félelmükben bezárkóztak, most kimennek az utcákra és terekre és bátran hirdetik Krisztust... A gyenge apostolok egyszerre erős sziklákká válnak. Péter és társai, akik előbb elhagyták és megtagadták Mesterüket, most készek korbácsolást, börtönt, sőt halált is elszenvedni Érte. Péter bátran szemébe mondja a zsidók vezetőinek; akik hallgatásra iparkodtak rávenni őket: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint embernek..." (ApCsel 5,29).

Kedves Testvérek! Pünkösd nemcsak a múlt emléke, hanem mai valóság is! A Szentlélek most is hat és működik az egyes emberek lelkében. Amint a szelíd tavaszi levegő és napsugár felolvasztja a tél fagyát s a májusi eső a kopár téli tájat viruló zöldellő élettel népesíti be és csak a hideg sziklákat hagyja kopaszon, hidegen és holtan, — így hat a Szentlélek is. Ahol a jónak hajszálnyi ereit is találja, ahol jó talajra lel, ahol az akarat nem ellenkezik a Szentlélek sugallatával, az ilyen lelket megtermékenyíti, isteni szeretetével felmelegíti, új életet teremt benne. Csak a kemény, makacs, gőgös, hideg szíveket hagyja érintetlenül.

Kedves Testvérek! Hozzánk is szól a pünkösdi Lélek, csak legyen fülünk a hallásra. Hol a lelkiismeret benső, alig hallható suttogásában, — hol a szerencse és jólét napsugaras szakában, — hol a betegség, a szenvedés zúgó, fertelmes viharában, — hol a sírok csendes figyelmeztetésében szól hozzánk.

Forduljunk most hozzá bizalommal: — Jöjj, Szentlélek, a szélvihar képében és lelkem fülledt és áporodott levegőjét tisztítsd meg... — Jöjj, Szentlélek, a tüzes nyelv képében. Árassz meleget a már-már hidegtől gémberedett lelkembe. Gyullassz bennem világosságot, hogy tisztán lássam célomat. Gyullaszd fel bennem szent tüzedet: a szeretetnek szent melegét.

És imádkozzunk az Egyházzal:

Jöjj, Szentlélek Istenünk,
Add a mennyből érzenünk
Fényességed sugarát.

Jöjj szegények atyja te,
Bőkezűség Istene,
Lelkünk fényed hassa át.

Édességes Vigaszunk,
Drága vendég, szomjazunk,
Édes lélekújulás!

Fáradottnak könnyülés,
Tikkadónak enyhülés,
Sírónak vigasztalás.

Boldogságos tiszta fény,
Szállj meg szívünk rejtekén,
Híveidnek napja légy!

Ihleted ha fényt nem ad,
Emberszívben ellohad
Minden érő, minden ép.

Mosd meg, ami szennyezett,
Aszúságra önts vizet,
Orvosold a sebhelyet.

Simogasd a darabost,
Fölmelengesd a fagyost,
Útra vidd, ki tévelyeg.

Add, vegyék el híveid,
Kik hitük beléd vetik,
Hétszeres kegyelmedet. Ámen.

II. Az Egyház emberi arca

1. Három harangszó hat az év folyamán a lelkekre különös varázzsal.

Az első az éjféli harangszó. A fagyos, hóviharos téli éjszakában oly bensőséges meleg szeretettel tölti el az emberek szívét. A kérges, jeges szívek megoldódnak és az éjféli harangszóra a templomba sietnek kicsinyek és nagyok, még azok is, akik máskor — sajnos — nem mennek. A Megváltó születésének örömünnepe a gyertyafényes, csillogó karácsony. — Dicsőség Istennek — békesség embernek!

A második a megváltást hirdető, ujjongó harangszó. A véres nagypéntek, a Golgota és Kálvária után a feltámadás diadalmas ünnepét hirdeti. Erdők, mezők, rónák, városok zúgják harsogják: Krisztus feltámadott! Az élet győzött a halál felett és megnyitotta nekünk is a diadalmas utat az örök élet hona felé...

A harmadik varázslatos harangszó a pünkösdi. A tanítványokat szomorúság fogta el, amikor az Üdvözítő eltávozott tőlük. Féltek. Az ApCsel. (1,14) mondja az apostolokról: „Erant omnes perseverantes unanimiter in oratione cum mulieribus et Maria, matre

Jesu." — Összebújtak és imádkoztak... Féltek az apostolok; hátha a Mester, a lázító elfogása, elítélése, kivégzése után most rájuk, a környezetre kerül a sor. Indokolt volt tehát, hogy bezárkóztak... Egyszerre csak heves szél zúgása hallatszott. Kitárta az ablakokat, s ajtókat, betöltötte az egész házat... Mindnyájukat eltöltötte a Lélek... Micsoda hatás! A gyenge apostolok — bátor hősök lesznek! Kimennek az utcákra, a terekre és szól belőlük a Lélek!... De még hogyan! Csitítják, fenyegetik, korbácsolják, s börtönbe vetik őket. Péter, aki nem sokkal előbb egy szolgálótól való félelmében háromszor tagadta meg Mesterét, most mint az első pápa, a bíróság előtt bátran szemébe mondja a főembereknek: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint embernek!" (ApCsel 5,29).

A zúgó szél megtisztít a miazmától. Száraz gallyakat visz magával. Ágakat tördel, Fákat csavar ki. Az egészséges, életrevaló fák azonban megmaradnak...

2. Pünkösd az Egyház születésnapja. Az Egyház a továbbélő Krisztus... Látható társaság: Isten országa a földön. A keresztség által leszünk tagjaivá.

Milyen is ez az Egyház? — Egy! A történelem folyamán a kereszténység fájdalmasan szétszakadt. (1054, 1517.) — Imádkozzunk egységéért! A II. vatikáni zsinat óta az Egyház a világérdeklődés középpontjába került és a felekezetek közeledése is.

Tőkés, vagyonos Egyház? — A nagy vagyonok szerte a világon megszűntek, de megmaradt az Egyház.

Közjogi Egyház? — A királyi tanácsban, a bíróságban, a törvényhozásban való részvétele mindenütt megszűnt: de megmaradt az Egyház.

Kultúr-Egyház? — A tudományok művelése, az iskolák, az egyetemek felállítása, a művészet fellendülése stb. mind-mind az ő érdeme. Mennyi fehér lap lenne a kultúra történetében az Egyház nélkül! A festészetet, a szobrászatot, az építészetet, a zenét mind ő ihlette évszázadokon keresztül. — Ezek is kiestek kezéből — de megmaradt az Egyház.

A botrányok Egyháza? — Bizony, az Egyház emberi arcán a 2000 év folyamán akadt sok folt, szeplő, hiba és bűn is. Vannak történetében fekete lapok is. Nem tagadjuk. — De ne folyton ezeket nézzük, ezeken rágódjunk! Lássuk meg az Egyház által közölt isteni kegyelmeket, a vértanúk, a hitvallók, a szüzek sázmtalan seregét is! Foltok és szeplők mindig lesznek az Egyház emberi arcán, amíg ember lesz a földön, de nemcsak *ez* az Egyház!

Az Egyház katolikus: egyetemes. Területe az egész világ! Nincs földrajzi határa! — Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek! (Mk 16,15) Ez isteni parancs!

Ma, Pünkösd napján köszönjük meg a jó Istennek, hogy e szent Egyháznak lehetünk tagjai. Arra törekedjünk, hogy a Lélek tüze soha sem aludjék ki lelkünkben. És kérjük Egyházanyánkkal:

Ó Alkotó Lélek, jövel,
És szívünk, lelkünk töltsed el.
Te alkotád a szíveket,
Hozd nékik bő kegyelmedet.

Kit úgy hívunk: Vigasztaló,
Kit ád nekünk az Alkotó,
Te élő forrás, égi láng,
Szent kenet, égből, szállj le ránk.

Gyújtsd meg szemünknek fényedet,
És szállj szívünkbe, Szeretet!
Ha testünk gyarló s lankadunk,
Légy mindig éber gyámolunk.

Űzd messze tőlünk ellenünk,
Szent békességed ad nekünk.
Te járj, vezér, utunk előtt,
Veszélytől védjen szent erőd. Amen.

III. Az ismeretlen Isten

Ma, amikor e virágzó májusi vasárnapon, pünkösd napján a hatalmas római Szent Péter templomtól a legkisebb falusi templomig felhangzik az ének: „Veni Creator Spiritus! — Jöjj, Szentlélek Úristen" — fájdalmasan kell bevallanunk, hogy sok ember előtt ez az Isteni Személy teljesen ismeretlen. Ó, pedig az üdvtörténetben nagyon fontos szerepet tölt be.

1. Már az Ószövetségben olvassuk: „Isten lelke lebegett a vizek felett" (1 Móz 1,2). Szent Cyrill azt mondja, hogy mint a kotlóstyúk, életre keltette az élet csíráját.

2. Az Újszövetség hajnalán megjelent Gábor angyal és mondja a Szent Szűznek: — A Szentlélek száll tereád... és Fiat szülsz (Lk 1,35). — Ismét új élet fakad.

3. Amikor Jézus a Jordán folyóban megkeresztelkedett, galamb

képében jelent meg és szózat hallatszott az égből: „Ez az én szerelmes Fiam, akiben nekem jó kedvem telik" (Lk 3,22).

4. Amikor az Úr boldog feltámadása után a mennybe szállt, ajándékot, vigasztalót ígért nekik: „Ipse vos docebit omnia." — Ő majd megtanít benneteket mindenre (Jn 14,26). — Ó, be járatlanok is voltak a tanítványok az isteni dolgokban!

És csakugyan, pünkösd napján a megígért Vigasztaló heves szél zúgása közben, tüzes nyelvek alakjában megjelent. Az eddig félénk apostolok kiállnak a terekre. Rettenthetetlen hittel és bátorsággal hirdetik az evangéliumot. Vállalnak minden szenvedést, de Krisztus igazságából nem engednek.

Testvérek! Pünkösd édes ajándék nekünk, hiszen a katolikus Egyház születés napja. De születés napja a mi lelki életünknek is! Szent Pál mondja: Nem tudjátok-e, hogy az Isten temploma vagytok és a Szentlélek lakik bennetek? (1 Kor 3,16) — De mi a szomorú tapasztalat? Hány lélekben dőlt össze ez a templom? A Szentlélek először a keresztségben tett Isten templomává. A bérmálásban megerősített. A bűnbánatban a halálból új életre keltett. A betegek szentségében megerősíti a gyenge lelket és vigasztalja. — A papszentelésben a lelket Isten katonájává avatja. A házasságban pedig két lelket elválaszthatatlanul összeköt. A Szentlélek tüze tehát a keresztelői gyertya lángjától a halotti gyertya pislákoló fényéig elkísér.

Ó, milyen nagy szükségünk van a Szentlélek tüzére, ha az örök életre el akarunk jutni. Ez az a fény, amely utat mutat és világít. Hit, amely melegít és éltet. Erő, amely felemel. Víz, amely üdít és tisztára mos!

Testvérek! Pünkösd szent napján fogadjuk meg, hogy mindig a Szentlélek hárfái és tiszta templomai akarunk maradni. Ámen.

IV. Az apostoli tűz

Az egyházi évet három kiemelkedő ünnepkör fonja át: Karácsony: a Megváltó születésnapja, amely a fagyos télben is benső meleggel árasztja el a világot; Húsvét: a Megváltó feltámadásának és az emberiség megváltásának ünnepe, amely az emberiség életében új tavasz kezdetét jelenti; — Pünkösd: a megváltás művének továbbfolytatása a Szentlélek vezetése mellett.

Az apostolok a feltámadt Üdvözítő mennybemenetele után együtt imádkoztak. Zárt ajtók mögött várták a megígért Lelket, amely tíz nap múlva megjelent közöttük.

1. A mennybemenetel után az apostolok az Olajfák hegyéről visszatértek Jeruzsálembe. „Hi omnes erant perseverantes unanimiter in oratione, cum mulieribus et Maria, matre Jesu et fratribus eius" (ApCsel 1,14). Az apostolokkal ott vannak a jámbor asszonyok is. Imádkoztak. Mert imádság, elmélyülés, visszavonulás nélkül nincs komoly eredmény. A magány önismeretre nevel. Kempis Tamás bölcsen mondja: „Quoties inter homines fui, semper minor redii." — A társaság sokszor rombol. — Szent Jeromosnak a magány a paradicsoma és a város a börtöne. „Oppidum mihi carcer, solitudo paradisum."

2. Krisztus mennybemenetele után a tizedik napra zúgó szél töltötte be az egész házat, ahol az apostolok tartózkodtak. Tüzes nyelvek jelentek meg és „repleti sunt omnes Spiritu Sancto." És különböző nyelveken kezdtek beszélni. Az a csodálatos, hogy az apostolok beszédét arabok, krétaiak, zsidók, mindenki saját nyelvén hallotta. Egyesek gondolkozóba estek. Mások pedig kinevették a tanítványokat, mondván: „Tele vannak édes borral." Erre Péter felállt és így válaszolt nekik: — Nem a bor, hanem a Szentlélek ereje van bennünk, attól beszélünk nyelveken. A beszéd után sokan megkérdezték: — Mit tegyünk? — A válasz ez volt: — Tartsatok bűnbánatot és keresztelkedjetek meg Jézus nevében (ApCsel 2,1).

Az egybegyűltek közül kb. háromezren keresztelkedtek meg ezen a napon, Péter beszédének hatására. Az apostolok is teljesen átalakultak. A gyenge apostolok erősen, bátran kiállnak. A félénkek — rettenhetetlenek lesznek... Eddig a zsidóktól való félelemben bezárkóztak. Most kimennek a nyílt utcákra és terekre. Hirdetik bátran a megfeszített és feltámadt Krisztust. Készek Krisztusért verést és börtönt is elviselni. Péter pedig odakiáltja a vezetőknek: „Inkább kell engedelmeskedni Istennek, mint embernek" (ApCsel 5,9).

A Lélek meg volt ígérve: „Consolator" = vigasztaló.

Az erős szél a szentatyák szerint megtisztítja a levegőt, az atmoszférát. A szélvihar hatalmas fákat dönt ki tövestül és épületeket dönt romba... A történelem viharában a Lélek szól. Birodalmakat sodor el. Letörli a bálványokat. Új lendületet ad az elfásult kereszténynek...

A tüzes nyelv az igehirdetés eszköze. A parancs egyetemes: — „Hirdessétek az evangéliumot minden népnek!"

A tűz melegít és világít: felgyújtja az egész világon a szeretet tüzét... Az apostolokat ez a pünkösdi tűz teljesen átalakította, és áttüzesítette! Előzőleg félénkek voltak és bezárkóztak. Az Olajfák hegyén, amikor Mesterüket elfogták, mindnyájan szétfutottak. Péter a szolgáló szavára háromszor is megtagadta őt. Most Péter egyszerre bátran kiáll és fennen hirdeti: — „Tartsatok bűnbánatot!..." És

beszédének hatására háromezer ember rögtön megkeresztelkedik. Íme, a gyenge és félénk apostolok bátrak és hősök lettek!

Azelőtt az apostolok tudatlanok voltak. A legegyszerűbb dolgokat sem értették meg, vagy félreértették. Pünkösd napján egyszerre megteltek tudománnyal. Megszégyenítették a pogány filozófusokat és különböző nyelveken beszéltek.

3. Kedves Testvérek! Ezen a napon, az Egyház születése napján szívből köszönjük meg, hogy tagjai lehetünk Krisztus Misztikus Testének. Emlékeztek még? Mi is vettük a Szentlelket! Először a keresztségben, azután a bérmálás szentségében.

Ha Egyházunkat támadják — és mindenkor támadják — vegyük úgy, mintha személyünkben sértettek volna meg bennünket. Kérjük az Értelem és Erő Lelkét, hogy támadóinknak helyesen és bátran megfelelhessünk.

És most, Pünkösd napján, forrón imádkozzunk azért, hogy a gyűlölet tüze helyett egyszer már a szeretet, a Szentlélek tüze járja át a világot. Ámen.

PÜNKÖSDHÉTFŐ

Olv.: ApCsel 10,34—42,48. — Evang.: Jn 3,16—21.

I. Letargia?

A három nagy ünnep közül Pünkösd van legközelebb szívemhez. Örülök a Megváltó születésének, örülök a megköpdösött, meggyalázott és gonosztevő módjára kivégzett Krisztus dicsőséges feltámadásának, de legjobban örülök a harmadik isteni Személy, a Szentlélek eljövetelének.

Krisztus Urunk feltámadása után 40 napig az apostolok társaságában marad. Tanítja, bátorítja s előkészíti őket a fájdalmas elválásra, a búcsúzásra. Az elválás fájdalmát azonban enyhíti azzal, hogy megígéri nekik: nem hagyja őket árván. Vigasztalót, erősítőt küld hozzájuk, aki velük marad mindvégig.

1. Krisztus Urunk mennybemenetele után az Írás tudósítása szerint a coenaculum termében félénken összebújtak a tanítványok. Állhatatosan imádkoztak. Velük volt a Szűzanya a jámbor asszonyokkal, akik Jézus feltámadását jelentették. Be is zárkóztak félelmükben. Ez jogos és indokolt volt. Tartottak a háborítástól. Arra számítottak, hogy Krisztus követőit egyhamar felszámolják. Jó óvatosnak lenni! — Egyszerre csak mi történik? Váratlanul szélvihar támad. Felszakítja a kis coenaculum ajtaját és ablakát. Friss levegő csapja meg sápadt, aggódó arcukat. Tüzes nyelvek alakjában rájuk száll a Lélek... És mi a hatása? — A szoba mélyéről egyszerre kilépnek az apostolok az utcára és terekre. Hirdetik Krisztust, a megfeszítettet. A gyenge, gyáva apostolokból hősök lettek!

2. Ez a nap az Egyház születésnapja! Ekkor lép be az Egyház a világ színpadára. A Szentlélek tüze megforrósította az apostolok, a tanítványok és a hívek százezreinek szívét. Ez a tűz törvénye: „Ignis numquam dicit: sufficit" (Péld 30,16). A tűznek soha sem elég! Telhetetlen, tovább-tovább harapódzik, amíg csak mindent lángba nem borít. A tűz égni, gyullasztani, melegíteni akar! — Ilyen a lélek tüze is.

3. És milyen a mi mai Pünkösdünk? — Sokszor besavanyodunk, kedvetlenek vagyunk. Letargia, pesszimizmus fog el. Nem lehet tenni semmit, nem érdemes!? Minden mindegy! Hát hol a Lélek bennünk? Vagy kihűlt kemence lettünk? Tele hamuval, vagy csak pislákoló parázzsal? Testvérek, ne tűrjük tovább e *dolce far niente*-t! A pünkösdi szél fújja el lelkünkből a sok évek megszokottsága révén odatapadt hamut. Az imádság forró levegője gyullassza lángra lelkünkben a már-már kialvó parazsat.

Jöjj, Szentlélek Úristen, gyullaszd lángra a hívek, a családok, a papok, az egész Egyház szívét, hogy tiszta, meleg szeretet töltse el és béke uralkodjék egyénben és közösségben egyaránt. Ámen.

II. A szeretet tüze

Az első Pünkösd napján a Krisztustól megígért Vigasztaló, a Szentlélek jelent meg a földön, aki, mint a tavasz, mindent megújított.

Mindössze kilenc nap telt el az Úr mennybemenetelétől számítva. Az apostolok még a jeruzsálemi utolsó vacsora termében tartózkodtak. Kint a város utcái és a templom népes volt különböző nemzetiségű és nyelvű emberek tömegétől, akik az ünnepekre jöttek.

A mennybemenetel után a 10. napon egyszerre csak hirtelen zúgás támadt az égből. Betöltötte az egész házat, ahol az apostolok voltak. Tüzes nyelvek hulltak reájuk s mindnyájan megteltek Szentlélekkel. De nemcsak ők, hanem az egész Egyház, amely az apostolokon nyugodott.

Testvérek, Pünkösd nemcsak történeti emlék! Ma is itt a Lélek. Ama első pünkösdi naptól kezdve állandóan köztünk lakik. Mint szent vihar, körüljárja a földtekét. Mint az igazság és erény égi levegője, megtisztítja a hazugság, a tévely és bűn mérges miazmáitól. Azon az első pünkösdi napon tüzes nyelvekkel az egész világot átölelte és örök szeretettel jegyezte el magával. Most, mint az isteni szeretet égi tüze, lángol állandóan szívünk oltárán. Világít, melegít és tisztít. Íme, ez a tűznek hármas tulajdonsága.

Hol tűz, ott meleg, hol meleg a szív, ott lelkesedés, bátorság, s áldozatkészség. Ott Isten- és felebaráti szeretet tüze lángol.

Ilyen tüzet bocsátott valóban a Szentlélek a földre? — Kérdezzétek meg az apostolokat, akik kevéssel előbb még oly hidegek és gyengék voltak. Vizsgáljátok meg aznapi bátorságukat, lelkesedésüket, beszédeiket és tetteiket! Ezek megadják a választ. Ezután örömmel viselnek minden megvesszőzést, börtönt, sőt a kínhalált is

Érte.. Kérdezzétek meg szent Pál apostolt, vajon mindig élt-e benne ez a melegség, ez a lelkesedés, ez a bátorság, az Isten- és felebaráti szeretet? És most hallgassátok meg feleletét: „Mi szakíthat el minket Isten szeretetétől? Nyomorúság, vagy szorongatás? Éhség, mezítelenség, veszedelem vagy üldözés, vagy kard... ?" (Róm 8,35) Kérdezzétek meg az első keresztényeket, vajon izzott-e bennük a Lélek melegsége, bátorsága és tüze? Vérük és vértanú haláluk megadja a választ. A szeretet, amelyet a Szentlélek az ember szívében gyullaszt, erősebb, mint a mártíromság és halál! — Kérdezzétek meg a milliókat, akik házukat s vagyonukat, a gazdagságot, a fényt, a pompát, a dicsőséget s a világot elhagyják és minden fáradságot, lemondást, nélkülözést magukra vállalnak és minden szenvedést és küzdelmet eltűrnek, mert Isten szeretete a Lélek által elöntötte lelküket. Ez a szeretet, mint égbe nyúló láng, izzásában minden földi tekintetet, mint polyvát, elégetett. Ez a szeretet mindaddig nem hagyja nyugtukat, amíg szívük teljesen meg nem pihen Istenben! Ez a szeretet legfőbb földi boldogságát abban látja, hogy Istent és embertársait szolgálja, szenvedjen értük és tűrjön békével...

Igen, ezek az Egyház igazi szentjei! Nemcsak azok, akiknek neve fennmaradt és ünnepüket az Egyház megüli. Milliók vannak minden helyen és minden időben olyanok, akik nevét csak Isten tudja s akiknek ünnepe csak az Élet könyvében van feljegyezve. Ezeket a szenteket, akiket a világ balgáknak, rajongóknak, s esztéleneknek tart, Isten Lelke szeretetének tüzével megérintette, és mint a föld egyedüli bölcseit, állítja elénk. Megjelölte őket a kiválasztottság jegyével. Szívük vágyát teljesítette. Megkoronázta őket.

Kérdezzétek meg végül, Testvérek, önmagatokat — hacsak a bűn és emberi tekintet nem gátol — vajon a ti lelketekben is izzik-e e melegség, e lelkesedés, e bátorság, Isten- és emberszeretet? Olyan szeretet, amelyet semmi földi eszköz, semmi földi hatalom, csak Isten lelke gyullaszthat fel bennünk? Kérdezzétek meg magatokat, Testvérek, ha jó szándék vezérel, vajon az ima, az elmerülés szent pillanataiban, a lelkigyakorlatok alkalmával, a szentáldozás után érzitek-e azt a melegséget, tüzet, s lelkesedést szívetekben, amely e szavakat váltja ki belőletek: „Uram, kész vagyok, kérj tőlem bármit, akár az életemet is és én odaadom Néked! — Ha el akarod venni vagyonomat, javaimat, amiket összekoptattam, legyen meg a Te szent akaratod. — Ha szüleimet, gyermekeimet, férjemet, testvéreimet akarod, legyen meg a Te szent akaratod. — Ha mindent elveszel, ami lelkemnek kedves, ami szívemhez tapad s ha egyedül, elhagyottan kell élnem s kietlen földön, akkor is, Uram, legyen meg a Te szent akaratod! Szívem minden dobbanása, minden csepp vérem, lelkem minden rezdülése egyedül a Te tiszteletedre legyen szentelve. A föld

semmi hatalma, a pokol minden erőfeszítése sem szakíthat el Tőled! — Benned akarok élni és Benned akarok meghalni! — Tied vagyok életemben és halálomban!" — Testvérek! Ez az a melegség, ez az a lelkesedés, amelyet a Pünkösdi Lélek ad a világnak!...

Jöjj, ó jöjj, Szentlélek Úristen, gyújtsd fel híveid szívét és áraszd reánk szereteted szent tüzét! Ámen.

III. A Vigasztaló

Krisztus Urunk mély szeretettel beszél apostolainak a Szentlélekről! „Én kérni fogom az Atyát és más Vigasztalót ad nektek, hogy veletek legyen mindörökké, az igazság Lelkét, akit a világ meg nem kaphat, mert nem látja és nem ismeri őt. Ti pedig megismeritek őt, mert nálatok marad és bennetek lészen. — A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, akit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre és eszetekbe juttat mindent, amit mondottam nektek. — Mikor pedig eljövend a Vigasztaló, akit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelkét, aki az Atyától származik, ő majd bizonyságot tesz énfelőlem és ti is bizonyságot tesztek, mert kezdettől velem vagytok. — Jobb nektek, hogy én elmegyek, mert ha el nem megyek a Vigasztaló nem jövend hozzátok, ha pedig elmegyek, el fogom küldeni hozzátok. Ki, mikor eljön, meggyőzi a világot a bűnről, az igazságról, és az ítéletről. Tudniillik a bűnről, mert nem hisznek énbennem, meg az igazságról, hogy az Atyához megyek és már nem láttok engem, az ítéletről pedig, hogy a világ fejedelme már megítéltetett. Még sok mondanivalóm volna nektek, de most nem vagytok hozzá elég erősek. Mikor pedig eljövend ő, az igazságnak Lelke, ő majd eligazít titeket minden igazságban, mert nem fog magától szóllani, hanem amiket hall, azokat fogja mondani és a jövendőket hirdeti nektek. Ő majd megdicsőít engem, mert az enyémből veszi és kijelenti nektek' (Jn 14—16).

A Coenaculum termében együtt találjuk a tizenegy apostolt, Máriát, és a szent asszonyokat. Imádkoznak... Hirtelen heves szélvihar támad. Tüzes nyelvek jelennek meg az egybegyűltek fölött. A Lélek szállott reájuk.

A tűz elsősorban *melegít.* — Ahol tűz van, ott meleg is van. Ahol meleg, tüzes a szív, ott van lelkesedés, áldozatkészség, bátorság, Isten- és felebaráti szeretet...

Nézzétek meg csak, Testvérek, az apostolokat: idegenben nem jártak, minden bátorságukat elvesztették, elzárkóztak a rosszindulatú

emberek és ellenségeik elől. A pünkösdi tűz megjelenésével azonban minden megváltozott!...

Szent Pál így nyilatkozik: Mi szakíthat el bennünket Isten szeretetétől? Nyomorúság, éhség, ruhátlanság, veszedelem, vagy halál?... Semmi sem! (Róm 8,35).

Az első keresztényeket ez a tűz viszi a vértanúhalálba! A szenteket a világ balgáknak, rajongóknak, eszteleneknek tekinti. Ez a tűz viszi őket a keskeny és meredek úton fölfelé...

És most, Testvérek, tekintsünk magunkra! Ó, milyen hidegek is vagyunk sokszor! Az ima, az elmélkedés, a lelkigyakorlat, sőt szentáldozás után sem érezzük mindig ezt a tüzet. Pedig ha igazán kitárulunk, ez a tűz bennünket is átjár és lelkesít! — Uram, mindenre kész vagyok Érted!...

2. Pünkösd az Egyház születésnapja. Péter bátran kiáll és hatalommal szól az egybegyűlt néphez... És az Egyház élni, növekedni és erősödni kezd... Az első három század alatt szinte kereszténnyé lett a pogány római birodalom.

Azután jött a népvándorlás. Majd a humanizmus, a reneszánsz és felvilágosodás. Új szellemi nagyhatalmak. És ezek ellenére az Egyház területe az egész világ lett! Hiszen a krisztusi parancs így szól: „Elmenvén az egész világra..."

Ma Szent Péter trónján VI. Pál pápa ül...

Vannak nála talán gazdagabb uralkodók, nagyobb szónokok, ragyogóbb tudósok és mégis... szava hatásosabb a világon, mint bárkié. Osztatlanul figyel fel reá minden nemzet. Tisztelettel, vagy legalább is csodálattal adózik neki minden gondolkodó ember.

XXIII. János pápa a II. vatikáni zsinattal ablakot nyitott az egész világba, hogy azon keresztül új áramlat kerüljön be az Egyház szervezetébe. VI. Pál pápa folytatja nagy elődje útját a kereszténység egységéért, a békéért, a szabadságért és igazságért minden nép számára...

A pünkösdi Lélek vezesse továbbra is Őt, hogy Krisztus tanítása életet és minél több életet adhasson a világnak! Ámen.

IV. Az első pünkösdi deklaráció

Az első Pünkösd napján a félelmükben bezárkózott apostolok feje felett tüzes nyelvek jelentek meg... A világító, a tisztító, a melegítő, a mindent lángba borító tűz a belső tűz, a lelkesedés szimbóluma, amellyel Isten lelke a szíveket gyullasztja fel. A tüzes nyelv utal az apostoli hivatásra, mert az apostol lángoló szavakkal hirdeti az egész világnak Krisztust, a Megváltót!...

1. A szemmel érzékelhető pünkösdi tüzes lángnyelvek hatása azonnal mutatkozott. A félénk tanítványok, az egyszerű galileai halász emberek, akik semmi magasabb kiképzést nem kaptak, — soha idegen országban nem jártak, — soha idegen nyelvet nem tanultak: egyszerre megtelnek bátorsággal, lelkesedéssel, szinte ekszтázisba esnek, idegen nyelveken dicsérik Istent és magasztalják csodatetteit.

A tüzes nyelvek megjelenését kísérő heves szélzúgásra odasereglettek a jóindulatú hallgatók. Ott voltak az idegen zarándokok Ázsiából, Afrikából, Rómából, Perzsiából, Görögországból és csodálkozva hallották az apostolok tüzes beszédét saját anyanyelvükön... De voltak a tömegben rosszindulatú hallgatók is. A farizeusok szemmel tartották a Megfeszített hiveit. Azonkívül ott voltak a felületes emberek, a racionalisták, akik érzéketlenek a teljes valóság és a természetfeletti iránt. Ezek gúnyolódtak az apostolok nem mindennapos lelkesedésén és így szóltak: „Tele vannak édes borral!" Spiccesek. Eláztak egy kissé... De Péter, az apostoli kollégium feje, hirtelen kiválik a tömegből és ünnepélyes deklarációt tart. Kijelenti, hogy nem részegek az apostolok, hiszen még korai az idő, hanem amint Joel próféta megjövendölte, az Isten Lelke áradt szét rajtuk. Azért prófétálnak és tesznek csodákat (ApCsel 2,1).

Kedves Testvérek! Ez a jelenet világtörténeti jelenség: A Krisztustól létesített tanítóhivatal először áll a világ elé nyilvánosan. Az Egyház feje először szól hivatalosan hivőkhöz és nem hivőkhöz. A keresztény igazság hivatalos magyarázata veszi ezzel kezdetét, amelyet azóta 21 egyetemes zsinat és a pápák: Pius, Leó, János és Pál pápák 2000 éve deklarálnak...

Délelőtt 9 órakor még nem lehet berúgni. Amit az összegyűlt tömeg látott, prófétai jóslások beteljesedése. Az emberek láttak, hallottak — és nem hittek!... A félműveltek, akik a legkomolyabb és legszentebb dolognak is ugyanazt a magyarázatát adják, előjoguknak tartják, hogy mindenből viccet csináljanak és gúnyt üzzennek... „Tele vannak édes borral!" — Pedig az idegen nyelveken való szólás és a bábeli nyelvzavar között mély, jelentős különbség található. Az utóbbi esetben gőgös emberek önmagukat keresik és nem értik meg egymást.

Ahol Isten tölti be az emberi szíveket, ott a válaszfal eltűnik ember és ember között és összeköti őket az egy Isten, egy nyelv, egy örök haza...

Kedves Testvérek! Kérdezitek talán: ez csak akkor volt így? Elült talán a szélvihar és eltűntek végképp a tüzes nyelvek? Nincs Lélek? Csak az Ősegyházban volt? — Ó, nem! A népvándorlás korában, a vallásos középkorban, a racionalista újkorban, a kérkedő felvilágosodás korában nem élt-e a Lélek?

Az Egyház ma is él. Ott van a magisterium, a hit és erkölcs dolgában tévedhetetlen tanítóhivatal. Ezt a Szentlélek megóvja minden tévedéstől.

És él a Lélek minden hivőben! Mindenki részesül Benne, úgy, mint az apostolok, a bérmálás szentségében. Ha ezt mi nem látjuk, ha ezt mi nem vesszük észre, nem a Szentlélek hibája, hanem annak a mi érzéketlenségünk és megátalkodottságunk az oka.

Él a pünkösdi Lélek kétezer év óta változatlanul... Engedjük végre, hogy szent tüze minket is felgyullasszon!

Veni Sancte Spiritus! Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 1. VASÁRNAP

Szentháromság vasárnapja

Olv.: Róm 11,33—36.—Evang.: Mt 28,18—20.

I. A nagy titok

A világ tele van titokkal. A nagy természetet még ma is ezer fátyol borítja. Titok az élet is. Azon sem csodálkozhatunk tehát, ha a hit, a vallás is tele van titokkal. Titok a megtestesülés, titok az Oltáriszentség, titok az isteni kegyelem és emberi szabadakarat együttműködése és még annyi más! A titkok titka azonban a Szentháromság. A titok előtt az ész leveszi kalapját és a hitnek adja át a szót.

Mit hiszünk erről? — Már a kis katekizmusban tanultuk, hogy csak egy Isten van. Az egy Istenben azonban három Személy van: Atya, Fiú és Szentlélek. Mindegyik személy: Isten. Isten az Atya, Isten a Fiú, Isten a Szentlélek és mégis, nem három Isten van, hanek csak egy! A három Személy mégis valóságosan, reálisan különbözik egymástól. De a háro mszemély bizonyos kapcsolatban is van egymással. Külön rangsort alkotnak: első az Atya, aki nem származik senkitől. Második a Fiú, aki az Atyától öröktől fogva születik. Harmadik a Szentlélek, aki az Atyától és Fiútól öröktől fogva származik. „Qui a Patre Filioque procedit."

Mind a három egyenlő és örök, mert közös a természetük. Az isteni természet egy, csak a személy három! Másról állítjuk tehát az egyet és másról a hármat. Némi hasonlat: a nap világít és melegít, mégis csak egy nap van. A léleknek is háromféle tulajdonsága van. De a lélek csak egy. Az ember megismeri önmagát, befelé lát és utána megszereti magát. Az Atya elgondolja a Fiút, szeretetre gyúlad iránta: ez a Szentlélek, a signum caritatis.

Ezt a titkot felfogni értelmünkkel nem tudjuk. De az Isten kinyilatkoztatta. Onnan tudjuk. „Én kérem az Atyát és más Vigasztalót fog küldeni" (Jn 14,16).

A Szentháromság megnyilatkozott Krisztus Urunk keresztelése alkalmával. Szózat hallatszott az égből (Atya) és galamb képében

megjelent a Lélek (Lk 3,22). — A Táborhegyen, ahol Jakab, János és Péter volt jelen, Jézus arca fénylett, mint a nap. Két ragyogó alak jelent meg: Mózes és Illés. Péter szólt: „Uram, jó nekünk itt lenni. Ha akarod, csináljunk itt három sátort..." Amikor így beszélt, fényes felhő vette körül Krisztust és szózat hallatszott: „Ez az én szeretett Fiam, akiben nekem kedvem telik. Őt hallgassátok" (Mt 17,5).

Testvérek, tiszteljük jobban a Szentháromságot! — De hogyan? — Gondoljunk arra, hogy a keresztségben a három Isteni Személy nevében lettünk a mennyország örökösei. A feloldozásban is a három Isteni Személy nevében nyerjük vissza az istenfiúság kegyelmét. Mondjuk sokszor napközben: Gloria Patri et Filio et Spiritui Sancto, vagyis: Dicsőség az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek. Tiszteljük a Szentháromságot a keresztvetéssel is, amikor figyelmesen mondjuk: Az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében.

Tertullián, a kiváló egyházi író mondja: — „Amikor bemegyünk és kimegyünk, amikor felkelünk és lefekszünk, evés előtt és evés után, munka előtt és munka után, mi keresztények, a kereszttel jelöljük meg magukat." — Mi is így teszünk? Vagy templom előtt szégyeljük levenni kalapunkat, vagy keresztet vetni? Kitől, vagy mitől félünk?

Hogyan vessünk keresztet? — Mint akiknek lelkében a Szentháromság él!

Az Egyház a Szentháromság nevében kísér utolsó utunkra. „Ha vétkezett is, de az Atyát, Fiút és Szentlelket nem tagadta meg, hanem hitte, buzgón kereste Istent s hűségesen imádta őt, aki mindent teremtett." — „Költözzél ki hát e világból, keresztény lélek! Költözzél ki a mindenható Atyaistennek nevében, aki téged teremtett; Jézus Krisztusnak, az élő Isten Fiának nevében, aki érted szenvedett és meghalt; a Szentléleknek nevében, aki reád kiáradt. Legyen ma nyugvóhelyed az örök békesség honában.

Befejezésül mondjuk mélységes hittel:

„Szentháromságnak életem, halálom,
S testemmel együtt lelkemet ajánlom.
Tégedet imádlak, mindörökkön áldlak:
Oszthatatlan Istenség, Háromságban egy Fölség." Ámen.

II. Istentől Istenhez

(Gondolatok)

Dr. Ley, a náci korszak hirhedt alakja így nyilatkozott „A túlvilági életet örömest átengedjük azoknak, akik e földet siralomvölgynek tartják. Mi az evilági életet akarjuk széppé tenni. E téren nem egyezkedünk. A mennyei üdvösséggel még senki sem tudta megtölteni a gyomrát." (Új Ember, 1947. IV. 22.)

Sík Sándor, a költő így tanít:

„Lássa meg már a két szemed, amit lát:
Minden olyan, mintha bizony... pedig hát!
Bolond likból mindenfelől bolond szél:
Érts meg már, hogy okosabbra születtél.
Egész világ elvesztette az eszét;
Akit szeretsz, fogd meg annak a kezét,
Kevesekét, okosakét, melegen:
Vagyunk azért emberek is elegen."

* * *

Ha a vitatkozó, komor, tépelődő és elkeseredett, korlátolt tudósok közé beállítunk egy kis iskolás gyermeket s megkérdezzük: miért vagyunk a földön, — sugárzó arccal és csillogó szemmel feleli: „Azért vagyunk a földön, hogy Istent megismerjük, szeressük, Neki szolgáljunk és ezáltal üdvözüljünk."

Igen, az emberben kiolthatatlan vágy él a személyes boldogság után, amit itt meg nem találhatunk. — A természettudomány azt mondja, ahol szem van, ott világosságnak is kell lennie. Ahol fül van, ott hangok is vannak. Ahol bendő, gyomor van, ott fű is található. Ahol a fajfenntartás ösztöne van, ott más is található. Szóval minden szervnek, minden természetes hajlamnak van tárgya, mert a természet nem hazudik. — Csak az emberben lenne hazugsággá a kimondhatatlan éhség a boldogság után? — Istentől — Istenért — Istenhez! — Ez az ember útja. „Isten a szeretet." Minek teremtettél volna, Uram, ha nem szeretetből? — Isten végtelenül gazdag és boldog, nem szorul senki társaságára. A teremtés egyedüli célja, hogy boldogságát másokkal is megossza!

„A világ egy csók: a Teremtő csókja.
Ez a világ egy ölelés: a Teremtő ölelése.
Ez a világ az Isten bőkezűségének szikrázása,
ragyogása, tükröződése, kiömlése, gátszakadása."

Isten millió színű világot teremtett; millió és százmillió élőlény nyüzsög. Micsoda méretek a világmindenségben?! Csak a vak nem látja! Az Uranus 15-ször, a Szaturnus 100-szor, a Jupiter 1320-szor, a Nap pedig kereken egymillióháromszázezerszer nagyobb a Földnél. A tündöklő Sírius pedig kb 2-szer nagyobb, mint a Nap!

A Nap és a Föld távolsága kereken 150 millió km. Ha egy repülőgép 500 km-es óránkénti sebességgel halad, folytonos repüléssel 34 esztendő alatt érne a Napba. De ez kis távolság! Az égitestek távolságát fényévvel mérik: a fény terjedési sebessége háromszázezer km. másodpercenként. A földön nem lehet lemérni, a fény ugyanis egy másodperc alatt hétszer kerülné meg a földet! Nyolc és félperc kell ahhoz, hogy a Nap fénye a földre jusson. Legközelebbi állócsillag a nap után a Proxima Centauri nevű csillag. Ennek fénye négy év és két hónap alatt ér a földre. (Egy fényév = 9,4 billió km).

De ne folytassuk! Milyen hatalmas a világ s benne milyen icike-picike is az ember! — És milyen csodás a mikrokozmosz világa! Az atomok, elektronok csodálatos birodalma. Az atomrobbantás mennyi titokról lebbenti fel a fátyolt! — Isten nagyságát hirdeti az ég.

„A mennybolt vallja kezei művét" kiált föl a zsoltáros (Zsolt 18,2). Csak térdenállva lenne szabad Isten nevét megemlíteni.

„Isten, kit a bölcs lángesze fel nem ér,
Csak titkon érző lelke óhajtva sejt...
Lépted világit, mint az égő
Nap, de szemünk bele nem tekinthet
Te hoztad a nagy minden ezer nemét a semmiségből,
A Te szemöldököd ronthat s teremthet száz világot,
S a nagy idők folyamit kiméri" (Berzsenyi D.)

* * *

Kevély ember, miben kevélykedel? — Igen, a világmindenség, az universum csodás himnuszával, elképzelhetetlen szimfóniájával, az ásvány-, növény- és állatvilág harmóniájával szüntelenül zengi Isten dicsőségét. Ennek az óriási zenekarnak a karmesterei az angyalok és emberek.

Az ember is csodálatos kis világ! Testét szüleitől, lelkét közvetlenül Istentől kapja. A híres vitaminkutató azonban csodálatosképpen boncolás közben nem találta meg a lelket.

Az értelem különbözteti meg az embert a többi állattól, az „én" tudat. Állat még soha sem mondta, hogy: én. Kant mondta: „Ha a lovam kiejtené e szócskát: „én", leszállnék a hátáról és kalapot emelnék előtte." Az állat és ember között a szellem világa áthidalhatatlan válaszfalat emel. Az eszesség folyománya az akarat. „Ignoti nulla

cupido." Amit nem ismerünk, arra nem is törekszünk. Az egész élet az akarat próbája. *Schiller* szerint az ember angyal és állat ötvözete. Sajnos, minduntalan érezzük a kettősséget. — Az állatot az önfenntartás és fajfenntartás ösztöne kormányozza. Az emberben is megvan ez: az önfenntartás ösztöne: a táplálkozás, a mozgás, a vagyonszerzés, a védekezés, az önállósági igény. A fajfenntartás ösztöne: ebből is — mint minden szenvedélyből — erény is fakad, a tisztaság erénye.

Az emberi természet az áteredő bűn miatt beteg. Ezt tudomásul kell venni! Az érzéki, a testi vágyak át akarják venni a hatalmat, diktatúrára törnek — a lélek ellen. Az emberben állandó küzdelem folyik. Az értelem elhomályosodott, az akarat elgyengült. Szent Pál megállapítja: Más törvényt látok tagjaimban... — Miért?

A feleletet Krisztus adja. Az eredeti bűn által az ember elvesztette boldogságát, a föld siralom völgyévé vált. De az Úr megkönyörült és Krisztust, a Megváltót küldte. Ő mutatta meg a síron túl kezdődő igazi, boldog életet és az odavezető úthoz a Szentlelket küldte vezetőnknek.

Testvérek, higgyünk a Szentháromságban, mert ebből a csodálatos világból a még csodálatosabb, síron túli világba a Háromszemélyű egy Istenben való hit vezet. Ámen.

III. Áldott Szentháromság

1. A Szentháromság titkába betekinteni nem lehet.

Ki az Isten? — Ősrégi kérdés. Minél mélyebben hatolunk a kérdésbe, annál nehezebb emberi nyelven kifejezést adni ennek. A szó, a nyelv cserben hagy minket.

Titkok világa veszi körül az embert; minél inkább előre halad, annál több titokzatos kérdés mered eléje.

A tudomány belevilágít sok sötétségbe, pl. az atomerő csodálatos világába. Mennyi áldás, de mennyi átok és pusztulás is járhat a nyomába! — Az ember keze több ezer, sőt millió kilométerre küld rakétákat, amelyek a világűrt kutatják...

Az igazi tudomány: Isten szava! Az igazi tudomány imádkozik. Mindent nem tudunk kikutatni, mindent nem tudunk megismerni, szavakba foglalni. *Berzsenyi* Dániel, nagy költőnk így fejezi ki ezt az igazságot: „Isten, kit a bölcs lángesze föl nem ér, csak titkon érző lelke óhajtva sejt, léted világít, mint az égő nap, de szemünk bele nem tekinthet."

Isten végtelenül nagy. Milyen Isten lenne az, akit az emberi ész

felfogna? — Szent Pál szerint most csak tükörben látunk, ott majd színről-színre (1 Kor 13,12).

2. E titok előtt le kell térdelni. Az alázatos térdelő hit vezet a Háromszemélyű Istenhez.

Ha Krisztus ki nem nyilatkoztatta volna, nem jöttünk volna rá. Jézus megkeresztelésénél így szól az Atya az égből: „Ez az én szeretett Fiam." A Szentlélek pedig galamb képében szállt Jézusra (Lk 3,22).

Az Üdvözítő mennybemenetele előtt így szólt: „Elmenvén, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya, Fiú és Szentlélek nevében" (Mt 28,19). Búcsúbeszédében pedig ezt mondja: „A Vigasztaló pedig, a Szentlélek, akit az Atya az én nevemben küld, az majd megtanít titeket mindenre" (Jn 14,26).

Szent Polykárp, az apostolok tanítványa, ezzel a végső fohásszal halt meg a máglyán: — Dicsőítelek, Uram, mindenben, áldalak és magasztallak Téged örökkévaló szent Fiaddal, Jézus Krisztussal, akivel Neked és a Szentléleknek dicsőség mindörökké.

Xavéri szent Ferenc röpimája volt: O sanctissima Trinitas! — Ó legszentebb Háromság! — Tengeri viharban, végveszélyben ez az imádság mentette meg őket: „Nagy Isten, Atya, Fiú és Szentlélek, könyörülj rajtunk." És a szentnek erre az imájára a vihar lecsendesedett.

Számunkra, hivő katolikusok számára, minden áldás az imádandó Szentháromság hitéhez fűződik. Minden imádság a Szentháromság nevében kezdődik a keresztvetéssel. Zsoltárok, himnuszok pedig a Dicsőséggel végződnek. Ha keresztel, ha bérmál, ha bűnöket bocsát, vagy az egyházi rendet adja fel az Egyház, ezt mindig a Szentháromság nevében teszi. Azért imádkozzuk élő hittel:

Kiben élünk, mozgunk s vagyunk,
Ó, teljes Szentháromság!
Minden kincsünk és jutalmunk,
Véghetetlen nagy jóság!
Add nekünk békédet,
Árassz ránk bőséget,
Lelkünknek üdvösséget.

Dicsőség a szent Atyának,
Ki semmiből teremtett,
Dicsőség ő egy Fiának,
Ki vérével megmentett,
Kettőtől származó
Szentlélek Istennek,
Háromságban Egységnek." Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 2. VASÁRNAP

Olv.: 1 Jn 3,13—18. — Evang.: Lk 14,16—24.

I. Az Anyaszentegyház

A terített asztal, a lakoma: az Egyház. Ide hív Isten mindenkit. Mi az Egyház? Azoknak a híveknek a társasága, akik ugyanazt a hitet vallják, ugyanazokkal a szentségekkel élnek és ugyanannak a római pápának a főssége alatt állnak. Az Egyháznak 500 millió tagja van. — 2000 éves csodálatos hatalom az Egyház, amellyel számolnia kell minden törekvésnek. Vagy barátja, vagy ellensége, de senki sem lehet vele szemben közömbös.

Fontos ismertető jegye az egység: Egy feje van: a római pápa, a 2000 éves vallásnak az őre, Krisztus egyházának legfőbb vezére. Amint a csatában fővezér nélkül szétzüllik a hadsereg, úgy bomlana szét pápa nélkül a katolikus Egyház is. Nem lényeges a nagy tudás, az előkelő származás. Ő Krisztus földi helytartója, a Szentlélek vezeti általa az Egyházat. — „Simon, János fia, szeretsz-e engem? — Te tudod, Uram, hogy szeretlek Téged. — Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat (Jn 21,15). — Akiknek megbocsátjátok bűneiket, meg lesznek bocsátva, akiknek megtartjátok, meg lesznek tartva." (Jn 20,22). — A pápa legfőbb erénye: Krisztus szeretete.

A pápák között voltak grófok, de voltak rabszolgasorból valók is. XIV. Benedek pápa szegény pásztornak a fia, VII. Gergely apja ács, X. Piusé községi levélkihordó, János pápáé földműves.

A mostani pápa nagyon nagy szeretettel van a szenvedő emberiség iránt. Csodálatos ragaszkodással veszik körül. Külföldi útjai alkalmával kitűnt, hogy az egész világ szívből jövő szeretettel van iránta, tekintet nélkül vallási meggyőződésére.

Amikor 500 millió ember szíve együtt dobog, akkor tudja igazán az ember, mit jelent katolikusnak lenni.

1. Az Egyház jó anya, azért mondjuk: Anyaszentegyház. Védi, óvja, vezeti az emberek *lelkét*. Alig hogy megszülettél az Egyház megmosta lelkedet az áteredő bűn foltjától. Nevet adott és védő-

szentet rendelt melléd. — Később, amikor megismerted a bűnt s zavarossá váltak ragyogó tiszta szemeid és hajótörést szenvedett a lelked, az Egyház új erőt adott és ad mindig a bűnbánat szentségében s táplál az Oltáriszentséggel, a mennyei eledellel. Amikor a hitveszély közeleg, megerősít a bérmálás szentségével. S ha eljön az idő, amikor istenhozzádot mondasz a szülői háznak s a magad fészkét akarod megépíteni, megint jön feléd, nászoltárt gyújt s virágoz fel. Megáldja frigyedet, kezdődő új életed boldogságát, amint megáldotta valamikor jó szüleidét. Amikor pedig eljön számodra is az utolsó óra, amikor a halálos ágy kicsinységére zsugorodik össze körülötted ez a teremtett világ, ismét csak ez a jó Anya törli le homlokodról a gyöngyöző halálos verítéket. Megvigasztal és átsegít a halál sötét kapuján Isten színe látására. Az Anyaszentegyház kíséri ki holttetemedet utolsó útjára. Megáldja a sírt, ahol örök álmodat aluszod a boldog feltámadásig. Igen, az Egyház veled van a bölcsőtől a sírig!

2. Az Egyház gondoskodik az emberek testi életéről is. Ki volt az első, aki a múlt század 90-es éveiben felemelte szavát az elnyomott, kizsákmányolt munkásság érdekében? — A katolikus Egyház! XIII. Leó pápa körlevele, a „Rerum Novarum" (1891), XI. Pius „Quadragesimo Onno"-ja 1931) a családi bért, a dolgozók felszabadítását sürgeti. Ugyanezt folytatta XXIII. János pápa „Mater et magistra" (1961) és „Pacem in terris" (1963) körleveleivel. — Az Egyház demokratikus intézmény, a munkások, a szegények Egyháza. Mennyi kórházat, iskolát emelt a szegények gyógyítására és az emberek művelésére! — És mégis mindig gyanakodva néznek Krisztus Egyházára. Azonban ez jó jel. Krisztus előre megmondotta: „Nem lehet a tanítvány különb Mesterénél. Ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak" (Jn 15,20) — Az Egyház jelképe az a bárka, amelyet a Galileai tengeren a hullámok dobáltak. Verheti zápor, zivatar, hányhatják a hullámok, a szélvész ereje, inoghat, recseghet, féloldalra borulhat, utasait megszállhatja a félelem, a rettegés, a kétségbeesés, de maga a bárka, az Egyház fennmarad a világ végezetéig! Az Úr megígérte: — „Íme, én veletek vagyok mindennap!" (Mt 28,20). — „Et portae inferi non praevalebunt!" (Mt 16,18).

Hány ország, hány birodalom tűnt el, amelyről azt hitték: örökre fennmarad. Hol van az asszír, a babiloni, az egyiptomi, a perzsa, a római és török világbirodalom? Hunok, avarok, kelták, gótok, hol vagytok? Hány ország keletkezett az Egyház alapítása óta, amelynek bölcsőjénél ott állott és amelynek sírjába is tekintett? Csak a két világháború között hány trón dőlt össze, köztük olyan hatalmasok, mint a Hohenzollereké, Habsburgoké, az orosz cároké, a kínai császároké, a török szultánoké, a szerb királyé stb. Csak a pápa trónja nem inog egy szikrányit sem! Változnak és eltűnnek országok, né-

pek, királyi, fejedelmi családok, váltakoznak alkotmányok és kormányformák, törvények; csak az Egyház marad olyannak, amilyennek Krisztus alkotta, a világ végezetéig!

Kedves Testvérek! Legyünk büszkék, hogy a 2000 esztendős édesanyának, az Anyaszentegyháznak vagyunk a gyermekei. Szeressük Édesanyánkat s védelmezzük meg, ha bárki is bántalmazni akarná! Hiszen az Egyház ügye nem a papok dolga, hanem mindenkié, aki a katolikus nevet viseli.

Becsüljük meg hitünk vezéreit: a püspököket és a papokat. Az ellenfél nagyítón keresztül nézi a papokban található hibákat, hogy kételyt támasszanak bennetek a hit és erkölcs vonalán. Régi igazság: ha megvered és meggyalázod a pásztort, elszélednek a nyáj juhai. Az ellenfelek nem azt sajnálják, hogy Judás is volt Jézus apostolai között, hanem azt, hogy miért nem volt mind a tizenkettő Judás.

Kedves Testvérek! Ha úgy szeretitek az Egyházat pápájával, püspökeivel és papjaival együtt, mint ahogy az ellenfelek gyűlölik, akkor nem kell félnünk, hogy hűtlenek lesztek Hozzá. És ne aggódjatok soha sem! A pokol kapui nem vesznek erőt rajta!

Kedves Testvérek! Tiszteljétek Isten földi helyetteseit, az egyházi és világi elöljárókat és jó szüleiteket s akkor a szebb jövő útját egyengetitek. Mert tekintélytisztelet nélkül nincsen rend!

De ne feledkezzetek meg Égi Anyátokról, Máriáról sem; az Egyház édesanyjáról. Magányos vándorok vagyunk. Összefogni hát, hogy őseink Máriás-tiszteletével szeressük Édesanyánkat, Magyarország Nagyasszonyát és Patrónáját! Ámen.

II. „Elmenvén az egész világra..."

1. *Világküldetésünk* van. Krisztus azt a parancsot adta apostolainak, hogy az egész világra elmenjenek s minden népet tanítsanak (Mk 16,15), tehát az örömhír a legnagyobb nyilvánosságnak szól. Világküldetése van! Az apostoloknak a „föld savának és a világ világosságának" kell lenniük (Mt 5,13), tehát az új vallásnak nemcsak a magánélet és családi élet kovászának kellett lennie, hanem a nyilvános életben is világítania és hatnia kell és a föld szinét megújítania. Az Egyház hegyen épült város, amely világít messze tájakra. Amint Krisztus részt vett a nyilvános istentiszteleti cselekményeken, elzarándokolt Jeruzsálembe, virágvasárnap fogadta a nép hozsannáját, úgy Egyháza sem valami titkos testület. Kilép kultuszával a nyilvános utcákra és terekre. Amikor Péter, az első pápa, lerázta lábáról

Zsidóország porát, tekintetét Róma világváros felé fordította, ahol az akkori világtörténet útjai találkoztak. Tanítóhivatalát nem a Himalája tetején, nem Afrika homoksivatagában, nem Európa sötét erdeiben, — hanem az akkori világ kapitóliumán ütötte fel.

2. Igaz, a vallás elsősorban az *egyén kapcsolata* Istennel. A hitnek az egyes ember lelkét kell megvilágosítani. Erkölcsi törvényével az egyes ember akaratát kell irányítania. De az egyes ember cselekedete kifelé is kisugárzik. Harmonikus, zárt, jellemes egyéniségre kell törekednünk. A pap is ember! Ne legyünk kétlakiak: kifelé keresztények — befelé liberálisok. Más ruhát lehet viselni otthon és mást az utcán, illetve munkahelyen, — de a meggyőződést nem lehet úgy cserélgetni, mint a ruhát.

3. A vallás üzleti előnyök cégére volt régen. Ma változott a helyzet, de Krisztus szava változatlanul érvényes: „A ti világosságtok világoskodjék az emberek előtt' (Mt 5,16). — „Aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom Atyám előtt, aki a mennyekben vagyon" (Mt 10,32). A keresztény vallás kinyilatkoztatott vallás: nincs az egyén tetszésére bízva!

4. Mit ad a vallás a közösségnek? — Mindenekelőtt tekintélyt; a külső erő nem jut el mindenhová. A tekintély a IV. parancsolaton nyugszik. Ez pedig az első hármon alapszik. Isten tekintélye minden más tekintély alapja. A tíz parancs a közösségi élet alapja.

5. A dogma tisztelete erkölcsi szükségesség. „Erős dogmák teremnek erős népeket" (Faulhaber). Ha Isten szavában kételkedünk, az emberi szó is hamar elveszíti hitelét. A Symbolum Apostolicum, a Credo, amely kétezer év kalapácsütéseit kiállotta, az örök értékű igazságok summája. Az örökké változó mellett kell valami állandónak lennie!

Mit ad még? Engedelmességet a törvényekkel szemben. — A tíz parancs tábláit a sínai hegy gránitjából faragták, mert ez az örök, a változhatatlan, a tartós jogrend alapja. — Vallás és erkölcs szoros kapcsolatban van, mint fa és gyümölcse.

Félelmetesen gazdagok vagyunk az evilági kultúrában és technikában és félelmetesen szegények a másvilágiakban! A geocentrikus és theocentrikus nézet ütközik egymással. Amikor az ember lefelé szegezi tekintetét, a vallás odaszól: „Emberek, magasabbra, nagyobbra születtetek!" — Amikor az élvezettől már fuldokolnak: — „Engedjétek uralkodni a szellemet az érzékek fölött! A lelket a materia fölött. A kötelességet a féktelenség fölött. Quae sursum sunt, quaerite!" (Kol 3,1). A lélek a kegyelem kenyere után áhítozik: a szociális béke és népek békés testvérisége után.

A bürokratizmussal mindig szemben áll a keresztény szeretet.

Egyes kinövéseket meg lehet szüntetni, de a hivatali apparátus hideg marad a keresztény szeretet nélkül.

A háború szörnyű réme, még mindig, mint lidércfény, nehezedik az emberiségre. Az orvosok Orvosa, a világ Üdvözítője képes meggyógyítani a beteg emberiséget. Az Egyház egyedüli szanatóriuma a beteg népeknek!

Testvérek, forduljunk mindig mindenben bizalommal Egyházanyánkhoz és kövessük tanácsait. Ámen.

III. Krisztus titokzatos teste

Dr. Franz Zak St. pölteni püspök nagyböjti pásztorlevelében érdekesen elemzi az Egyház fogalmát és lényegét. A zsinatról — írja a püspök — sokat beszéltek, írtak és vitatkoztak, de mindebben nem mindig nyilvánult meg a kellő szaktudás és az Egyház lényegének a megértése. Ma az Egyházról való felfogás sok olyan torzításával és vágydiktálta elferdítésével találkozunk, amely mind messze jár az Egyház igazi lényegétől. Korunk, amelyben kétségtelenül érvényesül a hasznos és a fogyasztási javak veszedelmes tendenciája, az Egyház helyét gyakran a többi gyakorlati célkitűzésű földi közösség sorában jelöli ki s az Egyházat csak a közvetlenül tapasztalható hasznossága szerint értékeli. Sokak számára az Egyház nem más, mint a kapitalizmus szövetségese, olyan intézmény, amelyben végső soron pénzről van szó. Mások az Egyházban politikai hatalmat látnak, egy államok feletti államot. Ha azonban az Egyház csak politikai tényező lenne, akkor ma nem láthatnánk benne mást, mint sok országban keserves kudarcot vallott intézményt. Zak püspök utal arra is, hogy sokan az Egyházban csak azokat a botrányokat látják, amelyek 2000 éves történelme során előfordultak s amelyek mindaddig elő fognak fordulni, amíg az Egyházban bűnös emberek lesznek. Mások számára megint az Egyház csak kulturális tényező, a művészet és a tudomány őre. E felfogás alapján a pápában múzeumi igazgatót kellene látni. Igaz, hogy a krisztianizálódás mindig civilizálódást és kultúrálódást is jelent, de az Egyház nincs kötve semmiféle határozattal kulturális formához. — Végül pedig az Egyház nem valami egyesület azok vallási igényeinek kielégítésére, akik nem igényelnek tőle mást, mint a feldíszített oltár előtti esküvőt, egy hangulatos temetést és talán a hathatós segítséget az ifjúság nevelésében.

Az Egyház mindezekkel szemben az embereknek Istentől parancsolt és Krisztustól alapított közössége az ember legdöntőbb felada-

tainak teljesítésére. Az Egyház az az üdvözítő intézmény, amelyben Krisztus és minden egyes keresztény együttműködik, hogy kialakítsa az életet, a tulajdonképpeni, a földön túlmutató életet, kialakítsa az Istenhez való viszonyt. Az Egyház Krisztus titokzatos teste.

Igaz, hogy az Egyház e világban van, de nem szabad elvilágiasítani. Az Egyház és a papság nem azonos fogalmak. Minden egyes hivőnek megvannak a jogai és feladatai. Az Egyház Krisztus teste, de nem holtteste. — Ezért az Egyház életét erőteljesen ki kell fejleszteni. Mindenkinek éppen a mai korban tudatában kell lennie rendeltetésének és feladatainak és nem szabad félrehúzódnia azok elől. Amit ma a világ az Egyháztól vár, az nem a pompázatos homlokzatok egyháza, nem a fényes kongresszusok, nagy beszédek egyháza, hanem az *imádkozók*, a *vezeklők* és az *áldozathozók* egyháza. (Vö. Magyar Kurír, 1962. ápr. 13.)

Testvérek, ezt az igaz egyházat iparkodjunk megvalósítani magunkban. Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 3. VASÁRNAP

Olv.: 1 Pét 5,6—11. — Evang.: Lk 15,1—10.

I. A két bűn

1. *Az áteredő bűn tana.* A hit fényénél látjuk, hogy az ember mai állapotában nem az igazi. Az eredeti bűnben elvesztette régi szépségét. Értelme elhomályosodott, akarata megromlott.

Ádám és Krisztus az emberi lét két pillére: az első elvesztette, a második visszaszerezte a kegyelmet. A lélek és a test között a békés harmónia felbomlott, itt maradt a rossz hajlam, a szenvedés és halál a megváltás után is. Ez fájdalmas valóság, amelyet azonban tudomásul kell venni.

A szenvedésnek és halálnak mély értelme van. Azt akarja kiemelni, hogy az egyedül fontos és döntő a lélek szempontjából a kegyelem és nem a földi szerencse. Másrészt az eredeti bűnből származó vágyak és törekvések mindennap, sőt minden órában döntés elé állítanak. Szabadon kell állást foglalnunk, hogy Ádámhoz, vagy Krisztushoz csatlakozunk-e; hogy a régi embert, vagy az újat követjük-e. Szent Pál szerint nova creatura (2 Kor 5,17) vagyunk, mégis felszólít, hogy öltsük magunkra az új embert (Ef 4,24) és vessük le a régit (Kol 3,8). Szabadon kell azzá lennünk, ami már Krisztus kegyelméből elvileg vagyunk.

Az új embert azonban csak a régi ember halála után tudom magamban kiformálni. — *Natura lapsa, natura crucifixa — natura glorificata* ... Az elesett természet keresztrefeszítése hozza meg az új ember megdicsőülését. Útunk Krisztus passióútja, de ez vele már „beata passio" — boldogító szenvedés.

A megmaradt rossz hajlamok figyelmeztetnek, hogy ne bízzam el magam. Éberségre van szükség. Ha nem is tört össze teljesen az emberi természet, mint a reformátorok mondják, de megromlott és Rousseau tiszta, romlatlan természete nincs többé. „Aki áll, vigyázzon, hogy el ne essék" (1 Kor 10,12) — mondja Szent Pál. A „Retoure à la nature" nem oldja meg a kérdést. Már a kisgyermekeknél lát-

juk a hibákat, akiket pedig még nem rontott meg a környezet. — Csak a kegyelem segíthet rajtunk...

Az eredeti bűn tudata megértésre tanít embertársainkkal szemben. Ne törjek pálcát senki fölött. A megromlott értelem és akarat „enyhítő körülménynek" számít cselekedeteinknél... „Tout comprendre c'est tout pardonner."

Rossz hajlamaink ellenére is Krisztusban új emberek lehetünk. Az emberi diszharmonia oka tehát elsősorban az eredeti bűn.

2. *A személyes bűn tana.* Az ember szabad akaratával szembekerülhet Istennel: bűnt követhet el.

Jaspers „Schuldfrage" című könyvében kriminális, politikai, erkölcsi és metafizikai bűnt különböztet meg. Ezek profán fogalmak. Az igazi bűn csak ott van, ahol Isten van.

Mi hát a bűn tulajdonképpen? Sokszor csak szürke jogi fogalmat látunk benne, amely szerint a bűn egyszerűen törvénysértés, Isten parancsainak megszegése. Ez is! De nemcsak ez! A valóságban ennél sokkal több. A bűn igazában eltávolodás Istentől, az élet forrásától — „aversio a Deo". — A bűn elszakadás az atyai háztól. — A bűn az Istennel való barátság megszakítása. — A bűn a krisztusi természetfeletti élet elveszítése. — A bűn éjszaka és sötétség. Rövidzárlat a lélekben! — A bűn a lélek halála...

Aki így látja a bűnt, aki csak egyszer is megsejtette szörnyűségét, az megérti Szent Blankának Lajos fiához, a későbbi francia királyhoz intézett szavait: „Inkább halva lássalak lábaim előtt, mintsem azt megérjem, hogy halálos bűnt kövess el!" Aki így látja a bűnt, az megérti, hogy Kapisztrán Szt. János, Hunyadi jobbkeze, a nápolyi főtörvényszék hajdani elnöke, majd 26 éves korában Perugia kormányzója, elszakadva a világtól, a ferences kolostor ajtaján kopogtat. És amikor a házfőnök csak azzal a feltétellel veszi fel, hogy papír-süveget tesz a fejére, ráírja élete bűneit és visszafelé ülve szamárháton végigmegy azon a városon, amelynek azelőtt kormányzója volt... ezt is meg tudja tenni. De erős tudott lenni Nándorfehérvárnál is!

Hol vagyunk mi ettől, Testvérek? Még talán a primitív népek is megszégyenítenek minket? *Wilhelm Schmidt* világhírű etnológus szerint a legrégibb kultúr-típushoz tartoznak a pigmeusok Ázsiában, Afrikában, Észak- és Dél-Amerikában. És ezeknél a törzseknél milyen bűnfogalmat találunk! A szülői szeretet megsértése, a gyermek átkozása, vagy a szülő bántalmazása a legsúlyosabb bűn az ituri (Közép-Afrika) pigmeusoknál. Az emberi élet kioltása, még az abortus is, szintén nagy bűn (Tűzföld). A sexualis morál szintén magas fokon áll. A házasság előtti tisztaság Malakkában, a Fülöp-szigeti négereknél, a kaliforniai és tűzföldi indiánoknál is megvan. A házasságtörést

még a férfiaknál is sok ősnépnél a legutóbbi időkig és részben most is úgy büntetik, mint a gyilkosságot, vagyis halállal, vagy egyéb nagyon súlyos büntetéssel. A lopás ritkán fordul elő, de nagyon szigorúan büntetik. Mi a gyökere ezeknek az előírásoknak? — Nem pusztán a káros szociális következmények miatt hozták ezeket a rendelkezéseket, hanem a legfőbb személyes Létező, aki az ősatyáknak parancsokat adott, és azok fölött őrködik, aki az égből néz le és lát mindent, az rendelte el.

Ezek a törvények a természet törvényei és nagyjából a tíz parancsolattal azonosak. Ezeknél nincs misszionárius, nincs kereszténység, mégis a természettörvény ugyanazt diktálja.

Nálunk életünkben, a gyakorlatban hogy elmosódik a bűnfogalom. Eszünk és iszunk, beszélünk és cselekszünk, énekelünk és táncolunk, szenvedünk és meghalunk — mintha sem Isten, sem bűn nem volna. Az egyik ember azt teszi, amit a másik. Elhatározásaink, cselekedeteink előtt vagy után nem kérdezzük meg magunkat, bűn-e ez, vagy sem. A technikai rohanás nem enged időt, hogy eszméljünk és tetteink fölött elmélkedjünk. Erkölcsi mérlegelésre a modern ember alig képes. „Gottesunfähig — Sündeunfähig."

Jogos, ami hasznos! Etikánk rugója a hasznossági szempont. Hogyan lehet ekkor bűnre gondolni? Így nem is félünk a bűntől. A tíz parancs sínai kőtáblái elhomályosodnak előttünk. Nemcsak az első három, de vele együtt a többi hét is. Nem egy templomlátogató talán zavarba jönne, ha el kellene őket sorolni... A házasságtörés és válás a legtermészetesebb dolog még katolikus családokban is!? A sexualis kötetlenséget emberi jognak nyilvánítják. Ádám és Éva arról tudták meg, a Szentírás szerint, hogy bűnbeestek, hogy észrevették: ruhátlanok, mezítelenek. Ahol ez utóbbit már nem veszi észre valaki, ott már eltűnt teljesen a bűntudat...

Testvérek, vigyázzunk lelkiismeretünk épségére! A bűn bűn marad, akármi is a közvélemény. A legnagyobb rossz a világon a bűn. Kerüljük el, hogy örök életünk legyen. Ámen.

II. A bűn lélektani gyökerei

(Gondolatok)

A bűn olyan lelki valóság, amelynek az elismerése alapvető a keresztény hitben. A „mysterium iniquitatis" munkálkodik a világban és bennünk is, és ennek a hatalma alól váltott meg Jézus Krisztus. A bűn fogalma, a bűnösség érzése tehát a keresztény tudat szerves

része. Enélkül az érzés nélkül a keresztény hit és gyakorlat, az evangéliumokban foglalt üdvösség egész üzenete és az Egyház rítusai mind teljesen értelmetlenek lennének.

1. A Szentírás tanítása szerint a bűn alapjában véve szembeállás Istennel. A bűnös Isten előtt áll és vele szemben ismeri el bűnösnek magát. Végső fokon csak Istennel szemben lehet bűnösnek lenni. Ezt úgy kell értenünk, hogy a bűn megismerése korrelatív Isten fölismerésével. Minél világosabban jelenik meg a lélek előtt a „tisztaság tengere", annál inkább érzi ez a maga tisztátalanságát. Nagyon igaz az, hogy a bűn nem racionális értékelés tárgya, hanem olyan misztérium, amelyet csak az isteni szentség tükrében fogunk fel és értünk meg. Az Isten és az „Én" közötti végtelen különbség fölismerése a *bűnösség* érzésével jár együtt. Egyrészről a bűn, másrészről a harag és a halál közti kapcsolat mind az Ó-, mind pedig az Újszövetségben világosan megmutatkozik. Megrázó szavakkal írja le szent Pál, hogy aki bűnt követ el, ellenkezésbe kerül Istennel, Isten haragját vonja magára és azoknak a hatalmasságoknak az aggasztó uralmát kell elviselnie, amelyeknek a feje a halál. Halál és ítélet vár a bűnösökre. „Konokságoddal és megrögzött szíveddel csak büntetést halmozol magadra, Isten haragjának és igazságos ítélete megnyilvánulásának napjára... Kín és gyötrelem minden embernek, aki gonoszat tesz..." (Róm 2,5—9).

2. Az evangéliumok a bűn következményét félelmetes realitással írják le. A konkolyról szóló példabeszéd végén így szól az Úr: „Az Emberfia elküldi angyalait. Azok összeszednek országában minden gonosztettet és gonosztevőt és tüzes kemencébe vetik őket. Ott sírás és fogcsikorgatás lesz" (Mt 13,41—42). Ugyanezt mondja a királyi mennyegzőről szóló példabeszédében is (Mt 22,13). Megrendítő drámai formában jelenik meg a bűn büntetése az utolsó ítéletről szóló jövendölésben: „Így szól az Emberfia a balján állókhoz: Távozzatok tőlem, átkozottak, az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült..." (Mt 25,41 skk.). A dúsgazdagról és a szegény Lázárról szóló példabeszéd a pokol kínjait festi meg (Lk 16,23 skk.). Szent Márk evangéliumában az Úr a leghatározottabban óv minden bűntől mert az borzasztó következményekkel jár: „Ha kezed bűnre csábít, vágd le. Jobb csonkán bemenned az életre, mint két kézzel a pokolra jutnod, a kiolthatatlan tűzre, ahol a féreg el nem pusztul és a tűz ki nem alszik. Ha lábad csábít bűnre, vágd le. Jobb csonkán bemenned az életre, mint két lábbal a pokolra jutnod, ahol a féreg el nem pusztul és a tűz ki nem alszik. Ha szemed csábít bűnre, vájd ki. Jobb félszemmel bemenned az Isten országába, mint két szemmel a pokolra kerülnöd, ahol a féreg el nem pusztul és a tűz ki nem

alszik. Mindenkit tűzzel sóznak majd be és minden áldozatot sóval fognak megsózni" (Mk 9,43—49).

A fölsorolt idézetekből világosan kitűnik, hogy az Úr Jézus fokozni akarta a *bűntudatot* és a felelősségérzést. Ezt nyíltan meg is mondja: „Ha nem jöttem volna és nem tanítottam volna őket, nem volna bűnük. Így azonban nincs mentségük bűneikre... Ha nem vittem volna végbe köztük olyan tetteket, amilyeneket senki más nem cselekedett, nem volnának vétkesek" (Jn 15,22—24). A Vigasztalónak pedig, ha paradoxonnak is hangzik, éppen az a speciális feladata, hogy bebizonyítsa a világnak a bűnt: „A Vigasztaló... amikor eljön, vádlóan bizonyítja majd a világnak a bűnt, az igazságot és az ítéletet" (Jn 16,7—8). És pedig azért van ez így, mert a Vigasztaló az Igazság lelke és „ha azt állítjuk, hogy nincs bűnünk.. nem vétkeztünk, hazuggá tesszük Őt..." (1. Jn 1,8—10).

Krisztus eljövetele, élete, halála és tanítása mind a bűntudat elmélyítésének a fokozását vonja maga után. Az emberi élet isteni ideálja Krisztus igazságában lett nyilvánvalóvá és csak a saját igazságunk hiányának a fölismerése ad értelmet az üdvösség művének.

3. A bűntudatnak téves hatása is lehet. A felelősségnek és bűntudatnak ilyen hatalmas fölfokozása láttára önkénytelenül is fölvetődik bennünk a kérdés: nem jelenti-e azt, hogy a bűn elviselhetetlen teher? A bűnös fölfoghatja-e egyáltalán rettenetes helyzetét anélkül, hogy agresszorrá ne válnék, vagy pedig teljesen tönkre ne tenné önmagát? Valóban találunk rá példát, hogy az Isten előtt való bűnösségérzés kiindulópontja volt mások elleni agresszivitásnak. Kain megölte testvérét, mert ennek a cselekedetei jók voltak, míg az övéi rosszak (1, Jn 3,12). Szent Ágoston szerint maga Ádám is úgy próbált megszabadulni bűnösségétől, hogy bűnéért a felelősséget Istenre hárította: „Az asszony, akit nekem adtál, adott a fa gyümölcséből" (1 Móz 3,12). A világtörténelemben az egyik legmegrendítőbb példáját látjuk Néro esetében, aki Róma égése után vadállati kegyetlenséggel és kéjjel fordult a keresztények ellen. (P. Cornelius Tacitus: Annales XV. 38—44.)

A bűnösségnek ez a *kivetítése* azonban nem oldja meg a problémát sem pszichológiailag, sem ontológiailag. — Nem oldja meg pszichológiailag, mert a bűnös nem tud megnyugodni. A lelke mélyén érzi, hogy állandóan hazudik, amikor a saját agresszivitását másra vetíti. Önmagának képzelt ártatlansága szüntelen szemrehányással áll előtte. — Ami az ontológiai probléma-megoldást illeti, itt Szent Pál a legautentikusabb: „Nincs... mentség számodra, bárki légy is, te ember, aki másokat megítélsz. Amikor ugyanis mást megítélsz, önmagadat marasztalod el, hiszen ugyanezt teszed, te ítélkező" (Róm 2,1).

Az agresszivitáson kívül az önmarcangolás, öngyötrés is származhat az elhatalmasodott bűntudatból. Erre klasszikus példa Iskarióti Judás esete. Mikor látta, hogy elítélik Jézust és tettét nem tudja már visszavonni, elment és fölakasztotta magát (Mt, 27,3—5). — De a legnagyobb írók és költők is sokszor választják témául ezt a tragikus állapotot, amelyet a lelkiismeret mardosása idéz elő. A magyar irodalomban talán legmegrázóbban Arany János rajzolta meg a szörnyű bűnhődést Ágnes asszony alakján keresztül, akit a férje vérétől foltos lepedő képe őrületbe kergetett. — Nyilvánvaló, hogy ez sem kielégítő megoldás.

4. Ebből a hatalmas katasztrófából, amit a bűntudat jelent az ember számára, egyetlen kiút van: a *bánat*. De hogyan juthat el az ember a bánatig, amikor rettegésben él Isten előtt? Az ember úgy áll Isten előtt, mint a rabszolga gazdája előtt. Isten az egészen Más, a Mindenható, Akire az ember nem nézhet anélkül, hogy nyomban meg ne kellene halnia. A fokozott bűntudatnak a bánat élményévé való átalakulása nem a félelem lelki fejlődési formája, azért *átfordulásnak* kell történni. Csak így oldódhat föl a lelkiismereti félelem: bánataktusban. Ennek az átfordulásnak azonban van egy elengedhetetlen föltétele: a bűnös meglátja Istenben a szeretetet, a megbocsátást és az irgalmasságot. A bűnösnek abban, akivel szemben áll, föl kell ismernie a megszemélyesedett Szeretetet, aki fölhívja őt az Ő szeretetére. Ennek a felismerésnek Krisztus szenvedése nyitja meg az utat, amely az Ószövetségben már a remény tárgya volt, az Újszövetségben pedig a hit tárgya.

Az üdvtörténet középpontján Isten az Ő végtelen szeretetében kiszolgáltatja magát a bűnösök kezébe. Jézus Krisztusban maga az Isten, aki ítél és kárhoztat, válik hozzáférhetővé a bűnös agresszivitásnak. A bűnös ember, hogy elkerülje Isten előtti bűnösségérzését, Krisztusra vetíti vétkét. Ellene fordítja azt a pert, amelyben tulajdonképpen ő maga a vádlott és Krisztust ítéli halálra annak a bűnnek címén, amelyért ő vétkes „... mert ember létedre Istenné teszed magadat" (Jn 10,33). Abban a drámai összeütközésben, amely az embert szembe állította Istennel, az ember egészen idáig abszolúte alacsonyabb helyzetben volt. És íme, most megváltozik a helyzet: maga Isten szolgáltatja ki magát a bűnösnek és elfogadja tőle a keresztet halált.

Ne beszéljünk itt szükségszerű tisztánlátásról, vagy istengyilkos akaratról. Hiszen maga az Úr Jézus, majd szent Péter figyelmeztetnek, hogy azok az emberek, akik Krisztust elítélték, nem tudták, mit tettek (ApCsel 3,17). Nem marad más hátra, mint amit szent János evangéliuma nyilatkoztat ki, hogy a bűnnek valami titokzatos és sátáni dimenziója van, amely sajátszerűen, mint istengyűlölet nyilvánul meg és Istent ki akarja zárni a létből.

A bűn látszólagos győzedelmeskedése és triumfálása tetőzte be a bűn vereségét és nyitotta meg az utat a bűnösség érzésétől való megszabaduláshoz. A bűnös ember abban, aki a bűn által meghalt, a Szeretettel találkozik, Aki szabadon, önként ajánlkozott, hogy őt megváltsa. A vétkes ember fölfedezi a maga bűnös szándékát, Isten végtelen szeretetét, amely egészen a halálig menő engedelmességben nyilvánult meg és egyúttal fölismeri bűnének mélységét is. Ezzel új uralom kezdődik, amely már nem a törvényé, és a haragé, hanem a szereteté. Lehetséges most már tiszta bűntudat a tiszta Szeretet előtt.

5. Ezzel egyáltalán nem akarjuk igazolni a bűnt és ártatlanná tenni a bűnöst. Csak fölismerjük szerepüket a szenvedésben. A bűn bűn marad, vagyis aminek nem kellene lennie. Közreműködése teljesen negatív és romboló jellegű. A szenvedés minden értéke az irgalmas Szeretettől jön, amely egészen odáig ment, hogy kiszolgáltatta magát a bűnösök kezébe. Ne mondjuk tehát: kellett, hogy a bűnös agresszivitás Krisztusra rakódjék; hanem egyszerűen fölismerjük szent Pállal Isten tudásának és bölcsességének a mélységét, amely megengedte, hogy a bűn eddig eljusson és „Isten hagyta, hogy mindnyájan hitetlenségbe merüljenek, hogy mindenkin könyörüljön" (Róm 11,32).

Így már megérthetjük, hogyan lehetséges a keresztény ember számára az „Én" bűnösségének a fölismerése és a belső bűnösség elfogadása. A kereszten függő Krisztus előtt megérti vétkének a titokzatos mélységét, amely Isten halálát vonta maga után, és a Szeretet végtelenségét, amely elfogadta a halált és megbocsátotta vétkeit. Így lehetséges az Isten előtti Én-bűnösség érzelmi fölismerése, amely egyáltalán nem vezet szorongáshoz. Fölemelheti azt a kegyelem akciója, amely az örömnek, a kiegyensúlyozottságnak mindig élő forrása. Mert az, aki előtt a bűnös áll, irgalmas és maga a Szeretet, Aki Jézus Krisztusban megbocsát.

Van tehát sajátosan *vallási* jellegű szabadulás a bűntudattól és ezt az ember Krisztus keresztje előtt ismeri föl. Az Istenember halálig menő szeretete és megalázkodása láttára megszégyenül önmaga előtt a kevély ember. Itt van az a pont, ahol csak a legelvakultabb gonoszság tud közömbösen elmenni. Ezen a ponton történik meg a legkönnyebben, szinte lehet mondani, szükségszerűen a félelem átfordulása bánatélménnyé. A bűnös itt rákényszerül, hogy alázatosan meghajoljon Isten előtt, belássa és megutálja bűnei gonoszságát, rá merje bízni magát a szent Bíróra és átélje bűnei bocsánatát.

6. A bánatnak a negatív, visszautasító tevékenysége mellett, sőt általa van pozitív, megszabadító és építő funkciója is. Aki azt hiszi, hogy a bánat elgyengít, nyomasztólag és az egészséges életet illetőleg gátlólag hat, az nagyon felületesen lát. A bánat tehát nem valami

patológikus tünet, nem valami „kéjes turkálás saját bűneinkben". Ellenkezőleg: a bánat már tisztán naturális szempontból nézve is a lélek öngyógyításának egyik formája, sőt, egyedüli út elveszett erőinek visszaszerzésére. Vallásos szempontból még több: az a természetes aktus, amelyet Isten a léleknek ajándékoz, hogy az hozzá visszatérjen, ha eltávozott tőle. — Így szól *Scheler* (Vom Ewigen, I. 12. skk. old.): „A bánat elpusztítja a bűn életerejét, ami által az tovább hat;... csak a meg nem bánt bűnnek van az élet jövője fölött determináló hatalma. A bánat a személy életközéppontjából kitépi a motivumot és a tettet, mégpedig a tettet gyökerestül és ezzel lehetővé teszi a szabad, önként való kezdést, egy új élet szűzi kezdetét, amely csak a bánat által megszabadított személyiségből törhet elő. Tehát a *bánat erkölcsileg megfiatalít.*"

A bánat a bűnre irányítja a figyelmet, hogy így a bűnt megfossza hatékonyságától. A bűn legsötétebb hatásai közé tartozik, hogy növekedve, *eltitkolja* magát és eltompítja az iránta való érzéket. Ezzel szemben az alázatosság fokozása a bűn iránti érzéket fokozza, annak objektív elfogadásával, funkcionálisan finomítja, úgy, hogy a kisebb vétségeket is sokszor súlyosnak érzi az ember.

A bánat-aktus magának a véteknek az objektív minősége (qualitas) ellen irányul, és egyáltalán nem a bűnösség-érzés ellen. „A bánat valóságosan megsemmisíti azt a lelki minőséget, amelyet a bűn jelent... Ezzel lehetővé teszi az életnek az új, bűntelen kezdését. A bánat az erkölcsi világ leghatalmasabb önregeneráló ereje." (U. o.)

7. Azonban a bánat önmagában a bűnt nem tudja megsemmisíteni. A bűnt csak Isten tudja megbocsátani. A bánat akkor nyeri meg teljes erejét, ha valaki a bánatélményben egyúttal a *bűnbocsánatot* is átéli, hiszen ezáltal jön létre a keresve-keresett kibékülés. Egyedül ez által találja meg az ember a belső békét és a szív nyugalmát. — A bánattal kapcsolatosan nagyon szellemesen jegyzi meg Scheler: „Félelmetes, hogy az életet csak a bánat sötét és fájdalmas útján tudjuk elnyerni. De az nagyszerű, hogy egyáltalán van számunkra út az élethez." (Vom Ewingen, 50. skk. old.)

Az Egyház tanítása mindig hangsúlyozta a bűntudat ébrentartásának szükségességét. Ezt pedig nemcsak nagy általánosságban értette, hanem bátorít bennünket, hogy konkrétan, a lehető legvilágosabban ismerjük meg személyes bűneinket és rossz hajlamainkat. Bűneinknek ezt a fölismerését és megismerését és megvallását a megbocsátás elengedhetetlen föltételének tanítja: „Ha megvalljuk bűneinket, ő hűséges és igazságos: megbocsátja bűneinket és megtisztít minden gonoszságtól" (1 Jn 1,9). — Az Egyház mindig megkívánta, hogy ez a megismerés részleges és fajlagos (specificus) legyen. Ha valaki csak általános módon ismeri föl, hogy bűnös és a

bűn körülményeit és főbb indítóokait nem vallja be, ez rendes körülmények között nem elég a bűnbocsánathoz. Azzal magyarázhatjuk bűneink pontos ismeretének a szükségességét, hogy a bánat és a megtérés nemcsak az Isten felé fordulást foglalja magában, hanem az aktuális állapottól való elfordulást is. Ha azonban nem ismerjük fel valóságos állapotunkat, Isten felé való közeledésünkből is hiányozni fog a realitás, csupán vágy lesz, vagy puszta álom, amely nem vezet tényleges eredményhez.

8. Az Egyház azt is tanítja, hogy ha bűneink megismerése bennünk marad, ha nem valljuk be, ez sem elegendő. A bűnösség *titokbantartása* is, éppúgy, mint a tudat alá szorítása, *ártó mérget* jelenthet a lélek egészsége szempontjából. Éppen ezért, a legrégibb időtől megtaláljuk ezt a megkövetelt föltételt: „Valljátok meg tehát egymásnak bűneiteket... hogy meggyógyuljatok" (Jak 5,16). Az Egyház a hivők, és a bűnösök társasága és ami a legfontosabb: azok társasága, akik bűnösnek *tudják* magukat. A hit pedig arra tanít, hogy a bocsánat, a gyógyulás, és a kiengesztelés előfeltétele, hogy teljesen elismerjük személyi bűneinket.

A bűnösnek azért kell elismerni azokat a valóságokat, amelyek őt bűnössé teszik, hogy eredményesen meg tudja változtatni viselkedését. A bűnök felismerése jelenti az első lépést a bánat felé, amely pedig elvezet az isteni *megbocsátáshoz.*

A bánat nem helytelen önszeretet terméke! Válasz ez, amelyet az ember ad a Krisztusban megnyilvánult isteni szeretetre. A hitét gyakorló keresztény ember éppen azért, mert teljesen felismerte bűnösségét, védve van attól, hogy másra vetítse azt, ami őbenne sötét. Sőt, az ellene vétők valóságos bűnét is meg kell bocsátania, hogy Isten bocsánatát megnyerhesse. „Bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek... Ha megbocsátjátok az embereknek, hogy vétettek, mennyei Atyátok nektek is megbocsát. De ha nem bocsáttok meg az embereknek, Atyátok sem bocsátja meg bűneiteket" (Mt 6; 12; 14; 15). „Ne ítéljetek, hogy meg ne ítéljenek..." (Mt 7,1—5).

9. Azt is észrevehetjük, hogy az Egyház tanítása mennyire megkülönbözteti a *személyes* bűnöket és az *eredeti* bűnt. Így megóvja tagjait a kollektív tényezők és a személyi bűnösség, vagy felelősség összezavarásától. Az ilyen összezavarás fontos eleme lehet a neurotikus szorongásnak. Az Egyház azt tanítja, hogy a keresztség eltörli az eredeti bűnt és a kegyelem állapotába helyezi a megkereszteltet. Ellenben továbbra is megmarad a vágyak rendetlensége, ami az eredeti bűn következménye. A megbocsátás, a kibékítés és a visszahelyezés útja a keresztény ember számára nem az eredeti ártatlanság álla-

pota felé való képzeletbeli menekülés, hanem Krisztussal egyesülve, a bűn következményeinek teljes elfogadásában áll.

10. Az Egyházban óriási jelentősége van a *szentgyónásnak.* Még ha azt az objektív tényt nem is vesszük figyelembe, hogy a tényleges bűnbocsánat Isten akaratából e szentségi jelhez kapcsolódik, a szentgyónásnak csak tisztán pszichológiailag is óriási jelentősége van. Innét érthetjük meg, hogy a nagy pszichológus J u n g, bár nem istenhivő és az Egyház szertartásait csupán szimbólumoknak tartja, sok beteget térített vissza az Egyházba. Szerinte az Egyház dogmáival és szertartásaival az architípusok lelki hatalmát helyes vágányban vezeti, úgy hogy aki az Egyház parancsait követi, hajótörés nélkül mehet át az életen. „Rendíthetetlenül meg vagyok arról győződve, — mondotta — hogy az emberek mérhetetlen nagy száma a katolikus Egyház kebeléhez tartozik és sehová máshová, mert ott vannak a legjobban és leghasznosabban elhelyezve." Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 4. VASÁRNAP

Olv.: Róm 8,18—23. — Evang.: Lk 5,1—11

I. A hit világa

1. *A homo technicus.*

A technika kutatja a természet titkait. Atommagokat robbant. Olyan hatalmas erőket szabadít fel, amelyek teljesen kicsúsznak az emberi kontroll alól! Atomrakétákkal felszerelt hatalmas tengeralattjárók bújdosnak a tenger alatt. Rakéták röpülnek a világmindenségbe. Műholdak száguldanak a kozmoszban. Az ember körülröpülte a földet és most a Holdba és a Vénuszba készülődik ... A haladás és technika soha nem látott tempója ez!

A modern embernek modern a világképe is. Egészen más, mint a régi emberé. A világ és törvényei kikutatása után megváltozott a mai ember fizikai és technikai világképe. Sok új dolgot felfedeztünk. Nap mint nap újabb technikai csodák tanúi vagyunk.

Az Isten idegennek, távolinak tűnik, még a keresztény ember előtt is. Számol ugyan még az emberiség a prima causa, — a primus motor-ral, de úgy tűnik, hogy csupán hipotézis ez.

A régi szemlélet úgy gondolta, hogy a nap hatalmas lámpás. Könnyű volt elképzelni, hogy ezt valaki kézben tartja.

A modern világkép tény. Számolni kell vele minden további nélkül. A világ igazi megismerése azonban nem fenyegeti a hitet. De lehetséges, hogy a régi, megszokott ábrázolások helyett munka- és fáradságba kerül újakat állítani.

2. Hol a *homo spiritualis?* — A modern ember kevésbé fáradozik azon, hogy választ kapjon legvégső és legmélyebb kérdéseire, hogy mi az élet célja és értelme. Isten és túlvilág, a halhatatlan lélek, erkölcsi normák és törvények, a szellemi értékek nem érdeklik többé. Sokszor a szellemi kultúra területén analfabéta szinten mozog ... Az ember szellemi igénytelenségének szimbóluma a képes újság. Johann Pohlschneider aacheni püspök írja egyik könyvében

(Ein Bischof spricht zu seinen Priestern, Freiburg, 1961.): — Angliába utazva egyik angol útitársa három újsággal ismertette meg; „Az első újság azok számára van, akik olvasni és gondolkodni is tudnak. A második azok részére, akik tudnak ugyan olvasni, de nem tudnak gondolkodni. A harmadik (a képes újság) azok részére, akik sem olvasni, sem gondolkodni nem tudnak." (44. old.) Az ilyen emberek tudományukat a moziból, a televízióból, a sekélyes képeslapokból veszik. A sport- és szépségversenyek egész érdeklődésüket lekötik. A filmsztárok, a boxbajnokok autogrammjait többre becsülik, mint a gondolkodók és kutatók szellemi irományait.

A modern ember fut a szellemtől, fut Istentől, fut az örökkévalóság és halhatatlanság eszméitől. (Max Picard, Flucht von Gott, Herder, 1958, 18.)

Van-e ezzel a felfogással a papnak még hivatása? A vallás, a hit, az Egyház jelent-e még valamit? Nem muzeális emlék már az egész?... Nem fog-e el bennünket is nem az „Untergang des Abendlandes", hanem „Untergang der Religion, Untergang der Kirche" — nyomasztó gondolata? Nem, kedves Testvérek! Szükség van vallásra. Egyházra, papságra! Hessegessük, űzzük el a pesszimista árnyakat. Nekünk van még mondanivalónk, és segítenivalónk a „homo technicus" számára!

A történelem ekéje mély szántást végez. Sok követ, gazt kiforgat onnan és a mélyből a jó földet hozza fel. E szántásba nekünk kell vetni a magot. A pap, a lelkész a technika világa kellős közepén a szellemi világ szövétneke. Az objektív értékskála alapján szóval és tettel a szellem primatusát hirdeti: „terrena despicere et amare coelestia". A pap magas vártáról tekint le az anyagi világra: despicit. Nem megvetés ez, szükség van reá, csupán a helyes értékrend követése a fontos. A pap feladata az emberek tekintetét kitárni, a ködöt, a felhőt eloszlatni, hogy az eget és a sok csillagot láthassuk és azt, aki ezeket alkotta...

A papnak, aki prófétás küldetését teljesíteni akarja ebben a szekularizált világban, a kegyelem és szellem világában kell élnie. Hivő és tudós papnak kell lennie egyszerre!

A modern világ hat a papra is. Amint megkapja a vírusos influenzát, hepatitist és egyebeket: az activismus, a pragmatismus, a technicismus hatása alól sem tudja magát kivonni. Van „sacerdos technicus". Egy újmisés pap, kinek értékes könyvsorozatot ajánlottak fel, — helyette inkább fényképezőgépet és motort kért. — Ezek állandóan úton vannak. *Kempis* mondja: Qui saepe peregrinantur — raro sanctificantur! — Jó a motor, ha filia van, — de ne legyen öncél!

Van „homo spiritualis" is! — Ez is túlzás! Az ilyen ember minden technikát az ördög találmányának tart, bedugja fülét!... — A helyes

út: a közép. A „homo technico — spiritualis" a jövő papja, de csak élő hittel!

3. A keresztény *teremtéstörténet* elsősorban nem világképet, hanem a helyes Istenképet vetíti elénk. (L. Gen első 11 fejezetét.) *A hit egészen más!* Az ember odafordulása ez az egész teremtés fölött álló személyes Istenhez értelmével, akaratával, érzelmével. A hit más, mint a tudományos kutatás! Eredetibb, teljesebb, személyesebb! A tudomány egy szakterület rendszeres kutatásaü A hit *megnyíltság* a személyes Isten és szava felé.

A szakismeret elismerést, tiszteletet, bizalmat, és engedelmességet ébreszt. Hasonló ahhoz az ismerethez, ahogyan orvos édesapa fiát ismeri. Mint orvos, ismeri biológiailag, fiziológiailag; mint atyának, egészen sajátos az ismerete. Jellemző ez a tudomány és hit kapcsolatára is. A tudásnak megvannak a határai. A végső kérdéseket, az eredetet az értelem nyitva hagyja.

A hitet is meg kell *okolni:* hogy mi a kinyilatkoztatás forrásaiban és az Egyház tanításában Isten szavát halljuk; hogy a világ rendjét, mint egy mindenható rendező tevékenységét fogjuk fel.

Ez az elgondolás azonban nem tudja a hit tényét kikényszeríteni. A hit: „donum gratiae", kegyelem, amelyet a keresztségben kaptunk; habitus, készség. Sokan ezért a hit biztonságát gyengébbnek érzik, mint a természettudományi bizonyítékok meggyőző erejét... A kísérleti bizonyítékot minden józan embernek el kell fogadnia. A hitnél mindig megmarad a szabad elhatározás. A hit ugyanis nemcsak felismerés, hanem elismerés. — Azonban a természettudomány is végső alapelveken áll, amelyeket matematikailag és kísérletileg nem lehet bizonyítani (pl. ilyen elv: a valóság megismerhető). — A hitnél a végső alapelv: *Isten tekintélye.*

4. Milyen az én hitem? — A hitnek öntudatosnak kell lennie. Ignoti nulla cupido. Amit nem ismerünk, azt nem becsüljük, nem szeretjük. Újból meg kell tanulnunk hitünket táplálni, erősíteni, megismerni és megszeretni. A fejből és értelemből ismét bebocsátani a szívbe; szeretetté és lelkesedéssé magasztosítani: — hogy élet váljék belőle.

5. Mi az a hitvallás? Hitünk rövid foglalata: *Credo,* Symbolum Apostolicum, Hiszekegy. Testvérek, hallottátok már Bach, Mozart, Liszt miséjében a *Credo* impozáns dallamát? A szívünkben is meg kell zenésíteni. A *Hiszekegyet* imádkozzuk a szentmisében, a szentolvasó elején.

Miért van szükség erre? A *Hiszekegy* a katolikus vallás alapigazságainak rövid foglalata. A hit alapjait a Szentírásból és szenthagyományból merítjük. Ott azonban nincsen rendszerbe foglalva. Ezek Jézus cselekedeteit, tanítását adják, de nem nyújtanak rendszeres tanrendszert. Szükséges volt tehát a hittételek összegezése, rendsze-

rezése, elsősorban a közösségi istentisztelet miatt. Az ember nemcsak, mint egyén áll az Úristen elé, hanem mint a közösség tagja. Ilyenkor nemcsak a közös érzés, hanem a közös hit kapcsolja össze, amely a közös imának alapja.

Credo imádságunk 1600 esztendős. Az I. egyetemes zsinat Niceában, Kis-Ázsiában 325-ben és az I. Konstantinápolyi zsinat 381-ben rögzítette le. Ez az Apostoli hitvallás, mert az apostolok hitét tükrözi.

Szükség van *Credo*-ra, mert e nélkül nem létezhetünk a földi életben. Az édesanya gyermeke bölcsője fölött hisz abban, hogy gyermeke fölnő, azért nem sajnál érte semmi áldozatot. — Hisz az ifjú menyasszony és vőlegény a virágos oltár előtt. Hiszik, hogy holtig kitartanak egymás mellett. — *Credo*-t ír a küzdő ember a keresztre, a szenvedés, a csalódások komor falára. — Ezt írja a földi zarándokút utolsó állomása fölé, a temető portáléjára is.

Testvérek! *Credo* mindnyájunk imádsága, mert a technika csak a csillagok közé visz bennünket, de a *Credo* a világmindenség teremtő és fenntartó Istenéhez. Ámen.

II. Hit és erkölcs

Mit jelent igazán katolikusnak lenni? Katolikusnak lenni annyit jelent, mint *jellem*nek lenni a keresztény erkölcs területén. „Ha tökéletes akarsz lenni, tartsd meg a parancsolatokat!" (Mt 19,17). „A hit jócselekedet nélkül holt" (Jak 2,26). — Isten parancsokat, erkölcsi törvényeket adott az egyéni és társadalmi élet zsinórmértékeként és ezzel az emberi akaratot az isteni akarat alá rendelte. — „Én vagyok a te Urad, Istened." A tíz parancs az erkölcsi törvények „magna charta"-ja, aranybullája. A tíz parancs alapozza meg a keresztény erkölcsi rendet, a keresztény élet- és társadalmi rendet... Nincs más Isten, ne bántsd Isten szent nevét, az Úr napját megszenteljed, a szülők jogait tiszteljed, a szegényt, az elnyomottat, a gazdaságilag gyengét védd, az emberi méltóságot őrizd, keresd az igazságot az enyém és tied között, légy igazmondó, ne kívánd a másét! Ezek az alapelvei minden erkölcsös élet- és társadalmi rendnek!

Vallás és erkölcs, isteni jogok és emberi jogok, Isten-szeretet és felebaráti szeretet a tízparancsolatban elválaszthatatlanul összefonódnak, mint a sínai hegy két csúcsa. Vallás és erkölcs nem választható el sem az egyén, sem a nép életében. Ne mondd, testvér: — Én hiszek, de az élet, az más, hisz emberek vagyunk!

Isten jogai első helyen állnak az első *három* parancsban. A többi *hét* az emberi jogokat összegezi: szülők jogai, szegények és kitaszí-

tottak jogai, a házasság jogai. Az emberi jogokat nem lehet megvédeni, ha Isten jogait tagadjuk.

Sokszor mondják, hogy a kereszténység lényegében felebaráti szeretet. Tévedés! A kereszténység elsősorban *Isten-szeretet* és Istenszolgálat. Aki nem ismeri el az Isten-szeretet törvényét, az nem beszélhet a kereszténységgel való rokonságról. Aki a felebaráti szeretetet a keresztény vallás legelső és egyetlen parancsának tartja, Isten helyett embert állított a vallás középpontjába.

A törvények kívülről nem sokat érnek, ha a lelkiismeret a 4. parancs, a tekintélytisztelet által nincs beiskolázva, hogy a fellebbvalók rendelkezéseit lelkiismeretben meg kell tartani. Nem új törvényekre van szükség, hanem *új lelkiismeretre* a régi törvényekkel szemben.

Viszont a lelkiismereten nyugszik az erkölcsi személyiség, a jellem titka. „Tartsd meg parancsokat: ez az egész ember, ez a legteljesebb személyiség." Ez az erkölcsi jellem nem hajladozik. Nem ingadozik, mint a nádszál. Nem váltogatja színét máról-holnapra.

Katolikusnak lenni azt jelenti, hogy jellem legyünk a keresztény *erkölcs* területén! Jelenti, hogy legyenek alapelveink és ezek egyformák legyenek mind magán, mind pedig nyilvános életünkben! A kompromisszumok sokszor elkerülhetetlenek az érdekek és elvek kiegyenlítésénél. De a kompromisszumok felett ragyognak, mint az örök csillagok, az erkölcsi alapelvek. Meg kell állni ott, ahol isteni tilalomfa mondja: „Eddig és ne tovább!" Az elvekből engedni, lealkudni nem szabad!

A katolikus elveket tisztán és szeplőtelenül akarjuk a gyertyatartóra helyezni. Jellemes, szilárd emberre van szükség minden templomtorony körül. Ezek, mint a kovász, átjárják az egyházközséget, a várost, a falut és megújítják az erkölcsi színvonalat, megújítják a föld színét. A katolikus elvek tisztaságának őre pedig Szent Péter utóda, a római pápa, aki lelkiismereti tekintély minden katolikus előtt.

Kedves Testvérek! Nézzünk jó mélyen magunkba! Eddig hogyan viselkedtünk? — Hit dolgában tovább jutottunk-e már a kiskatekizmusnál, vagy azt is elfelejtettük már? Mióta az iskolából kikerültünk, volt-e vallásos könyv és szentolvasó a kezünkben?

Jellem dolgában: megtartottuk hiány nélkül a parancsokat? Vagy kikapcsolódtunk halálos bűn által az isteni áramkörből? — Apostolkodunk-e, vagy inkább vegetatív életet élünk, mint akiknek nincs lelke és nem is katolikus? — Ragaszkodunk-e Egyházunkhoz? Érdekelnek-e a pápai megnyilatkozások?

Testvérek! Öltsük magunkra Jézus Krisztust és az Ő erejével merjünk már egyszer igazán katolikusok lenni! Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 5. VASÁRNAP

Olv.: 1 Pét 3,8—15. — Evang.: Mt 5,20—24.

I. Képmutatás

1. Őrizkedjél a hamis farizeusi igazságosságtól! — Miben áll ez? — Külsőségekben, álszenteskedésben! — Igaz, nem öltek meg senkit, de elnyomták az özvegyet és árvát. Alamizsnát adtak, de csak azért, hogy nevet szerezzenek maguknak. Böjtöltek és imádkoztak, de csak nyilvánosan, az emberek előtt.

2. Nincs-e ma is ilyen farizeusi igazságosság? — Vannak, akik imádkoznak, templomba járnak, egy nap háromba is, szentségekhez járulnak, szenteltvizet használnak, buzgós csörgetik az olvasót, skapulárét hordanak, ereklyéket csókolgatnak — hogy mások lássák, hogy feltűnjenek... Ezek kicsiségeket meggyónnak, de a súlyosakat elhallgatják. Gyakran áldoznak, de alig szállt nyelvükre az Úr, már szeretetlen, megszóló beszédet folytatnak... Otthon és munkahelyen áskálódnak, durván szeretetlenül viselkednek...

3. Hová vezet ez a lelkület? — Semmi esetre sem az égbe! Könnyű lenne néhány külsőséggel, egy-két imával odajutni! De Krisztus megmondta: „Nem mindenki, aki mondja nekem: Uram, Uram, megy be a mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi..." (Mt 7,21). — „A hit jócselekedetek nélkül holt" — mondja Szent Jakab apostol (2,26).

4. Az igazi keresztény igazságosság, a valódi jámborság belülről fakad! Az egész embert átfogja. Nem puszta külső vallásos gyakorlatok ismétlése a fontos! Nemcsak a szabályok szigorú megtartása, mert emellett üres lehet a lélek és tele hibával. Nem is az erényes élet rendkívüli, csillogó teljesítménye, még kevésbé a csodás tettek a lényegesek. Az igazi jámborság lényege a szeretet. A keresztény tökéletesség: a szeretet. „Deus charitas est" — Isten a szeretet (1 Jn 4,9). Egyszer megszűnik a hit, a remény, de megmarad örökre a szeretet! Ez a többi erény motorja, egységesítő princípiuma. — Mész és

malter nélkül az épület szétesik. Idegek, izmok nélkül nem használható a test. Szeretet nélkül az erények is széthullanak...

Istenszeretet mindenekelőtt! De ennek konkretizálása a felebaráti szeretet! Szent János mondja: — „Aki azt mondja, szereti Istent, de felebarátját gyűlöli: hazug" (1 Jn 4,20). Valóban! Az evangélium felszólít, hogy ha Istennek kedves áldozatot akarunk bemutatni, előbb ki kell békülnünk felebarátainkkal! (Mt 5,23) — Tertullianus pedig így szól: „Nem lehet az Atya szeretetét megnyerni a testvérek elleni gyűlölettel."

A pogányok megállapítása az első keresztényekről ez volt: — „Nézzétek, hogy szeretik egymást!" — Nézzétek! A hit számukra győzelem, amely a világot és minden szükséget legyőz. Nézzétek! Reményük minden szenvedés, kereszt és halál felett uralkodik! Nézzétek: az Eucharisztia mily hősi lélekkel, hitvallással, vértanúsággal tölti meg őket...

5. És a mai keresztényekről mit szólnának? — *Sadhu Gundar Sing*, egy indus írja: — Egy nap a Himalája mellett egy folyó partján ültem. Kivettem a vízből egy szép, kemény, kerek követ és széttörtem. A belseje száraz volt. Ez a kő már régen a vízben volt, de a víz nem hatolt be a belsejébe. — Éppen így van Európa népeivel is. Évszázadok óta körülveszi őket a kereszténység és áldásaiba meríti. A kereszténységben élnek, de a kereszténység nem hatolt beléjük és nem él bennük! A hiba nem a kereszténységben van, hanem a szívek keménységében! Nincs talán igaza az indusnak? Nem így van sokaknál? Évtizedek óta keresztény katolikus vagy, Testvérem, de még nem csapott meg a kereszténység szele! Nem hatolt beléd! — Ó, ha az Evangélium tüze égne bennünk, mennyire kellene szégyellenünk életünket magunk előtt is! Testvérek, még nincs késő, változtassuk meg magunkat. Ne a külső látszatnak éljünk, hanem bensőnkben legyünk igazi keresztények és a bensőnkből kiáradó szeretettel szebbé tesszük magunk körül a világot. Ámen.

II. Isten a szeretet

(Gondolatok)

Isten a szeretet! — Az evangélium minden sora ezt zengi: Krisztus a szeretet!

Betlehem, Názáret, Kána, Betánia, Golgota, Júdea és Galilea minden helye; a mezők liliomai, a háztetők verebei, a hajladozó kalászok, a Genezáret tavának hullámai, a Jordán vizének habjai, mint kiáltják felénk: — Krisztus a szeretet!

A nyilvános bűnösök, Mária Magdolna, a gyilkos jobb lator, a tékozló fiú, a siketnémák, vakok, poklosok serege mind ezt zengi: — Krisztus a szeretet!

— Tüzet jöttem bocsátani a földre — mondta Krisztus. És ez a tűz fellobbant a félénk, gyönge apostolok szívében, a lánglelkű Pál szenvedélyes lelkében, a vértanúk kiomló vérében, a szentek, a felebaráti szeretet hőseinek megszámlálhatatlan seregében.

„Isten a szeretet és aki a szeretetben marad, Istenben marad és Isten őbenne. — A szeretetben nincs félelem, hanem a tökéletes szeretet kizárja a félelmet, mert a félelem gyötrelemmel jár; aki pedig fél, nem tökéletes a szeretetben. Mi tehát szeressük Istent, mert Isten előbb szeretett minket" (1 Ján 4,16).

* * *

Tolsztoj, a nagy orosz író írja: — Igen, a szeretet!... Ez a lényege a léleknek. Szeretni felebarátunkat, szeretni ellenségeinket, szeretni mindent és mindenkit: ez annyit jelent, mint minden megnyilvánulásban szeretni Istent.

Nem tudunk szeretet nélkül élni. Az még talán lehetséges, valami módon, hogy bennünket nem szeret senki, de az, hogy mi magunk ne szeressünk senkit, az lehetetlenség s tökéletesen ellenkezik az emberi természettel.

* * *

Íróasztal: rajta feszület. A feszület alatt e felirat: „Így szerettelek én téged!" — És te?...

* * *

„Szóljak bár az emberek vagy angyalok nyelvén, ha szeretetem nincsen, olyanná lettem, mint a zengő érc vagy a pengő cimbalom. És legyen bár prófétáló tehetségem és ismerjem bár az összes titkokat és minden tudományt és legyen bár oly teljes hitem, hogy a hegyeket áthelyezzem, ha szeretetem nincsen, semmi sem vagyok. És osszam el bár egész vagyonomat a szegények táplálására és adjam bár át testemet úgy, hogy elégjek; ha szeretetem nincsen, semmit sem használ nekem. A szeretet türelmes, nyájas; a szeretet nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét, nem gerjed haragra, nem gondol rosszat, nem örvend a gonoszságnak, de együtt örvend az igazsággal; mindent eltűr, mindent elhisz, mindent remél, mindent elvisel" (1 Kor 13).

* * *

Legyenek áldva mind, akik
Szívem összetépték.
Ne ingereljen bosszúra
Engem soha kevélység.

Ne érezzem sosem, sosem
Poklát a gyűlöletnek!
Kiket mindenki eltaszít,
Azok szeressenek meg.

Az irgalom szent angyala
Lakozzék e világon,
S a vértanúk jutalma mind
Az emberekre szálljon.

Jöjjön a békekor, melyet
Sok ember sírva vár lenn.
S én is legyek jobb s igazabb,
Mint voltam eddig. Ámen!

(Reviczky Gy.: Imádságom)

PÜNKÖSD UTÁN 6. VASÁRNAP

Olv.: Róm 6,3—11. — Evang.: Mk 8,1—9.

I. Testi kenyér

Milyen szép ez a mai evangéliumi rész! A csodás kenyérszaporítás! Az isteni szeretetnek és gondoskodásnak felemelő példája. Most olvastatja az Egyház, amikor aranykalászos, rengő búzatáblák sárgállnak mindenfelé...

a) A földeken minden évben megismétlődik a csodás kenyérszaporítás, amikor egy búzaszemből 60—70 szem lesz. Sokan lélektelenül megyünk el e mellett a csoda mellett! — Ki adja az elrothadt magnak az erőt, hogy csírázzék, kinőjön és sokszoros gyümölcsöt hozzon? Az ember? — Ó nem! — A Teremtő Isten! — Ki ad a vetésnek esőt, harmatot és napfényt, amely nélkül nincs termés? — Isten, a mindenható!

b) Az évenként megismétlődő csodás kenyérszaporítás Isten jóságának és mindenhatóságának csodája. Mégsem mondjuk csodának, mert Isten a természet erői által hozza létre. Mert megszoktuk és semmi különös benyomást nem tesz már ránk. Ilyen értelemben mondja Szent Ágoston: „A világ kormányzása nagyobb csoda, mint 5000 ember jóllakatása öt kenyérrel. Mégis az előbbin senki sem csodálkozik, az utóbbin azonban igen, de nem azért, mert nagyobb, hanem mert ritkább." (Brev. Nagyböjt IV. vas. III. Noct.).

c) Egy falusi ember ment egyszer egy városi emberrel a ringó búzatáblák között, az ezer színben ragyogó mezőkön keresztül. Az aratási kilátásról beszéltek. A falusi: — „Úgy lesz, ahogy Isten akarja." — A városi: „Igen, falun ezt így mondják, ahol még hisznek Istenben!" — A falusi: „Nem csoda, ha ti másképp cselekedtek a városban. Egész nap nem látjátok az eget. A zakatoló gyárak tömkelegében éltek. Nem néztek soha felfelé, azért nem látjátok a Teremtő Istent. Mi itt falun látjuk Istent és az Ő csodás hatalmát. Ha nem nézünk Rá többé, akkor végünk van!"

1. Becsüljük meg a kenyeret, mint Isten adományát. Egy darab kenyérben benne van az ég és föld, a természet és szellem, Isten és ember. Így nézzünk tehát rá!

Mennyi vér tapadt a kenyérhez a történelem folyamán! A történelem: kenyérharc! „Panem et circenses!" A több kenyér, a nagyobb darab kenyérért! Aki ezt megadja, azt követik ...

Mennyi izzadságba, fáradságba kerül a kenyér! Forró napon aratás, porfelhőben cséplés, éjjel-nappal kemény munka ... Becsüljük és tiszteljük a kenyeret! Gyermekkorunkban, ha leejtettük, szüleink megcsókoltatták velünk. Most is vidéken, nagyon sok keresztény családban, mielőtt megszegik a kenyeret, keresztet rajzolnak rá a késsel.

2. Imádkozzunk a kenyérért! — Ha városi, felvilá,gosodott, illetve félművelt ember falura kerül s hallja, hogy szép időért, vagy esőért imádkoznak, mosolyog. A falusi ember azonban érzi, tudja, hogy teljesen Isten tenyerén él ... — Ha mi megtesszük a magunkét, Isten is megteszi a magáét! Nem olyan természetes az, hogy megvan a mindennapi kenyerünk. Hány embernek nincs meg! Illő tehát, hogy asztali áldással megköszönjük a mindenható Isten jóságos gondviselését.

Ma a gyerekek megtanulnak cigarettázni és elfelejtenek keresztet vetni. Hála a mindennapi kenyérért, a keresztvetés étkezéskor nem bigottság! Ne szégyelljük!

Némelyik vidéken, ha jó bor terem, büszkén mondják: Ez a mi borunk, saját termés! — Ha rossz a bor, akkor így szólnak: — Az Isten most ilyet adott.

3. Legyünk megelégedve a kevéssel is! Ne válogassunk! Ne legyen probléma: mit együnk. „Egyétek, amit elétek adnak" (Lk 10,8) — mondta az Üdvözítő.

4. Testvérek, a testi kenyér mellett, amit a jó Isten sokszor oly bőven ad meg nekünk, jóknak és rosszaknak egyaránt, ne feledkezzünk meg az igazi Kenyérről, lelkünk kenyeréről sem. Az ember test és lélek. Lelkünket is táplálnunk kell, hogy itt, ebben a földi életben megállja a helyét és épen, egészségesen eljusson az igazi, az örök életre.

Kérjük az Urat, adja meg nekünk a mindennapi testi és lelki kenyerünket. Ámen.

II. Mindennapi kenyér

Az Olajfák hegyének azon a részén, ahonnan a hagyomány szerint az Úr Jézus a mennybe felment, 1869. óta a *Pater Noster* templom áll. Ősi hagyomány szerint az Úr Jézus azon a helyen tanította meg apostolait a Miatyánkra. Ennek emlékéül a bejárat előtt készült négyszögű csarnok 32 fülkéjében zománcozott táblán 32 nyelven, 1888. júl. 23. óta magyarul is olvasható a kereszténység közös imádsága: a *Miatyánk*. 2 m magas, 1 m széles táblákra van felírva e gyönyörű ima. A mindig időszerű kérésekkel, többek között ezzel a kéréssel: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma!" (Mt 6,11).

Fölséges hat szó! Ez jutott eszembe most, amikor az evangéliumban a csodás kenyérszaporítást olvastam. Ezeket a bámulatosan szívbe markoló, lelket rezdítő könyörgő szavakat vegyük szemügyre a mai napon.

1. Mi az a mindennapi kenyér? Amikor most kimegyünk a szép, aranyló határba, ahol az érett kalászok bólingatnak felénk búzaszemektől terhes fejükkel, nem is gondolunk arra, hogy más népeknek mi a mindennapi kenyere. Pedig jó ezt szemügyre venni, hogy meglássuk a Teremtő nagyságát. — A legrégibb ember mindennapi kenyere: gyökér, vad gyümölcs volt és nem gabona. Az Ázsiában élő embernek most is mindennapi kenyere a banán, amely sokkal szaporább, mint a búza. — Az eszkimók mindennapi kenyere a fóka. — Észak-Afrika kenyéradó növénye a datolyapálma, amelyért élethalál harcot vívnak. — Az emberiség felének mindennapi kenyere pedig a rizs.

Érdekes, az Üdvözítő nem úgy tanított imádkozni; mindennapi feketénket, mindennapi húsunkat, mindennapi borunkat add meg nekünk ma, hanem csak a mindennapi *kenyérért* kell imádkozni.

2. Ezt a mindennapi kenyeret *kérni* kell a Teremtő Istentől, mert a kalászokat mi nem tudjuk megcsinálni. Az ember csak elveti a magot, azután nem sokat tehet. Lesz-e eső, lesz-e termés — nem az embertől függ.

Milyen érdekes, Testvérek! Az ember tud száguldó autókat gyártani. Az ember tud a levegőben zúgó és sebesen röpülő acélmadarakat szerkeszteni. Az ember tud atomfegyvereket feltalálni, amelylyel könnyen elpusztíthatja az egész világot — de életet adó, mindennapi kenyérnek való búzát nem tud csinálni! Ezt, Testvérek, kérni kell magától az Istentől. Aki a mai evangélium szerint ötezer embert hét kenyérrel és két hallal csodás módon táplált, attól kell kérni a mindennapi kenyeret. — Akinek nem volt hová lehajtania fejét földi életében és tanítványai éhségükben nyers búzát szemezgettek, attól kell kérni a mindennapi kenyeret, mert egyedül ő tudja nekünk megadni.

Ez az Isten olyan csodás módon teremtette meg a világot, hogy a földből jöjjenek a csírák, energiák, magvak és Isten titokzatos rendelkezései folytán a föld mélyéből fakad a duzzadó, dagadó élet.

Mert ne gondoljuk, hogy ez a csodálatos világ, ez a gyönyörű, titokzatos földi élet, természet, szükségszerűen van így. A föld megteremhetné a szükséges tápláló anyagokat anélkül is, hogy smaragdzöld, virágos rét, ezerfajta növény, gazdag gyümölcsfák borítanák a felszínét. Miért ilyen szép a világ? Miért nemcsak gazdag, mint egy raktár, és hasznos és unalmas, mint egy gyár? Miért nyúlnak a havas csúcsok az égbe és miért ragyognak az égen éjszaka a szikrázó csillagok? Mindez azért van, mert Isten végtelenül szeret minket. Nemcsak a mindennapi kenyerünket akarja megadni, hanem a kenyér mellé ad mézet is. A méz mellé megadja a mindennapi rózsákat is. Megadja a mosolyt, a mosoly mellé a meleg szívet. A lelket emelő vonzalmat, a lelkesülést, és kielégülést. Ez az Isten csakugyan nem teremthetett másért, csak szeretetből.

Isten, aki nemcsak ezt a gyönyörű természetet teremtette, hanem ennek a természetnek királyává és papjává az embert tette, — éppen ennek az embernek nem adná meg a mindennapi kenyeret, ha kéri? Ez az Isten, aki mondta, hogy két verebet egy garasért adnak és még sem vész el egy sem Isten akarata nélkül, ez nem becsül sokkal többre minket, embereket? (Mt 10,29). Ez az Isten, aki maga is emberi testet és emberi természetet vett magára, nem tenne meg mindent értünk?

Mit gondoltok, Testvérek, hány búzaszem van egy kalászban? Ki olvasta már meg közületek? Egyszer próbáljátok meg! Én a héten egy kalász szemeit pontosan megolvastam és 54 szemet találtam. Egy elvetett búzaszemből 54 szem! Hát mondjátok, ez nem kenyérszaporítás? Mondjátok, ez nem isteni csoda? Mondjátok, ez nem isteni munka? Nem kell-e térdenállva hálát adni ezért Istennek? Nem vagyunk-e ezerszeres hálára kötelezve Iránta, hogy megőrizte eddig termésünket és nem kell-e minden nap buzgó, esengő szívvel kérni, könyörögni, imádkozni a mindennapi kenyérért?

3. Ha majd ez a búza csakugyan mint kenyér kerül asztalunkra, akkor sem szabad megfeledkeznünk a hálaadó imáról, amelyet még a pogány népek is elvégeznek.

Egy angol kapitány vendégül hívta hajójára az indián törzsfőnököt egész kíséretével együtt. Minden pompás. Ezüst serlegek, drága tányér, válogatott ételek. A házigazda már eszik, de a bennszülött indiánok zavartan néznek egymásra. Nem nyúlnak az ételhez. A kapitány ijedten kérdezte meg a misszionáriust: — Talán nincs ízlésük szerint az étel? Vagy hiányzik valami? — Igen, — felelte a misszio-

nárius — a legfontosabb hiányzik. Ők ugyanis nem nyúlnak addig az ételhez, amíg imádságukat el nem mondták.

És mi, fehér emberek, hogyan állunk a hálaadással? Nem szégyenítenek meg bennünket a bennszülöttek? Hány családban van meg a régi szép szokás: az asztali áldás, amikor a családapa imádkozik étkezés előtt? És hányan keresik fel a szórakozóhelyeket vasárnap délelőtt a szentmiseáldozat helyett?

Ha a rossz idő tönkreteszi a termést, ugye, zúgolódunk, méltatlankodunk és emlegetjük sűrűn Isten szent nevét, de nem imádattal...

Testvérek, imádkozni kell sokat, bizalommal, hálás szívvel: — Add, add meg, Uram, a mindennapi kenyeret.

3. Az ötödik szó a könyörgésben: *nekünk*. Ez a kis szó nagyon fontos a Miatyánkban. Az egész Miatyánk kollektív szeretetre épül és nem önző szeretetre. Nem mondja az ima: Atyám, hanem: *Mi*atyánk! Nem mondja: add *nekem* a kenyeret, hanem: add meg *nekünk*. És ez a szó próbaköve a keresztény felebaráti szeretetnek. Az irigy, önző ember egészen másképp gondolkozik: Adj, Uram, nekem jó termést, de a szomszédomat ne kíméld. Adj, Uram, nekem jó munkaalkalmat, inkább mástól vedd el számomra. Az kínlódhat, hiszen jól rászolgált! — Adj, Uram, nekem egészséget, de a szomszédomnak egyálalán nem árt, ha egy kis betegséggel néha meglátogatod! — Testvérek, hol itt a keresztény felebaráti szeretet?

Az önző emberben nincs igazi felebaráti szeretet. Hiába jár templomba, hiába gyakori áldozó. Szíve gyűlölettel van tele. Kész mindenre, mint Caligula császár. Ez a vérszopó római, aki, ha szép hajú, vagy szép arcú egyénekkel találkozott, lenyiratta hajukat, vagy megcsonkította őket, mert irigyelte és ezért gyűlölte szépségüket és nem tudta elviselni.

Hát nem ilyen az irigy ember? Ha az egyiknek egy darabkával nagyobb a kenyere, a másik már kivenné a szájából! Ha egy lánynak sikerült jól férjhezmenni, akkor főleg falun, a másik még a becsületét is igyekszik elvenni, csakhogy irigységét kielégítse. — Ha egyik gyermeket jobban szeretik a szülei — a másik már odáig van... Az irigy ember mindenkit be akar feketíteni, hogy egyedül csak ő legyen fehér.

Testvérek! Krisztus hitét valljuk mindannyian. Szívjuk magunkba azt a krisztusi szeretetet, amely egyedül ad erőt a megpróbáltatásban. — Szívjuk magunkba azt a krisztusi szeretetet, amely az önző és irigy ember lelkét átalakítja magát feláldozó lélekké. — Szívjuk magunkba ezt a krisztusi szeretetet, hogy tiszta szívvel imádkozhassuk: Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma! Add meg mindnyájunknak, hiszen valamennyien testvérek vagyunk és mindnyájunknak jogunk van a mindennapi kenyérhez.

4. És ha hiába imádkozunk? És ha nem hallgat meg bennünket a jó Isten? — Zúgolódunk és panaszkodunk. Sőt Isten nevét is ajkunkra vesszük, de nem imádkozva.

Testvérek, nem szabad mindjárt elcsüggedni! Sajnos, az emberek ma is olyanok, mint 2000 évvel ezelőtt. A csodás kenyérszaporítás után Krisztust királlyá akarták koronázni. Az volna csak a jó király, aki munka nélkül is ad kenyeret és halat! — De Krisztus elmenekült a hegyre, egyedül...

A mai ember nem éppen ilyen? Nem így imádkozunk-e: — Adj nekem, Krisztus, kenyeret, — akkor hiszek Neked! — Adj nekem, Krisztus, munkát, — akkor bízom Benned! — Adj nekem, Krisztus, bőséges termést, akkor szeretlek Téged! — És ha nem ad, akkor — megszűnik a hit, elenyészik a remény, kihűl a szeretet. Mert hát mi csakis és egyedül a testi mindennapi kenyérre gondolunk. Megfeledkezünk arról, hogy van egy másik kenyér is, amelyből, ha valaki eszik, nem éhezik többé!... Sőt halált sem lát mindörökké! (Jn 6,48). Ez a kenyér, Testvérek, az Oltáriszentség! — Ez az a kenyér, amely a mennyből szállott alá. — Ez az a kenyér, amely Krisztus valóságos teste. — Ez az a kenyér, amely lelkünknek mindennapi kenyere, — amelyből mindenkinek jut megkülönböztetés nélkül. — Jöjjetek, Testvérek, legalább minden első péntek alkalmával. Jöjjetek az isteni lakomához! Vegyétek magatokhoz ezt a mennyei édességgel és erővel teli eledelt!

Lehet, hogy a testet tápláló mindennapi kenyérből sokszor csak kis darabka jut, — de legalább a lelkünket ne hagyjuk éhezni! Ha a test nem kapja meg a mindennapi táplálékot, elgyengül, beteg lesz. — Ha a lélek nem kap táplálékot, az is vérszegény, gyenge, beteg lesz. Tele lesz fekete foltokkal: irigységgel, haraggal, bűnnel.

Pedig, sokkal értékesebb a lélek a testnél! Mit használ, ha az egész világot megnyerjük is, de lelkünknek kárát valljunk?... (Mt 16,26).

Íme, a Miatyánk minden könyörgése mennyi vigasztaló értéket rejt magában. Istentől van életünk, Istentől van testünk, — Istentől van lelkünk. — Istentől van testi és lelki táplálékunk. Tehát Tőle kell kérnünk. — De saját erőnkkel dolgozzunk érte rendületlenül! Ne várjuk, hogy minden az imából fakad. Abból is jön sok áldás — de saját erőnkkel is közre kell működnünk Isten áldásos kegyelmével. Úgy imádkozzunk Testvérek, mintha minden Isten kegyelmétől függne — s úgy dolgozzunk, mintha minden a mi munkánk eredménye lenne! Így lesz meg mindig a mindennapi kenyerünk. Ámen.

III. Lelki kenyér

A mai evangélium olyan mélyen emberi. — A nép követi a Mestert... Eltikkadnak, elfáradnak. A Mester tanít. Az örök élet igéit hirdeti, de az ember, aki testből és lélekből áll, megéhezik.

1. Az éhező embert csodás módon kenyérrel és hallal jóllakatja a szerető, a gondos Krisztus.

Nemcsak igével él az ember. Kell az imádság, kell az önmegtagadás!... De, mint szent János mondja, (1 Jn 4,20), Istenszeretet és felebaráti szeretet szorosan összefügg! — Aki éhező embertársának azt mondja: menj békével, imádkozom érted, — de nem ad neki semmit: hazug (Jak 2,15).

A testnek szükséges a kenyér, a ruha, az üdülés, a pihenés. Örülünk, ha a Balaton és Duna partján napbarnított, vidám, egészséges embereket látunk a szép természet ölén. Kipihent erővel jobban megy a munka, könnyebb az élet.

2. De nemcsak kenyérrel él az ember! Az emberben csodálatos kettősség feszül. A hús, a vér, a test, húzza lefelé. De egy belső erő, a jó, szép és igaz, e csodás háromság vágya felfelé lendíti. A léleknek is táplálékra van szüksége! A léleknek mások az igényei, mások a perspektívái, más a kívánsága: más a boldogsága. — „Mi az, mi embert boldoggá tehetne? Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár, mint özön, e telhetetlen elmerülhet benne s nem fogja tudni, hogy van szívöröm!" (Vörösmarty.)

Csodálatos az emberi szív! Egy öklömnyi kis húsdarab! Ha az egész világot örömeivel, gyönyöreivel és gazdagságával eléje teszem, nem telik meg vele. Olyan találóan mondja Szent Ágoston: „Magadnak teremtettél, Uram, minket és nyugtalan a mi szívünk, míg benned meg nem nyugszik."

3. Csodálatos kenyérszaporítás! Csodák vesznek körül bennünket. Amikor a dolgos ember látástól vakulásig arat, gyűjt, csépel, a csodás kenyérszaporításnak szemtanúja. Vagy nem csoda-e, amikor az elvetett és a földben megrothadt egy szem magból 40—50 szem nő?

A természet tele van csodával! — „Ó természet, ó dicső természet, — mely nyelv merne versenyezni véled!" (Petőfi.)

A gabonát a magyar ember „élet"-nek nevezi. Ahol kenyér van, ott élet is van. Csodás kenyérszaporítás! Az életet adó szeretet, az isteni szeretet megnyilvánulása.

De csodálatos az a Kenyér is, amelyet maga Jézus szaporít mindennap a szentmisében. Nekünk nyújtja szeretettel, szíve egész melegével. Itt honol az igazi egyenlőség! Ide mindenki jöhet. Itt nincs protekció, csak szeretet és szeretet... Erre van szükségünk, ha nemcsak egy arasznyi életet akarunk élni, hanem örök életet. Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 7. VASÁRNAP

Olv.: Róm 6,19—23.—Evang.: Mt 7,15—21.

I. „Minden jó fa jó gyümölcsöt terem..."

A világirodalomnak is gyöngyei azok a parabolák, amelyeket a Szentírásban Krisztustól, az isteni Mestertől hallunk. Egyszerűek, igazak, szépek, ezért minden kor minden emberének szólnak. Örökök, időtállók. Ilyen a mai evangélium is.

1. Minden fa főleg két irányban terjed, két irányban fejlődik. — Gyökereit *lefelé*, a földanya méhébe bocsátja. Nagyon fontos, hogy milyen a talaj. Más a forró Afrika és más a jeges észak klímája, flórája, növényzete. Nagyon fontos a humus. A homokos, sziklás talajon nem minden fa érzi jól magát. — A fa a gyökér útján szívja a nedvességet, a táplálékot.

A fa azonban nemcsak lefelé terjed, nemcsak alulról táplálkozik, hanem koronáját, ágait *felfelé* nyújtja a királyi nap felé. Napsugár nélkül, levegő nélkül nem élhet egyetlen fa sem. A nyirkos, sötét pincében nem nyílnak rózsák.

2. A jó Isten hatalmas kertjében minden ember egy-egy fa. Hogy kit hova ültet, azt ő szabja meg. Az ember lábával a földön áll. Szüksége van a föld termésére, hogy táplálékát, ruháját megszerezze. Itt is fontos a miliő. Amint a különböző vidékeken más és más növények teremnek, éppen úgy más színű az ember a forró Afrikában, a kies Ázsiában, vagy az öreg Európában. De amint a fehér vagy sárga liliom, a különböző színű rózsák testvérek, éppen úgy a fehér, a sárga, vagy a barna ember is mind egyformán embertestvér. Noha más a tápláléka, ruházata a zord északon, vagy a forró égöv alatt, mint a mérsékelt tájakon, de mind Isten gyermeke... Az ember testi táplálékát tehát a földanyától kapja. Ezért szüksége van a földre. Nem szakadhat el tőle. Nem lehet világgyűlölő, nem lehet Robinson.

a) Az ember függ a földtől. De a vonzás kölcsönös. Az ember hat is a természetre! Kutató elméjével, fáradhatatlan munkájával egymásután rántja le a természet titkairól a fátylat. — Új találmányok,

vasút, repülő, rádió, televízió teszik az ember életét kényelmesebbé, gyorsabbá, és változatosabbá. Gyönyörű hidak feszülnek a folyók partján. A háztartási gépek is mind az ember kényelmét szolgálják. Megszűnt a távolság. Rövidült az idő. Már a vonat is lassú az embernek. Röpül, mint a madár.

b) De bármennyi titkot fedezünk is fel, bármennyi problémát oldunk is meg, a régiek helyébe új titkok és új kérdőjelek merednek felénk. Új betegségek, új veszedelmek kerülnek felszínre. Egy biztos: mindent teljesen megfejteni és mindent megérteni az ember sohasem lesz képes. Éppen azért, mert csak ember és nem Isten.

3. Noha az ember lábával a földön áll, de fejével, szemével felfelé tekint. — Ez az óriási különbség ember és állat között! Az állatok lefelé néznek, nincs magasabb igényük. Elég nekik a föld. De amint a fának szüksége van napsugárra, úgy az embernek is szüksége van a *kegyelem,* a felső erők segítségére, hogy jó gyümölcsöt teremhessen. Szükséges, hogy a test vad alanyát beoltsuk és nemesítsük. Ez legelőször a keresztség szentségében történik. Mikor is volt ez, hány éve, vagy évtizede? Picike voltam, égő gyertyát és fehér ruhát adott a pap a keresztszülő kezébe, jelezvén ezzel szimbolikusan a hit fényét, a kegyelem tisztaságát. Azóta, jaj, hányszor fújtam el a hit égő gyertyáját! Hányszor kételkedtem! Hányszor szennyeztem be fehér ruhámat!

Amikor az életvihar letördelt egy-egy ágat életem fájáról, a bűnbánat szentségében újra megkötöztük a letört ágakat. Megindult a kihalt gallyakban a nedvkeringés... Az Oltáriszentség a természetfölötti élet napja ragyog fel éltetően reánk. — A bérmálás szentsége megpermetezi és megerősíti lelkünket, hogy a szélviharral szemben dacolni tudjon. — A házasság szentsége erőt ad a hűség, kemény, de magasztos hivatásának megőrzéséhez. — Az utolsó kenet megerősíti és előkészíti lelkünket a nagy útra... hazafelé...

4. Gyümölcsfa vagyok. De hoztam-e gyümölcsöt, és milyet? — Gyümölcséről ismerjük meg a fát. Minden jó fa jó gyümölcsöt terem. — Milyen az én gyümölcsöm? Szeretet vagy gyűlölet? Önzés, vagy önzetlenség? Áldozatosság, vagy önérdek? Hűség vagy hűtlenség? Lelkiismeretes munka vagy felületesség? Szelídség vagy harag? Irgalom, vagy irgalmatlanság?

Testvérek! Ki-ki nézzen ma komolyan a lelkébe! Vizsgálja meg, milyen is az ő gyümölcsfája? Ha netalán sok a fonnyadt, hernyós levél rajta, szedjük le, hogy teljesen el ne száradjunk, el ne hervadjunk, hanem Krisztusnak mindig viruló, napsugaras, terméshozó gyümölcsfája maradjunk. Ámen.

II. A jó példa: jó gyümölcs

(Gondolatok)

Azoknak, akik Krisztus híveinek vallják magukat, éppen abban kell különbözniük mindenki mástól, hogy családi körben, hivatalban, munkahelyen, utcán egyaránt mindig és mindenkor az igazságosság, a szelídség és a szeretet sugárzik belőlük. Ugyanúgy, mint annakidején a Mesterből. — Aki az Atya akaratát akarja cselekedni, az a családon belül soha nem lehet durva, önző, tiszteletlen, vagy igazságtalan. — Az ismeretségi körben nem lehet pletykás, rágalmazó, irigy. — A hivatalában nem lehet kötekedő, mások ellen áskálódó és hatalmaskodó, a feljebbvalókkal szemben tekintélyromboló. Mindezek jellegzetesen rossz gyümölcsei a rossz fának és igazságos sorsuk valóban csak a tűzrevetés lehet.

* * *

Boldog, ki el nem csábul a gonoszok beszédén,
És meg nem áll a bűnösöknek útján,
És meg nem ül a káromlóknak székén.
De a törvényre vonja akaratja,
Éj-nap a törvényt eszébe forgatja.
Lesz, mint a fa, mely elültetteték folyóvizek mentében,
És meghozza gyümölcsét idejében.
Ágain el nem fonnyad a levél,
Sikerül mind, amihez keze ér. (Zsolt, 1,1,2)

„Nagy bánatomnak égő csipkebokrán
ó, én Uram, hogy megjelentél nékem:
tán már nem is bús fájdalmam lobog,
te tündökölsz e fonnyadt büszkeségen...

Átlátsz, tudom, a bűnök cifra gyolcsán,
erény rongyán, bátorság mentebőrén,
mégis mindent levetkeztem, Uram,
s elődbe küldöm lelkem szűzi pőrén..."

(József A. Uram!)

* * *

„Istenem, fogj meleg szádba,
hogy ne legyek olyan árva!

Szenvedésem úgysem érted,
én sohasem éltem érted.

Csápvégen ülő szemgolyóm
dupla gyümölcsét rádnyitom.

Vagyok idomtalan szörnyed,
ki ejtene értem könnyet?...

(Juhász Ferenc, A sejtelem harangjai)

PÜNKÖSD UTÁN 8. VASÁRNAP

Olv: Róm 8,12—17. — Evang.: Lk 16,1—9.

I. Adj számot!

A mai evangélium parabolája az okosságot dicséri, de nem az igazságtalanságot. Három gondolatot merítsünk a mai evangéliumból.

1. Isten adományainak nem tulajdonosai, hanem kezelői, haszonbérlői vagyunk. Munkánkban, tevékenységünkben Őt kell képviselnünk. Szent Pál mondja: „Mid van, amit nem kaptál...?" (1 Kor 4,7).

2. Eljön a pillanat, előbb, vagy utóbb, amikor el kell számolnunk sáfárságunkról.

Adj számot! — Miről? Egészségedről! Erős vagy, egészséges és ezt nem használtad fel kellőképpen! — Tehetségedről! Mennyi tehetség szunnyad el és megy veszendőbe, mert nem fejlesztjük ki!... — Időről! Az idő pénz!... Mire használtunk annyi drága időt? Haszontalan dolgokra vesztegettük, fecséreltük és azután panaszkodtunk, hogy semmire sincs időnk. — Lelkiismeretedről! Minden gondolatodról, szavadról, cselekedetedről el kell egyszer számolnod. — Ó, de nehéz is lesz az!... Ki és mi voltál? Mit gondoltál? Mit akartál? Mit tettél, vagy mit nem tettél? — „Quid sum miser tunc dicturus..." Mit is válaszolok majd ezekre?

2. Készüljünk fel már most az ítéletre, mert nem tudjuk, melyik pillanatban veszi el tőlünk Urunk a sáfárságot! „Legyetek okosak!" (Mt 10,16) — figyelmeztet az Úr. — De hogyan? Gyakoroljunk önkritikát! — „Szerezzetek magatoknak barátokat!" (Lk 16,9). Hogyan? — Alamizsnával, jócselekedetekkel egyenlítsük ki a rosszat. — Rendezzük el lelkiismeretünket most, amíg időnk van!

A történelem csak a külső tényeket látja, a belső rugók rejtve vannak. — De nem Isten előtt! — A lelkiismeret harcai a legdöntőbbek! — A lelkiismeret kérdései a legégetőbbek! A lelkiismeret győzelme a legnagyobb győzelem!

Nézzünk ma befelé! Készítsünk mérleget eddigi életünkről. Mi benne a pozitívum és negatívum? Hol kell korrigálnom magam? Az egyenes út; a nyugodt lelkiismeret, a belső béke forrása.

Testvér, sír a lelked, mert halálos bűn nyomja? Menj a gyóntatószékbe! Békülj ki Istennel! — Még van idő!

Testvér, üres a szíved, kifacsart citrom? — Menj az Oltáriszentséghez. Áztasd meg a lelked kegyelemmel. Ismét kivirágzik, mint Áron vesszeje.

Testvér, üres fészek a lelked, mert Isten otthagyott? Fuss, menekülj, röpülj s vidd vissza lelkedet Teremtődhöz. Különben boldogtalan leszel mindörökké!

Testvér, mit ér neked, ha az egész világot megnyered is, ha tied a földön minden ház, ha tied a földön minden pénz, ha tied a földön minden szív? Ha lelked nem a tiéd, akkor örökre elveszel, örökre elkárhozol!

4. Ó, mennyit is fáradoznak a világ fiai a javak gyarapításáért. Először azt mondják: ha ezt az állást, fizetést elérem, megelégedett leszek. De itt van a közmondás, hogy evés közben jön meg az étvágy. Először elég ez, ami a kicsi családunk megélhetéséhez kell, feleslegre nem is gondolunk. Majd később jön az étvágy: jó lenne már egy kicsit jobb ruhában járni. Jó lenne egy kicsit jobban táplálkozni. Jó lenne szebb lakást, házat venni. Jó lenne egy külföldi utazás, hisz annyian megteszik. Jó lenne a forró nyáron elmenni fürdőhelyre... — És így tovább.... Soha nem elég, ami van. Mindig többet kívánunk!

A világosság fiai is ilyen nyugtalanok? Azok is törekszenek mindig előre? — Ó, nem! — „Én megteszem a kötelességemet és kész!" — Mit akarnak még tőlem! Bár mindenki úgy megtenné, mint én!... — szoktuk mondani. Ó, milyen hanyagok és restek vagyunk a lelki élet terén! Elő kellett írni kötelezően, hogy legalább vasárnap és parancsolt ünnepeken szentmisét hallgassunk. Elő kellett írni, hogy legalább egyszer egy esztendőben, húsvét táján megáldozzunk.

A világ fiai mindig azt kiabálják és hajtogatják: „Többet, többet!" A világosság fiai pedig mily hamar kimondják: Ennyi untig elég!... Pedig a lélekből, Isten szeretetéből sohasem elég! Talán meleg a szíved Isten szeretetétől, de még nem hevül! Sohasem lehet oly égő Isten-szeretetünk, hogy ne lehetne fokozni még!

5. Hogyan állunk az erényekkel? Milyen erények virágzanak szívünkben? Megvan-e a házatársai hűség? Megvan-e a felabaráti szeretet? Tápláljuk-e azt adakozással? Megvan-e a szelíd és alázatos szíved? Gyomláljuk ki a gőgöt és fennhéjázást és nagyratörést? — Megvan-e a türelem és a jóban való kitartás? — Gyarapítsuk azt! Íme, mennyi mindenre van még lelkünknek szüksége! Legelsősor-

ban jó táplálékra: Krisztus Testére és Vérére. Legalább minden hónapban, ha nem minden szentmisén... — Házra is szükségünk van! Hogyne! Az Isten házára! — És szép ruhára is! A megszentelő kegyelem harmatos ruhájára! — Utazásra is! A szentek magasba szárnyaló útjának követésére! — Fürdőre is! A bűnbánat tisztító gyógyfürdőjére!

6. Mennyi mindent megtesznek a világ fiai a megszerzett javak megőrzésére. Nappal éber szemmel őrzik kincseiket. Éjjelre Wertheim szekrénybe zárják. — Ha tolvajok jönnek, életükkel és vérükkel is védelmezik. — Még az elemi csapások ellen is bebiztosítják! — A házat tűz és betörés ellen. A vetést jég és vízkár ellen. Saját magukat pedig betegség és baleset ellen. Sőt még életbiztosítást is kötnek! Milyen okosak is a világ fiai? Ó, mennyit lehet tanulni tőlük!

És a világosság fiai? Mennyire nem vigyáznak javaikra! Sokan zöld szemüveggel védik a szemüket a nap ellen, de nem védik lelküket a szennytől, a bűntől. — Sokan kesztyűvel védik kezüket a por ellen, szívüket pedig kidobják az utca sarába... — Wertheim szekrényben őrzik kincseiket s emellett mily vigyázatlanok szívükkel, érzelmeikkel... Pedig ezeket a kincseket megemészti a rozsda, a moly.

Testvérek, biztosítsuk be mi is lelkünket, és szívünket! Vízkár ellen? — Igen, a világ bűnös szennyáradata ellen, amely körülvesz, — öntudatos keresztény élettel. Tűz ellen? — Igen, saját testünk égető, perzselő tűzcsóvája ellen, amely a kárhozatba visz, — öntudatos keresztény élettel. — Baleset ellen? — Igen, az ördög incselkedései ellen...

Igen, kell törődnünk a földdel, a vagyonnal is, hiszen testünk is van. De ne feledkezzünk meg Istenről, mert lelkünk is van!

Legyünk tehát készen, hogy mint jó sáfárok, bármikor számot adhassunk sáfárságunkról. Ámen.

II. Okosság

„A világ fiai okosabbak a világosság fiainál" (Lk 16,8) — mondja az Úr!

A *világ* fiai azok, akik a földi dolgokkal törődnek csupán. Ezek a maguk nemében okosobbak, mint akik a lelki életre törekszenek. Főleg a javak megszerzésében, gyarapításában és megőrzésében.

Ha földi javakról beszélnek, nemcsak a földet, a pénzt, vagyont értem rajta, hanem mindenféle földi jót, hírt, dicsőséget, hírnevet stb.

A világ fiai mennyit izzadnak e javak megszerzéséért! Minden erejükkel azon vannak, hogy olyan üzletet kössenek, amely a legkisebb befektetéssel a legnagyobb jövedelmet hozza. — Minden időt kihasználnak. Reggeltől késő estig szünet nélkül fáradoznak. Egyetlen percet sem akarnak elmulasztani. Az idő pénz, tehát a lehetőség szerint még vasárnap is dolgoznak és dolgoztatnak, hogy ezzel is többet keressenek. — Minden eszközt felhasználnak, ami hasznukra lehet. Nem riadnak vissza sikkasztástól, okirat hamisítástól, csakhogy több pénzre tehessenek szert. Sokszor még a börtönbüntetés sem riasztja vissza őket a bűntől. Csakhogy sikerüljön több vagyonra szert tenni. — Nem riadnak vissza a legrútabb bűnöktől sem. Csakhogy pénzhez jussanak. Íme, mennyi mindent megtesznek a világ fiai a földi javakért!

Hogyan tesznek a *világosság* fiai? Nemde szégyenkeznünk kell? A világ fiai mennyit gondolnak és töprengenek a javak megszerzésén — s mi mily ritkán gondolunk a legfőbb jóra: Istenre? — A világ fiai mennyi bajt, szenvedést elviselnek a földi javakért! Mi pedig milyen nehezen szánjuk rá magunkat, hogy a megszentelő kegyelmet, amelyet a halálos bűnnel elveszítettünk, ismét visszaszerezzük.

„Adj számot sáfárságodról!" (Lk 16,2). — Ez nekünk is szól! Mindannyiunkra sok kincset és vagyont, sok kötelességet ruház az Úr. Gyermekkorunkban kötelességünk a szorgalmas tanulás és szüleinknek való engedelmesség. — Hányszor voltunk és vagyunk még most is hálátlanok szüleinkkel szemben!... — Ifjú korban a fiúkra és nagy leányokra Isten még több kincset ruház. A szent tisztaságot kell szeplőtelenül megőrizni és ernyedetlen szorgalommal, munkával szüleiknek segíteni, nekik örömet szerezni, öregkorukban támogatni.

Még több terhet bíz Isten a házas emberekre, amikor a házastársi szent kötelességeket ruházza rájuk: a hűséget, a gyermekáldást. Jaj ha rosszul sáfárkodunk velük, — mennyi nyomor jár egy felbomlott családi fészek nyomában!... Még az öregkorban is sok kincset bíz reánk az Úr. Ebben a korban a türelem, az alázatosság, a szenvedések békés elviselésének erényét kell gyakorolnunk. A fiatalok között a békét kell elősegítenünk és az új generációt önzés nélkül előre segíteni élettapasztalatainkkal. Betegségünkben sem szabad csak a magunk nyomorúságaival foglalkoznunk, hanem zokszó nélkül kell elviselni azt, amit Isten gondviselő keze ránk mér. — Még több kincset és felelősséget bíz Isten az elöljárókra. A szociális igazságot kell mindenütt érvényre juttatnunk, részrehajlás nélkül...

Ugye, mennyi kötelesség, mennyi felelősség hárul minden emberre, minden korban! — Uram, add, hogy minden nehézség, belső és külső kísértés ellenére mindvégig hűséges sáfárod lehessek! Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 9. VASÁRNAP

Olv.: 1 Kor. 10,6—13.—Evang.: Lk 19,41—47.

I. Jézus sír

1. Jézus sír a szent város, Jeruzsálem felett. „Ó, bárcsak felismerted volna látogatásod idejét..." (Lk 19,44). — mondotta. Jézus szereti hazáját, szereti népét. Vallás és nemzet, vallás és haza nincs ellentétben. Mindkettőt szeretjük... De melyiket jobban? Ez olyan kérdés, mint: vajon édesapát, vagy édesanyát szeretjük-e jobban? — Van égi hazánk, de van földi hazánk is. Hiszen az ember testből és lélekből áll. Tudjátok-e, mi a haza? — A hely, ahol születtünk, ahol először kulcsolta imára apró kezünket drága jó édesanyánk... A kert, a rét, a mező, a házak; a temető, amely haza vár... Ez a haza! — „Szívet cseréljen, aki hazát cserél." (Tompa M.) — „Ubi bene, ibi patria?" — Nem a jólét a hazaszeretet fokmérője! A nagy jólétben is hány embert tesz beteggé a honvágy: haza... haza!... Van pénzük, van mindenük, de nincs hazájuk! A hazaszeretet erkölcsi erény. A hazaszeretet nem görögtüzes lelkesedés, hanem szent komolyság, szent kötelesség!

2. A vallás megáldja a nemzetet. Minden rend alapja Isten tíz parancsolata. Az első három Isten jogait, a többi hét az emberek jogait kodifikálja.

A népjólét és béke igazi alapja e kettő: Istenszeretet és emberszeretet, de nemcsak szóval!

3. A vallás nem szorítkozik egy nemzetre. Vannak a világnak osztatlan javai: nap, éterhullámai, tenger stb. Ezek mindenkié. Éppígy a vallás is.

4. Az ember közreműködése is kell azonban Isten kegyelméhez. Azért mondja Krisztus: „Hányszor akartam egybegyűjteni fiaidat... — de te nem akartad!" (Lk 13,34) — Micsoda pompás, hatalmas, dicső dolog: a szabad akarat! De kétélű kard is egyben! Rosszra és jóra egyaránt használható.

Isten minket is meglátogat. Első látogatása: a keresztség, az első szent áldozás, bérmálás stb. De Isten követe a szenvedés is! Születés, szenvedés, halál... Honnan, miért, hová? Nagy kérdőjelek, amelyek előtt a tudomány némán áll! Csak a vallás tud ezekre választ adni.

Mindenkiben él a vágy a boldogság után! A pénz, a jazz, a futó kalandok a szívet be nem töltik... Születni, szenvedni, szeretni emberi sors.

Ha könnyeket látsz, Testvér, mindig meghatva, megrendülve állj meg. Van egy tenger, egy láthatatlan és mégis valóságos tenger e világon. Sós könnyek csöppjei duzzasztják fel állandóan. Patakban ömlenek belé a világ minden tájáról. Csupa forró könny... A gyermek könnyei... Eltörött játékszer: néki egy világ. Meg tudod érteni a kicsi gyermek föl-fölcsukló zokogását?... Milyen nehéz is őt ilyenkor megnyugtatni... A feleség, az édesanya könnyei... Mennyi titkon elsírt könny folyik éjszakánkint a férjét hiába váró feleség és beteg gyermeke felett virrasztó édesanya szeméből... Az erős férfi is szokott néha sírni... A fiatal édesapa a nyitott sír szájánál könnyeit nyelve nézi gyermekeivel, hogyan hull a hant elhunyt felesége sírjára.

A haldokló arcán peregnek a könnyek, a bánat könnyei: siratja elpazarolt életét... De csillognak a nagy út búcsúkönnyei is...

És sír maga Krisztus — Isten sír! A könnyek tengerében ezek a legdrágább könnyek, az Úr Jézus hiába elsírt könnyei: — „Te nem akartad!"

Testvér! Jelszavad legyen: Ne sírjon miattam senki, se ember, se Krisztus!

Borzasztó a felelősséged, ha miattad lett álmatlan édesanyád éjszakája, ha miattad sírta tele párnáját titkon hitvestársad, ha miattad zokogott a meghurcolt becsület, ha miattad sírtak a gyermekek, akiket nyomorba taszítottál, ha miattad ment tönkre csak egy embernek is egész jövője, vagy becsülete. De még borzasztóbb a felelősséged, ha miattad sír Krisztus, ha rád is vonatkozik a döbbenetes szó: — Te nem akartad! — A kegyelem óráját elmulasztottad.

A szenvedés és könny sokszor figyelmeztetés: — Ismerd meg Testvér legalább most látogatásod idejét!

Boldogok, akik sírnak, mert Isten letöröl szemükről minden könnyet és halál nem lészen többé, sem gyász, sem jajkiáltás és semmi fájdalom sem lészen többé (Jel 21,4). Ámen.

II. „Te nem akartad!"

A mai evangélium három irányba tekint.

1. Az első Jeruzsálem városa. Nem ismerte föl Megváltóját. Pedig látta tetteit... Virágvasárnap hozsannázva fogadta. Pár nap múlva pedig „feszítsd meg"-et kiáltott reája.

Krisztus után 70-ben be is teljesedett a város végzete: Jeruzsálem pusztulása... Maga Titus, a római császár vezére is így kiáltott fel a pusztulás láttán: — „Az istenek a tanúim, én ezt nem akartam!" — Az ostrom alatt rengeteg ember pusztult el és 97 ezer ember került fogságba. A híres hétágú gyertyatartó is Rómába került.

2. De szól a mai evangélium az egész föld népének is. Krisztus üzeni: Bárcsak felismernék az emberek, ami békességükre szolgál és ne a fegyverkezési láz hatná át őket...

3. De szól az egyénnek is! Bárcsak Te is felismernéd, Testvér, ami békességedre szolgál. Mert nem a pénz, nem az alkohol, nem az erotika, nem a szórakozás, nem az önzés szolgálja lelki békédet, hanem Isten szolgálata.

Isten mindnyájunknak ad kegyelmet, de nem mondja-e nekünk is: — Te nem akartad! —

Krisztus sír, mert a szeretett város, amely nem fogadta be őt, 37 év múlva romokban hever. „Kő kövön nem maradt." A mai Jeruzsálem más helyen épült. A hitehagyott Julián meg akarta hazudtolni Krisztus szavait és a régi Jeruzsálem helyén építtetni kezdett, de láng csapott ki a földből és abba kellett hagynia.

Életünk a keresztelést:l a szent kenetig csupa kegyelemáradat. Ha elutasítjuk Isten bőven felkínált kegyelmeit, csak magunkra vethetünk. Krisztus mondja lelkünknek: — Te nem akartad!

„Ha ma az Ő szavát meghalljátok, meg ne keményítsétek szíveteket!" (Zsolt 94,8). Ma még nem késő! A halálos ágyon hányan szeretnének csak egy órát, hogy rendbehozhassák lelküket, ha már újra nem kezdhetik...

Testvérek, kezdjük ma újra életünket, hogy boldogok lehessünk! Ámen.

III. Egyház és haza

Két anya fogja kezünket az életben.

1. Az egyik az Anyaszentegyház. Elkísér a bölcsőtől a sírig. Életünk kezdetén már ott áll mellettünk a keresztség áldásaival, minden fontosabb sorsfordulónál ott van szentségeivel és elkísér utolsó utunkra is... Mégis mennyien támadják és rágalmazzák, hogy kiöregedett és a haladás kerékkötője; hogy piros, véres talán a ruhája, és ráncos

az arca?!... De mi tudjuk, és büszkén valljuk, hogy Édesanyánk, hogy Krisztus Misztikus Teste. Hálásak vagyunk, hogy 2000 év óta szakadatlanul irányít örök hazánk felé...

2. A másik kezünket földi hazánk fogja. Haza és Egyház nem két ellenséges tábor. Nincsenek egymásnak alárendelve, hanem mellérendelve halad mindegyik saját célja felé. De egymást támogatják. — „Szívet cseréljen, aki hazát cserél!" (Tompa M.) Jó katolikus talán nem lehet jó magyar? Hazánk szent királyai és Istent szolgáló buzgó férfiai nem voltak igaz magyarok?

Van édesapánk és édesanyánk. Van jobb kezünk és bal kezünk. Van hazánk és van vallásunk! A kettő összetartozik!

Krisztus példát ad a hazaszeretetre. A Szentírás nem említi, hogy Jézus nevetett volna. De kétszer is feljegyezte, hogy sírt. Lázár halálakor és Jeruzsálem pusztulása miatt.

O'Connel, a nagy államférfi végrendelete így hangzik:

„Lelkem Istené,
Szívem Rómáé,
Testem hazámé."

Legyen ez a mi végrendeletünk is. Ámen.

IV. Hazaszeretet

Jézus sírt a szent város felett.

1. Az evangélium, amely olyan magasztosan rajzolja meg Krisztus alakját, mindössze kétszer említi, hogy Krisztus Urunk könnyezett. Egyszer barátja, Lázár sírjánál, akit fel is támasztott halottaiból. Másodszor sírt az Üdvözítő Jeruzsálem fölött. Ott élt, ott küzdött, fáradozott: meg akarta menteni. „Hányszor akartam összegyűjteni fiaidat — de te nem akartad!" (Lk 13,34) Most előre látja a szörnyű pusztulást, amely a városra vár.

Magyarország és mennyország, — földi haza és égi haza összefüggő fogalmak. Ne firtassa senki, hogy magyarok vagyunk-e inkább, vagy katolikusok. Ne féltse senki tőlünk, katolikusoktól a magyar hazát. Sokszor felhozzák ellenünk, hogy a „katolikus vallás nemzetközi vallás, mert hiszen legfőbb feje idegen országban lakik." — Nagy tévedés: nem nemzetközi, hanem nemzetfeletti. Szent Péter utóda, a római pápa, minden katolikus hivő közös atyja. Nem nézi, hogy fiai milyen nyelven beszélnek. Nem nézi, hogy fiai milyen színűek, nem

nézi, hogy országuk nagy hatalom, vagy néhány milliós ország csupán — ő mindnyájunkat egyformán szeret.

A katolikus vallás parancsa szerint teljesíteni kell kötelességeinket Istennel, embertársainkkal és hazánkkal szemben. Tisztelni kell a felettes hatóságokat, mert minden hatalom Istentől való. Tehát ha a törvényes elöljáróknak engedelmeskedünk, Istennek engedelmeskedünk.

2. Sokan mondják, hogy a katolikusok csak az örök életről beszélnek, csak a mennyországról, az itteni hazáról azonban megfeledkeznek.

a) Mit tanít Krisztus Urunk a hazaszeretetről? Egy alkalommal a farizeusok fogós kérdéssel akarták az isteni Mestert tőrbecsalni. „Mester, te mindent tudsz: szabad-e adót fizetni a császárnak, vagy nem?" — Ha az Üdvözítő azt feleli: nem, azonnal bevádolják a császárnál, mint lázítót. Ha azt mondja: igen, a nép előtt teszik lehetetlenné, amely gyűlölte a pogány uralmat. A Mester nyugodtan elővétet egy adópénzt. „Kié ez a kép és felírás?" — „A császáré" — felelik. — „Adjátok meg tehát a császárnak, ami a császáré — és Istennek, ami Istené!" (Mt 22,21). Erre ellenségei megszégyenülve elhallgattak.

A császár a földi hatalmat jelenti. Az Úr arra kötelez, hogy ami az államot megilleti, adjuk meg neki. Adjátok meg az államnak az igazságos adót, mert védi életünket és javainkat. — Adjátok meg az államhatalomnak a tiszteletet, mert minden hatalom Istentől való. — Ne gyalázzátok a vezető férfiakat, akik éjt nappallá téve dolgoznak. Ne gázoljatok becsületükbe. — Adjátok meg az államhatalomnak az engedelmességet, mert ha neki engedelmeskedünk, Istennek engedelmeskedünk. — Ne gyanúsítsátok alaptalanul vezetőiteket, akiket én rendeltem fölétek, hanem kövessétek irányításukat. Íme, ezt jelenti: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré" (Mt 22,21).

b) Mire tanít minket Krisztus példája? — Az Úr szenvedése előtti búcsúzás Jeruzsálemnek szól. Az Olajfák hegyéről mégegyszer végignéz a próféták városán és könnybe lábad a szeme. Sír a városon, mert nem ismerte föl az Úr látogatását és el fog pusztulni. Íme, az isteni Mester, aki azt mondta: nincs itt maradandó városunk — sír a város fölött. — Aki azt mondta: keressétek először az Isten országát (Mt 6,33) — most földi országot sirat. — Aki azt mondta: — mit ér az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja (Mt 16,26) — most mégis sír a gyönyörű város pusztulása miatt.

Krisztus Urunk példájával is megmutatta, hogy igen is szabad sírnunk, ha látjuk városunk, hazánk pusztulását — és szabad örülnünk, ha hazánk felvirágzik.

3. De, Testvérek, mi is tulajdonképpen az igazi hazaszeretet? — Mi tulajdonképpen a haza? Az a föld, amely megadja mindennapi kenyerünket. — Abban áll a szeretet, hogy forró érzelemmel viseltetünk a föld iránt, amelyet őseink vére öntözött? Abban is! — Abban-e, hogy ragaszkodunk falunkhoz, szülőföldünkhöz, népünkhöz, országunkhoz? — Abban is! Az igazi hazaszeretet azonban nem nagyhangú szólamokból áll. Nem elég ütni a nagydobot, hanem mint a költő mondja:

„Ne hirdesd te nagy szavakkal, hogy hazádat szereted,
Érzelmeidből, tetteidből tűnjék ki a szeretet." (Dura Máté.)

Tetteinkkel kell megmutatnunk, hogy szeretjük hazánkat! Hogyan? Iparkodjunk népünket, hazánkat az egész világon megbecsültetni. Ez különösen most időszerű, amikor annyi magyar él külföldön. — A magyar munka legyen első a világon! Mint hazaszerető munkás, erre törekedjem. — Ha iparos vagyok, akkor szeretem hazámat, ha mesterdarabokat készítek. — Ha kereskedő vagyok, akkor szeretem hazámat, ha a magyar kereskedelmet iparkodom fellendíteni. — Ha tudós vagyok, akkor szeretem hazámat, ha a magyar tudományt a külfölddel megismertetem. — Ha vezető állásban vagyok, akkor szeretem hazámat, ha lelkiismeretesen, pontosan teljesítem kötelességemet. — Ha ifjú, vagy leány vagyok, akkor szeretem hazámat, ha izmos karral és liliomos szívvel küzdök Szent Imre nyomában. — Ha családapa, családanya vagyok, akkor szeretem hazámat, ha szent és harmonikus családot alapítok. Ez az igazi, a tettekben nyilvánuló hazaszeretet.

Az igazi hazaszeretet nem lehet *gyűlölet*. Jól jegyezzük meg: minden népet Isten teremtett. Mindnyájan a közös Atya gyermekei vagyunk. Az igazi hazaszeretet nem fajul önimádássá. — Az igazi hazaszeretet szereti saját faját, de nem akar más nemzeteket lealacsonyítani, nem akarja az egész világot leigázni. — Az igazi hazaszeretet megbecsülésben nyilvánul meg más népekkel szemben is.

4. Mi erősíti a katolikusok hazaszeretetét? — Az, hogy a földi hazán kívül örök hazát is ismer. „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré — és: Istennek, ami Istené!" (Mt 22,21). Testvérek, akik szeretik az égi, örök hazát, nem gyűlölik e földi hazát. A hazát mindig azok árulták el, akik az örök élettel nem sokat törődtek. — Kik voltak azok, akik a háború alatt saját érdekükért mindenre képesek voltak? Éppen nem azok, akik hisznek az égi hazában!

Isten egykor mindent számonkér. — Magamat! — Milyen voltam enyéimmel, honfitársaimmal szemben? — Munkámat! — Hol, mint

dolgoztam, mi maradt el hanyagságból? — Társaságomat! — Kikkel és hogyan érintkeztem? Megadtam-e mindenkinek, ami jogos?

Kedves Testvérem! A katolikus ember jobban szereti hazáját, mint mást és forrón imádkozik érte.

A szentmise végén boruljunk le mi is Jézus, a népeknek s királyoknak Királya elé és esedezzünk:

Uram, Jézus, forraszd eggyé békességben a magyar nemzetet erős, egységes szent néppé. — Uram, Jézus, adj bölcsességet a vezetőknek, hogy a helyes úton vezessék ezt a nemzetet. — Uram Jézus, adj engedelmességet a vezetőkkel szemben és forró hazaszeretetet. — Uram Jézus, tedd, hogy Magyarország igazán Mária országa legyen.

És zengjen az ének Pátrónánk felé: „Magyarországról, édes hazánkról, ne feledkezzél el szegény magyarokról!" Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 10. VASÁRNAP

Olv.: 1 Kor 12,2—11.—Evang.: Lk 18,9—14.

I. A farizeus és a vámos

Régi igazság, hogy az ellentétek megvilágítják egymást. Hidegben érezzük a meleget. A jót a rossz mellett élvezzük legjobban. A szépet a csúnyával összehasonlítva vesszük észre.

Az isteni Mester is ilyen összehasonlítást mutat.

1. Kik voltak a farizeusok? — Kezdetben buzgó élharcosok, akik később külsőségekbe, formalizmusba merültek. És kik voltak a vámosok? — Lenézett bűnösök. Ők szedték be és ha kellett, hajtották be az adót. Rendszerint többet, hogy meggazdagodjanak.

Egy ilyen farizeus és vámos ment fel a templomba, hogy imádkozzék.

a) A farizeus elöl állt meg. Erényeivel dicsekedett: — „Isten! Hálát adok Neked, hogy nem vagyok olyan, mint a többi ember: rabló, házasságtörő, igaztalan, mint ez a vámos is..." (Lk 18,11).

Látjátok, Testvérek, a feneketlen gőgöt?! Még csak le sem borul a végtelen Isten előtt! Áll — és dicsekszik a por, a semmi...! Hány ilyen hiú és gőgös ember található a keresztények között is! — „Isten, hálát adok Neked, hogy nem vagyok rabló, tolvaj!" De az is rabló, Testvérek, — aki meglopja más hitét, erényeit, aki más becsületébe gázol durva szóval... „Isten, hálát adok Neked, hogy nem vagyok igaztalan." De nem veszi észre, hogy hányszor csapott be mást, hány embert szólt meg és rágalmazott meg... „Isten, hálát adok Neked, hogy nem vagyok házasságtörő!" (uo.) De nyíltan, szemrebbenés nélkül vallja az ún. úri morált, kétféle erkölcsöt, amely rosszabb a házasságtörésnél, mert állandó, habituális gonoszság.

b) Azután bőkezűségével dicsekszik a farizeus: — „Kétszer böjtölök hetenként és tizedet adok mindenből, amim van." (uo.)

Testvérek! Az elvakult farizeus dicsekszik jó cselekedeteivel, de az Úr Jézus szájára forrasztja a szót:

„Jaj nektek, írástudók és farizeusok, akik tizedet adtok a mentából, kaporból — de elfelejtitek, ami fontosabb a törvényben: az igazságosságot és szeretetet. Ezeket meg kell tenni, amazokat pedig el nem hagyni" (Mt 23,23).

Testvér! Eleget teszel vallásos kötelezettségeidnek? Jó. De ne dicsekedjél vele. Megfizeted a tizedet, az egyházi adót? Ez még nem elég! Mi hiányzik hát még? — A szeretet, az áldozatos felebaráti szeretet! Mert nem aki mondja: „Uram, Uram, megy be a mennyek országába, hanem aki Atyám akaratát cselekszi!" (Mt 7,21).

2. Vessünk egy pillantást a másik imádkozóra, a *vámosra* is. — „Távol állván, szemét sem merte felemelni és mellét verve mondta: — Uram, légy irgalmas nekem, bűnösnek!" (Lk 18,13). Testvérek! Mit éreztek a vámos iránt? — Ugye, erős rokonszenvet? Ő igazán érzi, hogy bűnben fogant az anyánk, hogy bűnösök, szegény bűnösök vagyunk. Megkapó példája az alázatos léleknek. Ezért mondja az Üdvözítő: „Mondom nektek, ez inkább megigazulva tére haza, mint amaz, mert aki magát felmagasztalja, megaláztatik és aki magát megalázza, felmagasztaltatik" (Lk 18,14). Hozzak fel erre példákat? — A Szentírás elmondja, hogy Bábelben azt mondták egymásnak az emberek: — Építsünk várost és benne tornyot, amely az égig érjen. — Hihetetlen gőg! — És Isten megzavarta nyelvüket (1 Móz 11)... Az erős, hatalmas angyalok nem akartak szolgálni Istennek — és a pokol fejedelmeivé süllyedtek (2 Pét 2,4). — Nabukodonozor király arany szobrot készíttetett, hogy imádják — és nemsokára elvesztette eszét és a füvet nyalta, mint az ökör. (Dán 4,30).

Góliátot, aki a kis pásztorfú, Dávid láttán így kiáltott fel — Hát kutya vagyok én, hogy bottal jössz ellenem — az ifjú Dávid leterítette (1 Kir 17,43). Ezek mind régi példák. De vannak újabbak is!

Voltaire, a híres istentagadó, 1858. febr. 2-án ezt írta barátjának: „Még 20 év és a kereszténységnek vége." — És húsz év múlva, február 2-án, szörnyű kínok között, papért kiáltozva halt meg Voltaire. — Napoleon, francia császár, aki az egész világot meg akarta hódítani, s azt mondta, meg nem áll, amíg a csillagos eget is meg nem hódítja — milyen gőg! — Szent Ilona szigetén, egyedül, száműzetésben halt meg.

De nem folytatom tovább, Testvérek! Mert ma is áll: aki magát felmagasztalja, Isten, vallás, erkölcs, Egyház fölé, az előbb-utóbb keserűen megalázódik.

Egészséges vagy? — Ne légy büszke! Isten adta, ma van, holnap nincs. — Szép vagy? — Nem a te érdemed. Egy kis betegség és oda van minden szépséged. — Gazdag vagy? — Nem a te dolgos kezed méltó bére. Mert más is dolgozik, talán még sokkal többet, de keve-

sebb eredménnyel. Ne légy hát büszke, inkább adj a rászorulóknak! — Tehetséges vagy? — Ne nézz le mást miatta, hiszen Istentől kaptad a talentumokat, amelyekről számot kell adnod! — Szép ruhád van? — Ne emelkedj ezért mások fölé, hiszen csak rongy az, amely oly hamar szétmállik. Nem ez az a menyegzős ruha, amely nélkül nem jutsz el az örök életre!

3. És most nézzük az érem másik oldalát: „Aki magát megalázza, felmagasztaltatik" (Lk 18,14).

Newton, a nagy csillagász úgy tűnt maga előtt, mint gyermek, aki semmit sem ért. — *Ampère, Kopernikus, Marconi*, nagy, világhírű tudósok voltak, de mind alázatos emberek...

Testvér! Krisztust keresztre feszítették — s most millió és millió ember tisztelettel, áhítattal ejti ki nevét és nincs is másban üdvössége az emberiségnek, mint e névben...

Minden okunk megvan az alázatosságra! Látjátok a farizeusi gőg, a felvágó lélek kopár szirtjeit s látjátok az alázatos lélek napsugaras, harmatos, dús rónáit... Gondolkodjatok! Az alázatos Krisztusnak akartok-e tanítványai lenni, vagy pedig a kétszínű Lucifernek? — Válasszatok és aszerint éljetek. Ámen.

II. „Mid van, amit nem kaptál?"

Az emberi típus két jellemzőjéről szól a mai evangélium.

1. Az egyik dicsekszik: „Hálát adok neked, Uram, hogy nem vagyok olyan, mint a többiek, rabló, igaztalan, házasságtörő, mint ez a vámos" (Lk 18,11).

Gőgös ember, mire vagy büszke? — „Mid van, amit nem kaptál? Ha pedig kaptad, mit dicsekszel vele, mintha nem kaptad volna?" (1 Kor 4,7). — Büszke vagy egészségedre és fizikai erődre? — Ó, mily gyenge vagy! A legkisebb szél is megárt s betegség zúdul reád. — Büszke vagy szépségedre, elegáns ruháidra? — Ó a szépség oly hamar elenyészik!... Azok a szép fekete fürtök olyan gyorsan megfehérednek! — Ügyességedre vagy talán büszke? — Egy kis szerencsétlenség és oda van minden... — Büszke vagy tudományodra? — Szép dolog és nagy hatalom a tudomány, de nem minden... Sok egyszerű probléma előtt értetlenül torpan meg a tudomány. Pl.: honnan jöttünk, hová megyünk, miért kell megtennünk az utat a bölcsőtől a temetőig? — Mire vagy még büszke, ember? — Vagyonodra, szép lakásodra, autódra? Vagy talán hatalmas barátaidra, össze-

köttetéseidre? — Ó, mennyire mulandók ezek is! Por és hamu minden. Olvasunk az újságban gyakran földrengésekről, szörnyű természeti katasztrófákról, tízezrek veszítik életüket, százezrek lesznek hajléktalanná máról holnapra!...

„Vanitatum vanitas!" Hiúságok hiúsága és minden hiúság... (Préd 1,2).

Az emberi szívet semmi ilyen földi dolog nem képes kielégíteni. Olyan szépen mondja a költő: „Mi az, mi embert boldoggá tehetne? Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár, mint özön, a telhetetlen elmerülhet benne, és nem fogja tudni, hogy van szívöröm." — Csodálatos az emberi szív: telhetetlen. Csak egy maréknyi és mégis... Az egész világ minden kincsével sem tudja kielégíteni!

2. A vámos ott áll hátul, megalázva: „Uram, légy irgalmas nekem, bűnösnek..." (Lk 18,13).

A teremtményhez egyedül az alázat illik, hiszen „creatura". Mástól lett. Függő viszonyban van az örök Valótól, az örökké létezőtől: Istentől... Mindent Tőle kapunk. Mi csak sáfárkodunk javainkkal. Adminisztrátorok, kezelők, haszonélvezők vagyunk addig, amíg Ő akarja. 20—30—50 év múlva már senki sem gondol reánk. A „hálás" utókor mindenkit hamar elfelejt...

3. Az igazi érték valóban nem fennhéjázó, hanem alázatos... Tudja és látja, hogy végtelenül több az, amit *nem* tud, amire nem képes... Az érett búzakalász lehajtja fejét, míg az üres fennhéjázva ágaskodik. — A megrakott szekér csendes, — az üres zörög. Az alázatosság völgyeiben teremnek a valódi, illatos virágok. — A kopár hegytetőn nincs igazi élet. Mert örök igazság: „Aki magát felmagasztalja, megaláztatik..." (Mt 23,12).

A történelem nagyon sokszor földhözvágja a kevélyeket. „Isten a kevélyeknek ellenáll, az alázatosaknak pedig kegyelmet ad..." (Jak 4,6). — „Az Istennel mi győzelmet nyerünk, Ő eltiporja minden ellenünk!" „Az erő az erőtlenségben lesz teljessé..." (2 Kor 12,9). Az alázatos embernek Istennél végtelenül nagy a hatalma. Az alázatos, esendő emberekből Isten 300 éven keresztül vértanúkat, hős asszonyokat, leányokat, ifjakat, gyermekeket állított a világ elé, hogy ők legyenek a világ világossága... Én ma a 10 millió mártír véréből 500 millió katolikus sarjadt ki. A szentek mind-mind Isten csodás erejét mutatják a világnak, amit az alázatos embereknek ad.

Befejezésül imádkozzunk: — Jóvoltod és nagy irgalmasságodban bízva, Uram, Tehozzád járulok, mint beteg az orvoshoz, szomjúhozó az élet kútforrásához, mint szűkölködő az egek királyához, mint szolga urához, mint teremtmény Teremtőjéhez, mint ínséges árva az én kegyes vigasztalómhoz. De miként mer a bűnös Előtted megje-

lenni? Megvallom nyomorúságos voltomat. Elismerem jóságodat. Magasztalom kegyességedet. Hálát mondok szerfölött nagy szeretetedért. Mert Tenmagadért cselekszed ezt, nem az én érdemeimért. Azért teszed ezt, hogy jóságodat velem jobban megismertessed, szeretetedet mélyebben éreztessed s alázatosságodat jobban lelkemre kössed. Mindezért hála Tenéked! Ámen.

III. Gőgös ember

A farizeus a kegyes szavak embere. A kenetes szavak mellé és mögé azonban rendszerint nagyon gyarló és nem egyszer kegyetlen tettek sorakoznak. Nincs meg benne a szó és cselekedet egysége és összhangja. Csak szó-ember. Többet beszél, mint az átlagember. Majdnem mindig saját magáról. Saját magát dicsérgeti. — Még Isten előtt is.

A bűnre hajló ember képét szépen festi meg *Petőfi:* „Az ember" című versében:

Nincs nevetségesebb az embernél,
Oly kevélységben, oly gőgben él!
A világot fitymálják ajkai,
S minth' az eget akarná szántani
Orrával, oly magasra tartja fel.
Kevély ember, miben kevélykedel?

Egy szempillantásnál mi rövidebb?
Ember barátom, a te életed.
Rohanva jő az idő s elrohan,
Egy kezében bölcsőd pólyája van,
S másikban koporsódra szemfödél.
Kevély ember, miben kevélykedel?

S mit végezhetsz egy pillantás alatt?
Hódítál népeket, országokat?
Hódítani csak gyávákat lehet
S az uralkodás ilyenek felett
Dicsőség? Ezt csak szégyenlened kell.
Kevély ember, miben kevélykedel?

S ha dicsőséget szerzél, nagy nevet?
Veled hal meg s a föld alá viszed,
Vagy mint hű eb, kísér ki sírodig,
S ott őrzi azt egy pár kis századig,
S előbb-utóbb étlen-szomjan vesz el.
Kevély ember, miben kevélykedel?

Dicsőséged, neved maradjon? Hol?
A nép is elvész, melyhez tartozol.
Az ország, melyben most él nemzeted
Tenger volt egykor s újra az lehet.
S e föld is semmiségbe oszlik el.
Kevély ember, miben kevélykedel?

* * *

A *halál* megtanít, hogy alázatosak legyünk, de egyben nagyon bizakodók is. Megtanít arra, hogy semmi az életünk, de egyben mily kincs is az életünk. El ne bízzuk mangukat, mert a földi élet annyira rövid, de teljünk el örömmel, mert az örök élet annyira hosszú! Megtanít arra, hogy két világnak vagyunk polgárai, de nem lehet mindkettőben végleges maradásunk. E földön mindnyájunknak csak ideiglenes letelepedési engedélyünk van. Az állandót, a véglegeset itt senki meg nem kapja!

* * *

A pokolba minden erénnyel be lehet jutni, csak alázatossággal nem. A mennyországba minden hibával be lehet jutni, csak kevélységgel nem!

Szent Bernát szerint a kevély: beszédében nagyhangú, járásában peckes, feleleteiben éles, tolakodólag kér, társaságban mindig neki kell vinni a szót, mindig ő az okosabb, sőt legokosabb. Senki tanácsára nem szorul, mindenkit háttérbe szorít.

Világhódító *Nagy Sándor* hatalma gőgjében valakihez így szólt: — Kívánj bármit, megteszem neked. — A kérdezett szerényen csak ezt kívánta: — Parancsolj hát a legyeknek, hogy ne csípjenek!

* * *

Minden elsüllyedt hajó, minden a tenger fenekére sodort vitorlás, minden lezuhant repülőgép, minden villámtól derékbatört fenyő, minden árvíztől elsodort ház azt mondja: — „Ember, légy alázatos!" — Szívleljük ezt meg, Testvérek! Ámen.

IV. Az alázatosság

(Gondolatok.)

Minél nagyobb a tudós: annál alázatosabb. — Minél tökéletesebb, szentebb az ember: annál alázatosabb.

* * *

Szent Pál szavai: „Mid van, amit nem úgy kaptál? Ha pedig kaptad, mit dicsekszel, mintha nem kaptad volna" (1 Kor 4,7).

„Mindent megtehetek annak erejével, aki engem megerősít"(Filipp 4,13).

* * *

Minél üresebb a hólyag, annál magasabbra száll. — Minél üresebb a kalász, annál magasabban hordja fejét.

A büszkeség alapja: hatalom, tudás, szépség, erő — mind rajtunk kívül eső dolgok. Egyiket sem tudjuk megszerezni, ha Isten nem akarja.

Az alázatosság: helyes önismeret.

* * *

Nyilazott Napod tüzes hője,
Nem volt enyhülésem, Uram,
S felhődből rámpermetezett
Alázatosság langy esője.

Nézd, ahogyan fejem lehajtom,
Szánom minden dölyföm, Uram,
S ha van még bennem gőg-erő,
Szívemmel együtt kiszakajtom

Mutass nekem egy ellenséget,
Valaki ocsmányt, ó Uram,
Megcsókolom csúf lábnyomát,
Hogy méltón imádjalak Téged.

Elébem kis folyókák hozzák, —
Szakadt kegyelmed, ó Uram,
S csobog lelkemben kedvesen
A leesett alázatosság.

Szeretnék mindent odaadni
Nagy, szent szeszélyednek, Uram,
S szeretnék minden percemen
Nagyon-nagyon megaláztatni.

Alázatosság langy esője.*(Ady E.)*

* * *

Ahol kevélység, ott a gyalázat,
Ahol alázat, ott a bölcsesség!

Szent Ágostont tanítványai megkérdezték: — Melyik az összes erények közül a legszükségesebb? — Az alázatosság. — És másodsorban? — Az alázatosság. — És harmadsorban? — Az alázatosság.

Igen, az egész keresztény vallás az alázatosság gyakorlásában áll.

Homérosz írja: — Parányi pont az ember a nagy világmindenségben; hulló falevél, hullámcsapás, amely ma csillog a napfényben, holnap pedig lemerül a mélybe és nyomtalanul elenyészik.

Emlékezzél ember: por vagy és porrá leszel! Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 11. VASÁRNAP

Olv.: 1 Kor 15,1—10.—Evang.: Mk 7,31—37.

1. A süketnéma

A süketnéma a megátalkodott bűnös jelképe. A bűnös süket Isten fenséges szavainak hallására. Néma, rest annak megtevésére, amit hall. Füle tárva-nyitva a gonosz lélek szavainak meghallására. Nyelve mindig kész Istennek és a felabarátnak megsértésére.

Mily gyönyörű a csillagos ég! A mérhetetlen óceán, a virágos rét! De legszebb az ember értelmes, szabad akarattal! — Mily szánalmas a süketnéma ember!...

Ma néhány szót szólunk a nyelv, a beszéd bűneiről.

A beszéd ajándéka egyike Isten legszebb adományainak. Ezzel áldjuk és magasztaljuk Istent. Ezzel esdjük le hathatós kegyelmét. Ezzel közöljük eszméinket, tárjuk fel szükségleteinket, nyomorúságunkat és panaszainkat. Ezzel kérünk tanácsot, segítséget, vigasztalást. Ezzel teszünk sok jót felebarátainkkal.

Testvérek! Az élet mozgás, erő, tevékenység, aktivitás!... Képzeljétek el, milyen szörnyű lenne, ha az emberek mind némák lennének itt a földön! Az örökös csend, az örökös hallgatás a halál birodalma. — Nem lenne gyermekkacaj. Nem lenne ifjúi hősies fogadkozás és ígéret. Nem lenne vigasztaló, részvevő szó többé. Nem lenne szívet-lelket üdítő, felemelő ének. Nem lenne szentbeszéd. Nem lenne figyelmeztetés az örök élet útjára. — Minden hallgatna, mint a néma sír! — Nem mondhatnánk azt sem: Édesanyám! Sem imádságos lélekkel nem suttoghatnánk: Mi Atyánk!... — Mily borzasztó még elképzelni is!

Hálát kell adnunk Istennek, hogy megadta a beszéd adományát. Úgy kell vele élnünk, ahogy Isten akarja.

Olyan szépen mondja a Szentírás: „Őrizd meg tisztán nyelvedet minden bűntől" (Zsolt 33,14). „Aki szavával nem hibázik, az tökéletes ember!" (Jak 3,2). — A magyar közmondás is azt tanítja. „Sok beszédnek sok az alja!"

1. *Visszaélés a nyelvvel.*

Az ember gyakran visszaél ezzel az értékes adományával. Megsérti Istent. Kárt okoz felebarátjának és saját lelkének. Azért mondja Szent Jakab apostol, hogy az emberek meg tudták fékezni a vadállatokat és kígyókat s gyakran nem képesek megfékezni saját nyelvüket (Jak 3,7—8). Nézzétek a hajókat, sokszor igen hatalmasok s a viharok himbálják ide-oda, mégis elég egy kis kormányrúd, amelylyel mindenfelé lehet kormányozni. Ugyanígy van a nyelvvel is; egy kis szerv csupán az emberben, de képes nagy jó és nagy rossz elkövetésére. Ha az ördög irányítja, olyan lesz, mint a tűz, amely felgyújtja az egész erdőt; olyan mint a méreg, amely az egész testet megmérgezi.

2. *A nyelv különböző hibái és azok következményei.*

Káromkodás. — Az ember első kötelessége, hogy Istent imádja, dicsérje s áldja Teremtőjét! Sokan arra használják nyelvüket, hogy bántalmazzák Őt. Jobb lenne ezeknek, ha nem lenne nyelvük! — A káromkodás ördögi bűn, a pokol nyelvjárása! Szent Bernardin szerint a káromkodó nyelve kard, amely átszúrja Isten szívét, de megfertőzi mások lelkét is.

Átkozódások, szitkozódások. — Ezekkel rosszat kíván valaki másoknak és magának. De mit nyer vele? Mi csak jót kívánhatunk felebarátainknak. Úgy cselekedjünk velük, mint mi kívánnánk, hogy mások velünk cselekedjenek. — Az átkozódás a durva lélek megnyilvánulása! Még haragunkban sem szabad magunkat elragadtatni!

Megszólás és rágalmazás. — Előbbi mások rejtett hibáinak szükség nélküli kibeszélése, rendesen megnagyítva. Ó, mennyire szeretik az ilyeneket az emberek! Hallottad, mi történt? És jóleső megbotránkozással terjesztik tovább... — Rágalmazással pedig olyan bűnökről vádolják felebarátainkat, amelyeket azok el sem követtek. — Hányszor vesztették el becsületes emberek jó hírnevüket s azzal együtt anyagi jólétüket a rágalmazó nyelvek miatt... Olasz közmondás tartja: „La lingua non ha osso, e fa rompere il dosso." — Sok embert tönkre lehet tenni aljas suttogással, rossz hír terjesztéssel. Sőt nemcsak egyeseket, hanem egész nemzet életét is.

Vannak emberek, akik azt hiszik, ha másokat folyton rágalmaznak, megszólnak, s gyöngeségeiket folyton napirenden tartják, ezáltal ők nagyobbak lesznek. Vannak, akik mindig *más* lelkiismeretét vizsgálják! Pedig mindenkinek van vizsgálni valója elég!...

Sikamlós beszédek. — Vannak emberek, akik azt hiszik, a jó társalgáshoz okvetlen hozzátartozik ez is. Eszükbe sem jut, hogy ezek az oktalan, szemérmetlen beszédek hány ember lelkét fertőzik meg.

Elég sokszor néhány titokzatos, csak sejtető, de sokat mondó szó... Szent Pál mondja: „A rossz beszéd megrontja a jó erkölcsöket" (1 Kor 15,53). Sokan azt hiszik, az ilyen társalgásban nekik is okvetlenül részt kell venniük.

Sokrates, a görög bölcs sokat hallgatott. Egy bőbeszédű egyszer megjegyezte: — Az ön hallgatása tudatlanságot árul el. — Sokrates így válaszolt: — Az a tudatlan, aki nem tud hallgatni. — Ó, milyen bölcs mondás!

Egy régi régi adoma szerint egy úr azt mondta szakácsának: — Ma a legjobb darabot hozd nekem ebédre a mészárszékből? — A szakács hozott egy nyelvet. — Más alkalommal ismét mondta: — Hozd ma a legközönségesebb dolgot, amit a hentesnél találsz. — És a szakács megint nyelvet hozott neki. — Mi akar ez lenni? — kérdezte az úr. — A nyelv a legjobb, vagy legrosszabb a világon. Ha jó, és helyén van, semmi sem jobb nála. Ha rossz, semmi sem rosszabb nála, — válaszolta a szakács. Így van ez a beszéddel is. A nyelvvel dicsérjük Istent és átkozzuk embertársainkat, akik Isten képére vannak teremtve. Nagyon helytelen bárkit is bírálni, vagy kibeszélni. Ez vakmerő ítélet, mert nem látjuk senki szándékát... „Ne ítéljetek, hogy meg ne ítéltessetek!" (Mt 7,1)

Kedves Testvérem! — A nyelv nagy kincs! De lehet nagy rossz is! Adjatok hálát Istennek a beszéd adományáért. Ha pedig megbántottuk vele Istent, kérjünk bocsánatot. Törekedjünk arra, hogy nyelvünk utolsó suttogása ez legyen: Istenem és mindenem! Ámen.

II. „És helyesen szólott"

Vannak a Szentírásban szunnyadó igék, amelyek, ha életrekelnek, óriási jelentést kapnak... Vannak igék, amelyek egész életünket más irányba terelik, ha helyesen értékeljük. Ilyen a fenti ige is.

A szó felelősségéről mondja Krisztus Urunk Máténál (Mt 12,36—37): — „Mondom pedig nektek, hogy minden hiábavaló szóról, amelyet szólnak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján. Mert szavaidból fognak igaznak ítélni és szavaidból fognak elítélni." Ezt a komoly figyelmeztetést egy ősrégi szerzetesrend, a karthauzi, szóról-szóra vette és örökös hallgatást, némaságot ír elő tagjainak.

Hogyan is állunk mi a szóval? — Nézzük csak, milyen nagy a szó hatalma és milyen nagy a mi felelősségünk.

1. Az élő szó *hatalom*, amely az ember bensejéből tör elő. Érdekes, maga Krisztus Urunk a szóra, az igére épített. Krisztus nem írt

egyetlen könyvet sem. Csak tanított, prédikált, hirdette az örömhírt. A tanítványoknak sem adott parancsot az írásra: „Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek."

Isten szavát a próféták tűznek mondják, amely felgyullaszt; kalapácsnak, amely a sziklát szétroncsolja. Szent Pál szerint a lélek kardja, amely az ember lelkébe vág. Minden vasárnap hallgatjuk Isten szavát, az evangéliumot. Kérdés, lehat-e az lelkünk mélyére? Vagy pedig pusztába kiáltó szó?

2. Szent Jakab apostol komolyan figyelmeztet, hogy vigyázzunk a nyelvünkre: — „Aki szavával nem vétkezik, az tökéletes ember." — A nyelv kis tag, mégis nagyot művel. Egy kis tűz egy egész erdőt lángbaboríthat (Jak 3,6). — Milyen nagy hajókat irány,t a kormányos egy kis lapáttal? — Valóban, egy szeretetlen szó, egy tisztátalan szó, egy haragos szó, egy igazságtalan szó olyan, mint egy szikra, olyan, mint egy mérges nyíl, amely halálos sebet üt az ember szívén. Olyan, mint egy hógolyó, amelyet talán egy kis madár lába indít meg, mind nagyobb lesz, míg végül, mint lavina, falvakat temet maga alá.

3. Micsoda súlyos felelősség! — „A szív bőségéből szól a száj!" (Mt 12,34). — Ami kibuggyan a szívből, az jön ki az ember száján.

Mi van a szívben, Testvérem? — Isten? — Akkor Istenről beszélünk. — Jóság? — Akkor jóságos minden szavunk. — Gyűlölet? — Akkor gyűlölettől izzik beszédünk. — Rosszindulat? — Akkor másokat sebzünk nyelvünkkel...

Krisztus Urunk szerint számot kell adnunk minden hoszontalan szóról. Micsoda felelősség terhel hát bennünket?! Szavunkból szinte állandóan jó és rossz szellemek száguldanak a világba: a családba, a környezetünkbe, a munkahelyünkre... Az egyszer kiküldött szót többé nem tudjuk visszatérésre kényszeríteni. Tovább hatnak... Most már tőlünk függetlenül. Mint áldás, vagy átok. Mint üdvösség, vagy út a kárhozat felé. Az emberek néha visszavonják szavukat, ígéretüket. De ez a „visszavonás" már azt az egyszer kiröpített szót nem éri el, az tovább repül...

4. Keresztény életszabályok a beszédről: A beszéd legyen: jóság, öröm, bátorítás mások számára. — Három szabálya van: — Legyen igaz. (Nem beszélni olyat, ami nem fedi a valóságot: igazmondást!) — Legyen igazságos (Nem bántani, keseríteni felebarátunkat. Ne tegyük nehezebbé, amúgyis terhes életüket!) — Legyen tiszta. (A kétértelmű szó megmarad az ifjúság szívében, mint hamu alatt lappangó parázs és az élet szele hamarosan lángra lobbantja).

— És az Ige testté lőn. (Jn 1,14). — olvassuk az evangéliumban. De mikor ölt már testet a mi lelkünkben? — Ámen.

III. A szó hatalma

1. Az öt érzékszerv micsoda kincs! Akkor becsüljük meg, ha már nincs! Az egészséget — a betegágyon, a pénzt a nincstelenségben, a beszéd képességét pedig akkor értékeljük, ha elveszítettük.

A mai evangélium egy süketnémáról szól. Milyen csapás! Nem hallja a hegyipatak csacsogó csobogását. Nem hallja az erdők lombjainak titokzatos susogását. Nem hallja a madarak zengő énekét. Nem hallja az emberek beszédét, — még saját édesanyjának szavát sem. Beszéde szánalmas jelmutogatás, gesztikulálás.

2. A szó nagy hatalom! A jóra ösztökél. A rosszra csábít. Áldás, de átok is lehet egyben!

3. A szó nagy felelősségéről mondta Krisztus Urunk: „Mondom pedig nektek, hogy minden hiábavaló szóról, amelyet szólnak az emberek, számot fognak adni az ítélet napján." (Mt. 12,36.) Ezért Szent *Bruno* olyan szerzetesrendet alapított, amely az örök csendet tartja. (Kivéve az imádságot és a heti pihenőórát.)

Szent Jakab pedig így tanít: „Aki szavában nem vét, az tökéletes férfi, az féken tudja tartani egész testét is. Ha a lónak zabolát vetünk szájába, hogy engedelmességre szorítsuk, egész testét irányítani tudjuk. Lám a nagy hajót, mégha erős szél hajtja is, a kis kormány oda irányítja, ahová a kormányos akarja. Így a nyelv is kicsiney testrész ugyan, de nagy dolgokat visz végbe. Lám a csekély tűz mekkora erdőt gyújt föl. A nyelv is tűz, gonoszsággal telt világ..." (Jak 3, 2—12) Csak nézzük a sok pletykát, megszólást, és rágalmazást! Nézzünk csak befelé egy kicsit! A nyelvre zabla, kormány, fék kell! — A nyelv szikra, vagy mérges nyíl: halálra sebzi a szívet.

Az egyszer kimondott szót visszavonni nem lehet! „A szív bőségéből szól a száj" (Mt 12,34). Ki mit szeret, arról beszél... A nyelv tanúságot tesz a szeretetről és gyűlöletről, a tisztaságról és fajtalanságról, a jóságról és irigységről!... Ha Istennel van tele, Róla beszél!... És ha nem?

4. Szabályok: — Semmi hamisság, semmi hazugság! — Semmi igazságtalanság, sértő, bántó szó! Az ember a szeretetet igényli. — A tisztátalanságot mindenképpen kerülni kell. Ez az ifjúság megmérgezése. — A kétértelmű szavak, mint a parázs a tűzben, ott lappanganak a gyermek szívében és az élet szelében lángra kapnak.

Tisztelet a szó előtt! — Maga az Isten, a „Verbum", az Ige testté lett és miköztünk lakozott. — Ha nyelvünket, fékezzük, önmagunkat becsüljük meg. Ámen.

IV. „Effeta" azaz: nyíljál meg!

1. Valamikor, 15—20—30—40—50 esztendővel ezelőtt, amikor keresztanyánk karján sírtunk, ugyanezt mondta a keresztelő pap nekünk is, amikor hamuból sarat csinált és megkente vele érzékszerveinket. — A keresztség az első szentség: ianua sacramentorum... Ajtó, amely jogilag beiktat bennünket Krisztus titokzatos testébe... örökre. Nem lehet kiradírozni, kikaparni többé! — A régi egyházban illuminatio-nak, fénynek is mondták, mivel a keresztség képében égi fény, a megszentelő kegyelem költözik a lélekbe, a három isteni erénnyel. Ezért ma is a keresztségi szertartás vége felé a pap égő gyertyát ad kezünkbe: „Accipe lampadem ardentem..." — „Accipe vestem candidam..." — Kegyelem! Ó, hányszor aludt ki, vagy éppen csak pislákolt a hitnek fénye, amikor a megpróbáltatások viharai söpörtek el fölöttünk? Hányszor szennyeztük be azt a fehér ruhát?... Hányszor vesztettük el az Isten-gyermekséget?... Hányszor némult el felettünk a szó, amely Krisztus keresztelésénél hallatszott: „Ez az én szerelmes fiam, akiben nekem kedvem telik!?" (Mt 3,17). Hányszor voltunk divatkeresztények?... Anyakönyvi keresztények? Hányszor tekintettük kereszténységünket díszes ruhának, amelyet vasárnap felveszünk, csak szokásból, lélek nélkül. Csak ceremóniának tekintettük szellem nélkül... Belecsöppentünk a kereszténységbe, akaratunkon kívül. A formalitásba belenevelve éldegélünk és még talán egyszer sem néztünk szembe bátran e kérdéssel: mit jelent keresztténynek lenni? A világhódító — a mártír Egyház tagjának lenni? — Most, Testvérek, — ébredjünk fel és tudatosan valljuk magunkat kereszténynek! Keresztény legyen minden gondolatom! Keresztény legyen minden szavam! Keresztény legyen minden tettem! — Ne csak születésünk, hanem keresztelésünk napját is ünnepeljük meg, amikor a mennyország számára születtünk újra. Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 12. VASÁRNAP

Olv.: 2 Kor 3,4—9. — Evang.: Lk 10,23—27

I. Az önzetlen szeretet

A kereszténység középponti parancsa: az istenszereteten sarkalló felebaráti szeretet. Ez az egész keresztény morál alapja. A többi ennek kifejtése.

Szamaria — amelyről a mai evangélium szól — Izrael kifejezett ellensége. Sajnos, mi is jól ismerjük a nemzeti és faji gyűlöletet. A régi zsidóknak tehát nem vethetünk szemére semmit...

Krisztus egy történetet mond el a zsidók egyik vezető emberének, hogy kissé humánus gondolkodásra bírja. Ebből kitűnik, hogy a felebaráti szeretet nem kutat a nemzeti és vallási hovatartozás után. A nyelv, a ruha és arcbőr színe nem számít. Az útlevél és állami „hovatartozás" közömbös előtte. Csak azt nézi, hol a szükség! A szükség a zsidót a szamaritánus részére is felebaráttá teszi. Közelebb hozza, mint testvért és nővért... Lehet barát, vagy ellenség: a szükség egyképp testvérévé tesz mindenkit...

Ma is vitatott téma a felebaráti szeretet. Mi folyton igényeljük mások támogatását — de magunkat könnyen dispenzáljuk alóla. Kettős morál, kettős norma szerint alakul életünk. Valóban nehéz élő gyakorlattá tenni a felebaráti szeretet és különösen pedig az ellenségszeretet kemény parancsát! Azt látjuk, hogy az egyik ember a másiknak ellensége. Egymás torkát fojtogatják vadállatok módjára. Szomorú, hogy mind brutálisabban kell a helyünket biztosítanunk és a zsákmányt megkaparintanunk... Küzdelem, harc a kenyérért!...

Óh csillag, mit sírsz! Magasabb te se vagy,
Mint egymástól itt a földi szívek!
A Szíriusz van tőlem távolabb
Vagy egy-egy társam, jaj, ki mondja meg?

Óh jaj, barátság, és jaj, szerelem!
Óh, jaj, az út lélektől lélekig!
Küldözzük a szem csüggedt sugarát
S köztünk a roppant, jeges űr lakik"

(Tóth Árpád, Lélektől lélekig)

Igaz, aki velem dolgozik, vagy egy asztalnál étkezik: talán másképp gondolkozik, talán másképp érez, másképp viselkedik. Ez némi korlát... — A felebaráti szeretet azonban hidat épít minden szakadékon át. Szívemet odanyújtom a másiknak, ha kezemet ellöki, eltaszítja is, ha félreért is... Rizikó nélkül nincs szeretet!...

Akkor erős a felebaráti szeretetem, ha az ember mögött az Istent látom, akit mindenek fölött szeretek, hogy fülünkbe csengjen: „Amit egynek tesztek a legkisebbek közül, n e k e m teszitek..." (Mt 25,40)

Hol vagyok még én ettől a szellemtől?... Minden erőmmel törekednem kell feléje. Ámen.

II. A tevékeny szeretet

„Jézus, Mester, könyörülj rajtunk" — könyörög a beteg!

1. A szeretet és irgalom testvérek. A szeretet legszebb kivirágzása az irgalom. Irgalom lehet pár fillér, irgalom lehet egy darab kenyér, irgalom lehet egy ruhadarab, irgalom lehet egy kis orvosság, vagy meleg étel... De irgalom lehet a szó is, irgalom lehet a tanítás is, az imádság is!...

A tíz bélpoklos kiált, mert szörnyű betegségben sínylődtek.

Most is felsír az özvegyek és árvák ezreinek jajkiáltása: — Mester, könyörülj rajtunk! Ezt sóhajtják a szegények és betegek szánalomra méltó seregei. — Mindenki szeretetért, irgalomért esedezik.

2. Kivel kell szeretetet és irgalmat gyakorolnunk? — Felebarátunkkal szemben! — De ki a mi felebarátunk? — Minden ember! — Az idegen is? — Igen! — A nem keresztény is? — De mennyire! — Minden ember, akár magyar, akár nem, akár keresztény, akár hitetlen, akár gazdag, akár szegény, akár barát, akár ellenség — mind a mi felebarátunk. Mert nemde mindnyájan ugyanannak az Istennek teremtményei vagyunk? Nemde mindnyájunkat megváltott Krisztus Urunk szentséges vérével? Nemde mindnyájunkat az égbe vár?...

Villanovában Montpellier püspök elé vezettek egy szegény embert, aki alamizsnát kért. A püspök kiadta az utasítást titkárának, hogy szép összeget adjon neki. Ekkor a titkár csendesen a püspök fülébe

súgta: — Nem tudja, püspök atyám, hogy ez az ember protestáns? — Mit válaszolt vajon erre a püspök? — Még ha zsidó vagy mohamedán volna is, ő szegény, szerencsétlen ember és ez elég. Isten mindegyikünknek közös Ura és valamennyien egyformán testvérek vagyunk...

3. Magyarországon a faji üldözés szomorú idejében sajtóban és máshol is nem egyszer támadás hangzott el éppen azért, mert a felebaráti szeretetet nem úgy magyarázta az Egyház, mint a támadók. Pedig az Egyháznak s főleg püspökeinek szent kötelessége felemelni szavát ott és akkor, ahol és amikor az isteni vagy erkölcsi törvényt valaki nyilvánosan semmibe veszi. S ilyenkor a tájékozatlanok, sokszor rosszakaratúak azzal vádolják az Egyházat, hogy nem elég hazafias, hogy az ellenséggel paktál. Pedig nem tesz mást, minthogy a jogrend biztonságát és igazságát kívánja azzal szemben is, akit sokan káros ellenségnek hirdetnek. Helyesen mondta néhai *Serédi* primás nagyboldogasszonyi beszédében 1944. augusztus 15-én: „Egy Isten szíve szerint érző püspök, vagy felszentelt pap most is többet használ a hazának, mint az ilyen otromba támadók együttvéve." Az Egyház sohasem a pillanatnyi érdekek és szempontok szerint igazodik.

4. Miért tartozunk szeretni felebarátunkat? — Mert valamennyi Isten képmása: „imago Christi". Minden atya szereti fiait, ezek pedig atyjukat. Miért? — Mert ez a természet rendje. Még a vadállatok is szeretik kicsinyeiket. Azokat is szeretjük, akik jót tesznek velünk. Ezt még a kutya is megteszi. Hízeleg annak, aki cukrot vagy kenyeret ad neki. — Szeretjük azokat, akik udvariasak, szimpatikusok s jótulajdonságokkal bírnak, vagy nekünk szépeket mondanak. De még a pogányoknak és vadaknak is van ilyen szeretetük... Azért kell felebarátainkat szeretnünk, mert Isten képmásai! — A feszületet pl. tiszteljük, ugye? Vajon jobban tiszteljük-e, ha csillogó aranyból készült, mint ha csupán alumíniumból, vagy korhadó fából? Nem! Ugyanis nem az aranyat, vagy alumíniumot, vagy a fát tiszteljük, hanem a személyt, akit ábrázol. Így tartozunk tisztelni minden felebarátunkat, mert mindegyik Isten élő képmása. Nem számít: jó-e, vagy rossz; szép-e, vagy csúnya; gazdag-e, vagy szegény; kedves-e, vagy durva; szimpatikus-e, vagy antipatikus. Egy a lényeges: Isten képmása. Isten pecsétje van a lelkén és ez elég.

5. Felebarátainkat szeretnünk kell, mert Isten parancsolja. „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat." — „Az én parancsom ez: szeressétek egymást, amint én szerettelek titeket." — Ez volt az Isten Fia végrendelete halála előtt. Ez volt az első keresztények ismertető jele, akik Jézus és az apostolok iskolájába jártak. Szent János apostol öregségében, amikor már nem tudott prédikálni, csak ezt hajtogatta:

„Fiacskáim, szeressétek egymást! Ez az Úr parancsa s ha ezt jól megtartjátok, mindent megtettetek." Ez elégséges. Maguk a pogányok megbámulták az első keresztényeket s Tertullián szerint felkiáltottak: „Nézzétek, hogyan szeretik egymást!"

Ó, a mai kereszténynek mondott emberekről is fel lehetne kiáltani: — Nézzétek, hogyan gyűlölik egymást! Ezek keresztények? Hirdetik a szeretetet, s másokat gyűlölnek. — Hirdetik az egységet, és széthúznak. — Hirdetik a megbocsátást, és bosszúért lihegnek. Mennyi féltékenység, mennyi szeretetlenség, mennyi szitkozódás, mennyi veszekedés, mennyi sárga irigység, besúgás van közöttük! Ezek keresztények? — Még azok között is, akik a tökéletesebb életre kötelezték el magukat!...

6. Hogyan szeressük felebarátainkat? — Az Úr parancsa: „Szeresd felebarátodat, mint *tenmagadat!*" Testvérek, mindenki szereti magát, nem igaz? — De még mennyire! Valamennyien keressük saját javunkat, előnyünket. — Ugyanezt kell tenni felebarátainkkal szemben! Két norma van erre vonatkozólag a Szentírásban. — Az Ószövetségben Tóbiás így szól fiához: „Amit nem akarsz, hogy mások tegyenek neked, te se cselekedd másokkal szemben" (Tób 4,16). — Nem akarod, testvér, ugye, hogy lenézzenek, gyűlöljenek, inzultáljanak, jogtalanok legyenek veled szemben — te se légy velük szemben gyűlölködő, piszkálódó stb. — A másik normát az Újszövetségben olvassuk: „Amit akartok, hogy cselekedjenek nektek az emberek, ti is azt cselekedjétek" (Lk 6,31). — Ti, ha gyengék vagytok, segítséget vártok; ha szegények vagytok, támogatást vártok; ha betegek vagytok, vigasztalást vártok; ha elnyomnak titeket, védelmet vártok. — Tehát ti is hasonlóképpen cselekedjetek!...

Ezt jelenti az ige: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat!"

Tehát nem elégségesek a harsány szavak, a hangos beszédek és ömledező cikkek a szeretetről, a keresztény eszmékről. Tettek kellenek! Azért mondja Szent János: „Fiacskáim, ne szeressünk szóval, vagy nyelvvel, hanem tettel és igazsággal" (1, Jn 3,18). A hit ne legyen zengő érc, vagy pengő cimbalom! Ha szeretetem nincs, semmi sem vagyok...

Ezzel szemben mennyi az egoizmus! Az én-imádás! Sokan közülünk tiszteletet, szeretetet, megbocsátást várnak, de soha meg nem bocsátanak. Elnézést, figyelmet, tapintatot várnak hibáik iránt — de mások hibáit élvezettel tárgyalják. Segítséget várnak — de soha senkin nem segítenek... Keresztény magatartás ez?

7. A jótettért ne várjunk szeretetet. Az Úr tíz bélpoklost gyógyított meg, de kilenc elfelejtette megköszönni. Így vagyunk mi is legtöbbször a jó Istennel. Pedig a hála mélységet teremtő valóság, amely mindig frissen, mindig porhanyósan, készségesen tartja a lelket a ke-

gyelemmel szemben. — Olyan, mint a virágon a szín és illat, amely vonzza a méheket. Olyan, mint az égen a ragyogó csillagok — oda vonja a tekintetet. Olyan, mint a kiszikkadt földnek a csendes, meleg, nyári eső. — Tőle puhábbak lesznek a szavak, fényesebbek a szemek, gyöngédebbek a mozdulatok, finomabb és szebb ez az egész csikorgó világ...

8. Ebben a szörnyű, véres világban bárcsak tudatára ébrednének az emberek, hogy testvérek, és egy közös Atyának a gyermekei.

Addig is, míg a világon a béke megvalósul, legalább mi a családban, a környezetben sugározzunk több szeretetet s meglátjuk, hogy hamarosan szebb lesz ez a talpalatnyi föld, amelyen élünk. Ámen.

III. „Magadat mindig adhatod..."

Az nem igaz, hogy az élet kegyetlen,
sok öröm van benne, mely elveszthetetlen.
Van öröme, amely mindörökre tart,
nem árt neki se szó, se tűz, se kard,
se jég, se dögvész, átok vagy nyomor,
miktől az élet oly sokszor komor.
Van öröm, ami soha nem apad:
s ez az öröm: add másoknak magad!

Míg élsz, magadat mindig adhatod,
adj jó szót, vigaszt, s ha van, falatot,
derűt, tudást vagy békülő kezet,
mindez tiéd! Vesd másba s nézheted,
hogy nő vetésed, hozva dús kalászt
s meggazdagítva lelked asztalát.
S csoda történik: minél többet adsz:
te magad annál gazdagabb maradsz.

Elveszthetetlen öröm.

* * *

Ha a szavak sírni, vérezni, elvérezni és meghalni tudnának, akkor ennek a szónak „szeretet" kellene sírni, vérezni, elvérezni és meghalni a visszaélés miatt, amit vele űzünk.

* * *

Szeretet: annyi, mint szíved kiveszed és a másik ember kezébe teszed, nem törődve vele, hogy ki, micsoda, milyen felfogású. Embertársad ő, ki mögött Krisztus áll. Érte teszed, aki, ha durván eldobnák is, felveszi a te megsebzett szíved.

* * *

Max Roger, a nagy muzsikus mondotta: — Ha Krisztus csak ezt az egy mondatot mondotta volna: „Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat" — már ezzel a világ megváltója lett volna, mert e parancs teljesítésén áll a világ megváltása minden rossztól!

Nagyobb kincs e földön
Nincs a szeretetnél...
Örülj, ha valaha
Valami jót tettél,
Nagyobb kincs e földön
Nincs a szeretetnél.

Hogy nyoma ne vesszen,
Hogy ne legyen vége:
Beírja az Isten
Csillagos könyvébe,
Hogy nyoma ne vesszen,
Hogy ne legyen vége,

Ha csak egy könnyet is
Egyszer letöröltél:
Édesebb öröm az
Minden más örömnél.
Ha csak egy könnyet is
Egyszer letöröltél.

Mikor rá se gondolsz,
Mikor nem is várnád:
Isten két kezéből
Ezer áldás vár rád,
Mikor rá se gondolsz,
Mikor nem is várnád.

Pósa Lajos: A szeretet.

IV. Emberek — testvérek

Emberek vagyunk-e, testvéreim? Volt-e szívünk magunkhoz és volt-e szívünk másokhoz? Volt-e szívünk ahhoz, hogy legyűrjük önzésünket, a hiúságunkat, a türelmetlenségünket, az irigységünket, a részvétlenségünket? Megsimogattuk-e édesanyánk kezét, vagy apánk redőző homlokát? S ha földi ruhában nem járnak már közöttünk, hivtuk-e őket, szólítgattuk-e őket az emlékezés néma szeretetével? Volt-e meleg szavunk hűséges élettársunkhoz? Megosztottuk-e a gondot, a bajt, a gyötrődést? Tudtunk-e mindig emberek lenni? — Nézzünk magunkba, Testvérek!

* * *

Egymásnak terhét hordjuk, — mondja az Írás,
És hogy a hivő megszentel hitetlent.
Az elbukottért sírt szívbéli sírás
Az Úrral annak új kötést teremt.

Miként meg nem szült magzat anyja vérét
És szívja szent tejét az újszülött:
Egymásból oltjuk szívünk szomjú mélyét,
Egymásból szívunk új vért, új velőt.

Idegen jószág hüvelye csak éltünk:
Egymás tornyában szegletkő vagyunk.
Szórvány kincsünket — máséból fecsérlünk,
Másnak világlunk, fölgyújtván magunk.

Jákoblétrák, ha élünk igazul,
Min mások hágnak föl a messze mennyig;
Pokolkapuk, ha dőzsölünk gazul:
Mi — másban mindenek, magunkban semmik:

Mert nem vagyunk magunké — mond az Úr!

(Berde Mária)

* * *

„Édesanyám, egyetlen, drága,
te szüzesség kinyílt virága,
önnön fájdalmad boldogsága:

Istent alkotok, (szívem szenved,)
hogy élhess, hogy teremtsen mennyet,
hogy jó legyek, s utánad menjek!"

(József A., Töredék)

* * *

„Te a jobbkéz voltál,
én a bal kéz lettem.
Messze messzeségből
feléd közeledtem.

Összekulcsolódtunk,
imádsággá váltunk,
hálából azért, hogy
egymásra találtunk."

(Falu Tamás, Két kéz.)

PÜNKÖSD UTÁN 13. VASÁRNAP

Olv.: Gal 3,16—22. — Evang.: Lk 17,11—19

I. Miért van a szenvedés?

A tíz bélpoklos vasárnapja van ma. Az evangélium megrázó eseményt tár elénk. A bélpoklosság a legszörnyűbb betegség a világon. Lerothad a beteg keze, lába, minden tagja s szörnyű bűzt áraszt. Az emberi közösségből a bélpoklosok ki voltak zárva. Csak messziről kiabáltak velük az emberek, de nem érintkeztek velük. Ezeket gyógyította meg Jézus.

1. Ezzel kapcsolatban felvetődik a kérdés: Isten miért küldi ránk a sok szenvedést és csapást? — És miért küldi éppen énreám? Aki mindig híven szolgáltam Neki.

Próbáljunk, Testvérek, a mai elmélkedésben egy kicsit ennek a kérdésnek a mélyére tekinteni. Miért a szenvedés? Miért engedi meg Isten? Cél nélkül semmi sincs a világon! Istennek a szenvedéssel is céljai vannak. — A szenvedéssel védi Isten *testi* életünket. Ha nem fájna soha a fogunk, senki sem törődnék vele, rossz-e, vagy sem. Ha nem fájna a betegség, senki sem kímélné egészségét. Ha nem lenne szörnyű a halál, nem féltenénk annyira életünket... De nemcsak ezért van a szenvedés a világon!

2. A szenvedéssel védi Isten *lelki* életünket. Sajnos sok ember nem törődik semmit a lelkével. Nem gondol egyáltalán életereje fogytára. Nem gondol a halálra és az azon túli életre. Nem akarja elhinni, hogy nemcsak a pénz és vagyon üdvözít. Nem akarja elhinni, hogy Isten türelmes ugyan, de nem felejt. Úgy véli, fölösleges lelkével törődnie és elpártol Istentől. — Tudjátok, Testvérek, mit csinál Isten az ilyen emberekkel? Valami nagy megpróbáltatást, szenvedést, betegséget küld az ilyenre. Így józanítja ki a földi élettől eltompult lelkét. Az ilyen emberek azután megértik, ha van szikrányi hitük, hogy a szenvedés egészséges arculcsapás, amely kötelességünkre figyelmeztet. A szenvedés egészséges zuhany, amely elkényeztetett idegeinket rendbehozza. A szenvedés erős szél, amely sokszor arcunkba vág, de emeli

lelkünket, mint a szembejövő szél emeli a repülőgépet. A szenvedés jóságos pásztor, jó útra hajt sok tévedettet. A szenvedés erős kötél, amely szolgálhat mentőkötél gyanánt, amely kihúz bennünket a szakadékból, de lehet kötél is, amely vesztét okozza a kétségbeesett embernek.

Testvéreim, szenvedés volt, van és lesz! A szenvedők világszövetségébe mindnyájan beletartozunk! Nincs különbség itt ember és ember között. Csak arra kell törekednünk, hogy a szenvedés lelkünk javára szolgáljon.

3. De lehet, Testvérek, hogy a szenvedéseknek más a célja. Alakítani, *szebbé* tenni akar minket az Isten. Márpedig alakítás, fejlődés nincsen szenvedés nélkül. A márványt is kemény kalapácsütésekkel alakítja a szobrász, enélkül nem lehet belőle szép szobor. A diófát is gyalulni, vésni kell, hogy szép bútor, szekrény, asztal legyen belőle. Az ugart is felhasogatja ősszel az eke, máskülönben nem kerülhetne nyáron fehér cipó az asztalra. A kagylónak mennyire fáj, ha homokszem kerül házába. Izgatja érzékeny testét, de így izzadja ki kemény szenvedés árán a drága gyöngyöt... Testvérek, egyedül az emberi lélek lenne kivétel? Annak ne fájna, amikor Isten ki akarja belőle faragni Szent Fia gyönyörű márványszobrát? Csak az emberi léleknek ne fájna, amikor Isten ki akarja belőle termelni az isteni erények drágagyöngyeit? — Lehetetlen! Szenvedés nélkül nem lesz szép, nem lesz szent a lélek! Vagy volt-e a történelemben egyetlen szent is, akinek élete nem volt tele szenvedéssel? Nézd meg a boldogságos Szűz Máriát! Isten senkit sem szeretett úgy, mint Őt. És senkit sem halmozott el annyi szenvedéssel, mint éppen Őt.

A szenvedéssel Isten nem akar minket elnyomni, csak alkalmat akar adni az érdemszerzésre. Ha sok szenvedés, betegség gyötör, gondoljunk arra, hogy Isten széppé, nemessé akar alakítani. Tekintsük az istenfélő Jób példáját. Elveszett minden vagyona, végül gyermekei és barátai is elhagyták, felesége gúnyolta és Jób mégis csak ezt mondta: „Az Úr adta, az Úr elvette... !" (Jób 1,21).

Ismertem egy asszonyt, aki már 25 éve volt ágyban fekvő beteg. Szenvedésének 25. évfordulóján emlékképeket osztogatott rokonainak is ismerőseink. És tudjátok, mi volt ráírva? Talán zugolódó, türelmetlen szavak? — Ó, nem! A keresztény katolikus módon viselt 25 évi szenvedés után ezek a szavak törtek elő lelkéből: „Magasztalja az én lelkem az Urat és örvendez szívem Üdvözítő Istenemben" (Lk 1,47). Tehát a szenvedés lehet véső Isten kezében, amellyel lelkünket alakítja, szépíti.

4. De a szenvedés, a bűnnek a zsoldja és lehet Isten kezében *büntetés* is. Szent igazság, hogy aki vétkezett, annak bűnhődnie kell, vagy itt, vagy a másvilágon. Aki vétkezett... Ó, merné-e valaki mon-

dani közülünk, akik itt a templomban vagyunk, hogy: én nem vétkeztem soha? — Nem! — Ha pedig vétkeztünk, bűnhődtünk-e már érte? Ó, ezer bajjal és nyomorúsággal küzdő Testvéreim, ne felejtsétek el, jobb itt a földön levezekelni a szenvedést, jobb itt elmondani Szent Ágostonnal: „Itt, itt, Uram, sújts, égess, vágj, csak az örökkévalóságban légy irgalmas!"

De ha a szenvedés a bűn büntetése, hogy van az, hogy sokszor éppen a legjobbakat, akik templomba szoktak járni, éri a legtöbb szenvedés. Azoknak pedig, akik a templomnak még a tájékát is elkerülik, akik Isten nevét csak káromolva ejtik ki, jól megy a soruk. Igaz, ha ennek a földi életnek, nincs folytatása, akkor nincsen igazság! De ennek a földi életnek igenis van folytatása! Így az örökkévalóság fényében megértem ezt a nehézséget. A becsületes, jó emberek sokat szenvednek ebben az életben. Ez igaz. Miért? — Mert itt a földön levezeklik bűneik büntetését és az örök életben már zavartalanul örvendhetnek a mindenható Isten színe látásának. — A gonoszoknak ellenben jól megy a sorsuk. Minden sikerül nekik. Miért? Minden emberben van valami jó is. Ezek a gonoszok jó tetteikért itt a földön megkapják jutalmukat, de a sok meg nem bánt, jóvá nem tett bűnért odaát kell majd fizetniük.

5. De azt is meg kell vallanunk, hogy a legtöbb szenvedésnek nem Isten az oka. A tüdőbaj pl. a társadalmi igazságtalanság büntetése, a vérbaj pedig a szabadjára engedett testi ösztön következménye. És hogy nincs meg minden embernek a mindennapi kenyere, az a társadalmi önzés bűne. És a legtöbb kínt, bosszúságot, sokszor idegösszeomlást nem a felebaráti szeretet hiánya, a féktelen önzés, a másokon való keresztülgázolás saját céljaik elérése miatt, mások befeketítése s megrágalmazása okozza? — Itt van tehát a szenvedés problémájának a kulcsa: — Szenvedünk, hogy testi egészségünkre vigyázzunk. Szenvedünk, hogy lelki életünket többre becsüljük az ideigvalónál. Szenvedünk, hogy lelkünket Isten szeretete széppé varázsolja. Szenvedünk, mert bűneinkkel megérdemeltük a büntetést. Szenvedünk, mert féktelen önzésünkkel egymást gyötörjük.

Azonban a szenvedések igazi okát csak a Teremtő Isten tudja! Mert szenvedünk azért is, mert Isten így akarja, mert maga az Úr, a mi Mesterünk és példaképünk is keservesen szenvedett. Minden földi testi és lelki gyötrelmen keresztülment.

A szenvedést senki sem kerülheti el ezen a világon, akár katolikus, akár nem, akár vallásos, akár vallástalan. A szenvedést nem lehet kiradírozni a föld nagy térképéről.

De nagyon nagy különbség van szenvedés és szenvedés között! A kételkedő ökölbe szorított kézzel, csikorgó foggal és káromkodó ajak-

kal szenved. Az igaz a szenvedést megnyugodva, a Gondviselő Isten végtelen szeretetében és kegyelmében bízva viseli.

Ha már így is, úgy is szenvedni kell, jobb, ha türelemmel, Isten iránti szeretetből szenvedünk. A szenvedéssel is úgy vagyunk, mint az új csikó, amikor először fogják be, amikor először tesznek zablát a szájába. Minél jobban kapálódzik a hámban, annál jobban vágja a zabla, míg ha nyugodtan tűri, nem fáj annyira. — Így vagyunk mi is. Ha kapálódzunk, zúgolódunk, türelmetlenkedünk, annál jobban fáj a szenvedés zablája. Annál keserűbb a ránk mért csapás. Ha azonban türelemmel szenvedünk, édes lesz a szenvedés.

Tudjátok, Testvérek, mi a szenvedés megédesítője? — Krisztus keresztje. Ő kívánja tőlünk: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét mindennap és úgy kövessen engem!" (Mt 16,24).

Azért, ha szenvedés ér, boruljunk le a kereszt tövében és kérjük alázattal a szenvedő Krisztus segítségét: „Ó Jézus, aki oly erős lélekkel szenvedtél a betlehemi istállótól a keresztfáig — adj nekünk erőt a kereszt viseléséhez! Ó Jézus, aki oly türelemmel viselted el a poroszlók köpködését és az ostorozást, adj nekünk türelmet a megpróbáltatásokban. — Ó Jézus, Aki oly szeretettel áldoztad fel magadat érettünk a keresztfán, add meg nekünk a legnagyobb kegyelmet: a szenvedés, a kereszt szeretetét! — Ó Jézus, kérünk, a szenvedés órájában légy mindig velünk! Krisztus Urunk, segíts meg!

Ki farag valaha bennünket egészre,
ha nincs kemény vésőnk, hogy magunkat vésne,
ha nincs kalapácsunk, szüntelenül dúló,
legfájóbb mélyünkbe belefúró fúró?
Szenvedésre lettünk mi.
Szenvedni annyi, mint diadalt aratni.
Ó, hány éles vasnak kell rajtunk faragni,
míg méltók nem leszünk, hogy az ég Királya
beállítson majdan szobros csarnokába.
Krisztus Urunk, segíts meg! Ámen.

(Babits)

II. „Hát a kilenc hol vagyon?"

Krisztus Urunk tíz bélpoklost gyógyított meg, akik sírtak, könyörögtek... E szerencsétleneket mindenki elkerülte. Jézus azonban megkönyörült rajtuk. Meggyógyította őket. De csak az egy idegen ment vissza, hogy hálát és köszönetet mondjon. Hálát? Régi latin mondás: „Dixisti ingratum, dixisti omne malum." — A hálátlanság — gonoszság!

Hála? — Kinek?... — Istennek, szüleinknek és nevelőinknek, embertársainknak.

1. *Istennek!* — A szenimise praefatioja mondja: „Gratias agamus Domino Deo nostro..." (Adjunk hálát Istenünknek.)

Isten teremtett minket és fenntart most is... És mily hálátlanok vagyunk! Pedig Tőle kaptuk az életet. Sz. Pál mondja: „Ember, mid van, amit nem kaptál..." — Miénk az élő Isten!... „Benne élünk, mozgunk és vagyunk" (ApCsel 17,28). Ő nekünk a levegő és a fény: nélkülözhetetlen!... De hálát kell adnunk a szenvedésért, a betegségért, a keresztekért is... Ezek nem engedik, hogy csak a földet nézzük, mint az állatok, hanem tekintetünket és lépteinket fölfelé, Istenhez irányítják...

2. *Szüleinknek!* Tőlük kapjuk közvetlenül az életünket, ők gondoznak, s nevelnek... Panaszkodnak a szülők, hogy a gyermekek nem tisztelik őket! — Sajnos a gyermekek nevelése kicsúszott a szülők kezéből. Idő előtt nagyok a mai gyermekek. Koraérettek. Lezüllenek. Nagy problémája a mai kornak a leánynevelés is. A leányok az egyenlőség nevében kivetkőznek önmagukból... Az *Ország-Világ* 1960. augusztus 24-i számában megjelent egy cikk „Kis bűnök, nagy tanulsággal" címen. — Egy leány dolgozik és esti gép- és gyorsíró iskolába jár. A Lidó étteremben vacsorázik. Sörözik egy férfival. Jó kedvük van. Hisz ebben nincs semmi! Elmennek a Madách színházba, onnan a Béke cukrászdába. A férfi huligán, családos ember. Ezután már semmi sem természetesebb, mint felmenni a férfi lakására. Jön a Triple Sec, a Dock rum... és Istenük Bachus és Venus lesz... Az édesanya a bíróság előtt zokog: — „Nem tudom, mikor csúszott ki a kezemből..." Mulasztással is lehet ám vétkezni, kedves mama!... Nincs időnk a serdülő gyermekkel leülni, kirándulni vinni őket és közben bizalmukba férkőzni és megértő lélekkel meghallgatni és tapintatosan irányítani őket... Sok csinos, fiatal leány csúszik el azért, mert nem tudja, mi az élet és saját kárán jön rá sok mindenre, amikor már késő...

Mit csináljunk? Mit kell ezután tennünk? — Elsősorban mi magunk tartsuk meg az első három parancsolatát a tízparancsolatnak, — azután gondolkozzunk! Mert a hálátlanság napirenden van.

Cikk az 1962. évi egyik újságból: „Nyiri néni az aggok házába akar menni. Most 77 éves. Férje az első világháborúban szerzett tüdőbajban, 46 éves korában, 1921-ben meghalt. 36 éves korában maradt özvegyen 9 gyermekkel. Legidősebb fia akkor 15 éves volt, a legkisebbik 9 hónapos. Felnevelte őket. Két fia elesett a II. világháborúban. Minden gyermekével elvégeztette a 4 polgárit és mindegyiknek szakmát adott a kezébe. Most 7 gyermeke él, mind dolgozik. 10 unokája és 2 dédunokája van. Most idősebb leányával lakik és ennek családjával kétszobás lakásban: unokájával, unokamenyével és 6 éves dédunokájával. És ezt kell hallania: „Takarodjon a szobánkból!..."

A hála mindenkor szükséges. Chesterton így ír: — Ti hálaimát mondtok étkezés előtt. Rendben van. De én hálaimát mondok színház és opera előtt. És hálaimát, mielőtt egy könyvet felnyitok. Hálaimát, mielőtt festek, vagy rajzolni kezdek. Úszom, vívok, boxolok, sétálok, járok, táncolok. És hálaimát, mielőtt tintába mártom a tollamat.

Testvérek, mondjuk el esténként a következő imát: — Köszönöm, Uram, a mai nap kegyelmeit. Bocsásd meg gyarlóságaimat, bűneimet, hogy gyenge és rossz voltam. Leteszem gondjaimat, mint a vándor leteszi a botját, ágyam lábához helyezem a keresztemet, hogy erőt gyűjtsek a holnaphoz. Elnyugszom ölelő karodban, Gondviselő Atyám, mint a gyermek elalszik anyja ölén. És ha ez lenne utolsó földi éjszakám, akkor is nyugodt bizalommal hajtom le fejem: mert bizton tudom, hogy Nálad ébredek fel egy boldog életre. Ámen.

III. „Hited meggyógyított téged"

A mai vasárnapi evangéliumban láttuk, hogy a tíz bélpoklos Krisztusnak köszönhette újult egészségét: hitük gyógyította meg őket. A tíz közül azonban csak az egy szamaritánus, az idegen nemzetiségű ment vissza hálát adni gyógyulásáért (Lk 17,17).

Hála? — Mintha megfogyatkozott volna. A szentlecke végén szoktuk mondani: Deo gratias! — Istennek hála. — Régi mondás: — hogy van? — Hála Istennek, megvagyok! — Hála Istennek! Gloria in exclesis Deo! (Lk 2,14). Akitől mindenünk van. Aki gondoskodik testi és lelki életünkről egyaránt!

„Benedicite omnia opera Domini Domino" (Dán 3,57). — A nagy természet a maga nyelvén énekli a Teremtő dicséretét gondviselésséért. Az ember, az eszes teremtmény, aki értelemmel és szabad akarattal rendelkezik, önként és szabadon dönt a két világ között: a test, az anyagi világ és a lélek világa között!

Testvérek, az értelmesen gondolkozó embernél nem kétséges, hogy melyik oldalra áll! Mert az anyag múlandó, a lélek pedig örök. A választás csak egy lehet: Krisztus.

Hálával tartozunk az Egyháznak, amely Krisztus továbbélése a földön. Krisztus a fej, a hívek a tagok. A Megváltás folytatása az Egyház. A hét szentség kegyelmével kíséri az embert a bölcsőtől a végső cél, a boldog befejezés: Isten felé.

De hálával tartozunk a hazának is! Az ember társas lény, csak közösségben tudja teljesen kifejteni képességeit. Ez a haza földi munkálkodásunk foglalata.

Hálásnak kell lennünk mindenki iránt, akitől kapunk: az orvosnak, a villamoskalauznak, az iparosnak, a közértesnek... És mégis milyen nehezen mondjuk ki e szavakat: — „Köszönöm szépen!".

Gyermekeinket is meg kell tanítanunk az isteni gondviselésben való feltétlen bizalomra és az istenszolgálatra, hogy Isten akarata szerint ők is elérjék boldog céljukat. Ne feledjük, mi vagyunk értük a felelősek! Amint a felnőtt ember emancipálja magát Isten törvényei alól, úgy emancipálja magát a gyermek is a szülői fegyelem alól... A szülők hálát kívánnak gyermekeiktől? — Jól teszik! — De ők hogyan viselkedtek és viselkednek elagott szüleikkel szemben? — Életükben sok gondot, szomorúságot okoztak? És haláluk után? Gondolnak-e rájuk? Imádkoznak-e érettük? Szentmisét mutattatnak-e be érettük? — Milyen szép szokás egyes családokban, hogy a szülők születésnapját, nevenapját haláluk után is megünneplik: szentmisét mondatnak értük és így segítenek rajtuk. Ez valóban szeretet!... Tevékeny, aktív szeretet!

„A te hited meggyógyított téged..." (Mt 9,22) — mondja az Üdvözítő. A hit gyógyít, sokszor fizikailag is, de lelkileg mindig! A szenvedés elviselésére erőt, kegyelmet nyújt. Sőt értelmet ad a szenvedésnek. A mi dolgunk tehát az, hogy a vett jókért Istent szolgáljuk és Gondviselésétől hálás szívvel fogadjuk mindennapi jótéteményeit. Amen.

IV. Gondviselés

(Gondolatok)

A betegséget, a halált, a természeti katasztrófákat, a lélek nyugtalan felsírását a boldogság után megszüntetni nem tudjuk. Ezek tények, amelyekkel számolni kell. Ezeket oldja meg számunkra, katolikusok számára a Gondviselés ténye.

* * *

Csak két hetet ragadunk ki az időből: — 1956. július 25. Andrea Doria nevű olasz hajó az Atlanti-óceánon útban Amerika felé összeütközött a Stockholm nevű svéd óceánjáróval. 1500 főnyi utasból 54 meghalt, 29 eltűnt. — 1956. augusztus 7. — Columbiában dinamitrobbanás történt. 1800 halott, 2000 épület rombadőlt. — 1956. augusztus 8. Belgiumban rövidzárlat miatt 1050 méter mélységben a bányában tűz ütött ki. Égő pokol! Kétheti szakadatlan mentési munka után a bennrekedt 276 munkás közül 13-at meg tudtak menteni, 263 bentégett.

És azóta is évenkint mennyi bányarobbanás, mennyi földrengés, árvíz és forgószél és repülőgépszerencsétlenség a világ minden pontján...

* * *

Kínai író: „A keresztény olyan világban él, amelyet Isten kormányoz és őriz, akivel ő állandóan személyes viszonyban van. Olyan világban él tehát, amelyben egy gyöngéd Atya uralkodik, ő pedig Isten gyermeke. Viszont a pogány úgy él ezen a világon, mint az árva, nincs része abban a vigasztaló érzésben, hogy odafönt a mennyben mindig van Valaki, aki törődik vele."

Szent Ágoston: — Isten azzal foglalkozik egész nap, hogy Atyánk legyen.

Isten fenntartó keze: — Kisgyermek éjjel felébred, nyugtalanul keresi anyja kezét s ha megtalálta, nyugodtan alszik tovább. Belesimulunk Isten atyai tenyerébe és onnan még a legnagyobb földrengés sem tud bennünket kimozdítani.

* * *

Petőfi: Mert van a világnak Atyja,
Van egy hű gondviselője.
Minden ember megláthatja,
Aki el nem fordul tőle.

Arany: Gyermekszívvel öntudatlan
Nyugszom meg a gondolatban,
Hogy övéit el nem hagyja,
Ki mindnyájunk édesatyja.

Arany: Ki ruházza fel a mezők liliomát?
Ki visel hű gondot az égi madárra?
Útlan bújdosónak ki vezérli nyomát?
Kit nevez atyjának az atyátlan árva?
Él még a jó Isten, Ő engem is szeret.
Megadja, ha kérem, a mai kenyeret.

* * *

Uram, csalódtam énfejemben,
Uram, csalódtam emberekben,
Uram, csalódtam mindenekben,
De nem csalódtam Te szívedben.

* * *

Madárnak háza van, fecskének fészke van,
Fiókáinak hol helyet találjon.
Én oltárodnál — Seregek Ura,
Én Istenem, királyom.
Boldogok, akik hajlékodban élnek,
És mindörökké tégedet dicsérnek.
Boldog, akinek Te vagy ereje,
Akinek erős szívében hite (Zsolt 83 4—6).

* * *

Velem az Isten: Gondviselő Atyám!

Az élet nehéz, sötét napjaiban, — a szenvedés szörnyű perceiben, — az elhagyatott, kínzó árvaság óráiban, amikor úgy érzed, hogy nem lehet így tovább élni, — amikor hazajössz a temetőből, ahol friss sír domborult, benne legdrágább hozzátartozód: szülőd, hitvesed, vagy gyermeked, — és hazamész egyedül az üres lakásba, ahol minden őróla beszél, minden bútor őt juttatja eszedbe, még a néma falak is az ő nevét zokogják füledbe — és akkor, összeroskadva arra gondolsz: nem lehet kibírni, nem lehet így tovább élni, akkor fojtó, sós, befelé hulló könnyek között próbáld elsuttogni: „*Velem az Isten, a gondviselő Atyám!* — Nem vagyok egyedül!" Ámen.

V. A hálaadás litániája

Mindenért, amit adtál: Deo gratias!
Mindenért, amit megakadályoztál: Deo gratias!
Mindenért, amit elvettél: Deo gratias!
Mindenért, amit megengedtél: Deo gratias!
Mindenért, amit megelőztél: Deo gratias!
Mindenért, amit megbocsátottál: Deo gratias!
Mindenért, amit nekem készítettél: Deo gratias!
A halálért, amelyet nekem választottál: Deo gratias!
A helyért, amelyet nekem a mennyben készítettél: Deo gratias!
Hogy a Te örök szeretetedre rendeltél: Deo gratias!
Deo gratias! Deo gratias! Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 14. VASÁRNAP

Olv.: Gal 5,16—24. — Evang.: Mt 6,24—33

I. Szolgálat

A hegyi beszéd evangéliuma Krisztus követőinek törvénykönyve. A mai evangéliumi részben három igazság, életszabály tárul elénk.

1. Isten szolgálatának fontossága. — Senki két úrnak nem szolgálhat. Választani kell: vagy-vagy! De szolgálnunk kell, mert teremtmények vagyunk. Az ember Isten teremtménye, Tőle függ. Első feladata tehát Isten szolgálata. Az ember célja: Istent megismerni, szeretni és szolgálni! Parancsait megtartani! — Ezt nem alkalomszerűen kell tenni, hanem mindennap, minden időben... Ez alól a törvény alól senki és semmi nem diszpenzálhat! E szolgálat életünk folyamán sokszor súlyos választ elé állít. Vagy-vagy!... Két úrnak egyszerre szolgálni nem lehet igazán! A félút, az arany középút, a fifti-fifti, itt nem állja meg a helyét. Istennek is — és a világnak, a pénznek, a szenvedélynek, a hírnév keresésének *egyszerre* nem élhetünk!

„Deo servire: regnare est!" — Az Isten-szolgálat hatalmat jelent. — Voltaképpen mindenki rab, amint Gárdonyi oly szépen írja le az „Isten rabjai" című regényében. Az ember a pénz rabja, a kártya rabja, a hatalom rabja, az ital rabja, a nő rabja. Az a boldog, ki az Isten rabja! — Mert: Istent megismerni élet és Neki szolgálni uralom... Pázmány Péter, a legnagyobb magyar bíboros mondja: — Aki Istentől nem fél, — az mindenkitől fél. Aki Istent féli, az senkitől sem fél! — Ha Isten velünk, ki ellenünk?!

2. Bizalom az Isteni Gondviselésben! — Testvérek! Mennyei Atyátok lát, gondol rátok mindig. A folytonos gyötrődés, aggódás csak az idegeket teszi tönkre!... tehát vele! De vigyázzunk! Az isteni gondviselésben való bizalom nem sültgalambvárás! Nem is „dolce far mente!" A Gondviselésben való bizalom feltételezi a serény munkát. „Segíts magadon, Isten is megsegít!" De aggódásra nincs ok. Elég a napnak a maga baja!

A hivő ember rendületlenül bízik Istenben a szenvedésben és meg-

próbáltatásban is. Akkor is, amikor nem érti, hogy miért a sok könny, a bánat, a szenvedés? Tudja, hogy a „vonuló felhők fölött örökké kék az ég" (Herczegh F.) Hisz az örök életben, amely egyensúlyba hoz mindent!

3. Keressétek először Isten országát és az Ő igazságát! (Lk 12,31). A lélek a halhatatlan, nem a test! A lélek üdve fontosabb a testi jólétnél! Az ember a földön áll, de tekintete az égbe nyílik . . .

Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, lelkének azonban kárát vallja! (Mt 16,26). Ámen.

II. Istenszolgálat — Gondviselés

A mai evangélium a legfontosabb életszabályokat tárja szemünk elé: az istenszoigálat fontosságát, és az isteni gondviselésben való feltétlen bizalmat. Ne aggódjatok! — Ez az alaphangja. A gond velünk ébred, velünk van egész nap és még éjszakánkat is megrontja . . . Felesleges, szükségtelen a sok gond és gyötrődés. Csak egy gondunk lehet: hogy Isten akaratát mindenben teljesítsük.

Az Üdvözítő az ésszerű gondoskodást feltételezi. A nyomasztó, a haszontalan, az emésztő gondot és aggódást, a folytonos töprengést tiltja, amely, mint ólomsúly nehezedik az emberre anélkül, hogy valamit használna, vagy segítene. Ez ugyanis már nem gondoskodó előrelátás, vagy szerető gondoskodás, hanem: őrült, túlhajtott, haszontalan, egészséget és idegeket őrlő önkínzás! El vele!

„Hiszen a ti mennyei Atyátok tudja, hogy mindezekre szükségtek van" (Mt 6,32) — mondja kedvesen az Üdvözítő. Milyen frappáns a természeti képekre való hivatkozása is. Az égbolt felettünk néma, mint Illés korában. De nézzétek a madarak csapatát, milyen gondtalanul húznak a magasban! . . . Nézzétek a mezők liliomát . . . és a virágcsodákat nyári, fenséges pompájukban! . . . Nézzétek nyáron a millió és millió sziporkázó csillagot! . . . „Coeli enarrant gloriam Dei!" (Zsolt 18,2). — A természet dicséri Istent! És ti, Isten fiai, halhatatlan lelketekkel töprengtek? Bízzatok az Úristenben: a madarak, a liliomok, a csillagok, de elsősorban az emberek, a halhatatlan lelkek Istenében! Engedjétek, hogy törvényei uralkodjanak felettetek! Rendezzétek be egyéni, családi és társadalmi életeteket az Ő akarata szerint! Akkor sehol sem lesz éhezés és nélkülözés. Akkor az Istenszeretettel együtt a felebaráti szeretet is győzedelmeskedni fog!

Mennyire tudták ezt Jézus tanítványai! — És mi, — ma? Felesleges tehát a sok kínzó gond! Mi haszna a szüntelen önmarcangolásnak?

„Ki adhat pedig közületek gondjai által magasságához csak egy könyöknyit is?" (Mt 6,27) — kérdezi az Üdvözítő a hegyi beszédben. — Milyen gondtalanok voltak gyermekéveink és fiatalságunk! Éppen azért, mert a „mában" éltünk és a holnap, a jövő problémája még nem nehezedett ránk. Most pedig napokon, heteken, talán éveken keresztül a jövőről való aggódás gyötör. Megkeseríti amúgy is nehéz életünket. Sőt még nehezebbé teszi. És mi a haszon belőle? A jövőt nem látjuk előre, csak magunkat tesszük tönkre feleslegesen, idő előtt.

A jövő Isten kezében van. Vastag függöny takarja szemünk elől. Nem láthatunk keresztül rajta! De mi tudjuk, hogy Aki az életet adta, gondoskodik is róla. Sem betegség, sem vihar, sem halál nem választhat el Tőle! Ismétlem, Testvérek, a sok gond nagyon veszélyes! A túlfeszített gond felmorzsolja legjobb erőinket. Megbilincseli kezünket és lábunkat. Akcióképtelenné tesz. Lelassítunk. Vitorla nélküli hajó és szárnyaszegett madár leszünk... Életuntak, hányatottak... A gond nagy veszélye az is, hogy az evilági oktalan aggódás elnémítja bennünk az örök élet igényét. A fölösleges mellékgondok eltérítenek a fő gondtól, hogy Istennek miképp szolgálhatunk helyesen.

Első, legfőbb gondunk a lélek ügye! „Keressétek először Isten országát és az Ő igazságát és a többi mind hozzáadatik nektek!" (Mt 6,33).

Több bizalom, több hit, több remény! Akkor több lesz az öröm, több lesz a derű is!...

Isten kezében vagyunk! Onnan ki nem eshetünk, hacsak oktalanságunkban el nem szakadunk Tőle. Ne akarjuk tehát magunk irányítani sorsunkat!...

Testvérek, két úrnak nem szolgálhattok! *Csak* Neki szolgáljatok!... Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 15. VASÁRNAP

Olv.: Gal 5,25—26; 6,1—10. — Evang.: Lk 7,11—16

I. Ifjú, mondom neked, kelj fel!

1. A földtekén két vonat dübörög végig. Az életvonat, pezsgő, bontakozó, fakadó, alkotó embereket szállít... A kiindulópont: Isten. Száguld ez az életvonat hegyen-völgyön át, kies tavak mellett és félelmetes szakadékok fölött. Nem egyszer rossz a váltóállítás. A vonat összeütközik. Kisiklik. Mennyi karambol kíséri útján...!

A halálvonat is zsúfolt. Fiatalok, öregek, életsóvár és életunt, beletörődött, rezignált és tiltakozó lelkek hosszú fekete vonata ez!

A mai evangélium rövid, lapidáris elbeszélésében a két vonat összeütközik Naim városka kapujában. Kafarnaumtól, ahol Krisztus a pogány százados szolgáját meggyógyította, 40—50 km-re van ez a városka. A Táborhegytől délnyugatra, szép völgyben fekszik. Ezért a neve is Naim, ami kedveset, szépet jelent. — A várost fal vette körül. A temető a falakon kívül. Zsidó szokás szerint még a halál napján, naplemente előtt kellett temetni.

Özvegy édesanya egyetlen támaszát, egyetlen fiát veszítette el. Derék ifjúról lehetett szó. Az evangélium szerint ugyanis sokan vettek részt a temetésén. Éppen szembe jön a temetési menet, amikor Krisztus tanítványaival odaérkezik. Az élet és a halál fejedelme találkozik egymással Naim kapujában. Némán, keményen szembenéznek. Krisztus néhány szót mond: — Ne sírj! — Krisztus a gyászoló anya láttán könyörületre indult.

2. A vallás nem tiltja a gyászt, a könnyet. Krisztus maga sem szégyelte, amikor barátja, Lázár sírjánál könnyeket ejtett. Sírt akkor is, amikor a gyönyörű Jeruzsálem pusztulására gondolt. A vallás megszenteli a természetes érzéseket. Természetfeletti síkra emeli... Az emberi szívnek természetes a gyász, a sírás. Nagy bajunkban, fájdalmunkban olyan jól esik kipanaszkodnunk, kisírnunk magunkat. Megosztott öröm kettős öröm, de a megosztott fájdalom fél fájdalom. Ha elpanaszoljuk, ha elsírjuk magunkat, megkönnyebbülünk. De bá-

natunkban is úrrá kell lennünk önmagunk felett. A szentimentalizmus helyett a heroikus, hősi erő a keresztény ember jellemző tulajdonsága! Az állandó szomorúság, a sírás és jajgatás, a folytonos panaszkodás elsorvasztja a lelket. Elhervasztja a testet. Megtöri az életkedvet.

Az egyének és családok életében is vannak fekete vasárnapok. Nehéz krízisek. Viharok és zivatarok. Mégis erősnek kell lenni! Nem összeroppanni! Nem kétségbeesni! Bízni és remélni! Ehhez azonban kegyelem és erős lélek kell!

3. Testvérek! Minden koporsó, minden sír mellett ott áll Krisztus és mondja: — Ne sírjatok / Higyjetek, reméljetek, bízzatok!

— Krisztus és a halál nem járhatnak együtt. A kereszténység az élet vallása. Jézus mondta: „Én vagyok a feltámadás és az élet!" (Jn 11,25). Az Ő jelszava: élet — és nem halál. Az utolsó szó nem a halálé, hanem az é l e t é!

„Ifjú, mondom neked, kelj fel!" — hangzik Krisztus szava. Úgy szól hozzá, mintha élne. — És visszaadta őt anyjának.

Az evangélium csak három halott feltámasztását említi: Jairus leányáét, Lázárét és a naimi ifjúét. De Krisztus sokkal több halottat támasztott föl...

De mennyi a lelki halál!... Jaj, hány ifjú és leány fekszik ott a ravatalon! A bűn ravatalán! Kihült szívvel és kihűlt lélekkel. Hány édesanya siratja éveken át elveszett leányát és elveszett fiát, akiket pedig annyi féltő gonddal nevelt. Halottak ők a család számára! Halottak ők az örök élet számára is! — Hová lett az üde pír a leányok arcáról? — Hová a csillogó, tiszta tekintet? — Hová az ártatlanságot sugárzó szem? — Helyette blazírt, üres, csábos szemek! Rikító színek. Csupa vásári kirakat!... Ki támasztja fel ezeket a halott fiúkat és leányokat a bűn, a szenvedély, az élvezet sírjából? Ki ad nekik új életet, új hitet, új reménységet és az áldozatosság kegyelmét?

Ifjúság! Krisztus a te Vezetőd! Krisztus a te Királyod! Egyedül a hit tudja begyógyítani sajgó sebeidet. Egyedül a hit ad választ kínzó problémáidra!

Kedves Szülők! Ti pedig elsősorban forró imával esedezzetek, hogy a názáreti Jézus a ti halott fiaitokat és leányaitokat is adja vissza önmaguknak, nektek és az Istennek. Ámen.

II. A bűn ravatalán

1. Krisztus keresi az elveszett emberi lelket. Jézus a neve, mert megszabadítja népét bűneitől (Mt 1,21). „Nem az egészségeseknek kell az orvos, hanem a betegeknek." (Lk 5,31) Tanítványai azt hitték, hogy nagy birodalmat alapít. De látták, hogy Jézus nem fölfelé tör, hanem a bűnösökkel és vámosokkal barátkozik.

Jézus nem a bűnt szerette, hanem a *bűnöst!* (pl. kitüntette Pétert, Zakeust, a jobb latort, Mária Magdolnát...) Az égben nagyobb öröm lesz egy megtérő bűnösön, mint 99 igazon, akiknek nincs szükségük bűnbánatra — mondotta az Üdvözítő. (Lk 15,7)

Ez azt jelenti, hogy Isten talán jobban szereti, ha vétkezünk, mintha ártatlanul élünk? Kedvesebb talán előtte, ha valaki elesés után tér vissza, mintha anélkül megmarad ártatlannak? Korántsem! Az Írás emberi érzés szerint beszél. Itt van a mai evangéliumban elbeszélt történet: A naimi ifjú. Koporsó, Könny. Özvegy édesanya... Milyen megdöbbentő! — A bölcsőtől a koporsóig keresztek szegélyezik az ember útját. Az ember irtózik tőlük. Görcsösen ragaszkodik az élethez, mert az élet nagy érték! Az embert az életösztön minden idegszálával az élethez köti. Az ember élni akar! Örökké! Ezt az életigenlést a krisztusi hit teszi tökéletessé.

2. Naim város kapuján át a koporsóban egy *ifjút* visznek kifelé. — „Mors omnia solvit." — Nincs visszatérés! A halál fájdalmas, mert Isten eredetileg nem így tervezte az embert. A bűnnek zsoldja a halál. A halál büntetés minden embernek. Csak aki magában megoldja a halál problémáját — mint Szent Pál — annak nyereség a halál...

A természetfeletti élet szikráját a keresztségben kaptuk. Ezzel együtt a belénk öntött természetfeletti erényeket: a hitet, a reményt és a szeretetet.

Mikor is volt ez? 20—30—50 évvel ezelőtt? Akkor a keresztanyánk szájával ellene mondtunk az ördögnek és minden pompájának és minden cselekedetének. Amikor keresztanyánk a keresztvíz alá tartott, a pap égő gyertya átadásával ezt mondotta: „Accipe lampadem ardentem" — vedd az égő gyertyát és világoskodjék hited az örök életre. — „Accipe vestem candidam" — vedd e fehér ruhát és tisztán, szeplőtlenül vidd az örök Bíró elé.

Hányszor aludt ki azóta lelkem mécsese? Hányszor volt már rövidzárlat? Hányszor szakadt meg a kontaktus az energiaforrással? Hányszor estem kétségbe és borult áthatolhatatlan sötétség lelkemre? Vagy idáig még nem jutottam? De a megszokottság köde ugye, sokszor vastagon borította a fényt? Már csak pislogott a gyertyám, de nem melegített? Hányszor feküdtem a lelki sötétség ravatalán tetszhalottként?

És... és jött a Mester és szólt: „Fiam, leányom, mondom neked, kelj föl!" — Kelj föl! Ne botladozzál, ne botorkálj többé! Ne csúszkálj! Ne sántikálj a hamis fények után! Ne keress új eszméket!

Uram, Krisztusom! Fogd meg a sok magyar naimi ifjúnak is sápadt, bűnöktől reszkető kezét, hogy az ifjúság viharzónáján át is Tehozzád jussanak. Ámen.

III. A modern ifjú

A mai ifjúság önálló, autonom, szuverén, magabiztos, merész, szinte nagykorúan jön ki már a bölcsőből! Ebből sok minden következik:

1. Nem fogad el mástól sem tanácsot, sem parancsot. Mindent maga akar kipróbálni...

2. Nem tűr korlátokat és tilalmakat. Pedig a parancsok életünket és testi épségünket védik. — Epicureust követi: „Ede, bibe, lude." Mindene a szórakozás! Csak a má-nak él!

3. Szakadék tátong szülők és gyermekek között. Mindig is volt egy generáció különbség szülő és gyermek között, de most ennél több van! És ez világjelenség, egyetemes. Mindenütt tapasztalható!

Mivel gyógyítsuk a mai nagykorú ifjúságot?

1. Türelem, szeretet, megértés. Az atya legyen barát, az anya jó barátnő.

2. De kellő szigorral és következetességgel párosuljon e a baráti viszony.

3. A jó példa vonz! Mutassunk az ifjúságnak jó példát! (Vallásos, becsületes, tiszta élet!)

A halott naimi ifjút, és Jairus elhúnyt leánykáját Krisztus kezénél fogta és így szólt: — „Kelj fel!" Mk 5,41).

A mai ifjúság is megcsömörlik a sok zülléstől, mert „kéjt vesz, ki sok kéjt szórakozva kerget." (Vörösmarty) És most már a metafizika után éhezik... Mert az emberi szív mélysége végtelen és csak a végtelen Isten tudja betölteni.

Adjuk neki Krisztus példáját, Krisztus tanítását, magát az élő Krisztust! Ámen.

IV. Mindig búcsúzunk

(Gondolatok)

Mondom néktek: mi mindig búcsúzunk.
Az éjtől reggel, a nappaltól este.
A színektől, ha szürke por belepte,
A csöndtől, mikor hang zavarta fel,
A hangtól, mikor csendbe halkul el,
Minden szótól, amit kimond a szánk,
Minden mosolytól, mely sugárzott ránk,
Minden sebtől, mely fájt és égetett,
Minden képtől, mely belénk mélyedett,
az álmainktól, mik nem teljesültek,
A lángjainktól, mik lassan kihűltek,
A tűnő tájtól, mit vonatról láttunk,
A kemény rögtől, min megállt a lábunk.

Mert nincs napkelte kettő, ugyanaz,
Mert minden csönd más, — minden könny, — vigasz,
Elfut a perc, az örök Idő várja,
Lelkünk, mint fehér kendő, leng utána.
Sokszor könnyünk se hull, szívünk se fáj,
Hidegen hagy az elhagyott táj,
Hogy eltemettük: róla nem tudunk,
És mégis mondom néktek:
Valamitől mi mindig búcsúzunk.

(Reményik Sándor)

* * *

Nem bizonyos,
Ha elszunnyadtunk, hogy felébredünk,
Ha elutazunk, hogy megérkezünk,
Hogy learatjuk azt, amit vetettünk,
Hogy megtarthatjuk azt, amit szereztünk.
Nem bizonyos, hogy kinyílik a rózsa,
Hogy a kenyérből mindig lesz egy morzsa.
Hogy felnő minden fa, virág, gyerek,
Hogy mozdulatlan állnak a hegyek,
Hogy nem lesz soha „gazság" az „igazság"-ból,
Nem válik gyász, bánat a vigasságból.

Kiért ma égünk, hogy holnap is szeretjük,
Mit ma igérünk, hogy holnap megtehetjük.
Nem bizonyos itt semmi, semmi sem.
Mégis építünk, bízunk, remélünk,
Gyűjtünk, mulatunk, égünk, ígérünk...
De arra alig-alig gondolunk —
Hogy egy bizonyos: az hogy meghalunk!

(Horváth Árpádné)

* * *

Ne küldj senkit, ó, magad gyere értem,
Hogyha utolsót üt majd a nagy óra.
Ne hideg vassal: forró ölelésben,
Úgy vígy magaddal.

Ne érezzem a halál jégkezét,
Hogyha utolsót üt majd a nagy óra,
Hanem a Te szent szíved melegén
Szűnjek meg félni, fázni és remegni.

Ne borzongjak és ne rázkódjam össze,
Hogyha utolsót üt majd a nagy óra.
Örömnap legyen, mikor értem jössz Te
És én himnuszt daloljak.

(Harangi László)

PÜNKÖSD UTÁN 16. VASÁRNAP

Olv.: Ef 3,13—21. — Evang.: Lk 14,1—11.

I. A vasárnap megszentelése

A mai evangélium az ünnep és vasárnap megszentelésére hívja fel figyelmünket. Veszélyben van a vasárnap! Nemcsak vallásos jellegének elvesztése fenyeget, hanem a sport, kirándulás, a weekend is komolyan veszélyezteti.

Pedig nagy szükségünk van a vasárnapra! Ne feledjük: Első a vasárnap megszentelése; második a vasárnapi felüdülés!

Minden vallásnak van egy ünnepnapja. A zsidóknak szombat, a mohamedánoknak péntek. A hetedik nap minden vallásban szent nap.

1. A vasárnap *Isten* napja (dies Domini). Az Úr-napja (Dies Dominica). — „A hetedik napot megszenteljed" — hagyja meg szigorúan Isten (1 Móz 2,3).

Joga van Istennek, hogy egy napot a Maga számára tartson fenn. Van anyák napja. Rendben van, nagyon megérdemlik. Van vasutas nap, pedagógus nap stb. Helyes! De kell egy olyan napnak is lennie, amely az Úristené! A Teremtőnké! Hisz Ő a mi Királyunk! „Az Úré a föld és minden ékessége" (Zsolt 23,1). Minden az Ő tulajdona. Nem vonhatjuk ki mi, eszes teremtmények sem magunkat az Ő szolgálata alól. Kell, hogy a hetedik nap fenntartás nélkül az Övé legyen!

2. A vasárnap az *ember* napja (dies hominis). — Az ember nem gép, hanem Isten gyermeke. Halhatatlan lelke van! Az ember csodálatos gépeket hoz létre levegőben, földön és föld alatt. De ő maga nem gép! És nem is válhat soha élettelen, lélektelen mechanizmussá! A gép is kifárad. És az ember? Az is! Test és lélek! Suum cuique!

A vasárnap a több pihenés, a jobb falat, a szebb ruha, a nemes szórakozás ideje. Akkor kikel az emberből a nemes és szép érzéke, a lélek és örök élet igénye.

Az embernek szüksége van naponta alvásra. Hetenkint munkaszünetre, hogy testi erejét megújítsa, felfrissítse, hogy Isten szabad levegőjét szívja.

De ugyanilyen, sőt nagyobb szüksége van *lelki* pihenésre is! Az Egyház elő is írja a vasárnap megszentelését és a vasárnapi szentmisehallgatást.

Ne vegyük ezt kényszernek! Ne vegyük ezt pusztán kötelességnek! A vasárnap megszentelése a legnagyobb jótétemény! Áldás és eszköz, hogy magunkra találjunk, hogy békét nyerjünk és a lelket az élet dübörgő forgatagában el ne veszítsük és a szentmiselhallgatással erősítsük.

3. A vasárnap a *család* napja (dies familiae). Hétköznapokon a család szétszóródik. Férj és feleség sokszor csak levélben érintkezhetik. Más-más műszakban dolgoznak. Esetleg más városban. A nagy gyermekek szintén elkerülnek hétköznap hazulról. Vasárnapra mindenki családjánál van. Pénteken, szombaton már zsúfoltak a vonatok a sok hazautazó családapától — munkába járó, családtól távol dolgozó gyermekektől. Egyetlen nap a vasárnap, amikor az egész család ünneplőbe öltözik. Együtt mennek a templomba. Együtt mennek délután ki a szabadba, vagy tisztességes szórakozás után.

Gondoskodjunk, hogy a család legalább egyszer egy héten igazán magára találjon! Együtt legyen! — Ilyenkor egymásnak örülnek, terveket szőnek, beszámolnak a hét eseményeiről.

Vajon így van ez nálunk is? A mi családunkban is? Vagy pedig nem? Talán vasárnap sincs nálunk igazi vasárnap? A családtagok nem örülhetnek akkor sem egymásnak? — Milyen szomorú is az, akinek nincs otthona! Hontalan, védtelen, nem tud *haza*menni!

4. A vasárnap a társadalom, a *közösség* napja. A közösségi gondolat ápolója és megőrzője. A közösség ezzel fejezi ki tudatosan — vagy tudatlanul is — hogy Isten tízparancsolatához tartja magát. A vasárnap feladása: Istentől való elszakadás. Vissza tehát Krisztus Királyhoz! — „Wie dein Sonntag — so dein Sterb'tag" — mondja a német. Ahogy te tiszteled Istent vasárnap, Testvér, — úgy fog ő bevezetni téged az örök vasárnap boldog birodalmába.

Hogy erősek maradjunk, szenteljük meg Isten napját mindig vallásos bensőséggel, lelki elmélyüléssel és testi felüdüléssel...

Szépen mondja a 126. zsoltár:

Hogyha az Úr nem építi a házat,
Aki azt építi, hasztalanul fárad.
Hogyha az Úr nem őrzi meg a várost,
Aki azt őrzi, hasztalan virraszt.
Hasztalan nektek hajnal előtt kelni,
Késő éjjelig dolog mellett ülni,
Kik nehéz munkával esztek kenyeret:
Álmában is bőséggel ád az annak,
Aki szeret.

Testvér, legyen ünnep számodra a vasárnap! Gondold meg: érted kondulnak a vasárnapi harangok. Téged hívnak. Itt gyógyulnak be azok a sajgó sebek, amelyeket komisz embertársaid ütnek rajtad a hét folyamán! A te érdeked, a magad lelki boldogságának munkálása kívánja, hogy hallgass a harangok hívására, de méginkább lelkiismereted csilingelő szavára, és indulj a vasárnapi szentmisére! Téged vár a virágos oltár! Érted gyulladnak ki a gyertyák és a villanyégők és főleg téged vár Krisztus az oltáron, a te megsebzett lelkedet, elfáradt, meghajszolt szívedet, hogy nyugalmat, békét adjon, vigasztalást és új erőt a következő hétre! — Van, aki vár, van, aki szeret téged — ezt zengik-zúgják a vasárnapi harangok. Ámen.

II. Pihenő

Isten III. parancsolata: „Megemlékezzél arról, hogy az Úr napját megszenteljed." — Nem elég rádión szentmisét hallgatni. Nem elég a félóra, amit a templomban ácsorgunk, sokszor unatkozva... Az egész vasárnapot a jó Istennek kell szentelni és ajándékozni! Nem mintha Istennek szüksége lenne erre. Hiszen minden nap az Ő adománya! — Nem, mintha a gyarló ember egyáltalán ajándékozhatna valamit a mindenható Istennek!

A vasárnap megszentelésére *nekünk* van szükségünk! Nekünk van szükségünk, hogy egyszer egy héten evilági gondjaink zsibárus boltját és vásárcsarnokát bezárjuk. Különben tönkre megyünk! Nem tehetjük, hogy mindig, mint a vakond, gondjaink homályos útját evilági sötétségbe ássuk! Egy héten egyszer legalább valóságos napot, Sonntag-ot, napsugaras napot kell élnünk az Isteni Nap fényében. Tudatára kell jönnünk, hogy vannak *más realitások is,* mint csupán azok a dolgok, amelyekkel hivatásunkban, munkahelyünkön, találkozunk, vagy pénztárcánkban tapintunk. A természetfeletti, az Isten világa legsajátosabb lényünk követelménye!

Ha egy hétig minden elképzelhető munkakört töltöttünk is be, mint gyári munkás, tanító, mosónő, kalauz, orvos, mérnök, kisiparos, vasutas, egyetemi hallgató stb. — vasárnap nem vagyunk azok! E különbségek megszünnek! Vagy felfüggesztődnek! Az Úr keresztje alatt mindnyájan emberek vagyunk és Isten gyermekei! Az Absolutum felé menetelő zarándokok, vándorok az örökkévalóság útján... Ha vasárnap csodálatos változatosságban állás- és rangkülönbség nélkül ugyanabban a templomi padban ülünk egymás mellett, egészséges nivellálást és uniformizálást jelent. Annyit jelent, hogy Isten

szemében egyenlők vagyunk! Hogy a rang, az állás, a munkakör nagyon is *relatív!* — Ha vasárnap együtt térdelünk le Istenünk előtt, hétfőn, kedden és a többi napokon az elkerülhetetlen érdekellentétek egyre többet veszítenek élükből és keménységükből. A harc nem az ember és ember, hanem a rossz, az igazságtalanság, a bűn ellen irányul.

De a vasárnap szociológiai jelentősége csak mellékproduktum. A vasárnap megszentelésének igazi célja embernek Istenhez való irányítása.

Nemcsak egy fél óra: az egész vasárnap Istené! A vasárnap minden óráját Isten és a halhatatlan lélek szolgálatába kell állítanunk! A vasárnapot meg kell szentelnünk! — Amit a mai ember vasárnapnak mond: meccs, — mozi, — kirándulás, — eszpresszó — és Isten tudja, milyen zajos szórakozás, — nem igazi vasárnap.

Az Egyház elvetette a szigorú zsidó előírásokat, amelyek ezer szállal kényszerítettek a nyugalomra.

A városi ember egész hetét zakatoló gyárban, neoncsövek alatt, vagy sötét, levegőtlen irodaszobákban, íróasztal mellett görnyedve tölti. Azért a városi ember éhezik a napfény, az erdők ózondús levegője után. De ne feledjük el, Testvérek, nekünk lelkünk is van! A léleknek is kell Isten napja, friss, életet adó levegő és táplálék.

Hogyan szenteljük meg a vasárnapot?

Negative a munkától való tartózkodással. Viennay szent János mondta: — Két út vezet a koldusbothoz: a vasárnapi munka és a lopás.

Pozitíve részt veszünk a szentmisén, olvassuk a Szentírást, vagy más lelki könyvet. Aki a vasárnapi harangszót nem hallja, Isten szavát sem hallja lelkében.

A vasárnap Istené: szentmise és imádság által, de a vasárnap az emberé is: pihenés, erőgyűjtés a következő nehéz hétre. Mindkettőre szükségünk van. Ámen.

III. Istentisztelet

(Gondolatok.)

Az égen Isten kezenyomát látom, hiszem létét és imádom!

Szabad szemmel 5000 csillag látható, távcsővel kétmilliárd. — Csillagrendszerünk tejútjában 120 milliárd csillag van.

A Nap távolsága a Földtől 150 millió km. A Hold távolsága a Földtől 384 400 km. A Vénusz távolsága a Földtől 40 millió km. A Plutó távolsága a Földtől 4300 millió km.

Egy óránként 30 000 km sebességgel száguldó rakéta kb. 16 év alatt jutna a naprendszer legkülső bolygójába.

De menjünk túl naprendszerünkön. A legközelebbi állócsillag, a Proxima Centauri 4,2 fényévnyire van. A fény 1 mp alatt 300 000 km-t tesz meg, vagyis negyvenszer megy a Föld körül. Mennyi idő kellene egy űrhajónak, hogy a Proxima Centauri-ba jusson? 155 ezer esztendő!

És hol van még a Tejútrendszerünk (Galaktika) országútjának átszelése! Ugyanis ez 100 000 fényév széles. Egy űrhajónak 36 milliárd esztendő kellene átszelésére.

Mädler († 1874.) német csillagász mondta: — Komoly természettudós nem lehet istentagadó, mert aki hozzá hasonló mélységben nézi Isten műhelyét és alkalma van rá, hogy örök bölcseségét csodálja, annak alázatosan meg kell hajtania térdét a legfőbb szellem kormányzása előtt.

* * *

Linné: — Isten az Ő szentélyét nem egyszerre tárja ki előttünk. Sokszor hisszük, hogy már a belsejébe hatoltunk, pedig még csak az előcsarnokban ácsorgunk!

* * *

„Kimerüléstől összeesik egy ember az utcán. „Vasárnap nincs felvétel!" — A szeretet halála a paragrafus által! Hasonló az evangéliumi eset: a vízkóros ember.

Minden előírás, minden törvény fölött áll a szeretet. Krisztus ad rá példát. „Arról ismernek meg, hogy az én tanítványaim vagytok, hegy szeretitek egymást" (Jn 13,35). Ő is a szeretet bolondja volt!

Isten országa forradalom. Isten országa más rangsorolást vezetett be, más értékrendet! Nem a mindent letipróké, a könyöklőké, a mindenáron érvényesülőké a mennyek országa! Hanem a szelídeké, az alázatosaké, az irgalmasoké... Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 17. VASÁRNAP

Olv.: Ef 4,1—6. — Evang.: Mt 22,34—36.

I. Parancs vagy szeretet?

Lehet-e vezényszóra szeretni? — Krisztus igéi az örök élet normái. Mindig újra meg újra át kell elmélkednünk. Minden vasárnap Krisztus áll elénk és újból beszél hozzánk.

1. Ma azt kérdi: — „Melyik az első parancs a törvényben?"

Isten örök törvényei fizikai és erkölcsi törvények.

a) Isten *fizikai* törvényei az atomtól angyalokig terjednek. Törvény nélkül káosz, összevisszaság lenne a világ. — A világ *fizikai,* csillagászati, geológiai, kémiai, biológiai törvényeket követ. A tudomány ezeket a törvényszerűségeket kutatja, több, kevesebb sikerrel. — A világon lévő csodálatos rend és törvényszerűség törvényhozóra, alkotóra, Teremtőre utal.

b) Az Isten *erkölcsi* törvényeket adott az embernek, a teremtés koronájának a Sínai hegyen. Csupa parancsoló és tiltó törvény. Két kőtáblán tízparancsolat!... Nem az emberi szabadságigény elnyomása ez? Nem kemény kötöttség: a szabadság elrablása ez? Nem bilincs a szabad ember kezén? Hisz a tízparancsolat csupa tilalomfa! — Hamis felfogás! Az ember szabad! Ez a koronája és dicsősége! — De tragédiája is, ha azzal szemben használja, akitől kapta. A szabad ember legszebb szabadsága, ha Isten akaratához alkalmazkodik... A *Miatyánkban* ezt mondjuk: „Legyen meg a Te akaratod! Miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is!" (Mt 6,10) — Itt a földön! — Mi itt Isten akarata? — A kánai menyegzőn Mária ezt mondta a szolgáknak: — „Amit mond (ti. Krisztus), cselekedjétek!" (Jn 2,6).

A turistának sziklás utakon szükséges a korlát. Ez védi, megmenti, ez tartja a kötelet, amellyel megköti magát, hogy a mélységbe ne zuhanjon. Elveszi tehát szabadságát?...

Az *Esti Hírlap* 1960. okt. 2-i számában írt Brigitte Bardot-ról, a híres francia filmcsillagról. Nagy adag altatót vett be. Egyik karján felvágta ereit 26. születésnapján. — A színésznő botrányosan

feslett életet élt. Első férjétől elvált. Utána jött a lovagok hada. Majd újra férjhezment. Azután jöttek újabb filmszínészek. Váltogatta barátait, mint más a fehérneműjét. És a vége?... Látjuk!

A pannonhalmi bencés főmonostor nagy ebédlőjében szép freskót láthatunk. A kép többek között nagy hordó bort ábrázol, amelyről az abroncs lehullt. A bor folyik szét a földön. A kép felirata: „Libertate periit!" — Tönkrement a szabadságtól. Kiszabadult az abroncs összetartó karjai közül. Eredmény?... Látjuk.

Így van ez akkor is, ha az élet hordójáról leverjük a tízparancsolat abroncsait a szabadság ürügye alatt. Az erkölcsi értékek édes bora kifolyik belőle. Mit tegyünk tehát? Vissza az abroncsokat a hordóra! Addig míg nem késő!

2. A főparancs magában foglalja a felebaráti szeretetet is. Olyan ez, mint a nap kétféle sugára. A szeretet törvényében minden más törvény benne van. Szent Ágoston mondja: „Ama et fac quod vis!" — Szeress és tedd, amit akarsz! Mert az Istenszeretet és felebaráti szeretet csak jót tehet. Ámen.

II. Melyik a legfőbb parancsolat?

A mai evangéliumban egy törvénytudó kérdi: — „Mester, melyik az első és legnagyobb parancsolat?" — A Mester ezekkel a szívbe markoló szavakkal válaszol: „Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szívedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből" (Mt 22,36). Amit az Üdvözítő mond, az az emberi szív sugallata is évezredek óta, amióta az ember törekedett — sokszor talán téves úton is — az Isten kedvében járni.

Sajnos, milyen sok ember az isteni szeretet tüze mellett is jéghideg. Szemük előtt világít az isteni szeretet és mégis oly sötét a lelkük! Milyen nagy Isten szeretete — és mily kicsiny is az ember szeretete! — Isten szeretete végtelen, mint a tenger, amelyben fürödnek népek és nemzetek. — Isten szeretete nagy, mint a legmagasabb hegy, amelynek üde levegőjét szívják, akik felemelkednek a magasságba. — Isten szeretete mély, mint a legmélyebb kincsesbánya, amelynek kimeríthetetlen gazdagságából élnek a földön küszködő emberek.

Isten szeretetét megmutatja földi áldásával. Szereti *testünket*. Hiszen Istennek köszönjük létünket és életünket. „Isten teremtett bennünket — amint írva van — és nem mi magunkat." (Zsolt 99,3) — De Isten nemcsak megteremtett bennünket, hanem mindegyikünk mellé földi útunk idejére őrzőangyalt adott, hogy megóvjon minden veszedelemtől és bűntől és átsegítsen az örök életre. — Istennek köszönhetjük a mindennapi ételt és italt. Hány ember, egész nemzetek nélkülöznek s nekünk mindenünk megvan... — Istennek köszönhet-

jük egészségünket. Hány fiatal sínylődik betegségben, nyomorultan — mi pedig egészségesek vagyunk... — Földi értelemben is érvényes: „Ó ember, mid van, amit nem kaptál. Ha pedig kaptad, mit kérkedsz vele?" (1 Kor 4,7).

Isten az ember lelkét még sokkal jobban szereti. Isten teremtette közvetlenül lelkünket. Ezt a kicsiny szellemi világot, amely azonban végtelen. Lelkünket, amellyel fel tudunk emelkedni a mulandóság fölé. Lelkünket, amellyel mérhetetlenül magasabbra emelkedünk a többi teremtmény fölé.

De ez az emberi lélek, sajnos, a bűn sarába esett, beszennyeződött. — Maga Isten jött le és szenvedett, csakhogy ezt a lelket, az örök élet zálogát megváltsa és így az embert a mennyországba juttassa.

Megszentel bennünket most is a *szentségek* által. A keresztségben az Egyház tagjává tesz, a bérmálásban az Egyház bátor harcos katonájává avat, az Oltáriszentségben lelkünket táplálja, a bűnbánat szentségében lelkünket fehérre mossa, a házasságban erőt és türelmet ad a terhek elviselésére, a betegek szentségében megerősít az utolsó nagy útra.

Mit adhatott volna nagyobbat Isten, minthogy Lelkét öntötte ki az emberi életre? A Szentlélek templomává, misztikus Testének tagjaivá tett bennünket. Fiai közé emelt fel, azért kiálthatjuk: Atyám! Országát a mi országunkká, koronáját a mi koronánkká tette.

De áldó kezét Isten sokszor visszatartja, ha megfeledkezünk Róla. Azonban, ha a tékozló fiúval mondjuk: „Atyám, vétkeztem az ég ellen és ellened, nem vagyok méltó, hogy fiadnak neveztessem" (Lk 15,18) — akkor ismét megkönyörül.

Szent János három szót ír az isteni szeretetről, amelyet az évezredek soha sem fognak kimeríteni: „Deus charitas est!" — Isten a szeretet! (1 Jn 4,8).

Az ember szeretete mégis mily kicsiny! Milyen keveset *gondolunk* Istenre, pedig akit, vagy amit szeret az ember, arra gyakran gondol. — Mily sokszor gondol hű barát jó barátjára, ha távol van is. Mily sokszor gondol a gyermek szüleire, ha meghaltak is. Mily gyakran, szinte állandóan gondol jegyes jegyesére. Mily gyakran gondol a pénzsóvár ember vagyonára: annak él. Mily gyakran gondol ételre, italra az, aki szeret mulatozni. — Gondolunk szórakozásra, utazásra, ruhára... mindenre, — csak Istenre nem. Pedig Ő a mi legjobb barátunk! — Mindenre ügyelünk, csak Istenre nem, pedig Ő lelkünk Jegyese. — Mindenre figyelünk, csak Istenre nem, pedig Ő a mennyei Atyánk. — Mindenre gondolunk, csak Istenre nem, pedig Ő ételünk és italunk az Oltáriszentségben! — Reggel, felkeléskor minden eszünkbe jut. Csak az nem, hogy keresztet kellene vetni és Istennek ajánlani napi gondjainkat. — Egész nap rengeteg aggo-

dalom és gond gyötör, de Istentől elfelejtünk segítséget kérni. — Esténként megcsináljuk magunknak a napi mérleget, — csak Istennek felejtünk el róla beszámolni.

Figyeljük meg magunkat! Mennyit *beszélünk* arról, amit szeretünk, egymás között, műhelyben, gyárban, üzletben. Beszélünk sokat a nyárról, a politikáról, a háborúról és békéről, mások hibáiról, az oktalan pletykáról, a divatról és sok-sok hiábavalóságról. — De milyen ritkán beszélnek a emberek egymás között Istenről. Az isteni gondviselésről, amelyet csak a vakok nem éreznek szembetűnő módon, nem beszélnek soha. Pedig a szív bőségéből szól a száj! A mi szívünkből kihalt talán az élő Isten?! Nem szeretném hinni! Az igazi szeretet a *cselekedet*ekben nyilvánul meg. A szeretet kész áldozatokat hozni. Ilyen áldozat, ha a világot elhagyjuk Jézusért. Ha elkerüljük a bűnrevezető alkalmat, bár sokszor nagyon nehéz. „Ha jobb szemed megbotránkoztat téged, vájd ki azt" (Mt 5,29) — mondja az Üdvözítő.

A legtöbb embernek fogalma sincs arról, hogy áldozathozás nélkül nem lesz belőle soha rendes, becsületes ember. A legtöbb ember ott ül a bűn pocsolyájában. Eszébe sem jut, hogy önmegtagadással kijöjjön onnan. Ott olyan kényelmes!... Behálózza őt, mint pókháló a beléje repült rovarokat — a rendetlen önszeretet és a teremtmények rendetlen szeretete...

„Ha szerettek engem — mondta Krisztus — tartsátok meg *parancsaimat!*" (Jn 14,15). Ó, ha a világban szétnézünk, mily szomorú látványt nyújt Isten parancsainak semmibevevése! Igaz, vannak rendes, becsületes emberek, akik hűséggel kitartanak Isten parancsai mellett. De jaj, sokkal többen vannak, akik aggódnak becsületükért, vagyonukért, gyermekükért és minden másért — de egyáltalán nem aggódnak saját halhatatlan lelkük örök sorsáért! — Istent akkor szeretjük, ha halálos bűnt soha el nem követünk. Őt meg nem tagadjuk sem 30 ezüst pénzért, sem 1000 Ft-ért. Isten szeretetének különböző fokozatai vannak: — Feltétlenül elkerülünk minden halálos bűnt. — Elhagyjuk a könnyelmű bocsánatos bűnöket. — Lehetőleg mindent tökéletesen teszünk. — Szeretetből dolgozunk. Viseljük az élet terhét. Szeretetből szenvedünk. — Törekszünk Istennel minél bensőségesebben egyesülni.

Az utolsó ítéleten látjuk majd Isten végtelen szeretetét és a mi piciny, önző szeretetünket „Szeretet az Isten!" (1 Jn 4,8) És kérdőre von: — Hogyan értékelted az én szeretetemet? Megtartottad-e parancsaimat? Micsoda tanújelét adtad szeretetednek? — Ó, mily megrázó lesz ez!

Könnyítsük meg ítéletünket már most: vessük szívünkbe jól: — „Szeresd a te Uradat, Istenedet, teljes szívedből" (Mt 22,37). Ámen.

III. Istenszeretet

(Gondolatok.)

Napoleon vallomása Szent Ilona szigetén: — Én ismerem az embereket s azért mondhatom, hogy Jézus nem volt ember. Az Ő vallása egyedülálló titok, amely nem emberi. Telve van mély eredetiséggel, telve egész sor előbb ismeretlen fogalmakkal és tanokkal, amelyeket Ő teremtett. Jézus semmit sem kölcsönzött az emberi tudománytól, egyedüli mintája, egyedüli példája ő maga volt. S Ő nem bölcselő, az Ő argumentumai a csodák és kezdettől fogva imádták Őt tanítványai. Csak azért jött a földre, hogy az ész titkait s a szellem törvényeit kinyilatkoztassa. Nagy Sándor, Caesar, Nagy Károly és én nagy birodalmakat alapítottunk; de mire támaszkodott minden zseniális alkotásuk? Az erőszakra. — Csak Jézus volt az, Aki birodalmát a szeretetre alapította s e szeretetből ma is milliók halnának meg Érte örömmel. Nem egy nap és nem egy csata volt az, ami a keresztény vallásnak világdiadalmat biztosított. Nem, hanem három évszázadon átnyúló hadjárat, amelyet az apostolok indítottak meg és az ő követői s az utánuk sorakozó keresztény nemzedékek egész áradata folytatott. Ebben a hadjáratban a föld fejedelmei és hatalmai mind egyik oldalon vannak, a másik oldalon pedig nem hadsereg áll velük szemben, hanem egynéhány ember titokzatos ereje, akiket Ő küldött ki a világba s akiknek nincs más szövetségjelük, mint a közös hit a kereszt titkaiban. Én meghalok s testemet a földbe fektetik, hogy ott a férgek martaléka legyen. Ez lesz a nagy Napóleon szereplésének a vége. Micsoda mélységes örvény tátong az én nyomorúságom és Krisztus örök uralma között, Akit tovább hirdetnek, tovább szeretnek, tovább imádnak s akinek uralma az egész földre kiterjed.

* * *

Erdős Renée írja az Új Sarj c. önéletrajzi regényében: 11 éves volt, amikor egy öreg bencés megajándékozta az Újszövetségi Szentírással. Titokban, amikor már mindenki elaludt, olvasta el Szent Máté evangéliumát. Amikor a szenvedéstörténethez ért, kétségbeesett zokogásba tört ki: „Ezek megölték Krisztust. Semmi rosszat nem csinált, mindenkinek jót akart. Arculütötték, megrúgdosták és akkor sem szólt, csak állt és hallgatott. Nem mondta: Én Isten vagyok, engem ne bántsatok! Csak állt és engedte magát ütni!"

— — — — — —

„Mától fogva csak Jézust szeretem. Csak Őt."

E naptól fogva nem volt nagyobb vágya, minthogy a Mester tanításait kövesse. A megtartóztatás nem ment olyan könnyen, mint ahogy maga szerette volna. Ami megmaradt és amit végrehajtott a maga kevés képességei szerint, az a szelídség, türelem volt és az alamizsnálkodás. Ezentúl mellette nem mehetett el koldus úgy, hogy ne segítsen rajta. Igyekezett kedvenc tárgyait odaajándékozni. Krisztus szavait követte: Add oda mindenedet és kövess engem. Ő pedig követni akarta Őt. Igyekezett anyjának is segíteni a házi munkában, amit pedig eddig nem szeretett. — „Föl fogok menni a mennyországba."

* * *

Krisztus vallása a szeretet vallása. Nemcsak hirdette a szeretetet, hanem meleg derűs, napsugaras, mélységes és áldozatos szeretetével átfogta, átkarolta az egész világot. Szeretetből nem zárt ki senkit. Szerette: a bűnösöket, a vámosokat, a pogányokat, az ellenségeit; a gyermekeket, a szegényeket, a szenvedőket, a betegeket, a leprásokat, a nyomorultakat, a gyászolókat. Mindenkivel jót tett, kivétel nélkül...

PÜNKÖSD UTÁN 18. VASÁRNAP

Olv.: 1 Kor 1,4—8. — Evang.: Mt 9,1—8.

I. A bűn

Gyakran elgondoljuk, milyen jó lenne, ha Krisztus manapság is járná városainkat és utcáinkat. Meggyógyítaná az emberek betegségeit. De jó is lenne! Egy bizonyos, — akkor is azt tenné, amit régen: azt hirdetné, hogy a bűn a legnagyobb rossz és a bűnbocsátás a legnagyobb kegyelem.

1. *A bűn a legnagyobb rossz.*

Nagyon sok rossz van a világon. Bármennyire fejlődik is a technika, a kultúra; a testi baj, a természeti katasztrófák, árvíz, tűzvész, földrengés stb., amely az emberek ezreit sújtja és teszi hajléktalanokká, nem szűnik meg.

Itt van a nélkülözés! Milyen hamar utolérhet minket. Az emberiis ágyba nyomja. Egy kis fogfájás mennyire meg tudja nyomorítani a teremtés koronáját! Mennyi kórház, klinika, mennyi halovány beteg... Sírva jön az ember a világra és sírva távozik e siralom völgyéből!... Ez a valóság!

Itt van a nélkülözés? Milyen hamar utólérhet minket. Az emberiség jelentős része ma is éhezik!

A lelki bajok még sokkal jobban fájnak! A mellőzés, a lenézés, a semmibevevés, a méltánytalan bánásmód, a hálátlanság, az igazságtalanság és szeretetlenség milyen nehezen gyógyuló lelki sebeket ejthetnek lelkünkön. Sokszor olyan rokonok, barátok, vagy embertársak részéről, akikkel annyi jót tettünk...

De a legnagyobb rossz a bűnnel terhelt lélek! — A bűn elfordulás Istentől, törvényének szándékos áthágása. Minden betegségnél, minden nélkülözésnél rosszabb a lelkiismeret mardosása: — Ember, mit tettél? — Megtagadtad a hűséget Istenednek? Elárultad Megváltódat? Megszegted parancsait, amelyek nemcsak a két kőtáblára, hanem a vérpiros emberi szívbe vésődtek kitörölhetetlenül! — Melyiket szegted meg? — Mind a tizet! El tudnád-e még egyáltalán sorolni

őket? — Az első három Isten jogait rögzíti, a többi hét az ember jogait biztosítja: A IV. a szülői tiszteletet és szeretetet; az V. az élet szentségét, amelyet ember nem bánthat; a VI. és IX. a tisztaságot; a VII. és X. vagyonbiztonságot; a VIII. az igazmondást és becsületet védi.

A két kőtábla szorosan összefügg! Csak ha teljesítem az első hármat, akkor tudom maradéktalanul a többi hetet is megtartani.

Azok a sebek, amelyeket a bűnök ejtenek, ott lappanganak a szívben. Végeredményben minden földi fájdalom elenyésző a bűntudattal szemben! Szörnyű dolog a bűn, amely sokszor továbbszáll atyáról fiúra, mint káros örökség... Ma már köztudomású a hajlamok átöröklése. Mint az Írás mondja: „Az atyák ették a savanyú szőlőt és a fiúk foga vásik belé" (Jer 31,29). Milyen sokat tudnának erről beszélni a klinikák... Az átöröklés fájdalmas valóság!

Testvérek! Nézzétek a bűnt Isten szemével, az Ő szavai szerint. Ne magasztaljuk, ne szépítsük, ne kendőzzük! — Szörnyű dolog a bűn, azért is, mert a tudat alatt is gyötör. Hány idegbetegségnek oka, a rejtett, a lefojtott, az évek óta lappangó bűn!

A bűnös lélek nyugtalan. Kiegyensúlyozatlan. A kiegyensúlyozatlan ember pedig menedéket keres. Menekül az orvoshoz. De az csak testét látja. Menekül a borba. Attól még rosszabb lesz. Menekül a sexualis mámorba... Ott megcsömörlik!... Menekül a semmibe!... Cinikussá válik! Csak oda nem megy, ahol nyugalmat, üdvöt találhatna: a megbocsátó Krisztushoz!...

2. *A bűnbocsátás a legnagyobb kegyelem.*

Krisztus látta a beteg embert: — „Bízzál, fiam, megbocsáttatnak bűneid" (Mt 9,2). Milyen boldog lehet az, aki ezt az igét hallhatja. A farizeusok ellenben azt mondták: — Káromkodik! A bűnt csak Isten bocsáthatja meg!

A mindenható Isten, aki a világot teremtette, most újjá is alakíthatja. A szerető és irgalmas Isten, aki nem haragszik úgy, hogy a megtérő bűnösnek meg ne bocsátana. — „Miért gondoltok rosszat szívetekben?" — kérdezte az Üdvözítő. És hogy megmutassa isteni hatalmát, mondta: „Vedd ágyadat és menj házadba!" És az ember csodálatos módon meggyógyulva tért haza (Mt 9,6).

Testvérek! A szentgyónásban minden esetben csoda történik. Ó, ha ezek a gyóntatószékek egyszer megszólalnának, mennyi csodáról beszélnének! Itt a vakok újra látják, mi is a céljuk a földön! A sánták, a lelki inaszakadtak újra járnak az igazság és szeretet útján! A lelki süketek újra hallják az égi szférák zenéjét: Isten szavát! A szomorúak megvigasztalódva, könnyebben viselik szenvedéseiket. A mocsárba süllyedtek felkelnek. A reménytelenek megerősödnek. Új élet indul mindenütt a régi romjain...

Toledóban, Spanyolország egyik nagy városában a Szent János templomban sok lánc, béklyó függ, amelyet a szaracén időben a keresztények kezéről, lábáról vettek le, amikor a fogolykiváltó szerzetesek kiszabadítottak őket a mórok kezéből. Mennyi béklyó és lánc hull le láthatatlanul a gyóntatószékben, és mennyi komoly, lelkes élet indul új úton előre?...

Testvérek! A mikezünkön, lábunkon van-e még béklyó? Nem kellene-e attól minél előbb megszabadulnunk? Ne viseljük, ne vonszoljuk tovább a bűn bilincseit! Tegyük le, akasszuk mielőbb valamelyik gyóntatószékre. Ámen.

II. Az eredeti bűn

(Gondolatok)

Pascal, a híres gondolkodó egyszer így kiáltott fel: Micsoda rejtély, talány az ember! Ugyanez az érzése minden embernek, aki csendes óráiban befelé néz, vagy figyelő szemmel kifelé tekint. Amikor látja szívének siralmas szétesettségét, — amikor látja a szörnyű ösztönök feltörését belsejéből — fájdalmasan rádöbben arra, hogy ellentmondások kibogozhatatlan szövevénye, fény és homály keserves keveréke az ember.

Mennyi titkos vágy és mennyi lefojtott sóhaj van benne Isten után — és mégis mennyire fut, menekül Istentől... — Mennyire szomjazza mindazt, ami felülről való (Kol 3,1) — és mégis mily ólomsúlylyad tapad a föld porához. — Mennyire vágyik az igaz, jó és szép magasztos háromsága után — és mégis mennyi hamis, helytelen és szeplő tapad minden cselekedetéhez. — Milyen kimondhatatlanul vágyódik az élet és boldogság után, de amikor minden jóakarata ellenére látja fáradozásának eredménytelenségét, amikor látja az állandóan visszatérő gondokat, amelyek nyomon követik, amikor látja a félelmes halált és az emberiség történetének szörnyű kataklizmáit, amikor látja a kikerülhetetlennek vélt szörnyű természeti katasztrófákat, — önkéntelenül is felsír lelkéből: — Valóban csupa titok, talány, homályos rejtély az ember! — Áthatolhatatlan sűrű sötétség borul reá...

2. Hol van a kulcs, amely e titkos zárat felnyitná? Ó, hány filozófus kulcsa tört belé e zárba a történelem folyamán!... Hol van a fény, amely e sűrű ködöt átvilágítaná? E rejtvényt csak akkor tud-

juk megfejteni, ha keresztrejtvény formájában állítjuk fel. Ebbe a kimondhatatlan sötétségbe csak egyedül a kinyilatkoztatás fénye tud behatolni... E fény világánál látjuk, hogy az ember kettősségének végső oka: az eredeti bűn. Mennyit tanultunk és prédikáltunk róla! — Nincs újabb és fontosabb téma? — mondhatná valaki. — Szerény nézetem szerint nincsen. — Más az, amikor a pap szószékről beszél, felülről tanít, hirdeti a szenvedés magasztosságát és más, amikor saját maga álmatlanul, fájdalmak között hánykolódik a betegágyon. — Más az, ha valaki az örök igazságok fényében nézi a maga és mások cselekedeteit.

A Szentírásból tudjuk, hogy Isten kezdetben jó magot vetett, de jött a gonosz lélek és konkolyt hintett a tiszta búza közé (Mt 13,24—30). Utána bekövetkezett a világtörténelem legszörnyűbb tragédiája: az *eredeti bűn*. Szörnyű, mert az eredeti bűn, mint óriáskígyó az egész világtörténelmet megmérgezte és gyilkos karjával az egész földgolyót átölelte.

3. Hogyan következett be e borzalmas tragédia? — Jól ismerjük a Szentírásból. A kísértés... a tiltott gyümölcs... „Egyetek csak, olyanok lesztek, mint Isten, nem haltok meg" (1 Móz 3,4). Rajta!

A gőg és engedetlenség megtermette gyümölcsét. A próbát nem állta ki az első ember. És meglett a következménye. De még milyen?!

Hogy ment ez végbe az ember életében? — A bűn előtt rend, béke és harmónia uralkodott bennünk, mert a test engedelmeskedett a léleknek, a lélek pedig engedelmeskedett Istennek. A bűn után az érzéki erők a szellem ellen ágaskodnak, a szellem pedig Isten törvényei ellen tusakodik. Az eredeti bűn mindent megfertőzött. Mindenütt, ahol újszülött gyermekek sírnak, ahol a munka verejtéke gyöngyözik, ahol a szenvedés tövisei jelentkeznek, ahol a betegek és haldoklók sóhajtanak, ahol az elkárhozottak átkozódnak — ott mindenütt az eredeti bűn hangját halljuk...

4. De felvetődik talán bennünk a kérdés: hát igazságos ez? Hogy milliók szenvedjenek egy miatt? Tény az, hogy Ádám bűne minden utódjára átszármazott, fajra, nemre, színre való tekintet nélkül. — Tény az, hogy nem személyes bűnről van itt szó, hanem az emberi természet olyan állapotban születik, hogy Isten akaratának ellenére van, és rosszalását vonja magára. — Tény az, hogy nagy hittitokkal állunk szemben, amelyet egyetlen emberi szellem sem tud átérteni. „Mysterium iniquitatis".

Szent Pál a római levélben e titok fölött némi fényt gyújt. Szent Ágoston zsenije e titokról sokat elmélkedik és azt mondja, hogy a keresztény világnézet lényege az eredeti bűn és megváltás tanára épül. Mit is mond Szent Pál? — „Isten igazsága a Jézus Krisztusban

való hit által jő mindazokba és mindazokra, akik hisznek Benne... Mert mindnyájan vétkeztek és nélkülözik Isten dicsőségét" (Róm 3,22—23). — Másik helyen: „A bűn egy ember által jött be a világba és a bűn által a halál és így a halál átment minden emberre, mert mindenki vétkezett" (Róm 5,12).

Hittitokkal állunk szemben. — Isten szemében az emberiség morális egységének reprezentánsa Ádám. Amint a családatya döntése irányadó a családban, amint a közösség felelős vezetőjének döntése irányadó az egész közösségre, háborúban és békében egyaránt, — éppúgy Ádám döntése irányadó az egész emberiségre visszavonhatatlanul. Az eredeti állapot békéjét és harmóniáját hagyja reánk, ha kiállja a próbát. De mivel nem állta ki, a vérközösség révén minden gyermekének fájdalmas örökségképp hátrahagyta a súlyos adósságlevelet, amelyet az emberiség nevében írt alá. Keserű örökség ez!... Az emberi természetet sebes állapotban kapjuk... Ha csak ezt nézzük, akkor az eredeti bűn: átok, a harmónia megbontása.

5. Ha ez a diszharmónia valakinek a lelkében félelmet keltene, eloszlatására kettős feleletünk van:

Az első bűn az elesettség gyökérzetében is felemelő gondolatokat tartalmaz. — Isten a bűn után az embert a semmibe taszíthatta volna. — Nem tette, hanem az eredeti bűnre építette fel a megváltás nagyszerű tervét... És elküldötte egyszülött Fiát, hogy a világ bűneit elvegye. A megváltás előtt az embereknek fenékig kellett kiüríteni az eredeti bűn kelyhét. Évezredeken át sírt az emberiség lelkéből a *Kyrie*, az Uram irgalmazz, míg a betlehemi angyalok ajkán felcsendült a *„Gloria in excelsis Deo..."* (Lk 2,14).

Krisztus földi atya nélkül született, tehát semmi kapcsolata sem volt az eredeti bűnnel (Jn 1,14). Földi anyja, a Boldogságos Szűz pedig Krisztus érdemeire való tekintettel ment volt az eredeti bűntől. — Ádám volt az emberi természet ősatyja. Krisztus a második Ádám, aki az első Ádám adósságlevelét a keresztre függesztette (Kol 2,4), és örök váltságot szerzett (Zsid 9,12). — Ádám volt a régi ember, aki engedetlenségével (Róm 6,6) az emberiséget örök halálnak adta; Krisztus volt az új ember (Ef 4,24), aki engedelmességével az emberiségnek az örök életet visszavásárolta (1 Kor 15,21). — Ádám az eredeti bűn átokzsoltára, Krisztus a megváltás élő evangéliuma!

6. De mi annak az oka, hogy a megváltás után is küzdenünk kell az eredti bűn átkos hatásaival?

Isten a szellemileg érett embert nem akarja saját hozzájárulása nélkül üdvözíteni. Annyira tiszteli az ember szabadakaratát, hogy nem erőszakolja rá még a megváltást sem. Azért a megváltott ember is állandó próbatételnek van kitéve. Mindennap arcunk verejtékével kell dolgoznunk és erős lélekkel kell szembenéznünk beteg-

séggel és halállal. Mindennap szabadon kell határoznunk, hogy Ádám engedetlen népéhez, vagy Krisztus engedelmes seregéhez tartozunk-e? Mindennap újra kell döntenünk, hogy a régi vagy az új ember oldalán akarunk-e haladni? Szent Pál ugyan azt mondja, hogy „nova creatura", új teremtmény lettünk a megváltás révén (2 Kor 5,17), mégis más alkalommal sürgeti, hogy vessük le a régi embert és az újat öltsük magunkra (Ef 4,24). Mindennap szabadon kell azzá lennünk, ami Krisztus kegyelméből már elvileg vagyunk a megváltás révén. A keresztény élet állandó szabad átlépés az elesett természetből a megdicsőült természet világába.

7. Testvérek, kérdezitek, hogy mit adott, mit tett Krisztus, a Megváltó? Az eredeti bűn adósságát letörlesztette. Az ősbűn világrejtvényét a keresztfán megfejtette. A sötét szörny fejét széttiporta. Az Ádám által elveszített kegyelmi adományokat visszaszerezte. Sőt, tovább ment. Nemcsak Ádám adósságlevelét törlesztette le, hanem mivel Krisztus végtelenül több volt, mint Ádám, végtelenül többet engesztelt és tett jóvá, mint amit egy ember elkövetett. Olyan kifejezően tanítja Szent Pál: „Ha ugyanis sok ember meghalt az egynek bűnbeesése következtében, Isten kegyelme és az egy embernek, Jézus Krisztusnak a kegyelmében nyert ajándék még sokkal bőségesebben kiáradt sokakra" (Róm 5,15). Majd tovább így szól: „Amikor meg elhatalmasodott a bűn, még bőségesebb lett a kegyelem..." (Róm 5,20). Így megérthetjük *Szent Ágoston* felkiáltását: O felix culpa... Ó szerencsés bűn, amelynek ilyen Megváltó lett a gyümölcse!

8. De felszólal a pesszimista: — Meg vagyunk mi váltva? Hát úgy nézünk mi ki? Miben különböznek az ún. keresztények a pogányoktól? Ez komoly ellenvetés. Felelnünk kell rá.

Egy időben sokat beszéltek és írtak a „Sündenfall des Christentums"-ról, a kereszténység csődjéről. Amikor látja az ember a keresztények kereszténytelen viselkedését, amikor a bűn orgiáját üli és a más vallásúak megütköznek viselkedésünkön, szinte kikívánkozik ránkmeredő tekintetükből a kérdés: — Maguk keresztények? A Megváltó megváltott követői? Inkább úgy tűnik, mintha pogányok volnának, vagy még azoknál is rosszabbak!

E kérdésre két válasz kínálkozik.

a) Ne beszéljünk a *kereszténység* csődjéről, hiszen ilyen csodálatos vallási rendszer, amely minden igényt kielégít, nincsen még egy a földön. De igenis sokszor beszélhetünk a *keresztények* csődjéről. Miért? Mert a megváltás nagy kegyelmét ha nem váltjuk aprópénzre, csődbe jutunk!...

b) A megváltás elméletileg minden embernek szól. De egyénileg is bele kell kapcsolódnunk. Úgy vagyunk vele, mint az orvossággal.

Csak akkor használ, ha be is vesszük. Így a megváltás is csak annak használ, aki él vele. Aki tudatosan nem teszi magáévá, egyénileg gyógyíthatatlan és megváltatlan marad.

A megváltás kegyelmét személyileg a *keresztség* közli velünk. A keresztség által az eredeti bűn foltjából újjászületik a lélek és Istennel lelki életközösségbe kerül. Amint az újszülött személyes bűn nélkül részese lesz az eredeti bűnnek, úgy a keresztség is elveszi az eredeti bűnt a gyermek személyes közreműködése nélkül. Ezért nem szabad halogatni a keresztség feladását, mert ha a kis gyermek keresztség nélkül hal meg, nem juthat az üdvözültek sorába. És a felelősség a szülőket terheli! A keresztség a többi szentség kapuja, az egyháztagság alapja. „Semel baptisatus, semper baptisatus." — A keresztség eltörülhetetlen jegyet nyom a lélekbe, amelyet semmiféle vihar, semmiféle jégeső, semmi, de semmi onnan ki nem radírozhat... Óriási felelősség!...

9. Az eredeti bűn és megváltás tana nagyszerű *életbölcseségre* és az életértékek meglátására nevel.

Kiemeli az emberiség, minden ember szolidaritását, közösségi érzését, sorsközösségét. Isten szemében ugyanis az emberiség zárt egység, közösség. Az egyetlen ősatya képviselte az egész emberi nem egységét és az emberiség sok bűnét az evangélium, mint egy bűnt, tünteti fel (Ján 1,29; 16,8). Nem homokszemek halmaza vagyunk, hanem egységes építmény. — Nem vízcseppek széteső árja, hanem egységes folyam. — Családfánkat mindnyájan ugyanarra az ősatyára vezetjük vissza (ApCsel 17,26). — Mindnyájan, „mint a juhok tévelygetünk" Izaiás szerint (53,6), a tudós és tudatlan. — Mindnyájan, mint szegény bűnös, jöttünk a világra. — Mindnyájan Isten kegyelmére és irgalmára szorulunk, hogy jobban kitartsunk és a bűnbe vissza ne essünk. — Azért mondja a zsoltáros: „Ha felrovod a vétkeket, Uram, ki áll meg akkor előtted, Uram?" (Zsolt 129,3). Mindnyájan vérközösséget alkotunk Ádámban a halálra. De mindnyájan kegyelemközösséget alkotunk Krisztusban az életre!

Az eredeti bűn kiemeli az együttérző, *segítő szeretet* fontosságát. Ha mindenkit sújtott az eredeti bűn, amelynek hegét még most is hordozzuk, akkor megértéssel és az irgalmas szamaritánus szívével kell gondolnunk azokra az embertársainkra, akik még az eredeti bün sebét viselik lelkükön (Lk 10,33—37). — Mivel minket Isten kegyelme megszabadított az eredeti bűn szolgaságából, azért arra kell törekednünk, hogy másokat is Isten gyermekeinek szabadságára segítsünk, (Róm 8,21) akik még a misszió világosságára várnak. — Mivel mi is a „harag fiai" (Ef 2,3) voltunk, nem szabad másokra a harag köveit dobnunk ismételt hibáik és bűneik miatt sem.

10. Az eredeti bűn tana félelmetes igazságot hirdet: van *átörök-*

lés. Micsoda óriási felelősség a szülők részére! Azt szokták mondani, hogy az ember élete az első hét évben dől el. Sok igazság van ebben, de joggal mondhatjuk, nemcsak az első hét, hanem a visszamenő hetvenhét évben dől el!... Minden emberi élet hosszú, messze visszanyúló fejlődési folyamat eredője. Mint valami széles folyam, amely több országon megy át, magával hozza mindazt, amit a hosszú úton összeszedett, így van az embernél is...

„Beati bene nati" — Szerencsések azok, akik jól választották meg szüleiket. — Igen ám, de nem mi választjuk a szülőket...

Értjük már a szörnyű felelősséget? A szülők átkot vagy áldást adnak át gyermekeiknek, — életet, vagy halált... Szomorúan mondja Jeremiás próféta: Az atyák megették a savanyú szőlőt és a gyermekek fogai vásik belé. Az atyák és anyák bűne harmad-, negyediziglen is tovább megy az utódokban. Találóan mondja a magyar közmondás: „Az alma nem esik messze a fájától. — Nézd meg az anyját, vedd el a lányát."

Sokszor a szülők kétségbeesve panaszkodnak fiuk vagy leányuk magaviselete miatt: nem tudom, kire ütött ez a gyerek! — Ilyenkor nézzünk csak nyugodtan a tükörbe és látni fogjuk, mennyi vonás azonos a mienkkel. És nézzünk csak nyugodtan, őszintén a lelki tükörbe, talán ifjúkorunk lelki tükrébe. Ó, már meg is feledkeztünk róla, ugye? — És akkor megdöbbenve vesszük észre, hogy gyermekünk szakasztott olyan, mint mi vagyunk, vagy ifjúkorunkban voltunk!... — Ki ezért a felelős? Ne értsük félre a dolgot. Nincsen a szülők hatalmában, hogy az általános rosszra való hajlamot távoltartsák gyermekeiktől, hiszen az az eredeti bűn hozománya. De igenis a szülők hatalmában van, hogy a rendkívüli gonosz hajlamoktól, pusztító szenvedélyektől távoltartsák gyermekeiket, hogy az életet a házasságban és a házasság előtt szent felelősségnek tartsák és nem csupán az erotikus ösztön féktelen követelődzésének.

11. A *közerkölcsiségnek* is kell az eredeti bűnnel számolnia. Egyetlen pedagógiai irányzat sem tud maradandó eredményt elérni és az embert nem képes az életre kellőképp felvértezni, ha nem számol az emberi természet esendőségével. Egy irányzat sem feledkezhetik meg róla, hogy az emberek „tüzet hordoznak mellükben" (Péld 6,27) és nem élnek többé paradicsomi ártatlanságban. Egy szobor lehet kőből vagy márványból, de az ember, aki előtte áll, sem nem kő, sem nem márvány, hanem élő hús-vér organizmus, akinek ereiben ellentétek feszülnek és állandóan kell küzdenie a jó diadaláért és győzelméért, különben ösztönvilága ragadja kezébe az irányító szerepet és hatalmat.

Az új ember nagyszerűségéhez hozzátartozik, hogy szabadon működhet együtt saját tökéletesítésében Isten kegyelmével. Íme, fel-

oldódik a kérdőjel, megoldódik a rejtély. Ugye, mennyire másképp látunk, ha az eredeti bűn hittitkát közelről szemléljük. *Pascal* is megkönnyebbülve kiáltott fel egyszer, az ellentmondások okait kutatva: — „Megvallom, akkor nyíltak fel szemeim, amikor az eredeti bűn dogmáját megértettem." (Pensées.) Mi is most már tisztábban látjuk önmagunkat. A negatív oldalt, a terhet, ami visszamaradt és a pozitív oldalt, Krisztus kegyelmének bőségét, amellyel a napi harcot mindig győzelemmel harcolhatjuk meg.

12. Az eredeti bűn nem legenda, nem apró naiv gyermekeknek szóló jámbor elbeszélés tehát, hanem véres történeti valóság, amit mindenki, aki gondolkozik, fájdalmasan érez saját tagjaiban. Az eredeti bűn borzalmas átok, mert megfertőzte az egész mindenséget és az eredeti ártatlanságot általa elvesztettük. De vigasztaló áldás, mert Isten megkegyelmezett a gyötrődő emberiségnek és elküldötte a Megváltót. Isten a földre szállt, hogy mi Istenhez emelkedhessünk. — Végül az eredeti bűn alapvető értéket nyújt az emberi élet kiegyensúlyozott irányításához. Egyet azonban nem szabad elfelejtenünk. A status quo, vagyis az eredeti állapot a megváltás után sem állt teljesen vissza. Életünk továbbra is két véglet között hánykolódik. Áteredő bűn és megváltás, átok és áldás, halál és élet feszültségei jelzik földi zarándokutunkat. Az egész kereszténységet is ilyen feszültségek tartják össze. — Egy Isten és három Személy, szűzesség és Istenanyaság stb.

Ne zsörtölődjük tehát azért, hogy az első Ádám keserű örökségképp az ősbűnt hagyta reánk és ne szórjon ajkunk átkot reá, hanem inkább zengjünk új dalt Krisztusnak, Aki az eredeti bűn átkát áldássá változtatta. Szent Pál olyan szemléltetően írja: „... amikor elhatalmasodott a bűn, még bőségesebb lett a kegyelem, hogy amint a bűn uralkodott halálthozóan, úgy uralkodjék a kegyelem is a megigazulás által az örök életre a mi Urunk Jézus Krisztus által" (Róm 5,20). Ámen. (Vö. M. *Faulhaber*, Rufende Stimmen in der Wüste der Gegenwart, Freiburg, 1932. 74. sköv. old.)

III. Bűn és bűnbocsánat

1. A *bűn: a békétlenség útja.* Izaiás próféta szerint a bűnösöknek nincsen békéje (Iz 48,22). Ezek hadat üzentek Isten parancsainak, az imádság, a hit, a tiszta élet, a lelkiismeretes kötelesség parancsának. Szembekerülnek Istennel. Szembekerülnek saját családjukkal. Szembekerülnek munkájukkal és a világgal. De szembekerülnek saját magukkal is, mert a bűn nagy teherként nehezedik rájuk.

Akinek könnyű a szíve és vidám a lelke, milyen gyermekien tud örülni és kacagni. Miért olyan boldogok a gyermekek és miért olyan vidámak sokszor a gyermekdedlelkű öregek is? — Mert semmi lelki teher nem nyomja őket... A terhelt lelkiismeret nem teszi tönkre idegeiket.

Semmi a világon, sem szükség, sem betegség, sem fájdalom, sem szomorúság nem hasonlíthat a lelkiismeret mardosásához! — Tudom, a sok szenvedésben és könnyek között átvirrasztott éjszaka nem semmi. Tudom, a hűtlenség elviselése nagyon nehéz... De a bűnben átvirrasztott éjszakák ezerszer nehezebbek! — Tudom, a megalázás, a szeretetlenség, a megvetettség nem semmi. De a bűn a legnagyobb teher az ember lelkén!

2. A *gyónás, a bűnbánat szentsége, a béke útja.* E szentséget az Üdvözítő békeköszöntéssel alapította: — „Béke veletek. Amint engem küldött az Atya, úgy küldelek én is titeket... Akiknek megbocsátjátok bűneit, meg lesznek bocsátva, akiknek megtartjátok, meg lesznek tartva" (Ján 20, 19—23).

Micsoda lelki békét és megkönnyebbülést vált ki egy jól végzett szentgyónás! Az eltitkolt bűn nem ad nyugalmat. Orvosok és pszichológusok igazolhatják, hogy azok, akik mindent magukba temetnek és nincs, akinek titkaikat elmondhatják, előbb-utóbb — de inkább előbb, mint utóbb — kedélybetegek és ideggyengékké válnak. Voltak olyan gonosztevők, akik az erdőbe kiabálták bele gyötrelmüket, kínjukat és olyanok, akik a börtöncellában mondták el egymásnak tövirül hegyire bűneiket, csakhogy megkönnyebbüljenek, hogy terhüktől megszabaduljanak. A teher enyhülést és szabadulást keres és talál az őszinte, nyílt vallomásban.

Az Üdvözítő nagyon jól ismeri az emberi szívet. Tudja, ki kell magát öntenie, hogy megkönnyebbüljön. Vannak olyan terhek és bűnök, amelyek hordozására a szegény emberi szív egyedül képtelen. Ezeket a terheket Isten áldott parancsa és az Üdvözítő isteni akarata szerint másra ruházzuk át, aki hallgat, mint a sír. A gyóntatószék olyan hallgatag, mint a legmélyebb sír, ahonnan soha semmi vissza nem tér. Mi pedig megkönnyebbülve, fellélegezve távozunk, mert Krisztus, mint Cirenei Simon, levette rólunk a súlyos terhet. Elesendesül lelkünk hulláma és szent békesség lesz...

3. *A bűn a szolgaság útja.* Szent János apostol szerint, aki bűnt követ el, a bűn rabszolgája (Jn 8,34). Aki lelkének várát harc nélkül átadja a gonosz ellenségnek és ott uralkodni engedi, hamarosan érezni fogja a bűn szörnyű kényuralmát és bizony egy óvatlan órában elkövetett lépése miatt egész életén át viseli a bűn következményeinek szörnyű vasbilincseit. Aki bűnt követ el, a bűnnek rabszolgája! — „Nálad csak rab leszek" — mondta *Tannhäuser* a csábító asz-

szonynak, — „de én szabadságot akarok, szabadság, szabadság után epedek..." — A bűn a rabság, a szolgaság útja!

4. A *gyónás a lelki szabadság útja.* A gyónásban halljuk a felemelő szavakat: „Ego te absolvo..." — Én téged feloldozlak minden bűnödtől... Ó, mily jó érzés és öröm ezt hallani! Láthatatlan bilincsek, súlyos rabláncok vannak felakasztva a gyóntatószékre, azoké, akik itt dobták el a bűn elviselhetetlen igáját és nyerték vissza Isten gyermekeinek szabadságát.

Testvérek, ha minket is megkötve tartanak ilyen rabláncok, tudjuk, mit kell tennünk!...

5. *A bűn a halál útja.* Ezért hívjuk a súlyos bűnt halálos bűnnek, mert általa a természetfeletti élet, Isten kegyelme kihal a lélekben és az örök életre szóló igény elvész. A Titkos Jelenések Könyvének angyala nekünk is szól: „Az a neved, hogy élsz és a valóságban halott vagy" (Jel 3,1). Vegetálsz...

Aki a bűnt meg akarja festeni, úgy kell csinálnia, mint a gyógyszertárakban a mérgekkel szokás: halálfejet kell föléje festeni., mert a bűn a halál, a sötét, véget nem érő éjszaka útja.

6. *A gyónás az élet útja,* a bűnbánat szentsége. Isten kegyelméhez és általa a lélek természetfeletti életéhez való visszatérés útja. — A legnagyobb szerencsétlenség, amely bennünket érhet, nem a halál, — hanem a halálos bűn. Ez kétszeres halál, mert örök halál is.

Testvérek! Csak akkor végezhetünk jó szentgyónást, ha él bennünk a bűntudat, ha bánatunk van.

Isten szigorú bíró, örök és ideiglenes büntetéssel sújt. Mondjuk mély bűnbánattal: — Uram, légy irgalmas nekem, bűnösnek (Lk 18,13).

Isten legnagyobb Jótevőnk. Ő mindig jó hozzánk, hálátlan gyermekeihez... — Atyám, nem vagyok méltó, hogy fiadnak nevezz... (Lk 15,19).

Isten a mi Üdvözítőnk... A legkeserűbb halált magára vette, hogy a világ bűneit kiengesztelje — és mi lábbal tapostuk szent vérét... Isten a legfőbb Jó és mi elszakadtunk Tőle...

A szentgyónás az élet útja! Itt kezdődik az új élet a régi romjain... Újra kigyúl a fény a lélekben és Isten gyermeinek boldogságát élvezhetjük újra. Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 19. VASÁRNAP

Olv.: Ef 4,23—28.—Evang.: Mt 22,1—14.

I. Az égi lakoma

A mai evangélium a menyegzőről, a menyegzői lakomáról és menyegzős ruháról szól. Ezeket a kifejezéseket a Szentírás gyakran az Isten és a lélek kapcsolatára alkalmazza. Például Ozeás prófétánál olvassuk: „És eljegyeztelek magamnak örökre. Eljegyeztelek magamnak jósággal és szeretettel, eljegyeztelek magamnak hűséggel. — Én azt mondom: Népem vagy te s ő azt mondja: Istenem vagy Te" (Oz 2,19—24). Szent szövetség létesül az emberi lélek és Isten között. A keresztény életút Istentől — Isten által — Istenhez. A keresztény élet állandó menyegző, mivel állandó eljegyzésben van: e világ és másvilág, a föld és ég, az ember és az Isten.

1. *A mennyei lakoma.* Krisztus jól tudja, hogy az emberek ősidők óta lakomával, bankettel ünneplik a fontosabb életállomásokat: keresztelőt, névnapot, születésnapot, esküvőt és egyéb jubileumi évfordulókat. Lakomára, lelki, eucharisztikus mennyei lakomára hívja ő is az emberi lelkeket. Mindenkit hív. Egyiket a lelkiismeret mardosásával, másokat a siker csillogásával, harmadikat a szenvedés ostorával... Türelmes. Tud várni. A hívástól azonban senki sem menekül meg.

Az evangéliumi meghívottak nem akartak megjelenni. És érdekes: Isten még az üdvösség dolgában sem erőszakolja az embert. Szent Ágoston mondja: „Aki téged nélküled teremtett, nem fog üdvözíteni nélküled."

Egyesek nem is mentik ki magukat. Egyszerűen negligálják a meghívást. Mennek a dolguk után. Egyik gazdasága, másik üzlete után. Ezek közömbösek. Érzéketlenek a természetfeletti iránt. A napi gondok előbbrevalók. Ezek a „nem érek rá" emberek! Mindig rohannak és mégis állandóan késnek. — Mindig iparkodnak és semmi látszata sincs a munkájuknak. — Mindig el vannak foglalva és semmi számottevőt nem tesznek. Vasárnap nincs egy fél órányi idejük, hogy

templomba jöjjenek. Nincs a 24 órából egy percük, hogy lelkükkel törődjenek. Lótnak-futnak, rohannak. Befelé ezért sohase néznek. Az isteni hívás szavát elnyomja a zene, a tánc, a rádió, a televízió: az élet ezernyi zaja.

Egy másik meghívottnak pedig hiányzik a megfelelő menyegzős ruhája: a megszentelő kegyelem. Mi is a menyegzős ruha? — A ruha külsőleg jelzi az ember állását, társadalmi helyzetét. A katona, a rendőr, a kalauz, a pap uniformist, egyenruhát visel. Más a ruhája a bányásznak, a motorkerékpárosnak, a szerelőmunkásnak. De még ugyanaz az ember is más-más alkalomra más-más ruhát vesz magára. Más ruhát hord otthon és más ruhában látjuk a munkahelyén. Más ruhában megy a templomba és színházba. Más ruhát ölt temetés alkalmával. A ruha tehát a lélek benső érzületét is jelzi. Ha valaki megfelelő ruha nélkül jelenik meg ünnepélyes helyen, kinézik a társaságból.

A keresztségnél fehér ruha szerepel. — Valamennyien vettünk már részt keresztelőn. Amikor megtörténik a vízzel való leöntés az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében — amely a keresztség szertartásának lényege — a pap égő gyertyát és fehér ruhát ad a megkeresztelt, illetve a keresztszülő kezébe e szavakkal: — „Accipe vestem candidam" = fogadd a fehér ruhát, amelyet szeplőtelenül őrizz meg az örök életre... A bűnös ember a keresztség révén szeplőtelen, Isten gyermeke lesz.

2. *A fehér ruha az életúton...* — Az ősegyházban a megkereszteltek egy hétig a keresztségkor kapott fehér ruhában jártak. És mi? Amit Isten kegyelméből ingyen kaptunk: a megszentelő kegyelmet, bármily nehézségek, küzdelmek árán is, de meg kell őriznünk életünk végéig! Gyermekkorunkban édesanyánk éber szeme és szíve őrzött bennünket, hogy ezt a fehér ruhát, az erkölcs és jóviselet ruháját szeplőtelenül viseljük... Jaj annak az édesanyának, akinek nem szívügye, hogy serdülő fia, vagy leánya hol, merre, hogyan, kivel jár! — Jaj annak az édesanyának, akit önző kényelemszeretete elfásulttá, nemtörődömmé tesz ezen a téren! — És jaj annak a gyermeknek is, aki kiszakítja magát az édesanya aggódó tekintete és szerető karjai közül és fejletlen értelmével a *maga* útját járja...

Az életben harc, küzdelem, éberség és bátorság nélkül semmit sem lehet elérni! — A fehér ruha, a fehér blúz, a fehér ing nagyon könnyen szennyeződik. A por, a füst, az erős nap, az eső egyaránt árt neki... A lélek kegyelmi fehér ruhája is hamar beszennyeződik. Ezer kísértésnek vagyunk kitéve... Jaj, ki tud végig erős maradni? Jaj, ki tudja keresztelő fehér ruháját mindvégig tisztán megőrizni?

De ha ruhánkra freccsen is az élet sara, vagy magunk hemperegtünk bele a sárba, részegségtől és bűntől megittasodva, akkor sem

szabad kétségbeesnünk! Szennyes, foltos ruhában ne járjunk soká! Vigyük a Patyolatba, ahol ismét tiszta, hófehér lesz! A bűnbánat könnyeivel és a Megváltó piros vérében a bűnbánat szentségében ismét tisztára moshatjuk. A Szentírás boldognak mondja azokat, akik nagy szorongatásból jöttek és megmosták ruhájukat és kifehérítették a Bárány vérében... Nem éheznek és nem szomjaznak többé! Nem éri őket többé a nap, sem bármiféle forróság, mert a királyi széken trónoló Bárány lesz pásztoruk, aki az élet vizeinek forrásához vezeti őket. Az Isten letöröl szemükből minden könnyet. „Nem lesz többé halál, sem gyász, sem jajkiáltás és semmi fájdalom sem lesz többé" (Jel 7,14. skövv.).

A fehér ruha a megszentelő kegyelem: a belépőjegy az örök üdvösség honába. — Lelkünket addig mossuk tisztára, amíg nem késő!

Vigyázzunk, hogy ne kerüljünk a külső sötétségbe, az örök kárhozatba, amelytől Isten óvjon mindannyiunkat. Ámen.

II. A kegyelem

1. Minden lakodalom ünnep. Ünnep a keresztelő, amikor az Egyház tagjává leszünk. Ünnep a bérmálás, amikor öntudatos hitvallók lettünk. Ünnep a házasság, az új fészekrakás ünnepe. Az ünnep mindig öröm, vigasság a család és ismerősök részére. Minden életfordulót megünnepel az ember. Jól teszi.

Az Írás a lélek és Isten kapcsolatát sokszor házassággal, eljegyzéssel szemlélteti. — Istentől — Istennel — Istenhez: ez az élet-útja az embernek.

2. A ruha: szimbólum. Van hely, ahová kisestélyibe illik menni és van, ahová nagyestélyi ruhát kell ölteni. „Habitus facit monachum" — mondják. A katonai uniformis, a papi talár, a szerzetesi, az apácaruha mind-mind jelkép... A keresztény embernek is van megkülönböztető ruhája: a megszentelő kegyelem.

3. A halálos bűn a fehér ruha eldobása és a hűség felmondása Istennel szemben. A halálos bűnnel eloltjuk azt az égő gyertyát, a hit világító fényét, amelyet keresztelésünk alkalmával adott kezünkbe az Egyház.

4. A meghívottak nem jöttek el a menyegzőre... — A meghívás kegyelem, de a meghívás nem elég az üdvösségre. Mindkét kezünkkel meg kell ragadnunk Isten felénk nyújtott kezét! Nem elég, hogy nevünk be van írva a kereszteltek anyakönyvébe. A meghívást el kell fogadnunk! El kell mennünk Istennek a templomban számunkra terített oltárához. Helyettesíteni akarjuk talán magunkat?

— Itt nem lehet. Személyesen kell megjelennünk, magújult emberként! A vagyon védelme nem tarthat vissza teremtő Istenünktől. A hazugság, a lopás, az Egyház bántása, a jobb és nagyobb pozícióra törés, a kitüntetés hajhászása nem szakíthat el minket töviskoszorús Megváltónktól...

A terített asztal mindenkit vár... Minket is!... Ne várjon hiába! Menjünk! Gyakran! Mindennap! Ámen.

III. A bűnbocsánat

(Gondolatok.)

Az a kisfiú jár el hozzám
Mostanában nevetve, holtan,
Aki voltam.

Édes kölyök: beteg, merengő,
Körüllengi s babrálja lágyan
Szegény ágyam.

Vénülő arcom nézi, nézi
Csodálva s könnyét ejti egyre
A szememre.

S én gyermekként ébredek sírva
Százszor is egy babonás éjen
Úgy, mint régen.

(Ady: **Egy ismerős kisfiú**)

* * *

A megszentelő kegyelem Isten fiává tesz!

1. Kiirtja az eredeti és halálos bűnt!
2. A lelket megszenteli, kiváló tulajdonságokkal látja el.
3. A Szentháromság lakásul választja a lelket. Isten temploma lesz.

A megszentelő kegyelemmel együtt kapjuk a természetfölötti erényeket. Az isteni erényeket (hit, remény, szeretet), a sarkalatos erényeket (okosság, igazságosság, mértékletesség és erősség), a Szentlélek ajándékait (bölcsesség, értelem, tudomány, jámborság, jótanács, erősség, istenfélelem). Ezért kegyelmes léleknek kell lennem: bizakodónak, örömtelinek, derűsnek, égrenézőnek!

PÜNKÖSD UTÁN 20. VASÁRNAP

Olv.: Ef 5,15—21.—Evang.: Jn 4,46—53.

I. „És hitt ő és egész háznépe" (Jn 4,53.)

Minden ember cselekedeténél elsősorban a szándékot, a célt kell kutatnunk. Ez sarkallja a cselekedetet. Krisztus cseledeketeinél is mindig ezt kell kutatnunk. Főleg csodáinál!

A mai evangélium utolsó mondata megadja erre a feleletet: „És hitt ő és egész házanépe." — Tehát nem a betegek meggyógyítása Krisztus célja — bár sokat felemelt. Nem is a földi kenyér osztogatása, ámbár a történelem folyamán Egyháza a szociális lelkületnek nem egyszer adta hangos tanújelét. Nem is a halottak feltámasztása a főcélja. Nem a kultúra, a technika, a tudomány, a művészet terjesztése, hiszen amikor a népek felserdültek, nagykorúak lettek, az Egyház ezen a téren visszavonult. — Hanem a hit hirdetése! Az Üdvözítő azért jött, hogy a nyugtalan emberiségnek jóhírt, örömöt, lelki békét és boldogságot hozzon.

Milyen boldogságot hozott az Üdvözítő? Evilágit? Viruló egészséget, kitűnő állást, gondtalan életet? Mi jött általa a világra? Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár, mint özön, az embernek ez mind kevés! Nem elég, nem elég! Krisztus azért jött, hogy életünk, több életünk, örök életünk legyen. Hisz „nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem talál Téged, mert Te teremtettél és magadnak teremtettél minket."

De miként juthat el az ember az igazi boldogságra, ha nem hisz Istenben és Krisztusban, ha nem hiszi azokat a szent és örök igazságokat, amelyek ide vezetnek. Az Ige mindenkinek szól: „Aki az én tanítványom akar lenni, engem kövessen" (Lk 14,26; Mt 16,24). — De hogyan követheti Krisztust az, aki nem látja Benne az üdvösség forrását, aki nem hisz?...

Az Egyház feladata, hogy a hitet terjessze és a hivőket erősítse. A történelem folyamán az Egyház sok mindent kiadott a kezéből: az államvezetés, a törvényhozás, a közművelés, a művészet funkcióit. De egyet, a hit fáklyáját soha, de soha ki nem adhatja kezéből! Ezzel

világít a világ végéig minden népnek. Hiszen Krisztustól kapott küldetése: „Elmenvén az egész világra, tanítsatok minden népet..." (Mk 16,15), örök időkre szóló parancs!

A mai evangéliumban a hitnek több fokát látjuk:

1. „Ha jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek" (Jn 4,48). A királyi embernek egyedüli kívánsága volt, súlyos beteg gyermekének meggyógyítása. Azért ment Jézushoz. Hallott róla, hogy betegeket gyógyít.

Elegendő hit ez az embernek? — Nem elég! Mélyebb hitre van szükség! Sajnos, sok ember úgy véli, hogy egyedül azért van az imádság, hogy azonnal teljesüljön minden kérésünk. — Megbénult valaki keze, és azt mondja: „Mióta imádkozom, hogy meggyógyuljak. Nem teljesült kérésem, tehát nem hiszek..." Nagyon gyenge lábon áll ez a hit! Hiszek is, nem is! Gyermekkorukban hallottak valamit a katekizmusból. Lelkük hasonlít ahhoz a szántóhoz, ahol a tövisek elsorvasztották a magot. Ezek a közömbösek. Nem tagadják talán meg a hitet, de nem is lelkesednek érte. Megszokásból, formalizmusból még eljönnek misére. Talán időnként gyónnak is, de lélek nélkül. Vagy azért, mert a többi is így tesz. Hiányzik a meggyőződés, amely fűt... A meggyőződés, amely világít, a meggyőződés, amely kész áldozatokat is hozni.

Kérdezzétek csak meg a névleges, az anyakönyvi katolikusokat, akik alig teljesítik a legelemibb vallási kötelességeiket. Igaz, nem akarnak hitetlenek lenni. Hisznek, de nem mindent, amit az Egyház tanít. Nem meggyőződésből hisznek. Nem tartják a szent hitet olyan értékes gyöngynek, amelyért érdemes mindent eladni. Nem, az ő kincsük e világon van. Nem a hit láthatatlan világában. Ingadozó nádszál életük. Minden szél előtt hajladozik. E világot nézik csak. Annak javait, örömeit. Ebben hisznek. Ezért fáradoznak, izzadnak, s törtetnek.

Testvérek! Ilyen-e a mi hitünk is? A világ szörnyű viharában, a zajló tenger tajtékzó hullámai, tévedései és kísértései között hogyan tudjuk nyugalmunkat, biztonsági érzésünket, egyensúlyunkat megőrizni, ha a hit ereje nem biztosít, hogy a genezáreti hajócskában a Mester ott szunnyad. Minden elmúlik egyszer a földön! Úgy tűnik, mintha az Úr aludna, hogy megpróbáljon minket. Életünk hánykolódó hajójában nekünk is odakiáltja: „Mit féltek, kicsinyhitűek? Hol van a ti hitetek? Hol van a ti hitetek, akik úgy éltek, mintha nem hinnétek?"

Erős hitre van szükségünk! Hisszük, hogy az Úr kormányozza Egyházát, ha közben viharok és veszélyek érik is. Hisszük, hogy Isten országa, az Egyház, szántóföld, ahol tiszta búza terem, de kon-

koly is akad. Ha jönnek a megpróbáltatások, a veszélyek, milyen hamar kétségbeesünk. Ugyan hol van a mi hitünk?

Ó, mennyi emberre vonatkozik a mai evangélium szava: „Ha jeleket és csodákat nem láttok, nem hisztek..." Csodákra, különleges jelekre várunk. Pedig Isten nem arra való, hogy kényünk-kedvünkre felfüggessze a természet törvényét és feltűnő módon avatkozzék be az eseményekbe.

Testvérek! Hisztek talán az igaz Egyház kegyelmi hatalmában, amit Krisztus adott neki; de rajta vagytok-e, hogy e kegyelem által az ég nyitva álljon előttetek? — Hisztek az igében: „Semmi tisztátalan nem megy be a mennyek országába" — de hol a ti tisztaságtok és életszentségtek? — Hisztek a tisztítótűz keserves szenvedéseiben, ahol mindent le kell fizetni az utolsó fillérig, — de hol van a ti Istenfélelmetek? — Hisztek a pokolban és annak szörnyű szenvedéseiben, — de hol van a ti irtózástok és komoly törekvéstek a szentségek gyakori méltó felvételére?

Testvérek! Félre ezzel a vérszegény, sápkóros hittel! Higyjünk Krisztusban, az Istenemberben és mindabban, amit tanított. Ne válogassunk! Mutassuk meg életünkben a hitet! De azt se felejtsük el, hogy Aki szent Egyháza által minden hitigazságot közöl velünk, ugyanaz keményen meg is próbál bennünket és nekünk szegezi a kérdést: „Hol van a te hited?"

2. Kedves Testvérek! A királyi ember hite tökéletesebb fokot is mutat. Az Úr azt mondja neki: Menj, a te fiad él. És hitt az ember az igének, amelyet Jézus mondott neki. — Még nem látta, hogy halálos beteg fia visszanyerte egészségét, de hitt az Úr szavában. Ez az erős, szilárd, tökéletes hit, amely nem vár csodára, hanem kész mindazt, ami az Úr szájából jön, elfogadni és aszerint cselekedni.

Mi által lesz ilyen erős a hitünk? — A mai evangélium megmondja: — Hitt az igének! Isten igéje, Isten szava, tanítása, kegyelme teszi erőssé a hitet az élet viharaiban.

Ilyen volt Szent Péter hite, amikor azt mondja: A te szavadra kivetem hálómat (Lk 5,5). — Ilyen a három napkeleti bölcs hite, akik a csillag és lelkiismeretük szavára hallgatva, követik Isten hívását. Ilyen hite van a pogány kapitánynak, akiről azt mondja a Mester: — „Nem találtam ekkora hitet egész Izraelben" (Mt. 8,10). Ilyen volt a hite a golgotai kereszt előtt mellüket verő pogány katonáknak: — Ez valóban Isten Fia volt (Mk 15,39). — Ilyen volt a vakon született hite, aki mondta: — Igen, Uram, hiszek (Jn 9,38).

És ilyen lesz a mi hitünk, ha Krisztust igazán megismerjük, megszeretjük, követjük szívvel és szeretettel.

De hogyan ismerheted meg Őt, ha szavát, amelyet a világ végezetéig hirdet az Egyház, nem hallgatod? Hogy zöldellhet szívedben a

hit fája és hogyan hozhat gyümölcsöt, ha a prédikációt elhanyagolod? Az evangéliumot soha kezedbe nem veszed?... Akkor hiszünk erősen, ha Krisztus szavait magunkba vésük. Nyisd ki hát szívedet gyakran a szent igazságok számára. Ekkor nemcsak hiszel, hanem aszerint is fogsz élni. Ó, mennyire megváltozik majd előtted a világ képe, amikor a földi és múlandó semmiségében eltűnik előtted és az örök mindinkább ragyogóbb formában áll lelki szemed előtt. Ekkor lesz mindaz, amit hiszel, nem álom, hanem szent valóság számodra. Ekkor megszakítasz minden kapcsolatot a bűnnel és szenvedélyekkel. Nemcsak hiszel ekkor az égben, hanem teljes bizonyossággal oda készülsz. Nemcsak hiszel a szentmise kiapadhatatlan kegyelmeiben, hanem boldog leszel, ha naponként azon részt vehetsz. Akkor nemcsak hiszel az Oltáriszentségben, hanem gyakran hívod Őt és boldog leszel, ha az örökmécses közelében pihenhetsz.

3. A királyi ember hazatért, szent reménységgel fia gyógyulásában. Elbeszélte, amit Jézus mondott neki és minden beteljesedett: „hitt ő és házanépe." Ez a harmadik és legtökéletesebb foka a hitnek, ha oly bensőséges, mély, tökéletes a hit, hogy másokat is magával sodor. Ilyen volt az apostolok hite, akik a városokon és falvakon keresztül ezreket és ezreket nyertek meg Krisztusnak. — Így hittek az első keresztények a háromszázados üldözések idején, akiknek hősies életét látva, maguk a pogányok felkiáltottak: „Mi is keresztények leszünk és meghajtjuk magunkat a hit csodás hatalma előtt."

Ilyen volt a szentek hite minden időben, akiknek élete a keresztény hit szépségében, erejének és fenségének volt ékes tanúbizonysága, akiknek kortársai egyetlen szavukra, vagy látásukra megtértek. — Ilyen mélységes hite volt Lisieuxi Kis Szent Teréznek, aki fiatal életének minden bajával, sok apró tűszúrásával és forró Istenszeretetével teljesen átadta magát a katolikus hit boldogító örömeinek.

Testvérek, a királyi ember példájára legyünk mi is sziklaszilárdak és rendíthetetlenek katolikus meggyőződésükben. Ámen.

II. Az élet titkainak megfejtője

(Gondolatok.)

„Valami titkos isteni szellem
Jár a világon, a lelkeken át,
Lobog a légben, izzik az égben,
Kapja meg az élők tünde sokát . . .

Ő az örök fény, ő az örök nap;
Boldog, aki őbenne hiszen!
Nyitva az ég — és íme szívembe
Néz az azúrkék, isteni szem."

(*Komjáthy J.:* Jelenések)

* * *

Chateaubriand: Uraim, tegyék kezüket a szívükre! Nem lennének-e Önök hivőkké, ha tudnának tiszta életűek lenni?!

* * *

P. Claudel: A katolikus hit igazságáról ezerszer biztosabb vagyok, mint a napról, amely reám süt.

* * *

Carlyle: Akit a kétely környékez, az tegyen; a tett elűzi a kételyt! Gyakorolni a hitet!

* * *

A hit megfejti az élet minden titkát és erőt ad minden nehézségünkre.

Az igazi hit új világot tár fel előttünk. A látható teremtett világon, a csillagokon is túl új, végtelen horizontok tárulnak fel, amelyeket magunktól megsejteni, megtalálni nem tudtunk volna semmiféle távcsővel és eszünk kis bányalámpájával sem. Új fényt kapunk: Szentháromság, Megváltás, kegyelem, Eucharisztia.

A hit ezt a világot is új színben mutatja be. A hit megtanít a hétköznapok eseményeit, a szenvedéseket, az áldozatokat, a kereszteket Istennek, az Atyánknak szemével nézni. Így új megvilágítást kap az egész földi élet, miközben az Isten fénye elömlik rajta.

A hit új utakat ad új célokhoz, új erőket új követelményekhez. A mindenható Isten kegyelmét kapjuk, aki az apostolokat új emberekké változtatta át. A hét szentségen át ömlik lelkünkbe az erő és így hősök leszünk a természetfölötti erővel.

PÜNKÖSD UTÁN 21. VASÁRNAP

Olv.: Ef 6,10—17. — Evang.: Mt 18,23—35.

I. Hogyan lesz az ember istenivé?

A mai evangélium fényesen bemutatja, mennyire elüt Isten és az ember eljárásmódja. Más az isteni és más az emberi mérték.

1. *Isteni mérték.* — „Ecce Deus!" Isten kegyes, irgalmas! A mai evangéliumban a király magát Istent személyesíti meg. Őt ábrázolja. Mi emberek mindnyájan Isten adósai vagyunk. Tőle jövünk. Érte vagyunk! A tőke, amivel gazdálkodunk, mind az Övé. Övé karunk ereje, agyvelőnk fénye, kezünk munkája; a börze pénze Őhozzá tartozik! Főleg a jócselekedetek! Ezt maga Isten is tudja és igényt tart az elismerésre. A szolga nem tudja visszaadni a 10 000 talentumot... És a szolga kegyelmet talál, mert Isten kegyes és irgalmas!

2. *Emberi mérték:* — „Ecce homo!" A kegyetlen ember!

Az evangélium szolgája ábrázolja az emberi gondolkodást. A szolga, akinek a királyi ember elengedte hatalmas tartozását, amint kilép, találkozik barátjával, aki neki 100 dénárral, tehát jelentéktelen összeggel tartozik. Bocsánatért esedezik. Ő nem enged. Torkon ragadja. Börtönbe veti. Amikor a királyi ember erről a féktelen gazságról értesül, ő is revideálja álláspontját. Maga elé idézi. Börtönbe veti mindaddig, amíg teljesen ki nem fizeti adósságát, mivel ő is galádul bánt munkatársával.

E példabeszéd önmagáért beszél. Örökké új. Örökké aktuális. Mi megkívánjuk a jóságot, a figyelmet, az udvariasságot, de másokkal szemben irgalmatlanok, kegyetlenek, durvák vagyunk.

Az életben milyen gyorsan elfeledjük azt, amit jó emberektől kaptunk. Még gyorsabban, amit Istentől kaptunk! Milyen másképp cselekszünk, mint Isten! Ha pénzről van szó: örökség, üzlet, vagy más hasonló, nem ismerünk irgalmat! Itt valóban tárgyilagosak, vagy inkább tárgyiasak vagyunk. Nem emberiek, még kevésbé isteniek! —

Így ellenségeskedés támad közeli rokonok és régi barátok között. Pénzügyekben azonnal megszűnik a barátság. „Ecce homo!"

Mi emberek, nem tudjuk a sértést megbocsátani. Nem tudunk felejteni. Ha embertársunknak egy falattal, vagy néhány forinttal többje van, szinte gyűlöljük. Nem vesszük észre, hogy talán jobban, talán többet dolgozik, mint mi.

Túlságosan törpék, túlságosan gyarlók, túlságosan emberek vagyunk. Pedig az isteni mértéket kellene figyelembe vennünk.

Mi más mértékkel mérünk magunknak, mint másoknak. Sokszor megköveteljük, hogy aki fiatalabb, kevesebb a szolgálati ideje, alacsonyabb a rangja, figyelmes legyen velünk szemben. — Igaz. De ha egyszer elmulasztja? Gondolatban vagy szóban nekimégy és figyelmezteted: „Fizesd meg, amivel tartozol!" Pedig csak 100 dénárról, jelentéktelen dologról van szó. Miért e nagy idegesség? Nyugalom! — És ha te sértesz meg valakit?...

3. *Kölcsönös hatás!* — Az evangélium utolsó sorai váratlan perspektívát adnak. Isten atyai jósága határtalan! Krisztus Isten irgalmasságának követe. — Fennforog a veszély, hogy így az ember könnyelmű lesz! — A mai ember igen hajlik erre, főleg vallási dolgokban. És mégis, Isten végtelen irgalmát nem disputálhatjuk el. Nem korlátozhatjuk! Jogtalanul tennénk, ha így gondolkodnánk és a kereszténység szellemét helytelenül fognánk fel.

De mégis, Isten irgalmának van határa. Ez pedig az emberi irgalmasság! Ezt nem tudjuk elég komolyan megfontolni. Pedig Isten a mi irgalmasságunk mértéke szerint lesz irgalmas hozzánk!

4. *Hogyan lesz az ember istenivé, Isten előtt kedvessé?*

„Der Mensch ist was er isst." — Az ember azzá lesz, amit eszik. Az étel vérré válik benne. Az orvosok pontosan meg tudják állapitani, mennyi kalóriára van az embernek szüksége: mennyi fehérjére, zsírra, szénhidrátra, vitaminra. Ha a szervezet mindezeket nem kapja meg, legyöngül. Fogékonnyá válik a betegségekre...

De nemcsak testi kenyérrel él az ember! Az embernek lelke is van! Annak is szüksége van táplálékra... vitaminra... Az ember lelkének tápláléka: Krisztus! — „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, örökké él!" Ha Krisztust vesszük, ha Krisztust esszük, lelkünk halhatatlanná válik! Maga Isten a lélek eledele. Isten végtelen szeretete és bölcsessége adja ezt az eledelt: — „Én vagyok az élő Kenyér, Aki a mennyből szállottam alá..." (Jn 6,41).

5. *Az Eucharisztia erő és orvosság.*

Egy *reimsi* kórházban történt, ahol ragályos, bűzös, gennyes sebekkel borított betegek feküdtek. Jött az üzenet, hogy a felettes szervek meglátogatják a kórházat. A nővérek megijedtek. Nem tudták mire vélni ezt a látogatást. A főnöknő megnyugtatta őket: —

Csak hadd jöjjenek, legalább meglátják betegeinket... Nagy örömmel fogadta a vendégeket. Végigvezette a kórtermeken. Az urak elfordították tekintetüket a betegektől. Micsoda borzalmas, fekélyektől eltorzult arcok! Micsoda bűzös sebek! Elviselhetetlen! Már a második teremnél abbahagyták volna a látogatást. A harmadik teremben elővették zsebkendőjüket és dugták az orruk elé. A főnöknő nem engedte, hogy abbamaradjon a vizit. Végigvezette őket az egész kórházon. Amikor befejezték a látogatást, felette csodálkoztak. Egyik vendég meg is kérdezte: „Mióta van, nővér, ebben a kórházban?" — „40 éve" — volt a válasz. — „Honnan van annyi ereje, hogy ki tud itt tartani?" — „A szentáldozásból. Ha az Oltáriszentség nem volna e házban, egyikünk sem bírna ittmaradni."

Igen! Erő kell a betegségben! Erő kell az élet harcaiban! Erő kell a keresztviseléshez! — „Da robur, fer auxilium!"...

A kenyér akkor használ, ha magunkhoz vesszük. Micsoda érzés! Velem az Isten!!!

Az Eucharisztia orvosság a bűn, a betegség ellen. — A megváltás után is megmaradt a kígyócsípés. A seb begyógyult, de a heg, a forradás megmaradt. A rossz hajlamok ellen állandóan küzdeni kell. Dőre az, aki látja a bajt és nem veszi be a szükséges orvosságot. Az nem is akar meggyógyulni. A szentáldozás nem a jók jutalma, hanem a gyengék, bűnösök eszköze, hogy gyógyítsa őket, hogy általa rossz hajlamaikat és a bűnöket legyőzhessék. Mindenkinek van mi ellen küzdenie. A harag, a szeretetlenség, a megszólás... Ezek talán kis bűnök, de naggyá lehetnek. Hát a hét főbűn?.... Tudjuk-e még a tízparacsolatot és az Anyaszentegyház öt parancsolatát? — Menynyi gyarlóság! Mennyi infekció, fertőzés a lelkünkben?

6. Mikor kapok erőt az Oltáriszentségből? Mikor gyógyít? — Ha jól használjuk! Szent X. Pius pápa 1905. dec. 20-án engedélyezte a gyakori, a napi szentáldozást két feltétellel: A kegyelem állapotában kell lennünk. Ne legyen halálos bűn a lelkünkön. Súlyos dologban szántszándékkal ne vétkezzünk. Legyen továbbá mély és komoly elhatározásunk, hogy Istent súlyos dologban soha meg nem bántjuk. — Tehát bocsánatos bűnnel lehet gyakran áldozni. Hiszen az Oltáriszentség ereje a szándékos bocsánatos bűntől és az iránta való vétkes hajlandóságtól is megtisztít.

Tiszta szándékkal áldozzunk! Nem tiszta a szándék, ha megszokásból áldozunk. Ha berohanunk a templomba és áldozás után rögtön kirohanunk. Ha hiúságból áldozunk: hogy vőlegényem, vagy embertársaim lássák. — Ha emberi tekintetből, valami előny reményéből áldozunk.

A szentáldozásra gondosan elő kell készülni! „Veni, veni..." Vá-

gyódnunk kell a szentáldozás után! Utána pedig szívből hálát adni és boldogan elbeszélgetni „Együtt a Mesterrel." (Sík Sándor.)

Nézzünk befelé, Testvérek! Milyen az én szentáldozásom? Gépies?... Mióta vagyok gyakori áldozó? Lélekben fejlődtem, haladtam-e, vagy ott tartok, ahol 5—10 éve?

Testvérek! Itt az Erő, itt az Orvosság. Használjuk ki az Oltáriszentségből felénk áradó isteni erőt és a kapott kegyelmek felhasználásával legyünk az „isteni természet részesei", amint Szent Péter apostol mondja (2 Pét 1,4). Ámen.

II. Mária és Márta

Isten végtelenül irgalmas, de irgalmasságának határt szab az ember. Ha az ember szívtelen és üres, Isten irgalmának útját állja. Az Isten irgalmát le kell esdeni imával.

1. Hogyan imádkozzunk? Megadja rá a feleletet Jézus barátjának, Lázárnak két nővére: Mária és Márta (Lk 10,38).

A két nővér sokban megegyezett. Mindkettő igazi női egyéniség. Mindkettő tiszteli, szereti Krisztust. Mindkettő örül látogatásának. Mindkető élvezi isteni-emberi magasztosságát. Mindkettő egyetlen vágya: örömet okozni Neki...

Márta ezt a maga módján teszi. Ő a praktikus asszony képe: Krisztust szolgálni kell, mert a Mesternek ki kell pihennie magát. Étellel, itallal fel kell frissülnie. Együttérző, gondoskodó, tisztelettudó és uralkodik benne a női segítőkészség.

Mária is örömöt készít Krisztusnak a maga módján. Teljes odaadással hallgatja. Bizonyságát adja, mennyire komolyan veszi minden szavát. Szava benne nem a pusztába kiáltó szó, hanem megörvendezteti szívét, mint az étel és ital...

Ha megkérdeznénk Krisztust, a két női eszmény közül melyik jár inkább Isten útján, talán ezt mondaná: — „Mindkettő jó asszony, hisz bennem, önzetlen, jót akar — de saját módján teszi."

2. A mi feladatunk a napi kötelességteljesítés. Azt tehetjük, amire bensőnkből indítást érzünk. Ez Isten ajándéka.

Két módon szolgálhatjuk az Urat. Gyakorlati életmóddal. Vagy szemlélődéssel. A módot az a hit és szeretet mondja meg, amellyel a napot átéljük. Isten szívesen néz az imádkozó és dolgozó kézre, ha mindent Isten dicsőségének előmozdítására teszünk.

A fizikai eredményt sokszor más oldalon kell megfizetni. A tanulással viszont nőnek az igények is állandóan. Folyton nő a nyugtalanság is bennünk. Sok az áldozat életünkben. Sokszor kellő eredmény nélkül... Nincs semmire idő! S amikor lenne, szombaton, va-

sárnap a lakásba betör a zaj: a rádió, a televízió, vagy az utca zaja. Pedig a csend nagyon szükséges az Istenhez való emelkedéshez: a testi-lelki kikapcsolódás! A sok siker, a nyereség, a pénz hajhászása mellett az ember önmagát veszti el. Kivetkőzik emberségéből. Ha viszont önmagát elveszíti, Isten irgalmasságát veszíti el. És ha Isten irgalmasságát veszíti el, minden bűnéért meg kell fizetnie az örök életben. Akkor pedig mit használ neki bármilyen vagyon, vagy hatalom itt a földön?

A kettő: az imádság és az irgalmasság gyakorlása biztosítja számunkra Isten kegyelmét és az örök életet. Márta vagy Mária példáját követjük, vagy az irgalmatlan szolgáét? Határozzunk! — Ámen.

III. Mentsd meg lelkedet!

Szükség van az irgalmasság külső gyakorlására. Szükség van Márta tevékeny lelkületére. Nem maradhatunk mindig a belső élet zárt kikötőjében lehorgonyozva. Ki kell mennünk a nyílt tengerre. Az élet sokszor viharos, zavaros hullámaira, ahol szemünkbe vág a szél, maga alá temet a hullám. Ellenkező széllel szemben kell eveznünk. Kemény munka vár ránk. Sokszor egész éjszaka fáradozhatunk — hiába... De mégis, jelszavunk: „Navigare necesse; vivere non est necesse." — Mindig előre!

Nemcsak azokhoz kell irgalmasoknak lennünk, akiket elénkbe hoz az élet. Sokszor irgalmas szamaritánusoknak kell lennünk, akik felkeresik a szenvedő, a küzködő, a rablók és fosztogatók kezébe kerülő embereket. Bekötik sebüket. A szeretet olajával és a szív édes borával gyógyítják. Letörölnek sok könnyet és gazdagon szórják a fogyhatatlan szeretet talentumait... Az Úr lámpásával kell járnunk. Világosságot, igazságot, felvilágosítást kell szétárasztanunk. De vigyáznunk kell, hogy Márta lelkülete ki ne szárítson, el ne sorvasszon.

Néha kifáradunk az evezésben... Kifogy lelkünkből a szamaritánus olaja. Idővel kialszik a lámpás is. — Vissza kell ekkor térnünk Máriával a magasba. Töltekezni kell, pótolni az üzemanyagot... „Salva animam tuam!" Mentsük meg lelkünket! Ezért írja elő az Egyház a napi elmélkedést és lelkiismeretvizsgálást azoknak, akik magasra törekednek. Ezért szükséges a gyakori szentáldozás. Ezért szükséges a heti szentgyónás. Ezért szükséges az évi lelkigyakorlat. Vissza a frontról a lelki házba!

Töltekezzünk a hatalmas Isten kegyelmével, hogy újra szórhassuk, pazarul adhassuk a lelki adományokat, amelyek fontosabbak mindennél. „Sic transeamus per bona temporalia ut non amittamus aeterna!" — Földön járunk, de égbe törünk. Ámen.

PÜNKÖSD UTÁN 22. VASÁRNAP

Olv.: Fil 1,6—11. — Evang.: Mt 22,15—21.

I. Az igazság

Az evangélium olvasásakor sokszor egy-egy gondolat kapja meg az embert. Így vagyunk ma is: — „Mester, tudjuk, hogy igazmondó vagy..." — (Mt 22,16). Ó igen, az igazság kit ne érdekelne?

A keresztény ember és az igazság. — Krisztus az örök igazság. Ő mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet" (Jn 14,6).

1. Krisztus az *út,* amelyen haladnunk kell. Micsoda félelmetes örvényekbe és szakadékokba zuhan az ember, ha nem jár azon az úton, amelyet Isten tízparancsolata korlátaival kicövekelt. A balga ember ellöki a feleslegesnek vélt korlátokat; és mi lesz a következménye?... Ha egymás után kidobálja az ember az I, II, III, IV, V. stb. cöveket, micsoda szakadékba jut!... Az I, II. és III. cöveket kiszedve, hová lesz a tekintély?... — A IV.-et, ha kiszedjük, a jó szülők a megmondhatói, hová züllik a gyermek?... — Ha az V.-et szedjük ki, nincs életbiztonság! Ha csak csírájában is öljük meg az új életet, felmérhetetlen következményei lesznek az anya egészségére és fajtánkra nézve. Mi lesz akkor, ha az országban csupa öreg ember marad. Alig akad majd egy-egy fiatal. Olyan ez, mint a csúcsára állított gúla!... Ha a VI. cöveket szedjük ki és szabadjára engedjük állati ösztöneinket, lesz-e egyáltalán közerkölcs?... Ifjúságunk tiszta, csillogó tekintete helyett csak zavaros szemekbe és azon keresztül fertőzött lelkekbe nézhetünk... És ha kiszedjük sorban a többit, teljesen felborul az együttélés lehetősége a földön! — Krisztus az út! Nélküle úttalan utakon barangol a boldogtalan, céltalan ember...

2. „Én vagyok az igazság" (Jn 14,6) — mondja Krisztus. — „Én arra születtem és azért jöttem a világra, hogy tanúságot tegyek az igazságról. Mindaz, aki az igazságból való, hallgat az én szómra" (Jn 18,37). — És aki nem hallgat őreá, az nem az igazságból való.

Hogyan állunk mi, Testvérek, az igazsággal? Szeressük az igazságot, mert ez az örök Napnak, Istennek egy sugára. Keressük az igaz-

ságot! Az emberi elme nem tökéletes. Tévedésre, sokszor eltévelyedésre hajlamos... Ha valaki sötétségbe kerül, iparkodik a fényre, a világosságra. Ha valaki érzi, hogy lelke nyugtalan, keresse az igazságot, mint Tamás apostol is tette. Megkapó jelenet! Megjelent Krisztus apostolainak, de Tamás nem volt ott. Újságolták: — Itt volt a Mester! — Tamás azonban racionalista beállítottsága miatt hűvösen fogadta apostoltársai lelkendező szavait: „Ha nem teszem ujjamat a Mester oldalába... nem hiszem!" (Jn 20,25).

Egy hét múlva újra megjelent a Mester. Tamáshoz fordult: „Tamás, Tamás, tedd ide a kezedet... és ne légy hitetlen, hanem hivő!... Mert boldogok, akik nem látnak és hisznek..." (Jn 20,27—29).

Szeressük a hitigazságokat és foglalkozzunk velük! Hirdessük az igazságot nyíltan, bátran, mindenütt! Krisztus Urunk mondja: „Mindazt, aki megvall engem az emberek előtt, én is megvallom Atyám előtt, aki a mennyekben vagyon. Aki pedig megtagad engem az emberek előtt, én is megtagadom Atyám előtt, aki a mennyekben vagyon" (Mt 10,32). Kemény beszéd, de igazságot áraszt! Az igazság nem szereti a homályt, a rejtekhelyet. Fényt, napot, friss levegőt szomjuhoz.

Éljük az igazságot! „Facere et docere." — Tenni az igazságot, (Jn 3,21) vagyis igazságosan cselekedni. — Igazat mondani! — Aki nyelvével nem hibáz, tökéletes ember — mondja szent Jakab apostol. A nyelv a gonoszság egyeteme, főiskolája. Mennyit árthatunk vele. Egy kis tűzzel egész erdőt tönkretehetünk. Ilyen a megszólás, a pletyka, a rágalom... Az embernek lelki, testi és társadalmi élete van. A megszólással és rágalommal ez utóbbit tesszük tönkre.

Hányszor áltatjuk, csaljuk és ámítjuk magunkat? Álarcban járunk! — Hogyan? — Gondoljuk csak meg, hogyan viselkedünk és hogyan gondolkozunk! Szoktunk-e lelkiismeretet vizsgálni? Ha őszinték vagyunk magunkhoz, rögtön meglátjuk, milyen hazug a viselkedésünk! — Az önszeretet mindent elhomályosít... Tépjük hát le egyszer az önszeretet fátyolát! Nézzünk szembe magunkkal őszintén: Ki vagyok, mi vagyok, mit érek Isten előtt? Mit kell most tennem?

Igazat mondjon a házastárs hitvestársának. A házasság a legbensőbb egység: „Ennek okáért az ember elhagyja atyját és anyját és feleségéhez ragaszkodik" (1 Móz 2,24). Egy test lesz vele. „Dein Herz, mein Herz: ein Herz." — A férfi ne akarjon mást, mint tetszeni feleségének, a feleség pedig csakis férjének... Hűség! A férfi életében csak két asszonynak van helye: édesanyjának és gyermekei anyjának! A nő életében is csak két férfi élhet: az édesapja és gyermekeinek apja.

Férfi testvérek! Így van ez? Hányszor áltatják, csalják a férfiak feleségüket, az asszonyok pedig férjüket? Utána még nagy naivan

csodálkoznak, ha váratlanul összeomlik a családi fészek! Ha szétzüllik a család! Ha nincs családi béke és harmónia!

Igazat mondjon a gyermek szüleinek! — A szülők vigyáznak ránk és nevelnek pici korunktól kezdve.

Egy serdülő fiú vagy leány, akit a vére kerget s a világ tárt karokkal vár és ezer jóval kecsegtet, menekül a család kötelékéből. Állandó kimaradását és távolmaradását hazug okokkal igazolja... Az egyik nagyleány mondta: „Már nem bírom tovább! Annyit hazudok évek óta, hogy szégyenlem és utálom már magam!" — Idevezet az igazmondás hiánya a családban!

Testvérek! Tudjátok, milyen a jellemes ember? — „Ein Man, ein Wort!" Az ember annyit ér, amennyit a szava. A keresztény katolikus ember legyen mindig az igazság bajnoka! Hazugsággal nem lehet társadalmi életet élni.

Mi az Igazság hívei vagyunk! Krisztus világosságában megyünk célunkhoz: az örök Igazsághoz az örök világosság honába! Ámen.

II. A képmutatás

(Nyolc jaj a farizeusok ellen!)

1. „Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Bezárjátok a mennyek országát az emberek előtt. Magatok nem mentek be, s az odaigyekvőket sem hagyjátok bejutni.

2. Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Nagyokat imádkozva fölélitek az özvegyek házait. Ezért súlyosabb ítélet vár rátok.

3. Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Tengert és szárazföldet bejártok, hogy csak egy embert is zsidóvá tegyetek, s ha azzá lett, a kárhozat fiává teszitek, kétszerte inkább magatoknál.

4. Jaj nektek, vak vezetők!...

5. Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Tizedet adtok mentából, ánizsból és köményből, de elhanyagoljátok, ami fontosabb a törvényben: az igazságosságot, az irgalmasságot és a hűséget. Ezt meg kell tenni, azt nem szabad elhagyni. Ti vak vezetők! Megszűritek a szunyogot, a tevét meg lenyelitek.

6. Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Tisztára mossátok a pohár és a tál külsejét, de belül rablott holmival és szennyel vannak tele. Te vak farizeus! Tisztítsd ki előbb a pohár és a tál belsejét, akkor majd külseje is tiszta lesz.

7. Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Fehérre meszelt sírhoz hasonlíttok, amelyek kivülről ékeseknek látszanak, de belül holtak csontjaival és mindenféle undoksággal vannak tele.

8. Jaj nektek, írástudók és farizeusok, ti képmutatók! Kígyók, viperák fajzata! Hogyan is kerülnétek el a kárhoztató ítéletet?" (Mt 23,13—33).

III. A nyolc boldogság

1. Boldogok a lélekben szegények: övék a mennyek országa.
2. Boldogok a szomorkodók: majd megvigasztalják őket.
3. Boldogok a szelídek: övék lesz a föld.
4. Boldogok, akik éhezik és szomjazzák az igazságot; majd kielégítik őket.
5. Boldogok az irgalmasok: majd nekik is irgalmaznak.
6. Boldogok a tisztaszívűek: majd meglátják az Istent.
7. Boldogok a békességesek: ők Isten fiai.
8. Boldogok, akiket az igazságért üldöznek: övék a mennyek országa (Mt 5,3—10).[1]

[1] *Békés—Dallos* Szentírás-fordítás után idézve.

PÜNKÖSD UTÁN 23. VASÁRNAP

Olv.: Fil 3,17—21; 4,1—3. — Evang.: Mt 9,18—26.

I. A katolikus misszió

A hitterjesztés az Egyház legfőbb feladata.

A történelem folyamán világbirodalmak keletkeztek és el is tűntek a föld színéről. Voltak olyan birodalmak, ahol a nap soha le nem ment. — Azok is elpusztultak. Elpusztult Nagy Sándor, a római császárok, s Napóleon birodalma.

Az emberek által létesített országok fennállhatnak esetleg évezredekig. Működnek, virágoznak. Egyszer csak elgyöngülnek s lassan összeomlanak. Egy kivétel van: Isten országa! Ez az intézmény közel kétezer éve működik a földön. Az elöregedés minden jele nélkül. Ma is lüktető, ifjú erő árad belőle. Évről-évre nagyobb és nagyobb területeken egyre több és több népet világít meg az evangélium fényével. Alapítója nem volt politikus, sem hadvezér. Nincsenek bombázó gépei és hadseregei állig fegyverben. Mindössze 12 egyszerű halászembere volt az induláskor és mégis kiadta nekik a szédületes parancsot: „Elmenvén az egész világra tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atya, Fiú és Szentlélek nevében... És ime én veletek vagyok minden nap a világ végezetéig" (Mt 28,19—20)... Hihetetlen parancs!... Még hihetetlenebb, hogy e szavak valóra váltak! A tizenkét tanulatlan halász óriási világbirodalomnak lett oszlopává. Ez a birodalom érezte, hogy meg kell nyernie a világ minden népét, hogy küldetése, missziója van mindenkihez.

Ma a világ minden katolikus templomában *missziós* vasárnapot tartanak.

1. Miért kell törődnünk a hittérítéssel, a missziókkal? — A népek megtérítése Krisztus szívügye. Alighogy megérkezett a földre, bölcsőjéhez vonzza a pogányokat képviselő három napkeleti bölcset. Keresztelő Szent János úgy üdvözli Krisztust, mint Isten bárányát, aki elveszi a világ bűneit, az egész világét, a pogányokét is. — Majd így

szól Krisztus: „Egyéb juhaim is vannak, amelyek nem ez akolból valók. Azokat is ide kell terelnem és hallgatni fogják szavamat és egy akol leszen és egy pásztor" (Jn 10,16).

Krisztusnak a keresztfán mondott szavai közül kiemelkedik: „Sitio — szomjúhozom" (Ján 19,28). Égető testi szomjúság, szörnyű sebláz gyötörhette. Hiszen annyi kiontott vér és lüktető seb kínozta. De bizonyára még kínzóbb volt lelki szomjúsága, amikor lelki szeme előtt elvonult a bálványimádásba merült pogány népek százmilliónyi serege. — Szomjazom, lelkekre szomjazom! — sóhajtott fel... „Én pedig, ha felemeltetem a földről, mindeneket magamhoz vonzok" (Ján 12,32). — Most felemeltetett, magasba, a kereszt bitófájára. Szívének egyetlen vágya már — Isten országának terjesztése a földön.

Ezután megértjük az Úr határozott missziós parancsát: „Minden hatalom nekem adatott a mennyben és a földön. Elmenvén tehát, tanítsatok minden népet, megkeresztelvén őket az Atyának és Fiúnak és Szentléleknek nevében" (Mt 28,18). Vagy mint Szent Márk írja: „Elmenvén az egész világra, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek" (Mk 16,15).

Ez tehát a katolikus világmisszió magna chartája: Elmenvén, tanítsátok. Ne várjátok, míg az emberek hozzátok jönnek. Menjetek ki az utcára, a hivatalba, a gyárakba, a menhelyekre —mindenhová, ahol ember van, hirdetni az evangéliumot: szóval, jó könyvvel, példával és minden lehető módon.

2. A misszió a kereszténységnek becsületbeli ügye is. Egyházunk nem volna Krisztus igaz Egyháza, ha nem érezné magában a szent nyugtalanságot. Az Egyház lemondana katolikus, vagyis egyetemes jellegéről, ha csendben, tétlenül beérné eddigi híveivel. Ha nem sarkallná szent nyugtalanság az emberiség lelki meghódítására. Mert noha nincs a földön olyan vallás, amelynek annyi követője volna, mint a katolikus vallásnak, — közel 500 millió — de ha meggondoljuk, hogy az egész emberiség száma közel három milliárd s ebből csak 500 millió a katolikus, kell, hogy szívünkön viseljük a missziók sorsát mi is! Mert, ha egy kicsit is együtt érzünk Egyházunkkal, meg kell rendülnünk ennek az egyetlen adatnak a hallatára! Ha örülünk annak, hogy Isten kifürkészhetetlen jóságából katolikusok vagyunk, van Krisztusunk, Máriánk, gyónhatunk, áldozhatunk, nem kell-e törekednünk, hogy minél több embert hozzásegítsünk Krisztus Misztikus Testének szent kincseihez?

Ez a vallás minden népnek szól. Ennek legtisztább az isteneszméje. Legtökéletesebb az erkölcstana. A többi vallásnak határt szab egy népfaj, a földrajzi terület, az embertípus. — A kereszténység fölötte áll minden nemzetnek. Jó minden nép, faj, terület és kultúra számára. Azért minden katolikus hivő szívében ott kell égnie szent Pál

szavainak: „Ha hirdetem az evangéliumot, ez nekem nem dicsekvésem, mert szükség kényszerít engem. Ugyanis jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot" (1 Kor. 9, 16).

3. Hogyan törődjünk a missziókkal? — Anyagi segítséggel. A hitterjesztés műve nagy anyagi áldozatot kíván. A hithirdetőket ki kell képezni és fel kell szerelni, messzi utakra küldeni. Idegenben missziós állomásokat, templomokat, kórházakat, iskolákat kell felállítani. Ez mind tömérdek pénzt kíván. — A hithirdetők az élvonalban harcolnak: vértanú életet élnek, amelynek nem egyszer vértanú halál a vége. Távol vannak családtól, hazától, mindentől. Ne sajnáljuk hát az áldozatot tőlük.

4. De mit érdekelnek engem idegen népek? Van elég pogány és nem hívő idehaza is! Először ezeket kell megtéríteni — mondhatná valaki. Tehát addig, amíg hazánkban minden leányt, fiút, férfit, nőt meg nem nyerünk, ne menjünk tovább? — Ha Szent Pál is arra várt volna, míg minden honfitársa megtér, akkor ma is pogányok volnánk. — Ha az ezer év előtt hazánkba jött hithirdetők is így gondolkoztak volna — akkor nemhogy pogányok volnánk — de lehetséges, hogy egyszerűen nem is volnánk!

Imádkozzunk a missziók sikeréért! — Nem fölösleges ez? Ha Isten akarja, ima nélkül is megsegíti őket. De Ő nem akarja az Egyház tagjainak imája nélkül. A megtérés isteni kegyelem műve. A kegyelem elnyerésének rendes útja pedig az imádság, a mi imádságunk! Imádságos szellem kell! Ora et labora! Imádkozzunk és dolgozzunk, hozzunk áldozatot a missziókért. Akkor nem marad el az eredmény sem. Ámen.

II. Mit hiszünk?

1. Mi, keresztények, hiszünk Isten létében. A hitvallás így szól: „Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek Teremtőjében." Mi hiszünk tehát világfeletti, személyes teremtő Istenben, aki végtelen bölcsességével a látható világot létbe szólította és az embert a saját képére teremtette.

2. Mi, keresztények, hiszünk az isteni kinyilatkoztatásban. A végtelen tökéletes háromszemélyű Isten a magasságból lehajolt az emberhez és a próféták, majd az idők teljességében Krisztus és az apostolok által kinyilatkoztatta magát. A kinyilatkoztatás hite a keresztény vallás alaptétele.

Igaz, hogy a Szentírás gondolatainak nyelvi kifejezésében, képei-

ben és hasonlataiban itt-ott Kelet színeit tükrözi vissza. A kinyilatkoztatás tartalma azonban Isetentől származik, Isten szava. Nem Kelet talaján nőtt fel, nem Izrael húsából és véréből származik. Kellett egy földrajzi helynek lennie, ahonnan a kinyilatkoztatás itt a földön elinduljon. A kifürkészhetetlen isteni akarat Kánaán kis földjét választotta ki. A föld népei jönnek és mennek. 25—100 évenként változnak határai. — A kereszténység, mint évezredek vallása, nem lehet, hogy egyetlen nép testéhez legyen szabva, egy nép tulajdonságaihoz passzoljon. — A kereszténység minden néphez és minden időhöz tartozik, mint az ég napja.

3. Mi, keresztények, hiszünk az isteni parancsokban. — Az Úr a lelkiismeret szava és a kinyilatkoztatás útján parancsokat adott az emberiségnek és az ember köteles ezt elfogadni. Nem szolgai félelemből, hanem belső belátásból és fiúi szeretetből. A keresztény mondja: — „Beszélj, Uram, mert hallja a Te szolgád!" (1 Kir 3,10). — Mit akarsz, Uram, hogy cselekedjem? (ApCsel 9,5).

4. Mi, keresztények, hiszünk az isteni gondviselésben. — A gondviselésről és a világ kormányzásáról szóló tan vigasztaló igazság. A világtörténelem, a népek története és az egyes ember életfolyása a mindenható és jóságos Isten vezetése alatt áll. Az Ő szeme őrködik, míg az emberek alusznak.

A népek és naprendszerek, mint homokszemek Isten előtt, mégis egyetlen veréb sem esik le tudta nélkül a háztetőről, hajunk szála sem eshetik le nélküle. — Milyen vigasztaló gondolat ez! Valljuk a Hiszekegy többi részét is!

5. Ma a fizika csodálatos diadalát látjuk. Mintha a metafizika eltörpülne! Van-e még szükség a mi hitünkre? Nem kísért-e a kisebbrendűség tudata? Nem kell-e a kereszténység rollóját lehúzni? Ráírni: átrendezés alatt? Vagy másfelé nézni munka után?

Olvassuk az Írásban, hogy Krisztus beszéde után Kafarnaumban sokan eltávoztak. Kemény beszéd ez! — Erre Krisztus azt kérdezte apostolaitól: — Ti is el akartok menni? — Péter így válaszolt: — Uram, hová menjünk? Az örök élet igéi Nálad vannak! Hát ez az! Nem kell nyugtalankodni! Nem kell kishitűeknek lenni! Az örök élet örök igazságait hirdetnünk kell minden teremtménynek. Elmenni az egész világra. Az Egyház területe az egész világ! Nincsenek földrajzi határai.

Ne féljünk, hogy feleslegessé váltunk, muzeális tárgyak lettünk. A születés, a sors, a szenvedés, a halál nagy realitása előtt a tudomány némán lefordítja a fáklyát — nem tud mint szólni. Csak a hit fényével tudunk ezekbe bevilágítani! Ez a mi örök hivatásunk!

Kedves Testvérek! A Mester előre látta apostolainak gyengeségét. Előre imádkozott értük, hogy meg ne fogyatkozzék a hitük. Előre

látta Péter gyengeségét, de megígérte, hogy mindennap velünk marad a világ végezetéig. Ha mi is odaadó lélekkel hiszünk a Mester szavaiban és aszerint élünk, az élő tőkéről soha le nem száradunk. — Domine, adauge nobis fidem!

Hány megkeresztelt gyermeknek adtuk a kezébe az égő gyertyát: „Accipe lampadem ardentem ..." Az élő, lobogó hit szimbólumát... — És a mi lámpánk, a mi gyertyánk hogyan ég? — „Vos estis lux mundi" (Mt 5,14). — Ti vagytok a világ világossága! — Jaj, de sokat hallottuk! — És azok is vagyunk valóban? Tagadhatatlan, hogy míg másoknak világítunk, magunk is égünk, mécsesünk olaja egyre fogy. De jaj, nagyon ügyeljünk, hogy a hit olaja ki ne fogyjon, mert akkor sötétség áll be lelkünkben.

Ha pedig újra fellobban a tűz lelkünk szentélyében, a szent igazság ragyogja be azt, ami életünk folyamán diszharmóniába torzult. Az isteni kegyelem révén ismét isteni harmóniába csendül életünk. Ámen.

III. Krisztus az élet és halál ura

(Gondolatok)

„Ha megkérdezitek tőlem, mit érzek, ezt válaszolhatom: először is boldog megindultságot, azután valamilyen nagy, türelmetlen várakozást. Számomra ma már minden földi nehézség, minden nyomorúság befejeztetett — és Isten minden könnyet letöröl majd szemünkből. Milyen vigaszt, milyen csodálatos erőt áraszt a Krisztusban való hit, Aki előttünk járt a halálban. Mindig hittem Benne és ma, éppen ma, jobban hiszek, mint valaha és nem hozok szégyent magamra... Mi történhet velem, amitől megrettenhet Isten gyermeke? A halál, nem igaz, nem vágja el a gyöngéd szálakat, amelyek egymáshoz fűznek benünket. Imáitokban gondolni fogtok rám és én mindig veletek leszek, hiszen ezentúl számomra nem lesznek többé határok, sem térben, sem időben..."

(Hermann Lange német tábori lelkész levele kivégzése előtt. A hitlerizmus alatt végezték ki 1944-ben.)

* * *

IX. Lajos: — Uram, a Te hajlékodba megyek, hogy örökké dicsérjem nevedet!

Balassa Bálint: — A Te katonád voltam, Uram s a Te seregedben jártam!

Descartes: — Rajta, lelkem! Elég ideje vagy már fogoly. Ime itt az óra, hogy fogságodból kiszabadulj. A testből való elválást bátran és örömmel kell elszenvedned.

Pascal: — Csak Isten ne hagyjon el soha!

Chopin: — Most a boldogság forrásánál vagyok!

Leverrier csillagász: — Most bocsásd el Uram, szolgádat békességben!

Ampère fizikus: — Végre boldog vagyok!

Ozanam: — Uram, Uram, könyörülj rajtam!

Strindberg: — Készen vagyok az élettel! A mérleg elkészült. — A Bibliára mutatva: — Ez az egyedüli valóság!

Deák Ferenc: — Hagyjatok nyugodtan meghalni. Szívem kívánja a vallás vigasztalásait és az Istennel való kibékülést.

Ady: — Mi sohasem ülünk ketten az asztalnál. Mindig hárman vagyunk: mi és a halál.

József Attila: — Ne csukjátok be az ajtót. Lehet, hogy visszajövök.

Mazarin-t, XIV. Lajos miniszterét kártyázás közben szélütés érte. — Talán csak gyenge rosszullét — gondolta. Szolgájának megparancsolta, tartsa a karját, hogy tovább játszhassék. Hiába, a kártya kihullt a kezéből s ő hátrahanyatlott. Utolsó szavai voltak: — Szegény lelkem, mi lesz most belőled!

Mi kísér el utolsó útunkra? — „Opera enim illorum sequuntur illos." — Cselekedeteik követik őket (Jel 14,13).

XV. Benedek († 1922.) utolsó szavai: — Prima l'anima! — Mindenekelőtt a lélekről gondoskodni!

* * *

Tudom, meghalok. Nem tudom: mikor?
És megítélnek. Nem tudom: hogyan?
Lesz maradásom. És nem tudom: hol?
Isten akarja, eljön a halál,
És örök törvény itt maradásra.
De az ítélet sorsa rajtam áll.
Ott fenn öröm lesz, kínok a mélységbe'
És mindörökké tart ez is, az is...
Még van idő: nézz ember, előre!

(Hänsel Lujza.)

* * *

Nyugtot nem ad már se ecset, se véső,
A szív csak égi szerelemre vár,
Mely a kereszten int, kitárva karját.

(Michelangelo)

PÜNKÖSD UTÁN 24. VASÁRNAP

Olv.: Kol 1,9—14. — Evang.: Mt 24,15—35.

I. Minden mulandó?

Amikor az ember így novemberben kimegy az erdőbe, az elmúlás szele üti meg. Ezer színben játszik az erdő és a színek csodás harmóniáját élvezi az ember. Megfogja egyik-másik szép levelet. A fák, füvek illatot lehelnek és zizeg az avar a lábunk alatt. Megszámlálhatatlan sárga falevél hullik ránk... Az ősz nagy tolvaj, rabló. Megfosztja a fákat ékes díszeiktől. Elviszi az utolsó virágokat is...

Eszünkbe jut az Írás szava: „Ég és föld elmúlnak..." (Mt 24,35). Minden elmúlik!...

Sokan irtóznak az elmúlásnak még a gondolatától is! Hát nem állandó a fiatalság? Az öröm, a szerencse? — Vigyázz! Fortuna szekerén okosan ülj!... Elmúlik a gazdagság, a hatalom, a tisztelet is? A házakat, a földeket, a kincseket bizony nem teszik a fejünk alá.

És mi az élet? — Küzdelem! „Légy gazdag, vagy koldus, szolga, vagy király, ifjú vagy elaggott!..." Semmi sem állandó a nap alatt, sem az ifjúság, sem a vagyon, sem az egészség... Minden, amit a szem lát, a kéz megfog, nem más, mint málló por és hamu... A föld városaival, kincsesbányáival és mindennel, amit a hátán hord — az enyészeté lesz...

Ha mi, emberek, akik mindennap érezzük a mulandóság szelét, minden pillanattal közelebb jutunk a sírhoz, a pusztuláshoz, akkor nézzünk valami olyan után, ami nem por, nem hamu...

Mi állandó hát, amikor minden elenyészik? — Egyedül Isten, az örökkévaló Isten! Az emberi szótárban csak Ő az Abszolut, az Alfa és Omega, „aki van..." Tőle jövünk és Hozzá tartunk.

Így van célja az életnek! Így a lombhullató ősz nem az elmúlás, hanem a lelki beérés szent érzését kelti bennünk. Ámen.

II. „Mit használ az embernek...?"

Amikor Szent Pál, a pogányok apostola Cezareában tartózkodott, Félix római helytartó magához hivatta, hogy hallgassa. Katonáktól őrizve állt Pál előtte. Amikor néhány mondatot szólt, Félix egész testében reszketni kezdett. Mi volt ennek az oka? Az Apostolok Cselekedetei (24,25) megadja rá a felvilágosítást: — Amikor Pál elkezdett beszélni az igazságosságról, a lelki tisztaságról és a jövendő ítéletről, a helytartó remegni kezdett és így szólt: — „Majd máskor hallgatlak meg erről." — De erre soha nem kerülhetett sor... Az ítéletről, a számadásról szóló ige a kemény rómait is megrémítette.

Nem dermeszt meg bennünket is, amikor most, az egyházi év végén, tragikus komolysággal Krisztus szájából ugyanezt halljuk: — „Mit használ az embernek?..." (Mt 16,26). — Ez a mondat az „ítélet" kép alá kívánkozik.

Micsoda ellentét! Isten és ember! Ég és föld! Kegyelem és rosszul használt szabad akarat! A világ pusztulása és a lélek örök élete!

1. *A világ elpusztul.* — Micsoda megdöbbenés fog el bennünket, amikor az emberi szorgalom, ész és tetterő dicső alkotásainak hirtelen pusztulásáról hallunk... Néhány perces földrengés és hosszú évszázadok munkája, mint kártyavár, összeomlik. *Agadir:* 20 ezer lakosú város elpusztult. A csilei földrengés meg a többi, micsoda pusztítást okozott... Hát a háború, amikor ember ember ellen támad, micsoda pusztítást okoz. A második világháborúban 30 millió ember vesztette életét. Hát még milyen mérhetetlen az erkölcsi és anyagi kár! Városok a porban!... És a jövő háborúja? Hirosima és Nagaszaki japán városok példája megmutatta, hogy egy atombomba 200 ezer ember életét képes kioltani. A hidrogén és rakétafegyverek pedig még ennél is nagyobb pusztítást okoznak. Az állig felfegyverkezett emberiség szinte azon a fokon van, hogy a világot megsemmisítse. És benne önmagát.

Krisztus szava: „Ég és föld elmúlnak..." Mint hatalmas félrevert harangszó, végigviharzik a történelmen ez az isteni szózat!

Krisztus a fényes jeruzsálemi templom borzalmas pusztulását jövendöli meg. A tanítványok álmélkodnak: Pedig micsoda kövek!... — A Messiás csak ennyit mond: „Bizony, mondom nektek, itt kő kövön nem marad" (Mt 24,2). És megsiratja a keményszívű várost. — A jövendölés 40 év múlva beteljesedett. A római csapatok a földdel egyenlővé tették. Lerombolták. 600 ezer halott hevert a földeken, 200 ezer bent égett.

Jézus Jeruzsálem pusztulásáról a világ végére tekint: „Solvet saeclum in favilla" — A gőgös, büszke embert fájdalommal tölti el a

pusztulás. Hatalmas birodalmak enyésztek már el. Az asszír-babiloni, a macedon, a görög, a római, a középkori birodalmak hol vannak már? A piramisok és ásatások (kínai királysírok) csodálattal töltenek el még mindig.

Népek jönnek — népek mennek. — Birodalmak születnek, birodalmak eltünnek. Kultúrák elenyésznek... Egyedül Isten és az emberi lélek halhatatlan!

2. *A lélek örök.* — „Mit használ az embernek...?" (Mt 16,26).

Az Úr kezében mérleg. Egyikben a világ és minden kincse, pompája — a másik serpenyőben: a lélek. És ez a súlyosabb! Mert a lélek Istentől jön. „Ne féljetek attól, aki a testet megöli, hanem attól féljetek, aki mind a testet, mind a lelket az örök kárhozatba taszítja" (Mt 10,28).

Még néhány év, esetleg évtized — és testünk elpusztul. Visszatér a földbe, ahonnét vétetett. De a lélek él, örökké megmarad!... Néhány évszázad múltán rengeteg változás lesz a földön. Akik ma élnek, már senki sem lesz itt közülük, de lelkük él és nem változik!

A világ végén, amikor a harsonák megszólalnak, a halottak feltámadnak, a népek életre kelnek és az adós könyv felnyittatik... Mindenkinek számadást kell végeznie. — Nekem is! — Már most készüljek rá! Ámen.

III. Isten örökkévaló!

Ma van az egyházi év utolsó vasárnapja. A következő vasárnappal megkezdődik az *Advent* és egy új egyházi év.

Ismét elmúlt egy hosszú idő, amelyet Isten azért kölcsönzött nekünk, hogy az örökkévalóságra előkészüljünk. Elmúltak mind a szent ünnepnapok, amelyeken Jézus földi életét és vallásunk szent titkait ünnepeltük. Elmúltak a jóra való ösztönzések és alkalmak, amelyeket Istentől nyertünk... Eljön egyszer majd egy egyházi év, amely az utolsó lesz számunkra. Azután jön a vég, vagyis a halál, az ítélet és az örökkévalóság.

Ezekre az utolsó dolgokra figyelmeztet bennünket az Egyház, amikor Jeruzsálem pusztulásáról és a világ végéről szóló evangéliumot olvastatja fel nekünk. Jeruzsálem felett már beteljesült az ítélet. Bűnei miatt a híres város Krisztus után 70-ben rombadőlt. A dicső templomának semmi nyoma nem maradt.

A most látható világ sem marad meg mindig ebben az állapotban. Jézus jövendölése szerint eljön egy nap, amelyen minden földi dicső-

ség porba hull. Egy nap, amelyen a föld minden gazdagságával, s minden szépségével elpusztul. Az lesz az utolsó nap, amire következik az utolsó ítélet.

Ha tehát minden, amit a szem lát és a kéz megfog, az egész föld és mi, emberek is por és hamu leszünk, nézzük, mi az az állandó, ami megmarad akkor is, ha minden elenyészik? — A felelet: Isten az, Aki örökké megmarad!

Vagy talán nem igaz, Testvéreim, hogy minden változik és elmúlik a földön? Ha kételkedtek benne, mutassatok nekem valamit, ami állandó! — Talán a testi erő? A fiatalság? — Nem! Nézzétek csak az aggastyánt, akinek hófehér fürtök borítják a fejét és keze remeg! Hol a fiatalsága, hol a testi ereje? Talán tartós az öröm, a szerencse? — Nem! Ti magatok is jól tudjátok, hogy ezek gyenge üvegpoharhoz hasonlítanak, amely egy ütésre száz darabra hull. Ti és millió ember kénytelen volt már mondani: „Örömtől égett a szívünk, egészséges gyermekeket adott Isten, békében, gond nélkül éltünk és egyszerre csak ránk szakadt a szerencsétlenség és keserű szomorúságba kergetett minket." Állandó talán a gazdaság, a hatalom, a tisztelet? — Nem! — Mert még ha sokáig élvezi is ezeket az ember, a halálban meg kell tőlük válnia. A halál leszakítja a koronát még a király fejéről is. Elragadja a pénzt a gazdag markából. Pontot tesz minden hatalom és tisztelet végére. — Hol van tehát a gazdagság, a hatalom és tisztelet? — Hát nem állandó az élet sem? — Bizony nem! — Gondoljatok azokra, akik még pár hónapja, vagy pár éve köztünk voltak. Már a sírban pihennek. És mi is feltartóztathatatlanul közeledünk a sír felé. Egy hatvan éves embernek több ismerőse van már a föld alatt, mint az élők között. — Hol van tehát az élet?

A birodalmak sem állandók! Hol van a nagy római birodalom? Hol a középkori nagy császárok hatalma? Hol Napóleon világuralma? Már az emlékük is csak az iskolában él!

Hiába, semmi sem állandó a nap alatt, sem ifjúság, sem egészség, sem szerencse, sem hatalom, sem élet. Minden, mint a pára, elenyészik.

1. A mulandóságnak ebben a tengerében egyedüli állandó csak Isten, az Örökkévaló. Hozzá képest nevetségesen csekély és kicsiny minden. Az élet és történelem kicsiny és nagy problémái, a politika és gazdaság, a tudomány és művészet, a kultúra és technika minden találmánya elenyészik az örökkévaló fogalma mellett.

Az Örökkévalónak nem tudunk a végére járni. Nem tudjuk végiggondolni, mert akármilyen időtartamot gondolunk is, az mindig csak véges idő, viszont az Örök nem korlátolt, végtelen ... Az örökkévalóságban nincs múlt és jövő, csak állandó jelen.

Ó, Testvérek, mi lehet az örökkévalóság! Isten örökkévaló!... A zsoltáros fönségesen zengi az Úrról: „Kezdetben alkottad, Uram, a földet és a Te kezed alkotmányai az egek. Azok elmúlnak, Te pedig megmaradsz; és mind megavulnak, mint a ruha és mint az öltözet, elváltoztatod őket és elváltoznak; Te pedig ugyanaz vagy és a Te esztendeid el nem fogynak" (Zsolt 101,27).

Gondoljatok, Testvéreim, egy sziklára, amely a rohanó folyam medrében áll. A víz feltartóztathatatlanul rohan, mint az űzött vad. A szikla azonban áll mozdulatlanul. Így áll az Isten a változandóság rohanó áradatában. Ezer és millió év rohan el és nyaldossa az örökkévalóság mesgyéjét. Az idő mindent magával ragad. Az örök Isten ugyanaz marad és esztendei el nem fogynak.

A józan ész is meggyőz bennünket, hogy az igaz Istennek örökkévalónak kell lennie. Istenben nincsen mozgás, és változás, ami az idő alapja. Mi az idő tulajdonképpen? Változás! Márpedig Istenben nincs változás, mozgás. Isten ugyanaz ma, holnap és mindörökké! A zsoltáros mondja: „Mielőtt a hegyek lennének, vagy a föld és a világ formáltatnék, öröktől fogva és örökké Isten vagy Te" (Zsolt 89,2).

És miért örökkévaló az Isen? Mert nem függ senkitől, mert létét nem kapta senki mástól, hanem önmagától bírja.

Tehát, Testvéreim, az igaz Isten nem lehet más, mint örökkévaló. A görögök Zeusa eltűnt, a rómaiak Jupitere, Venusa is mind a kb. 30 000 pogány istennel együtt. De az igaz Isten él. Meddig? Ameddig a világ? — Nem, azon túl is, időtlen időkig, örökké!

Ha mindabból, amit most látunk, egy porszem sem lesz már — Isten él! — Ha az összes dinasztiák és a legnagyszerűbb kormányrendszerek letűnnek — Isten él. — Ha az egész emberiség, amely a földön él és élni fog, eltűnik úgy, hogy még nevüket sem tudja senki — Isten él. — Amikor majd megváltozik a föld színe és az ég csillagai elsötétednek — Isten él, mert Ő örökkévaló.

2. Ó, Testvéreim! Isten örökkévaló! Megértettétek-e már ennek a gondolatnak szédületes nagyságát? Mit jelent, hogy Isten örökkévaló? Azt jelenti, hogy oktalan vagyok, amikor múló földi vagyonra teszem fel életemet, az örök Isten helyett. — Oktalan vagyok, amikor ingatag nádszál-barátságokra bízom testem-lelkem üdvét, akik holnap már ellenem fordulhatnak. (De hiszen a legjobb barátot is elragadja egy nap mellőlem a halál!...) Isten pedig örök!... — Oktalan vagyok, amikor pénzre, kincsre, vagyonra, kitüntetésre törekszem egész életemen át, amikor ez mind por és semmi és az örök Istenre nem gondolok... — Nevetséges dolog irtózni a földi szenvedéstől, ami véges és talán az örök büntetéstől ment meg. Ha végigszenvedjük, ami ránk van mérve: az örök Istennel találkozunk. — Jaj azok-

nak — mondja Szent Ágoston — akik a mulandókhoz kötik magukat, mert azokkal együtt tönkremennek.

Testvérem, ha Isten örök, örök az Ő szava is, vagyis jutalma, de örök a büntetése is, mert nem adhat mást, mint ami lényege. Az emberi vélemények, az ígéretek, az elvek változnak, de Isten szava változatlanul örök: „Ég és föld elmúlnak, az én igéim azonban el nem múlnak" (Mt 24,35). Krisztus mondta, hogy van örök élet és örök kárhozat, és Ő majd megfizet kinek-kinek cselekedetei szerint.

Hogy én örök életre vagyok hivatva, annyit jelent, hogy nem lesz soha idő, amikor én nem leszek. Amilyen igaz, hogy ma élek, oly igaz, hogy élni fogok örökké! — Amilyen igaz, hogy örülök vagy szenvedek, éppúgy igaz, hogy örülni, vagy szenvedni fogok örökké! — Az én létezésemnek éppúgy nem lesz vége, mint Isten létezésének! — Milyen mélyen megrendítő dolog: örökké fogok élni! Ez a vágy mindig kísértette az embereket. Miért építették a fáraók a hatalmas piramisokat, amelyeket százezrek véres verítéke forrasztott össze? Hogy nevük örökké fennmaradjon! — Miért hisznek a hinduk a lélekvándorlásban? — Azért, hogy lelkük örökké fennmaradjon. — Miért volt szégyen a régi zsidóknál a gyermektelenség? — Mert féltek az elfeledettségtől. Azt akarták, hogy nevük az utódokban örökké fennmaradjon. — S vajon miért félnek, rettegnek az emberek a haláltól? — Miért szednek mindenféle szereket, hogy csak egy nappal is tovább éljenek? — Örökké akarnak élni!

Testvéreim! Nem álom, nem mese, hanem komoly, megrázó szent valóság, hogy Isten rendelése szerint örök élet vár ránk, amely vagy boldogsággal, vagy boldogtalansággal lesz teli.

Ha hiszem, hogy örökké boldog leszek, akkor örömömben ujjonganom kellene és kitörő örömmel hirdetni: emberek, én kimondhatatlanul boldog leszek örökké! — Ha pedig örök kárhozat vár rám, egész nap sírnom kellene s kétségbeesve kapaszkodnom menekülésért.

Milyen lehet a halálra ítéltek utolsó negyedórája? Pedig az örök kárhozathoz viszonyítva, az életfogytiglan börtönre ítéltek, a kínzó, gyógyíthatatlan betegségben szenvedő emberek élete és a halálra ítéltek utolsó órái valóságos paradicsom.

„Kimondhatatlanul nagy dolog embernek lenni — mondja *Stolz* Albán — mert minden ember vagy örökre a mennyország polgára, vagy örökre a kárhozat rabja." — Örök lesz az üdvözültek öröme! Az örök Isten lesz a Szépség, amely elbűvöli őket, Ő lesz a Jóság, amely örökké melegíti szívünket, a Fény, amely örökre körülragyogja őket. Hogy fogják majd sajnálni, míg Isten színe elé nem jutnak, hogy itt a földön futottak kegyelmi hívása elől, hogy csak ím-

mel-ámmal teljesítették Vele és gyermekeivel szemben kötelességüket.

Örök lesz a kárhozottak büntetése is. Ott lesznek mindnyájan, távol örökre Istentől, minden boldogság forrásától, a hanyagok, a bűnben megrögzöttek, a paráznák, az istentagadók, a testvéreiket üldözők. Ott lesznek a Nérók, a Juliánok és mindazok, akik gúnyolódtak a vallásos embereken.

Dehát valóban igaz, hogy van örök élet, vagy csak a papok találták ki?

Igazabb, mint hogy nappalra éjszaka következik. Igazabb, mint ahogy ifjúból öreg lesz. Igazabb, mint ahogy mindenkinek meg kell halnia, mert: — „Ég és föld elmúlnak, de az én igéim el nem múlnak" (Mt 24, 35).

Testvér! Eszmélj, gondolkodjál, emelkedj fel a múló földi dolgok fölé! A józan ész belátja: lehetetlen, hogy 10, 20, vagy 80, 90 évi folytonos szomorúságra, szenvedésre szülessék az ember s azután vége mindennek. Az nem lehet, hogy annyi gőgös, bűnös ember, aki jól él itt a földön, elkerülje büntetését. Az nem lehet, hogy annyi bűnbánat, önmegtagadás, könny, ima, áldozat, annyi mártírvér hiába hulljon, ne kapjon érte semmit. Az nem lehet, hogy 500 millió ember hite megsemmisüljön.

Testvérek: van örök élet! Azért, ha csapások, és szerencsétlenségek szakadnak rád, ne feledd, hogy a síron túl is van élet! — Ha csalódtál mindenkiben, ha mindenki elhagyott, ne veszítsd el kedvedet, hanem kulcsold imára kezedet, bízzál Istenben és mondd: — Hiszem, hogy van örök élet!

Tudom, nehéz ezt megtenni, mert az örökkévalóság csíráját is ki akarja tépni lelkünkből a szemek kívánsága, a test kívánsága, az élet kevélysége, a mindennapi gondok, a küszködés a megélhetésért. S akik még a holnapra sem gondolnak, hogyan gondoljanak, az örökkévalóságra. Életük csak a ma élete. Törekvéseik az ösztönök pillanatnyi kielégítése.

Nekünk azonban, akik hiszünk az örökkévalóságban s benne látjuk a legszebbet, a legnemesebbet, a legkívánatosabbat, törekednünk kell arra, hogy másokat is ráébresszünk a földi élet végességére és az örök élet gondolatára.

Ó, aki igazán hisz Istenben és az örökkévalóságban, nem teszi karba a kezét. Nem nézi könnytelen szemmel, fásult szívvel a lelkek pusztulását, hanem küzd, fárad a lelkekért, a halhatatlan, Isten képmására teremtett lelkekért. Ó, aki hisz az örökkévalóságban, az nem hanyagolja el lelke ügyét, hanem gondosan kifaragja lelke márványából a dicső Krisztus-arcot. Az minden cselekedetében a végső célt nézi. Úgy tesz, mint Apelles görög művész, akinek szemére vetették,

hogy túl sokat babrál szobraival. Csak ennyit felelt: „Én az örökkévalóságnak dolgozom." — Ó, aki hisz az örökkévalóságban, nem retten vissza semmi földi szenvedéstől. Nem torpan meg a veszedelmek előtt. Nem esik össze a csapások alatt. Nem fél a haláltól sem, mert az számára az örökkévalóság kapuja.

Testvéreim! Nem érdekes dolog az, hogy az ember biztosítja házát a tűz ellen, vagyonát betörés ellen, termését jég ellen, életét baleset ellen, csak éppen lelkének biztosításáról nem gondoskodik. Pedig ez mindennél fontosabb, mert elpusztul a ház, elvész a vagyon, elmúlik az élet, de a lélek örökké megmarad! És csak *egy* lelkünk van!

Testvér! Ha a kísértések szirénhangja csábít, gondolj rá, csak egy lelked van. Nem teheted ki a kárhozat veszélyének! Ha a bűn beette magát lelkedbe, mint a rozsda, siess szabadulni tőle. Mert csak egy lelked van, nem kockáztathatod! — Ha eddig gondtalan könnyelműséggel gazdálkodtál életeddel, erőddel, gondolj rá, csak egy lelked van, azt kell megmentened az örök életre.

Testvéreim! Gondoljatok gyakran az örökkévalóságra. Mondjátok sokszor magatokban: Isten örök, azért Őhozzá csatlakozom ezután és a legfőbb Jót szeretem mindenek felett.

Ezekkel a gondolatokkal búcsúzik tőlünk az egyházi év. Az új egyházi évben pedig lelkesítsen bennünket Szent Cezariusnak a szava: — „Kétféle az emberi élet vége: vagy fölszáll az égbe, vagy lezuhan a pokolba. Ameddig élünk, e kettő közé vagyunk beékelve. Fölöttünk örökkévalóság, alattunk örökkévalóság, körülöttünk nincs más, mint mulandóság. Most nézzen mindenki utána, ki melyiket akarja, melyiket választja."

Testvérek, rajtatok múlik és csak rajtatok. Válasszatok! Akartok-e örülni és boldog lenni egy örökkévalóságon át? Vagy pedig kétes örömökben akarjátok tölteni földi életetek még hátralévő 10, 20, 50 évét és utána Istentől távol akartok kínlódni egy örökkévalóságon keresztül?

Ha Istent választjátok, Ő átsegít minden földi bajon és halálotok után Magához vesz benneteket! Ámen.

ÜNNEPNAPOK

AZ ÚR ÜNNEPEI

ÁLDOZÓCSÜTÖRTÖK

KRISZTUS MENNYBEMENETELE

Olv. ApCsel 1,1—11—Evang.: Mk 16,14—20.

I. „A munkát elvégeztem . . .”

Ma, Krisztus mennybemenetelének emléknapján ujjong az Egyház. A boldog célbajutás öröme ragyog arcán. Megérdemelte Krisztus e dicsőséget három szempontból is.

1. „Atyám, a munkát, amelyet rám bíztál, elvégeztem . . .” (Jn 17,4). Tehát teljesítette feladatát. Ezt olyan diadalmasan mondja, mint a keresztfán tette: „Beteljesedett. Atyám, kezeidbe ajánlom lelkemet . . .” (Jn 19,30; Lk 23,46).

Szent feladatot kellett teljesítenie . . . „Az Emberfia nem azért jött, hogy Neki szolgáljanak, hanem hogy Ő szolgáljon és váltságul adja életét sokakért” (Mt 20, 28). Ó, de hosszú, de tövises volt is ez az út. A dicső mennyből leszállni a poros, sáros földre . . . Betlehemtől Jeruzsálemig, Jeruzsálemtől Kafarnaumig az egész Szentföldön körüljárt. Jót cselekedett, mint a betegek gyógyítója, — mint a szegény lelkek orvosa, — mint Izrael és az egész világ Megváltója.

Látta hivatását és tudta az idő rövidségét: „Nekem annak műveit kell cselekednem, aki engem küldött, amíg nappal vagyon. Eljön az éjszaka, amikor már senki sem munkálkodhatik” (Jn 9,4).

Most mindent beteljesített: „Nemde ezeket kellett szenvednie Krisztusnak és úgy menni be az ő dicsőségébe?” (Lk 24,26). A mennybemenetel megkoronázása Krisztus küzdelmes földi életének. Testvérek! Vajon mi is így szólhatunk majd egyszer, amikor életünk alkonyához érünk: „Atyám, a művet, amit reám bíztál, beteljesítettem?” (Jn 17,4).

Az élet, a földi élet olyan, mint *egyetlen* nap. Rövidebb, vagy hosszabb nap. Minden emberi életnek megvan a sajátos célja, hivatása. Istentől kitűzött életfeladata. Ezen kell állandóan fáradoznunk, dolgoznunk. Sohasem leszünk teljesen és tökéletesen készen. Az együgyűek, üres lelkek azt hiszik már készen vannak . . . Pedig jóformán még az út elején állnak.

De milyen boldogok leszünk, ha életünk estéjén a jó Isten fáradt munkásainak megadja a megfelelő bért és mi nyugodtan mondhatjuk: — „Atyám, a munkát bevégeztem, amit rám bíztál..." (Jn 17,4). — Édesapa voltam. Mindig helytálltam. Keményen dolgoztam. Hűséggel szolgáltam családomat. A munkát bevégeztem... — Édesanya voltam. Szent feladatomnak tekintettem a gyermekáldást. Éjt nappallá téve dolgoztam. Gyermekeimet hitben és erkölcsben neveltem. A munkát bevégeztem... — Gyermek voltam. Talán még életem délelőttjén. Engedelmeskedtem. Az ezerkarú csábítás ellenére tisztán kitartottam. Ha néha elestem, rögtön felkeltem... Fiatal éveim ellenére — a munkát bevégeztem... — Vezető állásban voltam. Sok ember élete függött tőlem. Igazságos voltam, lelkiismeretesen dolgoztam. A reámbízottakra mint testvéreimre ügyeltem. A munkát bevégeztem... Orvos, író, pedagógus, mérnök, vagy beosztott voltam, mindig Isten törvényei szerint jártam. A munkát bevégeztem... — Kemény munkát végeztem a föld gyomrában, az izzó kohók mellett, a zakatoló gyárak üzemeiben, de mindig lelkesen, hűséggel dolgoztam... — a munkát bevégeztem...

2. „Én Téged megdicsőítettelek a földön..." (Jn 17,4), mondja Krisztus a mennyei Atyáról. — Ez volt feladata. Egyet keresett csupán: az Atya akaratának teljesítését. „Az én eledelem az, hogy annak akaratát teljesítsem, Aki engem küldött..." (Jn 4,34). Jézus földi élete nem volt más, mint Atyja akaratának megvalósítása. Az első és utolsó földi szava: a jeruzsálemi templomban és a Golgotán Őhozzá szólt...

Most a mennybemenetel a jutalma. „Atyám, dicsőítsd meg most Fiadat..." (Jn 17,1,5).

Testvérek, gondoljuk meg, hogy minden emberi élet annyit ér, amennyit Isten és az örökkévalóság szempontjából ér. Minden földi pályánkon Isten dicsőségét kell keresnünk. Boldog az az ember, aki életének estéjén elmondhatja: Atyám, én megdicsőítettelek Téged.. Végső fokon nem kerestem mást, mint Teremtőmnek és Uramnak dicsőségét. Azt, hogy: „Szenteltessék meg a Te neved, legyen meg a Te akaratod, miképpen mennyben, azonképpen itt a földön is" (Mt 6,9 skk). Életem az Apostol intelme szerint folyt le: „Az Úrnak élünk, amíg élünk és az Úrnak halunk meg, amikor meghalunk. Azért akár élünk, akár halunk, az Úréi vagyunk" (Róm 14,8. sköv.).

Testvérek! Fel tehát! Istenért, Istennel! Ez a gondolat tesz bennünket az örökkévalóságba néző emberekké. Ez tesz Isten gyermekeivé, akik minden napot e cél érdekében használnak fel, hogy visszaadják Istennek kamatostul, amit Tőle kaptak... Vajon ilyen volt-e a mi életünk? Ez a lelkület hatott át minket? El tudtuk-e mi is mondani Loyolai szent Ignáccal: — „Vedd el Uram, szabadságomat!"

Ha igen, akkor mireánk is vár a boldog mennybemenetel öröm reggele. Ha nem, akkor: fel a szívekkel!... Szakítsunk azzal a múlttal, ami nem Isten akarata szerint telt el.

3. „Megőriztem őket a Te nevedben, akiket nekem adtál." mondja tovább Krisztus (Jn 17,12). — Krisztus élete, amint visszatekint a mennybemenetel hegyéről, *áldás* volt az emberiség számára. Most áldás után eltávozott tőlük. Ez volt utolsó ünnepi búcsúáldása. Azóta hányan és hányan részesültek áldásban a szent földön! Gyermekek és tanítványok, apostolok és betegek, bűnösök és szegények!... Testvérek, a mi életünk is legyen áldás mások számára! Hűségesen meg kell őrizni azokat, akiket Isten gondjainkra bízott... Milyen fönséges élethivatás ez?! Embertársaink számára istenáldássá kell magasztosulnunk! Ilyen áldás a jó példa... — Ilyen áldás a hűséges kötelességteljesítés. Ilyen áldás a buzgó imádság. — Ilyen áldás a segítség, a jó tanács. A jó példa mindig nagy erkölcsi hatalom és jótétemény marad. De a rossz példa bukás és pusztulás is lehet mások számára...

Testvérek! Ne feledjük, felelősek vagyunk egymásért! Vagy talán azt kérdezed Kainnal: — Vajon őrzője vagyok-e én testvéremnek? — Azt mondom: — Ó, igen! Az atya felelős gyermekeiért. Az édesanya felelős leányai erkölcséért. A nevelő felelős tanítványáért. — A vezető felelős alattvalóiért. És mindnyájan felelősek vagyunk embertársainkért! Úgyis annyi bűn nyomja lelkünket!... Ne terheljük még meg embertársaink bűneivel is...

Fel tehát, Testvérek! Sohase adjunk alkalmat másnak a bűnre! — Sohase legyünk más csábítója és megrontója! — Sohase adjunk másnak, főleg a fiataloknak rossz példát! — De legyünk másoknak, elsősorban a mieinknek látható őrzőangyala és megmentője! Őrizzük meg Isten számára azokat, akiket gondjainkra bízott. Akkor a mennybemenetel számunkra is dicsőség napja lesz! Ámen.

II. Az ég ostroma...

Ma diadalmasan ujjong az Egyház. *Alleluja! Ascendit Christus in coelum, alleluja!* Kitárulnak az ég kapui a diadalmas Krisztus előtt. A mennyben elmondhatja: „Atyám... én megdicsőítettelek Téged a földön, a munkát elvégeztem, amelyet rám bíztál, hogy megtegyem és most Te dicsőíts meg engem, Atyám, azzal a dicsőséggel, amelyben részesültem Nálad, mielőtt a világ lett" (Jn 17,4). Az Atya a mai napon teljesítette a kérést... Megnyitotta előtte az eget és így szólt

Hozzá: „Jobbom felől foglalj helyet, míg lábaid zsámolyává alázom mind valamennyi ellenségedet" (Zsolt 109).

Krisztus, mint diadalmas győző, megostromolta az eget és súlyos véráldozatok árán meghódította. — És most felszólít mindenkit: „Utánam! Kövessetek! Legyetek az én tanítványaim a kereszt ösvényén! Szerezzétek meg magatoknak ti is az örök életet. Ostromoljátok meg az eget!" — „Mert a mennyek országa erőszakot szenved és az erőszakosak ragadják el azt" (Mt 11, 12).

Minden ostromnál a siker érdekében bizonyos elveket figyelembe kell venni.

1. Első szabály az, hogy aki ostromol, startol, tekintetét egyedül a célra szegezze. A katona, ha ostromban vesz részt, nem néz sem jobbra, sem balra, csak előre: a célra! — Nekünk is csak a célt kell néznünk! Testvér! Tekints fel az égre! — „Hiszem a test feltámadását! Hiszem az örök életet" — mondjuk a Hiszekegyben. Földi életünk, földi küszködésünk aranyos hátországa, biztos fedezéke: az örök élet!

Amikor csendes éjszakákon kint járunk és feltekintünk az égbolton feszülő sokezerégős hatalmas csillárra, amelyet a Mindenható Isten keze gyújtott, amely éjjeli őrséget tart az alvó világ felett, gondoljuk meg, Testvérek, ott a csillagvilág felett emelkedik az Úr háza, ahová Krisztus előttünk ment. Így biztat bennünket: „Atyám házában sok lakóhely van... Megyek helyet készíteni számotokra és ha már elmentem és helyet készítettem nektek, ismét eljövök és magamhoz veszlek benneteket, hogy ahol én vagyok, ti is ott legyetek" (Jn 14,2—4). — Szegezzük hát szemünket e magas, égbenyúló cél felé! „Mert nincs itt maradandó lakásunk, hanem a jövendőt keressük." (Zsid 13,14). Fel tehát Testvérek és ne tekintgessünk hátra, „mert aki kezét az eke szarvára téve hátratekint, nem alkalmas az Isten országára" (Lk 9,62).

2. Az ostrom második szabálya: minden erőnket meg kell feszítenünk! Teljes elszántsággal kell nekiindulni, nem kímélve semmi erőfeszítést és áldozatot. — A keresztény élet nem könnyű. Meg kell itt feszítenünk minden idegünket és minden erőnket a bűn, a szenvedélyek elleni küzdelemben. Mindaz ellen, ami a céltól eltávolíthatna. Kemény lelki harcra van szükség, amelynek eredményei, diadalai sokszor csak a másvilágon mutatkoznak. — Vérnéküli súlyos ütközetekre van szükség. Ezeknek sikerét sokszor csak Isten és angyalai látják. E harc az égért, — e harc a mennyországért folyik. — A kereszténység nem gyáva, elpuhult embernek való. Kemény bátorságot, komoly elszántságot, állandó önmegtagadást, folytonos önkeresztrefeszítést, sok lemondást, lelkiismeretes munkát és pontos kötelességteljesítést kíván. — De megéri!

3. Az ilyen ostrom után, ahol egyedül a célt nézzük, ahol minden erőt mozgósítunk, nem kétséges a siker. Biztos a végső győzelem! — Krisztusnak sem volt könnyű... Életébe és vérébe került a végső győzelem!

Figyeljétek csak meg, Testvérek: Krisztus ugyanazon az úton megy most tanítványaival az Olajfák hegyére, amelyen ment akkor, amikor megkezdte szenvedését. Akkor este volt. Szörnyű sötétség borult a földre... Most boldog, fényes reggel ragyog. — Akkor csak kevesen tartottak Vele övéi közül... Most mind Vele vannak! — Akkor kemény harcra és tusára indult... Most diadalra!

Testvérek! Az Ő útja a mi utunk is! Az Ő szava a mi szavunk is! „nemde ezeket kell szenvednie Krisztusnak és úgy menni be az Ő dicsőségébe?" (Lk 24,26). — Ne feledjük, hogy a siker útja kemény harcokon és tövises keresztutakon vezet. Egy-egy stációnál talán mi is elesünk, mint Krisztus a kereszt súlya alatt... De a biztos siker és jutalom reményében nem hagyjuk abba ezt az utat! Ő mondja: „Örüljetek és örvendezzetek, mert a ti jutalmatok nagy lesz a mennyekben!" (Mt 5,12). Testvérek, nem vagyunk jutalom-hajhászók, de mégis jól esik tudni, hogy amint az őskeresztény mártírok a *„coelum praemium"*, az égi jutalom reményében léptek az oroszlánok biztos martalékjaként az arénába, úgy lelkesítsen és serkentsen minket is az örök élet biztos jutalma szívós küzdelemre és nagyobb buzgóságra.

Kedves Testvérek! Amikor Macedóniai Fülöp király Athén város szépségéről és pompájáról hallott, annyira megkapta lelkét és megtetszett neki, hogy így kiáltott fel: „Ennek a városnak mindenképpen enyémnek kell lennie, akármennyi tűzbe, akármennyi aranyba, vagy vérbe kerül is!" Így gondolkozunk mi is! Amikor most Krisztus diadalmas mennybemenetelét szemléljük, mi is mondjuk: — Az égi hazának enyémnek kell lennie, még a szenvedélyek elleni harc tüze, vagy a buzgó imádság aranya, vagy akár az életem és vérem odaadása által is! Testvérek! Szegezzük most Krisztusra tekintetünket: az örökkévalóság és halhatatlanság királyára. Benne és Vele biztosan győzünk, mert nekünk is mondja: Fiam, leányom, édes gyermekem: „Légy hű mindhalálig és neked adom az örök élet koronáját." (Jel 2,10) Ámen.

III. A mi felemelkedésünk...

Az Istenember, miután a megváltás hatalmas művét befejezte, s a bűnön és halálon diadalt aratott, a mai napon felment a mennybe. Micsoda diadalnap is ez! Mily ujjongás tölti be ma az eget! Krisztus az égbe való ünnepélyes bevonulását ünnepli. A pokol tornácából

megszabadított igazak kísérik az angyalok öröménekei között. Az ég ettől kezdve megnyílt ismét az emberek számára. Isten országa, a mennyben ma veszi kezdetét. Mindig új lakók jönnek, míg a kiválasztottak száma be nem telik.

Ezenkívül Isten földi országa, az Egyház, amelynek fontos rendelkezést adott mennybemenetele előtt: „Elmenvén, tanítsatok minden népet..." és csodajeleket ígér azoknak, akik az Isten országa küldetésében járnak, szintén kialakulóban van. Krisztus égi országára váró gondolás táplálja reményünket. Krisztus földi országának terjesztése fokozza buzgóságunkat.

1. Ma csodás és szokatlan jelenet teszi próbára az apostolokat. Az Üdvözítő az Olajfák hegyén, amelynek lábánál szenvedését megkezdte, érzékeny búcsút vesz tőlük. Azután megáldja őket isteni áldásával. Majd a saját erejéből felemelkedik az égbe. — Amikor az apostolok arcán a csodálkozás és szomorúság jelei mutatkoztak, így szólt az angyal a csodálkozókhoz: „Galileai férfiak, miért álltok itt és néztek az égre?..." — Igen, miért néznek az égre? — A diadalt, ami most végbemegy ott, nem láthatják... Az igazság az, hogy a halhatatlanság királya ma vonul be örök országába. Az ég diadalénekektől hangzik. A megdicsőült istenembert az égi Atya mélységes szeretettel fogadja. Nagy hatalommal felruházza. — Így kezdődik Krisztus számára a dicsőség országa.

Dicsőséges ez az ország, ahol Isten dicsősége teljes fényében ragyog. „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív nem sejti" azt az örömöt, amit Isten választottainak készít... Örök ez, amelyet elveszíteni nem lehet. Testvérek jól tudjuk, hogy milyen kimondhatatlanul szomorú és elesett volt a világ az előző évezredekben. Ádám bűne óta bezárult előtte az ég kapuja.

2. Ha Isten egyszülött Fia nem száll le a földre, örökre zárva maradt volna a mennyország. De ő szenvedése és halála által megtisztított bennünket a bűntől. Vérével letörlesztette adósságunkat. A megbántott Istent ismét kiengesztelte. Az Isten-gyermekség jogát és az ebből eredő égre szóló öröklési jogot ismét visszaszerezte.

Ma bevonul az égbe, nemcsak, mint a dicsőség királya, hanem mint a mi testvérünk. Ő — mint az apostol szépen mondja — az „elsőszülött" a testvérek között. Ő a fej, mi pedig a tagok. Nemcsak a maga számára nyitja ki ma az eget, hanem számunkra is lakást készít, hogy egyszer megdicsőült testünkkel ott örökké részesülhessünk dicsőségében.

Szent Leo pápa szerint: „Krisztus mennybemenetele a mi felemelkedésünk is, ahol a fej dicsősége, ott lesz a test is."

„Ahol én vagyok, ott lesz az én szolgám is" (Jn 12,26).

Krisztus Urunk úgy tesz most velünk, mint Egyiptomi József egy-

kor testvéreivel. Az éhség Jákobot és fiait Egyiptomba űzte. Ott József már a fáraó bizalmi embere. Így szólt Józsefhez a fáraó: „Atyád és testvéreid jöttek hozzád. Egyiptom szemed előtt fekszik, telepítsd le a legjobb helyen és add nekik Gessent" (1 Móz 47,5). Csakugyan, le is telepedtek. De a boldogságnak micsoda halvány képe ez a mennyországhoz képest!

Krisztus Urunk, mindazokat, akik itt a siralom völgyében élnek, szintén meghívja az országába. A mennyei Atya szól hozzá: — Testvéreid jöttek Hozzád, akik Neved dicsőségéért annyit fáradoztak a földön, add meg nekik az örök élet koronáját. Ámen.

ÚRNAPJA

(Szentháromság vasárnap után való csütörtök)

Olv.: 1 Kor 11,23—29. — Evang.: Jn 6,56—59.

I. „Tantum ergo Sacramentum..." és az ünnepek ünnepe

A)

Ma az Oltáriszentség láthatatlan sugarai az egész világot beragyogják. A megváltói szeretet láthatatlan fényei mindenütt felgyulladnak.

Mi nekünk az Eucharisztia, Testvérek?

1. *Fényforrás* az idő homályában.

Hisszük, hogy a kenyér színe alatt Krisztus jelen van. Ma diadalmenetben hordozzuk végig az utcákon, mert hiszünk Istenségében és mert az Ő igéi örök életűek. Ez a hit a keresztény vallás középponti kérdése, sarkpontja. Ez a hit egyszer egy évben áttöri a templomfalakat. A Legszentebbet falvakban, városokban egyaránt az utcákon végigviszik, hogy megáldjon minden embert. Az emberek pedig kitárják ablakaikat, virággal, szőnyegekkel, gyertyákkal köszöntik az utcákon elhaladó Istent, hogy fényessége behatoljon a sötét szobákba és sötét lelkekbe!

Oltárainkon éjjel-nappal ég az örökmécses. Annak a jele s szimbóluma ez, hogy az Eucharisztikus titok világít közöttünk. Nem hagyott magunkra, mert Ő Emmanuel — Isten velünk! Milyen gazdagok, boldogok vagyunk ebben az örök Fényben! Milyen sötét és fagyos lenne a föld és a lelkünk enélkül az isteni napfény nélkül.

2. *Erőforrás* az idő gyengeségében.

Mint e föld vándorai minden nap újabb és újabb gyengeséget, tehetetlenséget, nyomort tapasztalunk. Mindnyájan elesünk és újra felkelünk... Meggyónjuk vétkeinket és megint vétkezünk... Isten erejére van szükség, hogy minden esés után újult erővel folytassuk útunkat. Isten erejére van szükség, hogy az élet nehéz keresztjeit elviselhessük. Itt van előttünk az erősek Kenyere! Ő táplálni, erősíteni akarja lelkünket az örök életre. Nem kell megijedni, ha egyszer-egyszer összeroskadunk... Illés próféta mondta egyszer kétségbe-

esésében: — „Uram, vedd el lelkemet; én sem vagyok jobb, mint atyáim." Isten angyala ekkor melléje állott kenyérrel és korsó vízzel: „Kelj fel, Illés, egyél a kenyérből és igyál a korsóból, még nagy út van előtted." Illés evett és ennek az ételnek az erejével 40 napig ment, egészen az Isten hegyéig (3 Kir 19,7).

Nekünk is mondja: — János, István, Éva, Ágnes, Mária, kelj fel! Elvesztetted életkedvedet? — Szerencsétlen a házasságod? Kibírhatatlan a környezeted? — Mellőzés, intrika gyötör? Betegség kínoz? — Életunt lettél? Egyél e kenyérből! Igyál e borból! Még hosszú az út... Lelki étel és ital nélkül nem bírod soká... Összeroskadsz az életúton... Ne feledd, a keresztény vallás az erő vallása (Fil 4,13).

3. *A béke forrása* az idő viharában.

Mennyi a harc, a küzdelem, a tusakodás a népek között! De egy nép kebelén belül is mennyi az összetűzés és a huza-vona! Mennyi harc és mennyi küzdelem egy ember szívében is!

Egyszer Dante dörömbölt egy firenzei kolostor kapuján. „Mit keresel?" — kérdi tőle a portás. Feleli: „La pace". — Békét keresek.

Most ide áll valaki és azt mondja: — „Békét hagyok nektek, az én békémet adom nektek, amelyet a világ nem adhat" (Jn 14,27). Ha az Eucharisztia előtt, az örökmécses fényében imádkozunk, mennyi béke száll szívünkbe! „Jöjjetek hozzám mindnyájan, akik fáradoztok és terhelve vagytok..." (Mt 11,28).

Mondjuk: — „Agnus Dei, qui tollis peccata mundi, dona nobis pacem!" — Isten Báránya, ki elveszed a világ bűneit, adj békét nekünk.

Befejezésül imádkozzuk el áhítattal Aquinói Szent Tamás gyönyörű himnuszát (Adoro te devote).

Rejtező Istenség hittel áldalak,
Ki elrejteztél itt bor s kenyér alatt.
Szívem te előtted megalázkodik,
Mert ha téged szemlél, megfogyatkozik.

Szám, kezem, látásom benned fennakad,
Bizton hitem mégis hallásból fakad.
Hiszem mind, amit szól Istennek Fia,
Nincs igazabb, mint az Igazság szava.

Rejté a keresztfa istenségedet,
Itt az emberség is elrejtezkedett.
Mind a kettőt vallván és hittel hivén,
Mit a jobb lator kért, azért esdek én.

Sebeid Tamással nem szemlélhetem,
Te vagy mégis, vallom, Uram, Istenem.
Add, hogy egyre jobban higgyek teneked,
Tebenned reméljek és szeresselek.

Uram halálának szent emlékjele,
Élő kenyér, nekünk élet kenyere!
Hogy belőled éljen, késztesd lelkemet;
Soha ne feledje édességedet.

Kegyes pelikánunk, égi szeretet,
Véredben, tisztátlant, moss meg engemet,
Egy cseppje elég ha a mérlegbe hull,
Az egész világnak bűnváltságául.

Jézus, most csak arcod leplét láthatom,
Add meg, Uram, amit úgy szomjúhozom,
Boldogan, lepletlen lássam színedet,
És dicsőségedben dicsérhesselek. Ámen.

B)

Az Úrnapja latinul: Corpus Domini. Ez az ünnep az ünnepek ünnepe. Míg ugyanis a többi ünnep valamely kiválóbb hittitok emlékezete (Krisztus születése, feltámadása, mennybemenetele, a Szent Szűz titkai stb.), addig ma megújul mindaz, amit Krisztus tett az utolsó vacsorán.

Ezt az ünnepet IV. Orbán pápa rendelte el 1246-ban, tehát kb. 700 évvel ezelőtt a liegi egyházmegyében, ahol boldog Liegi Julianna látomást látott: Fényes holdat egy folttal. Ez a folt egy ünnep hiánya volt az Oltáriszentség tiszteletére. — 1263-ban Bolzanóban egy német pap misézés közben erősen kételkedett, hogy Krisztus valóban jelen van-e az oltáron. Amikor az ostyát kettétörte, az hússá változott és sok vércsepp hullott a fehér vászonra: a korporaléra. Ott piros foltot hagyott. A csodának sok szemtanúja volt. A korporalét azóta is gyönyörű templomban őrzik és a pápa 1264-ben, tehát 700 évvel ezelőtt az egész Egyházra kiterjesztette ezt az ünnepet.

Eme ünnep célja: e hittitok győzelmének hirdetése, amit annyi eretnek és az Egyház annyi ellensége tagad. Továbbá elégtételadás ez a sok káromlásért és profanizálásért is.

Hogyan ünnepeljük mi meg ezt, Testvérek? Örömmel és mély hódolattal. Hogyan ünnepeljük a családatya és édesanya nevenapját? Virággal, énekkel, verssel.

Itt is kivonulunk az utcákra. A világon mindenütt diadallal körülhordozzák az Oltáriszentséget virágszőnyegen, diadalmas énekek kíséretében, nagy összeszedettséggel és áhítattal.

2. Az Oltáriszentség a jó Isten mesterműve! Megnyilvánul itt mindenhatósága, végtelen bölcsessége, minden képzeletet felülmúló jósága és kimondhatatlan szeretete. Testvérek! Ennyi kiáradó szeretet láttán mit tegyünk?

1. Hiszünk az Oltáriszentségben? Igen! De olyan lanyha ez a hit!... Élesszük fel újra! Lángolóan!

Ha egy pogány embernek az Oltáriszentségre mutatva mondanánk: — Itt van az élő és valóságos Isten! — mit gondolna? Vagy azt, hogy nem igaz, vagy így szólna: „ezek nem hisznek, mert másképp cselekednek..."

2. Imádjuk az Oltáriszentséget! Ha egy nagy király egy szegény koldus tanyája mellett ütné fel díszes sátrát, mit tenne ez?... Mit tettek a szentek? — Pazzi Szent Mária Magdolna naponta kb 30-szor látogatta meg az Oltáriszentséget. — Szent Lajos király idejében Franciaországban az Ostyában szép gyermek képében megjelent az Úr. A szolgái hívták: — Jöjj, nézd meg ezt a nagy csodát! — Menjenek azok — felelte a király — akik kételkednek az Úr valóságos jelenlétében, az Oltáriszentségben. Én hiszem ezt a csodát, jobban, mintha látnám is, ezért fölösleges odamennem. Testvérek, ez élő hit! Mit tegyünk mi az Oltáriszentség előtt? Egy jámbor anya órákat töltött az Oltáriszentség előtt. Kérdezték: mit csinál? Felelte: „Amit egy hűséges szolga tesz ura előtt, amit a beteg tesz orvosa előtt, elmondom legbensőbb bajaimat; amit a szegény koldus tesz a gazdag előtt; elmondom szükségeimet; és amit a barát tesz barátjával; meghitten társalgunk mindenről..."

Testvérek! Azért van állandóan köztünk, hogy mi is Vele legyünk állandóan gondolatban. Minden ügyünket Vele beszéljük meg, vele kezdjük és általa végezzük be. Nehéz órákban milyen jó arra gondolni, hogy nem vagyunk egyedül és a jó Isten látja ügyes-bajos dolgainkat...

Látja, aki árva, aki elhagyott,
Börtönében látja a szegény rabot,
S ha a fáradt ember kínban elmerül,
Azt susogja néki: Nem vagy egyedül.

Uram Jézus adj erőt, vigasztald a szenvedőt,
A bűnbánó lélek nyerjen kegyelmet az Úr előtt.
Segítsd föl a küszködőt, Uram Jézus adj erőt.

Uram, add, hogy lássalak!
Uram, add, hogy járjak!
Uram add, hogy békés, boldog életem legyen itt és a másvilágon!

Édes Jézus szállj szívembe, mikor eljő halálom,
Midőn testem földbe mégyen, lelkem hozzád fölszálljon.
Végső órám gyötrelmében ágyam mellett lássalak,
Hogy majd egykor fönt az égben mindörökké áldjalak.
Életünknek végóráján, hogy ne ejtsen meg a Sátán
Te légy erős én gyámolóm
Mert csak nálad az oltalom. Ámen.

II. A kenyér ünnepe

A)

Az élet folyton változik. A tavasz az élet megújulása. Mosolyog a természet. Visszatér a zöld takaró; a gyümölcsfák ringó virágdísze. A madarak éneke. A föld szép köntöst ölt magára. A nyár a tavaszi munka gyümölcsét hozza. A termést, a ringó búzakalászt, az aratás himnuszát, a kenyeret, az élet ünnepét sugározza felénk.

Az emberben kétféle erő feszül és így kétféle kenyér után vágyódik.

1. A *földi kenyér* az egyik. Test és vér tápláléka. Ezenkívül italra is szükségünk van. Lábunk a földön áll: a földből táplálkozunk. Ezt Krisztus is tanítja. Ő is érezte. Olvassuk róla: hogy megéhezett, amikor 40 napig böjtölt. Megszomjazott a kereszten. Az apostolok kalászokat tépegettek ...

A mai evangélium a kenyér ünnepe. Minden aratás csodás kenyérszaporítás. Egy magból hány szem lesz? Becsüljünk meg minden szemet, amit véres verejtékkel szerzünk. Az *Egyház* hirdeti, hogy a földi kenyér elosztásának alapja a munka. Aki nem dolgozik, ne is egyék — mondja Szent Pál. Őrködik, hogy megegyezzék azzal a renddel, amit a Teremtő és Megváltó Isten a természeti jog és kinyilatkoztatás útján közölt velünk. Két meder a természet és kegyelem rendje, de ugyanazon forrásból ered.

2. Az *égi kenyérre* méginkább szükségünk van. Az ember nemcsak hús: test és vér. Szellem és lélek is! Ennek is kell táplálék. Tudomány, kultúra, Eucharisztia, kegyelem. A lélek is megéhezik, de földi

kenyérrel nem lehet megnyugtatni. „Aki eszi az én testemet és issza az én vérémet, halált nem lát mindörökké."

A csodálatos kenyérszaporítás minden évben megismétlődik. Ezért érzéketlenül megyünk el mellette, pedig imádkozva kérjük: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma". Az asztali áldás sajnos mily sok családban elmarad már. Gyermekkorunkban nem ülhettünk addig asztalhoz, amíg nem imádkoztunk. Ha leesett egy darabka kenyér, fölvettük és megcsókoltuk.

Most is így van Testvérek? Gyermekeinket is így neveljük?

De nemcsak kenyérrel él az ember! Jézus hív: „Jöjjetek hozzám mindnyájan..." (Mt 11,28). Ha élni akarunk örökké, gyakran kell táplálkoznunk az égi kenyérrel. Jól elkészülve fogadni a szentáldozásban és legalább 10 percig összeszedetten beszélgetni Vele. „Nyugtalan a mi szívünk, míg nem talál Téged..."

Csak tengek lengek mint a kóró
magánosan és hasztalan,
Vak és siket nekem a sorsom,
Minden podgyászom odavan.

Magányos lelkem égre néz,
és megszépül a szenvedés.
Napraforgó: Magányos vén kert
ölén áll, magányosan, fájdalmasan.

Végtelen magány és elhagyatottság ül a lelkünkre: még Istenünk sincs."

Keresd: Mi az Egyház ereje, mi az a csoda, ami fenntartja, talán a sziklaerős dogmák? Talán a csalatkozhatatlan vezetés? Igen ez is, de az igazi erőt akkor találod, ha megfigyeled az alkonyi csöndben az öröklámpa fényénél adorálókat: az igazi *erő* titka: az Oláriszentség! De *világosság* is! Annyi sötétség és homály húzódik meg lelkiéletünkben, a családi életünkben, hogy szükségünk van az Oltáriszentségre, hogy becsületes emberek, jó keresztények és Krisztus Szíve szerinti szent, tökéletes emberek lehessünk! Végül *erőforrás!* Oly gyöngék és esendők vagyunk a testi és a lelki életben. Mindennapi élelem nélkül a gyöngeségtől összeesünk. Krisztus mindennapi kegyelme nélkül könnyen elesünk és a legnagyobb bűnözők lehetünk!

Alázatos, megtört szívvel
Térdem néked meghajtom,
Jelenléted ez oltáron,
Igaz hittel megvallom.
Drága tested, piros véred
E színekben imádom,
Élő igaz Istenséged
Szüntelen magasztalom. Ámen.

B)

Úrnapja az ünnepek királynéja. A többi ünnep csak emlékezés, — ez valóság!

Az Oltáriszentség alapításának ünnepe tulajdonképpen Nagycsütörtök. Urunk szenvedésére való emlékezés alkalmával azonban az Egyház nem fejezheti ki ujjongó örömét Isten valóságos jelenléte miatt. Ma van ezért az öröm és újjongás ünnepe. Az öröm és boldogság nem fér el a templom falai között: Az utcán virágözönben és diadalmas ének kíséretében hordozzuk körül Urunkat.

Az égi kenyér ünnepe ez! A jó házi kenyérnek nincsen párja. Az édesapa imája s munkája és az édesanya minden gondossága benne van.

Az isteni szeretet csodás leleményessége, hogy a kenyér, a mindennapi táplálék alakjában jelenik meg. Így szól: — „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, örökké él!" (Jn 6,55—57). Szent Tamás szerint: „Manducat Dominum pauper, dives et humilis". Isten fehér, terített asztala mindenki számára mindenkor készen van!

Azért pusztítják az emberek egymás testét, életét, mert nem eszik az Ő testét. Azért szívják egymás vérét, mert nem isszák az Ő életet adó piros vérét...

Testvérek! Itt a terített asztal! Egy lépés választ el csak Tőle. Töltekezzünk ezzel a kenyérrel, hogy örök életünk legyen, hogy a halál sohase lehessen úrrá felettünk. Befejezésül imádkozzuk áhitattal Aquinói Szent Tamásnak ez ünnepre írt gyönyörű himnuszát.

Dicsérd Sion, Üdvözítőd,
Jó pásztorod, hű segítőd,
Áldja hangos éneked.
Himnuszt mondj, egész szíveddel,
Szóddal úgyis nem érhedd el,
Méltón nem dicsérheted.

Nagy dologról szól az ének;
Élet élő kútfejének,
A Kenyérnek hódolunk.
Estelén a vacsorának
A tizenkét tanítványnak
Mit kiosztott Krisztusunk

Hangosan hát fönnesengjen,
Újjongjon és égre csengjen
Zengő lelkünk hangja ma.
Mert mit ajkunk most magasztal:
Amaz ünnep, amaz asztal,
A mai első lakoma.

Kegyes pásztor, igaz étek:
Édes Jézus, kérünk téged,
Te legeltesd, védd a néped,
Te mutasd meg kegyességed,
Fönn az élők közepett,

Mindenható fejedelmünk,
Éltünk, éltetőnk, szerelmünk,
Engedj asztalodra lelnünk,
S testvérül engedd ölelnünk
Odafönn a szenteket. Ámen.

III. Úrnapi hitvallás

Mi, akiknek a földi dolgokban is annyi sok homály fedi szemünket, hogy tudnánk a láthatatlan Istenséget, főleg a Szentháromság titkát megérteni? Ha roppant nagy tudománnyal rendelkeznénk is, ha az angyalok nyelvén beszélnénk is, akkor sem tudnánk megérteni Isten lényegét. Hisszük tehát azt, amit a kinyilatkoztatás mond. Dicsérjük az Atyát, Aki teremtett, a Fiút, Aki szeretetében megváltott és a Szentlelket, aki kegyelmével megszentelt.

Bár mind a három Személy egyformán közel van hozzánk, mégis leginkább a második isteni személy Isten Fia került legközelebb hozzánk. A megtestesülés által — testvérünk lett. Az evangélium által — tanítónk lett. Halála által — Megváltónk lett. Jóllehet fölment a mennybe, mindig közel akar hozzánk lenni: — Íme, mindennap veletek vagyok a világ végezetéig. Ezt az igéretét teljesítette az Oltáriszentség rendelésével.

Ma, csütörtökön, Úrnapján ünnepeljük virágos körmenettel ezt a nagy titkot.

1. E körmenet először is *hitvallás.*

Minden ünnep, minden egyházi szokás tulajdonképpen a hitnek külső jele. Karácsony a megtestesülés. Húsvét a megváltás, Pünkösd a Szentlélek titkának nagy ünnepe. Éppen így Úrnapja Jézus jelenlétének ünnepe az Oltáriszentségben. Ezt dokumentálja a nyilvános körmenet, mely puszta tényével fennen hirdeti: minden hívő és nem hívő vegye tudomásul, hogy Jézus közöttünk van, közöttünk lakik. Ezért hordják körül a Legszentebbet a városok és falvak utcáin... Az illatos tömjénfüst, — a harsogó szenténekek, a lobogó gyertyák és a lombos, zöldellő oltárok, az imádkozó tömegek mind tanúságot

tesznek róla, hogy az Egyház komolyan veszi Krisztus szavát: „Ez az én testem, ez az én vérem..." És ezt hirdeti: „Keressétek Jézust, Testvérek, mint egykor a seregek. Tekintsetek reá, imádjátok alázattal. Jézus jelenléte űzzön el minden oda nem való gondolatot és viselkedést a körmeneten... Tegyetek úgy, mint a Jeruzsálemből jövő két tanítvány. Jézus velük ment, de ők nem tudták. A kenyértörésben ráismertek s így kiáltottak fel: — „Nemde örvendezett szívünk, amikor az úton beszélt velünk?" (Lk 24,32). Testvérek! Úrnapján ti is e két tanítványhoz lesztek hasonlókká. Jézus van veletek az úton. — Mindenkit meg akar áldani. Mi pedig bátran valljuk meg hitünket e dicső körmeneten.

2. Úrnapja másik célja az *öröm és hála* nyilvános kifejezése a Szentséggel szemben. Amikor Krisztus az utolsó vacsorához ült tanítványaival mindentudó szeme előtt állt az emberiség. Látta a gyengéket, az ingadozókat és nádszál embereket. Látta a szörnyű veszedelmeket, a küzdelmeket és a buktatókat. Látta a súlyos kísértéseket, amelyek az életben úton útfélen elénk merednek s így szólt magához: Szánom a sereget. Nem bocsáthatom el őket e hosszú útra étlenszomjan. Velük akarok maradni a Szentségben és eledelük akarok lenni. — Egyházának ezért adta szent Testének és Vérének titkát. A Szentmiseáldozat kimeríthetetlen forrását!

Mily nagy, megfoghatatlan és csodálatos is e szentség! Mily vigasztaló, hogy az Úr közöttünk, velünk van! Ha az oltár körül gyülekezünk, vagy szentmisén veszünk részt, vegyük észre hogy az Úr maga ajánlja fel magát érettünk.

Amikor a földön járt Jézus, nagy tömeg követte. Nevét fennen dicsőítette. Jeruzsálembe bevonulva, így kiáltott fel: „Benedictus, qui venit in nomine Domini." Áldott ki az Úr nevében jön! Mint király, akit alattvalói rajongnak, vonul végig Jézus.

Mint pásztort, veszik körül övéi. Hála és öröm dalai zengenek neki. Most e körmeneten is öreg és fiatal, gyermek és aggastyán dicséri az Urat. A természet is együtt örül velünk. Az erdő idehozza üde lombját. — A kert felajánlja pompás virágait. — Az ég csillogó ragyogását.

Kedves Testvérek! Most ti is résztvesztek ezen az ünnepen? Oh — igen! Nagyon helyes, hogy az utcát tisztítják. A házakat díszítik, oltárokat emelnek, — virágokat szórnak. Szinte versenyeznek egymással melyik lesz a szebb oltár. — Vigyázzunk, hogy a buzgóságban és összeszedettségben sem legyen hiány! A külső a belső meggyőződés igazi kifejezője legyen! A virágos oltár mellett — legyen ott lelkünk élő temploma is. — A feldíszített házak és utak mellett lelkünk is ragyogjon. Akkor boldog lesz e körmenet. Ámen.

IV. Lelki kenyér

Krisztus testével és vérével, Istenségével és emberségével jelen van az Oltáriszentségben. Honnan tudjuk? Mert így tanultuk, így hallottuk őseinktől? Nem, hanem azért, mert maga Krisztus mondta. Krisztus pedig Isten, az Isten pedig mindent megtehet.

1. Emmanuel azt jelenti: Velünk az Isten! Az utolsó vacsorán Jézus kezébe vette a kenyeret, megáldotta, majd így szólt: „Ez az én testem!" És kezébe vette a kelyhet: „Ez az én vérem!" Azután így szólt: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre" a világ végezetéig! (Lk 22,19).

Amíg a szavak a gondolatok kifejezésére, nem pedig a gondolatok elrejtésére szolgálnak, nem lehet ezt másképp értelmezni: Emmanuel! Velünk az Isten! Nem vagyunk soha egyedül! Jaj annak, aki egyedül van! — Ha elesik, nincs ki felemelje. — Ha szomorú, nincs ki vigasztalja. — Ha beteg, nincs ki ápolja. — Ha örül, nincs kivel örömét megossza; Szentigaz a régi mondás: osztott öröm: kettős öröm, osztott fájdalom fél fájdalom!

Milyen megalázó leereszkedés! A mindennapi, legközönségesebb táplálék, a kenyér színébe rejtőzik. Az Úristen csodálatosan leereszkedett az emberhez. Betlehemben gagyogó gyermek képében jelent meg. Emberré lett. A szolga alakját vette fel. Nem azért jött, hogy neki szolgáljanak, hanem hogy ő szolgáljon és váltságul adja életét sokakért. Az Olajfák hegyén, a Golgotán már nem volt ember, hanem az emberek csúfja, a népek utálata, megtaposott féreg... Értünk!

Most megjelenik köztünk újra és újra. A legközönségesebb, de legnélkülözhetetlenebb táplálék, a kenyér képében.

Testvérek, Aki a száraz kenyér fenséges ízét még nem érezte, nem tudja, mi az éhség! — Hús nélkül nagyszerűen megvagyunk. A sütemény, a kalács sem okvetlen szükséges az életfenntartáshoz. Zöldség, gyümölcs nélkül is eltengődünk. De kenyér nélkül, a mindennapi kenyér nélkül egy napig sem élhetünk! Minden táplálékot megunhatunk, de a kenyeret sohasem unjuk meg!

A mindennapi természetfeletti kenyerünk az Eucharisztia. Vajon a mindennapi terített asztal mellett, a lelki kenyér mellett szabad nekünk éheznünk? Vitamin, erő táplálék Ő, vegyük gyakran magunkhoz, hogy pezsgő élet legyen bennünk. Ámen.

V. Étel és orvosság

Krisztus Isten végtelen szeretetében, amikor felemelte és megváltotta az embereket. jól tudta, hogy nem hagyhatja magára... Az utolsó vacsora szent pillanata óta itt van közöttünk... „Egyétek és vegyétek, ez az én testem..." „Igyatok ebből mindnyájan, mert ez az én vérem..."

1. *Az Eucharisztia étel.*

Azt mondja egy német mondás: „Der Mensch ist was er isst". Az ember azzá lesz, olyanná lesz, mint a tápláléka, mint amit megeszik... Az étel mint szokták mondani, vérré válik benne... Az orvosok pontosan meg tudják mondani, hogy egy embernek mennyi táplálékra, szénhidrátra, fehérjére van szüksége, mennyi a kalória, vitamin-szükséglete. Ha nem kapja meg a szükséges táplálékot, akkor a szervezet meggyengül és minden betegségre hajlamossá válik.

De nemcsak a testnek, hanem a léleknek is szüksége van táplálékra! Neki is kell vitamin, kalória! Vágyódik a jó, az igaz és szép magasztos háromsága felé... Mi a lélek tápláléka? Mi csillapítja éhségét, mi oltja el szomjúságát? „Kincs, hír, gyönyör legyen bár mint özön, a telhetetlen elmerülhet benne és nem fogja tudni. hogy van szívöröm." (Vörösmarty) Olyan fenségesen mondja Szent *Ágoston* „Magadnak teremtettél Uram minket és nyugtalan a szívünk míg benned meg nem nyugszik..." Az Isten ezért önmagát adta nekünk tápláléknak. Ha Istennel táplálkozunk, ha Isten az eledelünk, még kimondani is félelmetes és megrendítő... akkor mi is Istenhez hasonlóvá, istenivé leszünk!... Ha Krisztust vesszük, ha Krisztust eszszük, akkor mi is második Krisztussá válunk... „Aki eszi az én testemet és issza az én véremet, örök élete vagyon és én feltámasztom az utolsó napon" (Jn 6,55). Amint én az Atya által élek, úgy az is, aki engem eszik, én általam fog élni" (Jn 6,58). „Én vagyok az élő kenyér, ki az égből szállottam alá..." Micsoda vigasztaló gondolat! Ha Krisztust veszem... Krisztus leszek!

Krisztus a szeretet!... Ha őt veszem, énbennem is életre kel az Isten és felebaráti szeretet... Krisztus a jóság!... Ha őt veszem én is jobbá leszek. Krisztus a szentség! Ha őt veszem... én is szentebb leszek. Krisztus az élet!... Ha őt veszem, én bennem is gazdagabb lesz az élet... Krisztus az erő!... Ha őt veszem, erősebb leszek az élet keresztjének hordozásában... a betegség, a csalódás, a félreértés, a sikertelenség, a meg nem értettség keresztjeinek csendes, hősies elviselésében.

2. *Az Eucharisztia orvosság.*

Az áteredő bűn okozta szörnyű szakadást a Megváltó megszüntette

Isten és ember között... Istent kiengesztelte... és ismét Atyának szólíthatjuk az Istent... Az elesett emberi természet ismét talpra állt.

Az őskígyó által okozott seb begyógyult... azonban a marás helye, a seb, a heg, a forradás megmaradt... Értelmünk elhomályosodott, akaratunk rosszrahajló lett és a bűnre való hajlandóság állandóan kísért bennünket... Az emberi természet nem nyerte vissza eredeti ártatlanságát. Legjobb akaratunk ellenére is mennyi tökéletlenség, gyarlóság... mennyi bocsánatos bűn kerülget naponta... Hol van az orvosság, mely ezektől a rossz hajlamoktól is megszabadít?

Dőre ember az, aki tudja, hogy beteg és módjában volna és még sem fordul orvoshoz, vagy nem veszi be a szükséges orvosságot... Lelkileg dőre az is, aki csetlik, botlik... és nem fordul az isteni orvoshoz és nem veszi magához az Eucharisztiát, e csodás orvosságot... A szentáldozás nem a jók jutalma... hanem a gyengék támasza és orvossága! — De mikor érezzük e gyógyszer csodás hatását?

Szent X. Pius pápa 1905. december 20-án kiadott atyai rendeletével a tabernakulum addig bezárt és csak kivételeseknek olykor-olykor megnyitott isteni gyógyszertárát mindenkinek hozzáférhetővé tette... Azóta az ingadozó, de jóakaratú emberek naponként jöhetnek és minden külön ellenszolgáltatás nélkül vehetik a szent orvosságot. A recepten, amit maga a Szent Pápa állított ki, két kikötés olvasható:

Az egyik a *kegyelem állapota.* Ahhoz, hogy valaki gyakran járulhasson szentáldozáshoz, szükséges, hogy ment legyen minden *halálos* bűntől, vagyis súlyos dologban szátszándékkal meg ne szegje Isten parancsát. Ha valakinek ilyen bűne van, előzetesen meg kell gyónnia... tehát, akinek csupán gyarlóságból származó tökéletlen fogyatékosságai vannak, ún. bocsánatos bűnei... ha ezeket megbánja, járulhat szentáldozáshoz... Sőt a szentáldozásnak lesz olyan gyógyító hatása, hogy később a szándékos bocsánatos bűntől és az iránta való vétkes hajlandóságtól is megtisztít...

A másik feltétel: a *jószándék.* Minden orvosságnál pontosan előírják a használat módját... ami sokszor lényeges... Az isteni orvosság is csak akkor gyógyít igazán, ha nem megszokásból, ha nem hiúságból, ha nem emberi tekintetből veszem magamhoz gépszerűen, hanem akkor, ha igazán erősebb, szentebb, ha jobb, ha hűségesebb akarok lenni általa... Ha nem rohanásszerűen járulok oda s ha megvan a kellő *előkészület:* Ki is jön hozzám?... A legfőbb orvos és király... Miért jön hozzám? Hogy... ebben vagy abban a bajomban segítsen... Hogyan készülök fogadására? Tisztelettel, szeretettel... A *hálaadás* következik utána... Itt átérezem a fenséges pillanatot, mit jelent együtt lennem a Mesterrel, és egy egész napra belékapaszkodni.

Az Eucharisztia: étel, erő és orvosság. Most nézzünk befelé... Sokszor szemére vetik a gyakori áldozóknak kirívó tökéletlenségeiket... Most legyünk őszinték magunkkal szemben... és kérdezzük: milyen az én szentáldozásom? — gépies... elhamarkodott... megszokott? — Milyen betegségből, milyen tökéletlenségből gyógyított már meg? Esetleg évek óta?... Még most is olyan hirtelen, hiú, izgága, gőgös kibírhatatlan vagyok, mint azelőtt?... Észreveszik-e családtagjaim, testvéreim, rokonaim, szomszédaim, ismerőseim, hogy én azóta jobb vagyok, több vagyok mint eddig... vagy pedig csakis egy helyben topogok...?

Az Eucharisztia étel — nem éhezem többé!

Az Eucharisztia orvosság — nem botladozom többé. Ámen.

JÉZUS SZÍVE ÜNNEPE

(Pünkösd utáni 2. vasárnapot követő péntek)

Olv.: Ef 3,8—19 — Evang.: Jn 19,31—37

I. A szív hatalma

A mai napon Jézus Szívét ünnepeljük. Minden szó szürke e nap jelentőségének méltatására. Miért?

1. *A szív a legbensőbb, a legrejtettebb érzések szimbóluma.*

— Szívem ezt súgja — mondjuk sokszor. A szív azonos a benső gondolatokkal, érzelmekkel. — „Nem érez az, aki érez szóval mondhatót".

Petőfi festi szépen a szív érzelmeit édesanyjáról szólva a *Füstbe ment tervben:* — „S én csüngtem ajkán szótlanul, mint gyümölcs a fán."

Jézus szíve az Üdvözítő legbelsőbb érzéseit, gondolatait jelenti. Milyenek voltak az Ő érzései és indítékai? — Az Evangéliumokból megtudhatjuk. Olvassuk és elmélkedjünk rajta!... De nem elég Benne a pusztán emberit meglátni, s csodálni! — Mélyebbre hatoljunk Benne! „Az én eledelem, hogy Atyám akaratát teljesítsem" (Jn 4,34). — A betegekhez, bűnösökhöz jött Ő és keresni az elveszetteket (Lk 15).

Alázatosság, önzetlenség, odaadás tölti el szent Szívét. Ezekben kell Hozzá hasonlóvá lennünk! Hogyan is érzünk mi? Legbensőnkben? Önmagunk iránt? Családunk tagjai iránt? Felebarátaink iránt? — Ó, Testvérek, mennyire pogányok vagyunk még! Ha röntgenszemmel lehetne érzéseinket látni!... Megborzadnánk! Imádkozzunk hát gyakran és élő hittel: „Szelíd és alázatos szívű Jézus, alakítsd szívünket a Te szíved szerint."

2. *A szív az erő szimbóluma.*

A szív az emberi szervezet motorja, a mindent hajtó, mozgató erő! Ha a szív egészséges, az egész ember egészséges. Ha a szív beteg, az egész ember beteg. Ha a szív megáll, az ember halott...

Krisztus szíve: az erő szíve! Amikor egy beteg asszony ruhája szegélyét érintette, erő ment ki belőle (Lk 8,46). Mindig erő jön ki belőle, ha érintjük. Ezért a kereszténység az erő vallása! Hisz mindent megtehetünk abban, aki minket megerősít — vallja Szent Pál (Fil 4,13). — A Jézus Szíve kultusz tehát erőátvitel, vérátömlesztés Szívéből a mi gyenge szívünkbe. Hogyan? Íme a hiteles felelet: „Aki eszi az én testemet és issza az én vérémet, énbennem marad, és én őbenne" (Jn 6,57). Tanúk erre az apostolok, vértanúk, szüzek és hitvallók.

3. *A szív a szeretet szimboluma.*

A szerető szívet tüzes lángokkal ábrázoljuk. A nagy szeretetre azt mondjuk: forró, lángoló szeretet.

Jézus szerette övéit, mindvégig szerette őket (Jn 13,1). Úgy szerette Isten a világot, hogy Egyszülött Fiát adta. (Jn 3,16). Jézus szeretetének fő bizonyítékai: a megtestesülés, a megváltás és az Eucharisztia. Ezért a Jézus Szíve kultusz kimondhatatlan isteni szeretetének kultusza. Jézus megkérdezte egyszer Pétert: „Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem?" — Péter a háromszori kérdésre háromszor felelte: „Uram, Te mindent tudsz, Te tudod, hogy szeretlek Téged!" — Erre az Üdvözítő így válaszolt: „Legeltesd bárányaimat, legeltesd juhaimat..." (Jn 21,15—17).

Jézus azt is megígérte: — „Ha felmagasztaltatom, mindeneket magamhoz vonzok!" (Jn 12,32).

Testvérek! Vajon van-e bennünk igazi szeretet? Vigyázzunk! Szeretni nem szóval kell! A szeretet jó cselekedetek nélkül holt!...

Ámen.

II. Jézus Szíve tisztelet

Kétszáz évvel ezelőtt egy új világ fakadt az Isten kertjében egy francia apácakolostor falai között.[1] Eleinte csak kevesen vették észre ezt a csodás virágot. Sokan nem is bíztak benne. Sőt voltak olyanok, kik gyomnak nézték és ki akarták tépni. Ma azonban teljes pompájában áll előttünk. Ez a virág a Jézus Szíve ájtatosság.

A különböző ájtatosságok között ma talán a legnépszerűbb, a legelterjedtebb, a Jézus Szíve ájtatosság.

[1] Ama ígéretek közül, amelyeket az Úr Jézus *Alacoque* Szent Margitnak tett kinyilatkoztatásaiban szentséges Szíve tisztelői részére biztosított, — a legvígasztalóbb és legnagyobb az, amely az elsőpénteki nagykilencedre vonatkozik s amelyet éppen ezért Jézus szentséges Szíve „nagyígéreté"-nek nevezünk. „Szívem határtalan könyörületéből megígérem neked — mondta az Úr Alacoque Szent Margitnak —, hogy mindazok, akik kilenc egymásután következő hónap első péntekén megáldoznak: éltük végéig állhatatosan megmaradnak a bűnbánatban, nem fognak kegyelem nélkül, sem szentségek fölvétele nélkül meghalni, mivel isteni Szívem ama végső órában biztos menedékük lesz." (Alacoque Szent Margit levele Saumaise anyához, 1688.)

A „nagyígéret" kiváltságának feltételei:

1. A lényeg az, hogy 9 egymásután következő hó első péntekein megáldozzunk, az Üdvözítő szent Szíve szándékai szerint.

2. A szentáldozásokat bármely hónapban meg lehet kezdeni. Ha azonban csak egyszer is elmulasztjuk a hó első péntekén a szentáldozást, tanácsos a nagykilencedet (a 9 havi áldozást) újból kezdeni.

3. A szentáldozás napja a „nagyígéret" határozott szava szerint a hó első péntek; az áldozást tehát vasárnapra átteni nem lehet.

4. A szentáldozást a szentséges Szív szándéka szerint kell végezni, azaz méltóképpen, a kegyelem állapotában. Külön gyónás nincs előírva, de annak, aki súlyos bűnben van, előbb meg kell gyónnia, éppen azért, mert csak a méltó szentáldozás érvényes. A gyónásnak azonban semmiesetre sem kell éppen az elsőpénteken történnie.

5. Ajánlatos a szentáldozásokat kifejezetten is Jézus szent Szíve tiszteletére s engesztelésül az emberek bűneiért fölajánlani; ez a szándék azonban hallgatagon úgyis benne van a nagykilenced elvégzésének szándékában, s így semmi különös ima vagy fölajánlás nem szükséges. Az említett szándékon kívül egyúttal bármily más megengedett szándékra is fölajánlhatjuk a szentáldozásokat (pl. valamely kegyelem elnyeréséért, a bűnösök megtéréséért, a halottakért stb.).

6. Aki a nagykilencedet egyszer elvégezte, természetesen elvégezheti másodszor, sőt többször is. Bizonyos, hogy ezzel még jobban biztosíthatja a „nagyígéret"-ben kifejezett jutalomnak, a végső állhatatosságnak kegyelmét. A hála is arra int, hogy e nagy kegyelemért az aránylag oly könnyű és kicsi követelményt lehetőleg többször is teljesítsük.

1. Vannak ájtatosságok, melyek inkább a szegényeket vonzzák, mások az ifjakat. Egyesek a nőknek, mások inkább a férfiaknak rokonszenvesek. — Ezekkel is úgy vagyunk, mint a virágokkal. — Vannak ájtatosságok, melyek inkább csak a kolostorok falai közé valók. Vannak a bűnösöknek, vannak a buzgóknak, vannak a szenteknek megfelelő ájtatosságok. De a Jézus Szíve ájtatosság meghódított úgyszólván mindenkit: ifjút és öreget, szegényt és gazdagot, bűnöst és buzgót egyaránt. Jézus Szíve képeit a templomokból elvitték a kunyhókba és a palotákba. Alig van ma katolikus ember, akinek a kezében még ne lett volna a Jézus Szíve kép, aki ezt a képet áhitattal ne nézte volna, aki ehhez reménnyel, bizalommal, megnyugvással ne tekintett volna föl.

2. A Jézus Szíve-ájtatosság a modern kor ájtatossága. Ez szimbólum, ez jelszó korunkban. A Jézus Szíve-ájtatosságának egyik tárgya az Üdvözítő testi szíve, amely a vérkeringésnek középpontja, a fizikai életnek mozgatója. Másik tárgya Üdvözítő szíve szimbólikus értelemben, ti. az ő szeretete. Miért lett oly népszerű ez az ájtatosság éppen korunkban? Miért gyakorol reánk olyan vonzóerőt? Miért lett szimbóluma, jelszava korunkban a hivő világnak?

Az emberiség beteg. Nagyon beteg. Ez a betegség mind rohamosabban terjed. Mind nagyobb és nagyobb mértékben pusztít... Sajnos azonban, a betegség forrását csak kevesen ismerik föl. Ezért oly nehéz a gyógyítás. Az emberiség betegségének forrása a szív! Beteg az emberek szíve! Az egyeseké és a nagy tömegeké. Innét a világ békétlensége, nyugtalansága és bizonytalansága.

A tudomány, a művészet, a technika valóságos csodákat művelt az ember kényelmére. Van élvezet, mulatság, fény, pompa, gyönyör annyi változatban, oly választékban, mint még soha! Még sincs megelégedés, nincs béke, nincs nyugalom a földön az emberek között. Miért? A szív beteg! A szív élete, a szeretetben nyilatkozik meg. A szeretet a szív levegője, táplálója és mindene. A szív egészsége, békéje, boldogsága attól függ, hogy igaz szeretet lakozik-e benne. Mert a szeretet az ember szívében lehet élet vagy halál, áldás vagy átok, aszerint, amint ez a szeretet megtalálja-e igazi útját, célját és tárgyát vagy sem. Az Isten az ember szívébe oltotta a szeretetet. De úgy alkotta ezt a szívet, hogy szeretetét semmi ki ne elégíthesse, csakis maga a végtelen jóság, a leírhatatlan szépség, a kimondhatatlan boldogság, maga az Isten! A szívébe oltott szeretetvágy olyan, mint a vizek vonzódása az óceán, a tenger felé. A patakok, a hegyi források vizei mind a tenger felé, az óceán felé sietnek. — Amelyiknek nem vágják el útját, az tisztán és fürgén folyik a bércek, a bokrok, a völgyek s sziklák között, habjaival megérinti ezt is, azt is, de tova siet, amíg el nem merülhet az óceán mérhetetlen tömegében. Az ilyen

pataknak a vize, amely a tengerbe siet, tiszta marad és átlátszó. Az a víz pedig, amelyik nem talál medret, utat a tenger felé, megáll és eliszaposodik. Beszívja magába a sarat, föloldja az agyagot, amelyet érint. Elveszti üdeségét, átlátszó tisztaságát. Állott víz, posvány lesz belőle. Miért? Mert megállt, mert nem sietett célpontja, a tenger felé.

Ez az emberi szív törvénye is. Szeretni! Ez a mi lelkünk vágya, törekvése, élete és boldogsága. De ennek a szeretetnek messze, messze van a célpontja. A mi szeretetünket teljesen csakis a mindenható Isten elégítheti ki. Utána kell tehát törnie a szívnek, miként a patak vize tör a tenger után hegyen-völgyön, sziklán, s ha kell, a föld rétegein is keresztül.

Addig nemes ez a szeretet az ember szívében, amíg benne lobog ez az Isten után való vágy, hajlam és törekvés. Amint az kiveszett belőle, megáll a teremtményeknél. Mihelyt megáll, olyan lesz, mint az állóvíz, magába szívja a sarat, az agyagot, teljesen eliszaposodik...

Korunkban az emberek szívének szeretete elvesztette ezt az erőt, ezt a vágyat a végtelen Isten után. Megáll mindjárt, amint kipattant a szívből. Megáll a legelső teremtménynél... Elvesztette a szeretet vonzódását az Isten után. Így lett belőle önzés, ami az igazi szeretetnek mérge és halála. Nem tudunk önzetlenül, igazán szeretni! Ez az emberiség betegsége. Nincs igazi szeretet a földön! Ez minden zilálságnak és békétlenségnek a forrása. Mindenütt csak önzést látunk a világon... Amerre a szem ellát...

A szeretetnek igazi útja az Isten felé vezet. Ha letér ez útról, olyan lesz, mint a rohanó gyorsvonat, amely előtt fölszaggatták a síneket. Olyan lesz, mint a hulló meteor, mely őrülten rohan és mindent, ami útjába esik, összezúz. Aki jól tud szeretni, az ma is boldog és boldogságot, békét, megelégedést áraszt maga körül. Akinél a szeretet megtéved, az átokká lesz önmagára és embertársaira nézve egyaránt.

A modern világ is megtévedt szeretetében. Olyanok vagyunk, mint a pályájukból kivert üstökösök. Félő, hogy összezúzunk mindent önmagunkkal együtt... Az atom félelmetes eszköz az ember kezében!

A szívünk szeretni akar kimondhatatlanul. De nem tudja, mit szeressen. Elvesztette útját és irányát... Milyen fonák, hogy Istennek járó szeretettel szeretjük önmagunkat, a húst, a vért, az állatot, a pénzt, a sarat. Meg vagyunk keresztelve, de bálványimádók lettünk.... Keringünk mint az őrült dervisek önmagunk körül...

2. De íme, most látjuk igazán Üdvözítőnk jóságos gondviselését, amely ebben a nagy szívbetegségben sínylődő emberiségnek odanyújtja az orvosló balzsamot. Felénk nyújtja! Megmutatja és odaadja

nekünk saját szívét, hogy ezt nézzük, hogy ezt tanulmányozzuk, hogy ennek a melegénél gyógyítsuk meg a mi beteg szívünket...

Most, amikor az önzés elérte tetőpontját, amikor a szív már teljesen megromlott, amikor már az egész emberiség rémülve látja saját nagy betegségét, de nem ismeri föl annak sem forrását, sem gyógyszerét: most tárja föl az Üdvözítő a világnak szent Szívének misztériumait. Mit is ad nekünk? Szívet és szeretetet! Minden ember vágyának, álmának, ábrándjainak tárgyát nyújtja felénk az Üdvözítő. De milyen szívet és milyen szeretetet! A szív és annak szeretete volt minden bűnünk, bajunk, szerencsétlenségünk forrása. Most Krisztus Urunk a saját szívét és szeretetét nyújtja felénk, hogy gyógyulást, békét és üdvöt találjunk.

Ime, Jézusnak szeretettől lángoló Szíve! Szeret, sőt a szeretettől lángol! Szereti a teremtményeket. Szereti az embereket. Szeretetéhez nem vegyül önzés. Szeret tettekben. Szeret önfeláldozóan. Szeret a megaláztatásban. Szeret a szenvedésben. Szeret a halálban. Szeret minden embert. Szereti az édesanyját, a szeplőtlen Szűzanyát, de szereti halálos ellenségeit is, kik őt keresztre feszítik. Szereti a szűz apostolt, Jánost, de szereti a bűnbánó Magdolnát is. Szereti barátját, Lázárt, de szereti a latort is, akit vele együtt keresztre feszítettek. Szeret mindenkit, de szeretetét egyik sem foglalhatja le magának teljesen, kizárólag. Szeretete az emberek iránt visszaverődése, reflexfénye annak a szeretetnek, amellyel a mennyei Atya iránt viseltetik...

Az emberek igazi szeretet után sóhajtoznak és áhítoznak. Már megundorodtak az önző szeretet posványos vizeitől. Friss, tiszta forrásvíz után áhítoznak. Íme, ez ömlik Jézus legszentebb Szívéből! Tiszta, éltető forrásvíz, átlátszó, mint a kristály, üdítő, szomjat csillapító. „Aki iszik abból a vízből, amelyet én adok inni neki, nem szomjúhozik örökké" — mondja maga az édes Üdvözítő.

Szívjuk hát magunkba ezt a szeretetet, hogy mi is tudjunk ismét szeretni nagyon, lángolóan, önzetlenül, önfeláldozóan. Szeretni úgy, amint Isten óhajtja, akarja, hogy az emberi szív szeressen. Minél erősebb, nemesebb és tisztább lesz szeretetünk Isten iránt, annál erősebb lesz annak visszasugárzása az emberekre is. Annál önzetlenebb, annál önfeláldozóbb, annál áldozatkészebb lesz szeretetünk embertársaink iránt is. Embertársainkat annál jobban tudjuk szeretni, minél inkább származik ez a szeretet az Isten szeretetéből.

A legönfeláldozóbb az a szülői szeretet, amellyel az anya Istenért és Istenben szereti gyermekét. A legszebb az a gyermeki szeretet, amely Istenben és Istenért szereti szülőjét. A legtisztább, a legideálisabb az a jegyesi szeretet, amely az Istenben és Istenért szereti jegyesét. A leghűségesebb az a hitvesi szeretet, amely Istenben leli

forrását. A legönfeláldozóbb az a felebaráti szeretet, amely Isten szeretetéből fakad. Az Isten szeretete megtisztítja szívünk érzelmeit minden salaktól, az önzés és érzékiség rozsdájától. Visszaadja a szeretetnek igazi lángját, tüzét, erejét és hatalmát!

Testvérek szeressetek, de az Istenben szeressetek és az Istenért szeressetek! Akkor egyszerre csak megváltozik a világ! A jégkéreg megolvad ennek a szeretetnek a tüzétől! A bűn meghátrál. Az erény ismét virágzik. A szívekbe, a családokba, a társadalomba visszatér a béke, a nyugalom, a megelégedés...

Nagy Konstantinnak a keresztet, nekünk a szívét mutatta az Üdvözítő: „In hoc signo vinces!" Ebben a jelben győzni fogsz! A pogányvilágot a kereszt térítette meg, a modern világot majd Krisztus Szíve vezeti vissza a hithez, az üdvösséghez.

Ó, Jézusom szent Szíve, eme szent ünnepeden áldásodat kérjük hazánkra és népünkre. Áldj meg minket! Áldj meg bőségesen minket családunkkal együtt. Ámen.

KRISZTUS KIRÁLY ÜNNEPE

Október utolsó vasárnapja

Olv.: Kol 1,12—20. — Evang.: Jn 18,33—37.

I. A hármas királyi korona, a béke királya

A)

A mise Glóriájában sokszor mondjuk: Tu solus sanctus, tu salus Dominus: Egyedül Te vagy a Szent. Te vagy az Úr. Valóban Krisztus a szentek elseje és példaképe.

Tehát Király vagy-e Te? hangzott Pilátus kérdése a mai evangéliumban. Hányszor szegezik neki a kemény kérdést Krisztusnak és Egyházának. — Mi jogon parancsolsz nekünk Krisztus? — Mi jogon kötöd meg lelkiismeretünket? — Mi jogon szólsz bele mindennapi életünkbe? — Mi jogon nevezed magad királynak? — Van-e hadsereged? — Vannak-e fegyvereid, tankjaid, repülőid? Van-e mögötted tömeg, amely osztja elveidet és tűzön-vízen át követ Téged?

1. „Király vagyok"; mondja a mai evangéliumban Krisztus... Vagy nem hiszitek Testvérek? — Olvassátok *Jeremiás* prófétát, aki az eljövendő Messiásról azt mondja, hogy országlani fog mint király és bölcs leszen és igazságot tesz a földön... (Jer 23,5). — Olvassátok Szent János evangéliumát, aki e fenséges szavakkal kezdi evangéliumát: „Kezdetben vala az Ige... és nála nélkül semmi sem lett, ami lett..." (Jn 1,1—3). — Olvassátok Gábor főangyal Szűz Máriához intézett szavait: „Nagy leszen ő és a Magasságbeli fiának fog hivatni... uralkodni fog Jákob házában mindörökké s uralkodásának nem leszen vége... (Lk 1,32—33).

Igen, én Király vagyok!... felelte Krisztus. — Nincsenek tankjaim, sem fegyvereim... — Nincsenek aknavetőim és repülőim... — Fejedelmi koronám: töviskoszorú, — királyi jogarom; nádszál — palástom: megköpdösött bíbor köpeny... Mégis kortársaim, s ellenfeleim azt állították, hogy a római császár ellen áskálódom, hogy felforgató és rendbontó vagyok. Igaz, azt mondtam, hogy a szegényeknek hirdettetik az evangélium... Ez rendbontás? — Igaz, a betegeket meggyógyítottam és a halottakat feltámasztottam... Ez törvénysértés? — Igaz, azt hirdettem: adjátok meg a császárnak, ami a

császáré, Istennek, ami Istené. Ez felforgatás? — Én mondottam az apostol ajkával: Nincsen hatalom, hanem csak Istentől és engedelmeskedjetek törvényes világi elöljárótoknak! — Ez lázítás? Az én országom nem a világi hatalom megdöntésére törekszik, hiszen mindkettő Isten akarata: Mindkettő az ember szolgálója: egyik lelkével, másik testével törődik...

2. Milyen is Krisztus országa? A mai ünnep prefációja megadja reá a választ.

a) *Regnum veritatis et vitae.* Az igazság és élet országa: Sokat hirdette: én vagyok az út, igazság és élet! (Jn 14,6). Az ő országában nincs különbség: kicsi és nagy, szegény és gazdag, tudós, vagy tudatlan, fehér, vagy színesbőrű között. Ő nem a külsőt nézi: amit megpásztáz az eső, kifakít a nap, és megszaggat a vihar. — Előtte a belső: a lélek a fontos! Többre, ezerszer többre becsüli a szegény asszony két fillérét, mint a dúsgazdag hivalkodó aranyát, az egyszerű kis ember nagy lelkét, mint a nagy ember alacsony szellemét. Előtte csak a *veritas:* az igaz lelkület számít és az élet... „Azért jöttem, hogy életük legyen..." mondotta (Jn 10,10). — Ő a jó Pásztor, aki életét adja juhaiért... a béres pedig elfut... (Jn 10,11).

Ti is Testvérek ne csak szóval, hanem buzgó, példás élettel mutassátok meg, hogy ehhez az országhoz tartoztok... Ha Krisztus országához tartozunk: töltekezzünk: igazsággal és élettel!

b) *Regnum sanctitatis et gratiae.* Krisztus országa a szentség és kegyelem országa... Szentegyháznak is nevezzük. Az egyik ismertető jele, hogy tagjai szentek. Szentek? Hát mennyi gyarló van Isten országában? Ezen ne csodálkozzunk! Az Egyháznak megvan az emberi oldala is! A történelem pora belepte... Sokszor emeltek ellene vádat, hogy tagjai megromlottak, főleg a XVI. században, de ne feledjük, hogy ebben a században tündöklő szentek is ragyogtak az Egyház egén. — Ismeritek Szent Terézt, a női szentek egyik legnagyobb alakját, aki betegsége mellett is csodálatos agilitást fejtett ki. Számtalan kolostort alapított és a lelkiélet remekműveit írta meg. — Ismeritek Istenes Szent Jánost a betegápolás nagy apostolát, Loyolai Szent Ignác, Borgia Szent Ferenc heroikus életét. Világító tornyok ők! Ma is ezt hirdetik: legyetek szentek! Ha Krisztus országához tartozunk, nekünk is szentekké kell lennünk! — De felszisszensz reá Testvérem: Nem vagyok én remete, vagy barát! Én nem akarok szent lenni!... Testvér! Már pedig senki sem üdvözül, aki nem szent, szent pedig az, aki a bűnt kerüli és a jót cselekszi. Szent Pál nagyon komolyan és kategorikusan kijelenti: sem a paráznák, sem a bálványimádók, sem a házasságtörők, sem a tolvajok, sem a fösvények, sem a részegesek, sem az átkozódók, sem a rágalmazók nem

fogják bírni az Isten országát (I. Kor 6,10). Ha Krisztus hívei akarunk maradni, töltekezzünk szentséggel és kegyelemmel.

c) *Regnum iustitiae, amoris et pacis.*

Krisztus országa az igazság, szeretet és béke országa. A szeretet országa. — Két alapköve: az Isten és felebaráti szeretet. A szeretet épít — a gyűlölet rombol. A szeretet emel — a gyűlölet lehúz. A szeretet vonz — a gyűlölet taszít. A szeretet melegít, a gyűlölet fagyaszt. A szeretet örök — a gyűlölet mulandó... Arról ismernek meg bennünket, hogy szeretjük egymást.

Krisztus országa a béke országa: — Ő a béke fejedelme. A békét hirdette s maga a béke (Ef 2,17). Boldogok a békességesek, mert Isten fiainak hívatnak (Mt 5,9). Annyiban tartozik valaki Krisztus országához, amennyiben szereti a békét és munkálja azt. — Békesség után vágyódik a lélek, — az egyes ember nyugtalan szívvel... békesség után a társadalom... — Krisztus zászlóján nem a csatabárd, nem a háború rémes hiénája, hanem a béke fehér galambja csillog e felírással: *„Iustitia et pax":* Igazság és béke a jelszava! Igazságos béke és békés igazságosság, ami után „epedez az imádság százezrek ajakán"... — Óh bárcsak a népek és nemzetek átlátnák, hogy egy Atyának édes gyermekei valamennyien és nem árva mostohák, óh bárcsak a béke olajága egyszer már tartós otthonra találna ezen a vérgőzös, tengernyi könnytől áztatott sáros földtekén!... — „Pax Christi in Regno Christi" — Krisztus békéje — Krisztus országában! — Mondjuk most szívből: „Krisztus király öt szent sebedbe helyezzük sebzett életünk. Égi béke nagy királya, szent békességet adj nekünk... Krisztus Király csak egy a vágyunk: Tebenned élni s általad, hogy minden nyelv csak Téged áldjon: az égben, földön és föld alatt!" Ámen.

B)

Az ellenség azzal vádolta Krisztust a római helytartó előtt, hogy hatalomra tör és királyi korona után vágyakozik. Mert a nép követte Őt... Végül is elfogták és bíróság elé állították... — „Tehát király vagy te?" — hangzott feléje a kérdés. — „Te mondod, hogy én király vagyok" — felelte Jézus. De rögtön hozzáteszi: — „Az én országom nem e világból való" — vagyis nem akarok versenyt (Jn 18,36—37). Ekkor gúnyból töviskoronát tettek fejére. Kezébe nádszálat nyomtak jogar gyanánt és bíbor köpenyt a vállára. Szemét bekötötték. Arcul verdesvén, kérdezték: — Találd el, te Krisztus, ki ütött meg téged! — E gyászos jelenet többször megismétlődött.

A történelem folyamán ezt a véres Krisztust számtalanszor detronizálták. Elűzték és helyébe idegen bálványokat ültettek: az észt, a mammont, a technikát, az embert... Mi azonban királyunknak valljuk őt megalázottságában is, ezt a véres, töviskoronás Krisztust. Mert nélküle nincsen békéje lelkünknek.

Aki Istenét elveszíti, elveszíti önmagát. Az ember menekül Istentől, mint Jónás, menekül az erkölcstől, hogy gátlás nélkül éljen. Amikor fenékig hörpintette a földi élvezetek poharát, akkor veszi észre, hogy szegényebb és boldogtalanabb lett, mint azelőtt. Nyugalmát sehol sem találja. Elvesztette Istenét, elvesztette önmagát és lelki méltóságát... Találóan írja le Bismarck ezt az igazságot menyasszonyának Frankfurtból 1851. július 3-án: „Nem értem, hogy az az ember, aki maga fölött elgondolkodik és mégis Istenről semmit sem tud, vagy nem akar tudni, hogyan tudja elviselni az életet az önmegvetésben és életuntságban... Nem tudom, hogy tartottam ki én is régebben. Ha most is meg kellene élnem, amit azelőtt éltem, Isten nélkül... valóban nem tudnám, miért nem vetem el ezt az életet, mint egy bepiszkolt, szennyes inget..." Igen! Isten nélkül nincs értéke az életnek! Szent Ágoston találóan mondja: „Nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem talál Téged, mert Te teremtettél és magadnak teremtettél minket."

Isten nélkül olyan a lélek, mint az óra nyugtalan ingája: egyszer az egyik végletnek hódol, arra esküszik, avval él, majd átcsap a teljesen ellenkező oldalra s azért lelkesedik. Hol az egyik véglet, hol a másik rántja, de a középutat nem tudja eltalálni! — Miért nem? — Mert élete ingáját kiakasztotta arról az egyetlen szilárd pontról, amelyen egyedül függhetne biztos alapon. Melyik ez a szilárd pont? — A világegyetem középpontja: Isten! Világosan áll az Írásban: „Miként a szőlővessző nem tud gyümölcsöt teremni önmagától, ha nem marad a szőlőtőn, úgy ti sem, ha énbennem nem maradtok. Én vagyok a szőlőtő, ti a szőlővesszők. Aki énbennem marad és én őbenne, bő termést hoz, mert nálam nélkül semmit sem tehettek" (Jn 15,4—6).

Isten, Krisztus nélkül nincs békéje a népeknek sem. Mivel nincs béke és rend az egyes emberben, nem lehet béke a nemzetekben sem. Amíg a népek nem testvérnek, hanem ellenségnek nézik egymást, s nem törekszenek a javakat egymás között igazságosan elosztani, amíg a földnek, a materiának óriási vonzóerejét nem sikerül csökkenteni, egy más világ ellensúlyával, amíg az anyagi és szellemi javak között nem sikerül helyreállítani a helyes rendfokozatot, — addig nem lesz béke a földön, hanem csak háborúra készülő fegyverszünet.

Az egész emberi kultúra és emberies élet egy szilárd pilléren nyugszik: az Istenbe vetett hiten. Ezt a pillért botor fejjel sokan faragták,

s gyengítették. Filozófiák s jelszavak évszázadokon keresztül robbantgatták és csodálkoznak, ha az egész a fejükre zuhan. — Azt mondják, hogy az emberek gyűlölik és nem szeretik egymást. De hogyan szeressék egymást, ha Istent nem szeretik?

Krisztus mondta a kísértőnek: „Nemcsak kenyérrel él az ember, hanem Isten igéjével" (Mt 4,4). Kell a kenyér, a nagyobb kenyér, a ruha, a lakás, az igazságos bér, az üdülés, a szociális igazságosság, — de *nemcsak* ezek! Minden eretnekség rugója a *csak*. Ezek azt mondják: Nincs szükség Istenre, vallásra, csak kenyér legyen! Nem hiszik el, hogy a kenyér mellé lélek is kell! — A kenyér lélek nélkül száraz, kemény, nem izlik...

Nincs béke erkölcs nélkül! A nyugodt, békés élethez szükséges: ha valaki valamit ígér — megtartsa, ha valamit mond — igaz legyen, erkölcsi kötelességét — megtegye; a tartozását — kiegyenlítse; ha senki sem látja, akkor is tisztakezű maradjon, és a lemondással járó dolgokban is lelkiismeretes legyen. Ámen.

II. A mindenség királya Pilátus előtt

1. Évekkel ezelőtt Munkácsy-kiállítást rendeztek a budapesti Szépművészeti Múzeumban. A belső teremben a látogatók tömegei templomi csendben, lábujjhegyen jártak. Itt volt Munkácsy hatalmas képe: Krisztus Pilátus előtt. Hatalmas műremek! A komor, sötét színek közül két fehér folt emelkedik ki. Az egyik jobb oldalon, magas trónon ül. A hatalmas római császár képviselője ő. Most zavart az arca. Ez Pilátus. Lent áll a vádlott. Megkötözött kézzel, de emelt fejjel és nyílt tekintettel: Ő Krisztus.

A vád a szenvedélyes taglejtésekből olvasható ki. A názáreti ács fia maga után csődíti a tömeget. Felforgató tevékenységet folytat. A császár uralmát akarja megdönteni. Ő maga aspirál a királyi méltóságra. Pilátus megkérdezi Tőle: — Király vagy te? Ő válaszol: — „Te mondod, hogy én király vagyok" (Jn 18,37).

Íme, beismerte a terhére rótt vádat: méltó a halálra!

Krisztus, miért nem hozol fel enyhítő körülményeket magad mellett? Hiszen a betegek gyógyítója, a szegények szószólója, a szomorúak vigasztalója, a halottak feltámasztója vagy? Hol vannak most ezek? Ha király vagy, hol a fényes kíséreted? Tizenkét írástudatlan halászember a minisztered. Rongyos, éhes tömeg a hadsereged. — Krisztus így felel: — „Az én országom nem e világból való" (Jn 18,36). Milyen hát a Te országod?

2. Soha nem olvastuk az Evangéliumban, hogy Krisztus aranykoronát viselt volna, mint a császárok és királyok szokták. Az aranynyal és földi dicsőséggel hadilábon állt. — A hatalmi törekvések a birtoklás vágya, amelyek miatt háborúkat indítottak, őt nem érdekelték. Ő nem viselt soha koronát. Azaz... egyszer mégis! Töviskoronát! A bíbor pedig saját véréből volt szőve... Krisztus soha nem akart földi hatalmat. Nem akart földi király lenni.

Isten a földi dolgok intézését az emberek szabad belátására bízta. Sem az Ószövetség törvényei, sem Krisztus, sem az Egyház nem törődik vele, hogy milyen egy állam berendezkedése: monarcha, diktatúra, vagy demokrácia, abszolút, vagy alkotmányos kormányzás. Lényeg, hogy Isten trónja a lelkekben sértetlen maradjon!

Az Ószövetségben theokrácia uralkodott. Jahve volt az uralkodó. A bírák, a királyok az ő helytartói voltak. — Ez azonban csak egyszer volt! — Minden kísérlet, akár a középkori nagy állami koncepciók, akár Savonarola Firenzéje, és minden más kísérlet, amely Krisztust földi értelemben vett királynak tekinti, tévedésen alapszik...

Krisztus Király egy törvényt adott a magánéletben és közéletben egyaránt. Ami az egyszerű ember számára bűn, az nem lehet erény a vezetők részére sem! Az Istenszeretetet és felebaráti szeretetet, az ellenségszeretetet nemcsak az egyszerű magánembereknek parancsolta. Sehol sem olvassuk az evangéliumban, hogy a szeretet legfőbb parancsa ne lenne kötelező a nagyok és hatalmasok részére és ezek fel lennének mentve a lelkiismeret szava alól!

Krisztus nem állt a lázadó nép élére, amely királlyá akarta tenni. Az ő forradalma az emberek szívét, a lelkületét akarja megváltoztatni.

Új törvényt adott: a szeretetet (Jn 15,12). Az ég és föld Ura ismeri az emberi együttélés törvényeit. Ha a szeretet törvényét életté tennénk, milyen más volna minden!... Az Egyház Krisztus Király programjának a megvalósítója. A történelem folyamán sok mindent magára vett. Ő volt a középkorban a kultúra és művelődés terjesztője és közéleti irányítója. A modern korban leadta a külső díszt, leadta a nagybirtokot, leadta a közjogi méltóságot. Egyet azonban nem adott ki kezéből: a hit fáklyáját és az Evangélium lámpását. A hit hirdetése az egész világon örök feladata marad minden korban.

Krisztus a mi Királyunk! De nem a zászló, nem a nagy szavak, nem a nagy ünnepély teszi őt királyunkká, hanem a parancsait megvalósító tett!

Testvér! Ha a kísértés megkörnyékez, ha a sátán lelked után nyúl, ha a világ le akar rántani a sárba, akkor mondd: Krisztus, Te vagy az én Királyom! Te vagy az én Uram, én Hozzád tartozom. Hűséges akarok maradni Hozzád mindhalálig.

Élet királya! Krisztus! Szent erő!
A lét tüzének Benned nincs határa.
Emeld föl néped s végy nála lakást,
Lépj birtokodba, szívünk nagy Királya
Ha Te uralkodsz, újra dal fakad,
És újra zengő, fényes lesz a lélek.
Gyermekszemekkel tekint szét az ember,
És újra kincs lesz számára az élet.
Az élet teljessége van Tebenned,
a Szép s a jó csak Belőled sugárzik.
Jöjj birtokodba, létünk fényessége,
Uralkodj bennünk, Krisztus nagy Király. Ámen.

MÁRIA ÜNNEPEK

AVE MARIA: MÁRIA-ÜNNEPKOSZORÚ

Áldjad lelkem Máriát!

1. *Mária koszorú.* Mint egy szép koszorút, csokorba kötötte az Egyház az év folyamán előcsillanó szép Mária-ünnepeket:

Januárban: a Szentcsalád ünnepe;

Februárban: Gyertyaszentelő és Lourdesi Szűz ünnepe;

Márciusban: Gyümölcsoltó ünnepe;

Májusban: egész hónapban Őt dicsérjük a litániával, a hónap végén az Ég Királynője és minden Kegyelem Közvetítője ünnepe;

Júliusban: Sarlós Boldogasszony és Kármelhegyi Boldogasszony ünnepe.

Augusztusban: Nagyboldogasszony, Mária mennybevitele és Mária Szeplőtelen Szíve ünnepe;

Szeptemberben: Kisboldogasszony, — Mária születésének — és a Hétfájdalmú Szűz ünnepe.

Október hónapjában a Szentolvasó Királynéja, Magyarok Nagyasszonya ünnepe és Mária anyaságának az ünnepe.

Decemberben: a Szeplőtelen Fogantatás ünnepe.

Szinte az egész egyházi éven az anyák napjának illata árad. Mária-koszorú! És még tovább: minden hét szombatja égi Anyánknak van szentelve. Különösen pedig az első szombat. Minden szép és nemes megtalálható ezekben az ünnepekben.

2. A régi korokból sok Mária kép ismeretes. Ezeket két csoportba lehet osztani: Az első csoport Szűz Máriát ábrázolja *egyedül,* tizenkét csillag a feje körül: csalfa hold és kísértő kígyó a lába alatt, Ő maga elérhetetlen magasságban. Ha e képet látjuk, tanuljuk megadni a tiszteletet minden asszonynak és leánynak. Isten Anyjának nővérei ők, még akkor is, ha maguk néha megfeledkeznek magukról! Akkor is, ha ruházatukban, viselkedésükben eldobták becsületüket s jó hírnevüket! Az ifjúságnak az *Ave Maria*-tól meg kell tanulnia a helyes, lovagias magatartást a női nemmel szemben. Előítéleteiket a nő er-

kölcsi kisebbrendűségéről le kell győzni. A Mária-képek tehát a lakásokban az erkölcs piedesztáljai.

A Mária-képek második csoportja a *Madonna-képek*. Ezek a Szűzanyát ábrázolják, amint szeretetteljesen isteni Gyermeke fölé hajlik. Ha nézzük e Madonna-képeket, tanuljuk meg a tiszteletet a nagy titkokkal szemben, amelyeket anya és gyermek magában foglal.

Micsoda öröm, ha tudjuk, van az Égben jó Anyánk, hatalmas Pártfogónk, aki mindig kész könyörgésünket Szent Fia elé terjeszteni. Oltalma alá futunk szükségünk idején, mert ő a mi Szószólónk és Közbenjárónk.

Mária kegyelemmel teljessége és szentsége jogot ad néki az uralkodásra. — Isteni Fia mellett ott áll a megváltás nagy művénél. Amint Krisztus, az új Ádám, a mi Királyunk, mert nemcsak Isten Fia, hanem Megváltónk is, — épp úgy Mária nemcsak, mint Istenanya, hanem mint nővérünk, Éva is működik a kegyelmi rendben. Az első Éva az egész emberiségre hozta az eredeti bűnt, a második Éva az egész emberiségnek adta a Megváltót.

Mária uralma a mi javunkra van; Erős anyai keze vigyáz reánk. Tudja, hogy nem lehet mindent megengedni és nem mindig szolgál javunkra, ha mindentől megkímél.

Őt köszönti most az ifjúság liliomos koszorúja. Az élet reggelén és delelőjén járó emberek. Őhozzá fohászkodnak az élet alkonyán, a „nagy útra" készülő emberek, és asszonyok ... Őneki szól a tavasz üdvözlete, a természet szépsége is ...

Bizalommal helyezzük magunkat a Madonna, jó Anyánk oltalma alá. Most pedig sorra vesszük a jelesebb Mária-ünnepeket a naptári év folyamán. Ezekről elmélkedünk a Mária beszédsorozatban, és a Szűz Anya életét vizsgáljuk, amely az ima és munka élete.

a) *Az ima élete.* Ő az egész világ imádkozó szíve! Imádkozva találta az angyal a názáreti magányban. Imádkozva rótta az utakat isteni Fia mellett. Imádkozva ült az apostolok körében, amikor a Szentlélek eljövetelét várták ... Egész élete állandó egyesülés Istennel. „Mária megőrizte eme szavakat szívében" (Lk 2,52).

Az emberiség imádkozik-e? A népek imádkoznak? A dolgozók, a tanulók imádkoznak? Hány család mondja közösen az esti imát, vagy a szentolvasót? Kedves Testvérek! Ne feledkezzünk meg az imádságról. Ne feledjük el az imádságot. Ne feledkezzünk meg a napi Miatyánkról, Üdvözlégyről és a napi tizedről legalább a szentolvasó mondásakor.

Ne megszokásból imádkozzunk! Ne is szükségből, amely térdre kényszerít és imára kulcsolja kezünket, hanem benső igényből! Minden jól végzett, komoly imádság minket és földi életünket szorosabban kapcsolja Isten trónjához! Ne szégyelljük az imát! Higgyétek

el, az ember térdelve nagyobb, mint állva, mert a hatalmas Isten van vele.

b) Mária földi útja a *munka élete.* Ő a gondos, állandóan tevékenykedő Márta is, aki sok mindennel törődik és szorgoskodik. Kedves és szent kötelességét teljesíti reggeltől estig. A munkát megszenteli, mert Istennek felajánlja és szeretettel végzi.

Testvérek! Kérdezzük meg szívünket, vajon ezen az úton jártunk-e? Bizonyos, hogy az újkori ember egész élete a szakadatlan munkára van beállítva. A munka száraz, a legnagyobb haladás ellenére is. Kérdezzük meg hát magunktól: munkánk valóban Istentisztelet? Minden munkámat így végzem:

Mindent Isten nagyobb dicsőségére! Ámen.

GYERTYASZENTELŐ BOLDOGASSZONY[1]

(Február 2)

Olv.: Mal 3,1—4. — Evang.: Lk 2,22—32

I. Krisztus bemutatása

A)

Krisztus egész élete áldozat. Ezt mutatja be az ünnepi evangélium is ama két szent személyében, akik együtt vannak az Üdvözítő bemutatása alkalmával a templomban. *Simeon* a halál hírnöke, *Mária* szívét pedig már kezdi átjárni a tőr.

1. Az ősz *Simeon* megjövendöli az Üdvözítő halálát. — Mindenki fél a haláltól. Miért? Mert az emberi szívben benne ég az eredeti halhatatlanság vágya. Az élet ösztöne erősen benne gyökerezik az emberben. A halállal nem barátkozik meg az általános természeti törvény, sem a szükség, amelynek mindenki alá van vetve. Csak a példa vonz! Krisztus természeténél fogva halhatatlan, de szeretetből emberi, halandó természetet vett fel. Önként vállalta a halált, hogy megváltson (Zsid 2,15).

Van azonban a halálnál is rosszabb valami: a bűn! Nagy baj, ha a testet elhagyja a lélek. De még nagyobb baj, ha a lélek elűzi magából Istent. Ha szánalmas egy mozdulatlan hulla, sokkal szánalmasabb az eszes, lelki hulla: cadavre spirituel, (Bossuet) a lelki halott.

A halál a bűn zsoldja (Róm 6,23). Amikor a bűnt királyunkká választottuk, a halál tirannussá, zsarnokká lett felettünk. — A bűnt mint törvényes uralkodót ismertük el. Önkéntes engedelmességet tanúsítottunk vele szemben, — így a halálnak, mint bitorlónak, kemény igája alatt nyögünk, mert ez kényszer. „Spiritus qui volens deseruit Deum, deserit corpus invitus." (Sz Ágoston, De Trin. 4,16.)

Krisztus, aki soha sem akarta a bűnt, szívesen vette és vállalta a halált és megmutatta, hogy nem is olyan szörnyű az.

Nem félt a haláltól az agg Simeon sem! Csak az fél, aki sohasem találkozott az Üdvözítővel! De én — mondja Simeon — láttam őt, aki legyőzi a bűnt, a halált és békességben távozom a földről.

2. Az igazi öröm, amely megerősíti az ember szívét, amely lelke-

[1] Az új római rendelkezés szerint tulajdonképpen ez az *Úr Jézus* ünnepe. Nálunk azonban még a régi szokás ezt Mária-ünnepnek tekinti.

síti tervei véghezvitelére, amely vigasztalja a balsorsban, nem rajtunk kívül keresendő: bennünk van, a szívünkben! Milyen vakok és szerencsétlenek is vagyunk! Azt, ami anyagtalan, egyszerűen fantomnak tekintjük. Aminek nincs teste, csak illúzió. Ami láthatatlan, csak eszme! Pedig az ember, akinek testében is lelkinek kellett volna lennie, lelkében is testivé vált. — Szent Ágoston megállapítása szerint. (De civit. Dei lib. XIV. cap. 15.) — Így a test kormányoz és a lélek teljesen testivé vált! Ez szomorú visszásság!

Szent Ambrus: „Causam peccati fuge, nemo enim diu fortis est contra seipsum." — A bűnalkalmat kerülni kell. Nehéz vele szemben sokáig kitartani.

2. Krisztus ellenállást vált ki. „Positus est in signum, cui contradicetur" (Lk 2,34). — Ellene mondanak tanításának, csodáinak, legszelídebb szavainak, legártatlanabb cselekedeteinek. — Ellene mondanak a fejedelmek, a főpapok, a polgárok, az idegenek, a barátok, az ellenség... Mire születtél, kicsi gyermek? Micsoda szenvedések várnak rád!

Mária szívét kezdi átjárni a tőr, a szenvedés. Már most átjárja a félelem. — Az ember feladata kettős: cselekedni és elszenvedni. Mária szívét félelem járja át és bizonytalanság. A félelme nem kíváncsi, szenvedése nem türelmetlen. Nem kutatja a jövőt és nem siránkozik a jelen miatt. — A lemondás két aktusára készít elő bennünket: Ajánljuk fel magunkat Istennek. Készüljünk fel arra, amit ő akar és vessük alá magunkat alázattal a Gondviselésnek, amely a lehető legjobbat akarja és teszi velünk, ha mi sokszor nem is értjük, miért.

Ezt üzeni nekünk a Gyertyaszentelő Boldogasszony. Ámen.

B)

A mai ünnep Keleten az Üdvözítő ünnepe, Nyugaton a Szűzanya ünnepe. Újabban Nyugaton is az Úr ünnepei közé számítják.

A görög Egyházban ez a nap az Úr találkozásának ünnepe. Simeon és Anna az Ószövetség hódolatát mutatja be az Újszövetség alapítója: Krisztus előtt. E kettős jelleg végigvonul az ünnepen.

1. *Bemutatás — fiúgyermek.* — A bemutatás egyszerűen történik, minden földi fény és luxus nélkül. Mária viszi a kis Jézust, József pedig a pár gerlicét.

Mi pedig mennyire törekszünk a külső fényre, a fényűzésre! Mindent megteszünk, hogy magunkat, előnyeinket minél jobban kifejezésre juttassuk.

Engedelmesség és alázat. — Nem vonta ki magát a tisztulás törvénye alól, noha kivételt, privilégiumot élvezhetett volna. Került minden feltűnést!

És mi? Ha áldozatot kell hoznunk, ha élvezetről kell lemondanunk, ha csalogató kilátást kell elmulasztanunk, mennyire vonakodunk, milyen nehezen szánjuk rá magunkat. Legtöbbször pedig nemet mondunk.

Az igazi nagylelkűség ritkább a szülőknél, mint a gyermekeknél. Meggondolatlan szülői gyöngédség a legszebb hivatást is tönkreteszi és az Úr szava szószerint teljesül: „Az embernek ellensége saját házanépe" (Mt 10,36). — Vajon igazi szülői szeretet ez? Az ilyen eljárás vajon annak javát szolgálja-e, akit szeret? Nem inkább egyéni érdeket és személyi szempontokat takar-e?

2. *Találkozás.* — Az öreg Simeon az élő hit képviselője. Kezében az Üdvözítő: a zavartalan béke alapja. Benne és Vele: biztonság, remény és béke.

Mi, ha élő hittel áldozunk, nem is kezünkbe, hanem szívünkbe vesszük az Üdvözítőt! Érezzük és átéljük ezt? Az Üdvösséget mindenkinek szolgálnia kell. Kimondhatatlan öröm forrása ez azoknak, akik befogadják, végső romlás azoknak, akik elutasítják.

Krisztus ellentmondást tapasztal nemcsak személyében és tanításában, hanem tanítványaiban, papjaiban, püspökeiben és Egyházában is. Nem talál-e ellentmondásra gondolatainkban, szavainkban és cselekedeteinkben?

De üdvöt nyújt személyében, tanításával, tanítványaival, Egyházával! És ez a fontos!

A zavartalan, maradék nélküli öröm e földön lehetetlen. Ezt kívánni merő illúzió! Ilyen vágyakat feltétlenül fel kell adnunk.

Annának imádságban és önmegtagadásban mutatkozik meg hite és odaadása. — Az áldozat eszméje hitünkben uralkodik ...

Gyertyaszentelő Boldogasszony, könyörögj érettünk, kik hozzád menekszünk. Ámen.

II. Lumen gentium: A népek világossága

A)

Ez az ünnep régi az Egyházban. Már a IV. században megtartották, amikor körmenet vonult a jeruzsálemi templomba. Tárgya: a kis Jézus bemutatása a templomban és találkozása az agg Simeonnal és

Annával. (Hypapante, occursus.) A Gelasianum nevezi először *Purificationak,* Mária tisztulásának.

E napon gyertyaszentelés van (candelaria). Innen az ünnep magyar neve: Gyertyaszentelő Boldogasszony.

Purificatio, a szent Szűz tisztulása. — A régi liturgikus előírás szerint, ha valakinek első fiúgyermeke született, negyven napra rá be kellett mutatnia a templomban és ott áldozatot bemutatni. — Ma van emlékünnepe annak, hogy Mária a kis Jézust így bemutatta.

Karácsonykor ünnepeltük az Édesanyát és az Újszülöttet. Ma pedig a templomban való bemutatását. Édesanya gyermekkel a karján: a bontakozó élet szimbóluma.

Felette fontos, hogy a gyermeket a templomban Istennek bemutassuk! Igaz, Isten mindenütt jelen van, de különösen a megszentelt helyen tiszteljük. Ezért becsüljük meg a templomot!

Megkapó kép: a jeruzsálemi templom árkádjai alatt találkozik a fiatal, meghatott édesanya az ősz, már remegő kezű Simeonnal, aki boldogan veszi karjába a kis Jézust. Így fohászkodik: — „Most bocsásd el, Uram, a Te szolgádat békességben, mert látták szemeim Üdvösségedet, akit Te küldöttél a világ megvilágítására és a népeknek . . .” — „Lumen ad revelationem gentium . . .” (Lk 2,29—32).

Ó, boldog Simeon! Te felismerted a fényt! . . . A világ nagy része mégis még mindig sötétségben botorkál. Pedig fényre van nekünk is szükségünk! Pincében, dohos, nyirkos helyeken nem nyílik ki a virág! — Fényre van szükségünk gondolkodásunkban, hogy az etikai értékeket keressük. — Fényre beszédünkben, hogy helyesen szóljunk . . . — Fényre, világító fényre cselekedeteinkben, hogy az igazság útján járjunk. — Fényre a közéletben, hogy mindig a mások java lebegjen szemünk előtt. — Fényre a válaszutaknál, keresztutaknál, hogy a szenvedélyek és szenvedések éjszakáiban a helyes útra találjunk! . . . Ne keressük, Testvérek, ezt a fényt a bölcseknél, sem Platonál, sem Aristotelesnél, sem Descartesnál, sem Nietschénél, sem Hegelnél, sem Heideggernél, vagy Sartre-nál, mert hamis útra tévedünk.

A fény itt van közöttünk! . . . „Köztetek van, akit ti nem ismertek!” (Jn 1,26). — Ez nekünk is szól!

A kereszténység első századaiban nagyon sokszor és nagyon sokan próbálták ezt a Fényt elfújni. Véka alá rejteni, vagy a katakombákba leszorítani. — De nem aludt ki soha! Mindig pislákolt, hogy 313-ban szabadon lángolva kerüljön elő a föld alól. Sokszor hamis lidércfénynek deklarálták — de ez nem változtatta meg lényegét. Ez a fény: maga Krisztus! Ő az út, amelyen járnunk kell, ha célba akarunk érni. Ő az Igazság, amelyet követnünk kell tűzön-vízen kereszt-

tül, ha az embert fel akarjuk emelni. Ő az élet, amelyet élnünk kell, ha boldogok akarunk lenni!

Lélekben mi is menjünk előre a jeruzsálemi templomban, hogy közelről lássuk a szertartást. Nézzük szeretettel a kis Jézust a boldog anya, Mária ölében. Nézzük meghatottan az ősz, örömtől könnyező aggastyán, Simeon remegő kezében. Azután vegyük mi is karjainkba és szorítsuk forrón szívünkhöz és mondjuk: — Jézusom, mindenem! Ámen.

B)

A mai ünnepet a görög liturgia a találkozás ünnepének nevezi (Hypapante). Mária és József találkozik az öreg Simeonnal és Anna prófétaasszonnyal. E két öreg találkozik hosszú életük csendes reményével: az emberré lett megváltó Gyermekkel. Itt találkozik az Ószövetség az Újszövetséggel, a várakozó vágy a boldog beteljesedéssel. A dal, amelyet Simeon e napon zeng, még egy találkozót jelez: Mária találkozik anyai hivatásának örömével és fájdalmával.

1. *Találkozás az örömmel.* — Amikor a boldog Simeon a Gyermeket kezébe vette, így szólt: — „... mert látták szemeim a Te megváltásodat, amelyet készítettél minden népek színe előtt: világosságul a pogányok megvilágítására és dicsőségére népednek, Izraelnek" (Lk 2,30—32). — E szavak az öröm szavai. Mária és József csodálkoznak rajta (Lk 2,33). Tudták az Írásokból a tényt, de ilyen közelről nem hallottak még Gyermekük világraszóló megváltói küldetéséről.

Micsoda öröm Máriának! Ezt legjobban az édesanyák értik meg, hogy micsoda öröm hallani, hogy gyermekük sokaknak javára, üdvösségére válik.

Vajon mi lesz e gyermekből?... Hány édesanya baljós kérdése összpontosul benne!... Ma is!

Simeon hosszú életében sok szerencsétlenséget látott és élt át. Mint gondolkodó ember, eleszmélődött felette: — A bűn, amely egy ember által jött a világra, kiterjeszkedett mindenkire (Róm 5,12). — A gőg, amely a bábeli tornyot az égig akarta építeni (1 Móz 11,3) és az erkölcstelenség, amely Szodomát a bűn örvényébe sodorta (1 Móz 19), mint valami vadgyökér, mindig új bűnös virágokat hajtott... Hol itt, hol ott...

Valóban az embereket a bűn, mint az inda, mindig újabb kötelékkel fonja át. Belátják a bűnösök a bűn gonoszságát és utálatosságát, nyögnek következményeik súlya alatt, szét is akarják törni rabláncait és mégis — újra és újra vétkeznek... A bűn következtében

azután elkerülhetetlenül és ezer alakban lépdel a szenvedés, a betegség, a lelki nyomor és belső hálátlanság, és végül a keserű halál.

Simeon ezt látja és szenved miatta. Ó, most ebben az órában örömtől repes a szíve, midőn látja az Üdvösséget, a Megváltót, aki kiszakítja az embereket a bűnből és visszavezeti az Atyához.

A fény, amely e Gyermekből kiárad, minden népet (Lk 2,32), minden éjszakát átvilágít. Olyan napot hoz, amelyre nem jön éjszaka.

2. *Találkozás a fájdalommal.* Simeon várt egy kicsit, majd folytatta: „Íme tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben és jelül, amelynek ellenmondanak" (Lk 2,34).

A krisztusi megváltás nem kényszer! Csak meghívás és felhívás! Az ember választás elé kerül: mondhat igent és mondhat nemet is. Az *igen* üdvösséget, a *nem* kárhozatot hoz.

Mária anya, akit szíve minden dobbanása Gyermekével fűz össze. Ezt a mély vonzalmat érinti Simeon. Akárhányszor Gyermekére néz, e szorongó érzés fogja el... A titkos és nyílt ellentmondás, a gátlás és üldözés, nevének szidalmazása és tanításának megvetése...

Az is világossá válik a fiatal édesanya előtt, hogy Gyermekét nem tarthatja meg. Engednie kell!... Az ellenség közé!... A Kálvária hegyére!... Megérti, vagy inkább megérzi, hogy sokan megkeményedett szívvel visszautasítják kegyelmeit. Tanítása süket fülekre talál. Sokak részére hiábavaló minden szenvedése. Fájdalom mindez az anya számára! Tőr döfi át szívét és szenved Fiának sorsa miatt... Testvérek! Szeplőtelen ő, bűn nélküli és mégis szenved!... És mi? — Érezzük-e a fájdalmat az Isten Fia szenvedése miatt? Érezzük-e a fájdalmat a bűn miatt? Érezzük-e a fájdalmat amiatt, hogy mi magunk és családunk szembehelyezkedik Istennel? Sírtunk-e már amiatt, hogy Isten akaratát oly gyakran megsértik? Isteni szívét átdöfik, Isten Fiát káromolják, Isten szentségeit megvetik?

Mária Gyermekének bemutatásánál a fájdalommal és örömmel találkozott. Azután elindult életútján... Fájdalmas út ez a fényes cél felé... Az éjen át a világosság felé... A megpróbáltatáson át az üdvösség felé...

A mi életünk is e kettős vágányon halad. Az öröm és fájdalom útján. Mindenkinek kijut mindkettőből. Egyikből több, másikból kevesebb. De biztos, hogy nem marad el a fájdalom az életünkből, — de az öröm sem!

Fogd meg a kezünket, édes jó Anyánk — és vezess ki minket is a sötétből Fiad üdvösségének fényére. Ámen.

LOURDESI SZŰZ ÜNNEPE

(Február 11)

Olv.: Apoc 11,19; 12, 1,10. — Evang.: Lk 1,26—31

I. Testi és lelki gyógyulás

Ma örömtüzek gyúlnak Lourdes kis városában! Ma a katolikus világ szeme a lourdesi bazilika felé tekint. Ma a betegek ezrei bizalommal zarándokolnak a szent helyre. Ma a katolikus milliók hálatelt lélekkel fohászkodnak a Szűzanyához.

1. Mit ünnepelünk a mai napon? Miért van e templom hivősereggel tele? E napon, 1858. február 11-én egy egyszerű pásztorleányka, Soubirous Bernadette, egy kőbarlangban csodás szépségű nőt pillantott meg, kezében olvasóval és kérte, ismét jöjjön ki hozzá. Február 25-én felszólította, hogy igyon a forrásból és mossa meg arcát. — De nem volt ott forrás, csak sáros víz. Hosszas ellenkezés után ivott belőle és arcát megmosta. Ettől kezdve a forrás a mai napig buzog... — A csodás jelenés 18-szor ismétlődött meg. — Március 25-én Bernadette kíváncsian érdeklődött a csodás nő neve után. A látomás ezt mondta magáról: „Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás."

A Szűzanya volt az, aki 18-szor jelent meg Bernadette-nek!

Hosszú vizsgálat után bebizonyosodott, hogy Bernadette-nek igaza van. S ettől kezdve a Lourdes-i barlangnál híres város fejlődött... Így lett Lourdes, az ég és föld ölelkezése. A természet és természetfeletti találkozása. A csodás gyógyulások színhelye.

2. Miért zarándokolnak az emberek ezrei ma is Lourdes-ba? — Kettős céllal: testi gyógyulást keresve és lelki gyógyulás után epednek.

a) A testi gyógyulás keresése. A betegség a bölcsőtől a sírig ott settenkedik mellettünk. A betegek világszövetségébe mindenki beletartozik. Akarva — nem akarva... Háromféle ember van: aki már volt beteg, aki most beteg és aki majd lesz beteg. Ez olyan örökség, amelyet mindenkinek viselnie kell!... Az emberi természet húzódozik, irtózik, fázik a betegségtől. Orvoshoz, kórházakba, klinikákba megyünk. Szeretnénk meggyógyulni... Ezért a beteg ember bizalommal tekint Lourdes felé. Minden évben nagy hivősereg zarándo-

kol Lourdes-ba. Viszik magukkal betegeiket. Minden évben a Bazilika évkönyvei és a felvett orvosi jegyzőkönyvek csodás gyógyulásokat regisztrálnak. Nem mindegyik az Egyház által kétségtelenül megerősített csoda.

Mi az összefüggés e csodás gyógyulások és a Szeplőtelen Fogantatás között? A betegség, a szenvedés természetünk törvénye. Visszamegy az első bűnre, amely Ádámtól ered. A hibás természetet örököljük tőle. A testi szenvedés mély, fájdalmas seb marad mindig... A Szeplőtelen Fogantatás visszaállítja a teljes győzelmet a sátán és bűn felett. Még inkább vissza tudja állítani a lelki egészséget.

b) *A lélek gyógyulása.* Ha megkérdezzük a lourdesi zarándokokat, felejthetetlen élményről számolnak be. Aki egészségét visszanyeri, hitben is megszilárdul. A hit az ima kegyelme és a természetfeletti élet által növekedik.

Amikor az Oltáriszentséggel minden beteget külön-külön megáldanak, a tömeg könyörög, mintha a Megváltót testi szemével látná és közvetlenül beszélne vele... Itt szinte tapasztalható, hogy nemcsak az létezik, amit látunk és kezünkkel tapintunk. Van másvilág: van csoda! Itt reménység és hit fakad a beteg ember lelkében. Míg lábunk a földön áll, a hit lelkünket Istenhez emeli.

3. Mit üzen most nekünk a lourdes-i Szűzanya?

Két dolgot: Fiaim, leányaim, szeressétek a betegeket! Ti is lesztek betegek! Előbb vagy utóbb. De inkább előbb! A beteggondozás nagy és szent feladat! Az irgalmasság testi cselekedetei közé számít. Krisztus szavai szerint: „Beteg voltam és meglátogattatok engem..." (Mt 25,36) — az örök üdvösség egyik záloga! Sajnos az embert, ha beteg, még barátai is sokszor magára hagyják!

Ezért minden gondos orvos, minden lelkiismeretes ápolónő, minden áldozatos beteggondozó irgalmas szamaritánus, aki a betegben magát Krisztust látja.

De arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy a betegnek nemcsak teste, hanem lelke is van! Ha kórházba jut, előzetesen a lelkét hozzuk rendbe: a szentgyónás, a szentáldozás, vagy ha súlyosabb: a szentkenet szentségével. — Fájdalom, milyen sokan halnak meg szentkenet nélkül! Ezekért a hozzátartozók a felelősek! A nagy és utolsó útra igazi útravalóra van szükség! Erős hitre és táplálékra! És hirdessük: a sír nem végső állomás! Csak átszállóhely! A földi élet fala leomlik és Isten karjába ölel. Az örökélet reménye égjen bennünk!

Kedves Testvérek! — „Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás" — mondta Mária a kis Bernadette-nek. Mint az asztmás gyermek a szép nőre, úgy tekintünk mi, életerős emberek ma a Szeplőtelen Szűzre, aki a teremtés felett ragyog és életünk reménye. Kezünk összekulcsolódik, ajkunk imára nyílik...

Szeplőtelen Szent Szűz, akit hordott méhed,
Az Teremtőd, Urad és Istened néked.
Őt dicsérje, áldja a világon minden,
Mert ő a hatalmas, felséges Úristen. Ámen.

II. Csodálatos Szűz

(Gondolatok)

A hitbeli megtérésekről mondja Szent Ágoston — aki az emberiség egyik legnagyobb gondolkodója volt —, hogy ez nagyobb csoda, mint az egész világnak a kutatása, és dicsőbb csoda — tehetjük hozzá —, mint ami Lourdes-ban végbe megy.

Ilyen csoda volt *Alexis Carrel* megtérése is (†1945). Híres tudós volt, akit 1912-ben Nobel-díjjal tüntettek ki. Kilenc évvel előtte, mint szabadgondolkodó ment Lourdesba, látszólag véletlenül. Akkor ugyanis egy zarándok vonat ment Lyonból Lourdesba. Mivel az egyik kísérő orvos az utolsó pillanatban közbejött akadály miatt nem mehetett, szívességből Carrel ment el helyette. Útközben a tudós figyelmét egy Bailly Mária nevű fiatal leány kötötte le, akinek tbc-és hashártyagyulladása volt. Az orvosok minden reményt feladtak már és Carrel feltétlenül csatlakozott véleményükhöz. „Ha ez meggyógyul, mondta merészen, akkor minden további nélkül katolikus leszek vagy bolond." Így mondta kissé elsietve.

Amikor kíséretében a beteget a lourdes-i fürdőbe vitték, az ápolónők vonakodtak a jéghideg vízbe mártani, mert nyilvánvalóan haldoklót láttak maguk előtt. Bemerítés helyett azért csak néhány csepp lourdes-i vízzel hintették meg és ebben a pillanatban nagy változás történt. A haldokló felállt és egy órán belül egészséges lett és maradt haláláig, ami 34 évvel később következett be.

Carrel, akinek a hirtelen gyógyulás látványa felborította tudományos meggyőződését, az első pillanatban nem tudott szólni és olyan állapotba jutott, hogy heteken át magányosan járta a hegyeket, míg ismét magához tért és hitetlensége egyszer s mindenkorra eltűnt. A gyógyulást követő éjszakán, eddig hitetlen lelke, a következő imában tört ki. „Szelíd Szűz, a megterheltek vigasztalója, akik jámboran imádkoznak hozzád, méltass egy pillantásra. Hiszek neked! Tündöklő csodával törölted el kételkedésemet. Fogadd oltalmadba a szegény bűnöst, aki gondbaráncolt homlokával lidércfények útjain bolyong.

Szellemem gőgjének kemény kérge alatt csírázik már a vágy, hogy hihessen neked fenntartás nélkül és tiszta szívvel!"

Hitvallása miatt Carrelt a lyoni egyetem elbocsátotta.

* * *

18 hónapos fiú. Születése óta bénán, mozdulatlanul fekszik bölcsőjében csontlágyulásban. Utána lázas sorvadás: a gyermek halálravált. Az anya kötényébe takarta és vitte a lourdesi barlanghoz. Ott volt Bernadette is és a községi orvos és vagy 40 ember. Az anya bemártotta és 15 percig benntartotta a csaknem jéghideg vízben. Kivette: kék és merev volt a teste. Úgy vitte haza kötényébe csavarva. Visszatette a bölcsőbe és aludt egész éjjel. Reggel megszoptatta, visszatette a bölcsőbe és átment a szomszéd szobába. Egyszerre gyermeklábak topogását hallja a háta mögött. Kisfia jött ki gyógyultan, aki életében még egy lépést sem tett, mert még ülni sem tudott. (Vigilia, 1958. július, 387. lap.)

* * *

1928. májusában zarándokvonat ment Lourdes-ba. A zarándokok közt volt egy 28 éves leány szánalomra méltó állapotban. Az első világháború végén, amikor 18 éves volt, heves agyhártyagyulladást kapott. Hosszú, tíz évig tartó vértanúság kezdődött. A betegség következtében vesefájdalmai támadtak, amelyek állandóan jelentkeztek. Még ennél is rosszabb volt, hogy lábai megbénultak, térdei összehúzódtak és nem tudta őket kinyújtani. A szegény leány tíz éven át sem menni, sem állni, sem ülni, sem térdelni nem tudott. Összekuporodva feküdt az ágyon. Öt kórházban volt, 12 orvos próbálta ki rajta egymás után a tudományát.

A beteg a zarándokvonattal indult a messze Lourdes-ba. Félig holtan ért oda. A grottánál való imádság, a szent forrásvízben való fürdés semmit sem segített. Így telt el az első, a második, a harmadik és negyedik nap, és ahelyett, hogy javult volna, mindig rosszabbul lett. Az ötödik napra virradóra szinte már kétségbeesett. Folyton azt suttogta: „bár maradtam volna otthon, hogy édesanyámnál haltam volna meg". Ebben a belső meghasonlásában közeledett hozzá a kísértő. Ő azonban összeszedve minden keresztény bátorságát, szembeszállt vele a legszentebb imádsággal, amelyre az ember csak képes: „Uram, legyen meg a Te akaratod, még ha oly fájdalmas is, még ha nem is értem meg!"

Ekkor csendes béke szállt a sokat szenvedett szívébe. Elaludt és amikor reggel a régi fájdalmaira ébredt és a beteghordozók a barlanghoz akarták vinni, elutasította őket, mert ő csak az Isten szent akaratára bízta magát egészen.

Délben a beteget ismét a barlanghoz akarták vinni. Ez volt az utolsó alkalom, mert másnap haza kellett már utazniok. Megadta magát. Nem azért, hogy meggyógyuljon, hanem hogy a beteghordozókat meg ne sértse. De alig érintette az áldott vizet — mi is történt? — kinyúltak a lábai. Végtelen nagy öröm járta át. Felugrott, felállt az, aki már tíz éve nem tudott állni. Gyorsan felöltözködött. Tíz éve nem öltözködött maga. Odaszaladt a barlanghoz, aki tíz éve nem tudott járni. Hálatelt szívvel térdelt, aki 10 éve nem tudott letérdelni, és a boldogságtól nem tudott hova lenni.

Három dolog kell tehát, hogy az Istenanya segítsen. Az első: a nagy szükség, a második: a buzgó ima, a harmadik: Isten akaratára való hagyatkozás.

* * *

Csodás gyógyulások: a hit mankói. Az emberi gyöngeség megsegítői. De a lélek gyógyítása, a bűnök bocsánata sokkal nagyobb, mint a betegség meggyógyítása.

Egy idős pap, aki minden évben ott gyóntat, mondta: — „Én vagyok az igazi csodák tanúja."

1948-ban 2 200 000 zarándok, 15 000 beteg,
1949-ben 4 000 000 zarándok, 20 000 beteg,
1958-ban pedig több millió ember látogatta meg Lourdes-ot mind az öt világrészből.

Lourdes a szó legősibb és legkeresztényibb értelmében zarándokhely, a világ legnagyobb máriás kegyhelye, ahol imádság, bűnbánattartás, lelki újulás, hitbeli erősödés a lényeg.

* * *

„A Lourdes-i Szűzanyának, akin én mindig bensőséges szeretettel csüngtem, szívből akarok hálát adni azért, hogy életben vagyok. Vajon az lenne utazásom célja, hogy betegségemből meggyógyuljak, és ha a gyógyulás nem következne be? — Egyáltalán nem. Bár kérni fogom a jó Istent és a Szűzanyát, hogy egy kicsit segítsenek rajtam. Tudom, hogy megtehetik, de már előre meghajlok az Isten akarata előtt. Amint Isten és szent Anyja akarják, úgy fogadom. Mindezek ellenére boldog vagyok. Ha te tudnád, hogy milyen boldog vagyok, talán még szívesen cserélnél is velem." — Így ír Fred Snite. Amit ír, az igazán katolikus érzületből fakad. Már a távolból így kiált Hozzá: „A kéréseim meghallgatását egyedül rád bízom." — Ez igazi és valódi, szép katolikus eljárás.

* * *

18 jelenés kegyelmében részesült Bernadette, Máriának választott leánya. Mária mégis jelentéktelenséget és szenvedést (asztma, csontszú) juttatott neki. Örök példája lett így Lourdes legnagyobb csodájának, annak, hogy az a sokezer beteg, aki látta helyszínen a csodákat, maga mégsem gyógyult meg. És emiatt nem keseredik el, hanem hazatér és attól kezdve nyugodtan szenved, mert értelmét látja immár gyötrelmeinek.

GYÜMÖLCSOLTÓ BOLDOGASSZONY

(Március 25)

Olv.: Iz 7,10—15. — Evang.: Lk 1,26—38

I. Az első „Ave Maria"

A zarándokok százezrei szívből éneklik: „Gyászbaborult egek, háborgó tengerek csillaga: Mária..."

A magyar nemzet Mária-tisztelete ősrégi. A Máriás zászlók és olvasós kardok közismertek.

Mit ünnepelünk ma? Azt a titkot, amikor a Szűznek az angyal tudtára adja istenanyai méltóságát. Itt hangzott el először a történelemben: „Ava Maria, gratia plena" — Gábor arkangyal ajkáról! (Lk 1,28). Azóta ez az imádság ott ég a szenvedők és imádkozók ajkán. Ott él a zeneművészek remekeiben. Ott él kitörölhetetlenül a katolikus milliók lelkében... Üdvözlégy Mária!

Minden Mária-ünnep alkalom arra, hogy a Mária-kultusz üdítő vizében megfürödjünk, Neki hódoljunk, példáján fölbuzduljunk és kövessük őt. Boldog *Grignon* Lajos azt ajánlja, hogy mindennap mindent Máriával, Máriában, Mária által tegyünk. Meglátjátok, Testvérek, nagy dolgokat érünk így el. A Máriás-lélek — Jézus Szíve szerinti lélek lesz. Aki máriás lelkületre tesz szert, felülemelkedik minden evilági és érzéki gondolat fölé. Az a túlvilág tiszta levegőjét árasztja. Ahová lép, liliomok és virágok nyílnak lába nyomán és a bűn tovafut...

Ő a kegyelmek anyja, a bűnösök menedéke, a szomorúak vigasztalója, a keresztények segítsége. Mikor volt Reád, Anyánk, annyira szükségünk, mint ezekben a nehéz időkben. Énekeljük bűnbánó szívvel: „Gyászbaborult egek, háborgó tengerek csillaga, Mária..."

Kedves Testvérem! Él még édesanyád? — Köszönd meg a jó Istennek és légy megelégedett. — Már elvesztetted? Keresd fel sírját gyakran és imádkozzál érte!...

De a jó katolikus nem feledkezik meg mennyei Édesanyjáról sem... Ő megtanít elsősorban: hinni. — Ahol Mária-kultusz van, ott virágzik a katolikus hit. — Megtanít imádkozni. Mária egyedül volt és

imádkozott, amikor az angyal belépett és azon túl is sokszor „szívébe véste" a Fiával történt csodás dolgokat és „el-elgondolkozott rajtuk" (Lk 2,51). — Megtanít tűrni és szenvedni. „Álla a keserves Anya keresztfánál siránkozva", de nem roskadt össze! És most is tudta mondani, amit 33 évvel előbb az angyalnak: „Ecce ancilla Domini..." (Lk 1,38). Íme, itt vagyok!

Testvérek! Mi mit teszünk, ha vállunkra nehezedik a kereszt?... Megnyugszunk, megrettenünk vagy zúgolódunk?

Mária átvezet minket e világ veszélyein. Megőrzi tisztaságunkat. Főleg a betegeket és szűkölködőket segíti. A kb. 1600 Mária-kegyhelyen látható votív-tárgyak ezrei fényesen igazolják az ismert imát: „Még sohasem lehetett hallani, hogy valaki közbenjárását kérte és nem nyert meghallgatást."

Mária a haldoklókat visszavezeti szent Fiához!

Három nagy Mária-tisztelő: Liguori Szent Alfonz († 1787), Hofbauer Szent Kelemen († 1820) és IX. Pius († 1878) az Angelusra szóló harangszó közben halt meg. — A híres komponista, *Max Reger* († 1916) halála előtt nyerte vissza hitét. Amikor Amsterdamban halála előtt meggyónt, így szólt: „Megmentettél. Most boldog vagyok és nyugodt. Tegnap azt mondtam: ha még élek, a Miatyánkot fogom megzenésíteni. Most megváltoztatom elhatározásomat, inkább a *„Salve Reginá"*-t, aki megmentett engem. Mert noha hitemet soha meg nem vallottam, mégis időről időre elmondtam egy-egy *Ave Maria*-t."

És mi? Testvérek, hogyan élünk? Időben határozzunk! Ámen.

II. Hic Verbum caro factum est

Ez az ünnep a keleti egyházban keletkezett karácsony ünnepe nyomán.

Ha ugyanis Krisztus születése valóban dec. 25-én történt, akkor fogantatásának napja március 25. (Conceptio Domini v. Annuntiatio).

1. Az Ige emberrélevése minden öröm forrása. Ez Mária anyaságának végső oka. Áldott nap, amelyen az Atya egyszülött Fia emberi természetünket felvette és Mária Istenanyává lett!

Naponta háromszor emlékezünk meg Gábor arkangyal küldetéséről és mondjuk az Úrangyalában: „Az Úr angyala köszönté a Boldogságos Szűz Máriát és ez méhébe fogadá Szentlélektől Szent Fiát." És mondjuk alázatosan tovább is: „Íme az Úrnak szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint" (Lk 1,38).

Gondolunk mi erre a mély, titokzatos igazságra, amikor az Angelust imádkozzuk? „Angelus Domini nunciavit Mariae..." E napon lépett Mária a világtörténelem színterére.

2. Mi tette Máriát méltóvá az istenanyai méltóságra? A názáreti csodálatos óra, amikor Gábor arkangyal megjelent Máriánál, egybekapcsolta az emberiséget Istennel, hiszen Mária istenszülő lett, de egybekapcsolta a szűzesség és az anyaság koronáját is. Nemcsak az hallatlan, hogy Mária a Szentlélektől fogant, hanem az is, hogy szűz volt és maradt Jézus születése előtt, születése alatt és születése után is.

Különösen Mária három főerénye tűnik szemünkbe: lelki tisztasága, alázatossága és mélységes hite. Mi is hozzunk áldozatot ezekért! Érdemes, hogy megszerezzük, azért bátran harcoljunk értük! E három erény belsőleg szorosan összefügg. Ha nem lett volna alázatos, tisztaságáért nem küzdött volna úgy. Ha nem tiszta, az istenanyai méltóságot elhárította volna magától. Ha viszont nem lett volna olyan tiszta, kevéssé lett volna alázatos. Ha nem lett volna mélységes hite, nem vállalkozott volna arra az áldozatra, amelyet az alázatosság és tisztaság megkövetelt...

3. A mi életünkben is e három erény szorosan összefügg. A gőg, az anyagi javak élvezete és az érzékiség, amely a test élvezetében találja meg büntetését, egyaránt elhomályosítja értelmünket... „Boldogok a tisztaszívűek, mert meglátják Istent" (Mt 5,8). A tisztátalan szellemet az alázat űzi el.

Testvérek! Égjen szívünkben a hit gyertyája, virágozzék lelkünkben a tisztaság lilioma és akkor az alázatosság gyümölccsé érik lelkünkben. Ámen.

SZŰZ MÁRIA KIRÁLYNŐ

(Május 31)

Olv.: Jéz. Sir 24,5—7; 9—11. — Evang.: Lk 1,26—33

I. Regina coeli

1953. szeptember 8-án a Szűzanya szeplőtelen fogantatását kimondó hittétel százéves évfordulójára a Szentatya a századik esztendőt Mária-évnek nyilvánította. Szerte a világon óriási hitbeli fellendülés következett be... Nem volt olyan ország a széles világon, ahol nem tartottak volna Mária-kongresszust. A kegyhelyek mindenfelé a buzgó zarándokok ezreinek és százezreinek lelkes énekétől visszhangzottak. A Mária-év a kegyelem éve volt! Azután bezárultak a római szent Péter bazilika szent kapui. Vége lett a Mária-évnek... de nem lett vége a máriás szellemnek, a Mária-tiszteletnek.

Mielőtt a Szentatya bezárta volna a szentévet, felbecsülhetetlen drága kinccsel ajándékozta meg a keresztény világot. 1954. október 11-én kelt *Ad coeli Reginam* kezdetű enciklikájával május 31-re Szűz Mária királynői ünnepet rendelt el. Így a Mária-ünnepek, mint drága gyöngyszemek fogják össze az egyházi évet — fogantatástól — mennybemenetelig.

Miért nevezzük Máriát királynőnek?

Mária királynő, mert Isten anyja. „Nagy lészen Ő és a Magasságbeli Fiának fog hívatni és neki adja az Úristen Dávidnak, az ő atyjának királyi székét és országolni fog Jákob házában mindörökké és királyságának nem leszen vége" (Lk 1,32—33). Mivel Mária az Úristen anyja, logikusan következik, hogy ő királynő, aki életet adott egy gyermeknek, aki fogantatása pillanatában, mint ember is, mindenek ura és királya, mivel az *unio hypostatica* révén az emberi természet egyesül a Verbummal, a második isteni Személlyel. Ezért jogosan mondja Damaszkuszi szent János: „Valóban az egész teremtés Úrnője lett abban a pillanatban, amikor a Teremtő anyjává lett." Gábriel arkangyal volt az ő első heroldja...

De Mária királyné ama fontos szerepénél fogva is, amit Isten akaratából a mi örök üdvösségünk megszerzésében játszott. Krisztus

a mi királyunk nemcsak született jogon, hanem szerzett jogon is, a megváltás útján. Nem ezüsttel és arannyal váltott meg bennünket, hanem drága vére árán (1 Pét 1,18—19). A megváltás művében Mária a legteljesebb mértékben együttműködött Fiával. Amint Éva társult Ádámhoz, a bűn princípiumához, Mária, a második Éva, az emberi nem megváltásában a legteljesebb mértékben egyesült szent Fiával. Ment volt minden személyes és áteredő bűntől. A Golgotán felajánlotta az örök Atyának szeretetét és anyai jogait, mint új Éva Ádám utódaiért... Amint Krisztus új Ádám, király, nemcsak, mert Isten Fia, hanem mert Megváltó, ugyanúgy analógia révén mondhatjuk Máriát királynőnek, nemcsak azért, mert Isten anyja, hanem, mint új Éva, csatlakozott az új Ádámhoz.

Mária minden teremtményt felülmúl és Fia után következik. Nemcsak dicsőségében osztozik, hanem a kegyelem közvetítésében is. Ha az Ige embersége révén gyakorol csodákat és árasztja a kegyelmeket, ha a szentségeket, a szenteket, mint eszközöket, felhasználja az emberek üdvözítésére, miért ne használná fel Máriát a kegyelem szétosztásában? XIII. Leó Mária hatalmát „quasi immensa"-nak, mintegy végtelennek mondotta (ASS, 28,130), X. Pius szerint pedig Mária e hatalmát anyai jogán gyakorolja (ASS, 36,455).

Mit mond erről a hivő múlt? — A szentatyák: Efrem, Nazianzi Szent Gergely, Szent Jeromos mind egyaránt hirdetik: Mária királynő! Ez utóbbit jelzi, hogy Mária a szír nyelvben úrnőt (domina) jelent.

Ezt hirdeti a liturgia. Ezt hirdeti az egyházi művészet és ikonográfia, amely Máriát, mint királynőt ábrázolja, királyi palásttal és koronával a fején.

Kedves Testvérek! Tekintsünk fel mi is Máriára. Örüljünk, hogy ilyen királynőnk van. Királyi hatalommal rendelkezik, de anyai szeretettől ég! Forduljunk hozzá bizalommal. Kérjünk tőle segítséget a szerencsétlenségben. Fényt a sötétségben. Erőt az erőtlenségben. Különösen ezen a napon tisztítsuk meg lelkünket a bűntől és legyünk Mária élő templomaivá. Vegyük olvasóját a kezünkbe... Ó, ha egy család, egy plébánia, egy ország, az egész keresztény világ kezébe venné a szent olvasót, micsoda félelmetes erőt és bátorságot adna ez nekünk. Micsoda kegyelemáradat futna végig rajtunk. Velünk a Szűzanya. Amíg belékapaszkodunk, el nem esünk, el nem veszünk. Tiszteljük gyermeki szeretettel Mária királynő nevét, amely édesebb a nektárnál és értékesebb a drágagyöngynél.

Salve Regina!... Üdvözlégy királynőnk! Neked ma hűséget és szent engedelmességet fogadunk. Érted élünk, érted halunk! Ámen.

II. Mennyországnak királynéja

A hívek már évszázadok óta tisztelik Máriát, mint az ég Királynőjét. Mégis külön liturgikus ünnepet XII. Pius csak 1954. október 11-én rendelt el (Encycl. Ad coeli Reginam). A Szeplőtelen Fogantatás 100 éves fordulóján az volt a pápa szándéka, hogy a Mária-ünnepeket megkoronázza és a Mária-évet méltóképp bezárja. Elrendelte a pápa, hogy e napon minden évben meg kell újítani az emberiség felajánlását Mária Szeplőtelen Szívének.

Máriában valóban minden királyi. Már *származása* szerint is királyi, hiszen ősei jogart és koronát hordtak Izraelben. Ő pedig Dávid királyi nemzetségének legszebb sarja.

Mária *lelke* szerint is királyi, mert minden gondolata és érzelme hiba és szeplő nélkül való. Az isteni bölcsesség és mindenhatóság örök műhelyéből mint minden bűntől mentes mestermű került ki. — A nap világító koronázási palástja; holdsarlón áll, mint királyi trónon; fején korona, amelyen drágakövek helyett csillagok ragyognak. Máriában tehát minden királyi. Királyné vér szerint, királyné lelke szerint. E két királyi cím azonban nem elégséges ahhoz, hogy Mária az egész világnak királynéja legyen.

1. *A Király anyja.* — Ha Krisztus király, amint az angyal mondja („Az Úristen neki adja atyjának, Dávidnak trónját, uralkodni fog" — Lk 1,32), akkor az ő anyja: királynő, mivel annak adott emberi testet, aki fogantatásának első pillanatától kezdve az emberi és isteni természetnek az unio hypostatica révén, mint ember is királya, és a mindenség ura. „Ő a láthatatlan Isten képmása, minden teremtmény elsőszülöttje. Benne teremtett mindent a mennyben és a földön: a láthatókat és a láthatatlanokat, trónusokat, uralmakat, fejedelemségeket és hatalmasságokat. Mindent általa és érte teremtett. Ő előbb van mindennél, s minden benne áll fönn" (Kol 1,15—17). — „Minden alája van vetve" (1 Kor 15,27). — Ezen szavakkal hirdeti ki a Szentírás Krisztus Királyságát, aki nemcsak mint Isten, hanem mint ember is a „királyok Királya, uralkodók Ura" (Jel 19,16).

Krisztus mint Isten jogosult elsősorban a királyi hatalomra, de megilleti e hatalom őt mint embert is. Ő a teremtés mintaképe, minden emberi teremtményt felülmúl. Közvetítő az Atyánál s az egész emberiséget saját vérén váltotta meg. De Mária volt az, aki Krisztusnak az emberi természetet előkészítette s így, mint embernek a királyságot bizonyos mértékig biztosította. Megilleti Máriát tehát mindaz a tisztelet, amely az anyakirálynénak kijár. Mint az Örök Király édesanyja, maga is a szó igaz értelmében Királynő.

2. *Az Isten anyja.* Mária királysága részesedés isteni Fiának királyságában. Krisztus mint Isten és ember, teljes, sajátos és abszolút értelemben király. Mária mint *Isten anyja,* szintén részesül e királyságban, jóllehet korlátolt és analóg értelemben.

Krisztust mint Urat megilleti a királyság természeténél fogva. Máriát csak kegyelem folytán. Nem minden vonalon gyakorolja királyi hatalmát: Mária nem büntet és nem ítélkezik. Az ő hatalmi köre az irgalmasság! A Mindenható az ő egyszülött Fiával együtt átadja neki Fiának országát is és ezért Mária mint Isten anyja, egyszersmind a világnak királynéja és úrnője is.

3. *A Megváltó anyja.* Mária a világnak nemcsak azért királynője, mert Isten anyja, hanem azért is, mert a *Megváltónak* anyja. Ebben rejlik királyságának harmadik alapja. Az emberi nem megváltásában ugyanis Mária is részt vett azáltal, hogy a keresztfa alatt állva Fiának szenvedéseit és a saját szenvedéseit felajánlotta Istennek a világ bűneinek engeszteléséül. „Oly sokat tett — tanítja XV. Benedek pápa — midőn Fiát feláldozta, hogy az isteni igazságosságot megengesztelje, hogy joggal mondhatjuk, Krisztussal együtt megváltotta az emberi nemet." Ha már most Mária a saját módján részt vett Krisztus megváltói áldozatában, úgy érvényes róla is bizonyos értelemben az, amit a Megváltóról mondanak, hogy Isten őt, mivel „megalázta magát és engedelmes lett mindhalálig, mégpedig a keresztha lálig... felmagasztalta és minden mást fölülmúló nevet adott neki" (Fil 2,8—9).

Mária mint Isten anyja és mint a Megváltó anyja a világ Királynője. De Krisztus királysága és az ő királysága közt igen nagy a különbség. Krisztus, mivel Isten, korlátlan uralkodó, míg Mária mint teremtmény csak alárendelt királyné lehet. Ez a szükségszerű és magától értetődő korlátozás semmi módon sem akadályozza Mária királyságának valóságát. Nincs egy kis folt sem ezen a földön, sem a világmindenség milliárd csillagai és napjai között, nincs a szellemi világnak olyan zuga, ahol Krisztusnak való alárendelésben Mária ne lenne királynő is. A keresztény népek mint alattvalói, őt évszázadok óta királynőjükként tisztelik. — Előtte mélyen meghajlik még az angyalok kara is: Üdvözlégy Királyné! Tisztelettel tekintenek rá az ég szentjei is: „Üdvözlégy Pátriárkák Királynéja, Próféták Királynéja, Apostolok Királynéja, Üdvözlégy!" — Hozzád sóhajtunk, ó Királyné, Évának számkivetett fiai, hozzád sóhajtunk sírva és zokogva s siralom völgyéből. Mária, királynénk, szeretünk téged, követünk téged. Ámen.

MÁRIA MINDEN KEGYELEM KÖZVETÍTŐJE

(Május 8)

Olv.: Iz 55,1—3,5. — Evang.: Jn 19,25—27

I. A kegyelem anyja

XV. Benedek pápa 1921. november 9-én bíborosok, püspökök kérésére új Mária-ünnepet engedélyezett május hónap utolsó napjára: Beatae Mariae Virginis omnium gratiarum mediatricis. Vagy Mária minden kegyelem közvetítője.

Az ünnep új, de a keresztény tanítás régi. Alexandriai Szent Cirill 431-ben az efezusi zsinaton Nestorius tévtanaival szemben gyönyörű beszédet tartott a Szűzanyáról, amelyben az emberek minden egyes csoportját felsorolja, akik Mária közvetítésével kapják a kegyelmet (Hom. contra Nest.). „Üdvözlégy, Istenanya, az egész földkerekség drága kincse és kifogyhatatlan fénye! Te a szűzesség koronája — és az igaz hit ostora. Te anya és szűz! Te általad imádjuk és dicsőítjük a Szentháromságot. Te általad tiszteljük a szent keresztet az egész világon. Te általad örvendenek az angyalok és arkangyalok. Te általad űzzük ki a gonosz lelkeket. Te általad kerül a kísértő ördög a pokolba. Te általad lett az elbukott ember ismét az Ég örököse. Te általad jutott el a bálványozó emberiség az igazság ismeretére. Te általad létesülnek a föld kerekségén a templomok, Te általad járulnak az emberek a keresztség szentségéhez, Te általad térnek a népek a bűnbánatra. Te általad világosította meg Isten Fia azokat, akik a sötétségben és a halál árnyékában ülnek, Te általad jövendöltek a próféták. Te általad hirdették az apostolok az üdvösséget a népeknek."

Nyugaton pedig Szent Ágoston így kiáltott fel: „Ó Szent Istenanya, te vagy a bűnösök oltalma. Te általad reméljük bűneink bocsánatát." De mindnyájan bűnösök vagyunk, a bűnök megbocsátása kegyelem műve, tehát . . . Petrus Chrysologus (444) a 143. Homiliában: Gratia plena-nak nevezi Máriát; Szent Bernát beszédében „De Aquaeductu" Máriát csatornának nevezi, amelyen a kegyelem felénk áramlik. Szienai Szent Bernardin (Hom 61) szerint a Szentlé-

lek Mária kezei által osztja ki a kegyelmet: akinek akarja, amikor akarja, ahogyan akarja, amennyit akar... (Hom 10). A kegyelem három folyama: az Istentől Krisztushoz, Krisztustól Máriához, s tőle mihozzánk. Szent Alfonz a Salve Regina elemzésénél állítja, hogy minden kegyelmet Mária kezei által, vagyis közvetítésével kapunk. Ne feledjük azonban, hogy ezek a kijelentések a szentek túláradó buzgóságának kifejezői... Nem dogmatikai meghatározások. Nem úgy kell érteni e tanítást, hogy semmi kegyelmet nem kapnak azok, akik nem folyamodnak Máriához! A gyermekek sokat kapnak az anyától anélkül, hogy kérnének, sőt anélkül, hogy azt akarnák, vagy tudnának róla (pl. magát az életet is így kapják!). Nem úgy kell érteni, hogy mintegy fizikailag összpontosulnak a kegyelmek Mária kezében, vagyis úgy osztogatja a kegyelmet, annak és akkor, és akinek, amikor és amennyit akar, mint az anya szeldeli a kenyeret gyerekeinek... Erkölcsilag kell ezt érteni! Vagyis Mária *kezei* közbenjárásának hatalmát jelentik. Omnipotentia supplex. Könyörgő mindenhatósága van.

Amikor és amennyi kegyelmet kíván adni az Üdvözítő valakinek — akkor és annyit akar Mária is!

Nem úgy kell tehát érteni, mintha Mária közbenjárása abszolút szükséges lenne az isteni kegyelemhez, mintha az Üdvözítő önmagától semmi kegyelmet sem adna! Hanem úgy, hogy az Üdvözítő által felállított kegyelmi rendben Krisztus érdemében és közvetítő hatalmában senki sem részesül Mária együttműködő kérése nélkül. Minden kegyelem mint az Istenanyától közvetített és együtt kiimádkozott kegyelem jön az Istentől. Csak Isten adhat kegyelmet! Mária viszont minden ilyen kegyelemnek közvetítője.

2. Mi ennek a kivételezett helyzetnek az oka. Több is van. Az egyik Krisztus szenvedésében való részvétel. „Íme a te anyád" (Jn 19,26), mondotta a kereszten. Az Anya törhetetlen élet- és szenvedésközösségben van szent Fiával. Az is igaz, hogy Mária is egyedül Krisztus halálával lett megváltva. Ő is teremtmény! De Máriának Fia szenvedésében való részvétele útján hivatása, hogy az emberiség részére Fiánál *közvetítő* és *közbenjáró* legyen. Ő a nyak, mely a fejet, Krisztust, — a testtel, a hivő néppel összeköti...

Mária a kegyelem anyja. Mennyei Édesanyánk!

Mi teszi kedvessé, vonzóvá a földi édesanyát? A szeretet és szenvedés. A kisgyermek, ha elesik, elpityeredik, az édesanya felveszi és rögtön eláll a sírás. Ha megüti kezét, lábát, az édesanya megsimogatja, megcsókolja és többé nem fáj.

A házasságot a latin érdekesen „matrimonium"-nak, anyai intézménynek nevezi. A gyermek születése előtt, születése alatt és után az édesanya gondja, baja... hosszú éveken át.

Az édesanya szíve mindent megbocsát. Ha már az örök hazába költözött is, utolsó szava, utolsó kérése, utolsó figyelmeztetése a sírig ott cseng a gyermek szívében...

Az édesanya imája a mi bizodalmunk! Az édesanya szíve olyan nyugtalan, ha nem láthatja gyermekét. Milyen lehet akkor a minden anyák, minden atyák és gyermekek Anyjának Szíve? Van-e bájosabb kép, mint a Madonna a kisded Jézussal karján? Tizian, Dolci, Raffaello, Murillo Madonnái felülmúlhatatlan szépségben ragyognak. Van-e fájdalmasabb látvány, mint anya fiának holttetemével? (Pietà.) Mennyi öröm sugárzik a Madonnából! És mennyi vigasz árad a Pietàból...

Meneküljünk égi Anyánkhoz nehéz óráinkban! Különösen kísértések idején, amikor a vér, a szenvedély aknákat rak lábunk alá, amikor az ördög alattomos támadást indít ellenünk: Mária a legjobb menedék, oltalom és pajzs lelkünk számára. Mária mindig segít, minden szükségben, minden időben! „Mediatrix omnium gratiarum." — Minden kegyelem közvetítője. Könyörögj érettünk. Ámen.

II. A „könyörgő mindenhatóság"

Nem hittétel ugyan, de jól megalapozott tana a katolikus Egyháznak, hogy Isten és Krisztus akarata szerint minden kegyelem közvetítése Mária közbenjáró közreműködése útján történik. Azt a tényt tehát, hogy Mária a kegyelmek közvetítője, úgy kell érteni, hogy Istentől minden kegyelme, amelyet a Megváltó kereszthalála által szerzett számunkra, Mária kezén át jön hozzánk. Miként az egyiptomi fáraó felszólította Józsefet, hogy a hét bő esztendőben összegyűjtött gabonát a hét szűk esztendőben ossza ki az éhezőknek, úgy osztja ki Mária is isteni Fiának érdemeit és kegyelmi kincseit. Tehát amikor mi kegyelmet nyerünk, azt a háromszemélyű egy Isten adja, Krisztus érdemli ki, Szűz Mária közvetíti számunkra. Ezért Mária a kegyelmek közvetítője.

Mária mindent kieszközölhet, mert hiszen alig gondolható el, hogy az Üdvözítő visszautasítaná édesanyját, amikor kegyet kér tőle számunkra.

Mária kérésére cselekedte az Üdvözítő első csodáját is a kánai mennyegzőn. Pedig ott csak egy esetről volt szó. De mennyivel hamarabb talál meghallgatásra az Úr anyjának közbenjárása, ha gyermekei egyikéről van szó, aki valóban testi vagy lelki szükségben van. Végül amikor a Szentírás hangsúlyozza, hogy az Isten figyel az

igazak imájára, akkor mindenekelőtt a legigazabbnak az imáját hallgatja meg, aki valaha a földön élt, és amikor az Üdvözítő mondja: „Bármit kértek bizalommal imádságtokban, megkapjátok" (Mt 21,22), akkor ez a mondás mindenekelőtt az ő szent Anyjáról érvényes.

Ezek után megértjük, hogy Mária nekünk katolikusoknak „a közbenjáró mindenhatóság", a térdeplő hatalom. Mária az Úristennek bűnnélküli és kegyelemmel teljes anyja és ennélfogva közbenjárásának átütő ereje van.

Azonban tudjuk azt is, hogy *csak Isten mindenható;* Mária nem mindenható ilyen értelemben. Ő hatalmas, mint már hangsúlyoztuk, a könyörgésben.

Az ismert középkori Mária-tisztelő, Nagy *Szent Albert* azt mondja róla: „Mária Jézus Krisztus kincstárnoka. Mindenkinek segítségére siet a szükségben, aki őt keresi." — „Az irgalmasság királynéja az a név, amely a boldogságos Szüzet a legmagasabb méltóság szerint teljes joggal megilleti." Végül nagyon helyesen jegyzi meg a Szent, hogy ahhoz, hogy a Fiú az Atyánál és Mária a Fiánál eredményesen lépjen közbe értünk, jó és szükséges, hogy közülünk senki ne sértse a Fiút vagy Anyját."

Nagy Szent Albert éppen ezen utolsó figyelmeztetésére kell nagyon ügyelnünk. Aki óvja magát a bűnöktől és ezáltal a Fiúhoz ragaszkodik, annak Mária minden csomót megold élete folyamán.

„Omnipotentia supplex!" — Könyörgő mindenhatóság! „Mediatrix omnium gratiarum" minden kegyelem közvetítője!

Testvérek, ha imádkozunk, legyünk tudatában mindig Mária nagyságának és dicsőségének!

Szűzanyánk, világosítsd meg lelkünk sötét éjszakáját, hogy Krisztus útján mindig egyenesen járhassunk. Ámen.

SARLÓS BOLDOGASSZONY

(Július 2.)

Olv.: Énén. 2,8—14. — Evang.: Lk 1,39—47.

I. Magnificat

Azért nevezi így a magyar nép a Szűzanyát, mert ünnepe az aratás elejére esik. Régen ugyanis nem kaszával, hanem sarlóval arattak. Az első Sarlós Boldogasszony napján Erzsébet rokonánál tett látogatása alkalmával Máriának szárnyaló háladal csendült az ajkán. Ez az ünnep azért a hálaadó Szűzanya szép emlékét őrzi. A *Magnificat* csodás éneke szerzésének szent emléknapja ez. Egy kedves rokoni látogatás emléknapja. „Akit Te, szent Szűz, Erzsébetet látogatván méhedben hordoztál." Hány neves költő, kiváló festő, és jeles szónok örökítette meg e szép eseményt!

Mi is történt tulajdonképpen? — Amikor Szűz Mária Gábor arkangyal révén tudomást szerzett róla, hogy a Szentlélek csodás kegyelme révén az ő áldott méhe lesz az Isten megtestesülésének eszköze, csodálatos öröm töltötte el lelkét. Örök igazság, hogy az ember a nagy örömöt és nagy fájdalmat nem tudja egyedül elviselni. Bonum est diffusivum sui. A jóság nem öncél: szétszórja, szétárasztja magát. Szűz Mária is felkeresi rokonát, Erzsébetet és annak férjét, Zakariást, a születendő Keresztelő János szüleit, egy Ain-Karim nevű vidéki városkában, Jeruzsálemtől 7 km-re (Lk 1,39).

Ha öröm van az ember szívében, gyorsabb a járása. Nem ismer fáradtságot. Máriát is hajtotta az öröm. Meg akarta osztani szívének túlcsorduló boldogságát. A nagy távolság nem tartott vissza. A megtestesülés égi boldogságát kívánta velük közölni. De a rokoni szeretet is hajtotta. Erzsébet nagynénje idős már és hatodik hónapjában van. Segítőre szorul. A fiatal Mária siet segítségére.

Amikor belép a kis hajlékba, örökszép hálaének csendül fel ajkán: a *Magnificat* (Lk 1,46—55).

„Magasztalja Istent az én lelkem,
Mert a mennyből nagy áldás ért engem!
Üdvözítő szent Uramat áldom,
Szívem édes örömét feltárom.

Reám nézett, kicsiny szolgálóra,
Azért nyitom ajkam énekszóra.
Nemzedékek sora engem hirdet,
Hogy énvelem a Hatalmas mit tett.

Ő a Szentség, mégis hozzánk fordul,
Istenfélőt megóvja a rossztul,
Hatalmával nagy dolgot hoz létre.
Elveti a gőgös embert félre.

Letaszít ő nagyokat a trónról,
Kicsinyeket felemel a porból.
Éhezőket minden jóval eltölt,
Gazdagokat üres kézzel elküld.

Megígérte Ábrahámnak régen,
Békét köt majd földön és az égen,
Felkarolja híveinek nyáját,
Teljesíti régóhajtott vágyát."

(Utry Jolán fordítása.)[1]

[1] Mária hálaéneke a Békés-Dallos-féle Szentírás-fordítás szerint így hangzik:

„Magasztalja lelkem az Urat,
És ujjongjon szívem üdvözítő Istenemben.
Hiszen tekintetre méltatta alázatos szolgáló leányát:
Lám, ezentúl boldognak hirdet minden nemzedék.
Mily nagy dolgot művelt velem
Ő, a Hatalmas és a Szent!
Irgalma az istenfélőkre száll
Nemzedékről nemzedékre.
Nagyszerű dolgokat művel karja erejével:
Szétszórja a szívük szándékában gőgösködőket.
Uralkodókat taszít le trónjukról,
De fölemeli az alázatosakat.
Éhezőket tölt be minden jóval,
De üres kézzel bocsátja el a gazdagokat.
Fölkarolja szolgáját, Izraelt,
S amint megígérte atyáinknak,
Nem feledi irgalmasságát
Ábrahám és utódai iránt mindörökre" (Lk 1,47—55).

Hála? Lehet erről ma egyáltalán beszélni? Köszönet és hála? Régi latin mondás szerint: „Dixisti aliquem ingratum, dixisti omne malum." — Ha valakit hálátlannak mondhatunk, minden rosszat elmondottunk róla. Már Izaiásnál (Iz 1,2—3) panaszkodik Isten: „Fiakat neveltem és felmagasztaltam, ők pedig megvetettek engem. Az ökör megismeri gazdáját és a szamár ura jászolát, de Izrael nem ismer engem és az én népem nem ért." Maga Krisztus Urunk is panaszolja, hogy a 10 meggyógyított bélpoklos közül csak egy ment vissza megköszönni és az is idegen, nem zsidó volt. (Lk 17,17—18).

Turgenyev, a híres orosz író egyik novellájában beszéli el, hogy a mennyországban találkozót tartottak azok az angyalok, akik az erényeket képviselik a földön. Mindnyájan könnyen felismerték egymást. Hiszen a földön gyakran találkoztak. A jótékonyság és hála angyalai azonban nem ismertek egymásra. Be kellett mutatkozniuk, mivel a földön nem találkoztak egymással... Mennyi igazság van ebben a megállapításban! Néha szóbeszédképpen ugyan mondják, ha egymás egészsége iránt érdeklődnek: — Hogy van? — Hála Istennek, megvagyok! — De nem is gondolnak arra, mit is mondanak... Hála Istennek? — Hála a szülőknek? — Hála a jótevőknek? — Hála az egyházi és világi elöljáróknak? Hiszen még az udvariasság elemi szabályait sem tartjuk meg! Hogyan viselkedünk villamoson, autóbuszon, vonaton, nemcsak csúcsforgalomban?! Kétségbeejtő! Egymást törik, zúzzák, taposssák az emberek, majd hogy le nem lökik... Mintha nem is emberek volnának!...

Mária háladalából kicsendül a bátorság is, amikor azt mondja: „Mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék" (Lk 1,48). — Alázatosság és bátorság összetartozik. A bátorság alázatosság nélkül: vakmerőség. Az alázatosság bátorság, önbizalom nélkül: gyengeség! (V. ö. 1 Sám 2,1—11: Anna énekét.)

A Szűzanyában a bizakodó bátorság is szóhoz jut. Isten választott eszköze ő a Megváltás szent művében!

És bennünk, Testvérek, él-e a hála és ott ég-e bensőnkben szent hitünk megvallásának bátorsága is? — Ámen.

II. Mária háladala

A régi görögök mondása: „Az a legjobb asszony, akiről a legkevesebbet beszélnek." Ezt így lehetne kiegészíteni: „Az a legjobb asszony, aki magáról nem beszél semmit."

A Szűzanya jellemzője a hallgatás, a szerény visszavonulás. A Szentírás szerint kevés szóval töri meg néha a hallgatást. Hallgatása azonban nem a kisebbrendűség vagy emberfélelemből ered, nem is a szellem vagy az érintkezési képesség hiányából fakad:

A *Magnificat* az egyetlen hosszabb, reánk maradt megnyilatkozása, amellyel szerénységének és egyben lelki gazdagságának olyan grandiózus emléket állított. A Magnificat első mondata Erzsébet rokonának üdvözlésére adott visszhangja. Amikor Mária rokonát, Erzsébetet felkereste, és hangos szóval felkiáltott: „Áldottabb vagy te minden asszonynál és áldott a te méhednek gyümölcse! Hogyan lehet az, hogy Uram anyja jön hozzám? Amint fölhangzott fülemben köszöntésed szava, örömtől repesett a magzat méhemben. Boldog vagy, mert hitted, hogy beteljesedik mindaz, amit az Úr mondott neked." (Lk. 1, 42—45.)

Mária ez alkalommal nem tagadja és nem taszítja el magától a dicséretet. Amit Erzsébet mond, igaz. Ezt az igazságot Mária minden alázatossága mellett sem hallgathatta el, vagy tagadhatta. Mivel Gábriel angyal szavára teljesen szabadon *igent* mondott, most sem mondhatott ellen a Szentléleknek, aki Erzsébetből szólott.

Mária azonban a tiszteletet tovább adja, és gyönyörű háladalba kezd. Hitből fakadó és egész létet átható örömdal csendül ajkán: Magasztalja az én lelkem az Urat... A kegyelem teljessége szinte kitör Máriából.

Mit tanulunk belőle? A hit Isten-közelség. A hit az Istennel való legbensőbb, legfőbb közösség... A hit végtelenül több, mint hideg szakismeret tömkelege, illetőleg annak tudomásul vétele. — A hit a lélek öröme, ujjongása, aki Istent nem mint szükségességet tekinti, akitől fut a szabadság-igénybe, hanem Atyát lát benne, s örömét, boldogságát leli benne.

Mi is ilyen élő hittel imádkozzuk a Magnificatot, amely Ain Karim helységben (Jeruzsálemtől nyugatra 7 kmére, Názárettől pedig néhány napi járásra) a világ összes nyelvén — mint magam láttam az ősszel — magyarul is márványtáblába van vésve.

Legyen: *Magnificat* a mi rózsafüzérünk, *Magnificat* a mi kegyképeink és Mária-templomaink, *Magnificat* a mi Mária-kongresszusunk..." Ámen.

KÁRMELHEGYI BOLDOGASSZONY

(Július 16.)

Olv.: Jéz Sir 24,23—31. — Evang.: Lk 11,27—28.

I. A skapulárés Szűzanya

Ha valaki idegen országba készül, a helyi útlevél megszerzésén kívül vízumra is szüksége van, amelyet a kérdéses idegen ország követsége ad ki. Ez utóbbi megszerzése sokszor igen körülményes. Minden ország tüzetesen kikutatja és kivizsgálja azt az egyént, aki országába akar belépni. Nevezetesen ki az, milyen a felfogása, mi a célja az utazással, kihez megy stb.

A földi életből mi is új, idegen világ felé tartunk! Akarva, nem akarva. Az új világba, a más világba való belépés szintén nem egyszerű feladat. Mert a vallás nemcsak poézis, mint a zene, művészet stb., hanem életszabály, amely a másik világ felé mutat. A földi élet csak előszoba. Vándorolunk hazafelé: az örök haza felé. Itt is tüzetes vizsgálat alá kerül a lélek. Itt is kell vízum! A mennyei vízum megszerzésénél a Kármelhegyi Boldogasszony lesz segítségünkre.

A Kármelhegy 45 km hosszú hegység a Szentföldön. Ennek a Földközi tengerbe nyúló legmagasabb pontján emelkedik a karmeliták anyakolostora. Ott áll a Kármelhegyi Boldogasszony tiszteletére épült templom. A jámbor hagyomány szerint e helyen *Stock Szent Simon*nak, az itt élő karmelitának megjelent 1251-ben a Boldogságos Szűz. Egyben ún. skapulárét, vállruhát adott át neki. Kérte, hogy ennek viselését másoknál is terjessze. Egyben megígérte, hogy mindazok, akik e szent ruhát viselik és állapotbeli tisztaságukat megtartják, továbbá bizonyos imákat végeznek, nem kárhoznak el. Ha pedig a tisztítótűzbe kerülnének, haláluk után következő szombaton a Szűzanya kiszabadítja őket és a mennyországba juttatja. — Az Egyház e jámbor hagyományt hivatalosan sem meg nem erősítette, sem nem cáfolta.[1] X. Pius pápa 1911-ben megengedte, hogy a vállruha helyett Mária érmet is lehet viselni.

[1] Vö. Lexikon für Theologie und Kirche 1964. IX. 1617. Ezzel függött össze később a *„szombati kiváltság"* (Sabbatina). Számos pápa a 16. századtól kezdve megengedte, hogy az említett látomást és ígéretet, mint jámbor hitet hirdessék.

A régi papi breviárium július 16-ára, ez ünnepre szóló hatodik leckéje elmondja, hogy a Szűzanya a kármelita rendet sok kiváltsággal halmozta el. A skapuláré társulat tagjait, akik állapotbeli tisztaságukat megőrzik, az előírt imát elvégzik, a Szűzanya a tisztítótűzben megvigasztalja s a jámbor hit szerint hathatós közbenjárásával hamarosan kiszabadítja és a mennyországba juttatja.

XIII. Leo 1892. május 16-án a Portiuncula-búcsú kiváltságát adta a Kármelhegyi Szűzanya ünnepének. Ez azt jelenti, hogy július 16-án teljes búcsút nyerhetnek mindazok, akik meggyónnak, megáldoznak, valamely karmelita templomot vagy nyilvános kápolnát meglátogatnak s a Szentatya szándékára 6 Miatyánkot, 6 Üdvözlégyet és 6 Dicsőséget imádkoznak. E búcsú, amely toties-quoties jellegű, a halottakért is felajánlható.

Mi tehát a *skapuláré?* — A skapuláré: védőpajzs? Vagy talizmán? Amikor a lelkek már belecsikorognak a szenvedésbe, Máriánál, a könyörgő mindenhatóságnál keresnek oltalmat. A Szent Szűz különös oltalmába ajánlják életüket. Mária — a kegyhelyeken körüljár, jót cselekedvén (ApCsel 10,38). Lourdes, Loretto, Mariazell, Máriapócs, Máriaremete, Máriabesnyő, Máriagyűd, Mátraverebély stb. drágagyöngyök. Átszövik a földet, az áldott magyar földet is...

A skapuláré kettős jelentőséggel bír.

1. A skapuláré a valahová-tartozás jele. Az első skapulárék kicsiben és színben valamely szerzetesi ruha utánzata. A hovatartozás külső jele. A skapuláré tehát a világi és szerzetesrend közötti kapcsolat, kötelék külső megvallása. A szerzetesek hármas fogadalommal

---

A „*Sabbatina*" állítólag XXII. János pápának 1322. márc. 3-án kiadott „Sacratissimo uti culmine" bullája, amelyben a pápa — egy Mária-látomásban kapott megbízatás szerint — számos búcsút megerősített, amelyeket Krisztus Mária közbenjárására a kármelitáknak és a hozzájuk csatlakozó testvérületnek adott: így az üdvösség biztosítását és a halált követő legközelebbi szombaton (olvasható: subito vagy sabbato) a tisztítótűzből való szabadulást.

VII. Kelemen pápa óta (1528) e „szombati kiváltságot' több pápa megerősítette általános formában, mint a kármelita rendnek adott búcsút, különösen pedig az „indulgentiae maximae Sabbatinae"-t, legutóbb pedig XII. Pius pápa (1950.). — A skapuláré valódiságával szemben nem lekicsinylendő meggondolások állnak fenn, amelyeket már a 17. században a bollandista D. Papebroch S. J. (1696) is felhozott... A skapuláré-vízió történetisége azonban nem lényeges a skapuláré tiszteletre vonatkozólag, mivel ez a ruha szimbolum-jellegére és az Egyház szentelmény-tanára támaszkodik. A skapuláré-ruha ui. alkalmas jel, hogy a Szűzanyának való átadást és az ő oltalmát szimbolizálja.

az evangéliumi tanácsok követésére tesznek ígéretet: a szegénység, a tisztaság és az engedelmesség vállalására.

2. A skapuláré a tisztelet jele. A karmelita rend teljesen Máriának van szentelve. Eme rendhez való tartozás külső jele: Mária különös tiszteletének is bizonyítéka. Aki a skapulárét viseli, megvallja, hogy sok kegyelmet nyert általa.

Miképp kapcsolódik össze a lelki kegyelem és külső jel? — Az ember testből és lélekből áll. A belső külsőleg kíván megnyilvánulni. A külső tett belső érzület nélkül semmi. A belső viszont elsikkad, ha külsőleg nem nyilvánul meg. Tisztán emberi síkon is így van. A királyok és államfők lovagrendeket és kitüntéseket osztogatnak, amit mellen viselnek. Magában véve az érem nem érték, de mint méltóság és megbecsülés jele, sokat ér. Ez természetes. Miért különös tehát, ha a külső jelvényeket megbecsüljük, amelyek sajátos ájtattosságra és reményre figyelmeztetnek? Mária figyelemmel van emberi szokásainkra és alkalmazkodik azokhoz.

Az Egyház bizonyos szokásokat vezetett be, amelyek általában szentelmények. Ide tartozik a skapuláré is. A skapuláré Mária ruhája. Nem talizmán, amely titkos erőt rejt magában, amely semmi mással nem pótolható, hanem tiszteletünk kifejezése, amely erejét csakis az Istenanya kegyének köszönheti. A skapuláré értékét az Egyház áldásából meríti, de abból is, hogy milyen szeretet, gyermeki bizalom és buzgó ima fűződik hozzá.

Hogyan viseljük a skapulárét?

A skapuláré hatóerejét az Egyház könyörgésének és Mária jóságának és hatalmának köszöni. — Miért szükséges, hogy az Egyház előírásait a skapuláré formájára és a kötelező imákra nézve megtartsuk? Azért, hogy eme gyakorlat szellemét, lelkét megértsük és Mária igazi tisztelete és tevékeny szeretete által kitűnjünk. Ez a mi benső magatartásunk lényegesebb és hatásosabb, mint maga a skapuláré.

A Mária-tisztelet meglehet skapuláré nélkül is. A skapuláré azonban igazi Mária-tisztelet nélkül jelentéktelen. A skapuláré és a kapcsolatos ígéretek azt igazolják, hogy milyen áldásos az Istenanya tisztelete, semmi mást.

A skapuláré üzenete: — Mária gyermeke nem veszhet el! Legyen meg bennünk a helyes magatartás, amely a belső ájtatosságot külső eszköz diszkrét alkalmazásával össze tudja kapcsolni. Mi is ezt akarjuk! Kármelhegyi Boldogasszony, könyörögj érettünk. Ámen.

II. Bűnbánóknak menedéke

Az ember a halál pillanatában a menny és pokol között, az örök boldogság és az örök kárhozat között lebeg. Nemcsak a mennyország, hanem a pokol is hittétel!

A mennyország bizonyosság. Az, aki „út, igazság és élet", mondotta: „Én vagyok a feltámadás és az élet: aki bennem hisz, mégha meg is halt, élni fog. Mindaz, aki belém vetett hittel él, nem hal meg sohasem" (Jn 11,25—26). — A halállal tehát nincs mindennek vége, mert a halál után az élet tovább tart. „Az igazak — így mondja az Úr — az örök életre jutnak" (Mt 25,46). — „Atyám házában sok lakóhely van. Elmegyek, hogy helyet készítsek nektek" (Jn 14,2). Ott pedig — Szt. Ágoston szavai szerint — élni és látni, szeretni és dicsérni fogunk, és mindez vég nélkül lesz. A választottak boldogságáról, az üdvözültek sorsáról a Titkos Jelenések könyvében is ez áll: „Letöröl szemükről minden könnyet. Halál nem lesz többé, sem gyász, sem jajgatás, sem fájdalom. Ami eddig volt, elmúlt" (21,4). — „Szem nem látta, fül nem hallotta, emberi szív föl nem fogta, amit Isten azoknak készített, akik szeretik őt." (1 Kor 2,9). — A mennybeli örök boldogság tehát tény.

Testvérek, amilyen biztos a mennyország, éppen olyan biztos a pokol léte is. Krisztus világosan beszél erről is, nem is egyszer, hanem többször is. „Ha szemed megbotránkoztat, vájd ki és vesd el magadtól. Inkább egy tagod vesszen oda, semhogy egész tested pokolra kerüljön" (Mt 5,29). Az utolsó ítéleten az Örök Bíró azokhoz, akik balján állnak majd, így szól: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, amely az ördögnek és angyalainak készült" (Mt 25,41). — A pokol tehát éppen úgy, mint a mennyország, hittétel. Nem lehet róla nem beszélni, sem elhallgatni, mint azt korábban gyakran megkísérelték és ma is gyakran megtörténik.

A mennyország és a pokol között lebeg a halál pillanatában minden ember. Ha a megszentelő kegyelem állapotában van, akkor az örök életre megy, ha nincs, akkor lelke örökre elveszett. Mivel azonban a jóban való állhatatosság kegyelme végre is Istennek kegyelmi adománya, nincs egyetlen élő ember sem, aki életében bizonyos lehetne, hogy a mennyországba jut. Így értjük meg az Egyházat, aki a gyászmisében az elhúnyt lélek szájába a következő szavakat adja: „Akkor szegény én mit tegyek, oltalmamra kiket vegyek, — hol a szentek is rettegnek."

Ebben a döntő órában Mária a mi oltalmunk! Már a korai középkorban is erősen hitték, hogy *egyetlen buzgó Mária-tisztelő sem veszhet el örökre.* Az isteni tudományban jártasak is hasonlóképpen nyi-

latkoznak, nemcsak Liguori Szent Alfonz, hanem Szent Anzelm és Bellarmin Szent Róbert is. Ez utóbbi azt mondja: „Nem látszik lehetségesnek, hogy az elvesszen, akit Krisztus anyjának ajánlott ezekkel a szavakkal: „Íme a te fiad", ha csak be nem zárja szívét és fülét azzal szemben, amit Krisztus mondott neki: „Íme a te anyád!"

Az egyházi írók eme tanúbizonyságai fontos megerősítést találnak abban, amit Krisztus földi helytartója hirdet. XV. Benedek pápa írja: „Állandó és hosszú tapasztalaton alapuló hite a népnek, hogy mindnyájan, akik Mária oltalma alatt állnak, nem vesznek el örökre." XII. Pius pedig azt tanította: „A Boldogságos Szíz tisztelete a szent férfiak véleménye szerint a kiválasztottság jele."

Végül azt kell mondanunk, hogy a buzgó Mária-tisztelőnek nemcsak bizonyossága van arra nézve, hogy a pokol tüzét elkerüli, hanen megalapozott kilátása is. A halál órájában, amikor az ember a menny és a pokol között, az örök boldogság és az örök kárhozat között lebeg, Mária az ő oldalán áll és átsegíti őt az örök igéret országába. Berchmans Szt. János jelmondata: „Szeretem Máriát és szolgálok neki, aztán biztos vagyok az örök boldogságról." Ámen.

NAGYBOLDOGASSZONY

(Augusztus 15.)

Olv.: Jud 13,22—25; — Evang.: Lk 1,41—50.

I. A végső diadal

Ma, Nagyboldogasszony napján ünnepeljük azt a tényt, hogy a Szent Szűz teste, amely az Üdvözítőt a világnak adta, visszatért Istenhez a mennybe. Szűz Mária elszenderülése után a szenthagyomány szerint lelke rövid ideig tartó elválás után ismét egyesült testével. A temetése után harmadnapra Isten csodás intézkedése folytán lelke ismét egyesült testével és dicsőségesen felvétetett a mennybe. Ezt a tényt, mint katolikus hitigazságot (dogmát) XII. Pius pápa ünnepélyesen kinyilvánította 1950-ben.

A vatikáni múzeum gyönyörű képei közöttis kiemelkedik Raffaello csodás alkotása: Mária mennybemenetele. Szinte látja az ember, hogy a Szűz Anya virágokkal telehintett sírjából kiszáll és repül az ég felé. Az apostolok sóvárogva tekintenek utána.

— Boldog nap: az Édesanya szent Fiával találkozik. Örökre! Elválaszthatatlanul.

Mire tanít minket Nagyboldogaszony napja?

1. *Egyházszeretetre.* Ezen a napon nagyon sokan keresik fel a Mária-kegyhelyeket és szinte érezni az erőt, ami a templomokból árad: Az erősek még erősebbek lesznek. A lanyhák, az alvók felébrednek... A Mária-tiszteletnek, a buzgó templomlátogatásnak, a búcsújárásnak eredménye, hogy forróbban ragaszkodunk Szent Fiához és Fia továbbélő Misztikus Testéhez, az Anyaszentegyházhoz, amely elkísér a bölcsőtől a sírig és minden nehezebb életszakaszban és minden nehéz órában ott van mellettünk szentségeivel (keresztség, bérmálás, házasság, szent kenet, szentgyónás, Oltáriszentség).

Igaz, az Egyháznak, mint hajdan Krisztusnak, sok ellensége van. Igaz, hogy az Anyaszentegyház 2000 éves, de sziklán áll! Dogmatikai elvei nem változnak az emberek ízlése, kívánsága szerint. Ezért örökké fiatal! Nem öregedik el a hanyatló eszmékkel! Nem hányódik az áramlatokkal. Mégis rugalmas, mert minden kornak megvan a

maga mondanivalója. A történelem viharai sokszor porral és vérrel lepték be. Nem egyszer földi, emberi külső vonásai megváltoztak. Lényege azonban változatlan, mert az isteni igazságok letéteményese.

2. Nagyboldogasszony napjának tanítása növeli *hazaszeretetünket.* — Két tökéletes társaság van a földön. Az egyik Jézus Krisztustól alapított Szentegyház. A másik is Istentől van a földi, szociális gondjaink megoldására: ez az állam, a haza. A két társaság egymás mellett halad, hogy közösen segítsék az embereket céljuk elérésében... Ki-ki a maga területén!

Az állam jogi struktúra. A haza ellenben erkölcsi fogalom: a család kibontakozása. A haza az a hely, ahol születtünk, ahol imádkozni tanultunk, ahol őseink porladnak és porladunk majd mi is.

Haza csak egy van! Lehet tucatszámra ruhánk, cipőnk, könyvünk! Lehet, hogy külföldön több pénzt, vagyont, vagy állást szereznénk; hazánk azonban csak egy van!

Nem vallhatjuk a latin mondást: „Ubi bene, ibi patria". Mi a hihatatlan katolikus költővel mondjuk: „Áldjon, vagy verjen sors keze, itt élned s halnod kell!" (Vörösmarty)

3. Nem kell félnünk attól, hogy aki katolikus, hátat fordít hazájának. Mi a hazaszeretetet magától Krisztustól tanultuk! Az Írás tanúsága szerint Krisztus kétszer is sírt hazája pusztulása miatt. Tanította: „Adjátok meg a császárnak, ami a császáré." (Mt 22,21). És: „Nincs hatalom, csak Istentől!" (Róm 13,1).

Azt sem vetheti senki jogosan szemünkre, hogy a katolikusok idegen hatalomtól, Rómától függnek. A pápa nem imperátor, nem akarja a népeket leigázni! Minden népnek egyaránt a hit és erkölcs örök értékeit közvetíti... A pápa, Szentatyánk, Krisztus földi helytartója!

O'Connel testamentuma lebegjen szemünk előtt: Lelkemet hagyom Istennek, Szívemet Rómának, Testemet hazámnak. A mai ünnep Mária égbe való felvételének ünnepe. Örömünnep! Mondjuk hát áhítattal:

Örülj, vigadj, tisztaságban kivirágzott anyaság,
Kit körülvesz mennyországban az angyali sokaság

Mária, mi Anyánk, Mennyei pátronánk,
Bűnösökre nézz le ránk!

Örvendezzél, Isten anyja, boldogságos
Asszonyság
Mert tégedet megkoronáz a teljes Szentháromság,
Atyaisten koszorúzza leányának szent fejét,
Fiúisten édesanyját, a Szentlélek jegyesét;
Mária, mi anyánk, Mennyei pátronánk
Bűnösökre nézz le ránk. Ámen.

II. Mennyei Pátronánk

1. A mai nap örömünnep! Égben és földön! A győzelem napja! A megdicsőülés napja. A beérkezés napja. Mária megdicsőülése. Mennybemenetele...

2. Valóra vált: a Magnificat! „Ime mostantól fogva boldognak hirdet engem minden nemzedék!" (Lk 1,48). El tudnánk-e sorolni a világ templomait, amelyek Máriának vannak szentelve? Fel tudnánk-e sorolni a Mária festményeket és szobrokat? — El tudnánk-e hirtelen sorolni a nagy Ave Maria kompozíciókat, a májusi oltárokat? — A szentolvasók, rózsafüzérek végeláthatatlan sorát? Erzsébet látogatásakor hangzott először a *Magnificat*... Most: ott fenn zengi állandóan...

Egész élete a kis Názárettől, Betlehemen át a Kálváriáig Magnificat. Isten magasztalása volt: Isten akaratának teljesítése!...

A Szűzanya dicső ünnepén bizalommal forduljunk hozzá mint Édesanyánkhoz! Az édesanya utolsó szava, utolsó kérése, utolsó figyelmeztetése még hosszú évek távlatából is elevenen cseng a fülünkben. Az édesanya ott fent, a mi bizalmunk és reménységünk... De még sokkal hathatósabb az anyák, apák és gyermekek égi Anyjának, az Istenanyának, Üdvözítőnk Anyjának könyörgése. Az anyaság hatalma, méltósága tőle származik.

Szeretet és szenvedés teszi az édesanyákat tiszteletreméltóvá és szeretetreméltóvá. Van-e szebb, mint a Szűz Anya a kis Jézusával a karján?

A mai napon járuljunk a Szűzanyához mély hódolattal. A nehéz órákban, amikor a hit lámpása kialvóban van, az ima forrásai kiapadóban vannak és hideg, száraz, kietlen közöny üli meg a lelkünket — fohászkodjunk hozzá, hogy öntsön olajat a hit és imádság pislákoló lámpásába!

Vannak belső és külső kísértések is, amelyek a testet a lélek ellen izgatják a hús és vér jogán. Ilyenkor Máriára gondolni a legjobb védőeszköz a lélek számára, hogy tiszta és fényes maradjon. A legtisztább Szűzre való tekintet tiszteletet parancsol a férfiaknak a nőkkel szemben és ezt súgja feléjük: Nem — és nem! — mert nyílt tekintettel akarok az égi Anya, az édesanyám, a feleségem és gyermekeim szemébe nézni!

Nagyboldogasszony, könyörögj érettünk. Ámen.

MÁRIA SZEPLŐTELEN SZÍVE

(Aug. 22.)

Olv.: Jéz Sir 24,32—31. — Evang.: Jn 19,25—27.

I. Mária szent szíve

Az ünnep gyökere visszanyúlik 1648 február 8-ra, P. Eudes Mézerai-hoz Jézusról és Máriáról nevezett kongregáció alapítójához. E szerzet tagjai, akiket eudistáknak is neveznek, különösen tisztelték Jézus és Mária szívét.

Római részről VII. Pius pápa ismerte el először ezt a kultuszt. XII. Pius pápa pedig 1944 május 4-én Mária Mennybemenetelének nyolcadára, vagyis augusztus 22-ére tette ezt az ünnepet. Azért tette ezt, hogy kiemelje vele Szeplőtelen Fogantatás dogmájához való kapcsolatát. Ebből a szempontból magának az ünnepnek a nevét is megváltoztatta, vagyis Mária Legtisztább Szívének ünnepét. Mária Szeplőtelen Szívének ünnepére változtatta. 1944-ben külön misét és officiumot is rendelt el Mária Szeplőtelen Szívének tiszteletére. A fatimai üzenet révén, és különösen azáltal, hogy XII. Pius pápa a második világháború kellős közepén, 1942. október 31-én az egész világot Mária Szeplőtelen Szívének felajánlotta, ez a kultusz rohamosan elterjedt, és nagy népszerűségre tett szert a hívek között.

Szűz Mária szíve minden árnytól mentes!

1. *Szívünk tisztasága* meglátszik abból is, hogy kire nézünk, mert ki mit szeret, arra néz. Hajlamaink tisztasága meglátszik vonzódásainkon. A szentek is ismerik az alsóbb ösztönöket, de nem szennyeződnek be tőlük. A port és szennyet szeretni annyi, mint porossá és szennyessé válni.

Istent szeretni — a tisztaság első feltétele. Tökéletesen tisztának lenni annyit jelent, mint olyat szeretni, aki vagy ami szeretetre méltó, túlzás és fukarság nélkül. Nehéz tisztának maradni, amikor a vak ösztönök követelődznek! A rossznak is megvan ám az alakító hatása, azért kell állandóan a jóra néznünk ...

2. *Eszközök a lelki tisztaság elérésére.* Az Egyház mutatja az utat. Mária megőrizte Isten szavait a szívében. Követi, amit Krisztus az

utolsó vacsorán mondott övéinek (Jn 15,8): „Tiszták vagytok az Ige szerint, amit én mondtam nektek."

Nekünk is meg kell hallgatnunk az Úr szavait. Szívünkbe kell fogadnunk! A szív csodálatos talaj, mert az értékes vetést befogadja és sok gyümölcsöt terem. Sok embernél Isten szava alig jut el a fülekig. Pedig ez a szó elmélkedés révén átmegy belénk, átjárja énünket. Isten szava a szívtisztaság révén átjárja bensőnket....

3. *A szívtisztaság boldog hatásai:* A tökéletes tisztaság olyan helylyé varázsolja szívünket, ahol a Szentlélek szívesen tartózkodik. „A Szentlélekisten templomai vagytok." (1 Kor 6,19—20; Jak 4,5; Péld 8,31).

Aki a szenvedélynek enged, elveszti a tisztaságot. Micsoda ellentét Mária szíve és a mi szívünk között! Mennyi tisztátalanság, szolgalelkűség, nyugtalanság él a mi szegény szívünkben!?

Pedig a gyermeknek utánoznia kell anyját! Próbáljuk meg segítségével kordában tartani vágyainkat, szándékainkat, és egész valónkat. Mária közbenjárására Isten irgalma szinte győzedelmeskedik igazságossága felett. Mária szíve fizikailag és erkölcsileg hasonlít Jézus Szívéhez. Jézus Szíve Mária szívéből kapta földi életét és annak tulajdonságait örökölte.

4. *Mária szívének tisztasága:* Gyökerében tiszta az, mert ment az áteredő bűntől. A lelki és testi egyensúlyt tökéletes harmóniában megtartotta. A szeplőtelen tisztaság nélkül nem lett volna méltó az istenanyai méltóságra. Nem voltak vágyai, sem rendetlen hajlamai. Csak Isten vonzotta...

Amint este a csillagok a maguk helyén Isten adta fénnyel ragyognak, úgy Mária szíve mélyén sincs semmi homály. Homály nélkül csillog az Istentől kapott kegyelem fényében. Mindig tiszta szeretetének tárgya. Nincs Máriában félelem, csak szeretet. A fantázia nem kezdte ki tisztaságát. Ő az örök Ige misztikus jegyese...

5. *Mária szíve hasonlít szent Fiáéhoz,* főleg a kegyelemben. Jézus Szívéből a kegyelem áradata ömlik Mária szívébe. Melyik szentre hatott Krisztus példája és tanítása jobban, mint őreá? Ő az Isten anyja. Mi is alakítsuk szívünket az ő szíve szerint, mert Mária a legfőbb ideál!

A szüzesség kiterjed testre és lélekre. Vagy egyszerű elhatározásból, vagy fogadalomból ered. Mária egész életében tiszta volt. Mi, többi emberek, az eredeti bűnnel születünk.

Van állapotbeli tisztaság; a házastársak tisztasága, nőtlenek és papok, valamint a szerzetesek tisztasága. Máriánál a belső és külső teljesen fedi egymást! Mi mennyire szégyellnénk magunkat, ha legtitkosabb gondolataink napvilágra kerülnének! Pedig Isten előtt minden

gondolatunk, minden legkisebb hátsó szándékunk világos, mint a nap!

Ennek a lealacsonyító kettősségnek egyszer már komolyan üzenjünk hadat! Távolítsunk el minden gondolatot, amelyet nem merünk mások, főképp lelkünk vezetői előtt feltárni.

Mária segíts, hogy tiszták legyünk gondolatainkban, szándékainkban a Te példád szerint.

Most segíts meg, Mária,
Ó irgalmas Szűzanya!
Keservét a búnak-bajnak
Eloszlatni van hatalmad.
Hol már ember nem segíthet,
A Te erőd nem törik meg.
Hő imáit gyermekidnek
Nem, Te soha nem veted meg;
Hol a szükség kínja nagy,
Mutasd meg, hogy anya vagy!
Most segíts meg Mária,
Ó irgalmas Szűzanya! Ámen.

II. Szeplőtelen szépséged

Májusban koszorút fonunk a Szűzanya homloka köré. Ha egy kicsit is jól befelé nézünk vagy kifelé tekintünk, szomorúan látjuk, milyen félszeg, felemás rejtély az ember. Lelkesedik a szép, a jó, a szent után és mégis — mennyire gyarló, bűnös. Mennyire vágyódik a lelke felfelé és mégis — mennyire húzza lefelé a hús, a vér, a könyörtelen nehézségi erő. Micsoda kettősség! Végletek szunnyadnak benne. Az ég és föld, evilág és másvilág, test és lélek — véges és végtelen — halandó és halhatatlan feszül benne. „Látom a jót, helyeslem is és amikor a kivitelre kerül a sor?..." A rosszabbat választom.

Ez mind az áteredő bűn szomorú következménye! A keresztség eltörli ugyan az eredeti bűnt, de úgy vagyunk utána, mint a beteg: klinikailag gyógyult, de szervi, anatómiai elváltozások visszamaradtak... Az egyetlen teremtmény, aki létének első pillanatától ment volt az eredeti bűntől, a Szeplőtelenül fogantatott Mária. Krisztus érdemeire való tekintettel Isten a Szűzanyát kivette az eredeti bűn törvénye alól.

Az első Éva által jött a bűn a második Éva: Mária által az üdvösség. Az első Ádám engedetlenségével eljátszotta az Istenfiúságot, a második Ádám: Krisztus, engedelmességével megváltott minket.

Isten csodálatos minden emberben, különösen Máriában. Ő egészen kiválasztott — Külön sajátos világ!... Universum! Láthatatlan területekkel, belső szépséggel és szentséggel... Az isteni mindenhatóság, bölcsesség és szeretet mesterműve. A teremtésben különös nagysága van, szinte külön világrendszer, amely Krisztus-naptól kapja a fényét...

Amint a földön megjelent, folyton nőtt... Fényes napba öltözött, lába alatt a hold, fejét 12 ágú korona díszíti...

Mária Szent Szíve légy a menedékem. Ámen.

KISASSZONY NAPJA

(Mária születése: szept. 8.)

Olv.: Péld 8,22—35. — Evang.: Mt 1,1—16.

I. A boldog születésnap

Az Egyház általában nem ünnepli meg a szentek belépését a világba, vagyis születésük napját. Az áteredő bűn szeplőjével lépnek ők is a világba, a próbatétel helyére. Bizonytalan még, hogyan állják meg helyüket. Azért inkább a szentek halálának napját ünnepli meg az Egyház. A vég, a beteljesedés, az aratás, a győzelem napját. A másvilágba lépés boldog napját. Ekkor már bizonyos, hogyan éltek és hogy célba értek.

Van azonban két kivétel e szabály alól. Az egyik Keresztelő Szent János. Az ő születésének napját megüli az Egyház (jún. 24). Ő készítette elő Krisztus útját és Szűz Mária Erzsébetnél tett látogatása alkalmával megtisztult az eredeti bűntől (Lk 1,44).

A másik kivétel a Hajnali Csillag születése, aki az isteni nap feljövetelét jelezte: Mária születése napja. Születése e világnak adja Máriát, mennybevétele pedig az égnek.

1. Mária születése az öröm forrása a világ számára.

Az ember születése a fájdalom és szenvedés ellenére is öröm. De az emberpalánta megjelenése a földön teli van aggodalommal... Mi lesz a földi élet célja? A földi vándorúton milyen sok veszélynek lesz kitéve?... Hová, merre tart, mi lesz belőle?

Milyen más volt Mária születése! Micsoda öröm tölthette el Joakim és Anna szívét. E gyermek lelke szeplőtlen volt! Természetfeletti fény ragyogott rajta. Az Isten-anyaságra volt kiválasztva. Azért ment volt még az emberi gyarlóságtól is...

Az egész világ számára Mária születése Krisztus csodás preludiuma volt, a Megváltó közeli eljövetelének jele.

Örülünk Szűz Mária születésének mi is, mert ő a mi édesanyánk! Most születésnapját üljük. Kedves Testvérek, milyen boldog is az, akinek van édesanyja, aki hazavár bennünket, akinek el lehet pana-

szolni, el lehet sírni minden fájdalmunkat. Az édesanya letöröl minden könnyet és meggyógyít minden fájdalmat... Minden sebre van írja és csókja...

A földi édesanyát előbb-utóbb elveszítjük. A lélek, a kegyelem rendjében azonban olyan édesanyánk van, a Madonna, aki mindig velünk marad. Ez nem ábránd, nem illúzió, hanem szent valóság!

Az Egyház Krisztus Misztikus Teste, Krisztus a fej, mi vagyunk a tagok. A fej és test összetartoznak. Ha tehát Krisztusnak édesanyja Mária, akkor nekünk is édesanyánk. Róla elmondhatjuk *Ady* szép szavait: „Van egy anyám: szent asszony." Igen van egy Anyánk, a legszentebb asszony a világon: Mária!

„Tota pulchra es, Maria et macula originalis non est in te." „Tu gloria Jerusalem, tu, laetitia Israel, tu honorificentia populi nostri..." (Jud 15,10). Egészen szép vagy. Ó Mária és eredeti bűn szeplője nincsen tebenned.

Mária szeplőtelen szíve volt az az oltár, amelyen a szeretet és szenvedés lángjai között a szeplőtlen áldozatot, Szent Fiát a mennyei Atyának felajánlotta. Amikor a Szentlélek ezt az oltárt és templomot felszentelte, a pusztulás angyala visszatartotta kardját és az eredeti bűn — az emberi nemnek e szörnyű pestise — nem szennyezte be őt. Elhárította ezt annak a vérnek titokzatos ereje, amely egykor a Szűz szívéből fog forrásozni és az isteni Gyermek ereibe fog átlövellni. Amint az alpesi rózsa a hótakarón feltűnik és csodálatos bíborszínben lángol, új életet varázsolva a fagyos földből — úgy Mária is, a föld e szeretettől égő, illatos égi rózsája, a bűn fagyos leheletétől megdermedt földnek új életet hirdet és maga érintetlen maradt az átoktól és haláltól.

Ő a tiszta liliom. Ő a legszebb asszony. Isten azt akarta, hogy szépségbe öltözzék és ebben az ünneplőben várja Fia eljövetelét. E csodálatos szépség titka ragyogó, szeplőtlen lelke, amely nemcsak a bűnnek foltját nem ismerte, de fogantatásától a kegyelem meg nem fogyatkozó csillogásában ragyogott.

E szépségét csodálják már kétezer éve a művészek. A költők versenyre kelnek, hogy dalokkal és himnuszokkal köszöntsék. A festőművészek közül alig akad, akinek ecsetjére ne került volna. Correggio, Dürer, Dolci, Sassoferrato, Tizian, Van Dyck, Tiepolo, Murillo, Raffaello gyönyörű Madonnáit ki ne ismerné? Ki győzné elsorolni a szobrokat, amelyeken márványba vésték szépségét? És a sok zeneművet ki ne hallotta már, amelyeket mind a Szent Szűz szépsége ihletett...

3. Szép szokás, hogy az édesanya születésnapján a gyermekek legalább egy csokor virággal köszöntik édesanyjukat.

Én nem vagyok költő, nem vagyok festő, nem vagyok szobrász, nem vagyok zenész, csak az ő kicsiny gyermeke... Lehajolok és lélekben megcsókolom áldott kezét és egy virágcsokrot teszek lába elé: a hála és szeretet tűzpiros rózsáit.

Mária lelkem édesanyja. Az anya dicsősége a gyermeke. Én az ő büszkesége, öröme, dicsősége akarok lenni! Szent ígéretet teszek: minden igyekezetemmel őhozzá akarok hasonlítani és valóban büszkeségévé, örömévé, dicsőségévé válni. Ámen.

II. A Salve Regina szerzője

724-ben a Bodeni tóban lévő Reichenau szigetén alapították az első kolostort a Rajna jobb partján. Háromszáz évvel később ott élt egy nemesi származású szerzetes, *Hermann von Vehringen*, aki ifjúságától kezdve korai haláláig köszvényben szenvedett úgy annyira, hogy csak meggörbülve tudott állni és menni. Fájdalmai ellenére, gyakran utolsó erejének megfeszítésével vonszolta oda magát a Szűzanya oltárához, hogy vigaszt és türelmet esdjen ki kemény szenvedéseire és életére. Csodaszépen tudott imádkozni. Imáinak egyike a mai napig is fennmaradt. Ma is kedvelt imádsága minden Mária-tisztelőnek és naponta többezerszer hangzik fel: ez a Salve Regina — „Üdvözlégy Királyné, irgalmasság anyja, élet, édesség, reménység, üdvözlégy. Hozzád kiáltunk Évának számkivetett fiai, hozzád sóhajtunk sírva és zokogva e siralom völgyéből. Fordítsd tehát reánk irgalmas szemedet és ez élet után mutasd meg nekünk Jézust, méhednek áldott gyümölcsét."

Eddig a részig szerzője Hermann von Vehringen az írásnak. — Száz évvel később, amikor *Szent Bernát* Speyerbe jött, hogy a második keresztes háborút meghirdesse, megérkezése alkalmával a fellelkesült nép a Salve Regina-val üdvözölte. A hagyomány szerint Szent Bernát nagy elfogódottságában ezeket a szavakat fűzte hozzá: — „Ó irgalmas, ó kegyelmes, ó édes Szűz Mária!" Így keletkezett a Salve Regina. Szenvedésben megpróbált ember gondolta ki. Szent Bernát, a középkor nagy Mária-tisztelője egészítette ki.

Amilyen rövid, olyan szép ez az imádság. Mivel szép, el is terjedt Reichenauból és a keresztes hadak énekévé vált. Ezt énekelték a ha-

lászok a spanyol partokon, amikor kihajóztak a nyílt tengerre. Ezt énekelték, amikor visszatértek a kikötőbe. Hamarosan nem volt kolostor, amelyben a Salve Regina-t naponta ne imádkozták volna. A domonkosoknál még ma is éneklik a haldoklóknál, amikor szerzetestársuk az életből távozni készül.

Mi is imádkozzuk gyakran élő hittel és bensőséges bizalommal. Ámen.

SZŰZ MÁRIA NEVENAPJA

(Szeptember 12.)

Olv.: Péld 8,22—35.—Evang.: Mt 1,1—16.

I. Hajnali szép csillag

Ez az ünnep ősrégi. Az egyik spanyol egyházmegyében (Cuenza) már 1513 óta engedélyezett ünnep, Mária nevének ünnepe. Egyetemes ünnep lett 1683. szeptember 12-én a törökökön aratott győzelem emlékére.

Mi is történt ekkor? Forgassuk csak vissza kissé a történelem lapjait. 1526: a gyászos mohácsi vész szomorú éve. Utána a török szinte az egész országot megszállja. De nem áll meg hazánknál. Továbbvonul. Végül Bécset is elfoglalja. Csak 1683. aug. 15-én vonul fel a felszabadító keresztény csapat Máriás zászlókkal. Szeptember 8-án, Mária születése napján *Sobieski* János lengyel király, a sereg fővezére szentáldozáshoz járul. Négy napra rá a keresztény csapat döntő csapást mért a törökökre. Bécset a rabiga alól felszabadította. XI. Ince pápa a Mária segítségével aratott győzelem emlékére hálából 1683. november 25-én elrendelte, hogy az egész Egyház tisztelje Mária szent nevét, mint Mária nagyságának jelképét.

Már régebben is tisztelték Mária szent nevét és etimológiai eredetből vezették le jelentőségét. Most *külön* ünnep vonult be a liturgiába Mária neve tiszteletére.

Miért ünnepeljük Mária nevét? — Több okból.

1. Mária nevének szent jellege miatt. A név rendesen magát a személyt jelképezi. Sőt azt megjeleníti is. Amilyen mértékben ismeretes a név, olyan mértékben pótolja a személyt távollétében. Amint egy nevet kimondunk, vagy hallunk, lélekben előttünk megjelenik maga a személy sajátos képességeivel, jellemző tulajdonságaival és jó vagy rossz cselekedeteivel. — Ha elhúnyt neve kerül elő, akkor a név az illető egész élettörténetét vetíti szemünk elé. (Pl. szüleink, rokonaink, volt tanáraink stb.) Innen a különböző jó vagy rossz benyomások, amelyek akkor támadnak bennünk, ha olyan személyek nevét halljuk, akiket ismertünk, vagy tiszteltünk, féltünk, vagy csodáltunk,

szerettünk, vagy megvetettünk. — Egy kegyetlen hódító neve borzalommal tölti el a leigázott népeket. (Walesi bárdok!) — Egy félelmetes tirannus neve újból meg újból gyűlöletet vált ki az alattvalókból. — Egy bátor hadvezér neve lelkesedésre tüzeli a katonákat. — A jótevő vagy édesanya neve megszelídíti a háborgó szívet, lecsillapítja a haragot, szelídséget, jóságot és bizalmat ébreszt...

2. A név hírnevet is jelent. Ezért szoktuk mondani: Vigyázz, szégyent ne hozz nevedre. Vagy: jó nevet szerzett magának. Neves ember stb. — Már maga a tény, hogy valakinek neve van, alkalom a személy megdicsőülésére. Milyen öntudattal mondta a fiatal lángész, *Petőfi:* „Anyám, az álmok nem hazudnak. Takarjon bár a szemfödél, Dicső neve költő fiadnak, Anyám soká, örökkön él."

3. Egy név *szent,* ha viselője tökéletes és szent. Háromszor szent az Isten neve. A három isteni személy szentsége lényeges és örök! Kinek van Istenen kívül szent neve? Csak Jézusnak! És Jézus kegyelme által szent anyjának, Máriának!

Sok szentet tisztelünk, De Isten nevén kívül csak két nevet mondunk szentnek: Jézus és Mária nevét. Áldott legyen Isten neve! Áldott legyen Jézus neve! Áldott legyen a Szűz és Anya neve, Mária!

4. Mária nevének jelentősége.

Egyedül Isten adhat előre nevet, amely egyben hivatást és életet jelent. Ilyen Jézus, a Megváltó neve. Az Ószövetségben ilyen Ábrahám, Jákob neve... És Mária? Mi jellemzi őt? — Az Egyház feleli: „Áldott legyen a Szűz és Anya neve, Mária!" Mária szűz és anya. Ezt mondja már Izaiás (Iz 7,14). És Gábor arkangyal: „Ne félj, Mária, mert kedvet találtál Istennél... Az ő nevét Jézusnak hívod" (Lk 1,30—31). Kinek anyja Mária? — Isten anyja, Akit, mint Üdvözítőt és Megváltót, a világra hozott. Mint a misztikus test fejét, amelynek mi tagjai vagyunk. — Azért az embereknek is anyja: Isten anyja és a mi anyánk!

Az Istenanya képe három vonásból tevődik össze. Mint szűz, az angyalok szépségét sugározza. Mint Isten anyja, olyan közel jut Istenhez, mint egyáltalán lehetséges. Mint az emberek anyja, a legszorosabb kötelék fűzi hozzánk. — Minden szeretetreméltóság, magasztosság és jóság foglalata! E három tulajdonság az egy személyben csodálatos harmóniába csendül.

A tisztaság előkészítette az Istenanyaságot, Mint Isten anyja, lett az emberek anyja.

Mennyit is tanulhatunk tőle. Hogy lelkünkben hely legyen Isten kegyelmére, tisztaságra van szükség! — Ha felebarátunkat igazán szeretjük, akkor szeretjük valoban Istent!

5. Mária nevének ereje: Isten részéről biztosítja az anyai közbenjárás hatásosságát. Részünkről, mint Isten anyja, mély tiszteletet vált

ki. Mint emberek anyja, mérhetetlen bizalmat ébreszt bennünk. Az ellenség, a sátán részéről viszont Mária neve a tökéletes legyőzés tudatát jelenti. Mária nevétől retteg a pokol, örül az ég és bizakodik a föld. Nálunk a legtöbb nő Mária nevét viseli.

Ezeknek a Máriáknak valóban máriás a lelkük és a szívük is?

„Örülj, vigadj, tisztaságban kivirágzott anyaság.
Kit körülvesz mennyországban az angyali sokaság.
Mária, mi Anyánk, mennyei Pátrónánk,
Bűnösökre nézz le ránk! Ámen.

II. Égi anyánk neve

Nálunk a legtöbb nő Mária szép nevét viseli. Miért? Mert Máriában a nő eszményképe a régi fényébe került vissza. Mária az új Éva. Ha Krisztusban az új ember, akkor Máriában a nő isteni eszméje öltött testet. De Máriában nemcsak a nő összetört eszményképe állt helyre, hanem egészen új kegyelmi teljességgel gazdagodott. Krisztus Urunk Máriában először a nőt váltotta meg. Nem értené meg az a kereszténységet és megváltói tanát, aki eme megváltásnál Máriának csak testi anyaságát venné tekintetbe. Új Évának kellett neki lennie, az új ember Krisztus segítője. Krisztus nagyon jól tudta, hogy az ember lelkében van egy húr, amelyet ha megérint, a leglágyabb érzelmek ébrednek benne, nagyon jól tudta, hogy vannak szentelt emlékeink, amelyeket ha felújítunk, szívünk okvetlenül ellágyul, tudta, hogy van egy *név*, amely minden ember szívében visszhangzik: a mi anyánk neve! Azért keresztje alá odaállította az ő anyját...

Ma ismét feltör az igény az igazi anyaság, a nemes nőiesség és a szűzesség törhetetlen ideálja iránt. Tekintsenek fel tehát elsősorban azok a nők, akik Mária megtisztelő nevét viselik a szép szeretet anyjára, aki minden szülői, gyermeki, hitvesi szeretetnek példaképe!

Tiszteljük tehát buzgón Máriát, és ne féltsük Máriától a hitünket, mert ahol a Miatyánk után az Ave Maria-t imádkozzák, nem fognak kevesebb Miatyánkot imádkozni, és ott, ahol a Mária-kép csillárfényben ragyog, nem állítják azért a Krisztus-képet a sötét sarokba.

Per Mariam ad Jesum. Mária az Úr Krisztushoz vezet. Ámen.

HÉTFÁJDALMÚ SZŰZ

Olv.: Jud 13,22. — Evang.: Jn 19,25—27.

I. A hét tőr

Ez az ünnep a XV. században keletkezett és XIII. Benedek pápa 1727-ben az egész Egyházra kötelezővé tette és a Nagypénteket megelőző péntekre helyezte. A másik hasonló hétfájdalmú ünnepet XI. Ince 1688-ban engedélyezte a szervita szerzetes rendnek, amelyet VII. Pius 1814-ben az egész Egyházra kiterjesztett. X. Pius szeptember 3. vasárnapjáról szeptember 15-re helyezte.

Hét fájdalom! A hét pálma — a katakombákban a vértanúság jele. Melyik az a hét fájdalom?

1. *Jézus bemutatása a templomban.* A Szűzanya a kis Jézust felvitte Jeruzsálembe (Lk 2,22—39). A templom előudvarában, az agg Simeon. Kezébe vette a gyermeket: távolba tekintett... Jövendölt: elsőszülött fiúgyermeket az Úrnak kellett szentelni; az áldozat: egy pár gerlice, egy pár galamb...

Simeon istenfélő: halált nem lát, míg az Üdvözítőt nem látja. „Most bocsásd el Uram szolgádat" (Lk 2,29). Majd Máriához szól: „És tétetett ez sokak romlására és feltámadására Izraelben és jelül, melynek ellene mondanak, neked magadnak is tőr fogja átjárni lelkedet." — Jézus élete az ellentmondás jegyében rejlik és szorosan kapcsolódik Mária szenvedésével...

A szenvedés erő; Mária ezért pálmát érdemel!

2. *Menekülés Egyiptomba.* (Mt 2,13—18).

Heródes vért szomjazik. Kiadja a parancsot: minden fiú elsőszülöttet leölni...! Isten angyala parancsot hoz: a szent család Egyiptomba meneküljön. Távol az otthontól — távol idegenben. De hát ez Isten parancsa! Égi Isten, nem vagy te erősebb Heródesnél? A Szent Család nem kérdez, nem kutat, nem panaszkodik.

Sötét az út! — Isten parancsa!... Ez a futás nem gyáva visszavonulás...! A bátorság Istenben való bizalom... Az Isten sokszor

egyiptomi sötétséget bocsát reánk... Fogjuk meg ilyenkor keményen Isten kezét. — Bizalom Istenben és engedelmesség panaszkodás nélkül!... Ez a komoly keresztény élet!

Pálmát az Istenben bízó asszonynak!

3. *Zarándokút fel Jeruzsálembe.* (Lk 2,41—50).

A tizenkét éves Jézus ott maradt. — Szó nélkül. Elveszett? Vagy annak hitték.

Micsoda fájdalom, ha az édesanya elveszti fiát, ha távol idegenbe szakad!... Ha nem kap tőle levelet! Vagy róla értesítést. — Hol van? — Hogyan van? Él-e? Az anya hazavárja a fogságból fiát!... Az anya öntudatosan szenved... A fának is fáj, ha leszakítják a gyümölcseit. —A gyümölcs gurul tovább... Három nap múlva megtalálják... Kissé szemrehányólag szól hozzá a Szűz Anya. Öntudatos a válasz: „Nem tudtátok, hogy Atyám dolgában kell lennem?" (Lk 2,50). — Pálmát az erős asszonynak!

4. *Nagypéntek: keresztúton.* (Lk 23,26 sk.) Mária nem látta a hozsannát ujjongó tömeg lelkesedését. De látta a halálra fáradt sápadt Jézust, nehéz kereszttel a vállán, amikor a vesztőhelyre, a kivégző helyre viszik. Még csak nem is viszik. Neki kell cipelnie, vonszolnia a keresztet... A kereszt nem volt díszkereszt, arany vagy lovagkereszt, vagy vaskereszt!...

Anya és gyermek szemei összetalálkoztak. Légy erős, légy a megfeszített anyja, kitaszítottan a keresztútra. — Pálmát a helytállásnak!

5. *A kereszt alatt állt Mária* (Jn 19, 25) A Makkabeusok anyja látta saját szemével 7 fiát meghalni (2 Makk 7,1 sk.). Erős volt! De itt több van, mint a Makkabeusok esetében. A kereszten több van, mint 7 Makkabeus! Véres halál nélkül is megérdemelte a vértanúság pálmáját, mint a mártírok királynéja! Krisztus szenvedéstől elgyötörve is meleg szeretettel gondol anyjára: „Íme a te Anyád!" (Jn 19,27). A frontról küldött utolsó levelet — mint ereklyét őrzik otthon a szülők...

Pálmát a vértanú asszonynak!

6. *A keresztről való levétel.* A véres test a Szűz Anya ölében. „Ó ellenség, mit raboltál el tőlem, háború mitől fosztottál meg!? Szörnyű fájdalom! Egy anya édes fiát meghalva látja... Mária: Ó világ, mit raboltál el tőlem? Mária: Ó bűn, mit vettél el tőlem?

7. *Jézus sírjánál.* (Jn 19,39—42). Idegen sírba kerül! Nem Betlehemben, nem Názáretben! Egy ilyen kép felírása: „Gyűlölet ölte meg, szeretet temette el!"

Kedves Testvérek! Mater dolorosa-nak, a fájdalmas, a hétfájdalmú Szűznek szól minden szenvedő köszöntése. Minden ember feléje tárja segítséget kérő kezét. Hiszen minden ember minden nappal közelebb

kerül a sírhoz, a halál küszöbéhez. Legkésőbb négy évtizedes földi vándorlás után megjelennek a bajok... Tövisek tűnnek elő a házasságban... Betegségek, csapások csőstől szakadnak reánk... Fekete hajunk megderesedik... Lépésünk lassú lesz és roskatag... Fáradtak leszünk. Terhessé válik már maga az élet... Milyen jó ilyenkor, hogy van Máriánk. Milyen jó, hogy van szent hitünk, amely megtanít, hogyan kell a szenvedést beledolgozni, beleépíteni életünkbe! Hiába, szenvedni emberi sors! Nem az fejti meg a földi élet titkát, aki a szenvedés elől futni akar, hiszen az ilyennek ki kellene menni a világból, — hanem az, aki értelmet tud adni a szenvedésnek. „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát mindennap, vegye fel keresztjét és úgy kövessen engem" (Mt 16,24).

A szenvedés nem a vaksors ökölcsapása, nem a kikerülhetetlen végzet lesújtó karja. A szenvedés fátyla mögül kitűnik mennyei Atyánk áldott arca! Csak észre kell azt venni...

Egy orvosprofesszor így nyilatkozott: „A vallásos embert erős hite jobban segíti a súlyos szenvedésekben, mint az orvos morfiuminjekciója." — Batthyány—Strattmann László kiváló szemészorvos műtét előtt mindig imádkozott.

Krisztus nemcsak szenvedett, hanem meg is halt érettünk. Azóta a halálnak reménytelen, sötét kapuja felett az örök élet vigasztalásának szent hajnali fénye ragyog. A halál mindennapos dolog. Naponként meghal kb. 120 000 ember, óránként 5000, percenként 80—100. Mint téli hóhullásban a sűrű hópelyhek, úgy hullanak az emberek a sírba szakadatlanul... A Krisztus nélküli ember megrázkódik e gondolatra és szomorú Geniust farag, amely füstölgő fáklyáját a földnek fordítja...

A hivő ember egészen másképpen, szent bizalommal veszi ezt a nagy realitást és nem retten vissza a haláltól sem. Amikor ugyanis a halállal bevégződik a földi élet, máris kezdetét veszi egy másik, egy örök élet!...

Sok ember mégis irtózik a mulandóságtól! Micsoda vigaszt ad ilyenkor szent vallásunk! Az ember élni akar gyermekeiben, műveiben örökké! De a valóságban is! — Testvérek, szentül valljuk, hogy a szenvedés homályára csak a hit fénye tud világosságot adni! És a Hétfájdalmú Szűz Anya örök példája. Ámen.

II. Mater dolorosa

„Álla a keserves Anya keresztfánál siránkozva — midőn függne szent Fia..."

Egy német mese elmondja, hogy *Parsifal* a szent Grál keresése közben vérnyomokra talált, amelyek a Grálra vezettek. — A keresztény szenvedés útja nem monda. A hit véres nyomokat lát.. Kitől származnak és hová vezetnek? Tövissel koronázott fejből csorognak; megostorozott testből patakzanak. — Vezetnek fel a szent hegyre, ahol egy kereszt emelkedik körülvéve a beteg emberiségtől, amely nem gyógyulhat meg, csak Krisztus vérében.

Az emberiség ezer sebből vérzik. Nyugodt pillanatában felkiált: „Istenem, miért hagytál el engem?" (Zsolt. 21,2.) — Mi vigasztal mégis? Az, hogy minden szenvedés Krisztus utánzása. A szenvedés tengere veszi körül az emberiséget. Az a tudat, hogy Krisztussal szenvedünk, értelmet ad szenvedésünknek is.

Sokan azt hitték békeidőben, hogy a Mária iránt való gyermeki tisztelet gyermekek és esetleg nők ügye — de férfiakhoz nem illik. A Mária kultusz ilyen beállítása nagyon gyermekes. Mindenki tanulhat Máriától, a férfiak is! — Vele halni meg, anyai karjai között: boldogság! *Szent Anzelm* így fohászkodott: a halál óráján kinek mutatom sebeimet, kihez fohászkodom, ha nem tehozzád, Szűzanyám?

Nem tudjuk, mikor, hogyan és hol halunk meg. Az emberek biztosítást szoktak kötni baleset ellen, tűz ellen, jég ellen, betörés ellen, stb. Van életbiztosítás is. És örökéletbiztosítás?? A Mária-tisztelet a legjobb biztosítás erre az örökéletre. Még ma kössünk vele biztosítást!

A Megváltó szenvedése, és az anya szenvedése elválaszthatatlan egymástól. A fájdalmak anyja és a fájdalmak férfia összetartozik! Mária találkozik vele a keresztúton. Ha nem is ömlött Mária vére, de behintette Fiának, Krisztusnak vére, amely jobban fájt neki, mintha saját vérét hullatta volna... Véres nyomdokaiba lépked. — A kereszt alatt áll (Jn 19,25). A vér bepermetezi, Krisztus vére... Amint egykor, megint eggyé lesz anya és gyermeke az ölében. Nem véletlen találkozás! — Miért akkor adta az Üdvözítő nekünk anyául Máriát, amikor az ő és az anya szenvedése a tetőfokra hágott?... — „Íme a te anyád" (Jn 19,27). A kereszténység ezt megértette. A szenvedő anyák a Fájdalmas Anya előtt találnak vigasztalást. Azok is, akik férjüket, gyermeküket elvesztették...

Fájdalmas Anya, légy ezeknek is édesanyja, tanítsd meg őket és minket szenvedni! Ámen.

RÓZSAFÜZÉR KIRÁLYNÉJA

(okt. 7.)

Olv.: Péld 8,22—24; 32—35.—Evang.: Lk 1,26—38.

I. A rózsafüzér

Kint a természetben elvirágzottak a rózsák. A fák hullatják lombos koronájukat. Erdő-mező a mulandóság szomorú hirnöke. Mégis ebben a szomorú, hanyatló október hónapban a katolikus Egyház a Szűzanyának lelki rózsacsokrot ajánl fel, a hónap minden napján. A buzgó hívek füzérbe fonják áhítatukat, és buzgóságukat, szeretetüket és fájdalmukat, reménységüket és aggódásukat, és így könyörögnek a titokzatos rózsához: „Rózsafüzér Királynéja, könyörögj érettünk"

Miért van szükség rózsafüzérre?

1. A külső jel fontos szerepet tölt be az Egyházban. A vallás a láthatatlan Isten és az ember kapcsolata. Krisztus vallása tekintettel van az ember természetére. Az ember pedig testből és lélekből áll. Ezért kapcsolódik a látható, tapintható a láthatatlannal. A külső a belsővel. Evilág az örökkévalósággal. A jeleknek és a jelképeknek tehát nagy jelentőségük van. Az örök dolgok üzenetét sugározzák felénk.

Az ember tehát külső kifejezési formákra szorul, hogy a természetfelettit, az istenit emberi formában kifejezze. Maga Isten is szent jelben állt elénk: gagyogó gyermek képében. Majd az Eucharisztiában, kenyér és bor színében, hogy láthassuk, tapinthassuk és ízlelhessük... Ilyen szent jelek a templomok égbenyúló tornyaikkal szerte a világon mindenütt. Felkiáltó jelek: van Isten, van vallás, van másvilág! A keresztvetés is jel, amelyről megismerjük egymást bárhol a világon: villamoson, autóbuszon... Ilyen jelek a szentségek: a víz, a krizma, az olaj stb. A szent jelek a vallás külső megnyilvánulásának tanúi.

2. *Milyen jel a szentolvasó?* A szentolvasó győzelmi jel.

Győzelemről beszél már külső történetében is! Szent Domonkos, a nagy rendalapító és rendje a tévhit idején ezt, mint szellemi fegyvert használja és terjeszti. Szent V. Pius, aki szintén domonkos, a szentolvasónak köszöni a kereszténységnek a pogány ozmán törökök fölött aratott nagy győzelmét, a lepantói ütközetben. (1571.)

De beszél a szentolvasó a legdicsőbb győzelemről is, amely valaha végbement a földön: Krisztus győzelméről, a sátán és a sötétség fejedelme: a bűn fölött, vagyis a megváltás hatalmas művéről. A rózsafüzér vagy szentolvasó Krisztus imádsága, Krisztus életét, szenvedését, harcát, küzdelmét, halálát és dicsőséges feltámadását vetíti lelki szemeink elé. *Az örvendetes* olvasóban végigkísérjük életét fogantatásától a boldog gyermekkoráig. A *fájdalmas* olvasóban végigjárjuk vele a Golgota tövises útját a keresztrefeszítésig. A *dicsőséges* olvasóban bánatkönnyeink letörlése után, a feltámadt Krisztus diadalmas útját járjuk.

A szentolvasó győzelemre vezet! Kin kell győzedelmeskednünk? Először saját magunkon! A szentolvasó alapjában véve elmélkedő imádság. Amikor végigmorzsolgatjuk lassan a szemeket és az *Ave Mariát* mondjuk, mint egy filmvásznon, lejátszódik lelki szemünk előtt Krisztus születése, szenvedése, halála és feltámadása. Lehetetlen, hogy ha szívből mondjuk, fel ne buzduljunk, jobbá ne legyünk általa. Az egyénnek, az Én-nek meg kell hajolnia e fenséges események láttán és lelkileg át kell formálódnia. *Der Mensch ist, was er isst.* — Az ember azzá lesz, amivel foglalkozik ... — *Per Mariam ad Jesum.* Győzelemre vezet, mert meggyőzi Isten szívét, amely minden állhatatos imádság velejárója. „Ahol ketten-hárman összejönnek az én nevemben, ott vagyok én köztük" (Mt 18,20). Imádkozzuk hát állhatatosan, megszakítás nélkül ugyanazt az imát égi Anyánkhoz. Amint a gyermek minden bajban és veszélyben édesanyjához fut, úgy kiáltunk, folyamodunk a Szűzanyához minden Ave Mariával Isten trónja felé. A szeretet egy szavát ismétli mindig újból és újból, és megostromolja Isten szívét. Ennek az állhatatos, kitartó imának ígérte meg a győzelmet. Amíg belekapaszkodunk, nem roskadunk össze. Akkor törik össze az ember, ha már nem tud bízni és már nincs kibe, nincs mibe kapaszkodnia. Minden örömünket, bánatunkat fonjuk bele e rózsafüzérbe naponként és meglátjuk: szebb lesz életünk, ha a „vadócba rozsát oltunk".

Győzelemre vezet a másvilágon is! A szenvedő, a küzdő és dicsőséges Egyház tagjai segíthetnek egymáson. A szentolvasó végzése sok búcsúval jár, amellyel a tisztítóhelyen szenvedő lelkeket az örök boldogságba juttathatjuk. Így megnyitja számunkra a mennyország kapuját is. *Michelangelo* világhírű freskóján, az utolsó ítéleten többek

között egy embert ábrázol, aki a szentolvasóba kapaszkodva emelkedik fel az égbe.

3. Kedves Testvérek! — Ha eddig nem tettük meg, a mai nap vegyük kezünkbe a szentolvasót! Soha többé ne engedjük ki onnan! Nemcsak öreg, jámbor asszonyok kezébe való az, hanem kemény férfikezekbe is! Haydn, Ampère, O'Connel, II. Rákóczi Ferenc kezében is megtaláljuk állandóan!

Milyen szép szokás, hogy a hozzátartozók az elhunyt összekulcsolt kezébe teszik a keresztet és a szentolvasót. A szentolvasó legyen az a kulcs, amely megnyitja az örök boldogság kapuját! „Rózsafüzér Királynéja, könyörögj érettünk!" Amen.

II. Szentolvasó asszonya

(Gondolatok)

Altöttingenben, Mária kegyhelyén, ólomkoporsóban nyugosznak az egyik legnagyobb hadvezérnek, gróf *Tilly Jánosnak* földi maradványai, aki — sírfelirata szerint — a harmincéves háborúban vett részt s 36 csatában győzött. Tilly nemcsak katonai, hanem erkölcsi erényekkel is ékeskedett. Egyik mondása, amelyet ma senki sem tudna megismételni, így hangzott: „Soha nem voltam részeg, soha nőt nem érintettem és soha csatát nem vesztettem." Erkölcsi szigor és jámborság jellemezték ezt a magas állású férfiút, úgy hogy páncélos szentnek nevezték. Mindig hűséggel imádkozta a rózsafüzért.

* * *

O'Connel, az ír katolikusok hatalmas vezére bátran küzdött az ír egyház 300 éves szolgaságából való kiszabadításáért. Harminc évig tartott ez a harc, de O'Connel nem nyugodott meg és nem pihent addig, míg végre 1829-ben az angol parlamentben be nem nyújtotta törvénytervezetét az ír katolikusoknak szabadsága érdekében. És amikor az akkori világ lélegzetvisszafojtó várakozása közben az új törvény megszavazására került sor, O'Connel a parlament egyik szögletében meghúzódva csendesen imádkozta a rózsafüzért. Ez volt számára az utolsó fegyver a népe szabadságáért vívott harcban amelyet siker koronázott.

* * *

A nagy zeneszerző, Bruckner Antal mélyen hivő ember volt. Nem egyszer megtörtént, hogy főiskolai tanár korában a déli harangszóra előadás közben letérdelt a hallgatók előtt, keresztet vetett magára és ájtatosan imádkozott. Látták nem egy ízben, mint rózsafüzérrel a kezében az orgona mellett térdelt, bensőségesen könyörögve, hogy meghallják az orgona szavát és meg is értsék.

* * *

Fiatal özvegy két kiskorú gyermekkel. Nagyon nehéz a kereszt, amely ránehezedik, de a rózsafüzérben mindig hatalmas segítőt talált. A dicsőséges rózsafüzért — mondta a lelkiatyának — férjemért mondom el, hogy az Úristen a feltámadáskor ismét egyesítsen bennünket. Az örvendetes rózsafüzért gyermekeimért imádkozom, hogy olyan derék gyermekek legyenek, mint Jézus volt Názáretben, a fájdalmas rózsafüzért pedig saját magamért mondom el, hogy keresztem mellett is megálljam a helyemet — gyermekeimért. Így mondta ezt az asszony, aki minden szenvedése mellett is irigylendő, mert a rózsafüzérben megtalálta a maga Cirenei Simonját.

* * *

Joseph Haydn: „Amikor szobámban le- és feljárok és az olvasót imádkozom, akkor jutnak eszembe a legszebb melódiák."

* * *

Ozanam Frigyes, a nagy szociális apostol így szólt egyszer: „Az az olvasó, melyet Ampère-nél láttam, jobban megilletett és meggyőzött, mint 1000 prédikáció."

* * *

Nem a rózsafüzérben van a hiba, hanem azokban, akik imádkoznak. A vallásilag elmélyült katolikusok egyáltalán nem találják a rózsafüzért lélektelennek, sem unalmasnak, sem pedig fölöslegesnek. A jó katolikusok mindig gyakran és szívesen mondják a rózsafüzért és annál jobban megy, minél inkább kiterjesztjük imaszándékainkat.

* * *

Imádkozhatjuk például a rózsafüzért a pogányok megtéréséért, a hithirdetőkért, a keresztelendőkért, az új keresztényekért, a hitben

való egyesülésért, a gyermekek keresztény neveléséért. Imádkozhatjuk a betegekért, a haldoklókért, a szükséget szenvedőkért, a háború és az atombomba elkerüléséért. Imádkozzunk azzal a szándékkal, hogy a bűnösök megszabaduljanak a pokol tüzétől, hogy az Egyház győzelme végleges legyen, hogy a meghaltak örök nyugodalmat nyerjenek, hogy minél több ember üdvözüljön és a mennybe jusson.

Aki a rózsafüzért valóban így, katolikusan, azaz világot átfogó módon imádkozza, annak a rózsafüzér sohasem lesz unalmas. Ha az ember tudja, hogy kiért, miért könyörög, az a rózsafüzért könnyebben és jobban imádkozza. Aki ezt kipróbálja, meglátja, hogy igaz is.

MAGYARORSZÁG NAGYASSZONYA

(október 8.)

(Magna Domina et Patrona Hungariae)

Patrona Hungariae

XIII. Leó pápa megengedte, hogy a magyarok külön ünneppel tisztelhessék Magyarok Nagyasszonyát és Pátrónáját hazánk 1000 éves fennállásának ünneplésekor. Amint a németeknek megvan az Unsere Liebe Frau-ja, a franciáknak a Notre Dame-ja; az olaszoknak a Madonna-ja; a spanyoloknak a Nuostra Segnora-ja, úgy a magyaroknak is megvan a Nagyasszonya.

Miért van olyan közel a magyar szívéhez a Boldogságos Szűz?

Szent István, első királyunk halálos ágyán az ő oltalmába ajánlotta az országot e szavakkal:

„Egek Királyné Asszonya, ki a világot Szent Fiad által újjá alkottad, oltalmadba ajánlom az anyaszentegyházat, az egyházi rendeket, az országot, a vezetőkkel és népekkel együtt, akiktől én most elbúcsúzom, hogy értük esedezzél Isten színe előtt. Lelkemet kezeidbe ajánlom." E szavakkal szállt Szent István lelke Istenhez és a Szűzanyához. A Szűzanya tisztelete tehát Szt. Istvánnál kezdődik. Székesfehérváron csodálatos szépségű bazilikát építtetett az Egek Király Asszonyának. Ezenkívül Bakonybélen, Pesten, Csanádon, Veszprémben, Esztergomban, Pécsett és Pannonhalmán épültek templomok a Szűzanya tiszteletére.

A szombati nap teljesen a Szűzanya ünnepe volt. Szent László királyunk szintén a Szent Szűz kiváló tisztelője volt. Nagybányán, Nagyváradon, Máriagyűdön emelt templomot a Szűzanyának. Ő volt az első, aki arany, ezüst pénzeinkre Szűz Mária képét verette eme felirattal: „Sancta Maria, Patrona Regni Hungariae." — II. Géza 1150-ben a Fájdalmas Szűz tiszteletére építtetett szép templomot a Szentföldön. — 1456-ban III. Callixtus pápa Hunyadi János nándorfehérvári győzelme után rendelte el a déli harangszót. — Nagy Lajos Szűz Mária képét állandóan a keblén viselte és 20 000 magyarral, 80 000 törököt vert le. E győzelme után seregével Máriazellbe zarán-

dokolt és az ottani kis kápolna helyébe a ma is fennálló hatalmas templomot emeltette. Mátyás király pajzsára e szavakat íratta: „Szentséges Szűz Mária! Esdj áldást Mátyás királyra."

A régi dicső zászlókat a Magyarok Nagyasszonya képe díszíti. Hunyadi és Kapisztrán ilyen zászlót tűzött Nándorfehérvár szétlőtt bástyáira. Rákóczi kezében is ilyen zászlót lobogtatott a kárpátaljai szellő. 1848-ban, ezzel rohamozták meg honvédeink Branyiszkót.

Királyaink a pénz egyik oldalára Mária képét verették. Vezéreink kardjuk markolatára olvasót csavartak, katonáink Máriás lobogók alatt indultak csatába...

Számos Szűz Mária kegyhely van Magyarország területén. Fontosabbak: Andocs, Bodajk, Máriagyűd, Mária-Besnyő, Makkos-Mária, Máriaremete, Mátraverebély, Márianosztra, Máriapócs stb.

Zrínyi Miklós költő eposzában hozzá fohászkodik. Gyöngyösi István szép költeményt ír a szentolvasóról. Eszterházy nádor gyönyörűséges imádságot mond a Magyarok Nagyasszonyához.

Szerte az országban a magyarok Mária tiszteletéről tanúskodnak a Mária tiszteletére emelt templomok.

Maga Szent István Székesfehérvárott gyönyörű bazilikát építtetett. Korának csodájaként magasztalják a szemtanú magyar és külföldi írók. Az óriási költségek a bizánci művészet minden remekét összpontosították e bazilikában. „Csoda ez — kiált fel a szemtanú Hartvik német püspök — és csak az hisz leírásunknak, aki maga szemeivel látta azt. Még a padozat is fényes márvány. Megszámlálhatatlan az egyházi ruhák értéke. Az oltárok körül drágakövekkel díszített színarany táblák. Az oltáron csodálatos művészetű tabernákulum, a kincstárba arany és ezüst szent edények serege, onix, kristály és drágakövek díszeivel..." Szent István végső akaratából ide temetkezett. A csodás templom felszentelése egybeesett a szent király temetésével. 1000—1550-ig ez volt a koronázó templom, amely 33 koronázási ünnepet látott. A török uralom porrázúzta a régi dicsőség e fényes tanújelét!

Mit ad nekünk a Mária tisztelet? Szűz Mária Isten anyja. Nemcsak! Ő több, mint *egy* személy! Ő jelkép és egyúttal olyan, mint a gravitációs erő a mindenségben. A csillagvilágot a maga csodálatos harmóniájában a gravitáció ereje tartja össze. Van a világegyetemben egy makulátlan, tiszta szűzi pont: ez a gravitáció központja. E makulátlan mag körül kering a csillagvilág. — A morális-erkölcsi világnak is van gravitációja, központja, melyhez nem fér szenny, mely nem alkalmazkodik a kultúrákhoz és civilizációkhoz, nem igazodik sem jobbra, sem balra, nem hódol be semmiféle erkölcsi relativizmusnak; e pont az erkölcsi világ kovásza. Ez a tengeren evezők csillaga a Szent Szűz, Magyarok Nagyasszonya! Ő a makulátlan, a világ-

egyetem szűzi pontja, a hamvadó világban a hamu alatt égő zsarátnok, melyet ismét követnünk kell.

Az emberi lélekben világok rejtőznek és vívódnak. — Túl az érzékek, túl a fogalmak világán van a lélek szentélye. — Itt buzog fel az eszményi ember. — Innen szállnak fel a tiszta gondolatok, a bánat könnyei, a hit és a szent meglátások fényes serege. Aki ebben elmélyed, önkéntelenül is a Szent Szűz arcára bukkan, s magasan áll a világnak erotikus nyomorúsága és sexuális ínsége fölött — az megtapasztalja mily édes az Úr. — Ennek szívében élménnyé válik az ima: „Ignem amoris tui in nobis accende". — Tűz emészti a világot — a gyújtóbombák tüze. — Tűz emészti a lelkedet — a vér és erotika perzselő heve, — Tűz, mely a régi eszményeket, tisztaságot és szemérmet elhamvasztja. — Tűz, mely maga alá temeti a szépséges Isten-arcot az emberben. — Szent Szűz is tüzet gyújt a lelkünkben. Nem a pusztulásnak, hanem az életnek lángjait. — Nem a gyűlölet pokoli lángját, hanem az isteni szeretet tüzeit. — Nem az erotika perzselő tüzét, hanem az építő szeretet, a szemérmes, tiszta szeretet szent tüzét. Végezetül a költővel fohászkodjunk Hozzá:

Gyászba borult egek,
Háborgó tengerek
Csillaga, Mária!
Hozzád fohászkodunk,
Feléd sóhajtozunk,
Szeplőtlen Szűzanya.

Süvöltő felhők közt
Nyugodtan tündökölsz
Tiszta, szép csillagunk,
Míg hazánk hajóját
Viharok csapkodják,
S hozzád sír jajszavunk.

Boldogasszony anyánk,
Mennyei pátronánk,
Légy velünk, légy velünk!
Sok kiáltásunkra
Siess oltalmunkra!
Ha nem jössz, elveszünk!

Nagy szíved fényével,
Lelked békéjével
Hajolj a viharra!
Égi trónusodból
Csillagos lakodból
Tekints a magyarra!

Viharon, vészen át
Íme, fölzúg hozzád
Nyomorunk jajszava:
Segítsd meg nemzeted,
Háborgó tengerek
Csillaga, Mária! Ámen.

(*Endrődi S.: Stella Maris)*

SZŰZ MÁRIA ANYASÁGA

(okt. 11.)

Olv.: Sir 24,23—31.—Evang.: Lk 2,43—51.

I. Szép szeretet anyja

Az efezeusi Zsinat 1500 éves jubileumán, amely Nestorius eretnek patriárkával szemben kimondotta Szűz Mária istenanyaságát. — XI. Pius pápa 1931. december 25-én (Enc. *Lux veritatis)* kelt levelével október 11-re külön ünnepet rendelt el Mária anyasága tiszteletére.

Kinek is lett az anyja Mária?

1. Hét buzgó ember jött össze egy alkalommal, hogy Istenről beszéljenek. Mindegyiktől azt kérdezték, mit gondolsz Istenről? Az első felelte: „Isten a végtelenség, az ég, a föld, az emberi értelem és az emberi szív nem tudja felfogni." A második azt mondotta: „Isten a fölség. Trónja arany, koszorúja drágakő, az ege kristályból való." A harmadik: „Isten a mindenhatóság. Villámlik és mennydörög, felkorbácsolja a tengert és zúgásba hozza az erdőket." A negyedik: „Isten a szentség. Gyűlöli a bűnt. Semmi folt és szeplő nincsen rajta." Az ötödik: „Isten a bölcsesség. A csillagokat bölcs törvények szerint vezérli, nyarat és telet, napot és éjt váltogatja egymással." A hatodik: „Isten az igazságosság. Megbünteti a gonoszakat és megjutalmazza a jókat." Az utolsó egyszerűen és bátran így felelt: „Isten a *szeretet.* Saját fiát adta nekünk. Elvérzett érettünk a kereszten, mert oly végtelenül szeret minket." — Ez volt a legszebb válasz. Igen, Isten a szeretet! Ki akkor Mária? A szeretetnek, Istennek, Krisztusnak édesanyja! „És fogantaték Szentlélektől... születéк Szűz Máriától." Emberi természetét tehát Szűz Máriától kapta: Szűz és Anya egy személyben! Milyen csodálatos!

Testvérek! Elmondhatja-e minden édesanya egyszer az Úr előtt: — „Uram, akiket nekem adtál, *mind* megőriztem hitben, reményben, szeretetben és *egy sem veszett el közülük?*" (Jn 17,12). Melyik anya tudja majd ezt nyugodt lelkiismerettel elmondani a mindenttudó Bíró előtt?

Testvérek! Nézzétek a ti anyátokat, gyermekeitek égi anyját. Ajánljátok fel gyermekeiteket a mennyei Anyának. Egy férfi, aki elvesztette gyermekét, odament Mária oltárához; és ezeket mondotta: „Égi anya, most Neked kell gyermekeim nevelését kézbe venned." Egy anya pedig betegágyán így szól férjéhez: — „Egy anya az égben többet tehet gyermekeiért, mint a földön."

Fájdalom, vegyesházasságban a gyermekek többnyire elvesztik az égi Édesanyát...

Testvérek! Nézzétek Anyátokat, a *kegyelem Anyját!* Mária is teremtmény, az isteni kegyelem gyermeke. Isten nagyot tett vele, Isten Anyjává magasztosította. Milyen csodálatos is Isten bölcsessége! Kegyelmeit nem az ég ragyogó csillagaira akasztotta, hisz nem tudtuk volna onnan lehozni. Kegyelmeit nem a tenger mélyére süllyesztette, mint drágagyöngyöket, — nem tudtuk volna onnan felhozni. Kegyelmeit anyai kezekbe helyezte, mert ezek mindig készek kiosztani azokat.

Nézzétek Anyátokat ti egyedül állók, akiknek nincs már édesanyja. Ó, igen, ha az anya meghal, a család hamar fölbomlik... A gyermekek sokszor idegenek lesznek egymáshoz... Hiányzik már az összetartó erő!...

A gyermekek, akik anya nélkül nőnek fel, rendesen rideg kedélyűek. Hézagos a nevelésük. Az anyai szeretet meleget visz a lakásba és őrzi az örök fényt. Azért az igazi katolikus családokban olyan melegség járja át a szíveket, mert van égi Édesanya. Az emberi szív anyai szeretet után kiált...

Azáltal, hogy az anya életet ad gyermekének, szent természeti kötelék támad anya és gyermeke között. Erősebb azonban az erkölcsi kötelék, amelyet a IV. parancs szögez le: „Tiszteld atyádat és anyádat!" (Mt 19,19). A tisztán természetes kötelék megvan az állatoknál is, legalább addig, amíg a kicsi saját maga nem tudja élelmét megszerezni... Akkor lesz emberhez méltó az anya és gyermek kapcsolata, ha a természetes nívóról természetfeletti síkra emelkedik. Minden erkölcsi rend Isten parancsolatain nyugszik. Az anyák és gyermekek az erkölcsi normák szerint éljenek együtt! Az anyának az Üdvözítő szép szava szerint örülnie kell, ha apró ember születik a világra (Jn 16,21). A gyermeket ezért áldásnak és nem átoknak és szerencsétlenségnek kell tekinteni. A gyermekek viszont hálás szeretettel és tisztelettel tekintsenek szüleikre. Sokat imádkozzanak elhunyt szüleikért és haláluk évfordulóján ajánljanak fel szentmisét és szentáldozást az édesapáért és édesanyáért. — A természetfeletti

családnak is kell anyjának lennie. Isten atyánk, Jézus testvérünk, Mária anyánk!

2. Amióta a betlehemi anya a Megváltót a világra szülte, az anya méhe áldott és megszentelt. Amióta Krisztus maga Máriát ezerszer is édesanyjának nevezte, az anya neve megszentelődött.

Amióta a szent evangélium kezdetén ezek a szavak olvashatók: „Mária, akitől született Jézus, akit Krisztusnak neveznek" (Mt 1,16), az anyai méltóság evangéliumi jó hír lett. — A mi vallásos hitünk: „És születék Szűz Máriától." *Mária a mi Anyánk!*

A világtörténelem legdöntőbb órájában történt: a megváltás órájában, hogy az Üdvözítő lehajolt a keresztről édesanyjához, aki a kereszt alatt állott és mialatt szeme anyjáról végtelen szeretettel János apostolhoz fordult, így szólt: „Íme, a te fiad." — És a tanítványhoz — és általa mindnyájunkhoz — így szólt: „Ime, a te anyád" (Jn 19,27).

Ez nemcsak egyszerű búcsúszó volt, nemcsak a hű gondoskodás aggódó szava, hanem bizony az „átváltozás" szava volt; egy szó, amely örök, mint a „Legyen világosság" (1 Móz 1,3). — Vagy ez a szó: „Ez az én testem" (Lk 22,19).

Ez volt utolsó testamentuma a Megváltónak. És ennek a szónak szentnek kell előttünk lennie ma is!

Valóban mindazok, akik a kegyelem országában Krisztus testvérei, azok egyben Máriának is gyermekei. Mária! Te Anyám vagy és én a te gyermeked!

3. Átérezzük egy keresztény anya gondterhes életét? Mi lesz gyermekemből: ha iskolába megy, ha felnő, ha férjhez megy, ha megházasodik?

Kedves Testvérek! Ha számunkra már minden csillag kialudt, ha egyetlen kéz sem nyúl utánunk, ha végtelenül elhagyatottaknak érezzük magunkat, — akkor mélységes hittel higgyük, hogy az égi Anya szeme világít, mint két ragyogó csillag az elhagyottaknak is és kezét kitárja felénk.

Imádkozzuk el sokszor a következő szép imádságot mélységes hittel és forró bizalommal:

1. Szűz szülője Istennek,
Engedd, hogy Tied legyek.
Tied élet' s halálban,
Tied jó és balsorsban,
Tied, küzdve, szenvedve,
Tied most és örökre.
Szűz szülője Istennek,
Engedd, hogy Tied legyek.

2. Anyám, benned bízom és reménylek,
Anyám, Teutánad epedek,
Anyám, Te jóságos, kegyelmezz!
Anyám, Te hatalmas, védelmezz!
Anyám, ó jöjj, segíts imádkozni!
Anyám, ó jöjj, segíts küzdeni!
Anyám, ó jöjj, segíts szenvedni!
Anyám, ó jöjj, *ne* hagyj elveszni!

3. Hiszen tudsz segíteni, ó hatalmas!
Akarsz is segíteni, ó irgalmas!
Kell is segíteni, ó kegyelmes!
Fogsz is segíteni, ó kegyelmes!
Anyám, Te vagy a kegyelem anyja,
Szomorúak vigasztalója,
Bűnösök oltalma és menedéke,
Föld reménye és mennynek ékessége!

4. Ki kérte még segélyedet hasztalanul?
Ki távozott tőled meghallgatatlanul?
Azért bizton mondom minden szenvedésben:
Mária mindig segít, minden időben.
Biztosan állítom életben s halálban:
Mária mindig segít, minden balsorsban.
Azért hiszem s meghalok ezen hitemben:
Hogy veled leszek, ó Anyám, fenn az égben.

5. Szűz szülője Istennek,
Engedd, hogy Tied legyek!
Tied élet' s halálban,
Tied jó és balsorsban,
Tied küzdve, szenvedve,
Tied most és örökre.
Szűz szülője Istennek,
Engedd, hogy Tied legyek. Amen.

II. „Élet, édesség, reménység, üdvözlégy!"

1. *Élet.* Mária a mi életünk? Hogyan? Nem Krisztus mondja Szent Jánosnál (14,6), „Én vagyok az út, az igazság, az élet?" De igen, de ennek más értelme is van. — Ha az anya nagyon szereti gyermekét, ezt mondja neki: egyetlen életem; ha a jegyes igazán szereti jegyesét, azt mondja, te vagy egyetlen életem. Örömben és bánatban, keltemben és fektemben bármerre megyek, mindig csak teveled álmodok. Tehát az *élet* kifejezés a nagy szeretet spontán kifejezése. — Vajon Máriáról nem mondhatjuk-e ezt szintén? Reggel — első köszöntésünk — a hajnali harangszóval őt köszöntjük. A déli harangszó őt üdvözli. Ha este nyugovóra térünk, szintén búcsú köszöntésünkkel őt üdvözöljük. — Életünk minden évében végig kísérjük Mária földi életét a liturgia szépséges ünnepein a fogantatástól egészen a mennybevételéig. Szétthetetlenül bekapcsolódik ő az Úr Krisztus ünnepeibe is. Karácsonytól a Golgotáig... sőt a feltámadásig. A Lélek küldetéséig mindig ott látjuk. Nemde jogosan mondjuk tehát, hogy ő a mi életünk?

De Mária azért is életünk, mert ő adta nekünk magát az életet. A lelki életet szerző Krisztust. Mária a második Éva. Amit az első eljátszott, a második Éva visszaszerezte... Vagy gondoljunk csak a golgotai keresztre, a megfeszített Krisztus mit mondott a szeretett tanítványnak: „Íme a te anyád!" (Jn 19,27). Az egyházatyák egybehangzó tanítása szerint ezzel a kijelentéssel Máriát mindnyájunk, minden ember édesanyjává nyilvánította, Krisztust pedig testvérünkké. De nemcsak anyának nevezte, hanem édesanyává tette. Egy asszony akkor lesz anya, ha gyermeknek ad életet...

Mária az első karácsony szent éjszakáján az Istengyermeknek adott életet. A megtestesülés nagy titka Mária révén jött létre, földi atya nélkül, de földi anya révén, mert különben nem lett volna Ádám gyermeke. A szenvedésben is összeforrott fiával. A megváltás révén is. Méltán mondjuk tehát életnek... Nála nélkül nem élnénk, nála nélkül nem lennénk Isten gyermekei. Ezért róla zengnek a himnuszok, szobrával és képeivel díszítik a tereket. Amikor a világból kilépünk, őbelé kapaszkodunk: anyám, vezess az új életbe, mert te vagy az *élet!*

2. *Édesség.* Érdekes szokás Pesten, hogy arra, ami nagyon tetszik, újabban nem azt mondják, hogy szép, csinos, vagy nagyszerű, hanem ha meglátnak egy szép ruhát vagy sálat, így szólnak: nézd, milyen *édes*... milyen édes a kabát, milyen édes a cipő, milyen édes a könyv... Nem az érzékszervvel tapasztalt ízt — a savanyú, vagy keserű ellentétét — akarják itt kifejezni, hanem egy belső érzés,

jóleső, kellemes érzésnek akarnak kifejezést adni. Az emberhez hozzátartozik, hogy érzelmeinek kifejezést adjon.

Ha Mária az életünk, akkor miért éppen az érzelmeink világát zárnánk el tőle. Mennyi szép dal zengi dicséretét, mennyi gyönyörű ének dicséri szépségét. Mind, mind az érzelem hangján ünnepli őt, aki a mi *édességünk.*

Ő a szép szeretet anyja. A szenvedélyek tüzében égő szerelem démonai elől őhozzá menekülünk, az édes, a tiszta Eszmény örök forrásához.

A földi kedves rokonok között csak *egyet* szoktunk igazán *édes*nek nevezni, akihez síríg tartó hála fűz: az *édesanyát.* Van-e ennél szebb elnevezés? A „Mutter", a „mami", az „anyu", az „anyuka", az „anyuci" kifejezés közelébe sem férhet az „édes jó anyám" megszólításnak. Miért ne mondhatnók akkor ezt Máriáról, aki Krisztus után a *legédesebb* nekünk a földön!

3. *Reménység.* Remény nélkül nem lehet élni. Ő a mi reménységünk a Paradicsomkerttől fogva. Az ő magzata szétzúzta a Sátán fejét. Ő a próféták reménysége. Most pedig a kereszténység segítsége... Csak az érti meg ezt, aki már látott zarándok hivőket zászlókkal, kereszttel a nap hevében imádkozva, énekelve vonulni a Mária kegyhelyek felé, mit jelent az, hogy Mária a mi *reményünk!* Aki látta a kegyhelyeken a sok száz emléktáblát, mankót és egyéb táblácskákat e felírással: *Mária segít, Mária segített, Mária megsegített,* az érti meg igazán, mit jelent az a tény, hogy Mária a mi reménységünk.

4. Mária az egész Egyház reménysége, édesanyja is. Szentatyánk, VI. Pál pápa 1964. november 21-én a II. Vatikáni Zsinat 3. ülésszakán az Egyházról szóló törvény kihirdetése kapcsán Máriát az Egyház Édesanyjának nyilvánította. Ez alkalommal e szép fohászt intézte a zsinaton a világ Szeplőtelen Királynőjéhez és az Egyház Édesanyjához:

„Istenszülő Szűz Mária, az Egyház Édesanyja! Neked ajánljuk fel az egész Egyházat és az Egyetemes Zsinatot!

A „püspökök segítőjének" hívnak, védd és oltalmazd tehát kötelességük teljesítésében a főpásztorokat és mindazokat a papokat, szerzeteseket és világi híveket, akik nehéz lelkipásztori munkájukban velük együtt fáradoznak.

Te, kit Fiad, az Isteni Megváltó, a kereszten haldokolva szeretett tanítványának anyjául rendelt, emlékezz meg a keresztény népről, hiszen Beléd helyezi bizalmát.

Gondolj minden gyermekedre. Imáikat támogasd Isten előtt páratlanul hatékony közbenjárásoddal, őrizd meg teljes és állhatatos hitüket, erősítsd reményüket és éleszd fel szeretetüket.

Emlékezz meg azokról, akik szorongattatásban, szükségben vagy veszedelemben forognak...

Tekints jóságos szemmel elszakadt testvéreinkre. Te szülted Krisztust, az Isten és az emberek közötti egység megteremtőjét, add tehát, hogy egykor ismét egyesüljünk.

Ó szeplőtelen és árnyéktalan fényesség temploma, kérleld Egyszülött Fiadat, aki által elnyertük az Atyával való kiengesztelődést (vö. Róm 5,11), hogy tévelygéseinkkel szemben legyen irgalmas, óvjon meg minden széthúzástól, és öntse szívünkbe a testvéreink iránt való szeretet örömét.

Istenszülő Szent Szűz, Szeplőtelen Szívednek ajánljuk az egész emberi nemet: vezesd el az egy és igaz Üdvözítő, Jézus Krisztus megismerésére, távoztasd el tőle a csapásokat, amelyeket a bűnök magukkal hoznak, add meg neki az igazságban, igazságosságban, szabadságban és szeretetben való békességet.

Végül engedd meg, hogy az egész Egyház, amíg ezt a nagy Egyetemes Zsinatot üli, énekelhesse az irgalmas Istennek a dicséretét és hála himnuszát, az öröm és az ujjongás himnuszát, mert nagy dolgokat cselekedett a Hatalmas általad, ó irgalmas, ó kegyes, ó édes Szűz Mária. Ámen."

SZŰZ MÁRIA SZEPLŐTELEN FOGANTATÁSA

(dec. 8.)

Olv.: Péld 8,22—35.—Evang.: Lk 1,26—28.

I. Isten legszebb temploma

A legszebb Mária ünnepek egyike. Az egész liturgia örömtől sugárzik: „Tota pulchra es Maria et macula originalis non est in te; Tu gloria Jerusalem; Tu laetitia Israel, Tu honorificentia populi nostri" (Jud 15,10). Egészen szép vagy óh Mária és eredeti bűn szeplője nincsen benned . . .

1. Mária valóban aranyház! Valóban aranyos ház, amelyet az örökkévaló Isten az egyszerű fiatal leányban kiválasztott. Az isteni építész, a Szentlélek pedig csodálatos módon felépített és adományainak hétszínű oszlopdíszével ékesítette.

Mária szeplőtelen szíve volt ama oltár, amelyen a szeretet és szenvedés lángjai között a szeplőtelen áldozatot, szent Fiát a mennyei Atyának felajánlotta. Amikor a Szentlélek ezt az oltárt és templomot felszentelte — a pusztulás angyala visszatartotta kardját és az eredeti bűn, az emberi nemnek ez a szörnyű pestise Őt nem érintette. Elhárította ama vérnek titokzatos ereje, amely egykor a Szűz szívéből fog forrásozni és a Megváltó gyermek ereibe fog átlövellni.

Mint vakító csillárok ragyogtak ebben a házban az Ő kiváltságos erényei és kegyelmei. Az Atya e háznak megadott minden hódolatot. A teremtetlen Ige díszítette azt palotává, amelyben magának is laknia kellett. Így ragyogott az aranyház, amely az eget is elbűvölte szépségével és belső dicsőségével. „Omnis gloria filiae regis ab intus" (Zs 44,14).

2. Amint az alpesi rózsa a hótakarón megtörik és csodálatos bíbor színben lángol, s a fagyos földből, mintha életet varázsolna elő, épp úgy Mária is e földön szeretettől égő, tiszta, illatos Égirózsa, amely a bűn fagyos leheletétől megdermedt földnek életet hirdetett és maga érintetlen maradt az átoktól és haláltól.

Mária a láthatatlan tövismezőkön nyíló tiszta liliom. Tiszta forrás, amelyet semmi szenny sem zavar. Teste volt ama fal, amely a szep-

lőtelen lelket körülzárta. Lelke kegyelmi kincstár volt, amely megfoghatatlan méltóságának és a három isteni személlyel való csodálatos rokonságának megfelelt.

3. Örüljünk mi is ezen a napon és magasztaljuk Istent, aki különös módon felmagasztalta a leányt, azt anyát és a jegyest. Üdvözöljük Gábor arkangyallal: „Ave Maria gratia plena"; Üdvözlégy malaszttal teljes (Lk 1,28).

Alázkodjunk meg a tiszta Szűz előtt mi bűnös emberek, és imádkozzunk: „Sancta Maria ora pro nobis peccatoribus."

Ma és minden Mária-ünnepen ajánljuk és szenteljük magunkat Máriának. Szent *Grignon* azt akarja, hogy mindennap, mindent Máriával, Mária által, Máriában és Máriáért tegyünk.

4. Labouré Szent Katalin irgalmas nővér egyszerű apáca, 1700 körül született. A Szűzanya különös tisztelője: neki mutatta meg a csodás érem erejét. Egy alkalommal látomása volt. Megjelent előtte a Szűz földgömböt tartva kezében, amelyre hullottak a kegyelem gyöngyei. Majd szelíd tekintettel és széttárt karokkal néz lefelé. A Máriaképen körül arany betűkkel e felírás: *„Szeplő nélkül fogantatott Szent Szűz, könyörögj érettünk, kik hozzád menekszünk..."*

Oh bárcsak a földgömb most is Mária kezei között lenne! Akkor nem lenne annyi könny és bánat. Nem lenne annyi gyűlölet és szeretetlenség. Nem lenne annyi gyilkosság és rablás. Nem lenne annyi gőg és tisztátalanság. Nem lenne annyi civakodás és egyenetlenség!

Ma a Szeplőtelen fogantatás ünnepén tegyük mi is lelkünket és szívünket Mária szeplőtelen szívéhez. Kérjük, hogy tüzesítse át! Égessen ki belőle minden tisztátalant! Gyúllassza szeretetre a szegények és elhagyottak iránt! Tegye jobbá, szebbé, áldozatosabbá, bátrabbá és állhatatossá. Legyünk máriás lelkek, mert akkor hamarosan Jézus szíve szerinti lelkek is leszünk!

Testvérek, a máriás léleknek különös varázsa van! Az ilyen lélek uralkodik a bűnön, az evilági és érzékies gondolaton. A túlvilág tiszta levegőjét árasztja felénk! Hatalma van az ördögön, az emberi szíveken és saját szenvedélyein! Ahová szűzi lába lép, onnan eltávozik a bűn. Liliom és virág nyílik lába nyomán... Fel tehát! Látogassuk azért gyakran az *arany* házat, és lakozzunk mi is benne szívesen! Érezzük benne magunkat otthon! Szeplő nélkül fogantatott Szent Szűz könyörögj érettünk, kik hozzád menekszünk. Ámen.

II. Immaculata

„Máriát dicsérni hívek jöjjetek, mert ő fogja kérni Fiát értetek. Üdvözlégy Mária, mondja minden hív, áldott légy Mária, nyelv mondja és szív."

1. Szeplő nélkül fogantatott szűz: annyit jelent, hogy Mária az egyetlen Ádám-ivadék, aki az eredeti bűn foltja nélkül született. Ő a Paradicsom egyetlen maradványa. Egyetlen hófehér liliom a kórók között. Egyetlen égbetörő torony — a sok rom között. Egyetlen égbenyúló Jákoblétra, amelyen Isten lejött a földre, és emberré lett. Testét a Szűzanya szeplőtlen testéből formálta Isten, hogy az ember istenivé legyen...

A legkiválóbb egyháztudós — Szent Tamás — egyszer felveti a kérdést, vajon Isten teremthetett-e jobbat annál, amit teremtett? Azt mondja, hogy Isten végtelen hatalmánál fogva nagyobb és fényesebb napot, nagyobb és szebb földet teremthetett volna, de három dolognál nagyobbat nem alkothatott volna. Az *egyik* Krisztus emberi természete, amely egy személyben egyesült a Fiú Istennel, a *másik* Isten színelátása, amellyel boldogok lesznek a megdicsőültek a mennyben; a *harmadik* Mária, aki Isten anyja volt, mert mindháromnak végtelen méltósága van (S. Th. I. q 25, a 6. ad 4.).

Máriának legnagyobb méltósága Istenanyai méltósága. De nemcsak anya ő, hanem szeplőtelen szűz is. Amikor a lourdes-i barlangban a kis Bernadette-nek megjelent, a kérdésére, hogy ki ő, így felelt: „Én vagyok a Szeplőtelen Fogantatás." Őt még az eredeti bűn sem érintette, amelyben pedig mindnyájan születtünk. Miért e kivétel? Úgy illett, hogy a legtisztább Jézus a legtisztább anyától származzék. — Úgy illett, hogy a legszeplőtelenebb üdvözítő folyam a legtisztább forrásból fakadjon. Vajon teremhet-e bojtorján fügét, vagy a keserű forrás adhat-e édes vizet? — Mária a bűnbesüllyedt emberi nemnek első, tiszta, szeplőtelen virága, azért lehetett a megváltásnak első sugara. Ő az első, aki eltaposta a kígyó fejét, azért nyílt azóta rózsa mindenütt, ahová lépett. „Egészen szép vagy ó Mária, és az eredeti bűnnek nyoma sincs benned."

2. Mit hirdet az Immaculata, a szeplőtelen Szűz nekünk, a XX. század — még mindig ezer sebből vérző és annyi lelki nyugtalansággal gyötrődő — embereinek?

a) *Lelki megújulást!* — A Mária-képek között gyakori az apokaliptikus ábrázolás. Lába alatt a hold, feje körül az ég csillagai, keze összekulcsolva és így szól: Gyermekeim, a XX. század gyermekei, rázzátok le magatokról a földnek és anyagiasságnak porát és kígyómérgét! Vessétek el a sötétség és gonoszság cselekedeteit! Köröm-

szakadtáig ragaszkodjatok az erkölcsi törvények változhatatlan, tisztafényű csillagaihoz! Vessétek mélyen emlékezetekbe, hogy erkölcs nélkül nincs jogrend. Az erkölcs ingatag vallás nélkül, vallás pedig nincsen Isten nélkül! Aki a vallást és Istent védi, az védi az emberi méltóságot is. Ha Istentől és vallástól elszakítjuk az embert, nincs senki és semmi, ami igazán boldogítani tudná. Ha a tízparancsot nem tartjuk meg, tízezer törvény sem biztosíthatja a rendet. Az Isten- és a hazaszeretet, hit és tudomány nem ellenség, hanem édestestvér.

b) Az Immaculata felkiáltójel az ifjúság részére! Beleharsogja a háború következtében egyensúlyát és erkölcsi értékét pazarló fiatalság fülébe: — „Katolikus ifjúság, az eredeti bűn ellenére is magasra irányíthatod életed útját! Semmiféle szerződést ne köss a kígyó fajzatával! — Tudom jól, hogy kettős törvény viaskodik bennetek a test, a hús és vér lefelé húz, ahonnan vétetett, de a lélek, a szellem felfelé tör, a magasságok felé, ahonnan származik. Küzdelem az ember élete a földön, de velünk Isten kegyelme! Arra törekedjetek, hogy a küzdelemben a léleké legyen az utolsó szó és végső győzelem!"

c) Nemcsak lelki megújhodást hirdet, nemcsak az ifjúság hathatós ösztönzője, hanem a *nőt visszaadja felséges hivatásának.* Szűz Mária az anyai méltóságot végtelen magasságba emelte. Most mit látunk? A család és házasság romlásnak indult. Maga a házasság angyala is kifosztottan és megsebezve ott roskad a jerikói úton. A házasság az életnek nem bölcsője, hanem sokszor koporsója. Válás, válás, válás mindenfelé! A kötelék nem holtomiglan holtáiglan, hanem untomiglan-untodiglan szól. — Úgy van, mint a pannonhalmi boroshordó abroncs nélkül: „libertate periit." — Tönkretette a szabadosság! A házasságról is lehulltak idők folyamán az isteni törvény felbonthatatlanságának összekötő abroncsai. Ne csodálkozzunk hát, ha szétfolyik, merő adásvételi szerződés lett... Máról-holnapra!

Testvérek! — Ha nem akarunk a halál fehér leple alá bújni, vissza az abroncsokat! Egészséges család nélkül nincs egészséges nemzet! Beteg család a nemzet sírásója! A nőnek elsősorban az anyai méltóság a hivatása, a gyermek, a bölcső, a kereszt tövében. Minden más azután jön! A nőnek kell a társadalom, elsősorban a család védőangyalának lennie. Az erkölcs lángpallosú kerubjának a család küszöbén! De jaj, ha leszáll e magaslatról. Ha nem angyal többé, hanem démon, a rombolás hordozója. — Jaj, ha nem felemelője többé a társadalomnak, hanem süllyesztője; ha nem Isten mosolya, hanem a sátán gúnykacaja!

Testvérek, akarjátok-e megmenteni a családot? — Ki ne akarná? Akkor vezessétek a nőt vissza Máriához! A Mária-kép árnyékában a leány rátalál názáreti értékeire, az anya betlehemi kincseire és a tűrő, szenvedő anya a *Mater dolorosa* örök vigaszaira. Ámen.

SZENTEK ÜNNEPEI ÉS ALKALMI ÜNNEPEK

SZENT JÓZSEF ÜNNEPE

(Március 19)

Olv.: Sir 45,1—6. — Evang.: Mt 1,18—21

I. Tisztaságos József

Egy vidéki városban szobrot emeltek a névtelen munkásnak, hogy ezzel is kifejezzék szeretetüket és hálájukat a mindennapi munka hősei előtt. A mai nap én is szeretnék szobrot emelni. De hiszen nem is kell, mert itt van az oltáron a névtelen munkás. Szent József szobra.

Amikor Isten emberré lett, hogy megváltsa az emberiséget, földi testet vett fel. Egyszerű gagyogó gyermek képében jelent meg karácsony szent éjszakáján. Nem családból, de családba született bele. Édesanyja a Boldogságos Szűz, aki anyasága mellett is megtartotta szüzességét és ment volt az eredeti bűntől is. Ezért mondjuk Szeplőtelen Szűznek. E családban volt egy férfi is. Az is szűz tiszta volt: Szent József, Mária jegyese. A kis Jézus nevelőatyja.

Nem érdekes, hogy az Istenfia, amikor a földre szállt, nevelőatyjául nem hadvezért, — nem tudós bölcset, — nem római politikust választot, hanem egy egyszerű munkásembert, Szent József személyében. Tekintsünk fel erre a névtelen munkásra, mint példaképre és pártfogóra.

1. *Példakép.* A Szent József-szobor egyik kezében liliomot, másik kezében pedig a kis Jézust tartja. Mit jelent ez? Mit üzen nekünk Szent Józse e szép ünnepén?

A liliom azt üzeni, hogy tisztaság nélkül, tiszta erkölcs nélkül nincs komoly. becsületes élet. Nekünk tiszta ifjúság, a fegyelmezett, az élvezethajhászástól mentes ifjúság az ideálunk! Mindnyájan, mindennap érezzük, hogy az eredeti bűn következtében emberi természetünk megromlott. Kísértések özöne ellen kell küzdenünk mindegyikünknek. Mindennap! Egész életünkön át. — A három kívánság ördöge mindenkit megkörnyékez: a test kívánsága, a szemek kívánsága és

az élet kevélysége (1 Jn 2,16). Mindenkiben hol egyik, hol másik üti fel fejét. Ez közös emberi sors! De tudunk közdeni ellene!

Szent József a tiszta jegyes, a szüzek őre, a *családok mintaképe.* Nézzünk fel rá! Fiatal fiúk és leányok, akik előtt az élet és a szent házasság eszménye áll, gondoljatok arra, hogy csak szilárd alapokra lehet építeni. Komoly, egészséges vérű és egészséges lelkű fiatalok tudnak csak egészséges, harmonikus családot alapítani! Tisztán az oltárig, minden viharon át! Azután tisztán, hűségesen a sírig! Tiszta ifjúság, tiszta házasság!... Ó, hány házasság omlik és bomlik szét nap mint nap. Miért? Mert kicsúszott alóla az alap, az erkölcs, a felelősségtudat! Hol van ott felelősség, ahol az anya otthagyja két nagy fiát és férjét, s 25 évi házasság után, ősz fejjel megy megbomlott idegekkel, állítólagos első szerelme után, aki szintén két szép gyermeket és hűséges feleséget hagy ott ennek a nőnek a kedvéért? Hol van ott felelősség és komoly lelkiség, ahol a férfi úgy cserélgeti feleségét, mint más a fehérneműjét?

Szent József másik kezében a kis Jézus, a gyermek Jézus. Ez két dolgot mond nekünk. A gyermek-szeretet az édesapa és anya szent hivatása. A gyermek összekötőkapocs az apa és anya között. A gyermek apját és anyját egynek tartja. Nem lehet szétvágni a gyermeket; ha a szülők szétválnak. — Édesapa-e az, aki elhanyagolt gyermekei mellett az italnak hódol? Édesanyja-e az, aki szórakozásért feláldozza gyermekei boldogságát? Gyermek nélkül nincs boldog családi élet! József kezében van a kis Jézus, Isten fia, akit gyöngéden magához ölel. Testvérek! Csak az a családapa hűséges és kiegyensúlyozott, akinek kezében van Isten, sőt nemcsak kezében, hanem szívében tartja az istenhitet, a vallást. Mert hit nélkül, vallás nélkül nem nyugszik meg tartósan és igazán a lélek. „Mert szegénynek drága kincs a hit, tűrni és remélni megtanít. S néki, míg a sír rá nem lehel, mindig tűrni és remélni kell" (Arany).

Bármilyen magas is lesz az atomkultúra, betegség, szenvedés mindig lesz a földön... Bármilyen öröm és boldogság ragyog e földön, az örömbe mindig üröm vegyül, mert véges az öröm és itt kell egyszer hagyni... A sír előtt megáll a tudomány... Oda nem világít be más, csak a hit, amely fennen hirdeti, hogy a sír nem végállomás, csak átszállóhely... Van örök élet! Ott számot kell majd adnunk minden itteni cselekedetünkről!

2. *A munkás példaképe.*

A munkára szükség van. Minden jó és szép, nagyszerű és szent, ami e világon van, a munka révén jött létre.

Mindenkinek dolgoznia kell! „Arcod verejtékével eszed a kenyeredet, míg vissza nem térsz a földbe" (1 Móz 3,19)... „Aki nem dol-

gozik, ne is egyék" (2 Tessz 3,10) — mondja Szent Pál apostol. Aki betegsége, magas kora, vagy hibáján kívül nem dolgozik, az szánalmas jelenség.

Valamikor a pogány világban a testi munka átok és megvetett volt. A kereszténység ellenben megszentelte a munkát! Az Úr Jézus a názáreti ácsműhelyben dolgozik. Az örök bölcsesség harminc évig jár a munkáskunyhó egyszerű iskolájába. A mindenható Isten közel harminc évig dolgozik baltával és fejszével, kalapáccsal és fűrésszel. Első követői, és apostolai is mind munkásemberek voltak. Péter Krisztus első helyettese és az első pápa nem tudós ember, hanem egyszerű halász.

Jelszavunk: *Ora et labora!* A munka imádság lesz, ha Isten nevében folyik. A munka istentisztelet lesz, ha jószándékkal végezzük. Midas királynak az volt a kívánsága, hogy mindaz, amit érint, aranyná váljék. Ez mese! De való igaz, hogy mindaz, amit Isten iránti szeretetből végzünk, amit a jószándék varázsvesszejével érintünk, örök értékű lesz!... Istentiszteletté válik! — Így lesz Szent József ünnepe az „apák napja"!

Mit tegyünk tehát Testvérek? Imádkozzunk? — Igen! — De nemcsak imádkozni kell, hanem a kettőt össze kell kapcsolnunk, mint a régi szerzetesek tették: *Ora et labora!* Imádkozva dolgozzunk és dolgozva imádkozzunk! Ha Isten nevében végezzük munkánkat, minden fáradt sóhaj imádsággá válik. Minden könny, minden munka a családban és iskolában, a gyárban és műhelyben, a bányában és levegőben imádsággá válik... Micsoda nagyszerű érzés ez! Mi keresztények Isten nevében lépünk ki e földi életből és Isten nevében megyünk az örök életbe, ahol Jézus, Mária és szent József vár minket. Ámen.

II. A Szentcsalád és az Egyház védője

A Feketeerdő egyik hegyi falujának templomában egy Szent József-kép látható. Balkezével óvja a lábánál fekvő egyházat és jobbkezében lévő botjával távoltartja a támadó ellenséget. Ez Szent József Isten adta feladata az Egyházzal szemben!

IX. Pius pápa 1870-ben Szent Józsefet az Egyház védőjévé jelentette ki. XXIII. János pápa pedig az 1962-ben összeült II. vatikáni egyetemes zsinatot Szent József oltalmába ajánlotta. Ennek I. ülésszakán bejelentette, hogy Szent József nevét felvette a mise kánonba Szűz Mária neve után és az apostolok elé.

1. *Szent József Szűz Mária védője.*

Védte Mária testi életét. Drága kincs a teste e sivár világban, kire bízza az Isten: Szent Józsefre. Az angyal üzenetére magához veszi Máriát, hogy védje és oltalmazza. Erős karja és szorgalmas munkája Szűz Mária támasza.

Védte Mária jó hírét. Szent József sokat szenvedett, amikor érthetetlen tény elé került. Mária áldott állapotba jutott. Nem értette a dolgot. Az akkori törvények szerint nyíltan elbocsáthatta volna. Nem tette, kerülte a feltűnést... De nézzük csak, mit mond erről a Szentírás. — József jegyese volt Máriának (Mt 1,18—21). Ez a zsidó házassági törvény szerint tanúk előtt kötött jogügylet. Jogi jellege csaknem a házassággal volt egyenértékű. Így az evangélium a jegyest feleségnek mondja (József neje: Mt 1,20, 24; József pedig a férj: Mt 1,19). De az akkori jog szerint szükséges volt még a jegyes bevezetése a férj házába. Súlyos okból a férj elbocsátó levéllel a nőt elküldhette. Mivel Józsefet Isten még nem világosította fel arról, hogy Isten fia csodálatos módon a Szentlélek által Mária méhében ölt testet, — és mivel nem mert komolyan kételkedni Mária hűségében, bizonytalanságában és kétségében, tapintatos eljárásra gondolt. — Nem tudjuk, hogy Isten az eljegyzés előtt miért nem jelentette ki Józsefnek Mária leendő istenanyaságát. De az angyal intésére megnyugodott. Férje József igaz ember volt, mivel nem akarta rossz hírbe hozni, az volt a szándéka, hogy titokban bocsátja el. Miközben ezen gondolkodott, álmában megjelent az Úr angyala és így szól: „József, Dávid Fia, ne félj attól, hogy feleségül vedd Máriát, hiszen a Szentlélektől van áldott állapotban. Fiat fog szülni, akit te Jézusnak nevezel, mert ő szabadítja meg népét bűneitől" (Mt 1,19—21). — József erre felébredt álmából és úgy cselekedett, amint megparancsolta az Úr angyala. Magához vette feleségét, de nem ismerte meg (nem élt vele házaséletet) míg az világra nem hozta Fiát, akit Jézusnak nevezett (Mt 1,24—25).

Védte őt Mária áldott állapotának nehéz hónapjaiban. Betlehemben ajtról ajtóra kopogtat, míg egy rozoga istállóban lakást talál.

2. *Szent József a szent család védője.*

A jászol mellett viraszt: a Gyermek és Szent Anyja fölött. Amikor Heródes az újszülött Krisztus életére tör, az angyal üzenetére felkelt és még az éjjel fogta a gyermeket és anyját és menekült Egyiptomba (Mt 2,14). Mennyi fáradság, aggódás, mennyi gyötrődés és rettegés emigráció közben? Mennyi gond a mindennapi ellátás idegen országban. Idegenben mindig keserű a kenyér, ez az emigráció örök sorsa!

Amikor Heródes, a gyilkos meghalt: újabb angyali üzenet alapján megint éjjel (!) fölkelt, fogta a gyermeket és anyját. Ismét Izrael

földjére ment. De amikor meghallotta, hogy Júdeában atyja, Heródes után Archelaus uralkodik, félt odamenni (Mt 2,22) és inkább Názáretben telepedett le. Mennyi gyötrődés és aggódás megint!

Názáretben a csendes öröm és szakadatlan munka boldog napjai következnek... *Jeruzsálemben* megint a gondok sorakoznak. Elveszett a kis Jézus. Szűz Mária szemrehányóan szól hozzá a megtalálás után: „Atyád (ti. nevelőatyád) és én aggódva kerestünk Téged" (Lk 2,48)...

3. *Az Egyház védője.*

Micsoda lelki nagyság lakott benne, hogy Isten őt választotta ki. Az Írás mondja róla: „igazságos volt" (Mt 1,19) istenfélő. Azért Jézus csodálói azt mondották róla: „Jézus mintegy harmincesztendős volt, amikor fellépett, József fiának tartották" (Lk 3,23).

Szent József mindig Jézus őrzője marad! Egykor emberré lett testét védte és oltalmazta, ma titokzatos testét, az Egyházat védi.

De védi a mi lelki életünket is. Szeretete: az Üdvözítő szeretete. Jézust gyengéd atyai szeretettel szerette. És Jézusban megtalálta a gyengéd fiúi szeretetet. A mi lelkiéletünk alapja pedig a Jézus-szeretet.

Testvér! Mondd meg nekem, hogyan szereted Jézust és megmondom milyen keresztény és milyen katolikus vagy! Nem a paragrafusok megtartása a lényeg, ez is kell, de a legfőbb a szeretet.

Az *apostoli munkánkat* is ajánljuk Szent József oltalmába! XI. Pius 1931. március 19-én az Egyházat Szent József különös oltalma alá helyezte:

Mi is könyörögjünk hozzá bizalommal: Szent József, Te a szentcsalád őre és az Egyház védője könyörögj érettünk. Ámen.

MUNKÁS SZENT JÓZSEF ÜNNEPE

(Május 1)

Olv.: Kol 3,14—15; 17,23—24. — Evang.: Mt 13,54—58.

I. Ora et labora!

Az ünnepi mise könyörgése így szól: „Teremtő Istenünk: törvényben szabtad meg, hogy az embernek dolgoznia kell. Add meg kegyelmesen, hogy Szent József példájára és az ő pártfogásával becsületesen elvégezzük a munkát, amelyet reánk bíztál és így elnyerjük a jutalmat, amelyet ígértél."

Szent József maga is dolgozik. Szent József a munkások védője. Krisztus és Egyháza szintén védi a munkásokat.

Először is maga Krisztus munkáscsaládból kívánt születni. Mi katolikusok élő hittel hisszük, hogy Krisztus az igaz Istennek a fia, tehát mindenható. Választhatott volna magának királyi palotát, ahol arany, ezüst, fény és ragyogás vette volna őt körül. Nem választotta. Kolduscsaládból sem akart születni, hanem kiválasztott magának egy becsületes, munkáscsaládot, amelynek a feje ácsmester volt. — Ebből a családból született a világ Megváltója. Már ez is mutatja, hogy a munkásokat családjabelinek, rokonainak tekinti.

Harminchárom évig élt e földön. Ebből 30 évet a munkáscsaládban, a műhelyben töltött. Mikor már a kezébe tudta venni a vésőt, a kalapácsot, a gyalut, mint egy munkás dolgozott a világ Megváltója. Pedig nem volt erre szükség! Hiszen megmutatta, hogy ha éhezett, angyalok hoztak neki ételt; ha pénzre volt szüksége, a hal szájából szedette ki Péterrel az adófizetéshez szükséges didrachmát, de nekünk volt szükségünk, az emberiségnek erre a példára, amely a kézi munkát megszenteli és felmagasztalja előttünk.

Amint a kereszténység alapítója munkáscsaládból származott: úgy első apostolait is a munkások közül válogatta ki. Tizenkét galileai halászt választott, hogy menjenek szét a világba és hirdessék az evangéliumot. A munkásosztályt tisztelte meg tehát akkor, amikor annak a soraiból választotta tanításának hirdetőit, Egyházának oszlopait és szervezőit.

Ez tulajdonképpen azonban csak a külső keret. A lényeget nem ebben kell keresni, hanem magában Krisztus tanításában, amely a munkát megszenteli, a munkást fölemeli és megbecsüli, a föld uraival és nagyjaival szemben pedig megvédi.

A pogányságban a kézi munkát lealacsonyító foglalkozásnak tekintették. A munkást lenézték. Megvetették. Krisztus evangéliuma proklamálta a munkás egyenlőségét a munkaadóval, a szegényt a gazdaggal, mert mindegyiknek Isten az atyja, — ők pedig mindnyájan egy Atyának a gyermekei. Krisztus evangéliuma mondotta ki a munkásosztály két sarkigazságát. Az egyik: „a munkás méltó a bérére", — a másik: „aki nem dolgozik, az ne is egyék". Ha ezt a két elvet betartaná az emberi társadalom, nem volna munkáskérdés.

Krisztus evangéliuma proklamálta azt az elvet is, hogy a mennyei Atya nem a külsőt, hanem a *belsőt* tekinti. Nem a létrehozott eredményt, hanem a szív szándékát. Nem a sikert, hanem az Isten akaratából végzett munkát.

Krisztus evangéliuma valóságos apotheozisa, valóságos fölmagasztalása, megtisztelése és megbecsülése a kézi munkásnak. Ezt látjuk mindjárt a kereszténység kezdetén. A pogányoknál a munkás pária volt, akit a pogány társadalom mint szükséges rosszat eltűrt, de megvetett. Gondosan vigyázott arra is, hogy a nagyúr tógájához egy munkás keze hozzá ne érjen, mert ez már ránézve szégyenletes lett volna. A kereszténységben a munkások a nemesekkel, mint testvérekkel együtt mennek az Úr templomába és az Úr asztalához!

Majd amikor kialakul a IV. és V. században a szerzetes-intézmény, amely Krisztus tanítását tökéletesebben igyekezett átvinni az életbe, az *Ora et labora*, „imádkozzál és dolgozzál" jelszóval egyesíti a jámborságot a munkával. Nemcsak úgy, hogy minden munkás és szegény ember előtt is éppúgy nyitva állt a kolostor, mint a bárók, grófok és lovagok előtt, hanem a kolostorban mindegyiknek akár nemes származású, akár nem, az imádságon kívül kézi munkával is kell foglalkoznia. Az őskereszténység ugyanis a kézi munkát, mint az embert legjobban felemelő, megnemesítő és megszentelő foglalkozást tekintette. Ebben a felfogásban a kolostorok lakói Krisztus példáját követték, aki maga is kézi munkás volt 30 évig. Pál apostolt is követték, aki bár Krisztus igéjének volt hirdetője, keze munkájával kereste meg kenyerét.

De nemcsak a kolostorok, maga az Egyház is mindig megbecsülte a munkásosztályt, amelynek a birtokosokkal való egyenlőségét mindig hirdette. Gyakorlatban először azzal bizonyította és bizonyítja ma is, hogy az egyházi állások és legmagasabb méltóságok betöltésénél a munkás gyermeke csakúgy számba jöhet, mint az arisztokraták

sarja. Nincs és nem is volt a világon soha olyan demokratikus intézmény, mint a katolikus Egyház, amelyben munkások gyermekei püspökök, hercegprímások, királyi hercegekkel egyenlő kardinálisok, sőt királyok és császárok fölött álló pápák is lehettek és lehetnek. De nem kell visszamennünk a régi múltba, találhatunk erre napjainkban is példát... (X. Szent Pius, XXIII. János).

Az Egyház küzdött mindig a legerélyesebben a rabszolgaság megszüntetéséért, de a jobbágyság felszabadításáért is. Bebizonyította ezt a gyakorlatban azzal is, hogy ahol megvetette a lábát, mindenütt először munkára tanította meg a népeket. Hangsúlyozta mindenkiben az emberi méltóságot, követelte mindenki iránt az igazságot és legfőbb parancs gyanánt hirdette a személyválogatást nem tűrő felebaráti szeretetet. Ezen elveivel minden korban a munkások legjobb barátjának, érdekeik legfőbb védőjének mutatta magát. Ugyanezt teszi ma is. ... Szent József, a munkások védőszentje, könyörögj érettünk. Ámen.

II. Az Egyház és a munkás

A) XI. Pius: *Quadragesimo Anno* (1931) körleveléből részletek:[1]

1. *A tőke jogtalan igényei.*

„Bizony sokáig túlsokat vett el magának a tőke. A termelt javakat, a jövedelmet a tőke igényelte magának s a munkásnak alig hagyott eleget erőinek pótlására és helyreállítására. Valami állítólagos ellenállhatatlan gazdasági természettörvény nevében hangoztatták, hogy a tőkehalmozás csak a tőkésnél történhetik és a munkás állandóan az ő szűkös és nyomorúságos helyzetére van kárhoztatva."

2. *A proletárok megváltása.*

„A proletárok megváltása az a cél, amelyet a mi Elődünk mint parancsoló szükségességet kitűzött. Most annál inkább kell ezt hangsúlyoznunk és sürgetnünk, mert a pápa üdvös intelmei bizony gyakran feledésbe mentek, mert vagy szándékosan agyonhallgatták, vagy keresztülvihetetleneknek tartották, pedig igenis keresztülvihetők, sőt a megvalósításuk egyenesen szükséges. És ha az a tömegnyomor, amelyet Leó még elrettentő színekben maga körül látott, ma már ugyanabban a mértékben nincs is meg, azért az ő intelmei a mi ko-

[1] XI. Pius pápa Quadragesimo Anno apostoli körlevele, Wien, OMC. 1959. alapján.

runkra éppen úgy illenek és találnak. Kétségtelen, a munkások helyzete jobbra fordult és sok tekintetben emelkedett, különösen a műveltebb és nagyobb országokban, ahol már nem lehet általában és különbségtétel nélkül mondani, hogy a munkásság nyomorban él. Mégis mióta a modern technika és a gyáripar további nagy területekre, mind az új településekre, mind a kelet régi kultúrállamaiba utat talált s ott megállapodott, a proletárok száma ismét hihetetlenül megszaporodott s keserves panaszuk az égbe kiált."

3. *A munka egyéni és szociális jellege.*

„Mint a tulajdon, úgy a munka is — különösen az idegen szolgálatba szegődött bérmunka — a személyes vagy egyéni jelleg mellett szociális vonatkozást is mutat, amelyet nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ha nincs élő társadalmi szervezet, ha a társadalmi jogrend védelmet nem nyújt; ha az egymásra utalt különböző foglalkozási ágak kölcsönösen nem segítik és egészítik ki egymást; ha értelmiség, tőke és munka nem dolgoznak össze, akkor az emberi munka nem lehet gyümölcsöző, tehát helyesen sem meg nem mérhető, sem méltányosan nem díjazható, amennyiben személyes jellege mellett a szociális természetét is figyelembe nem vesszük."

4. *A szeretet szerepe.*

„A legfontosabb szerep a szeretetnek jusson, amely a tökéletesség köteléke (Kol 3,14). Mennyire tévednek azok a meggondolatlan újítók, akik egyedül az igazságosságot, mégpedig a kölcsönös igazságosságot követelik, a szeretetet pedig gőgösen elvetik! Igaz, a szeretet nem pótolhatja a köteles és jogtalanul megtagadott igazságosságot. Ámde, ha az ember mindent megkap, ami az igazságosság szerint megilleti, még mindig tág tere nyílik a szeretetnek. Még a leghívebben kiszolgáltatott igazságosság is legföljebb a szociális harcok okait szüntetheti meg, a szíveket egyesíteni és a lelkeket kapcsolni sohasem tudja."

B) XXIII. János pápa *Pacem in Terris* (1963) körleveléből.[1]

1. *Az ember anyagi jogai.*

„Minden rendezett és termékeny együttélésnek alapja az az elv, hogy minden emberi lény személyiség, azaz értelemmel és szabad akarattal felruházott természet s ennélfogva jogok és kötelességek

[1] A szövegeket: „Pacem in terris" pápai körlevél, a nemzetek közötti békéről az igazságban, igazságosságban, szeretetben és szabadságban, Tipografia Pontificia Vaticana, 1963 alapján közöljük.

alanya, amelyek közvetlenül és együttesen magából a saját természetéből fakadnak s amelyek éppen ezért általánosak, sérthetetlenek és elidegeníthetetlenek."

„Minden embernek joga van a léthez, a fizikai épséghez, egy méltó életformához alkalmas eszközökhöz, különösképpen ami az élelmezést, ruházkodást, lakást, pihenést, orvosi ellátást s a szükséges szociális szolgáltatásokat illeti. Ebből kifolyólag joga van ahhoz, hogy gondoskodás történjen betegség, munkaképtelenség, elözvegyülés, elöregedés, munkanélküliség esetén és minden más esetben, amikor az ember akaratától független körülmények idézik elő a kenyérkereset eszközeinek az elvesztését."

2. *Az ember kulturális jogai.*

„Ugyancsak az emberi természetből fakad a jog, hogy az ember a kultúra javaiban részesedjék, következésképpen szükséges, hogy elérhető legyen akár az alapvető általános iskolázás, akár az ipariskolai vagy értelmiségi kiképzés, saját állama fejlettségi fokának megfelelően. Arra kell törekedni s azon dolgozni, hogy az emberek, ha értelmi képességeik bírják, magasabb tanulmányok folytatásához is hozzájuthassanak, úgy hogy a lehetőség határain belül a társadalmi életben a tehetségüknek és képzettségüknek megfelelő állásokat és hivatalokat töltsenek be."

3. *A család jogai.*

„Ami a családot illeti, mely a házasságon, azaz egy egységes, szabad és felbonthatatlan szerződésen alapszik, szükséges, hogy mint az emberi társadalom első és természetes sejtje tiszteltessék. Innen ered, hogy gazdasági és társadalmi, kulturális és erkölcsi téren nagy gondot kell fordítani, ami mind oda megy ki, hogy a család megerősödjék s hivatása betöltésében segítséget kapjon."

4. *A munkavállalás joga.*

„Az embernek joga van a természetjog alapján arra, hogy necsak a kezdeményezés lehetőségével rendelkezzék, hanem hogy a munkát szabadon választhassa. De az effajta jogokhoz elválaszthatatlanul hozzátartozik az a jog is, hogy a munka feltételei ne legyenek sem az egészség, sem az erkölcsi épség rovására, sem pedig a fejlődésben lévő ifjú szervezetek ártalmára. Ami pedig a női munkát illeti, meg kell adni nekik a lehetőséget, hogy olyan körülmények között dolgozhassanak, melyek akár hitvestársi, akár anyai követelményeiknek megfelelnek."

5. *A modern kor három jellemzője.*

„A mai modern kort három jelenség jellemzi. Mindenekelőtt a munkásosztályok gazdasági és szociális felemelkedése. Mozgalmuk első fázisában a munkások arra összpontosították akciójukat, hogy gazdasági és szociális tartalmú jogaikat kivívják; később kiterjesztették akciójukat a politikai természetű jogokra; majd végül arra is, hogy a kultúra javaiban is megfelelő formában és méretekben részesüljenek. És ma minden nemzetnél élénken él a munkásokban a követelmény, hogy ne tekintsék és kezeljék őket mint intelligencia és szabadság híjával levőket, hanem mint egyenrangú embereket a társadalmi élet minden területén, azaz gazdasági, szociális, kulturális és közéleti téren egyaránt.

Egy második jelensége a mai kornak a *nők* belépése a közéletbe, ami talán sokkal erősebben történt meg a keresztény kultúrájú népeknél s lassabban, de széles terjedelemben a más hagyományú és kultúrájú népeknél. Valóban a nőkben mind világosabb és hatékonyabb lesz saját méltóságuk tudata. Tudják, hogy nem engedhetik meg többet, hogy eszközöknek tekintsék és kezeljék őket. Megkövetelik, hogy személyiségnek vegyék őket mind a családi élet, mind a közélet keretein belül.

Végül az emberiség, a legközelebbi múlttal ellentétben, egy gyökeresen megváltozott szociálpolitikai képet mutat. Nincsenek többet uralkodó népek és szolganépek, hanem minden nép független politikai közösséggé vált vagy úton van, hogy azzá váljék.

Az emberek, bármely országban vagy földrészen éljenek, vagy egy önálló és független államnak a polgárai vagy azokká lesznek: senkinek sem tetszik, hogy kívülről jövő politikai hatalmak vagy népcsoportok alattvalójának érezze magát. Sok emberben így oszlik el a századok vagy évezredek óta hurcolt alacsonyabbrendűség komplexuma, míg másokban elhalványodik s fokozatosan eltűnik a felsőbbrendűség érzete, mely gazdasági és szociális kiváltságokból vagy politikai helyzetből eredt.

Éppen ellenkezőleg széltében-hosszában elterjedt már a felfogás, hogy az emberek természetes méltóságuknál fogva egyenlők. Ezért a *faji* megkülönböztetéseknek nincsen többé létjogosultságuk."

6. *A közjó körülírása*

„A közjó ama szociális feltételek összességében áll, amik az emberekben lehetővé teszik és elősegítik személyiségük teljes kifejlődését. De mert az emberek testből és halhatatlan lélekből állanak, létük nem merülhet ki, sem nem érhetik el teljes boldogságukat az idő birodalmában. Ezért a közjó megvalósítása nemcsak abban áll, hogy

az emberek földöntúli és örök céljának elérése elé akadályokat ne gördítsenek, hanem hogy annak szolgáljanak.

Manapság úgy látszik, hogy a közjó különösképpen az ember jogainak és kötelességeinek a megőrzésében rejlik, amiért is a közhatalom legfőbb feladata abban áll, hogy ezeket a jogokat elismerje, tiszteletben tarsa, megvédelmezze és elősegítse s ezáltal segédkezet nyújtson ahhoz, hogy könnyebb legyen a megfelelő kötelességek teljesítése."

7. *A gazdag népek segítsék a szegényebbeket*

„A közös eredet, megváltás és rendeltetés köti össze az összes embereket és hívja meg őket arra, hogy egyetlen keresztény családot alkossanak. Ez okból már a *Mater et Magistra* enciklikában felhívtuk a gazdaságilag erős államokat arra, hogy sokoldalú közreműködést indítsanak el a gazdaságilag még csak fejlődésnek indult országokkal."

„A gazdaságilag erős országok többoldalú közreműködésükben kötelesek a gazdaságilag még csak fejlődésben álló közösségeknek az erkölcsi értékeit és népi jellegzetességeit elismerni és tiszteletben tartani és a politikai predominálás minden szándéka nélkül eljárni. Ilymódon »fognak hozzájárulni ahhoz, hogy egy világközösség alakuljon ki, amelyben minden tag tudatában legyen kötelességeinek és jogainak, az egyenlőség alapján járva el az egyetemes közjó megvalósításában«."

Az emberek között mind erősebbé válik a meggyőződés, hogy a népek között esetleg felmerülő vitás kérdéseket nem a fegyverek erejével kell megoldani, hanem *tárgyalások* útján."

SZENT PÉTER ÉS SZENT PÁL APOSTOLFEJEDELMEK ÜNNEPE

Olv.: ApCsel 12,1—11. — Evang.: Mt 16,13—19.

I. Tu es Petrus!

Palesztina határán a hegyek kősziklaként emelkednek. Itt szólt az Úr a Péter-szikláról. Itt vetette meg az Egyház elpusztíthatatlan alapját.

1. Északról ugyanis fent csillog a Hermon hegység hókoronája, lent a köves dombok közé beékelve terül el *Cesarea Filippi* városa. Ide is ellátogatott az Üdvözítő. Mielőtt azonban a városba lépett volna, megkérdezi tanítványait: — Kinek tartják az emberek az Emberfiát? — A tanítványok különféle választ adnak.

„És ti, kinek tartotok engem?" (Mt 16,13—19) — hangzott tovább az Üdvözítő kérdése. Ekkor Simon Péternek volt elég bátorsága, hogy megvallja mindenki előtt: „Te vagy Krisztus, az élő Isten Fia!" Erre az Üdvözítő megadta neki a pásztori hatalmat. Neki adta a mennyország kulcsait, időtlen időkig... Erősnek és elpusztíthatatlannak kell lennie Péter trónjának, mint a sziklára épített város: *Cezarea* volt.

Péter csak néhány évig élt Antiochiában, a nagy szír fővárosban, majd Rómában vértanúságot szenvedett és már 20. évszázada Rómából uralkodik utódaiban.

2. A mai nap a pápaság ünnepe is! Nekünk katolikusoknak gyermeki engedelmességgel és sziklaszilárd bizalommal kell Egyházunkhoz ragaszkodnunk és a Szentatyához, mert ő Péter utóda.

Testvér! — Neked is sziklának kell lenned! Hajlíthatatlannak a viharban és veszedelemben, hogy tereád is lehessen építeni. Jellemszilárdnak kell lenned, mint a hegycsúcs, amely keményen és mozdulatlanul tör az ég felé. Ilyen legyen a te hűséged is! De ne feledd, csak az Eucharisztia kegyelemforrásaiban nőnek igazán hősök, sziklajellemek, amilyeneket Isten most keres Egyháza számára.

De látom gyengeségeimet. Uram, bocsásd meg hát bűneimet, gyar-

lóságaimat, határozatlan jellememet! Péternek is megbocsátottad egyszer!

Testvérek! A tiara, a pápai hármas korona félelmes súllyal nehezedik Szentatyánk törékeny vállára. A háború fenyegető rémei között a pápa könyörög, mindent megtesz, hogy a béke fennmaradjon és erősödjék. Személyesen ment a Szentföldre, majd New Yorkba, az Egyesült Államokba, hogy az emberek testvériségéről bizonyságot tegyen (1965. október 4.).

3. De a pápa mint ember is nagy! Mit csodáljunk benne inkább? Szívós munkáját? Őszinte testvéri szeretetét mindenkivel szemben? Érzékét a kényes dolgok elintézése iránt? Mit csodáljunk benne? Hogy mindenféle foglalkozású emberhez van megfelelő szava? Hogy minden kormányfő bizalmát megnyeri? Hogy a színes népek felemelésén oly eredményesen fáradozik? Mit csodáljunk benne? Hogy az elszakadt keresztény testvéreket egyre közelebb hozza az igaz Egyházhoz? Hogy olyan sikeresen befejezte a zsinat munkáját? Hogy a híveket egyre jobban sikerül bekapcsolnia a liturgiába és az Egyház munkájába? Ez mind igaz! Szentatyánk által *új szellem* alakul ki az Egyházban. Imádkozzunk hát buzgón érte: — Tartsd meg, Isten, Szentatyánkat. Ámen.

II. Sziklán állunk

1. *Ma a világegyház szeme Róma felé tekint!...* A két apostolfejedelem, Péter-Pál sírja felé. Ezen a napon ünnepli az Egyház a kettős vértanúságot. Mindkettő Palesztinából jött Rómába...

Pétert, az első pápát Néró császár idejében fejjel lefelé keresztrefeszítették, Pált, mint római polgárt lefejezték. Ez az a két láthatatlan oszlop, amely igazában tartja a Szent Péter templom hatalmas kupoláját!

Tapasztalati tény, hogy *a láthatatlan világ tartja* a láthatót! Nézzünk csak néhány példát. Az épületek beton alapjai nem láthatók, mégis enélkül nem állnának fenn; a hajók vízben úszó részei nem láthatók, pedig ezek nélkül felborulnának. A fizika törvényei nem láthatók! Az emberi értelem sem látható, mégis bárki halálosan megsértődnék, ha valaki annak létét komolyan kétségbe vonná. A hit világa sem látható, de félelmetes és egyben vigasztaló valóság!

2. Mi lett a galileai halászból? Halhatatlanná tette Pétert Krisztus tekintete. Krisztus négyszer tekintett Péterre. Rátekintett fürkésző, mindent látó isteni tekintetével és meghívta őt: „Te Simon vagy,

Jónás fia..." Szikla, Péter leszel ezután... A névváltozás hivatásváltozást is jelentett. Az ingadozó, szalmaláng Péter sziklaemberré lett Krisztus országában...

De ránézett Krisztus meleg, biztató tekintetével a csodás halfogás után. — „Ne félj, mostantól kezdve embereket fogsz!" (Lk 5,10). Lelki halak, emberek, népek és nemzetek kerülnek Krisztus hálójába, Egyházába, Krisztus uralma, védelme alá...

Harmadszor ránézett Krisztus Péterre, fájdalmas, figyelmeztető tekintettel is. Hiszen a tanítvány is eleshet. Az apostol is lehet gyenge... Ő is összeomolhat a nagy csapás alatt... „Nem ismerem ezt az embert!" (Lk 22,57) — tagadta meg Péter Mesterét. Pedig még pár órával előbb esküdözött: — „Ha mindenki elhagy is, én soha!" (Mk 14,31). „És megfordulván az Úr, rátekinte Péterre" (Lk 22,61). Ó ez a lélekbe markoló tekintet, amely Mátét a pénzváltóasztaltól, Zakeust a fügefáról és a nyerészkedő életből, Magdolnát a bűn fertőjéből az igaz Istenhez vezette... Pétert is megváltoztatta! Szerény, Isten kegyelmében és nem saját erejében bízó emberré tette.

A negyedik isteni tekintet... a szeretet, a bizalom tekintete. Feltámadása után egy alkalommal, amikor a tengeren voltak az apostolok, János felismerte a parton állót: — „Az Úr az!" (Jn 21,7). — Péter erre rögtön a tengerbe ereszkedett és a partra úszott. Kicsit remegve, de teljes bizalommal ment háromszor megtagadott Mestere felé. Mi volt Jézus válasza erre a háromszoros tagadásra? Meleg szeretettel és bizalommal nézett ingadozó apostolára. Háromszor tudakozódik szeretete után. Péter szégyenkezve, Jézus isteni mindentudására hivatkozva háromszor megvallja, hogy nagyon-nagyon szereti őt, Urát és Istenét. Erre Jézus megbízik Péterben. Nyugodtan reá bízza szent vérével megváltott nyáját. Péter hűségesen legeltette őket. Szelleme hűségesen él tovább a pápákban a világ végéig...

Testvérek! Imádkozzuk katolikus öntudattal: „Tartsd meg Isten Szentatyánkat, Krisztusnak helytartóját!" Ámen.

PÁPAKORONÁZÁS ÜNNEPE

(1963. június 30)[1]

1963. június 21-én, Jézus Szentséges Szívének ünnepén fehér füst jelezte a római Szent Péter téren összegyűlt százezres tömegnek: *Habemus papam! — Van pápánk!* Röviddel ezután megjelent a Szent Péter bazilika erkélyén az első szerpap-bíboros és latin nyelven bejelentette: *„Nagy örömet hirdetek nektek, van pápánk: őeminenciája Montini Keresztelő János bíboros, aki a VI. Pál nevet vette fel."*

Amikor pedig az új pápa már fehér ruhában első áldását adta az Örök Városra és az egész világra — Urbi et Orbi — a hivők sokasága forró lelkesedéssel és hangos örömujjongással köszöntötte Szent Péter 263-ik utódát. Az örömhír percek alatt bejárta az egész világot és megnyugvással töltötte el a hivők lelkét: Megszűnt árvaságunk, van atyánk!

1. *Mi ennek a nagy örömnek és lelkesedésnek a titka?* Nem más, mint az Egyház titka, a pápaság misztériuma. Ha egy államfő meghal és utána új államfőt választanak, az általában csak egy országban vált ki részvétet, illetve örömet. A pápa halála és az új pápa trónralépése viszont *világesemény*, amely szinte minden embert érdekel. Testvérek! Ha csak mint emberi intézményt tekintjük is az Egyházat és pápaságot, csodálatra ragad. Mert a földkerekség minden népéhez küldetése van! Az Egyház kétezer év óta fennáll. Szent Pétertől VI. Pál pápáig megszakítatlan folytonosságban fogja át a történelmet.

Ott állt a népek bölcsőjénél és rájuk adta reggeli áldását. De ott állt akkor is, amikor a népek történeti hivatásukat már betöltötték, sírba szállottak és esteli áldását adta rájuk. Az Egyház nem kötötte le magát egyik néphez sem. Nemzetek felettiségében osztatlanul és egyformán szereti mindegyiket.

[1] A budapesti Szent István bazilikában VI. Pál pápa koronázása napján 1963. június 30-án elmondott ünnepi beszéd.

Szent Ágoston mondja: Ha az Egyház csodák nélkül terjedt volna el — és hozzátehetjük, ha csodák nélkül állna fenn — ez lenne a legnagyobb csoda! És valóban. Egyházunk léte a történelem egyik legnagyobb csodája! Nem lehet tehát pusztán emberi intézmény. Akkor már rég elsodorta volna a történelem vihara. Az Egyház Isten szándékainak hordozója és letéteményese. Éppen fennállása bizonyítja alapítója erejét, mert Jézus Krisztus az Egyházban olyan intézményt hozott létre, amilyent ember nem alapíthatott. Ámde az alapító Jézus Krisztus, az Isten Egyszülött Fia; maga is Isten! Mielőtt visszaköltözött Atyjához az égbe, tévedhetetlen vezetőt adott Egyházának, hogy az emberek üdvösségének útját biztosítsa az idők végezetéig . . .

Kedves Testvérek! Tegnap ünnepeltük az első pápa, Szent Péter ünnepét. Csodálatos, hogy Krisztus Urunk éppen Pétert bízta meg először Egyháza vezetésével. Nem Jánost, a szeretett szűzi tanítványt. Nem is Jakabot, a rokonát. Ezzel is ki akarta fejezni, hogy a pápai hatalom az Egyházban nem barátsági ajándék, nem rokoni kapcsolatra épülő kiváltság, hanem egyedül az Isten műve.

Amikor Krisztus Urunk Pétert az Egyház fejévé tette, nem kérdezte tőle, honnan származik, vagy mit produkált eddig? Azt sem kutatta, kiváló szónok-e, vagy jeles diplomata? Nem tekintett arra sem, hogy hibázott-e életében vagy sem? Csak azt kérdezte háromszor is tőle: *„Simon, Jónás fia, szeretsz-e engem?"* És Péter háromszori igenlő válaszára megadta neki a hatalom teljességét, a pápai főhatalmat, a mennyek országa kulcsait (Jn 21,15—17).

Ha Péter korábban gyengeségében meg is tagadta Mesterét, a Mindenható tüze annyira átalakította, hogy utána kész volt elhagyni szűkebb hazáját, és az akkori világ fővárosában, Rómában tűzte le a keresztet. Vállalta a vértanúságot is Krisztusért! Saját kérésére Néró császár idején fejjel lefelé feszítették keresztre. Szent Pállal egy napon nyerte el a vértanúság pálmáját. Ma az egyszerű galileai halász sírja felett a világ legnagyobb temploma emelkedik Rómában.

Az egyházfőségi hatalom jelvényeit, a kulcsokat Péter *személyesen* kapta Krisztustól. Utódai pedig szimbolikusan mintegy kézről-kézre adják tovább stafétaszerűen . . .

2. A pápaválasztás elfogadásának pillanatától kezdve Szent Péter kulcsai dicsőségesen uralkodó Szentatyánk, VI. Pál kezében vannak.

Félelmetes felelősség terhe nehezedik a pápa vállaira! Elmondhatjuk róla is Szent Bernát szavait, amelyeket III. Jenő pápa választásakor mondott: *„Terribilis est locus ille, locus — inquam in quo stas, terra sancta est, locus Petri est, locus principis apostolorum, ubi steterunt pedes eius."* Félelmetesen nagyszerű ez a hely, ahová jutottál; szent föld ez a hely, amely Péternek, az apostolok fejedelmének lába nyomát viseli!

Kedves Testvéreim! A mai napon ünnepeljük, hogy a tiara, e hármas pápai korona első ízben érinti Szentatyánk homlokát. Amikor az első szerpap-bíboros e hármas koronát a pápa fejére teszi, ezeket az ősi szavakat intézi hozzá: *„Ne feledd, hogy te vagy e fejedelmek és királyok atyja, a földkerekség lelki irányitója, Megváltónk helytartója, akinek tisztelet és dicsőség legyen mindörökké."*

Testvéreim! Ez a korona egészen elüt a földi királyi koronák ragyogásától! A természetfeletti világ fénye csillog rajta! Éppen ezért jaj, de súlyos is ez a tiara!

— Mit jelent rajta a három korona? — Jelentheti a hármas egyházfőségi hatalmat: A legfőbb tanítói, a legfőbb kormányzói és a legfőbb megszentelő hatalmat. De Testvérek, azt hiszem nem járunk messze az igazságtól, ha úgy véljük, hogy ennek a hármas koronának most más mondandója is van!

Az első korona, a *„corona justitiae"*, az igazság koronája! Az igazságot hirdeti mindenfelé. A pápa annak a Krisztusnak földi helytartója, aki így szólt magáról: „Én vagyok az út, az igazság és az élet!" Krisztus az igazság királya! Sőt maga az Igazság! Helytartójának is az a feladata, hogy az evangélium örök igazságát hirdesse minden idők minden emberének és állandóan tanúságot tegyen az igazságról! Nem kard vagy fegyverek segítségével akarja igazságát megvalósítani. Az erőszak helyett a szó erejével, békés úton igyekszik a humánum kódexét az emberek értelmébe és szívébe vésni.

A második korona, a *„coronc amoris"*, a szeretet koronája. A szeretet a nap Krisztus Egyházában. Az Egyház két alappilléren nyugszik: az Isten és a felebaráti szeretet tartóoszlopain. A kettő egymástól elválaszthatatlan! Azért mondja Szent János apostol: Aki azt állítja magáról, hogy szereti az Istent, de gyűlöli felebarátját (vagyis hite jócselekedetekben nem nyilvánul meg) (Jak 2,18), hazug ember (Jn 4,20; 2,18). Az igazi istenszeretet a felebaráti szeretetben válik láthatóvá, cselekedetekben ölt testet. Testvérek, lehet szegénységben és szükségben élni, — lehet gondok és aggodalmak között élni, — lehet lemondások és áldozatok között élni, — de fény nélkül, nap nélkül, *szeretet nélkül ember nem élhet a földön!*

Az első keresztények meleg krisztusi szeretettel meghódították, megújították és megáldották az akkori világot! A mi technikai világunknak is természetfeletti szeretetcentráléra van szüksége! A tiara második koronája ezt a krisztusi és mélyen emberi szeretetet sugározza erőközpont módjára a világ felé!

A harmadik korona a tiarán a *„corona pacis"*, a béke koronája. Krisztus a béke fejedelme. Szüntelen a békét hirdette a jóakaratú embereknek. Most is annyiban tartozik bárki Krisztus országához, amennyiben szereti a békét és munkálja azt!

A pápák a béke fejedelmének helytartói! Semmi sem áll olyan közel szívünkhöz, mint a béke! Senki annyit nem tett a béke érdekében, mint a pápák I. Szent Leótól kezdve, aki Attilánál járt közbe a béke védelmében, egészen XXIII. Jánosig, aki a *Pacem in Terris* nagyszerű enciklikájával a béke „magna chartáját" adta a világnak.

Dicsőségesen uralkodó Szentatyánk is nagy elődе nyomdokain halad. Még milánói érsek korában mondotta: „Nem hunyhat ki az a szellem, amellyel XXIII. János pápa korunkat átitatta. Sírja nem zárhatja magába örökségét. Elhagyhatjuk-e valaha is a nagyszerű jövőnek azt az útját, amelyet ő mutatott nekünk?" Megválasztása után pedig a Szentszék mellett akkreditált diplomaták fogadásakor azt mondotta; hogy minden erejével a béke érdekében kíván munkálkodni, majd így szólt: „A pápa egyik feladata — amire felejthetetlen elődünk oly csodálatos példát adott, — a béke megerősítésén való munkálkodás, mégpedig úgy, — ahogy az elhunyt elődünk tette... Követve példáját a magunk részéről is mindent megteszünk ennek érdekében!"

Kedves Testvérek! A történelem tengerén az emberiség hajója körül a háborús készülődések viharfelhői tornyosulnak, pusztulással fenyegetik az életet a földön.

Mint a felkorbácsolt Genezáreti tavon a kétségbeesett apostolok a szendergő Krisztushoz fordultak, hogy csendesítse le a hullámokat, úgy nekünk is Krisztus földi helytartójához kell folyamodnunk, *ébressze fel az Urat,* hogy szabadítsa meg az emberiséget a végpusztulástól! Szerezze meg számunkra azt a békét, amely után forró imádság epedez százezrek ajakán.

Kedves Testvéreim! A világ minden részéből a zarándokok ezrei és hivatalos küldöttségek vesznek részt a mai napon a pápakoronázás felemelő ünnepségén. Lelki szemeinkkel tekintsünk mi is most Rómára! — Ave Roma aeterna! Üdvözlégy örök Róma! — Ave Beatissime Pater! Üdvözlégy Szentatyánk! Te vagy a kőszikla, a fundamentum! Alapkő nélkül összedűl a ház! — Te vagy a pásztor! Pásztor nélkül eltéved a nyáj! — Te Pál vagy! Szent Pálnak, a nemzetek apostolának a nevét vetted fel, — aki tűz volt, amely Krisztusból ég; aki vihar volt, amelyből egyedül Krisztus hangja szólt; aki kinyitott könyv volt, amelynek minden lapján Krisztus neve világít; akiben az én teljesen meghalt és egyedül Krisztus élt! Te az ő nyomdokain jársz! — Krisztus a vezérünk, te pedig annak földi helytartója vagy! Járj előttünk és sugározd mindig a tiaráddal a világ felé az igazság világító fényét, a szeretet gyógyító melegét és a hőn óhajtott béke áldásait! — Ave Beatissime Pater! Üdvözlégy Szentatyánk! Magyar katolikus híveid e nagy ünnepen hódoló hűséggel köszöntenek Téged! Ámen.

I. A hármas öröm és a papi töviskoszorú

A)

Haec dies quam fecit Dominus exultemus et laetemur in ea. (Zsolt 117,24). Az első mise, a primicia napja hármas öröm napja. Öröm az újmisés, — öröm a család, — és öröm az egész hivősereg számára.

1. *Elsősorban öröm az újmisés számára.*

Ó, hogy ne örülne és örvendezne, amikor élete célját elérte? Hogyne örülne, amikor visszagondol rövidnadrágos kis diákkorára, amikor ott térdelt az oltár lépcsőjénél... és most visszatér oda — de az oltár magaslatába. Hogyne örülne, amikor hosszú évek küzdelmes kemény munkája után most révbe jutott? Hogyne lenne tele diadalmas *Magnificat*tal és áhítatos *Benedictus*sal a lelke.

Kedves Oltártestvér! Ne szégyeld ezt az örömet! Daloljon a szíved és énekeljen a lelked, ahogy csak tud. Hiszen életed legszentebb napja a mai nap... — Hiszen ha csak ezt az egy szentmisét bemutathatod... érdemes volt érette dolgozni és fáradozni.

Most egészen Istené lettél a papszentelésben! — A papi jelleg, a karakter ott él és ott ég kitörülhetetlenül lelkedben. Vigyázz reá! — Sem élet, sem halál nem szakíthat el többé Istentől... Az „ecclesia militans"-nak, a küzdő egyháznak tisztjévé lettél... Légy mindig első az elsők között — mint eddig a jópéldaadásban...

Szeretnéd most fellebbenteni a jövő fátyolát?... Ne kutasd!... Lehet, hogy szerencse kíséri életed és bármerre lépsz, rózsák nyílnak lábad nyomán, s bármibe kezdesz, sikerül, kérlek ne bízd el magad!... Lehet, hogy sikertelenségek és keresztek szegélyezik utadat, kérlek ne veszítsd el kedved, hanem öleld magadhoz a keresztet! Lehet, hogy majd gyengének érzed magad és vállaid roskadoznak a teher alatt... Lehet, hogy a papi hivatás keménynek és nehéznek tűnik, ne csodálkozz rajta! Ne ütközzél meg rajta! Gondolj arra, hogy ember vagy: „ex hominibus assumptus"... minden pap... a legkisebb káplántól a pápáig: a népből, az emberek sorából jön...

Nem angyal egyik sem! Te is ember vagy!... Törékeny, hogy a törékeny embert megértsed és felemeljed! Istené vagy és mindenkié... Így leszel a világtalanok világossága, a botladozók támasza, az elhagyatottak szószólója, a betegek és haldoklók vigasza... Tudod mi vagy, ha csak magadat nézed? Roskadozó ember: por és hamu. De te nemcsak egyszerű ember, hanem *homo Dei*, Isten embere vagy! Tele istenivel, kegyelemmel. Így roppant gazdag vagy! Minden a tied! — Tied az oltár, ahol a végtelen áldozatot naponként bemutatod... Tied a gyóntatószék, ahol a bűnösöket feltámasztod... Tied a szószék, ahonnan a szent evangéliumot hirdetheted... Tied az Egyház összes szentségeivel és kegyelmi eszközeivel... Tied a Szűz Anya szerető szívével... — Tied a Krisztus... hármas hatalmával... Tied maga az Isten... Mi vagy te? Ki vagy te? Nyugodtan feleled: *„Omnia"*, minden! Milyen csodálatos: egyszerre *„nihil* et *omnia"*. Semmi és minden. Örülj tehát Krisztus újmisés papja, mert ez a nap, a te napod!

2. *Az újmise öröm a szülők és a család számára.* Minden családban sok a gond, de van sok apró öröm is. Bájos ünnep, ha kis gyermek hófehér ruhában az első áldozáshoz járul. Megható, amikor a serdülő gyermeket a szent bérmálásban a püspök a hit harcosává avatja. Nagy öröm a családban az esküvő, amikor két ifjú szíve az oltárnál összecsendül és még nagyobb, ha hűséggel kitart egészen a sírig... De Testvérek egy buzgó édesapának és istenfélő édesanyának nem lehet nagyobb öröme a földön, mint az, ha fiát a megengedett örömöktől is elszakítva, egészen Istennek szentelheti és egészen az oltár szolgálatának ajánlja. Egy édesanyának legnagyobb tette, ha papot adhat az Egyháznak és Krisztusnak.

XI. Pius pápa idejében egy francia püspök érmeket szenteltetett a pápával és elmondta, hogy ő minden papszentelés alkalmával egy kis emlék-érmet nyújt át a felszentelt pap édesanyjának; aki Szűz Anyához lett hasonlóvá. Az érem egyik oldalán: a Szűz anya képe az Úr Jézussal, a másik oldalon pedig e felírás: N. püspök N. pap édesanyjának. Milyen szép gondolat! Erre a pápa azt mondotta a püspöknek, minden papszentelés alkalmával az ő nevében is köszönje meg az édesanyáknak, hogy papot adtak az egyháznak.

Kedves szülők! Sok gondba és fáradságba került míg fiatok az újmisés oltárhoz eljutott. — Fiatok eddig a tietek volt, most egészen Istené lett! Első a hivatása: „aki atyját vagy anyját jobban szereti mint engem, nem méltó hozzám", mondja Krisztus! De ne aggódjatok, megmarad azért tinektek is!... Nem vesztitek el! Ha a leány férjhez megy... elveszti édesanyja... Ha a fiú megházasodik, kiszakad a családból. Első most már felesége és gyermeke. A pap azonban mindig Istené és édesanyjáé marad!... Nincs családja. Nincs

gyermeke. — Édesanyja lesz vigasza továbbra is és míg hazatérhet, boldog lehet... Az édesanyának pap fia marad mindig a legkedvesebb gyermeke. Ezért öröm az újmise a szülők számára. Szívből kívánom, kedves Szülők, hogy sok örömötök legyen papfiatokban.

3. Örömünnep a mai az egész egyház, az egész hivő sereg számára is. Az is mutatja, hogy milyen szép számmal jelentek meg ma itten. Falun ünnepel ilyenkor a község apraja-nagyja! Az első mise és papszentelés minden hivő ünnepe!... Valóságos családi ünnep... Ez az újmisés pap is, aki ma félve lép az oltárhoz, teljesen a tietek... A népé. Nem önmagáért, nem saját passziójából lett pappá, hanem a népért „pro hominibus", (Zsid 5,1) a hívekért, tiértetek... Mindenestől a tietek most már! — Tietek a szíve, amíg csak dobogni tud!... Mert a jó pásztor életét adja juhaiért... Tiétek a tudása és minden képessége, amelyet hosszú évek fáradságával szerzett. Tiétek a talentumai, — Tiétek az egészsége. Tiétek minden öröme. Tiétek minden bánata. Tiétek egész élete! Tiétek felszentelt keze, amíg áldást adni és könnyet törölni tud, Tietek a nyelve amíg a jóhírt hirdeti... Fogadjátok hát kedves Testvérek ezt a zsenge, fiatal áldozatot imádságos szeretettel. Könyörögjetek, hogy az a buzgóság, amely most eltölti lelkét, az az áldozatkészség, amely ott feszül a szívében, soha de soha ki ne apadjon, hanem mindig egészen a sírig Krisztus hűséges szolgája maradjon. Ámen.

B)

Az első mise napja az öröm napja, a lelkesedés és ujjongás ünnepe. Több helyen szokásos ilyenkor, hogy a primiciás előtt, amikor templomba vonul, egy rózsakoszorút visznek, amelyet az oltárra helyeznek el. Ha valaki a jövőbe tekinthetne, láthatná, hogy hullik le rózsa rózsa után és hogy tűnik elő az egyik tövis után a másik. Végül a virágkoszorú teljesen töviskoszorúvá változik. Mi ennek az oka? A töviskoszorú gyökere a pap hivatása és a körülmények, amelyekben él. A papi hivatás egyrészt nehéz, másrészt felelősségteljes.

1. *Nehéz,* mert a munka és a gond hivatása. Labor improbus! A pap nem azért küldetett, hogy ölbetett kezekkel a kényelemnek éljen. A papszentelés napján a püspöki szép buzdítás többek között ezeket is mondja: „Menjetek ti is szőlőmbe" (Mt 20,7). És mit csinál a pap az Úr szőlőjében? Maga a próféta mondja: „Íme én ma nemzetek és országok fölé állítlak, hogy gyomlálj és rombolj, hogy szétszórj és széthányj, hogy építs és ültess" (Jer 1,10).

A papi hivatás nagyon sok és szerteágazó munkára terjed ki. Szent hivatása az *igehirdetés.* „Importune opportune" akár tetszik, akár

nem, — Szent Pál-i lelkesedéssel és elszántsággal. Ott égjen a nemzetek apostolának szava a lelkében: „Jaj nekem, ha nem hirdetem az evangéliumot...! Nem emberi bölcsesség, hanem Isten ereje által. Hirdetni Krisztust, a felfeszítettet mindörökké!"

Szent hivatása az *áldozat* bemutatása élőkért és holtakért, „amikor önmagát is" élő, szent és Istennek tetsző áldozatul hozza (Rom 12,1). Legyen jó pásztor, aki Mestere nyomán életét is adja juhaiért. A szomorúakat vigasztalja. A betegeket felkeresi. A harcolókat erősíti. Az ellenségtől megvédi. Mint Jeruzsálem falán levő őr, sem éjjel, sem nappal nem hallgathat (Iz 62,6). Híveinek minden veszélyben és minden körülmények között segítő kezet nyújt. Másszóval mindenkinek mindene legyen. A szegények atyja, a világtalanok világossága, a botladozók támasza, az elhagyatottak horgonya, a betegek és haldoklók vigasza. A papra is áll Isten szava, amelyet Ádámhoz intézett. „Arcod verejtékével eszed kenyered" (1 Móz 3,19). Neki is viselni kell a „nap terhét és hevét" (Mt 20,12).

A papi hivatás sok gonddal jár. Sokhelyütt az anyagi gondok is vállaira nehezednek. De ha meg is van még legtöbb helyen a mindennapi kenyere, annál égetőbb a lelki gond, amely nyomja. Őrködik a gyermekek fölött, hogy Isten félelmében nőjenek fel... Gondoskodik a fiatal leányokról és ifjakról, hogy a világnak és kísértéseinek áldozatul ne essenek. Gondoskodik az édesapákról és édesanyákról, hogy az oltár előtt kötött szent köteléket holtomiglan megőrizzék... és gyermekeiket Isten törvényei szerint neveljék... Aggódik a hűséges hívekért, hogy állhatatosak maradjanak. Aggódik a hűtlenekért, hogy az üdvösség és kegyelem ösvényére visszatérjenek. Látjátok Testvérek a töviskoszorút? Látjátok a rózsakoszorú töviseit?

2. *Felelősségteljes munka.* Hitünk azt tanítja, hogy egykoron mindnyájunknak számot kell adnunk minden cselekedetünkről. Szent Pál írja: „Mert mindnyájunknak meg kell jelennünk Krisztus ítélőszéke előtt, hogy ki-ki elvegye díját, amint jót vagy gonoszat cselekedett életében" (2 Kor 5,10). Egyszer a papnak is számot kell adnia felelősségteljes munkájáról „mert attól akinek sokat adtak, sokat fognak követelni és akire sokat bíztak, többet fognak számot kérni attól" (Lk 12,48). A papra sokat és nagyot bízott az Isten. Égi hivatalt, amilyen még egy nincs e földön. Azért az ő számadása sokkal nehezebb lesz, mint a többi hivőé. Szigorú lesz a családatya számadása, de még szigorúbb azé, aki az egész község lelki atyja. Szigorú a szülőké... de még szigorúbb a papé. Jaj, százszor jaj annak a papnak, aki nem teljesíti hűségesen szent hivatását. „Jaj a pásztoroknak, kik elvesztik és elszélesztik legelőmnek nyáját" (Jer 23,1). „Jaj a semmirekelő pásztornak. — Ki elhagyja a nyájat, kard érje a karját és jobb szemét, Karja szárazra asszék, Jobbszemét érje homály és

sötétség" (Zak 11,17). Látjátok a töviskoszorút, amely véresre sebzi sok papnak homlokát? Hozzájárul még ehhez, hogy a papnak jóságát legtöbbször hálátlansággal viszonozzák. — Mindazt, amit hívei vagy az egyházközség számára tesz, rosszra magyarázzák. Legnemesebb tetteinek hamis indítóokot tulajdonítanak. Legszebb tetteiben is önérdeket és önszeretetet sejtenek. Ha minden erejét hiveinek szenteli is, ha fáradhatatlanul hirdeti is az igét, ha felkeresi is a betegeket és szent életet él is, akkor is kikezdik és félremagyarázzák tetteit. Megrágalmazzák, ha egyszer is meg meri mondani az igazságot vagy mások hibáit. Sokszor megvetés, mosoly, gúny az osztályrésze.

De nem akarok ünneprontó lenni!... Nem sorolom többé a pap töviskoszorújának töviseit. Egy biztos! A mai papról is el lehet mondani a zsoltárossal: „euntes ibant et flebant" ... akik sírva indultak elvetni magvaikat, megjönnek majd ujjongva és hozzák kévéiket (Zs 125,6). Ámen.

II. Papi magány

(Gondolatok)

A)

Szerte az országban e júniusi hetekben kigyulladnak a primiciai örömtüzek. A fényes katedrálisokban és apró egyszerű falusi templomokban egyaránt.

A primicia hármas öröm diadala. Örül az Egyház, hogy új tisztet kapott Krisztus hadseregébe. Örül az egyházközség, hogy új pásztort kapott. Örül az újmisés, hogy célba érkezett.

Kedves Újmisés Testvér! Tudom, hogy most hevesebben dobog a szíved. Tudom, hogy most tüzesebb a homlokod. Tudom, hogy most csillogóbb a szemed mint máskor. Rossz előjel lenne, ha nem így volna. Életed legszebb napja ez!

Édesanyád is örül, hogy papfia van és így szinte a Szűz Anya mellé emelkedett. Örül és vár rád a hívek nagy serege! Vár rád az iskolás gyermekek ragyogó, szomjas tekintete. Vár rád a gyóntatószék üdítő, léleknemesítő szent helye. Vár rád az örök evangélium tüzes lélekkel hirdető elhivatottsága. Vár rád a beteg és elhagyatott, vár rád a szomorú és lelkileg kifosztott lelkek nagy serege. Mindenki vár tőled valamit! Többet és nem azt, mint más fiatalembertől! Nem vagy többé magadé! Nincs többé magánéleted! Mindig magasabban kell állnod! Nemcsak az oltárnál és a szószéken. — Fiatal létedre — öreg professzor vagy. — Tapasztalatlan létedre — tanácsot adsz. — Tudatlan létedre — tanítasz.

Eme szép napon nem akarok ünneprontó lenni. — De mégis meg kell mondanom, hogy felkészülj s ne érjen semmi váratlanul! Mások is várnak ám téged!

A Vénus is kitárja feléd csillogó kezét. A Bacchus is ragyogó szemmel mosolyog feléd. A hétfejű sárkány is ezer hangon sziszeg feléd.

De más veszély is leselkedik reád! Eljön az idő, amikor néha ólomsúllyal nehezedik reád a magány, az egyedüllét. — Eljön az idő, amikor majd szívedbe zúg az otthon utáni vágy. Amikor beléd nyilall a „Szeretném, ha szeretnének" ősi vágya. Amikor eszedbe jut a sláger: „Valaki vár, ha hazamégy... és átölel két puha kéz..." És neked a szűk, a meredek, a látszólag lemondó életet kell követned, akkor is, ha senki sem vár, ha hazamégy! Ha magadnak kell szobádat rendbetartanod, ha magadnak kell az élelemről gondoskodnod. Ha teljesen egyedül maradsz is!

Mi következik ebből?

Minden esetleges szeretet, megbecsülés és együttérzés ellenére is, a pap bármilyen méltóságban és társaságban — egyedül van és remete! Magára marad! Vigasztalja a szomorkodókat s amikor ő szomorkodik, nem vigasztalja senki. — Támogatja a szegényeket, s amikor ő rászorul, nem gondol rá senki. — Meglátogatja a betegeket — s amikor ő beteg, nem néz reá senki. — Felemeli az elesetteket, s amikor ő botladozik, nem segít neki senki.

De hát nem ez volt Krisztus Urunk sorsa? Mi különbek akarunk lenni nála? Nemde ő mondotta: „Aki utánam akar jönni, tagadja meg önmagát, vegye fel keresztjét mindennap és úgy kövessen engem" (Mt 16,24). Kedves Újmisés Testvér ne csüggedj: Velünk az Isten s ha Isten velünk, ki ellenünk. Ámen.

B)

Ma szerte az országban ott állnak a szentelő püspök előtt életerős fiatalemberek, hogy élethivatást válasszanak.

Előttük: széles út. A világ kitárja feléjük az öröm kelyhét... (tánc, jazz, szórakozás, mulatás).

Ők a szűk utat választották! A rögös, tövises utat, Krisztus golgotás útját... A lemondás, a szegénység, a lelki nyugalom útját. Az áldozat útját, hogy el ne lankadjanak a hosszú úton. — Imádkozunk, meg ne torpanjanak a nehézségek láttán. Le ne szédüljenek a mélységbe. — Hanem fel egészen a Kálvária tetejére vigyék Krisztus keresztjét... Ilyen keresztviselő papra van szükség!

„Duc in altum": Evezz a mélyre, mondta egyszer Krisztus Péternek.

A szeminárium csendes öbléből a fiatal papok kikerülnek az élet háborgó tengerére. Imádkozzunk, hogy a vihartól meg ne rettenjenek és hogy eredményes legyen a halfogásuk.

Imádkozzunk a papi hivatásokért! Mi is felelősek vagyunk, ha kevés a hivatás!

Imádkozzunk a kispapokért, hogy végig hűségesen kitartsanak. A nagypapokért még többet! A lanyhákért, hogy buzgóbbak legyenek. A jó papokért, hogy még buzgóbbak, szent papok legyenek! Ámen.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY MAGYARORSZÁG PATRONUSA ÜNNEPE

(Augusztus 20)[1]

I. Apostolunk

Minden év augusztus 20-án a hivő magyar lelkéből olyan szívbemarkoló hangon tör fel az ősi ének: „Ah hol vagy magyarok tündöklő csillaga, ki voltál valaha országunk istápja. Hol vagy István király, téged magyar kíván . . ." Minden év augusztus 20-án mindenütt, ahol magyar szó hangzik és magyar szív dobban, a vallásos és hazafias érzés csodálatos lángja lobban fel! Minden év augusztus 20-án ősidők óta az egész országból a fővárosba sereglenek a népek, hogy tisztelegjenek szent királyunk előtt, aki nemcsak lelkével, hanem testileg is itt van közöttünk soha el nem porladó jobbja által.

A mai nap is, amikor a tiszteletére szentelt hatalmas bazilikában ilyen szép impozáns számban megjelentünk, fiúi tisztelettel róla emlékezünk: a Szentnek hódolunk.

1. A szent az Egyház szemében

Szent!? A modern ember meghökken e szóra vagy gúnyos mosolyra biggyeszti ajkát. Nem tudja hova helyezni, nem tudja mit kezdjen vele, mert szánalmasan sivár képe van róla. Ó, pedig a szentek nem szublimált, hús és vér nélküli, levegőben libegő lelkek, vagy mitológikus, test nélküli szellemek, hanem emberek ők is, akikben a természet és a kegyelem csodás összhangja virágbaborult!

Amikor Testvérek a szentek előtt meghajtjuk tisztelettel fejünket, az *eszmény* előtt hódolunk. Ha ugyanis már itt a földön tisztelettel illetjük a kiemelkedő egyéniségeket, annál inkább megilleti a tisztelet a szenteket. — Ki ne látná, hogy a korszakalkotó államférfiak, a nagy hadvezérek, a híres feltalálók, a klasszikus költők és írók, a

[1] A budapesti Szent István bazilikában 1961. augusztus 20-án elmondott ünnepi beszéd.

nagynevű művészek mintegy kiszakadnak és kilépnek szűkös nemzeti hazájuk korlátai közül, és az emberiség közös nagy családjának dicsőségévé, büszkeségévé magasztosulnak!... — Szerte a világon márványszobrok és márkás festmények őrzik emléküket, a próza és líra méltatja érdemüket, az ének és zene zengi erényüket, utcák és terek fennen hirdetik nagyságukat. Minden nyelven szólnak, minden népnek szólnak...

Kedves Testvérek! Ha már a földi élet nagyságait, akik a mulandóság kultúráját és technikáját előmozdították, így tiszteljük, menynyivel inkább megilleti a tisztelet azokat, akik Isten és világ, — ég és föld, — túlvilág és evilág, — láthatatlan és látható, — metafizika és fizika — reveláció és történelem, — az emberi elmét állandó feszülésben tartó eme antitézisekből mindig a nehezebbet, az Istent, az eget, a túlvilágot, a láthatatlant, a metafizikát és revelációt választották. — S noha lábukkal a földi élet ingoványos talaján álltak, jobbik énjük mindig a láthatatlan, a természetfeletti szférába magasztosult. — Életük az Evangéliumot és Krisztus követését nem könyvekben, s fakuló pergamentekben, hanem húsból, és vérből kifaragva, — megtestesítve állítja szemünk elé. Egyetlen nagy eszme hősies szolgálatába szegődtek ők. Mert nagy gondolatok nevelnek ilyen hős szenteket a legnagyobb változatosságban... — Az egyik engesztelésre adja földi életét, a másik misztikus közelségben szemléli Istenét. Az egyik a nép lelkét szántja igével, imával, — a másik a felebaráti szeretetet tűzi zászlajára. — Az egyik az alázat és engedelmesség szűk ösvényét járja, — a másik a szenvedés tüzében izzik hótisztára. Az egyik a tudomány oltárán gyújt mécsest, — a másik az ártatlan liliommal ékes...

Kedves Testvérek! A szentek is, — látjuk — hús és vér egyének. Természeti adottságuk eszköz Isten kezében: hangszer, amelynek húrján a kegyelem az Isten-szeretet csodálatos melódiáit zengi. Igazi titkuk a szeretet, az Isten-szeretet, amely erősebb, mint a halál, s keményebb mint a pokol!

Éppen azért az egyetemes Egyház minden szentjét tisztelettel övezzük és közbenjárásukat kérjük. De a vér kapcsán a mai ünnepen Szent István királyt különös hódolattal tiszteljük... *Kicsoda Szent István a keresztény magyar szívében?* Amikor a mai napon a Szent István-napi szónokok hosszú, díszes sorába szerényen beálltam, mély megilletődés fogta el lelkemet. Mit mondjak rólad, mit zengjek rólad Szent Király? Hiszen szónokelődeim minden nemeset, szépet és jót elmondottak már Rólad. Elmondották, hogy — Te voltál a nagy *honalapító*, aki megteremtetted a független magyar államiságot. A honfoglalás dicső ideje után a magyar nép is hamar leszállt volna a nemzetek sírjába, ha a Gondviselés Téged nem küld hozzánk.

— Te voltál az, aki a magyar haza fennmaradása érdekében erős kézzel eltávolítottad a nemzet egéről a pogányság sötét felhőit és széttörted bálvány oltárait!

— Te voltál az, aki mint *apostol* a magyar haza *televényébe* a honfoglaló kard mellé letűzted a *kettős keresztet* és ezzel a kereszténység hatalmas áramkörébe kapcsoltad be a pogány magyar népet, úgy, hogy ez a fény soha ki ne aludjon.

— Te voltál az, aki missziós lelkülettel megszervezted a magyar Egyházat; érsekségeket és püspökségeket alapítottál, amelyek a mai nap is fennállanak és kegyelettel őrzik emlékedet.

— Te voltál az, aki idehaza monostorokat, kolostorokat, templomokat, Rómában és Jeruzsálemben pedig zarándokházakat építettél a hivő magyarnak.

— Te teremtetted meg az Egyház és állam bensőséges viszonyát, a szükséges testvéri együttműködését, a társadalmi rend, a keresztény béke, a haladás és a jólét előmozdítására.

— Te a kőbe és emberi szívbe vésett és örökké érvényes tízparancsolat keménységével rendet és tekintélytiszteletet oltottál a népbe.

— Te a Krisztusi Evangélium szeretetével világító és vigasztaló fényt gyújtottál a sötétségben botorkáló magyarnak.

— Te a kalandozó és portyázó magyar kezéből kivetted a fegyvert s a munkaszerszámot adtad helyébe. — A kalandok népéből a civilizáció, a haladás népét faragtad.

— Te mint a nemzet atyja, az Isten és haza eszméjét, az égi Király és földi Király, a mennyei haza és földi haza, a vallásosság és hazafiság szent eszméjét csodálatos harmóniába kapcsoltad, mert jól tudtad, hogy a vallásosság és nemzeti eszmény ugyanattól a naptól, az örök eszme napjától, Istentől nyeri éltető erejét.

— Te voltál az, aki a népnek szívébe oltottad a magyar haza rajongó szeretetét. A madár fészkét, az anya gyermekét, a férfi hitvesét nem szereti jobban, mint a magyar szerette mindig hazáját.

— Te voltál az, aki Székesfehérvárott, amikor közeledni láttad utolsó órádat, az országot s nemzetet a Boldogságos Szűznek felajánlottad és attól kezdve Mária, az Ég Királynője, a Magyarok Nagyasszonya, Magyarország pedig „Mária országa" lett. Azóta a magyar híven ragaszkodik szent Egyházához és a Boldogságos Szűzhöz.

— Te voltál az... de nem folytatom tovább. Hiszen mindezt már sokszor elzengték rólad. — Te voltál a nemzetnek legnagyobb, felejthetetlen atyja és honalapítója.

Krisztusban kedves Testvéreim!

Amikor e szent ünnepen Szent István előtt hódolattal megállunk és emlékét idézzük, szilárdan határozzuk el, hogy követjük példáját. Ajánljuk fel a mai napon egyéni életünket, családunkat, országun-

kat a Szűzanya oltalmába és tegyünk kettős erős fogadást és szent ígéretet:

1. Szeretjük hazánkat és annak jólétét és boldogságát a szeretet és igazságosság erényének határain belül, legfőbb földi jónak tekintjük. — Szeretjük hazánkat; a helyet, ahol először kulcsolta imára kezünket drága jó anyánk, — a helyet, ahol bölcsőnk ringott, — a kertet és udvart, ahol gyermekkorunkban játszadoztunk, — a temetőt, ahol eleink pihennek. Egy költő sem fejezte ki jobban egy nemzet szívverését mint a nagy *Vörösmarty:* „A nagyvilágon e kívül Nincsen számodra hely, Áldjon, vagy verjen sors keze, Itt élned s halnod kell."

2. De szeretjük hitünket, vallásunkat, és szent Egyházunkat is, amely Szent István óta gondosan virraszt felettünk és a földi zarándoklat útján a bölcsőtől a sírig végigkísér vigasztaló áldásával. — Ígérjük, hogy szent törvényei szerint élünk és a katolikus hitet mindig hűségesen megvalljuk. A nagy papköltővel mondjuk:

„Hiszek és hitem súlyos és kemény,
Nem tünde tan, nem pille vélemény.
Nincs benne így-úgy, bár-csak és talán,
Igen és *nem,* kereken, magyarán.
Hiszem és vallom, szeretem és élem,
Amit az Egyház hinni ád elébem.
Ebben a hitben élek és halok:
Katolikus vagyok!" Ámen. (*Sík:* Hiszek.)

II. Példaképünk

A)

1. Az egyházi év brokátját, mint drágagyöngyök, díszítik a szentek . . . — Sokan a szent szó hallatára mosolyra, vagy szánalomra gerjednek. Ügyefogyott, vérszegény, tedd ide — tedd oda, a világtól elrugaszkodó s minden örömre átkot szóró, szegény lelkekre gondolnak, akiknek egész életük lemondás, böjt, önmegtagadás. Milyen hamis és téves e felfogás! A szentek Isten emberei, az igazi élet szolgálói! Ha kívülről sokszor nem is mindig látszik rajtuk, de belülről tiszta öröm ujjong szívükben. Hiszen övék az élő Isten!

Mindenről lemondanak — s mindent százszorosan visszakapnak Istentől. Nézzétek az Úr trubadúrját, assziszi Szent Ferencet, milyen szociális forradalmat végzett Itáliában. Nézzétek a doctor mellifluus-t, a mézajkú doktort, a Mária-himnuszok gyönyörű alkotóját, Szent Bernátot! A szentek köztársaságában, amelynek a Boldogságos Szűz a királynője, nincsen ellentét. Egyszerű munkások és királyok, munkásnők és királyleányok, gyenge szüzek és erős férfiak, együgyűek és tudósok, koldusok és birodalmak örökösei, a lelki szabadság, a teljes egyenlőség és testvériség jegyében énekelnek az Úrnak és gyönyörködnek színe látásában.

2. A mai nap szentje is ezek közül való. Az egyetemes egyház minden szentjét tisztelettel köszöntjük, de a vér kapcsán ő közelebb van hozzánk. — A soha el nem porladó király, akinek áldott jobbját évszázadok óta olyan diadalmas körmenetben szokta körülvinni a hivatalos Magyarország... s aki után oly szívhez szólóan zengi ősi énekét: „Hol vagy, István király? Téged magyar kíván..."

Sokat írtak és beszéltek róla. Milyen is volt igazán?

Reálpolitikus. Rómától — és nem Bizánctól kért koronát. A nyugati civilizáció vérkeringésébe kapcsolta be a magyar népet ezzel a koronával.

Apostol: Isten küldötte. A szilaj magyarokat megfékezte.

Kemény, szinte drákói jogszabályokkal Krisztus szelíd igájába hajtotta a magyarokat. Püspökségeket, kolostorokat alapított.

Magyarok *Nagyasszonyának* ajánlotta fel országát, amikor fia, Imre herceg meghalt.

Legnagyobb tette, hogy a keresztet leszúrta ide a magyar földbe. Azóta sok viszontagságon ment keresztül az ország. Volt idő, amikor a kereszt minden hivatali teremben, minden iskolában, minden közhelyen ott díszelgett a falon, — de csak a falon! Törvényeink, — házasságunk, — erkölcseink — egész életünk azonban messze volt tőle. Ellentmondott Krisztus keresztjének...

3. Mit mond nekünk Szent István, a kemény kezű király ma? Én népem! Vissza a kereszthez, vissza a Szeplőtelen Szűzhöz! Lehet, a kereszt csak a templomokban marad meg és eltűnik a holt, a csupasz, poros falakról. — Nem ez a lényeg! Égjen ott Krisztus kersztje minden hivő magyar lelkében! Tükröződjön minden magyar szemében. Sugározzék minden cselekedetében. — Akkor nincs veszve Szent István országa!

„Tekints, István király szomorú hazádra, fordítsd szemeidet régi országodra." Reménységünk vagyon benned s Máriában, mint magyar hazánknak hív királynéjában. Ámen.

B)

1. *Homo patriae.* A haza embere. Hazát és házat adott a magyarnak a kalandozások után. Országépítő, király: a nép atyja.

2. *Homo Ecclesiae.* Az Egyház embere. Apostoli király. Asztrik apát. Püspökségek szervezése. 10 püspökség. Pannonhalma.

3. *Homo Dei.* Isten embere, imádkozó, alamizsnálkodó. Fiához írt intelmei ma is tanulságosak. Szent Gellértre bízza fia nevelését. Isten parancsainak megtartására törvénnyel kötelez.

Mi magyarok augusztus hónapban olyan mélységes tisztelettel és szeretettel tekintünk fel Szent Istvánra, aki útjelző és eszménykép egyaránt számunkra. Akinek „tekintete oly egyszerű, mint a gyermeké. Oly éles mint a sasé. Oly biztos, mint a hadvezéré". Akinek Jobbkezét a Gondviselés az évszázadok viharában csodálatosan megőrizte nemzeti ereklyének. Azt a jobbot, amely Koppány és társai felett kardot forgatott, de a szegények és árvák szeméről könnyeket törölt... Azt a jobbot, amely László, Erzsébet és Margit alázatával és lelkének felhőtlen tisztaságával székesegyházakat, monostorokat emelt a Nagyasszony, Szent Márton és a többi szent tiszteletére.

Azt a jobbot, amely kemény akarattal hazát és törvényt adott a szilaj magyarnak. Azt a jobbot, amely az annyi vérrel áztatott magyar földbe a honfoglaló kard mellé letűzte az apostoli kettős keresztet, amely nem a sírhalom mellé helyezett feszület, hanem két szárát a végtelenbe feszítő és mindeneket magához ölelő diadalmas élet szimbólumává vált, amely egy új ezredévre adott erőt és hitet a magyarnak.

Amikor ünnepén kegyelettel felkeressük e drága ereklyét, áhítattal imádkozzuk:

„Ó dicsőséges szent Jobbkéz,
Melyet magyar óhajtva néz,
Drága kincse népünknek
Nagy öröme szívünknek.
Drága Szent Jobb, maradj nálunk,
Utat mutass, merre járjunk. Ámen.

ÁRPÁDHÁZI — SZENT ERZSÉBET, A KARITÁSZ VÉDŐJE

(nov. 19.)

Olv.: Péld 31,10—31. — Evang.: Mt 13,44—52.

I. A Karitász asszonya

1. *Ki volt szent Erzsébet?* — Mint leány, hitves és özvegy is egyaránt példakép. Rövid huszonnégy évet élt e földön. 1207-ben a sárospataki királyi várban látta meg a napvilágot. Atyja az Árpádok sarja: II. Endre magyar király. Anyja a német származású Gertrúd királyné. Négy éves korában Németországba, Wartburgba kerül, hogy leendő vőlegényével nevelkedjék. Tizennégy éves korában házasságot köt thüringiai Lajos gróffal. Hat évi boldog házasság után az özvegyi sors lesz osztályrésze négy kicsi gyermekkel. Négy évig élt özvegyen. Huszonnégy éves korában az égi hazába költözött. Négy évre IX. Gergely pápa szentté avatta. II. Endre király megérte a nagy örömöt, hogy leányát a szentek között tisztelhette.

2. *Mi tette Erzsébetet szentté?* — Az-e, hogy gyermekkorától kezdve imádságos lelkületű volt és éjszakánként is felkelt imádkozni? — Ez is! Az-e, hogy kemény önsanyargatást végzett, sokat böjtölt, vezeklő övet hordott s minden pénteken, nagyböjtben pedig naponként megostoroztatta magát Krisztus szenvedésének emlékére? — Ez is! Az-e, hogy korán kivirágzott benne az emberszeretet vérpiros rózsája és a szegényeknek bő alamizsnát adott, sokszor ékszereit és drága kincseit is odaadta? — Ez is! Az-e, hogy a középkori antiszociális viszonyok között az elhagyatott és nyomorék gyermekeknek menhelyet állított és csodálatos szeretettel gondozta a szegény betegeket és bélpoklosokat? — Ez is! Az-e, hogy amikor a rokonok férje halála után kiűzték télen a várból négy apró gyermekével és Eisenach városkában egy rozzant ólban húzta meg magát az aprósággokkal — és másnap hajnalban a barátok templomában *Te Deum*ot zengett az Úrnak? — Ez is!

Mi tette hát őt tulajdonképpen szentté? — A *Karitász*, a szeretet!

3. *Mit mond Szent Erzsébet a XX. század emberének?* Ő, aki a magyar királyi várban született és a Wartburg melletti német sze-

gényházban halt meg, — aki őrgrófné és szegényház lakó, s Szent Ferenc harmadrendjének tagja egyszemélyben, ma azt kiáltja felénk — Karitász, szeretet szelleme, ébredj fel.

Mivel tudjuk mi ezt felébreszteni? — A szeretet evangéliumával! A szeretett tanítvány, Szent János apostol írja meg Krisztus búcsúbeszédében a szeretet evangéliumát: „Új parancsot adok nektek: hogy szeressétek egymást. Amint én szerettelek benneteket, úgy szeressétek egymást. Arról ismernek meg benneteket, hogy az én tanítványaim vagytok, hogy szeretitek egymást" (Jn 13,34).

Az egész János-evangélium Jézus szívéből szakadt ki. Különösen e három mondat szívének meleg dobbanása.

1. *Új parancsot adok nektek: szeressétek egymást!* Örökké régi és örökké új parancs! Új minden évben, új minden szükségben. Új, mert az embereket állandóan kell figyelmeztetni rá. Új szeretet az új szükségben! — Milyen legyen ez a szeretet? Olyan szeretet, amely jóságos s beleéli magát embertársai sorsába, lelkébe, helyzetébe. Nem vesz mindent egységes séma szerint. Individuális szeretet! Egyéni szeretet! Olyan szeretet, amely nem keresi a magáét, a maga dicsőségét. Olyan szeretet, amely mindent eltűr, megvetést és hálátlanságot... Olyan szeretet, amely a belső jóakarattal külső segítőkészséget párosít, amely a testi szükséggel együtt a lelki szükséget is istápolja.

Szent Pálnak a korintusiakhoz írt I. levele a világirodalom legszebb dala a szeretetről. Így szól: A szeretet türelmes, nyájas, nem féltékeny, nem cselekszik rosszat, nem fuvalkodik fel, nem nagyravágyó, nem keresi a magáét... A vége pedig: — Megmarad e három: hit, remény, szeretet, de ezek között legnagyobb a szeretet (1 Kor 13,13).

A jelen idők nyomorát látva nemde így kellene felkiáltani: a legnagyobb a *szeretetlenség!* Szerencsére Isten könyvében a legnagyobb nem a szeretetlenség, hanem a szeretet.

2. A második alapelv: *„Amint én szerettelek titeket, ti is úgy szeressétek egymást."* Olyan tisztán, olyan finoman, olyan önzetlenül, olyan áldozatosan, — amint én szerettelek benneteket. A keresztény karitásznak ez a végső célja!

Krisztus, mint az Isten tapintható jósága és emberbarátsága jelent meg (Tit 3,4). „Isten szeretete abban nyilvánul meg, hogy egyszülött Fiát e világra küldötte, hogy mi általa éljünk... Szeretteim, ha Isten így szeretett bennünket, mi is kötelesek vagyunk egymást szeretni" (1 Ján 4,9—11). — Valóban: Krisztus körüljárt jót cselekedvén. (Ap-Csel. 10,38). A szegényeknek hirdette az evangéliumot (Lk 4,18). A szegények részére kasszát tartott magánál (Jn 13,29). Volt megértő szava az útszéli vakokhoz és leprásokhoz. Az utcáról összeszedte a szegényeket és behívta lakomára (Lk 14,13). Nemcsak szánta a sze-

gényt szép szavakkal, hanem adott is nekik enni. Szerette a szegényt, de hálátlanságát nem szerethette. Mint búzaszem, szétmállott a szenvedésben, hogy a lelkek számára az élet kenyere lehessen.

A Miatyánk negyedik kérésével: „Mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma" (Mt 6,11) — a szegényeket és gazdagokat ugyanazon asztal mellé ültette és mondta nekik: osszátok meg egymással kenyereteket.

Az Egyház felfogta kelyhében Krisztusnak e szeretetét és évszázadokon át hordozta. Kiegészítette a keresztény karitász révén a társadalmi és állami szegénygondozást. A természeténél fogva bürokratikus jótékonysági akciót szeretettel átmelegítette és napsugarassá tette. Az irgalmas betegápoló nővérek révén szerte a világon menynyi fényt és meleget vitt a szánandó kórházakba és a siralmas aggok házába, az elhagyott gyermekek menhelyére és máshová is!

Az Egyház nem a gazdagok — a szegények Egyháza! Isten nem a gazdagok monopóliuma, — Ő a szegények Istene! Ha elfáradnak a karitász-apostolok, Krisztus szemükbe tekint és lelkükhöz szól: „Amint én szerettelek titeket" — és elmúlik a fáradság.

3. A szeretet evangéliumának harmadik jelmondata: *„Arról ismernek meg titeket, hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást."* A Krisztus szíve szerinti emberszeretet, a keresztény humanizmus a krisztusi hitből fakad. Krisztus tanítványának lenni annyi, mint keresztény emberszeretetet tanúsítani. Krisztus-szeretet és emberszeretet úgy össze van nőve, mint a fa gyökere és koronája.

Szent János így szól: „Aki azt mondja, szereti Istent, de gyűlöli felebarátját, az hazug. — Aki Istent igazán szereti, felebarátját is kell szeretnie" (1 Jn 4,20). Aki komolyan veszi Isten és Krisztus szeretetét, az embertársát is szereti, mert velük együtt Istent atyjának, Krisztust testvérének tekinti. Olyan fontosnak tartotta Krisztus, hogy a felebaráti szeretetet a lélekbe vésse, hogy tanítványai hivatalos ismertetőjelévé tette. Ne csináljunk statisztikát a karitászból. Ne tudja a balkéz, mint tesz a jobbkéz!!!

A Krisztus szíve szerinti emberszeretet a krisztusi hitből él. Eme benső kapcsolat nélkül elhal. A fa koronája elhal, ha a gyökerétől, törzsétől elszakad.

Nem mindenki adhat alamizsnát, de baráti szót, barátságos kézszorítást, szerető mosolyt mindenki adhat. Mindenki tud imádkozni, hogy Isten kegyelme legyen az életbe belefáradtakkal és haldoklókkal...

A Krisztus szíve szerinti karitász nem pusztán humanitas, az ember érdekében végzett antropocentrikus humanizmus, hanem mindezt Krisztusért teszi! Ez a krisztocentrikus humanizmus!!! Nem száll-

hat le a természetes szeretet nívójára, amely alapjában önszeretet és nem érdemli meg az igazi szeretet nevet.

4. Szent Erzsébet, a Karitász nagyasszonya, hűen fordítja le nekünk a szeretet evangéliumát és meg is magyarázza. „Új parancsot adok nektek . . ." Kedves Testvérek! Vessetek el minden szeretetlenséget. Az apostollal kérlek: Testvérek, ne fáradjatok bele jót tenni! (2 Tessz 3,13).

Készítsétek elő szíveteket az új parancsolatok teljesítésére és szükség idején a Karitas-zsoltárok éneklésére. „Isten a szeretet, aki a szeretetben marad, Istenben marad és Isten őbenne" (1 Jn 4,16). Maradjunk Istenben és akkor nem félünk a keserves haláltól, sem a keresztes élettől.

Isten a szeretet! Krisztus szeme őrködjék felettünk! Krisztus szíve bocsásson meg nekünk! Krisztus keresztje erősítsen minket! Krisztus keze vezessen bennünket! Isten áldása kísérje útunkat.

Az Egyház Árpádházi Szent Erzsébettel a *Karitászt* is oltárra emelte. Szent Erzsébet, a Karitász nagyasszonya, könyörögj érettünk! Ámen.

II. Éhezőknek ételt adni

1931. nov. 19-én ünnepeltük 700 éves fordulóját Árpádházi Szent Erzsébet halálának. Magyar királyi várban született és a Wartburg mellett szegényházban halt meg. Őrgrófné és szegényházlakó egy személyben. Egész életében, különösen az 1226. évi éhség idején, fejedelmi bőkezűséggel gyakorolta a tevékeny felebaráti szeretetet. Wartburg várából sietett le a szegényekhez, amikor gyermekeivel maga is kénytelen volt megízlelni a kivetettség és hajléktalanság keserűségét. A Karitász nagyasszonyává magasztosult. Mit mond most nekünk Szent Erzsébet? Ébredj fel irgalmas szeretet! Az irgalmasság testi cselekedetei — micsoda nagyszerű eszmék.

1. *Éhezőknek ételt adni.* Az alamizsnánál erkölcsileg nagyobb és szociálisabb irgalom a munkanélkülieknek munkát adni, hogy kiki maga keresse meg a kenyerét. Szent Erzsébet a munkaképeseket kiválogatta a szegények közül és aratni küldte őket.

Krisztus maga is megéhezett a pusztában. Az éhező embereknek mondta: „Szánom a sereget . . ." — Az utolsó ítéleten pedig ezt mondja: „Éheztem és ennem adtatok" (Mt 25,35).

2. *Szomjazónak italt adni.* Keleten, ahol kevés az eső és a forrás, a víz olyan fontos, mint a kenyér. Isteni adomány. Ezért a szomja-

zóknak italt adni, épp olyan nagy irgalmasság, mint az éhezőknek ételt adni. Nyugaton, ahol sok az eső, a forrás és a kút, nehezen érthető meg a titok, hogy Krisztus miért a vizet választotta a kegyelem hordozójává, hogy Szent Pál Krisztust sziklának nevezi, amely a pusztában vizet adott (1 Kor 10,4). Más az alkohol hatása! Az alkohol szétbontja a családi békét, megmérgezi az utódokat csírában, megtölti áldozatokkal a kórházakat és elmeintézeteket és a nép erkölcsi erejének és egészségének sírásója! Krisztus megáldotta mindazokat, akik felebarátjuknak egy pohár vizet adnak. A keresztről — „Szomjúhozom" (Jn 19,28) — elégtételt adott az iszákosság bűneiért. — „Szomjaztam és innom adtatok" (Mt 25,35).

3. *„Ruhátlan voltam és felruháztatok engem"* (Mt 25,36). Az ember vasárnapi ruha nélkül, hamarosan vasárnapnélküli ember lesz. A nagy szegénység — elsorvasztja a vallásos életet is...

Szent Erzsébettel át kell kutatnunk minden szekrényt. Találunk sok nélkülözhető dolgot ott: ruha, cipő, játék, — szegény gyermekek részére. Évtizedek óta felesleges dolgokat őrizgetünk, rakosgatunk egyik helyről a másikra. Miért? Adjuk oda a rászorulóknak!

A ruhátlanokat felruházni, vonatkozik ama művészetre is, amely miatt Krisztust a 10. állomáson ruháitól megfosztották. Vezekelt a divat és művészet szemérmetlenségéért is!

4. *Idegeneket befogadni* (Mt 25,36). A vendéglátás keleti szokás. Szent Péter mondja: „Legyetek vendégszeretők egymás iránt." (1 Pét 4,9). A vendégszeretetet Krisztus a keresztény erkölcs magaslatára emelte. Szent Pál a püspök állapotbeli erényei között a felebaráti vendégszeretetet kétszer is említi; egyszer első helyen (1 Tim 3,2; Tit 1,8).

Nem a barátok, hanem az idegenek befogadásáról van itt szó. Lakásinség! Társbérlet!... Mennyi probléma, önzés! Szeretetlenség!

Krisztus szava: „Idegen voltam és befogadtatok engem." A középkorban a hegyek tetején szerzetesek vendégfogadókat emeltek, ebből lettek a szállók.

Krisztus, Emberfia, akinek nem volt, hol fejét lehajtania (Lk 9,58), idegen és hajléktalan. Végy lakást nálunk, a mi lelkünkben.

5. *Fogságban lévőket megmenteni.* — Az ilyen intézetekben istentiszteleteket és lelki munkát kell végzeni. Az Úr küldött engem a fogságban levőknek a megváltást hirdetni (Lk 4,18). A lelki munka az elítélteket nem sorolja a halottakhoz és örökre elkárhozottakhoz. A pislogó mécsest nem oltja ki... Fogházmisszió! — Húsvéti gyónás! Lelki béke! A vasrács mögé, ahol a bűn lakott, bevonul a megváltás, a megbocsátás és irgalom szelleme...

6. *A betegeket meglátogatni.* Szent Erzsébet nem várta meg, míg a betegek hozzájöttek, vagy hozzáhozták őket. Felkereste lakásukon.

Nem zárta ki a pestises betegeket sem. A hálátlanság özönvize sem oltotta ki a szeretet tüzét...

Kár, hogy ma puszta társadalmi szokás lett a beteglátogatásból, üres szavakkal...

„Beteg voltam és meglátogattatok" (Mt 25,36). — Ebből nőtt ki a keresztény beteggondozás. — Háromszor parancsolja ezt az Írás (Mt 10.8; Lk 9,2. 10). Nem haszonból, hanem természetfeletti módon. Krisztusért kell a munkát végezni. — Szent Erzsébet az első női munkaerő e téren.

Most új, modern kórházak vannak, de az evangéliumi szellem a régi! Erre a luxusszanatóriumokban is mindig szükség van.

7. *A halottakat eltemetni.* A katekizmus Tóbiás könyvéből vette át, hogy a hetes szám kijöjjön, mert ez a teljesség: 7, 70, 700. — Régen, a nagy pestisjárványok idején az utcán feküdtek a halottak. Irgalom volt őket eltemetni...

Gondozzuk a sírokat és a temetőt, a feltámadás reményében! Testvérek! Az utolsó ítéleten nem vehetjük elő az irgalmasság tetteit, mint valami belépőt, de alázattal térdreborulva emlékeztethetjük Krisztust ígéretére: — „Neked adtunk ételt az éhezőkben, italt és ruhát a nélkülözőkben... Téged látogattunk meg a betegekben." — S halljuk boldog válaszát: „Jöjjetek Atyám áldottai!"... Amen.

MINDENSZENTEK ÜNNEPE

Olv.: Jel 7,2—12. — Evang.: Mt 5,1—12.

I. Az Egyház őszi ünnepe

A mai ünnep Isten örök világáról egy pillanatra fellebbenti a fátyolt és betekintést enged ebbe a boldog világba.

1. Mindenszentek az egyházi év *búcsú* ünnepe. A hanyatló egyházi év esti csillaga. Isten csodálatos székesegyházának utolsó köve. Utolsó képe egy csodálatos sorozatnak, amelyet az Egyház az év folyamán lelki szemünk elé állít.

Az egyházi év elénk állítja, érzékelteti Krisztus megváltói működését: emberré levését, születését, gyermekkorát, nyilvános működését, szenvedését, halálát, feltámadását, mennybemenetelét és továbbélését az Egyházban. Minden egyéni emberi lélek számára ennek beteljesedése és megkoronázása, az *egyéni életszentség* a Megfeszített, a Feltámadott és Győzedelmes Krisztus nyomában.

Az egyházi év az emberiség és egyes ember zarándok életének szimbóluma is. „Nincs itt maradandó lakásunk. A jövendőt keressük" (Zsid 13,14). — Célunk az öröklét! — Szentté lenni — ez a zarándok útunk végcélja...

Mi, keresztények, várakozó és vándorló emberek vagyunk. Várunk az igazi, az örökéletre... Messze nézünk! Fürkésszük a távolságot csendben — és megyünk egyre előre, egyre tovább!... Tudjuk, hogy a föld nem az igazi otthonunk, hanem inkább sírunk. Mindnyájan vándorok vagyunk...

Mindenszentek ünnepe kiegyenlítődés a keresztény ember evilági munkája és másvilági hite között. Most az egyházi év végén az Egyház felvonultatja Isten követőinek győzelmes seregét. Példákat mutat a különböző utakról, amelyek mind az örökkévalóság honába vezetnek...

2. Mindenszentek az Egyház *őszi* ünnepe. Az ősz a szüret, a gyümölcsszedés ideje.

A szentek és boldogok seregei, akikre ma feltekintünk, az Egyház gyümölcsös kertjének érett termései. E termést verejtékes munka

előzte meg. „Euntes ibant et flebant, mittentes semina sua: venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos" (Zsolt 125,6). Nem könnyű és nem mutatós munka ez! Minden lelki növés lassú. Nem az elektromos hullám gyorsaságával, hanem a mustármag lassúságával történik. Napról napra, lépésről lépésre haladunk előre... „Aki utánam akar jönni, tagadja meg magát, vegye fel keresztjét *mindennap* és úgy kövessen engem!" — mondja az Üdvözítő (Lk 9,23).

A szentek között minden foglalkozás képviselve van: király és tudós, művész és orvos, tanár és iparos, munkás és koldus, férfi és nő, csecsemő és aggastyán, pap és világi. Csodálatos Isten a szentjeiben!

3. Az ősz a *munka* ideje. Az őszi vetés időszaka. Nekifeszülés, komoly erőfeszítés, szívós munka nélkül nincs eredmény!

A szentek sem születtek szentnek. Azzá lettek kemény akarattal! Harc és szívós küzdelem kellett hozzá és bátorság! Lemondás kellett hozzá mindarról, amit a világ becsül és istenít...

Jutalmul pedig megkapták az örökélet koronáját.

4. Az ősz a *mulandóság* hirdetője is. Sárguló falevelek borítják a földet. A nagy természet ünnepélyes haldoklása ez. Vagy inkább vetkőzik... Alvásra készül... Az álom viszont a halálhoz hasonlít... A fák dús lombú ruhájukat egymás után vetik le. Azután csupaszon merednek az ég felé. A természet mintha gyászruhát öltene magára.

Az ősz borús felhőivel és melankolikus hangulatával a mulandóságra figyelmeztet. „Vanitatum vanitas et omnia vanitas" (Eccl 1,2). — Minden hiúság Isten szolgálatán és szeretetén kívül! Elmúlik a világ és a dicsősége! „Aki azonban Atyám akaratát cselekszi, örök élete vagyon" (1 Jan 2,17).

Miért hát a nagy törtetés olyan dolgok után, amelyek mulandók? Hiszen a rozsda és moly megemészti őket. Vagy a tolvajok ellopják. Mire való hát a nagy futás és rohanás a kincs, a hír, a gyönyör után? Érdemes? A múló porért miért kockáztatjuk az öröklétet? Megéri?...

Gyűjteni? Mit? Meddig? Miért? Kinek? — Hogyan is mondja az ének? „Légy gazdag, vagy koldus, szolga vagy király..."

A halál: barát, vagy ellenség? — Tőlünk függ!

A halál az őszi vetés ideje. A mag elpusztul, de tavasszal — új élet sarjad belőle...

Gárdonyi Géza kiváló író egri sírján ez olvasható: *„Csak a teste!"* Ez az igazság!

Kedves Testvérek! Holnap lesz halottak napja. Minden évben 364 nap az élőké. Egyetlen egy nap a halottaké. Milyen szépek ilyenkor a temetők! Virágdísz és égő gyertyák csillogása mindenfelé...

Testvérek! A temetőt járva halljuk meg a néma fakeresztek intését: „Tu fui; ego eris!" Az voltam, ami te vagy (élő, vidám); az leszel, ami én vagyok! (halott). És ennek tudatában használjuk fel az időt. Ámen.

II. Halottak estéje

Ma délután a hívek kegyeletes lelkülettel felkeresik a halottak birodalmát: a temetőket. A mai napon virágdíszbe öltöznek a sírok. A mai napon sokan nagy utakat tesznek meg, hogy kedves halottaik sírját legalább egyszer egy évben felkeressék. Ma délután pislogó kis gyertyafények világítják meg a feketeruhás emberek könnyes arcát... Halottak estéje beszél most hozzánk.

Testvérek, hallgassuk csak meg, mit prédikál nekünk a halál és a sír!

1. *Mindnyájan meghalunk!* Én is, ti is!... Ez az egyetlen biztos dolog a földön. Éltek a földön hatalmas fáraók, akik kezükben tartották a világot — és meghaltak, mint a rabszolgák. Éltek a földön lángeszű feltalálók és tudósok, akik az egész világot ámulatba ejtették tudományukkal és találmányaikkal — és meghaltak, mint azok, akik az abc-t sem tudták. — Éltek a földön szentéletű, lángoló szívvel Istentszerető emberek — és ugyanúgy a földben elporladtak, mint a legnagyobb bűnösök.

Testvérek! *Talleyrand,* a híres francia politikus nagyon félt a haláltól. A „halál" szót nem volt szabad kiejteni előtte. Barátainak, rokonainak halálát sem közölték vele. Nem is tudta, hogy meghaltak. — Egyszer azonban ő is beteg lett. Orvosához így könyörgött: „Millió frankot adok minden hónapért, amellyel életemet meghosszabbítja!" — Hiába! Amikor az ideje eljött, meghalt ő is.

Testvér! Egy igazság van a világon, ami alól senki sem vonhatja ki magát: a halál. Itt nem számít a protekció, a pénz, a születés előkelősége.

Meghal a szegény — meghal a gazdag. Meghal a tudós — meghal a tudatlan. Meghal a szent — meghal a bűnös, meghalunk mi is. El van végezve, hogy az ember meghaljon...

2. *A halál biztos, a halál órája azonban bizonytalan.* Mikor? Ha délután kimegyünk a temetőbe s megnézzük mi van a fejfákra írva, látjuk az egyiken: élt három hónapot, még azt sem tudta, miért jött a világra. A másikon: élt 18 évet, élete legszebb virágjában szakította le a halál. Megint másikon: itt nyugszik egy édesapa; viszontlátásra: feleséged és árva gyermekeid. Majd jön egy másik sírkereszt: élt 80 évet.

Egyszer nekem is állítanak majd egy fakeresztet, rajta az írással: Itt nyugszik — nevem. — Élt: az első évszámot tudom, a másodikat — nem.

Mikor jön értem a halál? Talán rügyfakasztó tavasszal szakít le, vagy tikkasztó nyári éjszakán, nem tudom. Talán levélhullató őszszel, vagy csikorgó téli napon, nem tudom. Amilyen biztos a halál, olyan bizonytalan az órája! Hol fogok meghalni? — Meghitt családi körben, szüleim, testvéreim, hitvesem karjai között? — Csak Isten tudja. — Az utcán hirtelen összeesve, vagy elgázolva? — Isten tudja. Kórházban, szárazföldön, tengeren, levegőben? — Isten tudja. Hogyan fogok meghalni? Milyen lelkiállapotban fogok meghalni? — Ez már énrajtam fordul!

Jaj nekünk, ha a halál bűnben talál!

Ha a jó Istentől elfordulva élünk, micsoda reményünk lehet halálunk órájára?

Sokan úgy élnek, mintha soha sem kellene meghalniuk. Ha egész életünkben elfordultunk Istentől, hogy gondoljuk, hogy az ördög engedi, hogy utolsó percünkben otthagyjuk szolgálatát. Ha egész életünkben nem gyóntunk, nem áldoztunk, hogyan képzeljük, hogy majd az utolsó percben valami csoda folytán elvégezhetjük életgyónásunkat, amikor már beszélni sem tudunk!

Azért legyünk készen, mert amely órában nem véljük, jön el az Emberfia!

3. A néma sírok prédikálnak még arról is, hogy *milyen semmi az a földi élet és milyen nagy kincs ez a földi élet.*

A föld arra való, hogy itt küzdjünk, dolgozzunk és érdemeket szerezzünk, még szenvedések árán is. Ezek az ideig tartó dolgok mind elmúlnak. Elmúlik egyszer a sok súlyos küzdelem. Véget ér minden jaj és szenvedés, ami miatt véres könnyeket sírunk.

Akármennyi földi kincset is gyűjtöttünk, szép lakást, ruhákat, villát, autót — mindent itt kell hagynunk. Akármit tanultunk, akármilyen tudósok vagyunk, életünk végén nem erről kell számot adnunk, hanem valami egészen másról...

Minden porrá lesz a földön — mi is!...

Ennek ellenére nagyon nagy kincs ez a földi élet! Az élet Istentől adott tőke, amelyet kamatoztatnunk kell! Az élet rengeteg alkalmat nyújt, hogy érdemeket gyűjtsünk Isten előtt. A földi élet csak átmenet. Előkészület egy boldogabb, igazibb örökéletre. Ezzel a földi élettel érdemelhetjük ki az örökéletet.

Íme, Testvérek, milyen érték is ez az élet! Ha délután kimegyünk a temetőbe, gondolkozzunk el egy kicsit: ha azok a korhadt fake-

resztek vagy omladozó márványemlékek megmozdulnának és a sírokból visszajöhetnének azok lakói és csak pár hónapig is élhetnének még, ó, akkor is olyan léhán, könnyelműen, bűnösen élnének-e? Ők már nem jöhetnek vissza! De itt vagyunk mi! Tedd le azt az erkölcstelen könyvet és kövess engem, szakítsd meg a bűnös viszonyt és köves engem, tedd le kezedből a tollat, az ecsetet, a kalapácsot, kövess engem! Tudnánk-e készséggel menni? Vagy kérlelnénk: várj egy kicsit, jaj gyónnom kell, — haragosom van, — lopott jószág van nálam... nem mehetek még! Hogy Isten megadja-e a gyónás kegyelmét — nem tudjuk!...

Mindenszentek ünnepe van. Kérjük a diadalmas Egyház győztes polgárait, könyörögjenek értünk Istennél, hogy halálunk után mi is közéjük juthassunk. Ámen.

III. Istennek minden szentei...

(Gondolatok)

Ma megnyílik előttünk az Ég s ott látjuk a kemény, izmos férfiakat, a vértanúkat, akik életüket áldozták Krisztusért. Ott látjuk a hős hitvallókat, akik bátran megvallották hitüket mindenki előtt. Ott látjuk a szent édesanyákat, akiknek örömük volt, hogy a család szentélyében csöndben erényesen szolgáljanak. Ott látjuk a testileg törékeny, hamvas arcú, de lélekben rettenthetetlen fiatal szüzeket, akik a test, a hús és vér harcában a lélek győzelmét aratták. Ott látjuk a kérges kezű, egyszerű munkás szenteket, élükön Szent Józseffel, akik a munkát megszentelték és akiket a munka és családapaság szentté tett. Ott látjuk a tudósokat, akik alázattal hajtották meg fejüket a végtelen kifürkészhetetlen Isten előtt. Ott látjuk a szentek végtelen seregét, kezdve az aprószentektől, a száz éves remetékig, minden rendű és rangú embert... De ott látjuk már sok ismerősünket is. Hiszen egy hatvan éves embernek több ismerőse van a föld alatt, mint a föld felett.

Az élet szakadatlan mozgás, futás, rohanás a nagy cél felé. Stafféta!... A kalapácsot, a vésőt, a tollat, az ecsetet sokszor még melegen át kell adnunk... Utódunk viszi tovább egy darabig, hogy alig kihűlt kezéből újra más vegye át. Mi pedig...

A testek a nyugalmi állapot felé törnek. A föld középpontja, a geocentrikus erő vonzza maga felé. A lélek is nyugalmi állapot felé tör. De semmi sem tudja vonzani, igazán megnyugtatni, csak a theocentrikus erő... az Isten vonzza.

A földi jólét gyakran betapasztja körülöttünk a magasba vezető

ajtót. A szenvedés, a betegség, a szerencsétlenség sokszor véresen felszakítja azt és friss levegő árad be az újonnan megnyílt ajtókon. Új perspektíva nyílik és vágy támad bennünk az örök haza felé!...

* * *

1. A szentek egyessége: A testvéri szeretet legszebb példája a küzdő egyház tagjainak egymásért végzett közbenjáró könyörgése. *Szent Pál* írja Timoteus püspökhöz: Mindenekelőtt arra kérlek, végeztess könyörgéseket, imádságokat, esedezéseket és hálaadásokat minden emberért, királyokért és minden följebbvalóért, hogy istenfélelemmel és tisztességgel teljes, békés és nyugodt életet élhessünk. Ez jó és kedves Üdvözítő Istenünk szemében, aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság ismeretére. (1 Tim 2,1—4).

* * *

2. A szentek közössége: Imaközösség, szenvedésközösség, kegyelmi közösség. Krisztusi vér váltott meg mindenkit, krisztusi kegyelem segít mindenkit, ez csörgedezik a küzdő egyház minden tagjában. Krisztus-Király ünnepének fénye borul a Mindenszentek és a Halottak napja liturgiája fölé! Az ő alattvalója mind a három egyház tagja. Lehull a halál válaszfala. Krisztusban él minden tag! Nem vagyunk egyedül! Nem vagyunk elhagyatottak, társtalanok! Ma üzennek nekünk testvéreink, a szenvedő és a győzedelmes Egyház tagjai! Imádkozó lélekkel figyeljünk szavukra.

* * *

3. Mindenszentek: „Ezután nagy sereget látok, melyet senki sem volt képes megszámlálni, minden nemzetből és néptörzsből, és népből és nyelvből a trón előtt, és a Bárány színe előtt állni, hosszú fehér ruhákban öltözve és kezükben pálmaág, és nagy szóval kiáltanak mondván: Üdv a mi Istenünknek, aki a trónon ül és a Báránynak! ... Ezek azok, akik a nagy szorongatásból jöttek és megmosták ruhájukat és fehérré tették a Bárány vérében. Ezért vannak Isten trónja előtt és éjjel-nappal szolgálnak Neki templomában; és Aki a trónon ül, fölöttünk lakozik. Nem éheznek és nem szomjaznak többé, és nem éri őket többé a nap, sem bármiféle forróság, mert a királyi széken trónoló Bárány lesz pásztoruk és az élet vizeinek forrásához vezeti őket és Isten letöröl szemünkről minden könnyet" (Jel 7,9—17).

Akik könnyezve sírnak, amikor vetnek, aratáskor majd örvendeznek. Aggódva, sírva jár a gazda, mikor veti a magot. Ujjongva jő kövér kévéivel, amikor learatott (Zsolt 125,6).

* * *

4. Szentek egyessége: *Szent Jakab* (5,16). „Imádkozzatok egymásért, mert sokat tehet az igaznak álhatatos könyörgése. *Szent Pál* (1 Kor 12,26)." Ha szenved az egyik tag, valamennyi együtt szenved vele, s ha tiszteletben részesül az egyik tag, vele örvend valamennyi. A keresztények tehát nemcsak életközösséget alkotnak, hanem szenvedésközösséget is. Ez nemcsak egy érzésben megnyilvánuló együttérzést foglal magában, hanem együttszenvedést is. *Szent Pál:* (Gal 6,2) „Viseljétek egymás terhét" — ez nemcsak türelmet és segítséget jelent egymás iránt, hanem azt is, hogy a bűnök terheit, következményeit is mindannyiunknak *közösen* kell viselnünk. A személyes felelősség mellett a bűn nem csupán privátügy. Az egyesek bűn adósságát az Isten a küzdő egyház vállaira teszi, engesztelésül és érdemszerzésül, mivel a szenvedő lelkek csak sajátmagukért szenvedhetnek, a földiekért közbenjárhatnak.

Krisztus magára vette az emberiség bűneinek terhét, nem illő-e, hogy Krisztus testének élő tagjai hálából a hűtlen testvér adósságát magukra vegyék, hogy ezáltal ezeket megmentsék? Ámen.

HALOTTAK NAPJA

Olv.: 1 Kor 15,51—57. — Evang.: Jn 5,25—59.

I. Mors imperator!

Ősi vágy: örökké akarok élni! Viszont igen komoly valóság: „Stipendium peccati mors! (Róm 6,23). A halál a bűn zsoldja.

1. A halál kettős arca

Súlyos betegnél, akit már nem lehet megmenteni, azt szokták mondani: halálra van ítélve. De nem vagyok-e én is halálra ítélve? Előbb vagy utóbb — így vagy úgy?

Egy közeli családtag vagy rokon elhunyta elénk tárja a halál kikerülhetetlen realitását. — Állást kell tehát foglalnunk vele szemben jó előre! — Nem lehetünk közömbösek!

Barát *vagy* ellenség a halál? — Jairus leánya halálos ágyánál az atya fájdalma — és az élet reménye ütközik össze (Mk 5,22).

Milyen komor kép: a „Mors imperator" zsarnoksága! A halál a legszívtelenebb és legkorlátlanabb uralkodó a világon. Mint az őszi levelek, hullanak az emberek a sírba... A föld egyetlen nagy temető! Egyes kapucinus kriptákban régen a koponyákból különböző művészies alkotásokat csináltak. Micsoda hatalmas győzelmi emlék lenne a világon elhúnyt emberek összes koponyáiból! Milyen félelmetes halotti parádét ült a halál a legutóbbi világháborúban (30 millió esett el!) Micsoda „Hakeldama" — „ager sanguinis" — valóban végtelen vérmező szerteszét. Mennyi mérhetetlen szenvedés és fájdalom jár a halál előtt, mint a régi lictorok a római császárok előtt! Ha ezek egybefolynának, micsoda óriási verejték, könny és vértenger lenne belőle!...

A föld szinte egy hatalmas sakktábla, amelyen a nagymester: a halál, a figurákat ide-oda helyezi... Végül királyt és parasztot egyaránt félelmetes zsákjába rejti. — A kórházakban, a klinikákon napról-napra, óráról-órára, szinte percről-percre az emberek viaskodnak a halállal az utolsó szívdobbanásig...

A tudomány évezredek óta azon fáradozik, hogy a halál orkánjának útját állja. E legősibb tudomány valóban óriási sikereket ért el, de a halál mindig új módszereket, új betegségeket produkál... Don Quijote harc, szélmalomharc vele szemben minden emberi küzdelem és próbálkozás.

Ellenség vagy jó barát — kérdezzük ismét? Pisában van egy ősi temető: Camposanto, amely világhíres freskókban ábrázolja a végső dolgokat. Leghíresebb ezek közül a *Halál diadala* c. kép. Egy szörnyű pestis járvány után készült (1348). Az emberi életet egy vidám, virágos parkkal ábrázolja, ahol a nép muzsikával, játékkal, szerelemmel tölti a napot. De váratlanul fehérhajú fúria képében éles kaszával rájuk csap — a halál. Itt a halál szenvedés és ellenség! A kép ellenkező sarkában az élet másik oldalát ábrázolja... Sziklákkal körülvett sötét völgyekben (könnyek, vezeklés) ülnek a betegek, az öregek, a vándorok, a bűnbánók, akik kitárják karjaikat a halál felé: epedve várják eljövetelét. Itt a halál óhajtott jó *barát!*

A két tábor között a föld méhe felnyitva. Végeláthatatlanul holttestek, holttestek mellett: királyok és lovagok, papok és apácák, gyermekek, gazdagok és koldusok egymás mellett. Angyalok és ördögök nyüzsögnek körülöttük, hogy lelküket újszülött gyermekek képében a mennyországba vagy a pokolba vigyék...

A halál a feltámadás reményét sugározza felénk. Így pozitív értékű. Jairus halott leányánál Krisztus így szólt: a leány nem halt meg, csak alszik. „Leány, mondom neked kelj fel!" (Mk 5,41) — „Mors et vita duello conflixere mirando". A halál és élet csodásan viaskodik egymással és az élet győz. Ezt hirdeti a naimi ifjú (Lk 7,11) és Lázár sírja is (Jn 11,1). A halál a valóságban virágos kapu, a „nagy szemfelnyitás", — a lélek mennyegzős útja, minden remény beteljesedése, létünk virágba borulása. Míg a születés a halál kezdete, a halál voltaképpen az igazi élet ragyogó kezdete!...

2. *Mit ad nekünk a halál barátsága?* Tagadhatatlan, hogy a halál nagy tanító! Sőt a világ leghatalmasabb szónoka! Nincs olyan ragyogó szónok, aki az élet igazságait úgy megvilágítaná, mint egy frissen hantolt sír!... „Statutum est hominibus semel mori! (Zsid 9,27). El van rendelve, hogy egyszer mindenkinek meg kell halnia...

Gondoljam csak meg: egyszer én is — ismétlem: én is meghalok!... Sőt meg kell halnom. Aránylag rövid idő alatt: 50—60—80—90 év! Mi ez az évszázadokhoz és évezredekhez képest? Semmiség! A halál egyéb körülményei bizonytalanok: mikor, hogyan, hol? Mi jön utána? Egy biztos: a halál vastörvénye széttöri a hús és élvezet bálványát! — A halál kitűnő hirdetője a bűnbánatnak is. Ker. János halála a börtönben micsoda tilalomfa! Ezüst tálon: a próféta friss vértől párolgó feje egy parázna nő, Heródiás miatt! (Mt 14,3).

A hivő ember azonban a halálfélelem méregfogát kiütötte, amikor a halál következményeit reálisan levonta, amikor életét természetfeletti síkra emelte. A halál komoly tekintete az élet igazi értékeire hívja fel a figyelmet.

A halál sokszor mint szabadító és megváltás jelenik meg.

Lejárt homokórájával egyszerre csak megáll a munka vagy kínzó szenvedés előtt, vagy pedig magas kora miatt az életbe elfáradt ember elé toppan — mint az örökkévalóság követe. Ezért szokták mondani az elhúnytról: „megboldogult" X. Y. A szenvedéstől, a földi szenvedéstől megszabadult...

Régi mondás: ahol kéményfüst van (ahol ember lakik), ott szenvedés is van. „Leidenfrei ward keiner noch geboren" (Schiller). Szenvedés nélkül nincs ember a földön.

A jó és üdvös szenvedés elmélyíti a lelket. Bensőségesebbé teszi a felületes embereket. Éretté, nemessé, erőssé kovácsol a nehezebb áldozatokra. Ezek koronája a halál!

Kedves Testvér! Mondd, hogyan szenvedsz és megmondom, ki vagy. A kereszt királyi útja visz a tökéletesség felé... Szent Pál így szólt: „a halál számomra nyereség" (Fil 1,21). Nagy Szent Teréz: „aut pati aut mori". Szenvedni vagy meghalni. A halál megszabadít a bűn lehetőségétől" A bűn zsoldja a halál (Róm. 6,23) és a bűn büntetése és elhárítása: *Te Deum-laudamus*, zengi a lélek! Végre szabad! Több bűn nem lehetséges! Több halál nincs!

De megszabadít a halál a kárhozattól is! *Louis Veuillt* sírján a párizsi temetőben ez áll: „J'ai crus, je vois." „Eddig hittem — most látok".

A halál magvető is. „Seminiatur in corruptione, surget in incorruptione." „Mors, ubi est stimulus tuus? (1 Kor 15,43). Meg kell halnunk, hogy éljünk! A természetben a növények táplálják az állatokat, az alacsonyabb rendű állatok a magasabbakat...

A halál egy kínzó börtöncella szétfeszítése, amelyből a lélek a fényre, az életbe kitör (Róm 6,3).

Testvérek, bármilyen furcsán is hangzik: halál nélkül nincs élet! Ez az eredményes élet törvénye is. A vértanúk vére kicsírázik: „sanguis martyrum semen christianorum!" A búzamag is elhal (Jn 12,24) és kalász szökell ki belőle!

A halál az *élet* kapuja: „Dissoluta terrestris huius incolatus domo aeterna in coelis habitatio comparatur."

Testvérek, hogyan viselkedjünk a halállal szemben? — Első szabály: ne legyünk gyávák a halállal szemben! Igaz, a természet megborzad tőle, mert büntetés jellege is van. De sem a halált, sem előfutárát, a szenvedést ne fogadjuk aggályoskodva és kétségbeesetten!

Ismerjük meg benne a jótevőt! A tanító jótevőt, a megszabadítót és jó barátot lássunk benne. A katolikus életművészet vidám lelkületet mutat a halállal szemben is!

A halál nem megsemmisülés, nem a sötét semmibe való „salto mortale", hanem az élet kapuja! Nem végállomás, hanem határállomás. A határnál, ha külföldre megyünk, vagy főleg, ha onnan jövünk, drukkolunk. Vámvizsgálat! A bőröndöket kinyitják!... Kincs, villa, autó, hírnév, magno, televízió stb. — Csak azt vihetjük tovább, ami jót tettünk...

Kolumbusz Kristóf, Amerika feltalálója egyszer felkiáltott: Kell lenni egy országnak a tengeren túl! A gazdagság. — Mi pedig azt mondjuk: kell lenni egy országnak a síron túl! Ha láthatatlan is! A hajó nem látható része tartja egyensúlyban a felső részt! Ugyanígy a látható világot a láthatatlan, de szintén létező világ tartja morális egyensúlyban! A földi élet — és a túlvilág olyan egyenlet, amelyben ellenkező előjellel át lehet vinni a számokat a másik oldalra! (Ami földön negatív, pozitív lesz a másvilágon és viszont.)

Azért nem félünk a haláltól! Amilyen az életem, olyan lesz halálom. Amilyen lesz halálom, olyan lesz örök életem!

Testvér, ha jól éltél, — jó neked, ha rosszul éltél, — jaj neked!

Testvér, érdemes a bűnnel kockára tenni örök életed? — Érdemes? Érdemes? Mondd, érdemes? Nem érdemes! Ezerszer nem! Azért nyugodtan mondjuk: „Ave Caesar, mors imperator! morituri te salutant!" Ámen.

II. Az örök élet kapujában

Ma a Holtak birodalma ünnepet ül. Az elfelejtett sírok virágdíszt öltenek. Sok száz és ezer apró gyertyafény csillog szerte a temetőben. Ezek a fények az emlékezés fényei, a hála fényei, a hit fényei. Ezeknek a gyertyáknak imbolygó fényei azt mondják nekünk: a síron túl is van élet!

1. Amikor kikerültünk a jó Isten kezéből — mert lelkünket közvetlenül Istentől kapjuk — felszálltunk az életvonatra. Jaj de változatos és különböző pályán fut ez az életvonat! Vannak, akik életvonata csupa szép tájon, virágos mezőkön, rózsás utakon, kies tavak mellett és dúslombú, madárdalos erdőkön vezet keresztül. Csupa boldog utazás az egész élet! Ezekkel csak úgy száguld a vonat...

Vannak olyanok, akiknek életvonata félelmetes viaduktokon, szakadékokon visz keresztül. Sok útközben a karambol, a kisiklás... De a végén ők is célhoz érnek.

A sír végállomás? — Nem! Inkább átszállóhely, vagy határállomás. Ha valamely idegen ország határához érünk, rendesen szigorú vámvizsgálatot tartanak: Átkutatják minden bőröndünket, podgyászunkat, nem viszünk-e tilos árut, vagy nem akarunk-e becsempészni valami tilosat. Így vagyunk az élethatár állomásán is. Itt is más világ határához érkezünk. Itt is van vámvizsgálat. Annak eredményeként a további útirány is megváltozik. Akiknek csomagjában erények, jócselekedetek vannak, azok fehér vonatra szállnak és mennek diadalmas robogással az örök élet felé. Erre a vonatra ez van írva: *Paradiso,* örök boldogság. — Akiknek bőröndje csupa földi dolgokkal van tele (kincs, hír, gyönyör) akik az éhezők és nincstelenek előtt fagyos szívvel bezárkóztak, akik életük utolsó pillanatában sem tértek meg, kiknek vallása, élvezetvallás: borzalmas fekete vonatra szállnak, amely robog velük: az *Inferno,* az örök pokol felé.

Akiknek poggyászában vegyes dolgok vannak, jó cselekedetek és emberi gyarlóságok — hiszen hús és vér vagyunk — akik jók is voltak és rosszak is, de nem a halálos bűn állapotában érkeztek a határállomásra, azok olyan vonatra szállnak, amely a *Purgatório*-ba, a tisztítóhelyre viszi őket. Itt vezekelniük kell bűneikért s csak utána mehetnek be Isten színe látására.

Testvérek! Mi még az életvonaton utazunk. Még rajtunk áll, hogy a határállomáson melyik vonatra szálljunk, merre folytassuk utunkat. Rajta hát!...

2. Ha ma este kimegyünk a temetőbe, a néma sírok egyszerre beszédessé válnak...

Tegnap, Mindenszentek napján, mi tekintettünk fel és fohászkodtunk a szentekhez. Ma, halottak napján, a tisztítótűzben szenvedő lelkek könyörögnek hozzánk: *miseremini,* könyörüljetek rajtunk! Mi már nem segíthetünk magunkon, de ti, akik a földön éltek még szerezhettek érdemeket. Jó cselekedeteitekkel, a szentmisék felajánlásával, segítsetek rajtunk! Ti még sok teljes búcsút nyerhettek számunkra! Ha majd a mennyországba jutunk a ti segítségetekkel, mi is a segítségetekre sietünk.

A mai napon könnyű lelkünket a másvilág felé irányítani. Ha a hit fényénél nem hatolhatunk oda, mert nem erős hitünk, a szeretet, az elköltözöttekre való emlékezés kényszerít erre. Az Egyház megszenteli ezt a napot és így imádkozik: „Requiem aeternam dona eis Domine et lux perpetua luceat eis." Adj Uram örök nyugodalmat nékik...

Az Egyház a nyugalmat nem az éjszakával, a sötétséggel, hanem a világossággal hozza összefüggésbe. Nyugalom után vágyik minden test, a gravitációs erő húzza lefelé. Nyugalom után vágyik az ember lelke is. Kiolthatatlan vágy űzi, hajtja a biztos, a végnélküli nyuga-

lom után. Égő szomjúság kínozza... és nem tudja csillapítani... Ezért rohan. Töri magát! Keresi a gazdagságot, az élvezetet, hogy abban megnyugodhassék, megpihenhessen. — De nem tud elpihenni!... Olyan a lelke, mint az óra ingája: mindig a szélsőségek felé lendül... „Mi az, mi embert boldoggá tehetne: Kincs, hír, gyönyör? Legyen bár, mint özön, a telhetetlen elmerülhet benne s nem fogja tudni, hogy van szívöröm..." (Vörösmarty.) Olyan frappánsan mondja Szent Ágoston: „Nyugtalan a mi szívünk, míg meg nem talál Téged, mert Te teremtettél és Magadnak teremtettél minket Uram!" Mint a szarvas a hűs forrás után, úgy vágyik lelkünk Isten után (Zsolt 41,2). Minden földi jó és érzéki öröm egyre nagyobb hiányérzettel tölt el. A lélek telhetetlen!

Az örök világosság honában nincs aggódás és félelem. Ott megszakíthatatlan nyugalom és minden gondtól és szenvedéstől való mentesség honos. Ott nincs szükség felüdülésre, mert nincs fáradság. Ott nincs éjszaka, hanem örök nyugalom, örök fény, örök boldogság...

Testvér: Ha mi nem is adhatunk a halottaknak nyugalmat, legalább ne vegyük el azt tőlük! A sír megbocsát. Sajnos sok jó lélek sírja becsukódik, mielőtt a kiengesztelődés megtörténhetett volna. Sajnos, sok gyermek szem akkor nyílik ki, amikor a szülők szeme becsukódik. Szemüket kisírják s ha mégegyszer visszajöhetnének, térden állva kérnék bocsánatukat. — De nem jöhetnek... Ne engedjük Testvérek, hogy a hála, a szeretet érzelmeit csak az elvesztés könnyei csalják ki szívünkből!

Gondoljunk minden nap végén saját elmúlásunkra is. Gondolkozzunk rajta és ez a megfontolás irányítsa lépéseinket. Ámen.

III. Az utolsó út

(Gondolatok)

Búcsúzás: A búcsú szép, mert emberi. Minden földi lény közül csak az ember tud búcsúzni. Helytől, időtől, életkortól. A búcsú mindig fáj. Ezért emberi, s ezért szép. Mert minden szép, amihez köze van a léleknek. De hiába lélek dolga a búcsúzás. Hiába szép, bizonyosan a legmeddőbb minden lélek-rezdülés között. És hiábavaló is. Ami igazán a miénk volt valaha, attól úgysem szakadunk el soha. A könnyeink, az örömeink, a botlásaink és sikereink velünk jönnek. Azoknak az arca, akiket szerettünk, velünk jön. Visszük magunkban őseink hangját, a bölcsőnk ringatását, sírásainkat, dalainkat, mindent, mindent, ami tartalma és értelme csak volt az életünknek.

* * *

Mi mindig búcsúzunk... Mondom néktek: mi mindig búcsúzunk. Az éjféltől reggel, a nappaltól este; A színektől ha szürke por belepte. A csöndtől, amikor hang zavarta fel. A hangtól, mikor csendbe halkul el. Minden szótól, amit kimond a szánk. Minden mosolytól, mely sugárzott ránk. Minden sebtől, mely fájt és égetett. Minden képtől, mely belénk mélyedett. Az álmainktól, mik nem teljesültek. A lángjainktól, mik lassan kihűltek.

A tűnő tájtól, mit vonatról láttunk. A kemény rögtől, min megállt a lábunk. Mert nincs napkelte kettő, ugyanaz. Mert minden csönd más — minden könny vigasz. Elfut a perc, az örök idő várja. Lelkünk, mint fehér kendő leng utána. Sokszor könnyünk se hull, szívünk se fáj. Hidegen hagy az elhagyott táj.

Hogy eltemettük: róla nem tudunk. És mégis mondom néktek: Valamitól mi mindig búcsúzunk! (Vers.)

* * *

Elhunytak: Mit vesztettél? Szülőt, gyermeket, hitvest, rokont, barátot? Testvérem, én is állottam koporsók mellett, de akit szeretünk, az nem hagy el minket. Elnémult szívének dobbanása tovább ver a mi szívünkben. Hibái, fogyatkozásai elmúlottak, reánk csak azt hagyta, ami salaktalan volt benne. A jóságot, a tiszta emberséget.

Nem vesztettél hát: csak az ő kínjait, bajait, könnyeit. De gazdagabb lettél az ő jóságával és szeretetével, amely el nem múlik, hanem veled marad, bátorságnak, vigasztaló erőnek.

* * *

Halál: „Miért vagyunk mi modern emberek olyan Istentől elátkozottak? Mert ez élettel pompásan megférünk, undorítóan pompásan. De ez ellenkezőjével, a halállal nem tudunk megférni, egyikünk sem tud soha megférni...

Mi modern emberek, életünk eme legnagyobb eseményével szemben egyáltalán nem vagyunk formában. Mi minden lelki támasz nélkül, rendetlenül, elhanyagoltan, bizonytalanul, árnyékszerűen, passzívan és gyáván állunk minden földi történésnek a sarkpontján. Ugyan ki az, aki magasabb, szellemibb szempontból nézi a kérdések kérdését: mi az úgynevezett intellektuellek, akik a halálból csak a rothadást, feloszlást ismerjük el, miért nem vagyunk úgy, mint az az együgyű szakácsné, aki a világmindenség világos, ragyogó épületének legjelentősebb lépcsőfokát látja benne? Gyermekesnek és primitívnek tartjuk az ő elképzeléseit erről a ragyogó épületről, de nekünk még csak gyerekes és primitív elképzeléseink sincsenek, bennünk csak az állatok teljes, szellemi üressége maradt. Kialudt lel-

künkkel gondolatokban gazdagabb korok hagyományos szokásaiba kapaszkodunk, nehogy dísztelenül, énekszó nélkül temessük el halottainkat, amint ők és mi megérdemelnénk. (Fr. *Werfel:* Az elsikkasztott mennyország. 90.)

* * *

Találkozás a halállal: Mindenki találkozik. Ezt a találkát nem lehet lekésni. Pontosan megjelensz! Hiába futsz!

* * *

Ő a halál:

Mi ismerjük csak, pici gyerekek.
Utunkba áll,
S könnyes, pityergő szájunk megremeg.
Ő a halál.

A játszótársunk és tréfál velünk.
Rohanva száll —
Ő a fogó — és jaj, jaj jaj nekünk,
Tépázza gallérunk, ijedve forgunk,
És kacagás közt betöri az orrunk.

Kutakban látjuk, mély vizek felett,
Sötét szobákban kuksol reszketeg,
Lepedőben, — így mondta épp a dajka —
Kasza van a kezében, csúf az ajka,
És fondoran vigyáz,
Mikor suhan az esti láz,
S a hőmérőn, ha ugrik a higany,
Csontos markába hahotáz vigan.

Övé a bál,
Ő a halál.

Farsangos éjen a nagyok mulatnak,
De kis szobánkban fekete az ablak,
Az éjbe kint
Ő ránk tekint.
Mi gyermekek, mi küszködünk vele,
S játékpuskánkat fogjuk ellene.

(Kosztolányi Dezső)

* * *

Anyám halála: „Anyám, mikor már közel volt halála, nem arra gondolt, hogy díszes legyen temetése; azt sem kívánta, hogy hazájában legyen sírja s nagyszerű síremléket állítsunk neki. Nem! Ő csak azt az egyet kívánta, hogy emlékezzünk meg róla az Úr oltáránál, ahol szakadatlanul szolgált, mert jól tudta, hogy ott az a szent áldozat mutattatik be, mely eltörli a vétkeket." (Szent Ágoston: Vallom.)

* * *

Halottak estéje: Családi ünnep. A nagy családnak (Szentek egyessége) s a kis családnak ünnepe. Rokonok, hozzátartozók, akik elmentek. Gyermek, szülő, hitves, jóbarát. Üresen maradt egy hely az asztalnál. Üresen maradt egy babakocsi, gyermekágy. Üresen maradt egy hitvesi ágy. Elment a szülő, pedig oly jó volt valakinek elsuttogni: édesanyám, édesanyám.

Elment a gyermek: s nincs kit dédelgessen az anyai szív. Árva maradt a gyermek: elment az édesanya. Árva maradt az édesanya elment a gyermek. És mi kezünkben virággal, szívünkben imával, gyertyát gyújtva suttogjuk az élő hit szavait: „Hálát adunk Istennek, hogy a miénk voltál és hogy a miénk vagy, mert mindnyájan a jó Istennek élünk, és aki hazatér Hozzá, megmarad nekünk. (Szent Jeromos.)

Ezért könnyes szemünkkel is bizakodva nézünk fel, honnan elhunyt hozzátartozóink Jób szavaival szólnak hozzánk: Könyörüljetek rajtam, legalább ti barátaim könyörüljetek rajtam.

Szomjúhozik lelkem az Istenhez, mikor jutok el s jelenek meg az Isten színe előtt? (Gyermek kívülről nézi a karácsonyi fényben úszó szobát) Szent és üdvösséges gondolat a halottakért imádkozni, hogy bűneiktől feloldoztassanak. (Legjobb befektetés: ők lesznek a legnagyobb jótevőink.) *P. Lacordaire* halálos ágyán is fohászkodott: „Nyisd ki óh Istenem, nyisd ki." — az ajtót ti., mely Hozzád vezet.

Tiroli temető bejáratánál egy angyal szobra áll, jobb kezében táblát tart, bal kézzel az azon lévő felírásra mutat: „Vándor, meddig még, mikor jössz be pihenőre."

* * *

A haláltánc ballada: Ott ült a Császár. Dús hajában hét csillag volt a diadém. Rabszolganépek térdenállva imádták, barna köldökén a Göncöl forgott, válla balján lámpásnak állt a holdkorong: de a bohóc sírt trónja alján —: „Mit sírsz" — rivallt reá — „bolond; nincs szív mit kardom át ne járna, enyém a föld!" S hogy este lett, egy csontváz tántorgott eléje, elfújta, mint a porszemet.

— Kényúrként éltünk mindahányan, s az évek szálltak mint a percek, véred kiontott harmatával, irgalmazz nékünk Jézus herceg!

Kontárok voltunk mindahányan. Balgán játszottunk mindahányan. Éjfél borult a háztetőre, kuvikhang szólt a berken át, midőn a Bankár útnak indult, elásni véres aranyát.

Az útkereszten vasdoronggal hét ördög várta s a Halál; s mikor kardot rántott, a csontváz fülébe súgta: „Lásd, szamár, pénzzsákodat hiába véded, meghalsz, s a kincset elviszem, s a kincs helyett eláslak téged, akit nem ás ki senkisem."

— Kufárok voltunk mindahányan, s az évek szálltak mint a percek, véred kiontott harmatával irgalmazz nékünk, Jézus Herceg!

Tüzénél állt az Alkimista, s óráját nézte, mely lejárt. „Isten vagy ördög: egy napot még, amíg megoldom a talányt, amelyhez izzó görebjeimnek ezre vitt, csak egy napot még, mert megfejtem, megfejtem holnap estvelig."

„Nem fejted — szólt a hang — nem fejted" s vállára tette jéghideg kezét, míg felrobbant a lombik: „Aludni mégy most, mint a többiek."

— A Titkot őztük mindahányan, s az évek szálltak. mint a percek, véred kiontott harmatával, irgalmazz nékünk, Jézus Herceg!

* * *

Halál: Hidd el, még nem vagy egészen felnőtt ember. Senki sem az, amíg nem kerül szembe a halállal.

(*M. Willson:* Villámok között 573.)

Senki sem hal meg hiába, céltalanul. Mindnyájan a kegyelmet keressük, mindnyájan a halhatatlanságot keressük, mindnyájan az igazságot és jogot keressük ... S egy nap az emberek egész egyeteme ... mindnyájan, még a legnyomorúságosabb is közöttünk ... hazatalálunk, részesülünk a kegyelemben. (*W. Saroyan:* Emberi történet.)

Mindenek elavulnak ...
„Mint lányok a tükör előtt,
öltözködünk a sír előtt,
Hordjuk mint halotti ruhát,
a hajnalt, délt, a délutánt ..."

(*Zelk Zoltán:* Fehér sirály.)

* * *

Az ember érzi, hogy a halál fölséges hatalom; nem is tesz az emberre akkora benyomást sem a háborgó tenger, sem a tűzhányó vulkán, mint a halál. Felszabadulásunk ettől nincs.

Ave Caesar! morituri te salutant! Mindenki ezzel lép a halál árnyékába, s ez a Caesar nem int soha, hogy kegyelmezzenek neki.

Az eredeti bűn legsötétebb árnyéka a halál: megváltás ettől nincs. Ezen a kapun mindenkinek keresztül kell mennie, s meg kell hódolnia az Isten zászlótartója, a halál előtt. *(Prohászka.)*

* * *

A hivők életét nem kívánom, de halálukat irigylem. *(Renan,* a hittagadó.)

— Rousseau hálószekrényén Bibliát találtak, Renan unokája csuklójára csavart olvasóval halt meg. Molière két apáca karjai közt lehelte ki lelkét, akiket befogadott házába.

— Ha az ördögnek meg lehetne halni, borzasztóbban az se fejezhetné be életét. (— mondotta egy szemtanú, aki Voltairet meghalni látta.)

— Nyugtot nem ad ma már ecset, se véső,
A szív csak égi szerelemre vár,
mely a kereszten int, kitárva karját.

(*Michelangelo:* Az élet alkonyán.)

* * *

Vigasztalás a halálban. Tudjuk a szent igékből, hogy nem kell búslakodnunk az elköltözötteken és nem szabad szomorkodnunk, mint azoknak, akiknek nincsen reménységük. Csak azok siránkoznak a halál miatt, akik távol vannak a hittől és azt hiszik, hogy a jelenvaló élettel mindennek vége van.

Sírnak, mert nem ismerik hitünk reménységeit. De akik hisznek a feltámadásról szóló Jóhír csodálatos hirdetőjének, a mi Urunknak, és Teremtőnknek, aki meghalt és feltámadott, azok szemük előtt látják benne az új örökkévaló élet valóságát.

Azért erős és szilárd remény él bennünk és ez messze űz tőlünk kedveseink halálán minden jajveszékelést. Jézus Krisztus, isteni Úr, aki megvigasztalja a szomorúakat és megkeseredetteket, Ő adjon nekünk lelkünkbe igaz vigasztalást. Ő gyújtson bennünk irgalmasságában élő reményt. Szeretetében Ő adjon erőt. Neki legyen dicsőség mindörökké. Amen. *(Nyssai Szent Gergely.)*

UTÓSZÓ

Az Ige hallgatása

Az előszóban az Ige szolgálatának fontosságáról szóltunk. Most, amikor Isten segítségével vasárnapról vasárnapra, ünnepről ünnepre haladva, a kötet utolsó fejezetéhez értünk, szükségképpen felmerül a kérdés, hogy a *hallgatóság,* a hívek és az olvasók milyen lélekkel, milyen szívvel fogadják ezeket a buzdításokat. Ezért néhány szót az *Ige hallgatásáról* is kell szólnunk.

Először is nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy a hallgatóság, amely szószékünket körülállja, nem elvont, történelmen kívül álló térben mozog, hanem *korának hús-vér gyermeke.* Noha a katolikus Egyház tanai *tartalmi* szempontból nincsenek alávetve a divat és ízlés diktátumának, sem a korhoz és időhöz kötött filozófiai, gazdasági rendszerek és világnézetek hullámzásának, mégis magának a hithirdetésnek mindenütt és mindenkor *korszerűnek* kell lennie. Vagyis Isten örök igéjét úgy kell közölnünk, hogy az válasz legyen a mai embernek, és fényt, örömöt árasszon munkás hétköznapjaira, azaz a konkrét emberhez, a kor emberéhez kell szólnia a prédikációnak. Beszédmodorunk — sajnos — sokszor már túlhaladott és a modern ember számára szinte érthetetlen. Tudomásul kell vennünk, hogy *e világban* és *e világgal* kell együtt élnünk! Elengedhetetlenül fontos az örök igazságok ismerete, de a közlés módja is szerfölött lényeges. A korszerű beszédhez jól kell ismernünk a jelen kor emberének lelki struktúráját. Mi is jellemzi a mai embert? — Főleg három dolog.[1]

1. *Törhetetlen hit a haladásban.* Valamennyien elragadtatással szemléljük, hogy az utóbbi 20 év alatt a természettudomány és tech-

[1] Vö. U. *Plotzke,* O. P. Das Wort Gottes in unserer Welt, in Gottes Wort im Kirchenjahr. 1964. 9-14. lap.

nika milyen szédületes fejlődést ért el (atomfizika, rakétatechnika, kémia stb.). Komoly emberek már a planetárius korszak kezdetéről beszélnek, amikor az ember az eddig ismeretlen világba tör...

El kell tehát ismerni a tudományos kutatás pozitív érdemeit és nem szabad megrettenni ennek láttán. A technika, a haladás is Istentől jön és ezért oda vezethet, sőt oda kell visszavezetnie. Egyébként a természet erőinek feltárása Isten nagyságának és bölcsességének elismeréséhez vezet. Hiszen az ember e kutatásban Isten parancsát teljesíti, amit az első emberpárnak adott: „Hajtsátok uralmatok alá a földet!... (Mt 1,20). Vagyis az embert az Úristen együttműködésre szólította fel a természet titkainak feltárásában. Azért az újkori haladás, a tudományos felfedezések, a gazdasági és kulturális felemelkedés, az emberi lét fokozott megkönnyítése ne okozzon meglepetést számunkra. A világ Istene és Atyja az emberi értelem, az anyag és energia teremtője is!

Azonban azt is látnunk kell, hogy ez a haladás — noha jogos — nem kis veszélyt rejt magában. Ugyanis egyedül csak a külsőt tekinti és nem tart lépést az ember belső kibontakozásával. Így a káprázatos haladás homlokára is oda lehetne írni Krisztus igéit: „Mit használ az embernek, ha az egész világot megnyeri is, de lelkének kárát vallja" (Mt 16,26).

2. A másik jellemzője a modern embernek az *észbe vetett határtalan bizalom*. A haladásban való rendületlen hit, a mindent rendező és minden ellenállással megbirkózó emberi értelemből fakad. A mai ember előtt nincs már szinte semmi, ami legyőzhetetlen ellenállást jelentene. A mai ember a világot mint profán valóságot tekinti, amely önmagában zárt és magára teljesen visszavezethető. A hitszónoklásban tehát figyelembe kell vennünk a modern embernek az észbe vetett e rendületlen hitét is. Az is igaz, hogy az értelem a természet adományai között a legértékesebb, amit a Teremtő adott az embernek. Nem vitás azonban, hogy a racionalizmus, a relativizmus, a technicizmus, a modern embert foglyul ejtette s a szellemtől és a benső inspirációktól megfosztotta. Azért a keresztről és a Megfeszítettről szóló hír és tanítás szokatlan és érthetetlen számára. Meg kell tehát neki mutatni az Ige szolgálata kapcsán, hogy a hit és ész nem ellenségek, hanem két édes testvér, akik ugyanabból a forrásból, Istentől származnak.

3. Harmadik jellemzője a modern embernek *evilági szemlélete*. Erős szkepszissel nézi a két testamentum alaptörvényeit, mint minden erkölcs és emberi kötelesség ma, holnap és örökké érvényes normáit. Isten törvényeit a legjobb esetben akkor tartja elfogadhatónak, ha az polgári létét biztosítja és ezáltal hasznos szolgálatot nyújt számára. Az örök Isten helyett a pillanatnyira irányítja az embert,

s az élvezetét, jólétét keresi csupán. Ez a szemlélet az élet éhségét, szívének minden reményét csak a tapasztalati világba helyezi s itt a földön keresi annak kielégítését.

A relativizmus, a racionalizmus és a rezignáció kétség kívül megnehezíti az Isten szavának a szívbe való behatolását. Való igaz, hogy nincs tökéletes világ! A keresztény hitszónoknak erre a *valóságérzékre* kell helyezkednie, amely a kortársakat csak evilági, a jólétre és boldogságra törő igényével szemben a lelki realitásokra is figyelmezteti.

Az Egyház, amint a II. Vatikáni Zsinaton ünnepélyesen kinyilvánította,[1] a modern világ felé is kitárul. Megérti annak minden gondját, kínzó problémáit és súlyos nehézségeit is. Azt sem titkolja, hogy a modern korban a legnagyobb probléma lett maga az ember. A bármilyen csodás technikai haladás ellenére is a tudomány nem tud feleletet adni a „honnan és hová", a szenvedés és halál égető kérdéseire. Ezekre csak a hit adhat megnyugtató választ. Ahol tehát önmagán nem tud segíteni a modern világ, az Egyház ott gyújt fényt és világosságot, Krisztus fényét, amely egyedül képes az élet sűrűjéből kivezetni és a nyugodt, a békés, a megelégedett emberi életet biztosítani itt a földön.

Éppen ezért a szentbeszédektől ne filozófiai fejtegetéseket s ne természettudományi elemzéseket várjunk, hanem *Isten igéjét,* a hitigazságok korszerű közlését, amelyek vasárnapról vasárnapra és ünnepről ünnepre lelki táplálékot nyújtanak a szomjazó és Isten igéjére éhező lelkünknek.

[1] Const. past, *Gaudium et spes,* 1965. dec. 7. (Az Egyház jelenléte a mai világban.)

NÉV- ÉS TÁRGYMUTATÓ

A

Advent 11
adventi koszorú 14
Ady E. 14, 74, 162, 222, 235, 240, 268, 353, 411, 432
akarat 13, 55
alázatosság 37, 40, 44, 45, 183 350, 353, 482
Ampère 349, 432
anya 540
anyaság 112, 494, 526
Apelles 439
apostol 98, 565, 577
Arany J. 84, 96, 130, 375, 552
Aristoteles 179
aszketika 269
asztali áldás 108
atyaság 112
áldás 445
áldozat 421
áldozatos lelkület 179
áldozócsütörtök 443
állam 513, 475
állhatatlanság 29
állhatatosság 28
áteredő bűn 298, 306, 518
átkozódás 356
átöröklés 403

B

Babits M. 73, 148, 371
Balassa B. 431
Batthyány Srrattman L. 165
bálványozás 65
bánat 205, 311, 313
bátorság 25, 30, 179, 226, 289
Benedek, XV. 432, 511
Berde M. 367
Berzsenyi D. 297
beszéd 24, 264, 394
betegek 69, 587
betegség 89, 124, 140, 486
béke 17, 55, 56, 64, 65, 69, 78, 79, 82, 92, 226, 227, 228, 245, 246, 451, 466, 470, 472, 568
békesség 61, 63, 239
bélpoklos 127
bérmálás 134, 571
bizalom 89, 137, 236, 377
boldogság 91, 186, 296, 426, 589
bor 121
böjtelő 149
bölcsesség 101, 539
búcsú 85, 262
búcsúzás 384, 601
bujaság 206
bűn 163, 173, 189, 201, 306, 308, 355, 382, 397, 405, 410, 420, 440, 480, 484,
bűnbánat 25, 26, 42, 53, 58, 156
bűnbocsánat 205, 313, 398, 405, 411
bűnfogalom 19, 308
bűnhődés 201, 369

C

Cantu Cesar 136
Carlyle 416

Carrel, Alexis 198, 488
Celsus 50
cél 174, 446
Chateaubriand 126, 416
Chesterton 373
Chopin 432
cinikus 141
Claudel, Paul 210, 416
Confucius 50
család 52, 68, 110, 125, 164, 228, 387, 549, 560, 571
csend 59, 167
csoda 31, 98, 195, 414, 488

D

Damokles 240
Dante 451
Deák F. 432
Descartes 432
dicsőség 61, 62, 240
Diogenes 192
Divina Commedia 194
dogma 303, 455
Dosztojevszkij 171
Dura M. 345

E

Egészség 88
egoizmus 364
egyéniség 44, 56
egyház 129, 157, 166, 196, 244, 281, 293, 300, 342, 374, 389, 435, 448, 454, 512, 553, 566, 572, 577, 582
egyházhűség 166
egyházi év 440, 589
egység 92, 300
Einstein 81
elbizakodottság 237
előretekintés 87
elszakadt keresztények 128
emancipáció 106
ember 38, 79, 96, 143, 192, 297, 316, 317, 327, 332, 351, 366, 377, 386, 393, 399, 404, 418, 473, 532, 538, 559
emberiség 530
Emmanuel 450, 459
Endrődi S. 538
engedelmesség 112, 114, 261, 482
Erdős R. 53, 359
eredeti bűn 314, 399
erény 337
erkölcs 319
erkölcsi törvény 17, 113
erkölcstelenség 164
erő 464
erősfogadás 33
eszmény 577
Eszterházy nádor 537
Eucharisztia 212, 419, 460
evangélium 34, 457
Eymard 84
éberség 409
édesanya 106, 119, 157, 501
édesapa 105
éhség 199
élet 23, 84, 135, 162, 254, 376, 380, 407, 431, 443, 444, 471, 543, 592, 598
életbölcsesség 403
életcél 260
életfeladat 83
életszabályok 358
életszentség 271, 589
életút 12
élvezet 240, 198
élet kevélysége 169
értelem 54
érték 592
érzékiség 68

F

Faji megkülönböztetés 363, 561
Falu T. 367
farizeus 347
farsang 124, 142, 175
Faulhaber 303
Faust 228, 233
fájdalom 132, 485
fegyelem 108, 109, 116
fehérvasárnap 236
fejlődés 369
felebarát 79, 329, 363
felelősség 341, 357, 358, 445
feltámadás 225
felvilágosultak 154
Fenelon 126
feszület 363
félelem 37, 120, 139, 236, 237, 601
fény 47, 103, 483

férfikor 150
film 43, 123, 157
Flavius, Josephus 48
Franklin B. 130
főbűnök 205
főhiba 29, 204
főparancs 392
fösvénység 68, 206

G

Gárdonyi G. 159, 590
Goethe 171, 182
gondviselés 250, 374, 378, 430
gonosz lélek 168
gőg 67, 173, 347, 348, 351
gyarlóság 38
gyermek 23, 39, 79, 107, 126, 214, 552
gyermekkor 123, 150
gyertya 15
gyertyaszentelés 480, 483
gyónás 55, 203, 205, 215, 406
gyógyulás 486
Gyöngyösi I. 537
gyönyör 240
győzelem 144, 230, 514, 532
gyűlölet 161, 345
Gyümölcsoltó 492

H

Haladás 92
halál 25, 130, 174, 210, 267, 352, 380, 382, 407, 431, 433, 436, 480, 510, 529, 590, 591, 596, 602, 603, 605
haláltánc 604
hallgatás 264, 506
halottak estéje 591, 604
halottak napja 596
hamu 175
hamvazószerda 164, 174, 176
harag 206
Harangi L. 385
Harsányi L. 51
hatalom 357, 471, 513
határozottság 27
hatvanadvasárnap 154
Haydn, Joseph 534
haza 340, 342, 582
hazaszeretet 343, 513
háború 71, 164
hála 87, 372, 373, 458
hálaadás 85, 88, 376
házasság 17, 109, 118, 124, 424, 549
házi áldás 14, 122
Hänsel L. 432
hegyi beszéd 377
Heródes 101
hetvenedvasárnap 149
Hétfájdalmú Szűz 527
hét tőr 527
hiszekegy 318
hit 31, 48, 60, 86, 89, 127, 130, 139, 172, 180, 273, 316, 319, 412, 413, 416, 490, 600
hithirdető 429
hittitok 400, 452
hitvallás 276, 318, 429, 457
hivatás 27, 571
Homérosz 354
Horvát Á-né 385
humanizmus 585
Hunyadi J. 536
húsvét 225
húsvéthétfő 232
Huysmans 162
hűség 93, 116, 153, 180

I

Idő 253, 336, 339, 437
ifjúkor 150
ifjúság 18, 234, 383, 549
igazi haza 186
igazság 36, 41, 423, 471, 472, 568, 591
igazságosság 41, 197, 321, 539
igehirdetés 5, 572, 607
ima 13, 108, 124, 138, 139, 174, 209, 219, 265, 267, 478, 522, 553
irgalmasság 419, 422
irigység 206, 329
iskola 157
Isten 20, 21, 43, 77, 80, 94, 95, 129, 163, 283, 322, 372, 435, 444, 467, 582
Istenanya 495, 498, 525, 539
Isten embere 247
Isten igéje 154
Isten gondolatai 54
isten-gyermekség 52

Isten hallgatása 60
Isten országa 147, 427
Isten szava 414
istenszeretet 322, 395
istentisztelet 390
ítélet 336, 434
Izrael 164

J

Jámborság 321
János, XXIII. 539, 569
jellem 204, 319
Jézus Szíve 463
jóakarat 64
Jókai M. 223
Jób 141
Jó pásztor 243, 244, 573
jó példa 332, 334
jóság 69
jószándék 461
József A. 90, 275, 334, 367, 432
Jörgensen 270
jövő 138, 379, 570
Juhász F. 90, 335

K

Karakter 570
karitász 583
karácsony 54, 61, 74, 76, 83
kálvária 183
káromkodás 356
kánai mennyegző 102, 118
kárhozat 438
Kármelhegyi B. A. 507
kegyelem 108, 147, 149, 163, 207, 333, 409, 410, 411, 461, 471, 499, 517, 540
kegyhely 114
Kempis T. 198, 317
kenyér 195, 325, 327, 331, 419, 454, 459
kenyérszaporítás 331, 455
Keppler 70
kereszt 70, 72, 175, 202, 217, 220, 246, 258, 402, 447, 493, 530, 534, 581
keresztelés 102
keresztény 38, 39, 48, 375
kereszténység 402, 428
kereszтség 38, 360, 403, 409 518
keresztvetés 218, 295
Ketteler 184
kevélység 205
képmutatás 321, 425
kétségbeesés 140
kiábrándulás 179
király 208
Kisasszony 520
kísértés 33, 53, 167, 172, 176, 400, 515
Kisfaludy S. 222.
Komjáthy J. 416
konkoly 142
Kolumbusz Kr. 599
Kosztolányi D. 148, 603
kovász 147
költészet 72
könyv 43
körmenet 209
kötelességteljesítés 421
közbenjáró 500
közerkölcsiség 404
közjó 561
közöny 412
közös ima 108
közösség 387
közvetítő 500
Krisztus hét szava 221
Krisztus keresztje 93
Krisztus Király 470, 476
Krisztus követése 261
Krisztus titokzatos teste 304
kultúra 260, 473, 560
küzdelem 174, 182

L

Lacordaire 16, 640
lakoma 408
Lamartine 126
Lange, Hermann 431
látás 160
lelki béke 66
lelki erő 87
lelki élet 28, 368
lelki halál 381
lelkiismeret 116, 193, 320, 406
lelkiismeretvizsgálat 203
lelkipásztor 247, 248
lelki szárazság 144
lelki vakság 32, 161

Leó, XIII. 536
Leverrier 432
lélek 156, 169, 228, 330, 393, 435
Linné 390
liturgia 496
liturgikus év 12
Lourdes 486, 548
lovagiasság 106

M

Macedoniai Fülöp 447
magábaszállás 181
magány 68, 167, 574
magnificat 503
magvető 156, 598
Magyarország Nagyasszonya 536
Mara Bar Serapion 49
Marconi 199
Marett 18
Mazarin 432
mágia 19
Mária 420, 499, 516
Mária nevenapja 524
Mária ünnepe 477
Márta 420
Mátyás király 537
megbocsátás 73, 314
megszólás 356
megtestesülés 457
megújulás 548
megváltás 16, 20, 51, 63, 401, 402, 498, 598
Mentes M. 192
mennybemenetel 443
mennyország 186, 343, 438, 446, 510
Messiás 59, 208
Mécs L. 181, 602
Miatyánk 132, 391
Michelangelo 130, 432, 532, 606
mindenhatóság 501, 539
Mindenszentek 589, 594
misszió 121, 427
modern világ 317, 467
Montpellier 362
Morus T. 74
Mosset 126
mulandóság 436, 529, 590
munka 151, 179, 330, 444, 479, 551, 552, 557, 559, 572, 573, 590
munkavállalás 560
munkásosztály 557
Munkás Szent József 556
Musset 182
mustármag 147

N

Nagyboldogasszony 512
nagyböjt 167, 171
nagycsütörtök 211
nagyígéretek 465
Nagy Lajos 536
nagylelkűség 482
nagypéntek 216
Nagy Sándor 352
Napóleon 159, 348, 395
nemzet 340
nevelés 23, 125
Newton 349
nő 126, 526, 549
nyelv 356, 358
nyelvi hibák 264
nyomor 34
nyugalom 143, 145

O

O'Connel 343, 513, 533
okosság 336, 338
Olajfák hegye 183
Oltáriszentség 34, 170, 330, 450
Origenes 37
Ozanam 83, 432, 534
Ószövetség 119, 213, 256
otthon 126
Ölbey I. 76
önfeláldozás 246
önismeret 28, 41, 204
önmegtagadás 30, 168, 193
önnevelés 24
önszeretet 42, 424
önuralom 80
önzés 468
ördög 177, 189
öregkor 84, 150 339
örökkévalóság 255, 436, 437, 438, 444, 599
örökség 130
öröm 55, 70, 72, 79, 82, 175, 184, 197, 227, 256, 262, 271, 365, 458, 480, 484, 520, 570
ösztönök 439
ötvenedvasárnap 160

P

Pacem in terris 559
pap 154, 302, 317
papi hivatás 573
parancsok 391, 394, 430
Pascal 399, 405, 432
Pál, VI. 544
Pályi E. 182
pápa 291, 300, 563, 564, 566
pápakoronázás 566
pesszimizmus 119
Petőfi S. 222, 331, 351, 375, 463, 525
példakép 45, 580
Péter 567
Péter-Pál ünnepe 563
pihenés 388
Pius, IX. 493
Pius, XI. 558
Pius, XII. 511, 516
Plinius, ifj. 48
pokol 194, 352, 510
Pósa L. 366
porciunkula 508
prédikáció 6, 155, 158, 415
primicia 570
Prohászka O. 606
proletárok 558
Puccini 152
puhaság 29
pünkösd 279
pünkösdhétfő 287
püspök 302

Q

Quadragesimo Anno 558

R

Rabszolgák 52
Raffaello 178
rádió 157
rágalom 356, 424
Rákóczi F. 537
reformáció 246
remény 17, 86, 227, 232, 236 543
Reményik S. 146, 384
Renan 606
reneszánsz 246
restség 206
Reviczky Gy. 324
Roger, Max 366, 493
rossz 142, 144, 397
Rousseau 606
Rónay Gy. 200
rózsafüzér 531

S

Sajtó 157
Samosatai, L. 49
Saroyan, W. 605
skapuláré 507, 508
Salve Regina 522
Sarlós Boldogasszony 503
sátán 173
Scheler 313
Schiller 144, 298
Schmidt, W. 307
Shakespeare 170, 191
Seneca 193
Serédi J. 249
sikamlós beszéd 356
Sík S. 73, 131, 134, 146, 273, 296, 580
sikertelenség 89
Silesius, A. 191
Simeon 480
Simon I. 199
Sokrates 357
Stolz, A. 438
Strindberg 432

SZ

Szabadakarat 401
szabadság 407
szakismeret 318
számadás 87, 336
szándék 412
szegénység 587
szemek kívánsága 169
személyes bűn 307, 314
szeminárium 576
Szent Albert (Nagy) 502
— Alfonz (Ligouri) 205, 493, 500, 511
— Ambrus 73, 481
— Anasztáz 205
— Anzelm 511, 530

— Ágoston 95, 77, 145, 152, 153, 185, 187, 196, 241, 354, 375, 438, 460, 499, 567, 601, 604
— Bernát 100, 126, 239, 352, 499, 522
— Bernardin (Sienai) 499
— Cirill (Alexandriai) 499
— Család 105, 553,
— Ciprián 145
— Deicolus 185
— Domonkos 532
— Don Bosco 270
— Erzsébet 583, 586
— Ferenc (Assisi) 185, 270
— Ferenc (Salesi) 270
— Ferenc (Xaveri) 299
— Fülöp (Neri) 174, 188
— Gergely (Nyssai) 606
— István (vértanú) 71
— István (király) 536, 577
— Jakab 359
— János (Aranyszájú) 205
— János (Kapisztrán) 537
— János (Keresztelő) 23
— Jeromos 604
— József 107, 551
— Katalin (Labouré) 547
— Kelemen 493
— Lajos (Grignon) 492, 547
— Lajos (király) 431, 453
— László 536
— Leó (pápa) 448
— Margit (Alacoque) 465
— Mária (Pazzi) 453
— Pál 16
— Péter (Chrysologus) 499
— Péter (Damiáni) 193
— Péter (Veronai) 86
— Pius pápa (V.) 532
— Polykárp 133, 299
— Róbert (Bellarmin) 511
— Simon (Stock) 507
— Tamás (Aquinoi) 187, 193, 244, 451, 455, 548
— Teréz (Nagy) 270, 598
szentáldozás 34, 84, 104, 213, 420
szentbeszéd 155, 170
szentek 577, 581, 589, 594
szentgyónás 104, 315, 398
Szentháromság 294, 298
Szentírás 159, 170, 256, 429
Szentlélek 280
szentmise 213
szentolvasó 533
Szeplőtelen Fogantatás 546
szentség 471
szentségek 393
szenvedély 67
szenvedés 89, 135, 136, 140, 182, 201, 202, 209, 210, 253, 256, 312, 368, 481, 521, 529, 530
szeretet 58, 61, 86, 93, 119, 120, 162, 185, 212, 245, 261, 271, 288, 289, 323, 361, 366, 390, 391, 392, 396, 403, 422, 455, 464, 467, 472
szépség 13, 21
szigorúság 125
Szilveszter 85, 87, 90
szimbólum 410
színeváltozás 178
színház 157
szív 54, 398, 406, 463
szolgaság 406
szolgálat 211, 377
szomorúság 175, 262
szó 42, 357, 359
szószék 43
születés 88
születésnap 51, 520
szülők 372, 403
szüzesség 494, 517, 526

T

Tacitus 49
találkozás 482
Talleyrand 591
tanúságtétel 272
Táborhegy 183
technika 198
tekintély 112, 166
televízió 157
temetés 88, 588
teremtéstörténet 318
természeti törvény 308
test 169, 173, 176, 392
test kívánsága 168
térítés 51
tétlenség 151
tévedés 142
theokrácia 475
Tilly J. 533
tisztaság 18, 207, 212, 241, 516, 525, 551
Titanic 140

titok 294, 299
tízparancsolat 98
Tolsztoj 323
Tompa M. 340
torkosság 206
Tóth Á. 362
Tóth K. 222
tökéletesedés 92
tömeg 88
Tömörkény I. 165
történelem 50, 65, 260, 317, 326, 350, 473
történeti Krisztus 47
törvény 119, 475
tudomány 349
Turenne 269
Turgenyev 505
türelem 143, 145, 180, 183, 371
tűz 290

U

Újév 91, 94
újmisés 570
Újszövetség 119
Úrnapja 450
utolsó vacsora 212
Utry J. 504
üdvösség 27
úrutazás 21

V

Vallás 147, 303, 312, 340, 344, 380, 428, 531
vasárnap 386, 388
vágyakozás 11, 15
válság 163
vámos 347
Várady A. 64
várakozás 21, 22
Vehringen, Hermann v. 522
vendéglátás 587
veszedelem 138
Veuillet, Louis 598
végtelenség 539
vérmérséklet 202
vértanú 71
vigasztaló 284, 290
világ 15, 173, 191, 195, 296, 297, 328, 338, 434, 435, 483
világegyház 564
világküldetés 302
világmindenség 390
világosság 30, 164, 337, 455
világtörténelem 81, 310
Világ Királynője 498
vízkereszt 101
Voltaire 348
Vörösmaty M. 171, 241, 331, 513, 580, 601
Wilde O. 191
Willson M. 605
Willson 246

Z

Zaj 60
Zak. Fr. 304
zarándoklat 103
Zelk Z. 73, 605
Zrínyi M. 537
zsidó 129
zsinat 304

TARTALOM

Előszó — — — — — — — — — — — — — — — 5

VASÁRNAPOK

ÁDVENTI IDŐ

Advent 1. vasárnapja — — — — — — — — — — — 11
Ádvent 2. vasárnapja — — — — — — — — — — — 23
Ádvent 3. vasárnapja — — — — — — — — — — — 36
Ádvent 4. vasárnapja — — — — — — — — — — — 47

KARÁCSONYI IDŐ

Karácsony — — — — — — — — — — — — — — 61
Karácsony másnapja, Szt. István vértanú ünnepe — — — — 70
Vasárnap karácsony nyolcadában — — — — — — — — — 78
Szilveszter este — év végi hálaadás — — — — — — — — 85
Újév — — — — — — — — — — — — — — — 91
Vasárnap Újév és Vízkereszt között — — — — — — — — 97

VÍZKERESZTI IDŐ

Vízkereszt — — — — — — — — — — — — — — 101
Vízkereszt után 1. vasárnap — — — — — — — — — — 105
Vízkereszt után 2. vasárnap — — — — — — — — — — 118
Vízkereszt után 3. vasárnap — — — — — — — — — — 127
Vízkereszt után 4. vasárnap — — — — — — — — — — 135
Vízkereszt után 5. vasárnap — — — — — — — — — — 142
Vízkereszt után 6. vasárnap — — — — — — — — — — 147

BÖJTELŐ

Hetvened vasárnap — — — — — — — — — — — — 149
Hatvanad vasárnap — — — — — — — — — — — — 154
Ötvened vasárnap — — — — — — — — — — — — 160

NAGYBÖJTI IDŐ I. rész

Nagyböjt 1. vasárnapja — — — — — — — — — — — — 167
Nagyböjt 2. vasárnapja — — — — — — — — — — — — 178
Nagyböjt 3. vasárnapja — — — — — — — — — — — — 189
Nagyböjt 4. vasárnapja — — — — — — — — — — — — 195

NAGYBÖJTI IDŐ II. rész

Szenvedés 1. vasárnapja — — — — — — — — — — — — 201
Szenvedés 2. vasárnapja — — — — — — — — — — — — 208
Nagycsütörtök — — — — — — — — — — — — — 211
Nagypéntek — — — — — — — — — — — — — 216

HÚSVÉTI IDŐ

Húsvétvasárnap — — — — — — — — — — — — — 225
Húsvéthétfő — — — — — — — — — — — — — 232
Húsvét után 1. vasárnap — — — — — — — — — — — — 236
Húsvét után 2. vasárnap — — — — — — — — — — — — 243
Húsvét után 3. vasárnap — — — — — — — — — — — — 253
Húsvét után 4. vasárnap — — — — — — — — — — — — 260
Húsvét után 5. vasárnap — — — — — — — — — — — — 265
Húsvét után 6. vasárnap — — — — — — — — — — — — 272

PÜNKÖSD ÉS PÜNKÖSD UTÁNI VASÁRNAPOK

Pünkösdvasárnap — — — — — — — — — — — — — 279
Pünkösdhétfő — — — — — — — — — — — — — 287
Pünkösd után 1. vasárnap — — — — — — — — — — — — 294
Pünkösd után 2. vasárnap — — — — — — — — — — — — 300
Pünkösd után 3. vasárnap — — — — — — — — — — — — 306
Pünkösd után 4. vasárnap — — — — — — — — — — — — 316
Pünkösd után 5. vasárnap — — — — — — — — — — — — 321
Pünkösd után 6. vasárnap — — — — — — — — — — — — 325
Pünkösd után 7. vasárnap — — — — — — — — — — — — 332
Pünkösd után 8. vasárnap — — — — — — — — — — — — 336
Pünkösd után 9. vasárnap — — — — — — — — — — — — 340
Pünkösd után 10. vasárnap — — — — — — — — — — — — 347
Pünkösd után 11. vasárnap — — — — — — — — — — — — 335
Pünkösd után 12. vasárnap — — — — — — — — — — — — 361
Pünkösd után 13. vasárnap — — — — — — — — — — — — 368
Pünkösd után 14. vasárnap — — — — — — — — — — — — 377
Pünkösd után 15. vasárnap — — — — — — — — — — — — 380

Pünkösd után 16. vasárnap — — — — — — — — — — 386
Pünkösd után 17. vasárnap — — — — — — — — — — 391
Pünkösd után 18. vasárnap — — — — — — — — — — 397
Pünkösd után 19. vasárnap — — — — — — — — — — 408
Pünkösd után 20. vasárnap — — — — — — — — — — 412
Pünkösd után 21. vasárnap — — — — — — — — — — 418
Pünkösd után 22. vasárnap — — — — — — — — — — 423
Pünkösd után 23. vasárnap — — — — — — — — — — 427
Pünkösd után 24. vasárnap — — — — — — — — — — 433

ÜNNEPNAPOK

AZ ÚR ÜNNEPEI

Áldozócsütörtök (Krisztus mennybemenetele) — — — — — — 443
Úrnapja — — — — — — — — — — — — — — — 450
Jézus Szíve ünnepe — — — — — — — — — — — — 463
Krisztus Király ünnepe — — — — — — — — — — — 470

MÁRIA ÜNNEPEK

Február: Gyertyaszentelő Boldogasszony — — — — — — — 480
Lourdesi Szűzanya — — — — — — — — — — — 486
Március: Gyümölcsoltó Boldogasszony — — — — — — — 492
Május: Ég királynője — — — — — — — — — — — 495
Kegyelem közvetítője — — — — — — — — — — — 499
Július: Sarlós Boldogasszony — — — — — — — — — — 503
Kármelhegyi Boldogasszony — — — — — — — — — 507
Augusztus: Nagyboldogasszony — — — — — — — — — 512
Mária Szeplőtelen Szíve — — — — — — — — — 516
Szeptember: Kisasszony — — — — — — — — — — — 520
Mária neve — — — — — — — — — — — — 524
Hétfájdalmú Szűzanya — — — — — — — — — — 527
Október: Rózsafüzér királynője — — — — — — — — — 531
Magyarok Nagyasszonya — — — — — — — — — 536
Mária Anyasága — — — — — — — — — — — 539
December: Szeplőtelen Fogantatás — — — — — — — — 546

SZENTEK ÜNNEPEI ÉS ALKALMI ÜNNEPEK

Március: Szent József, az Egyház védője — — — — — — — 551
Május: Munkás Szent József — — — — — — — — — — 556
Június: Szent Péter és Pál apostolok — — — — — — — — 563
Pápakoronázás — — — — — — — — — — — — 566
Primicia — — — — — — — — — — — — — 570
Augusztus: Szent István király — — — — — — — — — 577
November: Árpádházi Szent Erzsébet, a karitász védője — — — 583
Mindenszentek — — — — — — — — — — — — 589
Halottak napja — — — — — — — — — — — — 596

Dr. Bánk József művei:

1. *A címzetes apátok és prépostok újabb jogi helyzete Magyarországon.* Bp. 1941. (Klny. a Notter Antal Emlékkönyvből., Szerk.: Angyal Pál, Baranyai Jusztin, Móra Mihály. Bp. 1941. 18—74. lap.)

2. *A káptalani dignitás fogalma.* Bp. 1944. (Klny. a Theologia XI. kt. [1944] 4. számából.)

3. *Törvényesítés a kánonjogban.* Bp. 1945. (Klny. az Egyházi Lapok 1944. évf. 8., 9., 10., 11. és 12. számából.)

4. *Káptalani méltóságok Magyarországon.* Bp. Ipari és Termelőszöv. nyomda. 1945.

5. *A kényszerházasság.* Bp. Szent István Társulat 1945. 200 old.

6. *De Justiniano Card. Serédi.* Romae. (Desclée et Socii Editores Pontificii) 1956. (Klny. a Monitor Ecclesiasticus an. LXXXI. fasc. II. p. 463—481.)

7. *Kard. Serédi der Kanonist.* Savigny Stiftung der Rechtsgeschichte. Kan. Abt. XLIV. (1958.) 209—236.

8. *Normae a Justiniano Card. Serédi consriptae de fontibus, CJC. edendis.* Romae (Desclée) 1958. (Klny. a Monitor Ecclesiasticus an. LXXXXIII. fasc. II. p. 315—335.)

9. *Egyházi jog.* (Az egyházi alkotmány alapjai.) Bp. Szent István Társulat. 1958. 232 old.

10. *Connubia canonica.* Romae (Herder) 1959. (A katolikus házasságjog latinul.) 600 old.

11. *Kánoni jog I.* (Bevezetés a kánoni jogba, A kánoni jog forrásai. Személyi jog.) Bp. Szent István Társulat. 1960. 752. old.

12. *Kánoni jog II.* (Igazgatási jog. Eljárási jog. Büntető jog.) Bp. Szent István Társulat. 1963. 965. old.

95, — Ft